

EĞİTİM MARATONU 24.

TÜM KONUŞMALAR

18 - 19 Temmuz 2024
Ankara

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GÖLGE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

KİTABIN DERLENME SÜRECİNE KATKI VERENLER

Gamzegül Kızılcık Aykanat
(Editöryal Düzenleme)

İlayda Pınar

Dr. Gamze Çetinkaya Aydın

Eylül Toper

Merve Büyüктаş

Yaren Taş

Ender Sinan Baran

Eren Aykaç

Hediye Özbayram

Göktuğ Bekir Yeşil

Umut Sırdaş Demirel

Batuhan Çınar

Filiz Balcı

Onat Utku Görgülü

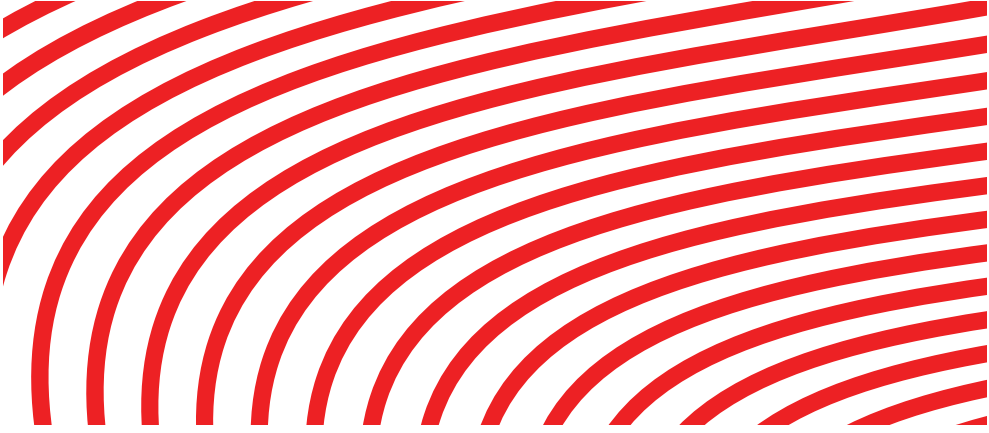
İlayda Özkan

Ecem Şilgin

Sude Akçin

Fırat Işık Öztürk

Burada isimlerini listeleyemediğimiz, 24 saat süren Eğitim Maratonu boyunca yanımızda olan tüm çalışma arkadaşlarımıza, parti üyelerimize, danışman arkadaşlarımıza ve yurttaşlarımıza sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

24 SAAT EĞİTİM MARATONU TÖM KONUŞMALAR 18 - 19 Temmuz 2024, Ankara

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL BAŞKANI ÖZGÜR ÖZEL'İN ÖNSÖZÜ	1
CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI VE İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SUAT ÖZÇAĞDAŞ'IN ÖNSÖZÜ	3
AÇILIŞ KONUŞMALARİ	
ÖZGÜR ÖZEL	7
SUAT ÖZÇAĞDAŞ	17
TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ	
SUAT ÖZÇAĞDAŞ	27
PROF. DR. DİLEK GÖZÜTOK	30
KEMAL İRMAK	33
B. SAFA YENİCE	36

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	41
PROF. DR. ÖZGÜL POLAT	44
PROF. DR. MEHMET TORAN	47
ABDULLAH ÖZYİĞİT	51

TEMEL EĞİTİM VE ORTAÖĞRETİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	59
EKİN GAMZE GENCER	62
PROF. DR. FEYYAT GÖKÇE	64
ALAADDİN DİNÇER	67
İSMAİL AKDAĞ	69
GÜLŞAH DENİZ ATALAR	72

EĞİTİM ORTAMLARININ NİTELİĞİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	77
ZELİHA AKSAZ ŞAHBAZ	79
PROF. DR. GÜRKAN SERT	81
HÜLYA DARAN DEVECİ	83
MEHMET ONUR YILMAZ	86
MEHMET MURAT ÇALIK	90

MESLEKİ EĞİTİM VE MESEM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	97
PINAR UZUN OKAKIN	99
CEMAL ÜNLÜ	102
DR. ARİF MÜEZZİNOĞLU	105
DR. CANAN ARATEMÜR ÇİMEN	107
HARUN ÖZGÜR YILDIZLI	109

YEREL YÖNETİMLER VE EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	115
GÖKAN ZEYBEK	116
MANSUR YAVAŞ	118
CEMİL TUGAY	121
EKREM İMAMOĞLU	124
RESUL EMRAH ŞAHAN	128

CUMHURİYET AYDINLANMASI VE EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	135
PROF. DR. YALÇIN KARATEPE	137
MERDAN YANARDAĞ	140
ERDAL ATICI	144

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME, ATANMAYAN ÖĞRETMENLER VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ KANUNU

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	151
PROF. DR. ALİM KAYA	154
MURAT EMİR	158
HASAN KÜTÜK	159
CÜNEYT İLTUŞ	163

ÖĞRETMENLERİN DURUMU

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	171
GAMZE TAŞCIER	173
KADEM ÖZBAY	176
MEHMET ALPER ÖĞRETİCİ	180
LEVENT KURUOĞLU	183

LAİK VE BİLİMSEL EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	191
ZÜLAL KALKANDELEN	193
ÜNAL ÖZMEN	198
CEMİL KILIÇ	201

NİTELİKLİ KAMUSAL EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	209
PROF. DR. NEJLA KURUL	210
PROF. DR. AHMET YILDIZ	214
EREN EDEBALI	217

EĞİTİM EKONOMİSİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	223
VOLKAN DEMİR	225
PROF. DR. HÜSEYİN YOLCU	230
DENİZ FIRAT	235

YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	241
PROF. DR. ARMAĞAN ERDOĞAN	244
PROF. DR. TANER BİLGİÇ	250
GÖKÇE GÖKÇEN GÖL	253

AKADEMİSYENLERİN DURUMU

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	261
PROF. DR. ARMAĞAN ERDOĞAN	262
PROF. DR. YÜKSEL TAŞKIN	267
PROF. DR. UĞUR TEKİN	274

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DURUMU

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	281
PROF. DR. ARMAĞAN ERDOĞAN	282
SEVGİ KILIÇ	286
AHMET ÖZDEMİR	289

ÖĞRENCİ PANELİ

CANAN TAŞER	293
SEVCAN AKDEMİR	294
ANIL HACİMÜZZİN	295
MEHMET CAN ALTIN	298

EĞİTİM, HUKUK VE İDARİ YAPILANMA

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	305
GİZEM ÖZCAN	306
HARUN TOPALOĞLU	310
GİZEM ÖZCAN	314
AV. DR. BURAK SABUNCU	316

AFETLER ÜLKESİNDE EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	323
VELİ AĞBABA	324
ALİ MAHİR BAŞARIR	326
MÜZEYYEN ŞEVKİN	328
PROF. DR. MÜHİP KANKO	330
MEHMET GÜZELMANSUR	332
DENİZ YAVUZYILMAZ	334

DENİZ YÜCEL	336
SEVDA ERDAN KILIÇ	338
AYÇA TAŞKENT	340
AHMET TUNCAY ÖZKAN	341
SERVET MULLAOĞLU	343
BURHANETTİN BULUT	345
TALAT DİNÇER	347
ASU KAYA	349
CEVDET AKAY	351
MAHMUT TANAL	353
HARUN ÖZGÜR YILDIZLI	355

SINAV ODAKLI EĞİTİM VE ÖLÇME

DEĞERLENDİRME

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	361
DR. ERSOY KARABAY	362
RAMAZAN GÜRBÜZ	365
ÖZGÜR BOZDOĞAN	367
SAMİ GÖREY	370

TEKNOLOJİ ÇAĞINDA EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	375
PROF. DR. FEZA ORHAN	376
PROF. DR. MUKADDES ERDEM	380
FATMA BEZEK	383

KAPSAYICI EĞİTİM, ÖZEL EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	389
AYLİN NAZLIAKA	392
UMUT BAŞOĞLU	396
ERDAL KIZIROĞLU	399

ÇOCUK HAKLARI VE ÇOCUĞUN İYİ OLMA HÂLİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	407
MERYEM GÜL ÇİFTÇİ BİNİCİ	408
EZGİ KOMAN	412
PROF. DR. KAYIHAN PALA	416
TUBA NUR OLÇAY	420

KAPANIŞ KONUŞMASI

SUAT ÖZÇAĞDAŞ	427
---------------	-----

ÖNSÖZ

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Türkiye'nin en temel sorunlarından biri olarak gördüğümüz eğitim sisteminin mevcut durumuyla ilgili, Gölge Milli Eğitim Bakanımız Sayın Suat Özçağdaş'ın sorumluluğunda yoğun ve özel bir mesai harcıyoruz.

18 Mayıs günü İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz Büyük Eğitim Mitingi'nin ardından 18- 19 Temmuz günlerinde Ankara'da 24 saat süren bir Eğitim Maratonu gerçekleştirerek eğitimin sorunlarına ve çözüm önerilerimize odaklandık.

Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları boyunca, bakanların en sık değiştiği ve her değişen bakanla sil baştan yeni bir düzenin kurulmaya çalışıldığı eğitim sisteminin; akli, bilimi ve yurttaşlarımızın beklentilerini önceleyen bir istikrara kavuşması amacıyla çalışmalarımızı kararlılıkla yürütüyoruz. Çocuklarımızın ve gençlerimizin üstün yararını önceleyen, eğitim emekçilerimizin sorunlarının çözülebildiği bir perspektifi yol haritamız olarak belirliyoruz.

18-19 Temmuz günlerinde 21 ana başlıkta, 100'e yakın alt başlıkta 24 saat kesintisiz devam eden ve 92 konuşmacının katkı sağladığı Eğitim Maratonu'yla, eğitimde yıllara sari sorunların çözülmesi amacıyla önerilerimizi ilan ettik.

Bu öneriler, iktidarımızın eğitim politikalarının yol haritasını belirlemesinin yanı sıra, yapılacak ilk seçimlere kadar savunacağımız ve üzerinde duracağımız konuların ana hatlarını da oluşturmaktadır.

Bu çerçevede; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli adı verilen programın geri çekilmesi, okul öncesi eğitimin en az 1 yıl zorunlu ve ücretsiz hale getirilmesi, mesleki eğitimde çocuk işçiliğine son verilmesi, ÇEDES protokolünün iptal edilmesi, öğrencilerin temiz suya ve en az bir öğün ücretsiz yemeğe erişebilmesi, ücretli öğretmenlik uygulamasına son verilmesi, öğretmenler arasındaki ayrımın ortadan kaldırılarak özlük haklarının iyileştirilmesi, atanmayan öğretmen sorununun çözülmesi, nitelikli eğitimin sadece zenginlerin ulaşabildiği bir imkan olmaktan çıkarılması gibi makro taleplerimizi, iktidar olduğumuz güne kadar dile getirmeye devam edeceğiz.

Eğitim Maratonu'nun gerçekleşmesine katkı sağlayan tüm konuşmacılar ve katılımcılar başta olmak üzere, etkinlikte mesai harcayan tüm emekçilere ve gönüllülere en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Cumhuriyet Halk Partisi olarak, geleceğimiz olan evlatlarımızın nitelikli eğitim hakkını, eğitim emekçilerimizin insanca ve onurlu çalışma hakkını sonuna kadar savunmaya devam edeceğimizi bir kez daha ifade ediyorum.

Özgür ÖZEL
CHP Genel Başkanı

ÖNSÖZ

Cumhuriyet Halk Partisi Milli Eğitim Bakanlığında Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı olarak eğitim alanında yaşanan sorunlara dikkat çekmek üzere, Ankara Çankaya Anıtpark'ta gerçekleştirdiğimiz 24 Saat Eğitim Maratonu, 18 Temmuz Perşembe saat 10.00'da başlayarak, 19 Temmuz Cuma günü sabah 10.00'da sona erdi.

Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in açılış konuşması ile başlayan 24 Saat Eğitim Maratonu'muzu; eğitim fakültesi öğretim üyeleri, akademisyenler, uzmanlar, eğitim sendikaları genel başkan ve yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler, araştırmacı ve yazarlar, düşünce kuruluşları, sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile Parti Meclisi Üyelerimiz, Genel Başkan Yardımcılarımız, Milletvekillerimiz ve İl- İlçe Belediye Başkanlarımızdan oluşan yüze yakın konuşmacı ile gerçekleştirdik.

Okul öncesi eğitimden üniversiteye, çocuk haklarından eğitim ortamlarına, öğretmenlerden sendikalara kadar eğitim sistemimizin temel durum ve sorunları üzerine kapsamlı bir içerik sunan 24 Saat Eğitim Maratonu'nda; 21 ana başlıkta, 100'e yakın alt başlıkta konuşmalar yapıldı.

24 Saat Eğitim Maratonu, yüzlerce insanın emeği ileilmek ilmek örülen uzun soluklu bir çalışmanın sonucu olarak hayata geçirildi. Hazırlık aşamasında defalarca akademisyenler ve eğitim uzmanları, sendikalar ile bir araya geldik. Onlarca gönüllü ve parti üyemiz ile aylarca devam eden çalışmalar sonunda gerçekleştirdiğimiz etkinliğimize destekleri ve konuşmaları ile güç veren tüm katılımcılarımıza ve konuşmacılarımıza teşekkür ederim.

"Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister." diyen Başöğretmenimiz Gazi Mustafa Atatürk'ün yolunda, Cumhuriyet'in ışığında çalışmaya devam edeceğiz.

Eğitim, ülkemizin; dünü, bugünü ve yarını için temel unsurdur. Bu alanda yapacağımız çalışmaların önemli bir ayağını oluşturan 24 Saat Eğitim Maratonu'nun yeri benim için her zaman ayrı olacaktır.

Saygılarımla,

Suat ÖZÇAĞDAŞ
CHP Genel Başkan Yardımcısı, İstanbul Milletvekili

AÇILIŞ KONUŞMALARI

ÖZGÜR ÖZEL

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL BAŞKANI

Değerli Genel Başkan Yardımcılarım, Ankara İl Örgütümüz, Parti Meclisimizin kıymetli üyeleri; bugün burada Genel Başkan Yardımcımız Suat Özçağdaş Gölge Milli Eğitim Bakanımız, Bakan Yardımcılarımızın uzun süredir emek verdiği, birkaç kez Milli Eğitimle ilgili gündemlerden dolayı ileri tarihlere alınan ve milli eğitime, ülkenin eğitim politikalarına dair konuşulması, söylenmesi gereken ne varsa tamamının bir bütün hâlinde konuşulup değerlendirileceği, adına Eğitim Maratonu dediğimiz bir etkinlikle dünya tarihinde, dünya siyaset tarihinde yerini alacak özgün bir etkinlikle Türkiye gündemine eğitimi, eğitimcilerin sorunlarını, öğrencilerin sorunlarını, eğitim politikalarının sorunlarını; belki Cumhuriyet tarihinin en sorunlu Milli Eğitim Bakanı'nın sorunlara nasıl sorun kattığını ve hepimizin evlatlarının, çocuklarının ortak geleceği, dolayısıyla ülkenin ortak geleceğinin fırsatlarının nasıl heba edildiğini, nasıl risklerin barındırıldığını konuşacağımız bir süreci başlatmak üzere buradayız. Anıtpark'tayız.

Aslında Suat Özçağdaş'ın önerisi hepimizin kabulü. Meclis Başkanı Numan Kurtulmuş'un da "Bu çok iyi bir fikir, söylenecek her şey konuşulmalı Meclis'in yanı başında; hatta biz o kürsüyü bir özgürlük kürsüsüne çevirelim, Meclise söyleyecek sözü olan herkes gelsin kullansın" dediği bu kürsü Meclisin yanı başına kurulabilecekken; dün akşam saatlerinde Numan Kurtulmuş'un "Daimi bir özgürlük alanı olsa ne iyi olur, ne iyi akıl etmişsiniz, bütün sorunların dile getirileceği bu kürsüyü" dedikleri bu kürsünün konulacağı yerin, İçişleri Bakanı'nın ve Ankara Valisi'nin talimatlarıyla, parkın etrafını bariyerlerle çevirdiler. Milli Egemenlik Parkı'na kurulacak bu kürsüyü kuracak yer çok, her yere kurarız. Geldik, Anıtpark'a kuruldu ve 24 saat boyunca eğitim politikalarıyla ilgili söylenmesi gereken ne varsa her şey buradan söylenecek. Ama şu zihniyeti görmek lazım ki; bu kadar barışçıl, bu kadar bilimsel, bu kadar çözüm öneren bir eylemliliği, etkinliği dahi devletin polisine kanunsuz, Anayasa'ya aykırı emirler vererek engellemeye çalışan bir zihniyetle karşı karşıyayız.

Dertleri ne? Dertleri, bahaneleri: "Efendim dün oraya hayvanseverler geldi, burayı ele geçirecekler, burayı bırakmayacaklar. Sizin için açarsak onlar da kalır." Kalsın zaten, kalsın zaten! Sen, Meclis'e bu hayvanları katledecek, öldürecek, zehirleyecek bir düzenlemeyi getir, buna isyan edenler sesini

duyurmaya koşsun, Ankara'ya gelsinler; "Efendim Milli Egemenlik Parkı'nı hayvanseverler ele geçirmesin." Milli egemenlik demek, milletin dediğinin olması demektir. Bir kişinin, bir zümrenin, bir partinin dediğinin, o partinin korktuğunun söylenilmemesi, konuşulmasının istenmediğinin konuşulmasına engel olunmasına zaten milli egemenlik demiyoruz. Ona diktatörlük diyoruz, ona keyfi yönetim diyoruz, ona tek adam rejimi diyoruz. Bu kurtulunması gereken bir zihniyetken bunu yerleştirip ve buna anlayış göstermemizi bekliyorlar. Diyorlar ki, "Ankara'nın bütün parkları sizin, aman burası olmasın." Neden? "İçeride Hayvan Hakları Yasası konuşuluyor, buraya hayvanseverler gelip eylem yapmasın."

Cumhuriyet Halk Partisi olarak kim hakkını arıyorsa, ki hayvanseverlerin oradaki mücadelesi onların tek başlarına yürüttüğü bir mücadele değildir. Hepimiz hayvanseveriz, hepimiz o canların önünde kendimizi siper etmeye hazırız. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu, hem Hayvan Hakları Yasası adını taşıyan Katliam Yasasına karşı hem de kadının soyadını istediği gibi belirlemesi ve kullanmasının önündeki zorba dayatmaya karşı kırmızı alarmdadır. Meclis'te de mücadele vermektedir, sokakta da mücadele vermektedir. Ama herkes şunu bilsin ki; karşıımızdaki zihniyet sözden korkmaktadır, müzakereden korkmaktadır. Karşıımızdaki zihniyetin bildiği şey, sözün karşısına bariyer koymaktır, düşüncenin karşısına polis dikmektir. Tartışmak yerine tartaklamayı tercih eden bu zihniyeti Cumhuriyet Halk Partisi; aklıyla, yüreğiyle, zihniyle ve bedeniyle dize getirecektir, kimse merak etmesin.

Tam bir gün sürecek, bugün saat 10.00'da burada başladı, yarın sabah saat 10.00 olana kadar her dakika, her saniye bu kürsüde birileri çıkacak, Milli Eğitim'in, eğitim politikalarının sorunlarını konuşacak. Bu bazen Cumhuriyet Halk Partisi'nin Genel Başkan Yardımcısı olacak, kendi alanının milli eğitim politikalarına temas eden ya da onlardan etkilendiği yönlerini konuşacak, tartışacak. Sendikalar gelecek, sendikaların sayın genel başkanları gelecek eğitim emekçilerinin hakları ve milli eğitim politikalarına yönelik kurumsal görüşlerini dile getirecekler. Türkiye'nin dört bir yanından akademisyenler gelecek; 10 dakika kendine ayrılan sürede ömrü boyunca verdiği emek, mücadele, yaptığı bilimsel çalışmaların imbiğinden damıttıklarını bu kürsüden kayda geçirmek üzere buraya gelecekler. Onlar konuşacaklar, veliler konuşacak, eğitim alanında örgütlü dernekler konuşacak, sivil toplum kuruluşları konuşacak ve her saat başında yine bu Milli Eğitim Maratonu'nun hayata geçirilmesi için büyük emek veren Suat Özçağdaş, yardımcıları ve bu konuda birlikte çalıştıkları geniş ekibin başlatan, yönlendiren, özetleyen katkılarıyla bu kürsüde olacaklar. Bir tam gün, hiç susmadan, buradan Milli Eğitim konuşacağız, eğitim konuşacağız, çocuklarımızın geleceğini konuşacağız.

Ben bu maratonun sembolik ilk yüz metresini koşmak üzere buradayım ama benden sonra sırayla ve bir gün boyunca bu faaliyet sürecek. Ankara'da bulunan üyelerimiz, Ankara'daki veliler, öğrenciler, akademisyenler buraya bu dakikadan sonra yapılacak çağrı ile gün boyunca burada davetlidirler. Gündüz zor saatler geçecek, 3-4 saat doğrudan güneşin altında olacak. Bu zorluklara

katlanmaya alışık çok önemli isimler var aramızda. Milletvekillerimiz buradalar, yıllardır birlikte mücadele ettiğimiz arkadaşlarımız burada olacaklar. Ama akşam saatlerinde Anıtpark, Ankara çok keyifli olacak ve sabaha kadar burada dayanışma içinde arkadaşlarımız, hocalarımız tarihe not düşecekler.

Her şey denendi bugüne kadar; komisyonda söylenmedik söz kalmadı, Genel Kurul'da söylenmedik söz, yapılmadık mücadele kalmadı. Sendikaların doldurmadığı meydan, yapmadığı eylem kalmadı. Dillerde tüy bitti, birileri anlamadı. Hâlâ dönüyorlar, diyorlar ki: "Efendim, 22 yıldır iktidarız, kültür sanatta ve Milli Eğitim'de amaçladığımız noktaya ulaşamadık." En çok bakan değiştirilen bakanlık, kültür-sanatla birlikte burası. Burası Adalet ve Kalkınma Partisi'nin yazboz tahtası; yapıyorlar, bozuyorlar... Burası Adalet ve Kalkınma Partisi'nin en çok kendi kendine devri sabık yarattığı alan. Birbiriyle en kavgalı bakanları, mevcut önceki ve sonraki Milli Eğitim Bakanları. Her gelen Milli Eğitim konusundaki muhabirleri, eğitim muhabirlerini topluyor, bir kahvaltı yapıyor ve yapacağı reformu anlatıyor. Öncesinde nasıl bir enkaz aldığını, Türkiye'nin hangi sorunları yaşadığını, eğitimi çözmeden öbür sorunların çözülemeyeceğini, bu işi de kendisinin yapacağını söylüyor. Bir sonraki bakanın basın toplantısına kadar bu hikâyeye bütün Türkiye'nin inanmasını bekliyorlar. Sonra o bakanı yollayıp yenisini getiriyorlar. Eskisini Milli Eğitim Komisyonu Başkanı yapıyorlar; eskisi mevcuda ateş püskürüyor, mevcut eskisinden nefret ediyor. Türkiye bu tuhaf insanı -insani de dememek lazımyani olmaması gereken çekişmelerle yıllarını, on yıllarını heba etti gitti.

Bir tek sebebi var, bir doğrudan birleşmek için orada mutabakat lazım. Bu mutabakat işi çoğulcu bir iş, mutabakat işi bir fikrin egemen olma işi değil. Mutabakat işi, çok fikrin uzlaşması, tartışılması ve bir doğru etrafında birleşilmesi meselesi. Dünyanın en üst düzey üretimlerini yapan, en çok ihracatını yapan, en kaliteli otomobillerini yapan, en önemli sanayi şirketlerine sahip olan Almanya'nın başarısının sırrı nedir dersiniz, üzerinde tam mutabakat oldukları aldıkları bir eğitim sistemleri var, ulusal mutabakat var. Almanya'da gelen; bir şeyi değiştirmeyi değil, varsa aksayan bir şey onu biraz daha iyileştirmeyi konuşuyor. Alman Hristiyan Demokratlar gelip de dinlerinin ve kinlerinin sahibi Alman nesilleri yetiştirmeyi, sosyal demokratlar gelip de bu köhnemiş zihniyetten kurtulup işi birazcık düzeltmeye çalışmayı, öbürü gelip de başka bir şeyi yapmayı hedefleseler, onlar o kadar ihracatı yapamazlar, o kadar milli gelire sahip olamazlar ve asla ve asla Avrupa Birliği'nin de, buldukları tüm uluslararası toplulukların birlikteliklerin de sözü en çok merak edilen, ağırlığı en çok olan ülkelerinden biri olamazlar. İş, önce Milli Eğitim konusundaki ulusal mutabakatta bitiyor.

Burada, Türkiye'de zaten partiler arasında böyle bir mutabakat sağlanamadığı için bir sorun alanımız varken, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 22 yıllık iktidarında da kendi içlerinde dahi bir mutabakat yok, tarikatlar, cemaatler kavgası var. Her köşe başını hangimiz tutalım? Bunları nasıl yapalım? Müfredata kendi zihnimizdeki zehri nasıl akıtalım? O kitaplar üzerinden bu zehri Anadolu'ya, Trakya'ya nasıl yayalım? Böyle olunca, maalesef üzülmek gerekiyor ki, çocuk AKP'linin de çocuğu olsa, CHP'linin de, MHP'linin de, DEM'linin

de, İYİP'linin de, hangi görüşten olursa olsun, PISA sınavına girdiğinde ortalamamız dünyada sondan ikinci. Tüm yeteneklerde, tüm yetkinliklerde bu coğrafyanın, hepimizin bildiği bu canım evlatları, bu zeki evlatları; dünyada normalde onlarla aşık atamayacak akranlarının her alanda gerisinde.

Sebebi ne? Sebebi o çocuklar değil. O çocuklara doğru bir eğitim verildiğinde, doğru imkânlar yaratıldığında neleri başardıklarını görüyoruz. Ama eğitim sistemi okul öncesinden başlayıp -ki bugün bu kürsüde Mersin Yenisehir Belediye Başkanımız o konudaki çok iyi bir örneği de anlatma imkânını bulacak- lisans, lisansüstü ve devam eden akademik kariyer süreçlerine kadar sürekli çağın gerisinde, eksikliklerle dolu, yapılması gerekenlerin yapılmadığı bir süreci Türkiye'de yaşıyoruz ve ne oluyor? Türkiye orta gelir tuzağına sıkışmış durumda. Nedir orta gelir tuzağı? Şöyle bir zorluk var. Milli geliriniz belli bir noktadan sonra artmıyor, artmıyor. Neden? Doğrudan yaşadığımız bir şeyi anlatalım. Bugün asgari ücret; alan için çok düşük, veren için çok yüksek. Böyle bir kıskacın, açmazın içindeyiz. Bugün dolar kuru bizim için çok yüksek, ihracatçı için çok düşük, böyle bir açmazın içindeyiz. Bu açmaza nasıl düşersiniz biliyor musunuz? Sizin ihracattan anladığınız basma üretmek, fason kot üretmek, penye üretmek ise rekabet sırasında Mısır'daki asgari ücretle yarışmanız lazım. Mısır'daki asgari ücret o düzeyde olunca siz burada dışarıda fiyat rekabeti yapmak için insanlara hak ettikleri asgari ücreti vermezsiniz. Ya da dolar yurt dışına ihracat yaparken eğer bu fiyatlardaysa, dolar bazında Hindistan'dan ucuz penye üretmeniz lazım. Böyle bir sıkıntıyla karşı karşıya kalıyorsunuz.

Çaresi ne? Çaresi, bunları 30-40 yıl öncesinde bırakıp bugünlerde ARGE'ye dayalı, inovasyona dayalı, yüksek katma değerli ürünleri üretip ihraç ederseniz, o zaman rakibiniz Finlandiya'daki asgari ücret. Finlandiya'daki asgari ücret kadar asgari ücret verseniz de ürününüz fiyat dezavantajı yaşamıyor. Çünkü oradaki asgari ücretli Nokia üretiyor, çip üretiyor. Verdiği asgari ücret bunun 4 katı ama maliyette sizin maliyetiniz onu referans aldığınızda hiç sorun olmuyor. O zaman işte milli gelirler bugün Türkiye'dekinin 4 katı, 5 katı, 7 katı olabiliyor. Yok, siz oraları aşamazsanız, dönüyorsunuz Türkiye'dekinin de gerisinde milli geliri olan ülkeleri, Ekonomi Bakanı gibi, gösterip: "En düşük asgari ücret bizde değil, bizden kötü Eritre var, Çad var, Sudan var. Ne var efendim onlara bakın, ileriye niye bakıyorsunuz" diyorsunuz. Sizi layık gördükleri yer oralar oluyor. Orta gelir tuzağından kurtulmanın yolu, orta eğitim tuzağından kurtulmaktan geçer. Bugün siz bütün öğrencileri kendi tercihlerine göre planlamadan, ölçmeden, doğru yönlendirmeden, hatta yönlendirmeyi de sadece telkin değil yetkinliğine, notlarına, yaşadığı coğrafyaya ve sanayinin beklentilerine göre gerçekten yönlendirici bir şekilde 15 yaşında, 14 yaşında bir karar vermezseniz, Devlet Planlama Teşkilatınız, Sanayi Bakanlığınız ve Milli Eğitim Bakanlığınız birbiriyle konuşan politikalar üretmiyorsa, 24 yaşında yüz binlerce işsiz mühendisiniz olur. Ama eli tornavida tutan, kontrol kalemi tutan, 16 yaşından beri, 15 yaşından beri eğitilmiş, 20 yaşından beri iş hayatında, meslek lisesinden sonra belli bir süre üniversitede teknik eleman olarak eğitim görmüş; hani ara eleman diyorlar ya, bugün yüksek teknoloji üretim yapmak isteyenlerin, yüksek katma değerli üretim yapmak isteyenlerin aradığı aranan elemanları yetiştirmezseniz, sizinkiler ya bir yerde penye

dikiyorlar ya da üniversitenin bahçesinde geleceğin işsizleri, mühendislik fakültesi adayları olarak bekletiyorlarsa, işte orta eğitim tuzağı sizi orta gelir tuzağına düşürür.

Bu yüzden bizim, önce ülkemizi AK Parti'nin hepimizi düşürdüğü orta demokrasi tuzağından kurtarmamız lazım. Yani Milli Eğitim'in sorunlarının konuşulmasını, Hayvan Hakları Yasası'nın protestosundan korkup Ankara'nın başka bir köşesine yollayacak akıl devlete egemen oluyorsa, orada bir orta demokrasi tuzağı var. Siz oy verin, bir kişiyi seçin, gerisine karışmayın, rektörü de o atayacak. 20 sene önce bile, 50 sene önce bile üniversitede rektör seçimi varken, konuşuluyorken Bakan'ı da o atayacak, genel müdürü de o atayacak; Futbol Federasyonuna seçim yapılacak, onun bile kimin olacağına o karar verecek deniyorsa, işte orta demokrasi tuzağı budur. Bu orta demokrasi tuzağı, bir kişinin seçilip 5 yıl boyunca ondan hiç hesap sorulacak mekanizmaların olmadığı, parlamentonun bütün yetkilerinin budandığı ve devamında dön dolaş şekli bir demokrasi, denetimsiz bir ülke ve üzerinde ortaklaşılan politikalar yerine sürekli kendi içinde bile didişen bir bakanlığın bizi getirdiği nokta bundan ötesi olamazdı.

Kürsüyü atanmayan öğretmenleri selamlamadan bırakmayacağım. Bu ülkede AK Parti'nin "atanamayan öğretmenler" diye suçu kendi sırtından alıp öğretmenin sırtına vuran, sende bir kusur var ki atanamamışsın gibi, bir sorunu var. 2002 yılında iktidara geldiklerinde 68 bin öğretmen vardı, atanmamış. Sayın Erdoğan rahmetli Ecevit'e yüklenip dururdu. Derdi ki: "Ya madem atamayacaksın neden okuttun?" Şimdi o haklı sorunun, o gün verilemeyen 68 bin cevabı vardı, bugün verilemeyen 1 milyon cevabı var. 1 milyon evladımız okutuldu, atanmıyor. Madem atamayacaktın neden okuttun sorusu duruyor. Ama şu anda bu Cumhuriyet tarihinin en sorunlu, bizzat kendi zihniyeti sorun olan bakanı hiçbir soruna çözüm bulamadı, atanmayan öğretmen sorununu kökünden çözüyor. Ne yaparak çözüyor? Diploma hırsızlığıyla, yankesicilikle çözüyor. 1 milyon öğretmen diplomasını çalıp götürüyor, 1 milyon ünvanı öğretmen olan, lisede çalışmış, sınava girmiş, üniversiteyi kazanmış, dört yıl okumuş bitirmiş, öğretmen ünvanı almış kişiyi öğretmen adayı ünvanına döndürüyor. "Ben bir Milli Eğitim Akademisi kuracağım. Oraya ihtiyaç kadar alacağım. İki yıl eğitip mezun edeceğim" diyor. Yani yeni baştan önlerine bir eğitim, bir bariyer, bir sınav koyuyor. Peki, kaç kişi alacaksın? Efendim planlanan kadar alacağım. Mehmet Şimşek'e soruluyor: Kaç öğretmen? Ne kadar emekli olursa; bu sene 20 bin, seneye belki 24 bin... 1 milyon kişi bekleyecek, diplomaları hiçbir işe yaramadan, 20 bin, bugünkü hesaba göre hiç öğretmen mezun etmesek 50 yıl bu bekleyen öğretmenler göreve gelecekler, ancak ondan sonra yeniden öğretmen ihtiyacı olacak. Bugün 25 yaşındaki atanmayan öğretmenin sırası belki 75 yaşında gelecek akademiye girmeye eğer daha bir tane 50 yıl boyunca öğretmen mezun etmezsek. Bu yapılan iş; 1 milyon gencin geleceğini çalmak, onlarla alay etmek, diplomalarını, kutsal mesleklerini ellerinden almaktır. Ama suç Milli Eğitim Bakanı'nda değil, 22 yıldır atadığı her bakanın en başarısız bakan olduğu Recep Tayyip Erdoğan'dadır. Ortaya koyduğu müfredat içinde bir kelime Atatürk geçmemesiyle, Atatürk'ün sözlerinin bile alıntılanıp

isminin alınmamasıyla, son derece çağ dışı bir müfredat programıyla kabul etmediğimiz, eleştirdiğimiz, eleştirmeye devam edeceğimiz ve önümüzdeki eğitim yılı başlayana kadar da sözümüze değer veren öğretmenlere, velilere bu konuda önemli bir yönlendirmede bulunacağımız bir alan olarak burada uzun uzun tartışılacak bu gece.

Yine Öğretmenlik Meslek Kanunu, 2014 yılında yapılan değişiklikle kaldırılan taban maaş uygulamasından dolayı çok büyük sıkıntıda olan öğretmenlerimize şimdi yepyeni bir kategori daha açıyor. Özel sektördeki sorun şu; 2014 yılına kadar kanunda şu yazıyordu, diyordu ki: "Özel sektörde çalışan öğretmen kamudaki denginden düşük maaş alamaz." Oldukça akılcı, doğru, geçmişten kalan bir uygulamaydı. Bir gece yarısı AK Parti bu uygulamayı değiştirdi. Ne yaptı? Bu maddeyi oradan çıkardı. Şu anda öğretmenler asgari ücretle hatta çalıştıkları saate göre asgari ücretin altında maaş alarak, emekleri sömürülerek pek çok özel kurumda çalışmak zorunda kalıyorlar.

Biz iki tane öğretmen biliriz. Bir tanesi hepsine saygı duyduğumuz öğretmenler, bir de bir kişiye ait olan o ünvanla Başöğretmen Gazi Mustafa Kemal Atatürk. Ancak şimdi ücretli öğretmen var, sözleşmeli öğretmen var, uzman öğretmen var, başöğretmen var ve ayrıca şimdi aday öğretmen statüsü geliyor. Bu büyük bir haksızlık, büyük bir emek hırsızlığı. Bu farklı farklı statülerin hepsi yanlış. Biz öğretmenlik mesleğinde mutlaka ve mutlaka meslek içi eğitimi önemsiyoruz, kariyer basamaklarını önemsiyoruz ama bunların, böyle her gelen Milli Eğitim Bakanı'nın yalap şalap yapmasıyla, başöğretmenlik sıfatını da değersizleştirmesiyle ve öğretmenler arasında çok farklı statüler yaratmasıyla ortaya çıkardıkları kaotik yapıya da itiraz ediyoruz.

2002 yılında, bu iktidar geldiğinde, en düşük öğretmen maaşı 635 liraydı, şimdi 31 bin lira. 2002 yılında en düşük öğretmen maaşı 20 çeyrek altın alıyordu, 2002 yılında 20 çeyrek altın alan en düşük öğretmen maaşı bugün sadece 8 çeyrek altın alabiliyor. Yani 20 çeyrek altın, 8 çeyrek altın: 10'a 4, yani öğretmen maaşının alım gücü yüzden kırka düşmüş durumda. AK Parti iktidarının mevcut öğretmene yaptığını da bu şekilde görmek lazım.

Türkiye'de nitelikli eğitim sorunu, bir sınıfsal sorun hâline dönüşmektedir. Yani parası olanın çocuğunu okuttuğu, yetistirdiği, geleceğe hazırladığı bir noktaya geliyor, parası olmayanın nitelikli eğitime erişme şansı yok. Ben bir bahçıvanın torunuyum, iki emekli öğretmenin okuttuğu bir çocuğum. Ben Devlet Parasız Yatılı Sınavına girdim. Sınavı kazandım; ortaokul, lisede devlet çorabımı da verdi, kazağımı da verdi, pijamamı da verdi, altıma çarşafımı da serdi, üç öğün yemeğimi de verdi, beni okuttu. Anadolu lisesi sınavına girdim, kazandım. Beni Almanya'dan gelen Alman öğretmenlerle hazırlık okuttu. Türkçe, coğrafya, tarih, din bilgisi dersleri dışında bütün dersleri Alman öğretmenlerle okuttu. O sırada da Türk öğretmenler Almanya'da Türk öğrencileri yetistiriyordu. Cebimizden bir lira çıkmadan, ben o dönemde Avrupa'da alınabilecek en iyi eğitimi Türkiye'de aldım. Daha sonra üniversite sınavına girdim, devletin bedava üniversitesinde eczacılık tahsil ettim ve mezun oldum. Bir bahçıvanın torununa bu imkânı Cumhuriyet ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti sağlıyordu.

Şimdi dönün bakın Süleyman Demirel'i kim yetiştirmiş? Turgut Özal'ı kim yetiştirmiş? Erdal İnönü'yü kim yetiştirmiş? Bugün Meclis sıralarında belli bir yaşın üzerindeki siyasetçileri kim yetiştirmiş? Hangisinin babası zenginmiş, hangisinin babası onu diğer çocukların oturdukları evin kirasının 3 katı aylık ödeyerek, bir yılda 500 yüz bin lira, 600 yüz bin lira, 700 yüz bin lira ücret ödeyerek nitelikli eğitime kavuşturmuş? Veya bir dönün bakın bakalım, bugün artık bir bahçıvan torununun, bir koyun çobanının, bir bekçinin varıp da çocuğunu iyi bir eğitime kavuşturması mümkün mü? Bu sınıfsal bir sorun hâline geldi. Bu meselenin üzerinde uzun uzun düşünmek, bundan sonraki, artık iktidar değişiminden sonraki süreçte, yeniden yaygın ilkokuldan başlayarak kamu burslarını, önce özel okullardaki yüksek ücretsiz burslu kontenjanları tartışmak, sonra adım adım yine eşit, ücretsiz eğitimi Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm vatandaşlarının evlatlarının kullanabilecekleri bir hak noktasına getirmek gerekiyor.

Burada biliyorum ki uzun uzun ÇEDES tartışılacak. Tam bir çağ dışılığıdır, tam bir geri kafalıdır, tam pedagoji bilmezlik, tam çocuklar için travmatik bir sürecin tetiklenmesidir. Özellikle 24 saat boyunca burada yapılacak birbirinden değerli, birbirinden etkili değerlendirmeleri not alacağız, kayda alacağız. Bu 24 saatlik maratonun takip edenler ve edemeyenler için özetini, çıktılarını, geliştirilmesi gereken alanlar varsa onlarla birlikte yaparak bu 24 saati Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihine yapılan yanlışları anlattığımız bir şerh olarak düşeceğiz. Ama esas, gelecekte yapacağımız doğruların başlangıç noktası olarak not edeceğiz, kaydedeceğiz ve üzerinde çalışacağız.

Biraz önce söylediğim gibi ismi de kendilerine ait bizim Gölge Milli Eğitim Bakanlığımız Bakanlık görevinde Suat Özçağdaş var ama birazdan isimlerini, görev alanlarını tek tek anacağı yardımcıları var. Arkalarında temas ettikleri çok önemli kadrolar, güç aldıkları, bilgi aldıkları, destek aldıkları çok önemli kadrolar var; yine birlikte çalıştığımız sendikalar, sivil toplum örgütleri var. Onlarla birlikte bu Milli Eğitim Maratonu'nun açılış konuşunu benim yapmamı istediler. Ben sembolik açılışını yaptım. Şimdi maratonu sürdürmek üzere ki bu herhâlde bayrak yarışı şeklinde koşulacak bir maraton olarak da özgün bir formata sahip. Ben kendim çok küçük yaşlardan beri maraton koşmaya meraklı olan ve bu sene o güne kurultay denk gelmeseydi üçüncüsünü bitirmeyi planladığım, iki kez 42,3 kilometrelik İstanbul Maratonu'nu bitirmiş birisi olarak bu Eğitim Maratonu'nun açılışını yapmaktan büyük bir memnuniyet duyuyorum.

Şimdi, Sayın Suat Özçağdaş bayrağı devralmak ve maraton koşusunu sürdürmek üzere kürsüye geliyor, ben kendisini kürsüye davet ediyorum. Ben belli bir süre kendisini dinledikten sonra yavru vatan değil, kardeş ülke Kıbrıs'a, 50 yıl önce bugün Bülent Ecevit'in ağzından duyduğumuz: "Biz adaya savaş götürmek için değil, Türklere de Rumlara da barış götürmek için gidiyoruz. Bütün çabalarımıza rağmen diploması sonuç vermemiştir ve Ayşe tatile çıkmıştır" diyerek Mehmetçiğin Kıbrıs semalarından paraşütle inmeye başladığı dakikalarda Kıbrıs'a barışı müjdelemişti. Biz bugün 50 yıldır Kıbrıs'a emek veren Cumhuriyet Halk Partisi'nin, Kıbrıs Türklerinin yanında olan

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Cumhuriyet Halk Partisi'nin, rahmetli Bülent Ecevit'in hatırasının önünde saygıyla eğilerek, sevgili Genel Başkanımız Altan Öymen ile birlikte, Hikmet Çetin'le birlikte, Murat Karayalçın'la birlikte; o günkü kabinede bulunan, o kararın altında imzası bulunan Önder Sav'la birlikte, sağlık mazereti yüzünden gelemeyen ama yüreği orada olan Erol Çevikçe'nin de selamlarını götürerek ve Kıbrıs'a İngiltere'deki müzakerelerde barışı arayan, çabalayan, müzakerelerde sonuç alamayınca Bülent Ecevit'e telefonu kaldıran rahmetli Turan Güneş'in: "Olmadı Ayşe tatile çıkabilir" deyip Mehmetçiği Kıbrıs'a götüren o parolayı söylediği cümledeki biricik kızı Ayşe Ayata ile birlikte Kıbrıs'a gidiyoruz. Kardeş Vatan'a selamlarınızı götürüyorum.

Bu kürsüyü Türkiye'nin geleceğine şekil verecek Milli Eğitim politikalarının doğrularını konuşmak, sadece eleştirmek değil, yön göstermek ve gelecekte bu işlerin nasıl doğru yapılacağını tartışmak, tartıştırmak, bu tartışmaları başlatmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi'nin Gölge Milli Eğitim Bakanı Suat Özçağdaş'a bırakıyorum. Bu Eğitim Maratonu başarılı olacaktır, sonuca ulaşacaktır. Buna katkı sağlayacak her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Kolay gelsin, başarılar diliyorum.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Sayın Genel Başkanım, çok değerli konuklar, dijital ve görsel medyanın değerli mensupları; hepiniz hoş geldiniz, şeref verdiniz. Sayın Genel Başkanımızın detaylı bir şekilde aktardığı gibi 24 saat boyunca burada eğitimi konuşacağız.

Kasım 2023'te gölge kabinemizi Sayın Genel Başkanımız açıkladı. Ben de Milli Eğitim Bakanlığında sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Gölge Bakan olarak görevlendirildim. Gölge kabine uygulaması Türkiye için yeni bir uygulama. Bakanlık çalışmalarını yakından takip ettiğimiz, düşüncelerimizi, önerilerimizi, görüşlerimizi aktardığımız, çok yararlandığımız ve ülkenin de yararlandığını umduğumuz bir çalışma hâline dönüştü.

Görevi aldıktan sonra, bugün aramızda olan Parti Meclisi Üyesi Sayın Prof. Dr. Armağan Erdoğan, Muğla Milletvekilimiz Sayın Gizem Özcan, Isparta Milletvekilimiz Hikmet Yalım Halıcı ile birlikte gölge kabinde çalışmaya başladık, Meclis'te ve Genel Merkez'deki uzmanlarımızla birlikte bu çalışmaları sürdürdük. Akabinde öğretim üyelerimizle bir araya geldik. Milli Eğitim Bakanlığının genel müdürlükleri var, Cumhuriyet Halk Partisi olarak buna karşılık gelecek şekilde 20 alanda çalışma grupları oluşturduk. Toplamda 120'den fazla akademisyenimiz bu çalışma gruplarında yer aldılar. Onlarla üç kez çalıştay gerçekleştirdik. Bu süreç içerisinde Milli Eğitim'in çok sayıda sorunu oldu, Sayın Genel Başkanımız aktardı, atanmayan öğretmenler, bunlarla ilgili mitingler, çalışmalar oldu. Öğretmenlerimizin sorunları oldu. Adına Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli dedikleri gerici bir çağ dışı eğitim manifestosu hayata geçirilmeye çalışıldı. Bununla ilgili olarak Meclis'te yaptığımız çalışmalar oldu. Neredeyse Meclis'te Türkiye'nin onlarca konusu olmasına rağmen her hafta en az bir konuda eğitimle ilgili bir araştırma önergesi veriyoruz. Milletvekillerimiz bugün buradalar; soru önergeleri veriyorlar, yasa teklifleri veriyorlar. Bu çalışmalara ek olarak basında, görsel medyada bütün görüşlerimizi, eleştirilerimizi paylaştık. Tematik mitinglerimizin ilkini İstanbul'da gerçekleştirdik. Eğitimin tüm paydaşlarının sorunları ile ilgili, yine sendika genel başkanlarımız, bugün aramızda olan Eğitim-İş ve Eğitim-Sen Genel Başkanlarımız ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili olarak platform sözcüleri ile bir araya geldik.

Bu çalışmalarını sürdürdük fakat şöyle bir durum var sayın konuklar. Eğitimin o kadar çok sorunu var ki; bunu bir gün, bir saat, yarım saat, üç dakika, beş dakika konuşmak, anlatmak mümkün değil. 1 milyon 154 bin öğretmenimiz var ve 20 milyon öğrencimiz var. Dolayısıyla 1 milyon atanmayan öğretmenimiz var. Aslında eğitimle ilgili olmayan hiçbir hane yok Türkiye’de. Tüm ailelerin eğitimle ilişkili bir üyesi var; ama çocuğu, ama çalışanı, ama torunu, ama akrabası, ama yeğeni var...

Dolayısıyla eğitim Türkiye’nin temel sorunu. Kendilerinin yaratmış oldukları büyük ekonomik bunalımla birlikte geleceğe dair en büyük eş sorun da eğitim olarak ortaya çıkmış durumda. Dolayısıyla birlikte çalıştığımız öğretim üyelerimizle, sendika temsilcilerimizle, akademisyenlerimizle ne yapalım diye düşünürken 24 saatlik bir eğitim maratonu yapmaya karar verdik. Sayın Genel Başkanım da söyledi, Milli Egemenlik Parkı’nda yapmak istiyorduk; daha az güneş olacaktı, milli egemenlik olan bir yerde olacaktı, Meclis’in yanında olacaktı. Olamadı ama biz güneşin altında çalışmaya alıştık, 24 saat boyunca burada olacağız, çalışacağız.

Sayın Milli Eğitim Bakanı, çok sıkışmış durumda. Çünkü gerçekten bugüne kadar eğitimi yapboz tahtasına dönüştürmüş 22 yıllık bir iktidar var. Çok küçük bir örnekle şunu söyleyebilirim. Şu anda Milli Eğitim Komisyonu Başkanı olan Bakan, daha bir yıl öncesinde Milli Eğitim Bakanı’ydı ve okul öncesi çocuklarımıza yemek vermişti. Bugünkü Bakan, ilk iş olarak o çocukların yemeğini ellerinden aldı.

11 Nisan 2023’te Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan çıkıp dedi ki: “Mülakatı kaldırıyoruz.” 12 Mayıs 2023’te Mahmut Özer bu soru üzerine, “Artık mülakatı kaldırıyoruz, mülakat yapılmayacak” dedi. Bu Bakan, şimdi mülakatı getirdi ve tam tersi bir uygulamayla yola devam ediyorlar. İki yıl önce 12 maddelik bir yasa teklifi getirmişlerdi, yasalaştı, itiraz ettik Cumhuriyet Halk Partisi olarak ve nitekim Anayasa Mahkemesi’nden döndü. Şimdi, temeli Milli Eğitim Akademisi olan bir çalışma yapıyorlar. Bu Milli Eğitim Akademisi 2011 yılında yine Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından kapatılmıştı.

Dolayısıyla hiçbir yönü, öğretmen yetiştirme politikası, Milli Eğitim stratejisi olmayan bir Bakanlık, iki yılda bir tamamen yepyeni bir hatta doğru gitmeye çalışıyor. Bugün yaşadığımız sorunlar Sayın Bakan’ın müsteşarlık döneminden başlayarak günbegün birikmiş, artmış, ne yazık ki çözülemez bir hâle gelmiş durumda. Biz 24 saatlik eğitim programında Sayın Genel Başkanımızın dediği gibi sadece Cumhuriyet Halk Partililerin konuştuğu, sadece milletvekillerimizin, genel başkan yardımcılarımızın konuştuğu bir program tasarlamadık.

Sayın Bakan çok sıkışmış olduğu için, gerek Öğretmenlik Mesleği Kanunu gerek müfredatla ilgili konularda sürekli 1940’lara 30’lara referans veriyor. Biz de her açıklamamızda eğitim bilimleri perspektifinden Bakan’ın yanlışlarını ortaya koyuyoruz. Defalarca soruyoruz ama cevap alamıyoruz. Geçen günler içinde Danıştay’a iki başvurumuz oldu. Birisi mülakatların

durdurulması için, bir diğeri de geçen hafta yine 20 civarında milletvekilimize giderek yaptığımız açıklamayla Danıştay'da Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinin yürütmenin durdurulması talebiyle açtığımız dava. Dolayısıyla Meclis'te, yasal platformlarda, sahada, her yerde eğitimle ilgili konuşmaya, üretmeye devam edeceğiz. Komisyonlarımızla, öğretim üyelerimizle, sendikalarımızla, sivil toplum örgütlerimizle beraber çalışacağız.

Çok kısa bir gözden geçirmeyle bugün nelere bakacağımızı sizlerle paylaşmak isterim. Program; açılış ve kapanış saatlerinin dışında 21 farklı konunun, 100'e yakın alt konunun ele alındığı şekilde tasarlandı. Bu konuşmaların içerisinde akademisyenlerimiz, eğitim fakültesi ve diğer bölümlerden öğretim üyelerimiz, sendikalarımızın genel başkanları ve yöneticileri, araştırmacılar, sivil toplum temsilcileri, milletvekillerimiz var.

Afetler Ülkesinde Eğitim başlığıyla afet bölgelerinde yaşanan sorunların eğitimi nasıl etkilediğini milletvekillerimizle, genel başkan yardımcılarımızla beraber; tam da afet saatinde, gece 3.00 ile 5.00 arasında konuşuyor olacağız.

Programa Türkiye Yüzyılı Maarif Modeliyle başlayacağız; bir siyasi partinin sloganı, eğitimin siyasallaştırılmasının gerçek kanıtı ve resmi olan bu modelle başlayacağız. Bunun en büyük uzmanlarından biri olan Prof. Dr. Dilek Gözütok Hocamla başlayacağız, yine Müfredatla Hayır Platformu'nun bileşeni Eğitim-Sen Genel Başkanımız Kemal İrmak'la ve Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkan Yardımcımız Safa Yenice ile devam edeceğiz.

Ardından Erken Çocukluk Eğitimi konuşacağız. Hepimiz biliyoruz ki erken çocukluk eğitimi ülkemizin geleceği açısından en önemli eğitim aşaması ve burada çok önemli sorunlar var. Prof. Dr. Özgül Polat Marmara Üniversitesinden, Prof. Dr. Mehmet Turan İstanbul Kültür Üniversitesinden ve Abdullah Özyiğit Mersin Yenisehir Belediye Başkanımızın orada yapmış olduğu başarılı programları, yine bu hocalarımızla birlikte tamamen bilimsel veriler ışığında yapılan bu programlara aktaracağız.

Temel Eğitim ve Ortaöğretim bölümünde Genel Başkan Yardımcımız Gülşah Deniz Atalar, sosyal çalışmalar, müzeler, ören yerleri çocukların sosyal olarak güçlendirilmesine yönelik bölümünü aktardıktan sonra, Eğitim Reformu Girişimi'nden politika analisti Ekin Gamze Gencer bizimle olacak, bu müfredatla ilgili modelle ilgili eleştirilerini, düşüncelerini paylaşacak. Uludağ Üniversitesinden Prof. Dr. Feyyat Gökçe, Eğitim-Sen'in bir önceki Genel Başkanı Alaaddin Dinçer, Eğitim Gücü Sendikasının Genel Başkan Yardımcısı İsmail Akdağ bizimle birlikte olacak.

Akabinde Eğitim Ortamlarının Niteliğini konuşacağız. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin hiç konuşmadığı, okullara temizlik görevlisi ve güvenlik görevlisi bile koyamadığı bir dönemde okul sağlığını, hijyenini, okul kazanlarını, bahçesi bile kalmamış okulların neler yarattığını konuşacağız. Genel Başkan Yardımcımız, Sağlıkta Sorumlu Gölge Bakanımız Zeliha Aksaz Şahbaz,

Marmara Üniversitesinden Prof. Dr. Gürkan Sert, velilerin temsilcisi olarak Ankara Şube Başkanımız Hülya Daran Deveci, Mimar Mehmet Onur Yılmaz ve çok başarılı bir beslenme programı uygulayan Beylikdüzü Belediye Başkanımız Mehmet Murat Çelik bizimle olacak.

Arkasından 9 ayda 9 çocuğumuzu kaybettiğimiz, resmen katliama dönüşmüş bir MESEM ve mesleki eğitim sorunumuz var Türkiye’de. Çok büyük bir sorun. Bu sorunu Sanayi ve Teknolojiden Sorumlu Bölge Bakanımız Pınar Uzun Okakin, bizzat bu okullarda çalışan sahadan bir öğretmenimiz, çok deneyimli bir öğretmenimiz Cemal Ünlü, Tıp doktoru İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı ve İSİG Meclisi Üyesi Dr. Arif Müezzinoğlu, İstanbul’dan İSMEK koordinatörümüz Sayın Dr. Canan Aratemür Çimen ve çok yakın zamanda Kocaeli’ndeki büyük bir MESEM skandalıyla gündeme gelen ve bugün bize bunu da burada paylaşacak olan, nasıl bunu da ranta çevirdiklerini gösteren Cumhuriyet Halk Partisi Kocaeli Milletvekili Sayın Harun Özgür Yıldız da bizimle olacak.

Cumhuriyet Halk Partisi 2019’dan itibaren Türkiye’nin büyük kentlerini yönetmeye başladı. 2023 seçimlerinde partimiz Türkiye nüfusunun yüzde 65’ine, ekonominin yüzde 80’ine, vergilerin yüzde 87’sine karşılık gelen illerimizi, ilçelerimizi yönetiyor. Burada bu başarının sağlanmasında en büyük emeği olan çok başarılı belediyecilik uygulamalarımız var. Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcımız Sayın Gökkan Zeybek, Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Ekrem İmamoğlu, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Mansur Yavaş, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Cemil Tugay ve Şişli Belediye Başkanımız SODEM Başkanımız Sayın Resul Emrah Şahin bizimle birlikte olacaklar.

Cumhuriyet Halk Partisi aydınlanma ideolojisinin partisidir, kuruluşun ve kurtuluşun partisidir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Kurtuluş Savaşı sırasında bile kongre toplamış bir liderdir. Cumhuriyet aydınlanması ve eğitim, Cumhuriyet Halk Partisi’nin ana gündemidir. Genel Başkan Yardımcımız, Hazine ve Maliyeden Sorumlu Gölge Bakanımız Mülkiyeli Prof. Dr. Yalçın Karatepe; Tele1 Genel Yayın Yönetmeni ve Cumhuriyet aydınlanması üzerine çok sayıda kitabı olan Sayın Merdan Yanardağ ve Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Başkanı Sayın Erdal Atıcı bizimle birlikte olacak.

Arkasından Genel Başkanımızın uzun uzun anlattığı, maalesef Adalet ve Kalkınma Partisi’nin kör, sağır ve dilsiz olduğu öğretmen yetiştirme sorununu konuşuracağız. 97 eğitim fakültemiz var ve eğitim fakültelerini yok saymaya cüret edebilecek bu iktidarı ve onların yaptıklarını konuşacağız. İstanbul Kültür Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Alim Kaya bizimle olacak. Kendisi de öğretmen olan Birleşik Kamu-İş’in Genel Mali Sekreteri ve bir önceki Genel Başkanı olan Sayın Hasan Kütük bizimle olacak. Eğitimci, öğretmen, atanmayan öğretmenlerin ağabeyi Sayın Cüneyt İltuş bizimle birlikte olacak.

Bir sonraki saatte, 1 milyon 154 bin öğretmenimizin sorunlarını konuşacağız. Getirdikleri Öğretmenlik Mesleği Kanunu 18 sayfa ve bu 18 sayfanın sadece

sekiz sayfası 1 milyon 154 bin kişiyle ilgili ki giriş ve çıkış bölümleri bunlara dâhil. 10 sayfası ise sadece atamaya yönelik elemelerle ilgili ve beş sayfası disiplinle ilgili. Dolayısıyla 1 milyon 154 bin öğretmenimizin çok sorunu var, toplumsal saygınlıkları zedeleniyor, açlık sınırında bir hayata mahkûm edilmiş durumdadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında Sorumlu Gölge Bakanımız Genel Başkan Yardımcımız Gamze Taşcier, Eğitim-İş Genel Başkanı Sayın Kadem Özbay, Anadolu Eğitim Sendikası Genel Başkanı Sayın Mehmet Alper Öğretici, Hürriyetçi Eğitim-Sen Genel Başkanı Sayın Levent Kuruoğlu bizimle birlikte öğretmenlerimizin sorunlarını görüşecek.

Ardından, siz de dikkat çektiniz, laik ve bilimsel eğitim temel sorunlardan bir tanesi. Milli Eğitim Bakanı “Şeriatı övecek kadar bilgim yok” diyen, “Sizin tarikat ve cemaatler dediğiniz, bizim STK dediğimiz yapılar” diyerek öğretmenleri alenen aşağılayan; öğretmenlerin çocukların dağa gitmesini engelleyemediğini ama kerameti kendinden menkul bu tarikat ve cemaatlerin okullara girerek engelleyebileceğini; camilerde bowling oynatarak, okullarda çocukları maketlerde ağlatarak yetiştireceğini zanneden gaflet içinde bir Bakan var. Bunu konuşacağız bu saatte. Cumhuriyet Gazetesi yazarı, bu konuda çokça çalışması olan Sayın Zülal Kalkandelen, BirGün Gazetesi yazarı Sayın Ünal Özmen ve ilahiyatçı-Yazar Cemil Kılıç bizlerle birlikte olacak.

Sayın Genel Başkanım parasız yatılı okumuş birisi, ben de öyleyim. Bu devlete borcumuz var. Ben bir çocuktum, bu devlet beni aldı, eğitti. Ben bir çocuktum, dünya çapında eğitim aldım ve maalesef bugün bu eğitimi almak istiyorsanız bunu satın almak zorundasınız. Adalet ve Kalkınma Partisi’nin 22 yılda bu ülkeye verdiği en büyük zararlardan biri, nitelikli eğitimin ancak satın alınabilir hâle gelmiş olmasıdır. Nitelikli kamusal eğitimi konuşacağız. Bunu da yine Eğitim-Sen’in bir önceki dönem Genel Başkanı Prof. Dr. Nejla Kurul’la, Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Yıldız’la ve biraz önce de söylendi özel sektör öğretmenlerin sorunlarını haftalardır, aylardır dile getiren Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası Genel Başkanı Eren Edibali ile konuşacağız.

Arkasından eğitim ekonomisi bölümümüz var. Eğitim, bir ülkenin uzun vadeli yapabileceği en büyük yatırım. Gazi Mustafa Kemal Atatürk: “Çocuklar geleceğimizdir, onları en iyi şekilde yetiştirmek bizim görevimizdir” demişti. Bu bölümü Ticaret Bakanlığında Sorumlu Gölge Bakanımız Volkan Demir Hocayla, -kendisi ekonomist biliyorsunuz- Kastamonu Üniversitesinden Prof. Dr. Hüseyin Yolcu’yla ve Eğitim-Sen’den araştırmacı Dr. Deniz Fırat’la konuşacağız.

Akabinde yükseköğretim bölümünü başlatıyoruz. Türkiye’de 207 üniversite var. Neredeyse her yerde üniversiteler açıldı Sayın Genel Başkanım. Fakat üniversiteler apartman üniversitesi; yeterli öğretim üyesi yok, nitelikli eğitim yok, akademik özgürlükler hiç yok, öğrencilerin sorunlarını duyan yok. Bu bölümü üç ayrı saatte ele alacağız. Bu bölümü kıymetli hocam Gölge Bakan Yardımcımız Prof. Dr. Armağan Erdoğan koordine edecek. İlk bölümde geçen haftalarda Boğaziçi Üniversitesindeydik hatırlarsanız ve birkaç gün önce de bir suç duyurusunda bulduğuk milletvekili dokunulmazlıklarına yönelik

eylemler nedeniyle. Prof. Dr. Taner Bilgiç Hocam, yine bizim Adaletten Sorumlu Genel Başkan Yardımcımız Dr. Gökçe Gökçen, İzmir Milletvekilimiz Boğaziçi Üniversitesi mezunumuz Prof. Dr. Yüksel Taşkın, Orta Doğu Teknik Üniversitesinden Doç. Dr. Gökçe Gökalp, UNİVDER Temsilcisi Prof. Dr. Uğur Tekin, Gençlik ve Spor Bakanlığında Sorumlu Genel Başkan Yardımcımız Sevgi Kılıç, Diploma Denklik Mağdurları Derneği Başkanı Ahmet Özdemir ve Parti Meclisi Üyemiz -kendisi de öğrenci olan- gencecik arkadaşımız Canan Taşer'in moderatörlüğünde çok sayıda genç üniversiteli arkadaşımızın yer alacağı bir panelimiz olacak. 3 saat boyunca üniversiteleri konuşacağız.

Ardından eğitim, hukuk ve idari yapılanmayı Gölge Bakan Yardımcımız Muğla Milletvekilimiz Gizem Özcan'ın moderatörlüğünde Eğitim-İş Genel Merkezi Hukuk Bürosu Avukatı Sayın Burak Sabuncu ve TEM-SEN MYK Üyesi Sayın Harun Topaloğlu ile devam edeceğiz.

Sayın Genel Başkanım, Türkiye bir afetler ülkesi. Maalesef afetlerden ders almamak ve hiçbir politikayı hayata geçirmemekle malulüz ve burada çok ciddi sorunlar yaşıyoruz. Siz afet bölgesini "temel meselem" olarak adlandırmıştınız. Çok sayıda gölge bakanımız defalarca bölgeye gittik, 6 Şubat depremlerinden sonra aylarca milletvekillerimiz o bölgede kaldı. Dolayısıyla bu bölgedeki çalışmalar maalesef -siz de Genel Kurulda defalarca dile getirdiniz- yeterli değil. Milletvekillerimizle birlikte Afetler Ülkesinde Eğitim konuşacağız. Genel Başkan Yardımcılarımız Deniz Yavuzylmaz, Deniz Yücel, Burhanettin Bulut'la, Grup Başkanvekilimiz, Mersin Milletvekilimiz Ali Mahir Başarır'la; Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin, Diyarbakır Milletvekilimiz Sezgin Tanrıku, Hatay Milletvekillerimiz Mehmet Güzelmansur, Servet Mollaoğlu, İzmir Milletvekillerimiz Tuncay Özkan, Sevda Erden Kılıç, Kocaeli Milletvekilimiz Muhip Kanko, Mersin Milletvekilimiz Talat Dinçer, Malatya Milletvekilimiz Veli Ağbaba, Osmaniye Milletvekilimiz Asu Kaya, Sakarya Milletvekilimiz Ayça Taşkent, Şanlıurfa Milletvekilimiz Mahmut Tanal ile beraber bu bölgede yaşanan ve hâlâ çocuklarımızın eğitimine engel olan konuları görüşeceğiz. Tam da depremin hem 17 Ağustos'ta hem de 6 Şubat'ta bize vurduğu saatlerde konuşacağız.

Eğitimin çok önemli sorunlarından birisi sınav odaklı eğitim ve ölçme-değerlendirme. Yine bunu Doktor Öğretim Üyesi Ahi Evran Üniversitesinden Ersoy Karabay'la, Eğitim-Sen MYK Üyesi Ramazan Gürbüz Hocamızla, Eğitimci-Öğretmen Sayın Özgür Bozdoğan ile ve çok başarılı çalışmalar yapan Sarıyer Belediyemizin Akademi Müdürü Sayın Sami Yöre ile konuşacağız.

Sabahın erken saatlerinde teknoloji çağında eğitim konuşacağız. Biliyorsunuz bu Bakanlığın FATİH Projesi gibi ülkenin çok büyük kaynaklarını heba ettiği teknoloji satın almaları olmuştu, projeleri bile diyemem. Aslında yapay zekâ çağında, dijitalleşme çağında, teknolojinin bu hâle geldiği dönemde bunu konuşmak durumundayız. Bahçeşehir Üniversitesinden Prof. Dr. Feza Orhan, Hacettepe Üniversitesi emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mukaddes Erdem ve çok başarılı uygulamaları olan Bilim Kahramanları Derneği Yönetim Kurulu Başkan Vekili Fatma Bezek'le teknoloji, eğlenerek öğrenme, yaparak, yaşayarak, deneyerek öğrenmeyi konuşacağız.

Sabah saatlerinde, artık sona doğru, kapsayıcı eğitim ve özel eğitim ile devam edeceğiz. Kız çocukların eğitime erişimi, toplumsal cinsiyet eşitliği, mevsimlik ve gezici tarımda çocuk, dezavantajlı gruplar ve özel eğitim gibi konuları Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından Sorumlu Gölge Bakanımız Aylin Nazlıaka, Anadolu Özel Eğitim Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı Umut Başoğlu ve TÜZYEKSAV Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Erdal Kiziroğlu ile konuşacağız.

Kapanıştan önceki saatte de çocuk hakları ve çocuğun iyi olma hâlini konuşacağız. Genel Başkan Yardımcımız, hukukçu, Seçim ve Hukuk İşlerinden Sorumlu Sayın Meryem Gül Çiftci Binici'yle, FİSA Çocuk Hakları Merkezi Danışma Kurulu Üyesi Sayın Ezgi Koman'la, Cumhuriyet Halk Partisi Bursa Milletvekili-Halk Sağlıkçısı Prof. Dr. Kayıhan Pala ile ve Eğitim Gücü Sendikası'ndan Psikolojik Danışman Tuğba Nur DüNDAR'la bunları konuşuyor olacağız.

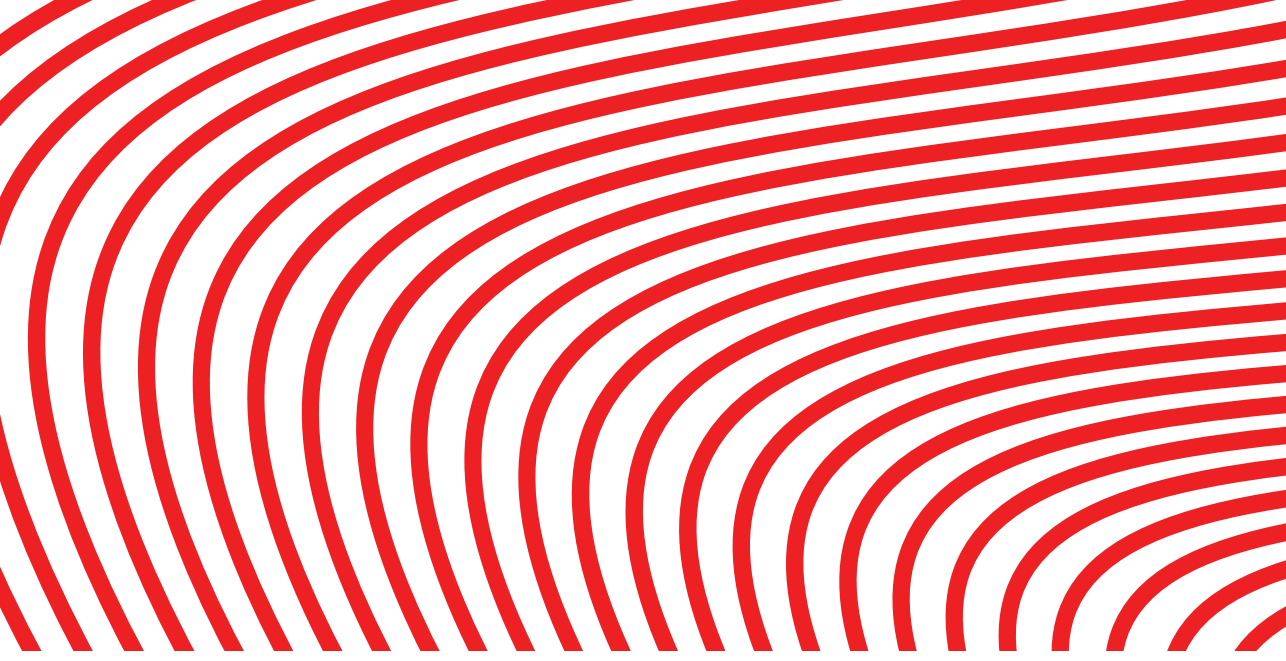
24 saatin son saatinde de önceki 23 saatte yapmış olduğumuz çalışmalarını hep birlikte ele alacağız.

Sayın Genel Başkanım, değerli konuklar, sayın basın mensupları; eğitimi değil 24 saat, 24 gün, 24 ay konuşsak yetmez. Biz bir başlangıç yapmak istiyoruz. Bugüne kadar çalışma gruplarımızı oluşturduk, komisyonlarımızı kurduk, çalıştaylar yaptık, eğitim mitingleri yaptık, hukuksal mücadeleler verdik; basında, sosyal medyada açıklamalar yapıp doğruları, eleştirileri, görüşleri, önerileri dile getirdik. Bugün bunu yeni bir ara başlangıç kabul edebilirsiniz.

Yaz aylarında Cumhuriyet Halk Partisi'nin il belediye başkanlıklarını kazanmış olduğu 21 ilde yaz buluşmaları gerçekleştireceğiz. Sabah saatlerinde eğitim çalışanlarıyla, sendika temsilcileri, öğretmenler, sivil toplum örgütleriyle buluşacağız; öğlen saatlerinde ilgili valiler, rektörler, milli eğitim müdürlerini ziyaret edeceğiz, akşam saatlerinde de 9 yaşında çocuklar, anneler, dedeler, babalar, öğretmenler, sendika temsilcileriyle akşam saatlerinde, böyle güneşin altında olmayan saatlerde Sayın Genel Başkanım, 3 saat-4 saat her yaş grubundan insana, eğitimle ilgili ne düşünüyorsa açık bir şekilde, hepsine mikrofon uzatarak 21 ilde Eylül ayında okulların açılması dönemine kadar bunu gerçekleştireceğiz. Sonbahardan itibaren büyükşehirlerde devam edeceğiz, kurduğumuz çalışma gruplarının çalıştaylarını sonbahardan itibaren yapacağız ve Türkiye'nin eğitim sorununu çözmeye çalışacağız.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk Başöğretmenimiz 1 Kasım 1925'te Meclis açılış konuşmasında şöyle söylemişti: "Milletimizi çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmak için en önemli araç eğitimidir." Biz de bu bilinçle ve Atamızdan aldığımız mirasla eğitim sistemimizin milletimize yakışır hâle gelmesi için çalışmaya hız kesmeden devam edeceğiz. Hepinize katılımınız için çok teşekkür ediyoruz. Hepimize hayırlı olsun. Bütün konuklarımıza teşekkür ediyorum. Sağ olun.

1. OTURUM

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Konuşmacılar

- Suat Özçağdaş - CHP Genel Başkan Yardımcısı
Prof. Dr. F. Dilek Gözütok - Emekli Öğretim Üyesi
Kemal Irmak - Eğitim-Sen Başkanı
B. Safa Yenice - ADD Genel Başkan Yardımcısı

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

İlk konuşumuz ile ilk konumuza başlıyoruz. Biliyorsunuz, bir süredir Türkiye Yüzyılı Maarif Modelini konuşuyoruz. Sayın Yusuf Tekin'in deyimıyla 10 yıldır hazırlanılıyormuş. Cumhuriyet Halk Partisi olarak öğretim üyeleriyle yapmış olduğumuz çalışmalarda çok bilimsel bir noktadan, eğitim bilimleri perspektifinden Sayın Bakan'ın yaptığı çalışmayı açıkça nerelerinden eleştirdiğimizi söyledik. Sayın Bakan'ın cevabı sürekli , "1930'lar - 1940'larda şöyle oldu..." Bugün burada konunun uzmanları var, bizimle paylaşacaklar. Sayın Milli Eğitim Bakanı'nın Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bir kere adı bir siyasi partinin sloganı. Maarif hiçbir toplum kesiminin kullanmadığı bir kelime, model de doğru değil; bunun bir eğitim programı olması lazım. Dolayısıyla başından yanlış tanımlanmış bir süreç var.

Peki, biz nereden bunu eleştiriyoruz? Biliyorsunuz geçen hafta Danıştay'da yürütmeyi durdurma ile ilgili olarak bir dava açtık, Cumhuriyet Halk Partisi olarak ve Gölge Bakan olarak da ben, bir dava açtık, mülakatlarda olduğu gibi. Sonuç itibarıyla dünyanın her yerinde eğitim programları zaman içerisinde değiştirilebilir. Yeni ihtiyaçlar ortaya çıkar, gelişmeler olur... Eğitim programcılığı bir bilim alanı, bunun ilkeleri var ve bu ilkeler çerçevesinde yapılmalı. Dilek Gözütok Hocam burada bizimle bunları paylaşacak. Bir ihtiyaç analizine ihtiyaç var ve maalesef yapılmış hiçbir ihtiyaç analizi yok, hiçbir şey ortaya koymadılar. Oysa geride kalan 22 yılda 4 kez büyük ve toplamda 18 kez programları değiştirdiler. Değişmesi gerekir ama hangi programın, hangi modülünün, hangi yaş grubunda, hangi derste, hangi saatte çalışmadığını tespit etmeniz gerekir. Yeni neleri getiriyorsunuz, hangi kazanımları hedefliyorsunuz, belirtmeniz gerekir. Dolayısıyla ortada bir ihtiyaç analizi de yok bilimsel bir çalışma da. Hangi eğitim modeline, eğitim felsefesine dayandığı da belli değil. Hiçbir kaynakçası yok; neye referans gösterildiği, hangi bilimsel verilerle yapıldığı belli değil. Daha kötüsü yazanı belli değil. Hiçbir akademik isim yok burada, tam bir hayalet yazarlık var, büyük bir etik sorun var. Bunun üzerine pilot çalışma yapmadan Sayın Bakan, bu programı uygulamaya çalışıyor. Okul öncesi 1, 5 ve 9'uncu sınıflarda hiçbir pilot uygulama yapmadan inanılmaz bir şekilde doğrudan milyonlarca öğrenci için bu programı uygulamaya çalışıyor.

Program hazırlanırken katılımcılık ilkesi göz ardı edildi, hiçbir eğitim paydaşına sorulmadı. Hatta aksine eğitim paydaşlarının bir kısmı “ya siz bir müfredat hazırlıyormuşsunuz, bir eğitim programı hazırlıyormuşsunuz, biz de buraya katkı yapmak istiyoruz” dediler ve burada da temsilcileri var. “Yok yok, şu anda hiçbir şey yok” dediler ve Sayın Bakan “Kimse bize görüş vermiyor” diye tam tersi bir beyanda bulunma cüretini gösteriyor.

Katılımcılık ilkesinin yanı sıra kamu yönetimi ve israf açısından büyük problemleri var. Örneğin okul öncesinde şu anda fiilen iki programımız var, birazdan erken çocukluk eğitimi bölümünde konuşuyor olacağız. Dilek Hocam da bahsedecektir anlaşılmaz, ciddi kavram kargaşalarıyla dolu, ne olduğu belli olmayan metinler var elimizde ve bütün bunlara sadece bir hafta içinde geri bildirim vermemizi isteyen, gerçeklikten bağıni koparmış bir Yusuf Tekin var.

Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin’e şu soruları soruyoruz:

- Yeni eğitim programlarına neden ihtiyaç duyuldu? Önceki programın eksikliklerini tespit etmek için ne gibi izlenme değerlendirme çalışmaları yaptınız?
- Neden pilot uygulama yapmaktan kaçınıyorsunuz? Hiçbir ön hazırlık yapmadan neden bu programı ulusal düzeyde uygulamak istiyorsunuz?
- Sunulan öğretim programlarının bir yaklaşımı, felsefesi ve bilimsel dayanağı var mıdır? Yoksa ortaya attığınız bu model Bakan Yardımcınız Ömer Faruk Yelkenci’nin genel müdürlüğünü yaptığı okullarda geliştirilen ve uygulanan Hayat Denge Modeli’nin bir uzantısı mıdır? Bu yüzden mi bilimsel bir kaynakça sunmadınız?
- Bu program taslağını kimlere yazdırdınız? Neden isimleri kamuoyuyla paylaşmadınız? Programları yazanlar arasında tarikat ve cemaatler mi var?
- Program geliştirme sürecinin başında yer alan bazı akademisyenlerin süreçte ayrıldığı, sonuna kadar kalmak zorunda olanların isimlerinin olmasını istemedikleri doğru mudur?
- Görüş bildirmek için neden bu kadar az süre tanındı? Neden e-devlet üzerinden giriş yapılması zorunlu tutuldu? Sunulan yaklaşık 70 bin görüş 6 günde nasıl incelenip değerlendirildi? Görüşler dikkate alındı mı?
- Şubat 2024’te uygulanmaya başlanan, son 3 yılda geliştirilen okul öncesi programından neden vazgeçildi? Vazgeçildi mi? Neden çok kısa aralıklarla, 1,5 ayda iki okul öncesi programı hazırlandı? Diğer program uygulamadan kaldırıldığı takdirde yüklü miktarda ceza ödenmesi gerektiği iddiası doğru mudur?

Bu soruların cevabını Sayın Bakan'dan talep ediyoruz. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin ölkemizin geleceği için büyük bir tehdit oluşturduğuna inanıyoruz.

PROF. DR. DİLEK GÖZÜTOK

ANKARA ÜNİVERSİTESİ, EMEKLİ ÖĞRETİM ÜYESİ

Bir küçük fıkrayla başlayayım. İki köylü yolda gidiyor, biri öbürüne soruyor: Zengin olsan ne yersin diyor. O düşünüyor, düşünüyor. Ben zengin olsam hep soğanın cücüğünü yerim diyor. Sen ne yersin diyor. Sen bana yiyecek bir şey bırakmadın ki diyor. Bana aslında söyleyecek bir şey bırakmadılar.

Sayın Özçağdaş bu göreve geldiğinde çok sayıda bilim insanı ile iletişim kurdu “konuyu öğreneyim, ben bununla uğraşacağım” diye. Çok iyi öğretmişiz. Kutluyorum, o kadar güzel anlattı ki bana diyecek bir şey bırakmadı. Ancak kısaca başlıkları söyleyerek geçeceğim.

Ben Atatürk’ün kurduğu bir yatılı yüksek öğretmen okulundan sonra Türkiye’nin ilk eğitim fakültesinde lisansüstü çalışmalarımı yapıp, 15 yıl Gazi Üniversitesinde, daha sonra 30 yıl Ankara Üniversitesinde eğitimde program geliştirme alanında çalışan, emekli bir öğretim üyesiyim. Hâlen Atatürkçü Düşünce Derneği, zaman zaman CHP, ADD, Eğitim-İş’te ihtiyaç duyduklarında, gel hoca dediklerinde koşa koşa gidiyorum ve elimden geleni yapmaya çalışıyorum.

Programla ilgili konuşmayacağım, zaten çok konuşulacak. Bunun adına program denmez. Evet, 2017’de hazırladıklarına da program denmez. Ben o zamanki konuşmalarımda da bunun program olmadığını, paçavra olduğunu söylemiştim, şimdiki üstüne tüy kondurdu. Bu bir yıkım programıdır. Zaten hepiniz de çok iyi biliyorsunuz ki bu iktidar, AKP, ülkeyi yıkmaya geldi, şimdi son taşlarını döşüyor.

Türkiye’de Osmanlı’dan beri eğitim programları ile ilgili ciddi çalışmalar olmuştur. Eğitim programları bilim alanı henüz ülkeye gelmemişken bile Cumhuriyet döneminin başından beri çok ciddi programlarımız olmuştur. Her ne kadar 1950’den sonra, yıkım dönemi yavaş yavaş başladığında, din derslerinin zorunlu olarak konması, bilime çok önem verilmemesi gibi yanlışlar yapılsa da bugün şunu anlıyoruz ki CHP’nin ilk konuşmayı bana vermesinin eğitime, eğitim bilimine, bilime olan saygısından olduğunu düşünüyorum.

Eğitim, bir Cumhuriyet ve demokrasi görevidir. Cumhuriyet’ten ve demokrasiden vazgeçenler eğitime önem vermeyenlerdir ya da kendi hedefleri doğrultusunda götürmektedir. Eğitilmemiş toplumlarda, demokrasinin kolaylıkla otokrasiye dönüştüğünü görürsünüz. Bugün sokağa çıkıp gözlem yaptığınızda da nasıl otokratik bir insan grubuyla karşılaştığınızı göreceksiniz. Ardından sadece program değiştirerek bu işin olmayacağını anlayan iktidar, ücretli öğretmenlik, sözleşmeli öğretmenlik gibi çeşitli yanlış uygulamalarla çocukları yarınını bilmeyen, güvencesiz öğretmenlere teslim etmeye başlamıştır. Ben bütün bunların bir yıkım projesi olduğunu düşünüyorum.

Satır arasında şunu da söyleyeyim. Bugün Egemenlik Parkı'nın bize verilmemesi, egemenliğin işgal altında olmasıdır diye yorumluyorum. Her ne kadar burada Anıtkabir'in yanındaysak, bu bize güven veriyorsa da, aslında biraz önce Suat Bey'in sıraladığı çok sayıda değerli bilim insanları olarak 22 yıldır toplantılar yapıyoruz, çalıştaylar yapıyoruz, kongreler yapıyoruz ama anlamadılar demek istemiyorum. Anlamak gibi bir hedefleri yok. Anlasalar yıkımdan vazgeçmeleri gerekirdi.

Neler yapıyorlar? Bir iki satır başı daha okuyayım. Anayasa'nın 24'üncü Maddesi şöyle diyor: Din ve ahlak eğitim ve öğretimi devletin gözetimi ve denetimi altında yapılır. Özel Öğretim Kurumları Yasası'nın üçüncü maddesi; din eğitimi ve öğretimi yapan özel öğretim kurumları açamaz demektir. Yani bugün iktidar hem Anayasa'ya hem Özel Öğretim Kurumları Yasası'na aykırı davranmaktadır.

Sizi çok uzun tutmayacağım. 24 saat içinde daha çok sayıda biliminsaniyle bunları tartışacaksınız. Özetle söylemek gerekirse; AKP, Cumhuriyet'in hemen bütün köklü kurumlarını yıkmış, satılabilenleri, ekili ve su yakını alanları, dağları, meraları, yaylaları yabancı şirketlere; maden aramaları partililere rant sağlamaları için satmış; tarımı, hayvancılığı yok etmiş, ülkeyi savaşta olan ülkelerden patates, buğday, ayçiçeği gibi birçok şey ithal edecek duruma getirmiş; Anayasasında laik yazan bu ülkede dinî bir terim olan "nas uyguluyorum" diye ülke ekonomisini çökertmiş, milleti fakru zaruret içine sokmuştur. İktidara geldiğinde, her bakan değişikliğinde Cumhuriyet devrimlerine, değerlerine, çağın gereklerine, demokratik değerlere, bilime hatta akla aykırı, baskıcı uygulamalarla ülkeyi çökertmiştir, sizlerin de tanık olduğu gibi. Seçimlerde yasalara aykırı sayımlarla, seçim hileleri ile bugün Türkiye işgal altındadır.

22 yıldır yaptıkları bilim dışı, akıl dışı, paçavra programlarının amaçladığı kul yetiştirmeyi, Atatürk ilke ve devrimleri ile yetiştirdiğimiz öğretmenlerle yapamadığını gören Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Meslek Kanunu adı verdiği ucube bir uygulama ile yeniden saldırıya geçti. Bu kanunları zaten değerli arkadaşlarım uzun uzun sizinle konuşacaklar.

2004'te Milli Eğitim Bakanı'nın talimatlarıyla kimler tarafından yazıldığı belirtilmeyen, 10 yıllık çalışmanın ürünü olduğu söylenen, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli adı verilen; 10 günlük sürede iletilen 67 binden fazla görüşe karşın hiç değişikliğe uğramadan onaylanan bu ucube metin, yüz yıllık Cumhuriyet eğitiminin bilimsel ve toplumsal niteliğinden ne kaldıysa onu da tümüyle yok etmek amacıyla yazılmıştır. 22 yıldır uygulanan ucube programlarla çocuklarımız "a, b, c, d" diye başlayan evrensel alfabeyi öğrenemediler, Arapçada olduğu gibi e harfi ile başlattıkları alfabe ile önce bir el at dediler. Şimdi ana dil diye başladılar. Kendi yaptıkları ABİDE araştırmasında çocuklarımızın dörtte birinin okuduğunu anlamadığını kendileri tespit etti.

Geçen hafta Mehmet Şimşek, son yıllarda PISA’da muazzam bir ilerleme olduğunu söyledi, tıpkı TÜİK’in hesapladığı enflasyondaki muazzam gerileme gibi. Bilim dışı yüzlerce örnekten birkaçını söylemek istiyorum. Mesela neler yaptılar? Tillo evliyalarının kerametlerini araştıran hayvanat bahçesi müdürünün atandığı TÜBİTAK’ın “bu deney Allah’a şirk koşmaktır” diye bazı bilimsel deneyleri yasakladığı, bir valiliğin yangın söndürmek için bazı insanları cinleri kovan din adamlarına başvurmaları için İstanbul’a gönderdiği, GATA Yüksek Bilim Komisyonu üyesi bir profesörün şizofreni hastalığının cin çarpması neticesinde olduğunu; insan beynine yerleşen cinlerin şizofreniye yol açtığını; tedavi için dini şifacılar ile üfürükçülerin yararlı olabileceğini söylediği, “Deve sidiği şifadır” diyen biliminsanlarının olduğu ülkeyi yüzyıllar gerisine, hatta meleklerin cinsiyetinin tartışıldığı akıl dışı ötesine götürmeyi amaçlayan bu yönetimden kurtulacağız.

Başaramayacaklar... Türkiye Cumhuriyeti, kültürel ve tarihsel birikimiyle direnecek ve kazanacak. Bir kere yaptık, yine yaparız. Bütün bu yıkıma neden olanlar, ülkeyi bu hâle getirenler Anayasa suçu işlemektedir, vatana ihanetten yargılanacaklar.

KEMAL IRMAK*EĞİTİM-SEN GENEL BAŞKANI*

Türkiye’de eğitim öyle bir noktaya geldi ki 24 saatlik maraton buna yetmeyecektir, kesintisiz maratona ihtiyaç var ama başlangıç için önemlidir. Hatta eğitim alanında çok ciddi devrime ihtiyaç var. Eğitim alanında bazı reformist yaklaşımlarla, reformlarla eğitimin bugüne geldiği noktayı düzeltebilmek mümkün değildir. Ama bu devrim, benim üstümde olan tişörtün rengi olan turuncu devrim asla olmamalı, bu devrim Köy Enstitülerinin kuruluş ruhunu içinde barındırmalı. Bu devrim Harf Devrimini barındırmalı. Bu devrim hilafete, saltanata karşı aydınlanmacı bir cumhuriyet ve onun altyapısının en önemli ayağı olan eğitim alanında yapılan devrimi çok daha ileriye taşıyacak, taçlandıracak bir devrim olmalı. Bu devrim; parası olanın çocuklarına iyi eğitim aldirdığı ama parası olmayan geniş halk kesimindeki çocukların intihara kadar sürüklendiği, geleceğinin karartıldığı bir devrim değil; eşit, parasız, laik, demokratik, bilimsel ve anadilinde bir eğitimi herkesin önüne koyan bir devrim olmalı.

Sevgili katılımcılar; eğitimle ilgili geçen dönemler içerisinde çok önemli gelişmeler oldu. Bu nereden başladı? 4+4+4 eğitim yaklaşımıyla başladı. O gün belki çok fark edilmedi ama bugün yaşanan kötülüklerin, eğitim alanındaki olumsuzlukların temeli orada atıldı. 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte neler yapıldı? İmam hatiplerin orta bölümleri açıldı ve imam hatip liseleri çoğaldı böylece. Hatta bu yetmedi Anadolu liseleri gibi önemli okullar birer birer bitirilerek farklı okullara dönüştürüldü. Bugün sadece önemli okullar olarak onların kafasında imam hatip liseleri ve bir de fen liseleri var. Giderek amaçladıkları ve yapmak istedikleri şey şudur: Fen lisesinin müfredatını imam hatip liseleri ile bütünleştirmek. Bunu neyle yapmaya çalıştılar? Bunu ardından ÇEDES gibi projelerle yapmaya çalıştılar. Bunu neyle yapmaya çalıştılar? Eğitimde bilimsel ve pozitif derslerin sayılarını azaltarak, din derslerinin sayılarını artırarak, din derslerinde zorunlu din derslerinin yanına seçmeli üç tane ders daha koyarak. Ama bu seçmeli üç tane din dersinin de zamanla, birlikte projelendirdikleri okul yönetimiyle beraber bunların da birini zorunlu hâle getirdiler.

Şimdi Türkiye Yüzyılı Maarif Modelini ve onun karşısında bizim oluşturduğumuz platformu konuşacağız. Ama onun öncesinde adım adım atılan bu yaklaşımların aslında birçok noktada geriye dönülmez bir aşamaya geldiğini fark edelim arkadaşlar. O yüzden eğitimde çok ciddi bir devrime ihtiyaç var.

Bu müfredat neyle yapıldı? Müfredatlar içerdiği bilgi, değer, beceriler kadar içermediği şeylerle önemlidir ve bizim itiraz ettiğimiz şey de zaten bu Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli denilen, isminden içeriğine kadar her şeyi tartışmalı ama eğitimin hiçbir sorununa çözüm üretmeyen bir eğitim müfredatı ile karşı karşıya kaldığımız için buna güçlü bir ses vermek ve bunu bir platformla birlikte yapma ihtiyacı ortaya çıktı.

Ne yok bunda? Ücretli öğretmenler meselesi yok, yani kadrolu, güvenceli bir eğitim sistemi meselesi yok burada. Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili bir düzenleme yok burada. Burada laik, demokratik, seküler hayatı; laik, demokratik ve bilimsel eğitimi her gün biraz daha aşındıran bir yaklaşım var. Ne var mesela? Yaratılışı eğitim sisteminin göbeğine oturtmak ama bilimi, evrimi buradan kaldırmak var. Ne var mesela burada? MESEM gibi -bakın bu çok önemli bir şey, hani MESEM diye söyleyip geçiyoruz ama- dünyanın her yerinde yasak olan çocuk işçiliğini, çocuk sömürsünü devlet eliyle meşrulaştırma var. Bu sınav odaklı eğitim sistemini ortadan kaldırmaya dönük hiçbir şey yok. Biz hep sayılarla konuşuyoruz değerli dinleyiciler, deriz ki: Şu kadar öğrenci intihar etti, şu kadar öğrenci MESEM’lerde öldü, ama inanın bu sayıların dışında kalan, içindeki ışıkları söndürdüğümüz, duygularını yok ettiğimiz, gelecek ümitlerini yerle bir ettiğimiz çok ciddi sayıda öğrencimiz var. Bizim böyle bir eğitim yaklaşımıyla bu ülkeyi bir yere taşıyabilme şansımız yok.

Her yerde söyledim, burada bir kez daha söylüyorum. Eğitim meselesi memleket meselesidir. Eğitimde hedefimiz sadece eğittiğimiz çocuklarımız değil, çocuğumuzu hangi iyi okula sokabiliriz meselesi değil; eğitimde asıl hedef biz ülkeyi, gelecek kuşakları, gelecek kuşaklarla ülkenin demokratik, sosyolojik yapısını, insan hakları, özgürlükler, eşitlikler, farklılıklara saygı meselesini; eğitim bütün olarak bunları kapsayan bir şey. Ama Türkiye Yüzyılı Maarif Modeliyle yapmak istedikleri şey, Türkiye yüzyılı sanki çok şeye damga vurmuş, eğitimde, bilimde çok büyük gelişmeler yapmış, teknolojiye büyük gelişmeler yapmış da adına Türkiye Yüzyılı diyoruz. Türkiye Yüzyılı dedikleri Maarif modelinin amaçladığı şey bu yüzyıl değil, yüz yıl öncesinin o karanlık, bir dönem kilise eğitimi denilen, bizde medrese eğitimi denilen, dinî eğitime dayanan, çağın gereklerini, çağın amaçlarını içinde barındırmayan, laik bilimsel düşünceyi içermeyen, Cumhuriyet’in aydınlanmacı değerlerini, demokratik değerlerini her gün yok etmeye çalışan bir eğitim sistemiyle karşı karşıyayız.

Bazen bize deniliyor ki; sizin yaptığınız eleştiriler ideolojik, pedagojik yaklaşıyorsunuz bu eğitim programlarına, Öğretmenlik Meslek Kanunu’na. E çünkü siz ideolojik bir program hazırlıyorsunuz, isminde öyle. Türkçeyi bağlamından koparmak, aydınlanmacı değerleri bağlamından koparmak. Ama bu yetmiyor. Ne dedi? “Dindar ve kindar nesil yetiştireceğiz.” Ben mi söyledim? Bu ülkenin yıllardır şefliğini yapan Sayın Cumhurbaşkanı söyledi. Ne dedi? “Laikliği Anayasa’dan kaldıralım” dedi. Kim söyledi? Meclis Başkanı İsmail Kahraman söyledi. “Tarikatlar ve cemaatler sivil toplum örgütüdür” dedi. Kim dedi? Bakan dedi. “Kız çocukları için okullar açacağız, karma eğitimle bu işler olmuyor” dedi. Kim dedi? Yine bu Bakan dedi. Şimdi bütün bunları söyleyen, ÇEDES gibi uygulamalarla neredeyse müftülüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı’nı yeni bir gölge bakanlık hâline getiren böyle bir anlayıştan biz laik, demokratik, bilimsel bir eğitim bekleyebilir miyiz? Asla beklemiyoruz.

Burada olması gereken şey şu: Biz bu Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinin geri çekilmesi için 24 kurum ve kuruluşla birlikte bir Müfredatı Geri Çekin Platformu kurduk, Cumhuriyet Halk Partisi’nin de doğrudan içinde olmadığı ama

desteklediği bir platform kurduk. Çünkü bizim bunlara karşı mücadele edebilme yöntemimiz, geniş kitlelerle ve halkla birlikte olmadığı sürece bunu mümkün kılmak mümkün olmuyor. Bakın bugün bu parktayız, neden biliyor musunuz? Çünkü biz 14 gün o parkta nöbet tuttuk. Her gün rüyalarına Gezi giriyor Cumhurbaşkanı'nın; orada yeni bir Gezi ruhu hortlar diye bizi hileyle çıkardılar. 15 Temmuz geliyor dediler, 15 Temmuz'da burada size saldırı olur. Ondan sonra geldik, oraları çepeçevre sarmışlar, Bakanlığın önünü sarmışlar. Meclis'te Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili bir yasa düzenleniyor, öğretmenler barikat altına alınıyor, gözaltına alınıyor, sürükleniyor. Bu ne samimiyezsizlik ya? Siz ne yapmaya çalışıyorsunuz? Aslında biliyoruz ne yapmaya çalıştığınızı. Sadece bir müfredat hazırlamıyorlar, bu müfredatı hayata geçirecek, kendileri gibi düşünen, biatçı kadrolar oluşturmaya çalışıyorlar ve Öğretmenlik Meslek Kanunu da bunun bir parçası, puzzle'in parçası. Biatçı bir toplumla beraber iktidarlarını daim kılmak istiyorlar.

Bakın bir söz var, denilir ki: Sanatın ve bilimin iltifat görmediği bir ülkede sanat ve bilim o ülkeyi terk eder. Aslında epeyce de terk etti. Sanatçılara davalar açıldı, tiyatrolar kapandı, sanatçıların konserlerine izin verilmiyor, bilimle sürekli bir savaş hâindeler ve geldiğimiz nokta bu. Ama buna izin vermeyeceğiz. Okulların başlamasıyla birlikte -bakın daha önce söyledim, burada da ilan ediyorum- bu topraklarda köklerini Encümen-i Muallim'den alıp bugüne kadar laik, demokratik bir yaşam, bütün halk çocuklarına eşit, parasız, bilimsel, anadilinde eğitim mücadelesi veren bir Eğitim-Sen ve onun inadı var ama diğer taraftan da parlamento içerisinde bu mücadeleyi sürdüren bir muhalefet var. Biz tüm bu gücümüzü birleştirdiğimiz noktada, mutlaka karanlık karşısında aydınlığı hâkim kılacağız, mutlaka gelecek güzel günleri bilimin ışığında hep birlikte kuracağız. İhtiyacımız olan şey birlikte, yan yana, eşit, laik, demokratik, seküler bir hayatı tesis etmek. Bizim de bütün mücadelemizin ve mücadele başlıklarımızın ana teması budur. Bundan asla vazgeçmeyeceğiz. Orada bize gaz sıkmayla, gömleğimizi yırtmayla, arkadaşlarımızı yerde sürüklemeye eğitim emekçileri korkmaz. Gücümüzü bilimden ve aydınlanmacı gelecek dünyadan alıyoruz.

O yüzden hep beraber bu mücadeleyi sürdürmek için hepinizi saygıyla selamlıyorum. Güzel günleri birlikte kurmak umuduyla ve o güzel yasaları da, eğitimde devrimi de yapmak umuduyla birlikte mücadeleye devam edeceğiz.

B. SAFA YENİCE

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI

ADD Genel Başkanımızın İstanbul'da bir ameliyat geçirmiş olması nedeniyle Başkan vekili olarak ben sizlerle beraberim.

Değerli arkadaşlar; 31 Mart yerel seçim zaferi Türkiye'de yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Bu başarı toplumsal muhalefetin umutlarını canlandırmış ve özgüven kazandırmıştır. İktidar ise yerel seçim yenilgisinden sonra hem oylarının eridiğini görmüş hem de her alanda yaşanan başarısızlıklardan ötürü telaşlanmıştır. Bugüne kadar adım adım yürütmekte oldukları siyasal İslamcı politikaları giderayak hızlandırmışlardır. Bildiğiniz gibi iktidar, yeni bir kimlik inşa etmek istemektedir. Hepinizin bildiği gibi iktidar yeni bir kimlik inşa etmektedir. Bunu da Cumhuriyet kültürünü yok ederek, Cumhuriyet kimliğini yok ederek yapmaya çalışmaktadır. Yüzyıllar boyunca bir grubun diğer grubu silmesi ve yok etmesi üzerine yeni kimlikler inşa edildiğini bütün dünya örneklerinde görüyoruz. Şimdi mevcut kimliği yok ederek, yani Cumhuriyet kültürünü, yani Cumhuriyet kimliğini, yani Cumhuriyet'in edebiyatını, şiirini, romanını, sanatını, kültürünü silip yeni, ilkel bir ideoloji ortaya koymak istenmektedir. Bu ideoloji tarikatların, cemaatlerin, dinî yapı ve kuralların düzeni hâline getirilmek istenmektedir. Yapılanlara ve gelişmelere bu gözle de bakmalıyız değerli arkadaşlar. Bu bakış açısıyla her konuda olduğu gibi ülkenin kaderini etkileyecek, geleceğimizi inşa edecek olan eğitim alanında da akıl ve bilimden, laiklikten uzak çalışmalar dayatılmaktadır. Eğitim gibi kritik alanlarda artık karşı devrim, çabalarını büyük adımlarla sürdürmek istemektedir.

Değerli arkadaşlar; eğitimin amacı nitelikli yurttaş yetiştirmektir. Özgür iradeli, yaratıcı, hak ve sorumluluklarını bilen, hesap veren ve hesap sorabilen, yanlışlığı haksızlığı eleştirebilen, Immanuel Kant'ın dediği gibi hiçbir şeyi eleştirinin dışında tutmayan yurtsever yurttaşlar yetiştirmektir, eğitimin amacı. Tarih de göstermektedir ki, hiçbir ülkede kulluktan, tebaadan kurtulup yurttaş olmak kolay olmamıştır. Bu bir demokratik devrim istemektedir ve Fransa'da yurttaş olmak için 1789 İhtilali, Türkiye'de bizde de 1923 Türk Devrimi yurttaşlığı getirmiştir. Ancak geri dönüş çabaları da bütün şiddetiyle devam etmektedir. Bu nedenle, eğitimin özgürlük mücadelesi olduğunu, eğitimin yurttaşlık mücadelesi olduğunu ve eğitimin laik Cumhuriyet'e sahip çıkma mücadelesi olduğunu hep aklımızda tutmalıyız.

Değerli arkadaşlar; Cumhuriyet bir kültür ve kadın devrimi olduğu için iktidar saldırılarını özellikle bilime, laikliğe, kültür ve kadına yöneltmektedir. ÇEDES, imamların okula girmesi, Maarif Modeli, Öğretmenlik Meslek Yasası ve benzeri hamleler giderek sertleşmektedir. Durum ciddidir. Yukarıdaki gelişmeler, Türkiye'de karşı devrimin yeni bir aşamaya geldiğini göstermektedir değerli arkadaşlar. Bildiğiniz gibi Mustafa Kemal Atatürk: "Öğretmenler; Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister" sözleriyle eğitimimizin yapısını ve hedefini ortaya koymuştur. Bu inançla çalışan Cumhuriyet eğitimi,

bazı eksiklikleri olmasına rağmen, Nobel ödüllü Profesör Aziz Sancar'ları yetiştirmiştir ve bu Aziz Sancar, Nobel ödülü için: "Benim Amerika'da kullandığım imkânlar kabul ama esas olarak ben düşünmeyi, araştırmayı, gelişmeyi Türkiye'de Atatürk'ün Cumhuriyet eğitiminde öğrendim. Onun için Nobel ödülünü Anıtkabir'e bırakacağım" dedi ve bırakmıştır.

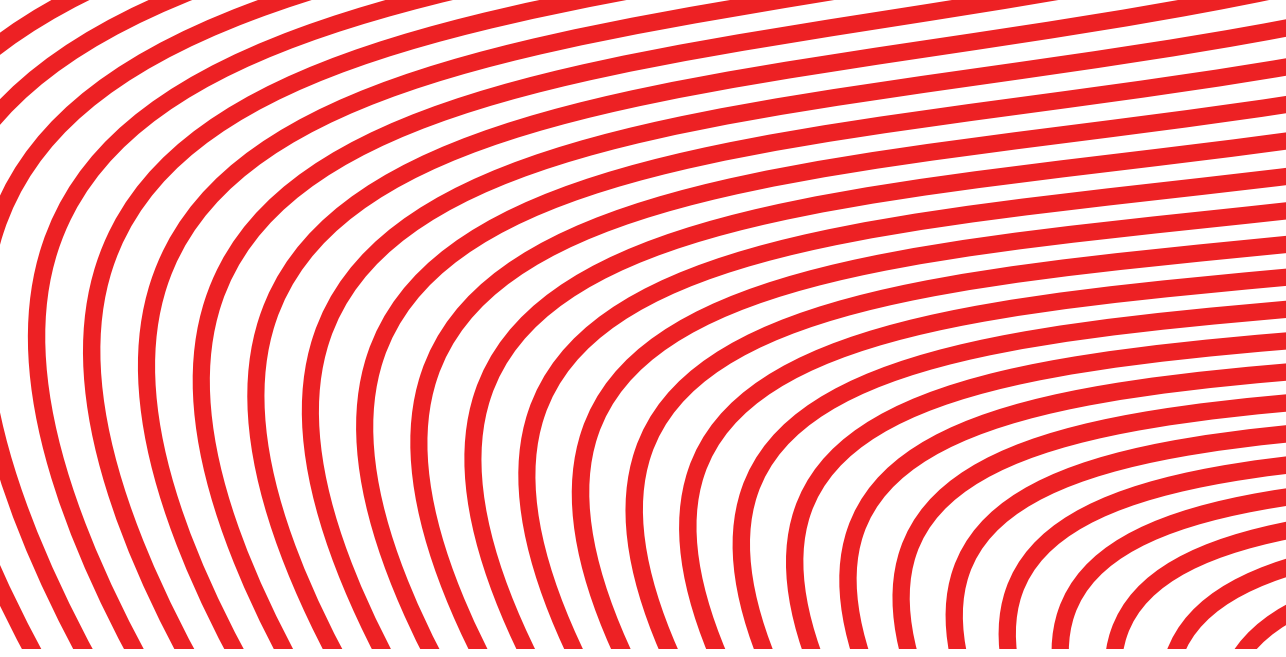
Gelecekte de önemli sıkıntılar yaşayacağız. Dünyanın egemen güçlerinin sömürü alanı olmamak için gelecek kuşaklar mücadele etmek zorundadırlar. Bu mücadelede bilimle donanmış, laikliği içselleştirmiş, güçlü bir akıl yaratacak eğitime çok daha fazla ihtiyacımız vardır. Ancak bu özellikleri taşıyan bir eğitim ile bağımsız, özgür, kalkınan ve gelişen bir ülke, bu koşulları yerine getirmekle sağlanabilecektir. Onun için gelecek kuşaklar için bugünkü yaptığımız bu etkinliğin etkisi tarihe yazılacak, tarihe geçecektir.

Biliyoruz ki siyasal İslam'ın siyasal bir programı, bir iktidar hedefi vardır. Temel ilke, devleti ve toplumu din kurallarıyla yönetmektir, laikliği yok etmektir. Bizlerin de laikliği korumak için sonuna kadar mücadele edeceğimizi bilmeliler. Çünkü laiklik için mücadele, emperyalizme karşı mücadeledir, emperyalizmin desteklediği gericiliğe karşı mücadeledir, emperyalizmin getirmek istediği Orta Çağ karanlığına karşı mücadeledir, kadınların insanca yaşamasını istemeyenlere karşı mücadeledir laiklik için mücadele.

Maarif Modeli bilimsel olmaktan uzaktır. Bu nedenle Danıştay'a dava açtık ve Anayasa'ya aykırı olan, laik Cumhuriyet'e aykırı olan bu davamızda yürütmeyi durdurma kararı istedik. ADD olarak davamızı açtık ve Danıştay'ın yüksek yargıçları tarih önünde kararlarıyla konuşacaklar, kararlarıyla anılacaklardır, bunu torunlarına anlatacaklardır.

Değerli arkadaşlar; kırsalda, şehirde, tarlada, her yerde mücadelemiz sürecektir. Laik Cumhuriyet'in akıl ve bilim eğitimi kapanmamalıdır. Gelecek kuşaklar Cumhuriyet'in ilerici ikliminde, onun özgürlük rüzgârlarında mutluluğu yaşasın diyedir etkinliklerimiz. Saygılar sunuyorum.

2. OTURUM

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Bugün her biri birbirinden önemli konular konuşacağız. Belki de bir sıralama yapmak doğru değil tabii ama en önemlilerinden bir tanesi bu saat: Erken Çocukluk Eğitimi. Çünkü hepimiz biliyoruz ki erken çocukluk döneminde alınan etkili bir eğitim; çocukların hayata iyi bir başlangıç yapmaları için, hatta ortalama ömürlerini bile etkileyen, suçta bulaşma oranlarını azaltan, her anlamda çocukların hayatına olumlu katkı yapan bir dönem ve maalesef Türkiye açısından çok sıkıntılı, yeterli yol alamadığımız bir zaman.

Türkiye’de okul öncesi eğitimde net okullaşma oranı; 5 yaşta yüzde 84,95, 4-5 yaşta yüzde 63,55, 3-5 yaşta ise yüzde 51,58. Bu oldukça yetersiz bir oran ve bu rakama göre 8,5 milyon çocuğun sadece 2 milyon civarı okul öncesi eğitim hizmetlerinden yararlanıyor. Dolayısıyla aşmamız gereken çok yol var, yapmamız gereken çok iş var.

Maalesef Türkiye’de okul öncesi eğitim isteğe bağlı, yani zorunlu eğitim kapsamında değil. Adalet ve Kalkınma Partisi, yıllar içinde defaatle bunu zorunlu eğitime koymak istediğine, temel eğitim politika dokümanlarında vaat olarak yer vermesine rağmen anlaşılan 22 yıldır iktidarda olmadıklarından bir türlü gerçekleşmiyor. En son yine Cumhurbaşkanı’nın yıllık programına da girmişti. Buradan tekrar iktidara sesleniyoruz: En az bir yıl okul öncesi eğitim zorunlu hâle getirilmelidir; en az bir yıl, başlangıç olarak bir yıl yapılmalıdır. O yüzden Türkiye’ye verdikleri vaatleri süratle gerçekleştirmelerini iktidardan talep ediyoruz.

İktidar her konuda olduğu gibi, işte duble yollar vesaire gibi burada da nitelikten çok niceliğe önem veriyor. Hatırlayacak olanlar vardır, 2023’te 1000 Anaokulu Projesi diye büyük bir projeye ortaya çıkmışlardı. Proje sonuçta döndü dolaştı ilkokulların bodrum katlarında, ek binalarında, o yaş çocuklarının hayatına, eğitim ihtiyaçlarına uygun olmayan, öğretmenleri de öğrencileri de çok zor durumda bırakan; okul bahçeleri üst yaş gruplarıyla birleşik olduğu için itilip

kakılmalarına, sağlıklı bir şekilde dinlenmelerine engel olan, sınıf içi eğitimlerin düzenli bir şekilde yapılamadığı, uygun olmayan koşulları yarattı. Dolayısıyla bu zor bir alan ve bu yönde yapılması gereken çok iş var. Kuşkusuz okul sayısı arttırılmalı ama nicelik kadar niteliğin de önemli olduğu unutulmamalı.

Biliyorsunuz iktidar Türkiye’de hep iktidara karşı. 12 Mayıs 2023’te okul öncesi eğitim aidat alınmayacak, iptal edildi demmişti. Sonradan yönetmelikle anlaşıldı ki, beslenme, temizlik hizmetleri ve eğitim programının uygulanmasına yönelik eğitim materyalleri için ailelerden para alınacakmış ve bu da asgari ücretin yüzde 10’u ile 25’i arasında. Yani akıl alır gibi değil. Bir önceki bakan okul öncesi çocuklarımıza yemek getirmişti, alkışlamıştık; Türkiye çünkü yetersiz beslenme ile ilgili çok önemli sorunlar yaşayan bir ülke. Yusuf Tekin’in ilk icraatı okul öncesi çocuklarının yemeklerini kesmek oldu. Kendisini buradan bir baba olarak da bir eğitimci olarak da açıkça kınıyorum.

Sonuç itibarıyla bu okullarımız çocuklara nitelikli ve ücretsiz eğitim olanağı sunmadığı için eğitim bilimleri ilkeleriyle bağdaşmayan ideolojik yaklaşımları benimsemiş, çoğunluğu dernekler tarafından açılmış, dinî eğitimi önceleyen okul öncesi eğitim kurumlarına yönelmeler artıyor. Belediyelerin ve derneklerin açtığı kreşler ve Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı 4-6 yaş kursları Toplum temelli kurumlar adı verilen bu kurumların kapsamında. Toplamda geçen yıllarda bu yıl arasında yüzde 21 artarak 154 bin 417 olduğu istatistiklerde var. Oysa Diyanet İşleri Başkanlığının rakamlarına bakarsanız 193 bin 564 öğrenci var. Yani Milli Eğitim Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığının rakamları bile birbirini tutmuyor ve daha kötüsü Anayasa’yla Türkiye’deki her yaş grubunda, yediden yetmişe tüm eğitim hizmetlerinin Milli Eğitim Bakanlığının denetiminde olması gerekirken, bu kurslar maalesef Milli Eğitim Bakanlığı denetiminden çıkarıldılar. Bunun süratle değiştirilmesi gerekiyor ve her kuruluşun içinde yapılan çalışmaların eğitim programıyla, eğitimcileriyle, fiziksel koşullarıyla, alınan güvenlik tedbirleriyle Milli Eğitim Bakanlığının denetlemesinde olması gerekiyor.

Türkiye’de maalesef kamuoyunun yeterince ilgisini çekmedi; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nin içinde çok önemli, çok büyük bir skandal var. Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti arasında yapılan bir anlaşmayla erken çocukluk eğitiminde kalite ve erişimin arttırılması projesi yapıldı. Üç yıl sürdü bu proje ve Şubat 2024’te Milli Eğitim Bakanlığı sayfasında yayımlanarak uygulamaya geçirildi. Şimdi 2013 okul öncesi eğitim programı dünyadaki ve ülkemizdeki farklı okul öncesi eğitim uygulamaları ve modelleri, gelişim kuramları, öğrenme kuramları, program geliştirme ile ilgili alanyazındaki kaynakları inceleyerek hazırlanmıştı, bu alanda çalışan öğretmen, yönetici, idareci, akademisyenler, verilerle ihtiyaç analizi yapılmıştır. Program geliştirme sürecinde Bakanlığa bağlı okullardaki öğretmenlerle çalıştaylar yapılmıştı. Taslak programla ilgili olarak öğretmenlerden görüş alınmıştı ve bu görüşler doğrultusunda program güncellenmişti. Birçok ilde programın pilot çalışması yapılmıştı. Bu pilot çalışması yapan okullarda akademisyenler, öğretmenlerle bir araya gelmişti. Gözlemler yapılmıştı, anneler-babalarla görüşülmüştü. Alınan görüşler programa yansıtılmıştı. Öğretmenlerin programa yönelik soruları ayrıntılarıyla

açıklanmıştı. Eğitici eğitimleri düzenlenmiş, binlerce öğretmen eğitim almıştı. Akademisyenler öğretmenlere geribildirim vererek destek olmuşlardı. 15-16 Mayıs 2024 tarihinde bütün bunlar yapılmamış gibi bambaşka bir eğitim programı ilan edildi. Bu, açıkça ülke kaynaklarını çarçur etmektir, açıkça görevi kötüye kullanmak suçudur, açıkça kamu kaynaklarını israf etmektir. Bakanlık bunun hesabını er ya da geç verecektir. Şu anda fiilen Türkiye’de iki okul öncesi programı vardır. Bakanlığın hiçbir bilimsel perspektifi olmayan programıyla her aşamasında bilimsel bir tasarımıyla, katılımcı bir şekilde yapılmış bir program karşı karşıyadır. Okul öncesi eğitimde hazırlanmış bu yeni program, okul öncesi çocukların gelişim ilkelerine, öğrenme süreçlerine, öğretme yöntemlerine, ihtiyaçlarına, isteklerine maalesef karşılık gelmemektedir.

Burada önemli bir konu okul öncesi öğretmenlerimizin durumudur. Tüm öğretmen grupları içinde çalışma saatleri açısından en zorluk içinde olan grup, okul öncesi öğretmenleridir. Okul öncesi öğretmeni yemek yerken bile çalışır, işini yapar. Teneffüsü yoktur. Çocukların öz bakımından sorumludur. Bu nedenle diğer öğretmenlik gruplarından farklı ihtiyaçları vardır. Çalışma koşullarının detaylı bir şekilde incelenerek bu alanda önemli atılımlar yapılması gerekir. Bu okullarda rehber öğretmen eksikliği ve rehberlik uygulamalarında yetersizlikler nedeniyle öğretmenlerimiz zorlanmaktadır. Özel eğitim gereksinimleri olan çocuklara yönelik uzman kadrosunun olmaması çok önemli bir sorun alanıdır.

Okul öncesi eğitimde yüzde 38 oranında ücretli öğretmen çalıştığı en son 2008-2009’da ilan edilmişti. Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarının tüm istatistikleri kamuoyundan kaçırması nedeniyle 2009 yılından bu yana istatistikler açıklanmıyor. Ücretli öğretmenlerin sayısının 85 bine ulaştığını da düşünürsek, muhtemelen çok daha fazla sayıda ücretli öğretmen çalışıyor ve muhtemelen - muhtemelen diyorum ama aslında sadadaki gerçek- çok sayıda okul öncesi öğretmeni olmayan öğretmen - inşallah öğretmen bu arada çünkü biliyoruz ki öğretmen olmayan on binlerce insan ücretli öğretmen olarak görev alıyor- bu çocuklarımızla bir arada. Dolayısıyla tüm okul öncesi öğretmenlerinin süratle norm kadrolarının tamamlanması, rehber öğretmenler ve özel gereksinim uzmanlarıyla desteklenmesi gerekiyor.

Bu konuda taleplerimiz, beklentilerimiz var Milli Eğitim Bakanlığından. Bunu bir seçim malzemesi olarak kullanmamalarını istiyoruz; kamusal, ücretsiz, herkes için erişilebilir, bilimsel bir okul öncesi eğitimin mümkün olduğuna inanıyoruz. Bunun tüm yurttaşlarımız için, tüm yurttaşlarımızın çocukları için en az bir yıl zorunlu hâle gelmesini ve bütçe artırılarak okul öncesi eğitimin tüm giderlerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmasını talep ediyoruz. Buralarda 0-3 yaş grubu çocuklara eğitim verilmesini talep ediyoruz. ÇEDES ve benzeri projelerin, hiçbir bilimsel kaynağı olmayan bu çalışmaların derhâl sonlandırılmasını istiyoruz. Bu kurumlarda görev alacak öğretmenlerin, erken çocukluk eğitimi almış öğretmenler olmasının zorunluluk hâline gelmesini istiyoruz ve bu alanda süratle Milli Eğitim Bakanlığını tavrı almaya, çözüm geliştirmeye davet ediyoruz.

PROF. DR. ÖZGÜL POLAT

MARMARA ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ

Ben biraz daha niceliksel veriler üzerinden konuşmak istiyorum. Benim araştırmam 2019 yılında yapıldı. 2019 yılında Türkiye'nin 81 ilinde görev yapan okul öncesi eğitim öğretmenine ulaştım, 2 bin752 kişiye ulaştım. Alanda bu tür büyük çalışmalar çok fazla yok. Bir tanesi 2006 yılında yayımlandı Prof. Dr. Ayla Oktay Hocamın rehberliğinde ve benim de içinde bulunduğum bir grupta. Bir tanesi yanılmıyorsam 2010 yılında Prof. Dr. Gelengül Haktanır Hocamızın rehberliğinde yayımlandı ve diğeri de 2019'da benim yayımladığım, 2020 yılında basılır basılmaz Bakanlığa da takdim ettiğim bu çalışma.

Bu çalışmada aslında ortaya çıkan sonuçları belli başlıklar altında toplayabiliriz. Özellikle alanda çalışma süresi, genel kültür, hizmet içi eğitim alma, program, donanım ve materyal, eğitim ortamları, öğrenme merkezleri, bahçe kullanımı, teknoloji kullanımı, velilerle ilişkiler, sınıf yönetimi, çocuğu tanıma ve değerlendirme süreçleri, sene sonu gösterileri, sergileri ve genel olarak bir değerlendirme içeriyor.

Bu rapor bize gösteriyor ki okul öncesi eğitimde çok hızlı bir niceliksel artış var. Ancak çok büyük bir nitelik sorunumuz var, her alanda. Şu anda yaşadığımız sorun da 2019 yılından, 2000'li yıllardan günümüze gelen sorunlar. 2006 yılında yapılan araştırma, bu sonuçları gösteriyordu. 2010 yılında Gelengül Hocamın yaptığı çalışma, benzer sonuçları içeriyor ve 2019'da da bu sorunlar giderek büyüyor. Yani biz bu sorunlara çok ciddi, önemli tedbirler almak zorundayız.

2013 programıyla yapılmıştı bu çalışma, 2013 programı uygulanıyordu alanda. Öğretmenlerin yüzde 41,2'si alanda okul öncesi eğitim programının, 2013 programının eğitimini almadan öğretmenlik yaptılar. Şimdi geldiğimiz noktada iki program uygulamada ve ikisinin de eğitimini öğretmenler tam olarak almadılar. Yani çocukların, etki gücü yüksek bir gelişimi sağlayabilmesi için gereken fırsatlar nasıl sunulabilir? Bu soruyu sormak istiyorum bir bilimsani olarak.

Ayrıca çocuklarla yapılan çalışmalarda aldıkları eğitimlerle ilgili sorduğumuz sorularda öğretmenlerin yarısından çoğunun yeterli hizmet içi eğitimler almadığını gösteriyor sonuçlar. Sanat çalışmalarında öğretmenler kendilerini biraz daha yeterli görüyorlar ama yapılan çalışmalar gösteriyor ki, çok yönlü etkinliklerin gün içerisinde uygulanması gerekiyor, çocukların bütüncül gelişimleri için ve bizler bunu yeteri kadar sağlayamadık. Bilmediği bir programı öğretmen uygulayamaz.

Öğrenme merkezlerini istedikleri gibi oluşturamadıklarını söylüyorlar öğretmenler. Neden? Çünkü idareden, yöneticilerinden çok büyük baskı aldıklarını söylüyorlar. Özgür ve yaratıcı düşünemiyor öğretmenlerin yüzde

57'si, buna inanıyorlar. Peki, özgür ve yaratıcı düşündüğüne inanmayan öğretmenler bu modelleri nasıl uygulayabilir? Çünkü son derece karmaşık programlardan bahsediyoruz ve kafaları şu anda gerçekten çok karışık.

Suat Bey'in de ifade ettiği gibi çok önemli bir problemimiz var. Yapılan istatistiki çalışmalar gösteriyor ki şu andan itibaren 17 yıl bizim okul öncesi öğretmenimize hiç ihtiyacımız yok. Bunun nedeni ise açık öğretim ile yapılan eğitimler, uzaktan eğitim ile mezun edilen öğretmenler, çocuk gelişimci arkadaşlarımızın okul öncesi eğitim alanına atanması ve bunun dışında pedagojik formasyonla alan dışından çok fazla öğretmenin okul öncesi eğitim alanında çalışması. Bu son derece üzücü. Çocuk gelişimci arkadaşlarımızın çalışabilecekleri çok fazla alan var ama okul öncesi öğretmenin çalışabileceği sadece bir tek alan var. Bunun da dikkate alınması çok önemli.

Ayrıca öğretmenlerimiz burada ifade etmişler: Çok uzun saatler çalışıyoruz ve bizim tenffüsümüz yok. Bunun için şöyle bir öneride bulunuyoruz biz bilim insanları olarak: Her sınıfa iki öğretmen verilemiyorsa bile -öğretmenler aslında var, yeterli öğretmenimiz var ama atanmıyorlar- en azından bir-iki öğretmenin fazladan okulda görev alması ve bu öğretmenlerimizi dönüşümlü olarak dinlendirmesi, çocuklarla olan iletişimleri açısından da oldukça önemli.

Öğretmenlerin meslektaşları dışında ayrıca şikâyetleri var, diyorlar ki: Biz temizlik konusunda yeterli titizliği gösterildiğine inanmıyoruz, sınıflarımız temiz değil ve bunu söyleyenlerin oranı çok büyük. Çünkü yardımcı personelleri yok. Doğal olarak sadece yüzde 30'luk kısımda yeterli eleman var, yüzde 70'lik kısımda yeterli eleman yok.

Materyal ve donanım konusunda oldukça eksik olduklarını söylüyor öğretmenlerin aşağı yukarı yüzde 70'lik bir kısmı.

Yöneticileriyle yeterli iletişim kuramadıklarını ifade ediyorlar, yöneticiler tarafından kendilerine baskı uygulandığını ve kendilerinin karar veremediklerini, çocukların gelişimine aykırı olan yıl sonu gösterileri ve sergileri için bütün bir yıl çocukların gelişiminden, onların özgür yetişmelerinden çalarak bu sergileri, gösterileri hazırlamak zorunda kaldıklarını ifade ediyorlar.

Çocukları öğretmenlerimizin bahçe etkinliklerinde serbest bırakma oranı 15,5. Yani çocukların kendilerinin oynayıp keşifler yapmalarına izin vermeyen bir öğretmen profilimiz var. Çünkü bahçede çok risk var ve bu risklerden dolayı az öğretmen olduğu için, sınıflar çok kalabalık olduğu için; 30 kişilik, 40 kişilik okul öncesi eğitim sınıfları, ana sınıfları var. Alandan arkadaşlarımız yazıyorlar, sabah da bana çok fazla mesaj attılar. Ben bir post paylaştım bu sunumu yapacağıma dair ve "lütfen bunları dile getirin" dediler. Çünkü çok büyük zorlukları var.

Öğretmenlerin her iki programda da ne yazık ki doldurmaları gereken evrak yükü çok fazla. Şu soruyu sormak istiyorum bir bilim insanı olarak: Bir öğretmenin çok evrak doldurması, nitelikli eğitim yaptığının bir göstergesi midir acaba? Bu evrak yükünün acilen yalınlaştırılması çok değerli. Beceri temelli eğitim programıyla ilgili herhangi bir bilgileri olmadığını ve beceri temelli eğitim programının, maarif programının etkili bir şekilde uygulanabilmesi için çok uzun zaman diliminde öğretmenlerin en az birkaç ay eğitim alması gerektiğini ve iş başında eğitim yapmaları gerektiğini hepimiz biliyoruz. Biz Mersin’de Yenışehir’de bir beceri temelli eğitim merkezi açtık. Okul öncesi eğitim merkezi ve 3 yıldır zaten beceri temelli eğitimi uyguluyoruz. Önceki deneyimlerimizde de yaşamımızda da uyguladık. Doğal olarak beceri temelli eğitimin bu kadar çok kazanım göstergeyle, daha doğrusu becerilerle, çocuğun gelişimine uygun olmayan becerilerle gerçekleştirilemeyeceğini bir rapor olarak Bakanlığa takdim ettiğim için açık bir şekilde burada da ifade ediyorum.

Öğretmenlerin görev yaptıkları sınıf büyüklüğü ne yazık ki çocuklara uygun değil. Küçük sınıflara 30 kişi, 25 kişi, 40 kişi koyduğunuzda alan çok küçülüyor ve hareket edecekleri alan kalmıyor. Zannediyoruz ki çocuğumuz okulda harika bir eğitim alıyor. Öğretmenlerin büyük çabaları var ama bu ne yazık ki yeterli değil.

En büyük hayaliniz nedir diye sordum, açık uçlu bıraktım onu cümle tamamlama şeklinde, nitel kısmı var araştırmanın ve hepsinin ortak hayali “fiziksel mekânı harika bir sınıfta öğretmen olmak” şeklinde. Bu gerçekten çok dikkate alınması gereken bir veri.

Öğretmenlerin sınıf donanımları konusunu da biraz önce ifade ettim ama çok önemli bir şey var. Öğretmenlerin yarısından çoğu program yazımı konusunda yeterli olmadığını ve hazır plan kullandıklarını söylüyor. Bir bilim insanı olarak şu an yayımlanmış programda, bir günlük akışı ben bir günde yazdım, 28 yıldır program çalışan bir bilim insanı olarak. O yüzden bu işin çok zor olduğunu ve zorluklarla dolu bir eğitim-öğretim yılının bizi beklediğini özellikle ifade etmek isterim, öğretmenlerimizden gelen geri bildirimlerle de.

“Bence öğretmenler” cümlesini tamamlayın demiştim, “Bence öğretmenler mesleğe mülakatla başlamalılar” demişler. “Bence öğretmenler tarafsız denetlenmelidir” demişler. Bence öğretmenler eşit imkânlarla sahip olmalı, bence öğretmenler kesinlikle değer görmeliler. Çünkü okul öncesi öğretmeni bakıcı değildir. Evet, yeri geldiğinde biz çocukların burnunu sileriz, altını temizleriz ama temel görevimiz, bu becerileri çocuklara kazandırmak üzerine kuruludur. Bu nedenle de lütfen okul öncesi öğretmenlerine çocuk bakıcısı gözüyle bakmaktan vazgeçelim. Çünkü araştırmalar gösteriyor ki 0-8 yaş beyin gelişimi açısından, öğrenmeler açısından çok değerli. Bunun 0-3 yaş en hızlı olduğu dönem öğrenmenin, 3-6 yaş ikinci hızlı olan dönem, 6-8 yaş ise diğer dönem. Bu nedenle de okul öncesi eğitimin ve öğretmenlerimizin hak ettiği değeri görmesi dileğiyle diyerek konuşmamı bitiriyorum.

PROF. DR. MEHMET TORAN*İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ*

Okul öncesi eğitim Türkiye’de aslında köklü bir geçmişe sahip. Ancak bu köklü geçmiş, günümüzde ciddi sorunları da beraberinde getirmekte. Bu sorunlardan en önemlisi, Türkiye’de okul öncesi eğitime ilişkin köklü bir geçmiş olmasına rağmen, okul öncesi eğitime ilişkin bir bilincin henüz gelişmemiş olmasıdır. Toplumsal olarak böyle bir talep oluşmadığı için ya da oluşturulmadığı için böyle bir bilinç gelişmemiştir.

Peki, okul öncesi eğitim neden gereklidir? Neden okul öncesi eğitime önem vermemiz gerekiyor? Okul öncesi eğitime önem veren ülkeler nerededir? Bunlara baktığımızda bir defa Özgül Hocamın da bahsettiği beyin gelişiminin en hızlı olduğu, gelişimin en kritik olduğu, beyin gelişiminin yüzde 70’inin 0-6 yaş arasında gerçekleştiğini biliyoruz. Peki, bu 0-6 yaş arasında beyin gelişimini desteklemek için neler yapmamız gerekiyor? Zengin, uyarıcı bir çevre sunmamız gerekiyor çocuklara. Bu zengin uyarıcı çevre, kurum temelli olabileceği gibi aile temelli de olabilmektedir. Özellikle erken yıllarda yapılan yatırım, erken yaşlarda verilen eğitimin uzun vadede olumlu etkisinin olduğunu biliyoruz.

Türkiye’de bu erken yaşta, 0-6 yaşta kaç çocuk eğitim almaktadır, okul öncesi eğitimden yararlanmaktadır? Bir defa çağ nüfusuna baktığımızda, 8,5 milyon çocuk okul öncesi eğitim çağındadır. Ancak 3-6 yaş arasında bulunan 4 milyon çocuğun sadece 2 milyonu okul öncesi eğitimden yararlanmaktadır. Bu, şu anlama gelmektedir; 0-3 yaş arasında bulunan 4 milyon çocuk okul öncesi eğitim hizmetlerinden yararlanamamaktadır. Bu önemlidir. Bununla birlikte 3-6 yaş arasında da 2 milyon çocuk okul öncesi eğitime erişmemektedir. Toplam 6 milyon çocuğun okul öncesi eğitime erişmemesi demek, bunların bakımlarının ya evde anneleri tarafından verildiği ya da evdeki diğer yetişkinler tarafından verildiği anlamına gelmektedir. Bu da 6 milyon çalışma potansiyeli olan, istihdamda olması gereken kadınların eve tıkmaları anlamına gelmektedir. Dolayısıyla kadınların çalışma alanında olması için erken çocukluk eğitim hizmetlerinin sunulması gerekiyor.

Türkiye’de okul öncesi eğitim son 5 yılda her ne kadar okullaşma oranı arttı denilse de aslında radikal bir artışın olmadığını biliyoruz. En radikal artışın 5 yaşta olduğunu, bunun da 2017-2022 verilerine baktığımızda sadece yüzde 12’lik bir artış olduğunu ve bunun da yeterli olmadığını söylüyoruz. Çünkü 6 yaş ya da 5 yaşın zorunlu olması gerekiyor, çocukların en az 1 yıl okul öncesi eğitimden yararlanması gerekiyor. Bu okul öncesi eğitim programının, bu okul öncesi eğitimin niteliğinin ücretsiz, bilimsel, kamusal olması gerekiyor.

Peki, okul öncesi eğitime erişmeyen bu 6 milyon çocuk neyle karşı karşıya kalıyor gelecekte? Eşitsizliklerle karşı karşıya kalıyor. PISA raporlarına, TIMMS raporlarına baktığımızda, özellikle okul öncesi eğitimden yararlanan çocukların, kendi akranlarından önde olduğu görülmekte. Bu eşitsizliklerin

önüne geçebilmek için de erken yaşta çocuklara nitelikli bir eğitim sunulması gerekiyor. Çünkü erken yaşta eğer bir eğitim verirsiniz, o maliyetten kaçınmazsanız, gelecekte daha büyük maliyetlerle karşı karşıya kalmazsınız. Erken yaşta verilen eğitim uzun vadede aslında oldukça ucuz bir eğitimidir. Eğer erken yaşta o eğitimi vermezseniz ileride lisede, ortaokulda, yükseköğretimde daha fazla maliyet harcamak zorundasınız. Bu da neye yol açmakta? Elbette ki eğitime ayrılan bütçenin, yani kamu kaynaklarının orantısız bir şekilde kullanımına yol açmaktadır. Bu kamu kaynaklarını fark eden, özellikle 2018'den sonra bunu fark eden yerel yönetimlerimiz İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yuvam İstanbul Projesiyle, Bayraklı Belediyesi Bayraklı Eğitim Modeliyle, Muratpaşa Belediyesi kendi kreşleriyle ve Yenışehir Belediyemiz de Yenışehir Eğitim Modeliyle bu kamu kaynaklarını etkili bir şekilde kullanmaktadır. Bu oldukça kıymetlidir, her birini tek tek tebrik etmek gerekir.

Okul öncesi eğitimin en önemli sorunlarından biri Türkiye'de, herhâlde şu an Türkiye'de özel okul oranı yüzde 12 civarında ama okul öncesinde bu yüzde 35 civarında. Bu bir anlamda, sadece ve sadece okul ücretini karşılayabilen ailelerin okul öncesi eğitime erişimine olanak sağlamaktadır, okul ücretini karşılayamayan ailelerin ya da çocukların ise bu okullara erişimini güçleştirmektedir. Peki, kamu okullarına erişim bu anlamda nasıldır? Kamu okullarına erişim de sınırlıdır. Çünkü çağ nüfusuna uygun yeteri kadar kapasite söz konusu değildir, yeni okullar açılmamaktadır. Bununla birlikte kamu okulları ücretlidir. En son 2023 Mayıs'ta okullardan ücret alınmayacağı söylendi, 2023 Ekim'de eğitim-öğretim masraflarını karşılamak üzere ailelerden bir aidat alınması söylendi. Bu aidatları ben iki şehirdeki arkadaşlarıma sordum: İstanbul'da tam gün, yani yarım gün artı kulüp eğitimi veren bir anaokulunda 6 bin, -asgari ücretin neredeyse yarısı- Diyarbakır'da ise 3 bin liraya mâl olmakta. Bu ücreti karşılayamayan özellikle dezavantajlı aileler bu eğitim sisteminin dışına itilmektedir. Özel okullarda neler olmaktadır? Özel okullarda aylık 35 bin maksimum, minimum da 12 bin civarında bir rakam söz konusudur. Onu da yine karşılayabilen aileler çocuklarına bu eğitim hizmetini sunmaktadır.

Bu kadar sorun varken eğitimde iyileştirilmesi gereken, özellikle çocuğu merkeze alan bu kadar sorun varken Nisan ayında Maarif Modeli Eğitim Programı gündeme alındı. Oysa Şubat ayında Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Avrupa Birliği arasında Erken Çocukluk Eğitimde Kalite ve Eğitimin Arttırılması Projesi kapsamında üç yıl pilot çalışması süren, ihtiyaç analizi yapılmış, eğitici ve öğretmen eğitimleri tamamlanmış olan 2013 programının gözden geçirilmiş hâli uygulamaya alınırken, bir anda bu program yerine Maarif Modeli tartışmaya açıldı.

Gözden geçirilmiş program, gelişimsel bir programdır. Ne demektir gelişimsel? Çocuğu merkeze alan, çocuğun gelişim alanlarını destekleyen, çocuğun kendi gelişimini kendisinin de bir tık yukarıya çıkarmasına olanak sağlayan bir program. Esnek bir programdı, bireysel farklılıkları gözetken bir programdı. Özellikle yaratıcılığı destekleyen bir programdı. Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde yaratıcılık kelimesi sadece bir defa geçiyor, yaklaşık 700 sayfalık dokümanda sadece bir defa geçiyor. Bu da o programın aslında yaratıcılıktan

ne kadar uzak olduğunu bize gösteriyor. Bu 2024 gözden geçirilmiş Şubat programı; yaratıcılığı destekleyen eklektik, yani birçok uygun modelin bir araya getirilmiş hâli, çocuk merkezli, kapsayıcı, öğrenme ortamında çocuğu destekleyen, önemseyen ve çocuğun en önemli işi olan oyun temelli bir programdı. Maarif Modelinde bunlar var mı? Hayır.

Türkiye yüzyılı Maarif Modeli 27 Mayıs'ta Milli Eğitim Bakanlığının onayıyla uygulamaya geçti, 2024-2025 öğretim yılı itibarıyla uygulanmaya başlanacak. Bu programın gerekçelendirilmesi oldukça sorunlu. Çünkü neden gerek duyulduğu ile ilgili programın içinde herhangi bir açıklama yok. Hangi güçlük, anlaşmazlıkları, eksiklikleri gidermek için hazırlanmıştır?

Türkiye yüzyılı Maarif Modeli okul öncesi eğitim programına baktığımızda aslında program ilk defa şu gerekçeyle: Tüm eğitim basamaklarını bir arada ele alıyoruz, dolayısıyla okul öncesi eğitim programını da bunun dışında tutamayız gerekçesiyle, bu bilimsel bir gerekçe değildir. Bunun için çalışma yapmanız gerekiyor, veri toplamanız gerekiyor. Sadece 12 yıllık eğitimin bir parçası olduğu için, oraya eklemek için bir program geliştiremezsiniz. Program önceki programlardan ya da dünyadaki bazı örnek programların çevirisi olup kopyala-yapıştır şeklinde ortadadır ve dolayısıyla anlaşılması güçtür.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli okul öncesi eğitim programını uygulayabilmeniz için öncelikle eğitim ortak programına bakmanız gerekiyor. Çünkü 12 yıllık yani okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lisedeki tüm programları uygulayabilmeniz için sizin Eğitim Ortak Programına bakmanız gerekiyor, Eğitim Ortak Programının hedeflerine ulaşmanız gerekiyor. Sizden beklenen, bizden beklenen, öğretmenlerden beklenen Ortak Eğitim Programına ulaşmak. Dolayısıyla o Ortak Eğitim Programına baktığımızda programın geliştirme yaklaşımı belli değildir, felsefesi açık değildir, hangi modele dayandırarak hazırlandığı da belli değildir; oldukça karmaşık, zorlayıcı, okul öncesi eğitimin temel ilkelerine ters düşen bir bakış açısına sahiptir.

Bu programa baktığımızda program örtük bir amaçla öğretim programları ortak metinde yer alan hedeflere ulaşmak olduğu için, öğretmen ve çocuk programın başarıya ulaşmasında sadece birer araca indirgenmiştir. Yani program öğretmeni ve çocuğu bir araç olarak değerlendirmektedir. Öğretmenin kendini mesleki olarak geliştirmesini, çocuğun ise gelişimsel olarak desteklenmesini göz ardı etmektedir.

Programda binin üzerinde gösterge söz konusu. Okul öncesi eğitim alanında çalışan arkadaşlarımız bunu bilir, Özgül hocam da bahsetti ve bin göstergenin bir yıl içerisinde ele alınıp uygulanması mümkün değildir. Dolayısıyla bu programın pratikte bir karşılığı söz konusu değildir.

Programda öğretmenin rolü rehber olarak tanımlanmıştır ancak öğretmenin asli görevi erdemli insan yetiştirmektir. Dolayısıyla geleneksel bir öğretmen modeline öğretmeni itmektedir. Öğretmeni yaratıcı, inisiyatif alan, esnek

davranan, kendi öğretim yöntem tekniklerini geliştiren bir meslek elemanı olmaktan çıkarıp neye dönüştürmüştür? Bir araca dönüştürmüştür. Oyun, çocukların hayatında yaşamsal öneme sahiptir. Hepimiz hayatımızın belli dönemlerinde oyun oynarız, hâlâ oynarız, yetişkinler de oyun oynar. Çünkü bütün canlılar oyun oynarlar eğer gözlemlerseniz. Oyun bir yöntem olmaktan çıkarılmış, program oyuna dayandırılmış olmaktan çıkarılmış, sadece bir araca dönüştürülmüştür. Programın felsefesinde yer almamış olmasına rağmen öğrenme merkezli bir yaklaşımın sergilenmemesine neden olmuştur.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli sadece muhafazakâr bir çocuk tahayyülü değil, aynı zamanda neoliberal çocuk tahayyülünü de dikte etmektedir. Neoliberal çocuk tahayyülünün izleri açık bir şekilde müfredatta yer alan sistem okuryazarlığı bölümünde bulunmaktadır. Piyasa ve proje odaklı yaklaşımın belirgin bir biçimde yer aldığı Maarif Programında çocuk; piyasanın önemli bir metası, projelerin edilgen bir eylemcisidir. Nihai hedef çocuğun özgürleşmesi değil, piyasa koşullarına uyumlu bir insana dönüşmesidir. Bu aynı zamanda çocuğu emeğin ölçülebilir niceliğine indirgendiği projelerle, günübürlük, geçici, çerçevesi piyasa koşulları tarafından belirlenmiş eylemlerin uygulayıcısına dönüştürmektedir.

Türkiye’de şu an 86 üniversitede okul öncesi öğretmeni yetişiyor. Son yapılan atamada 900 atama yapıldı ve her yıl 4 bin 300 okul öncesi öğretmeni mezun olmakta. Bu ciddi bir şekilde bir problemdir. Burada okul öncesi eğitim programlarının özellikle ihtiyaç varken sahada, atamalarının yapılması gerekiyor.

Türkiye’de her çocuğun nitelikli eğitime erişim hakkı vardır. Eğitim bir insan hakkıdır, özellikle de erken yaşlarda çocuklara sunulan eğitim sadece çocuğu değil, çocuğun içinde bulunduğu ekolojiyi de etkileyecektir. Bunun için erken yaşta okul öncesi eğitimini savunmak bir ülkenin en önemli görevi olmalıdır. Yurttaşlar olarak bize de bu konuda sorumluluklar düşmektedir.

ABDULLAH ÖZYİĞİT*MERSİN YENİŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI*

Geçen günlerde önüme bir yazı düştü, dedim tam konumuzla alakalı. “Bir toplumu yok etmek istiyorsanız atom bombasına füzeye gerek yok; o toplumun eğitim sistemini ve ahlaki değerlerini düşürürseniz, zayıflatırsanız o iş yerine gelmiş olur” şeklinde bir ifade vardı. Bugün ülkemizin içinde bulunduğu durumun temelinde, eğitime yapılan darbelerin olduğunu düşünüyorum ama ülkemizi o düştüğü yerden kaldıracak olanın da yine eğitim olduğuna inanan bir ferdim. Bu inançla çıktığımız yolda, aldığımız görevlerde, edindiğimiz misyonla buna hizmet etmeye çalıştık.

Biz genel iktidar karşısında, özellikle eğitim konusunda, taban tabana zıt fikirlere sahip; onlar ülkeyi bir Ortadoğu karanlığına doğru taşımak isterlerken, biz çağdaş medeniyet seviyesinin üzerine taşımak isteyen bir yönetim anlayışını savunan bir yapıydık. Yerel yönetimlerde görev aldık ve yerel yönetimlerde şu görevimiz ve mecburiyetimiz vardı: Öyle örnekler oluşturmalıydık ki hem halkımızın dokunduğumuz kesimlerine fayda sağlayabilelim hem de oluşturduğumuz örnekle Cumhuriyet Halk Partisi anlayışının, sosyal demokrat, çağdaş anlayışın iktidar olduğunda neler yapabileceğimizi halkımıza göstermek ve bu yolla yerelden iktidara yürüme noktasında bir anlayışı savunduk.

Bugün sizlere bir pratikten bahsedeceğiz, buna biz Erken Çocukluk Eğitimi Yenişehir Modeli dedik. Bu Yenişehir Modelinde neleri yaptık, nasıl gelişti? Bu pratiği sizlerle paylaşacağım.

2017 yılında Cumhuriyet Halk Partisi Mersin İl Başkanı olduğum dönemde bir eğitim çalıştayı gerçekleştirdik ve bu eğitim çalıştayında yine sivil toplum örgütleri, sendikalar, üniversitelerden hocalarımız, derneklerden yetkililer vardı. Eğitimdeki aksamalar, aksaklıklar konuşuldu ve o toplantının çıktılarında bir tanesi; erken çocukluk eğitiminde olmadığımız ve Avrupa’da sonuncu olduğumuz şeklindeydi. Biz 2007’de yaptığımız bu çalıştaydaki bu çıktıyı aldık, cebimize koyduk. Ne zaman gerekli oldu? 2019’da Cumhuriyet Halk Partisi Yenişehir Belediye Başkan adayı olarak gösterildiğimizde birinci projemiz olarak erken çocukluk eğitimini koyduk ve ilk projemizi hayata geçirmek için Yenişehir Akademi’yi kurduk. Yenişehir Akademi’nin başına da çok kıymetli dostum, eğitim gönüllüsü Sayın Raif Çakmak geçti, koordinatörü oldu ve araştırmaya başladı: Hangi kurumlarla işbirliği yaparız ve bu erken çocukluk eğitimini nasıl hayata geçiririz? Burada nasıl bir örnek ortaya koyabiliriz?

Yaptığımız araştırmalar neticesinde Marmara Üniversitesi’ne bağlı Marmara Aile Becerileri Eğitim Programı MABEP’in uzman akademisyenlerinin bu alanda akademik çalışma yürüttüğünü tespit ettik. Orada büyük bir tecrübe ve gönüllü bir ekip vardı. MABEP Başkanı Prof. Dr. Ozan Ural Hocamız Başkanlığında, Özgül Polat hocamız ve Elif Küçükkoğlu Hocamızın bulunduğu

bu eğitim kadrosuyla bir araya geldik, konuştuk, tartıştık. Özgül Hocam hatırlayacaktır, Ozan Hocamın bana ilk kullandığı cümle: “Ben belediye başkanlarının dört yıl, yani kendi dönemlerinin sonuna proje yaptığını gördüm ama siz 20 yıl sonraya proje yapıyorsunuz” dedi. Bizim de bu olaya bakış açımızı o dönemde ifade etmiştik.

Projemiz çok basamaklı, birbirini destekler nitelikte, sıfırdan başlayarak üst üste yapılandırılmış, çocuğun gelişimine bütüncül yaklaşımı içeren, beceri temelli ve bilimsel bir çalışma ürünüdür. 7 modülden oluşuyor. Biz şimdi evlilik eğitimi, ondan sonra hamilelikte beslenme, bebek kütüphanesi gibi alanları değerlendirmeyeceğiz zamanımızı doğru kullanmak adına. Özellikle 0-3 yaş erken çocukluk eğitimi, çocuklarımızın gelişimsel değerlendirmesini yaptığımız süreç ve beceri temelli eğitim merkezlerini açarak sizlerle paylaşmak istiyorum.

Projenin hareket noktası 0-3 yaş. Neden 0-3 yaş? Az önce hocamın da ifade ettiği gibi bir çocuğun zihinsel gelişiminin yüzde 70-80’i 3 yaşa kadar gerçekleşiyor ve siz 3 yaşa kadar çocuğunuza 1 birim yükleme yaptığınızda ondan 7 birim karşılık alıyorsunuz. İlkokuldan sonra bu oran bire bir oranında düşüyor. Dolayısıyla 0-3 yaşın ne kadar önemli olduğunu herhâlde bu cümleler ifade ediyor.

Bebeğin tüm alanlarda sağlıklı bir gelişim göstermesi ve gerekli durumda erken müdahale sağlanması için ebeveynlerin erkenden desteklenmesi çok önemli. 2019 yılı Aralık ayında Yenisehir Belediyesi olarak “Her Aile Bir Okuldur” sloganımızla birlikte Marmara Üniversitesi Rektörlüğü ile protokolümüzü yaptık, bu eğitim programını yerel yönetim ve kamu üniversitesi işbirliği olarak başlattık. Yerel yönetim ve kamu üniversitesine örnek teşkil eden çok özgün ve herhâlde çok fazla örneği olmayan projelerden biridir, diye düşünüyorum.

Anne ve babaların ebeveynlik becerilerini destekleyerek çocukların gelişimsel potansiyellerini geliştirmelerini sağlayacak bir program. Bugüne kadar 15 grupta 301 aileyle bir arada olduk. Ben bu süreçlerde ailelere şu soruyu sordum. Sonuçta bir sertifika töreni yapıyorduk: Samimiyetle ifade etmenizi istiyorum, aldığınız eğitimden memnun musunuz? Annelerin cevabı şu: “Doğru bildiğimiz yanlışları gördük.” Babaların ise, “Çocuğumla iletişim kurmayı öğrendim” şeklinde. Dolayısıyla bir elektronik cihaz aldığımızda onun kullanım kılavuzunu alıp inceliyoruz ama çocuğumuz olduğunda çocuğumuzu nasıl yetiştireceğimizi kulaktan dolma, geleneksel yöntemlerle anneden, komşudan, teyzeden öğreniyoruz. Bunun hiç bilimsel bir tarafının olmadığını biliyoruz. Anne ve babalara ebeveyn öz yeterliliğini geliştirmeye yönelik bebek sağlığından, iletişimden çocuğun gelişimsel potansiyelini desteklemedeki rollerine kadar 9 ana başlıkta bu eğitimleri verdik. Gelişim dönemlerinin özellikleri, yaş gruplarına yönelik oyun ve destek sistemleri, psikolojik rehberlik konularında eğitimler vermeye devam ettik. Çocukların dil, bilişsel ve kavramsal gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla Türkiye’deki ilk Bebek Kütüphanesini kurarak çocuklarımızın hizmetine sunduk.

Projemizin bir diğer önemli noktası, gelişimsel değerlendirme. Bir çocuk dünyaya geldiğinde bir anne-baba olarak iki noktaya özen gösteririz. En çok isteyeceğimiz konu bir çocuğumuzun sağlıklı olması, ikincisi de çocuğumuzun eğitilmiş olmasıdır. Sağlık konusunda çocuğun yaşlılarından geri kaldığı ya da bir sıkıntısı var ise bunun erkenden tespit edilmesinin ne kadar önemli olduğunu hepimiz takdir ederiz. Bugüne kadar Yenişehir Belediyemizin Akademi Biriminde uzman klinik psikologlarımız tarafından 4 yıl içerisinde 3 bin 118 çocuk görüldü, onlarla çalışma yürütüldü, bunların tamamaları yapıldı ve 953 çocuğumuzda yaşlılarından geriye bırakacak bir eksiklik tespit edildi. Bunlar uzmanlara sevk edildi ve bu çocuklarımızın ihtiyacı olan desteği almaları sağlandı.

Özel eğitime yönlendirilen çocuklarımızın gelişiminde çok önemli geri dönüşler aldık ve sizlere otizm konusunda bir örnek vereyim. Otizmi biliyorsunuz, tedavisi çok zor ve gerçekten de bir bireyin yaşamını olduğu gibi, bir ailenin yaşamını da kökünden sarsan bir rahatsızlık. 72 otistik çocuktan 23 çocuğumuz yaşlılarının seviyesine erken teşhis ve yapılan rehabilitasyon ile ulaştı. Bu 3 bin 100 çocuğumuz içerisinde, 79 çocuğumuzun da yaşlılarından ileri bir seviyede oldukları tespit edildi, yaşlılarından 18 aya kadar ileride olan çocukları tespit ettik.

Çocukların gelecekte akıl yürütme, yaratıcı düşünme verilerini analiz etme ve işbirliği içinde çalışmalarına yardımcı olacak becerilerin kazanımına erken yaşlarda, özellikle okul öncesi dönemde başlanmalıdır. Bunun için biz BETEM'leri kurduk: Beceri Temelli Eğitim Merkezleri. Gerçek anlamda çocukların gelişimsel becerilerine odaklı bütüncül bir bakış açısıyla çocuğun potansiyelini etkileyecek tüm paydaşları, onların çocuğun gelişimine etki eden becerilerini desteklemesini içeren bir uygulamadan bahsediyoruz. Beceri Temelli Eğitim Merkezi aile eğitimlerimizin ardından bir ihtiyaç olarak ortaya çıktı. Ebeveynlik bilinci yüksek aileler, çocuğunun gelişim potansiyelinin farkında olan anne-babalar bir sonraki adımı sorgulamaya başlayınca iş başa düştü ve biz Beceri Temelli Eğitim Merkezlerini kurduk. Yine Marmara Üniversitesi kadromuz imdadımıza yetişti. 3-6 yaş arası çocuklara beceriye dayalı, zenginleştirilmiş ve bireysel bir eğitim programı uyguladığımız toplam 256 tane öğrencimiz var. Az önce Özgül Hocam konuşmasında "Öğretmenim ne ister diye sordum, Fiziksel mekânı güzel okullar" dedi, hemen not ettim. Beceri Temelli Eğitim Merkezlerimizin eğitim kalitesi, niteliği dışında fiziki mekân olarak da Türkiye'nin en iyi okulları olduğunu söyleyebilirim. Türkiye'de ilk yeşil bina olma özelliğini taşıyan BETEM-1'in şu andaki Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel 2021 yılında gelerek açılışını bizzat gerçekleştirmişti, böyle de bir tesadüf var. Şimdi ikinci BETEM'i hayata geçirdik. 2025 yılı Eylül ayına 3. BETEM'imiz yetişecek ve biz her mahallemize bir Beceri Temelli Eğitim Merkezi kazandırınca kadar çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Peki, Beceri Temelli Eğitim Merkezindeki veliler bu kez yine bizim yakamızı bıraktı mı? Bırakmadı. Dediler ki: Biz bu eğitim kalitesinden sonra çocuklarımızı alıp herhangi bir okula götüremeyiz. Bizden ilkokul talep ettiler. Şimdi o ilkokulun da biz temelini attık, o da 2025 yılı Eylül ayına yetişecek ve o da

Türkiye'nin en güzel ilkokulu olmaya adaydır. Onu da ifade etmek isterim. Yine yeşil bina olacak...

21'inci yüzyılın ihtiyaç duyduğu becerilerin gelişimine olduğu kadar, ülkemizin ihtiyaç duyduğu çağdaş bilimi temel alan, öz bilinci ve öz yeterliliği yüksek bireyleri yetiştirmeyi amaçlıyoruz. Projenin çıkış noktası, geleceğin insanını yetiştirmek. Katma değeri yüksek ürünü bulacak, geliştirecek ve ülkeye kazandıracak insan yetiştirmek istiyoruz. Bu nedenle çocuğun hayatına etki edecek tüm unsurları dikkate alan ve gerçek anlamda beceri temelli bir uygulama sürecinden bahsediyoruz. Beceri temelli eğitim, bireylerin doğuştan getirdiği gelişim potansiyelinin en üst noktada atölye uygulamalarıyla desteklenmesi sürecini kapsıyor. Bir çocuğun gelişim düzeyini testlerle değerlendirerek onların kendi düzeylerine bireysel eğitim programları uyguluyoruz. BETEM'de lisans eğitimini tamamlamış öğretmenlerimize danışman akademik kadromuz sürekli eğitim veriyor, onları beceri temelli öğretmen olma noktasında sürekli destekliyor. Ailelerimizi de yalnız bırakmıyoruz, bu bir takım çalışması. Ailelerimize yine akademik kadromuz düzenli seminerler düzenliyor, onlardan beklentileri ortaya koyuyor, çocuğun evindeki durumunu orada değerlendiriyor.

Özellikle beceri temelli okul öncesi eğitim üzerine kurduğumuz ilkokulumuzu gerek fiziki ve gerekse niteliksel yapısıyla 2025 yılında hayata geçireceğiz. Bu topyekûn gelişim paketi, ülkenin geleceği için iyi yetiştirilmiş, kendisinin ve içinde yaşadığı toplumun farkında, aydınlık dünyanın aydınlık insanları olacak nesilleri yetiştirmeyi hedefliyoruz. Her ülke kendi geleceğini planlarken özellikle eğitim yoluyla istediği insan modelini yetiştirir. BETEM ile biz Atatürk'ün işaret ettiği, bilimle hareket eden, üretken, çağdaş ve aydınlık yüzler yetiştirmek üzere yola çıktık, adım adım ilerliyoruz.

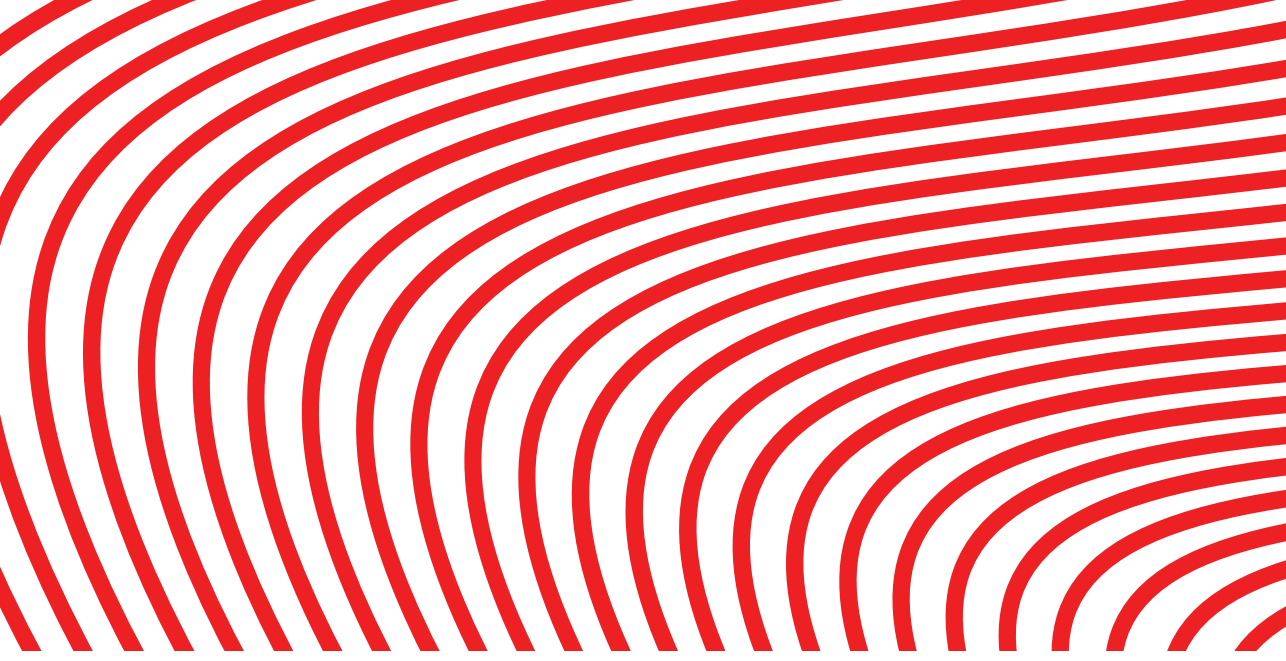
Projemiz ile aldığımız ulusal ve uluslararası davetlerden bahsetmek istiyorum size. 18-21 Kasım 2021 tarihinde Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım, yani UNICEF ve Erken Çocuk Gelişimi Sivil Toplum Kuruluşları Platformu tarafından düzenlenen Uluslararası Erken Çocukluk Gelişimi Kongresi'ne davet edildik ve projemizi anlattık. UNICEF, Dünya Bankası, Dünya Sağlık Örgütü, Cumhurbaşkanlığı Strateji Dairesi, Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve dördü yurt dışından 17 üniversitenin katıldığı bu kongreye Mersin Yenışehir Belediyesi davet edilen tek yerel yönetimdi.

13-15 Eylül 2021 tarihlerinde Marmara Belediyeler Birliği ve İstanbul Planlama Ajansı'nın birlikte düzenlediği Kentte Erken Çocukluk konulu eğitim programına davet aldık. Orada projemizi IPA'da sunduk. 12 Nisan 2023 -burası önemli- tarihinde Cumhurbaşkanlığı Strateji Dairesi Bütçe Başkanlığı-UNICEF işbirliğiyle hazırlanacak 2023-2028 Erken Çocukluk Gelişimi Stratejisi ve Ulusal Eylem Planı için davet aldık. Orada da yaptığımız uygulamaları aktardık.

Son olarak; biz daha önce yapılmayana, eksik bırakılana, göz ardı edilene bir ışık tuttuk, çocuklarımızın geleceği için elimizi taşın altına koyduk. Erken

Çocukluk eğitimine erişimin her çocuğun hakkı olduğuna inanıyoruz ve bunu savunuyoruz. Yenişehir'den bir oban ateŐi yaktık, tÖm TÖrkiye'ye yayılması gerektiğini dÖŐÖnÖyor ve Cumhuriyet'in ikinci yÖzyılında eğitim sistemimizin vazgeçilmez bir parçası olmasını diliyorum.

3. OTURUM

TEMEL EĞİTİM VE ORTAÖĞRETİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi Madde 26'da diyor ki: "Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim en azından ilk ve temel öğrenim aşamalarında parasızdır." Yine Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 7'nci Maddesi: "İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır" diyor. Madde 8, fırsat ve imkân eşitliği maddesinde: "Eğitimde, kadın erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır" diyor. Yani hem İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde hem de Milli Eğitim Temel Kanunu'nda, açıkça, herkese eşit, parasız, nitelikli eğitim güvence altına alınmış durumda.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk: "Eğitimdir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum hâlinde yaşatır ya da esaret ve sefalete terk eder" diyor. Bakın, burada her yerde bu sloganı göreceksiniz. Eğitim bizim açımızdan son derece yaşamsal bir konu.

Temel eğitimin çok sorunu var. Adrese dayalı okul kaydı ve nitelikli okul arayışı maalesef velilerin sorunu. Kuşkusuz en iyi okul, en yakın okul. Benim oğlum bu sene dördüncü sınıftan mezun oldu, hemen evimizin 50 metre ilerisinde bir devlet okulunda okudu. Dolayısıyla servislerde zaman geçirmemenin ne kadar kıymetli olduğunu, hemen ben, annesi, teyzesi kim varsa yanında birisiyle yürümesinin ne kadar kıymetli olduğunu yaşamış biriyim. Fakat yakın okul, uzaktaki okul kadar nitelikli olmak zorunda. Eğer yakın okulla uzaktaki okul arasında nitelik farkı varsa -ki var- o zaman bu çocuklara eğitimde hak temelli olarak eşit bir imkân sunmuyoruz demektir.

Okulların fiziksel imkânları, binaların fiziksel durumu, donanımsal durumu, bulunduğu semt, çevrenin sosyoekonomik durumu, yaşam ve oyun alanları, spor alanları çok önemli konular, konuşmacılar katılacaklardır. Maalesef bu iktidar okullarda bulunduğu her boş alana sınıf ve derslik yaparak çocukların en temel ihtiyaçları olan yaşam alanlarını, oyun alanlarını ellerinden aldı. Bunu önemli bir problem olarak görüyoruz.

Okullaşma oranları yine 4+4+4'ün başladığı döneme göre azalmış durumda. Okullaşmış gibi görünen, örneğin ortaöğretimde 70'ten 92'ye yükseldi ancak açık öğretime gitmiş olan ve maalesef örgün eğitimin dışında kalan yüzde 30'luk bir kesim var. Bu da aslında iktidarın yine varmış gibi yaptığının güzel örneklerinden bir tanesi.

Hayalet öğrenciler sorununuz var; kayıtlılar, okullarda gözükyorlar ama maalesef özellikle eğitim almasını istemeyen aileler tarafından ya da çok dezavantajlı koşullarda yaşayan, çocuklarını okula gönderemeyen, belki de farklı coğrafyalarda mevsimlik işlerde çalışanlar tarafından çocuklarını okula gönderemeyen, gönderemeyen aileler var. Dolayısıyla kayıtlarda var ama gerçekte yoklar.

Taşımali eğitim çok temel bir problem; Türkiye'de 1,2 milyon öğrenci -dikkatinizi çekmek isterim özel okullardaki öğrenciler değil, bunlar devlet okullarındaki öğrenciler- her sabah kilometrelerce ileride, bazen başka bir ilçe sınırlarında okullara gidiyorlar. Günün en önemli, en güzel saatlerini açıkçası çok kötü koşullarda, çok eskimiş servislerde, güvencesiz seyahatlerde ve çok kötü beslenme koşullarında yaşayarak günlerini geçiriyorlar. Taşımali eğitim özellikle çok önemli bir problem. Çünkü Adalet ve Kalkınma Partisi, köy okullarını kapatmayı, yatılı bölge ilköğretim okullarını azaltmayı kendisine temel bir politika edinmiş durumda. Yatılı bölge okullarımız oldukça azaltıldılar, köy okullarımızın sayıları son derece azaltıldı, kapatıldılar ve iktidar 2017'de yaptığı değişiklikle gerçek ve tüzel kişilere yurt-pansiyon açmanın yanı sıra 10 öğrenci ile apart ve stüdyo daire açma yetkisi de verdi. Yani artık bu tarikatlar, cemaatler bu tür ortaöğretim yurtları açabiliyorlar. Maalesef Karaman'da, Aladağ'da ve İzmir'de yaşanan olaylar tüm kamuoyunun vicdanını sızlatmıştı. Bunlar görünenler, her gün görünmeyen birçok yerde, Milli Eğitim'in denetiminden uzakta bu yurtlar yaşanıyor. Bazen Ordu'da olduğu gibi fedakâr bir Milli Eğitim çalışanı bu sorunu tespit ettiğinde, kaymakamı, Milli Eğitim Müdürü, iktidar mensupları, tarikatı, cemaati dâhil bu bürokratların üzerine geliyor, yaşamlarını tehdit ediyorlar. Biz bu yurtlarda yaşanan istismar vakalarının üzerine gitmeye devam edeceğiz, iktidar kapatmaya çalışsa da biz unutmayacağız. Ensar Vakfı'nı, Aladağ'da yangında canlı canlı kaybettiğimiz çocuklarımızın acısını hâlâ yüreklerimizde taşıyoruz. Bu sorun kanayan bir yara, bununla mücadele etmeye devam edeceğiz. Maalesef iktidar, kendisine yeten bireyler yetiştirmek yerine bu çocukları cemaatlerin, tarikatların eline bırakmayı tercih ediyor.

İmam hatip okulları temel bir eğitim alanına gelmiş hâlde, mesleki bir eğitim alanından, meslek okulundan çıkmış durumda. Ortaokulların yüzde 26'sı, ortaöğretimde ise üç okuldan biri neredeyse imam hatip okulları hâline dönüşmüş durumda. 700 binin üzerinde çocuk var buralarda okuyan. Artık alternatif bir program hâline gelmiş durumda, Tevhid -i Tedrisat'a aykırı bir durum hâline gelmiş durumda.

Yabancı dil açısından baktığımızda da çocuklarımız ilkokulda ikinci sınıftan itibaren haftada 2 saat, ortaokulda 3-4 saat, lisede 4 saat dil eğitimi alıyor, 11 yıl boyunca okuyor ama hiçbir yabancı dil konuşmıyor. Türkiye'nin çok önemli sorunlarından biri dünyaya açık, aktif, sorumlu yurttaşlar yetiştirmek durumundayız. Maalesef Türkiye'de çocuklar yabancı dil öğrenmiyorlar, yabancı dil hakkında bilgi sahibi oluyorlar, bu kadar ders aldıktan sonra.

Bu hafta Meclis'te yasa teklifi görüşüldü, proje okullar var. Hatırlayacaksınız dönemin Bakanı Sayın Nabi Avcı, Dershaneler Kanunu adı verilen bu yasa geçerken "sayıları 3-5 tane geçmez" demişti. Bugün, Bakanlığın bize verdiği rakamla 2 bin 400 proje okulu var ve dikkatinizi çekerim bu 2 bin 400 proje okulunun 30-35 bin öğretmenin tamamı, tamamı Bakan tarafından atanıyor. Kendilerine yakın organizasyonlarla, sendikalarla beraber bu okulların bütün öğretmen ve müdür kadrolarını, idareci kadrolarını Bakanlık atıyor. 30-35 bin kişiyi atayacaksanız birilerini de elememiz lazım değil mi? 70-80 bin kişiyi tanınması, performansını, liyakatini bilmesi söz konusu olamayacağına göre, Adalet ve Kalkınma Partisi bizzat ülkenin bu gözbebeği okullara kendi kadrolarını yerleştirerek çocukların Cumhuriyetçi, Atatürkçü, evrensel değerlerle yetişmiş, zihni açık çocuklar olmasının önüne geçmek için her türlü operasyonu yürütüyor.

Bizim söylediğimiz şudur: Okullardaki nitelik farkları ortadan kaldırılmalıdır, tüm okullar eşit fiziki şartlara sahip olmalıdır. Velilerden alınan usulsüz bağışlar son bulmalıdır. Ortaokul kademesi için açık öğretim iptal edilmelidir, lise kademesi için de şartları düzenlenmeli, okuldan kaçış alternatifi olarak kullanılmasına izin verilmemelidir. Hayalet öğrencilerle ilgili çalışmalar yapılmalı, caydırıcı cezalar uygulanmalıdır. Taşınmalı eğitim uygulamasına son verilmeli, yatılı okulların koşulları iyileştirilerek yaşadığı bölgede okula erişimi olmayan sayısı az öğrenciler bu okullarda nitelikli eğitim almalıdır. Yabancı dil eğitimi kalitesi arttırılmalıdır ve proje okulları uygulamasına derhâl son verilmeli; binlerce öğretmen, müdür, çok sayıda okul yönetimi tek bir kişinin iradesine bırakılmamalıdır.

EKİN GAMZE GENCER

EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ, POLİTİKA ANALİSTİ

Eğitim Reformu Girişimi (ERG), 2003 yılında kurulmuş, eğitimde yapısal dönüşümü için nitelikli veri, yapıcı diyalog ve ortak akıl sunmaya çalışan, bağımsız ve kâr amacı gütmeyen bir kuruluş. ERG 2003'te kurulduğuna göre, bugüne kadar 20 senenin üzerinde eğitim izlenmiş. Bu 20 senelik değerlendirmemize baktığımızda görüyoruz ki sorunlar hep var, asla çözülmüyor ve reform ve revizyonlar sık sık yapılıyor; tutarsız, bağlantısız ve bazen de birbiriyle çelişiyor. Yani Öğretmenlik Meslek Kanunu, Milli Eğitim Akademileri, din, fikir hürriyeti, öğretmenlere özgü hayat şartları, özerklik ve okullaşma gibi konular uzun zamandır sorun olarak önümüzde. Uzun zamandır da farklı çözümler getiriliyor ama sorun olmaya devam ediyorlar. Ben kısaca bu temel eğitim ve ortaöğretimdeki birkaç kritik temel sorundan bahsedeceğim.

Geçen 20 yılda Türkiye'de okullaşma çok arttı, bu da önemli bir şey. Ancak okullaşmayı, yani eğitime erişimi yalnızca okullaşma oranları üzerinden okursak bölgeler arası, kurumlar arası eşitsizlikler görünmez kılınmış olur. Başarı ve imkân farklılıkları kritiktir, süregelen ve derinleşen bir sorundur. Örneğin 5 yaş net okullaşmada Batı Marmara ile Güneydoğu Anadolu arasında 16,5 yüzde puan fark var. Kız öğrencilerin ortaöğretimde okullaşmasında Doğu Karadeniz ile Güneydoğu arasında yine 16.5 puan fark var. PISA 2022 verilerine baktığımızda, fen liseleri ile mesleki teknik eğitim Anadolu liselerine arasında 203 puanlık bir ayırım var ve bu da 10 okul yılına denk geliyor. Yani farklı lise türlerinden mezun olan öğrencilerin aynı temel olduğu varsayılan, kabul edilmiş becerilere sahip olmadığı görülüyor. Bu da eşitlik ve adalet ilkelerine ters. Türkiye'de bazı çocukların farklılaşan ihtiyaçları, istekleri eğitim sistemi içinde karşılanmıyor.

Geçen senenin verilerine göre; ilkokulda 75 bin, ortaokulda 83 bin, lisede toplam 285 bin çocuk eğitim dışında. Ekonomik sebepler, erken yaşta zorla evlilikler ya da engellilik gibi sebeplerle eğitim dışına çıkıyorlar ama eğitim dışına çıkma sorununun önlenmesi için çocukların farklılaşan ihtiyaçlarının kamu tarafından tespit edilmesi ve kamu idaresince karşılanması elzemdir.

Açık öğretimden bahsettik. Açık öğretime geçiş zorlaştırıldı ancak asıl mesele çocukların gitmek isteyecekleri öğrenme profillerine, farklılaşan ihtiyaçlarına ihtimam gösteren okullar olmasıdır. İhtiyaçları karşılanmayan, ihtimam gösterilmeyen en temel gruptan biri engeli olan çocuklardır. Türkiye'de engeli olan çocuklara ilişkin olarak yalnızca örgün eğitime dair verilere düzenli ulaşıyor. Geçen sene yine 35 bin öğrenci arttı ve 507 bine çıktı ama biz engeli olan tüm çocukların sayısını bilmiyoruz. Dolayısıyla özel eğitimde okullaşmadan bahsetmek mümkün değil. Kaç çocuğun görünmez olduğunu, hayalet olduğunu, eğitim dışında olduğunu bilemiyoruz.

Bir diğer göz ardı edilen grup da yabancı uyruklu çocuklar. Onlar hem çocuk hakları hem eğitim hakları, yoksulluk, dil bariyeri ve ayrımcılık gibi süregelen

sorunlara ek olarak Türkiye'nin ayrımcı göçmen politikalarının ve siyasi söylemlerinin de etkisiyle tehdit altında.

Eğitim dışına çıkma verilerine baktığımızda, ortaöğretimin en büyük grubu oluşturduğunu görüyoruz. Örneğin özel eğitimde, kaynaştırma öğrenci sayısı dramatik biçimde düşüyor kademeler arttıkça. Bunun arkasındaki en temel açmazlardan biri de kademeler arası sınavların eğitim sistemi üzerinde yarattığı baskıdır. Yani hem ortaokul hem ortaöğretimde veli ve öğrenciler tarafından kademeler arası geçiş sınavına verilen önemin temel sebebinin okullar arası başarı ve imkân farkları olduğu dikkate alınmalı. Sosyoekonomik durumun akademik başarı ile ilişkili olması ve sınavların sadece akademik başarıyı önceliklendirmesi, sosyoekonomik eşitsizliklerin eğitim sisteminde yeniden üretilmesine neden oluyor. Eğitim sistemi kademeler arası sınavların tahakkümünde olduğu sürece konu yetiştirme, sınava hazırlık baskısından dolayı öğretim programları, öğretim materyalleri etkisiz kalıyor; sınav yaklaştıkça kapsayıcılıktan çıkılıyor, farklı ihtiyaçları olan çocuklar geride bırakılıyor. Dolayısıyla ülkenin mali ve beşeri kaynakları bu imkân ve ihtiyaç farklılıklarını gidermeye, bunlarda eşitlenmeye yönlendirilmeli. Eğitime ayrılan finansal kaynakların dağıtılmasında dezavantajlı çocuklar, okullar, bölgeler önceliklendirilmeli.

Eğitimde dönüşüm için var olan sorunları tekrar etmeyecek biçimde bireylerin, toplumların gelişimlerinin tüm alanlarına odaklanılmalı; eşitlik, hakkaniyet, kapsayıcılık temel alınmalı. Eğitim camiasında birikmiş reform yorgunluğu ve eğitim paydaşları arasındaki güvensizlik ortamı giderilmeli, eğitimde atılacak adımlar geçmiş dönemin bıraktığı kazanımlar üzerine geliştirilmeli ve kamuda devamlılık ve güvene vurgu da yapılmalı, güven ortamı güçlendirilmeli.

PROF. DR. FEYYAT GÖKÇE

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ

Bugün bu platformda konuşmamda esas itibarıyla; 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen "Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve ilkeleri konusunda geçmişten günümüze neler yapıldı, neler yapılmadı? Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde 1739 sayılı yasada belirtilenlere ne kadar uyuldu, ne kadar uyulmuyor?" başlıklarında sizi bilgilendirmeye çalışacağım. Konuşmamı iki bölüm olarak sunmak istiyorum. Bunlardan birincisinde, amaç ve ilkeler konusunda bir kuramsal temel ortaya koymak istiyorum. İkinci bölümde de 1739 sayılı yasada Milli Eğitim Temel Kanunu'ndaki genel amaçlar ve ilkelere biraz önce de belirttiğim gibi uyulma konusunda ve yeni Maarif Modeli konusundaki eleştirilerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Her canlı amaçlı davranış gösterir. Canlının hiçbir davranışı amaçsız olmaz. Devlet dediğimiz siyasal örgüt de amaçlı davranan canlı bir organizmadır. O nedenden dolayı eğitim amaçlı bir girişimdir. Bu amaçlı girişim, geçmişini devletin ortaya çıkışından bu yana siyasal sistemlerden alır. Aristoteles'in dediği gibi, eğitim amaçlı bir girişim ama nasıl bir amaçlı girişim? Siyasal bir girişimdir, siyasi bir girişimdir, yani devlet aygıtının kontrolünde olan bir girişimdir. Her canlı varlığını sürdürmek için amaçlı davranıyorsa, devlet de varlığını sürdürmek için amaçlı davranır. Varlığımızı sürdürmede insan olarak fizyolojik, psikolojik ve düşünsel güçlere ihtiyacımız vardır. Devletin de öyle; devlet de varlığını sürdürmede siyasi, ideolojik ve ekonomik güçlere ihtiyaç duyar ve bunların sistemlerini kurar. Böylelikle eğitim sistemlerini oluşturarak eğitim sistemleri aracılığıyla kendisine güç toplar.

Burada devletin bu gücü nasıl tanımladığı ve nasıl topladığı önemlidir. Siyasi sistemler basit olarak monarşi, oligarşi ve demokrasi olarak gruplandırılabilir. Eğer siyasal sistem, siyasi sistemini monarşi olarak belirlemişse o eğitim sistemi monarşiye hizmet edecek biçimde düzenlenir. Demokrasiyi benimsemişse, demokrasiye hizmet edecek biçimde bireylere bilgi, beceri, davranış ve anlayış kazandırır.

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası'nın 2'nci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti nasıl bir insan tipi yetiştirileceğini açıkça ortaya koymuştur. İkinci maddeyi uzun bir zamandan beri aranızda bilmeyen aşağı yukarı yoktur. Niye biliyoruz? Çünkü Anayasa'nın ilk 4 maddesini sürekli olarak değiştirme girişimi söz konusudur, bu nedenle 2'nci maddeyi biliyoruz. Orada Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri sayılırken laik, sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti siyasi sistem olarak demokrasiyi benimsemişken buradan ayrılma girişimleri geçmişten günümüze olmuş mudur, olagelmekte midir? Evet. Eğitim sistemlerindeki değişimler bütün bu söylediklerimden sonra şu şekilde ifade edilebilir. Bir toplumun siyasal kontrolündeki değişimler neyse, eğitim sistemindeki değişimler de öyledir. Yani siyasal sistem amacını

ne belirlemişse, eğitim sisteminin amaçları da ona göre belirlenir.

Bundan 25 yıl önce doktora tezimde belirlediğim bu amaçlar, eğitim sisteminin amaçları hangi koşullarda değişir? Bunları sizinle paylaşmak istiyorum. Diyor ki: Ülkenin yabancı bir güç tarafından ele geçirilmiş olmasından, toplumsal boyutta silahlı bir devrimin yapılmış olmasından, güç için yeni bir siyasi sistemin seçilmiş olmasından, etnik gruplar arasındaki siyasi çatışmalardan sonra bir etnik grubun siyasi sistemi ele geçirmesinden kaynaklanabilir. Ayrıca, eğitim yatırımındaki yeni öncelikleri gerektiren bir ekonomik krizden, büyük sayıda bir göçmen akımından, yeni bir eğitim felsefesinin anlaşılır hâle getirilmesinden, ulusal işgücünde yeni beceriler gerektiren teknolojik gelişmelerden ya da elit bir grubun üyelerinin -yani oligarşinin- erişmeyi istediği sonuçları elde etme amacından kaynaklanabilir.

Bir amacın gerçekleştirilmesinde amaca kişilik kazandıran, ilkelere arkadaşlar. Dolayısıyla 1739 sayılı yasa ya da yeni Maarif Modeli eğer bir ilkelere bütünü içeriyorsa bu yasa ya da bu program **uygulanabilir** demektir. Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen ilkelerin demokrasiye hizmet ettiğini açıkça söyleyebilirim, bunları siz de biliyorsunuz. Peki, ilkelere nedir, ne işe yarar? İlkeler, bir örgütte politikaların iskeletini oluşturan temel görüşlerdir. Bunlar kurumda, yönetimde düşünmeye, yorumlamaya, eleştirmeye, davranışa kılavuzluk etmeye, kuramları tanımlamaya yarayan, yöneten ve yönetilenlerce doğru olarak kabul edilen düşüncelerdir. İlkeler, eylemi kontrol altına aldıkları gibi amaç gerçekleştirilmede davranışları belirleyen bir işleve sahiptirler. İlkeler, örgütsel amaçların gerçekleştirilmesinde uyulması ve uyulmaması gereken davranış kalıplarını tanımlayarak kural olarak da görev yaparlar.

1739 sayılı yasadaki yeni Maarif Programıyla ilgili olarak bu amaç ve ilkelere bakalım. Bu programın hiçbir yerinde aslında başında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na uygun olarak -ona göre ki öyle olmak zorunda zaten hukuksal- dediği hâlde 1'inci madde yok. 1'inci madde ne? Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan "Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türk Milleti'nin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren..." devam ediyor: "İnsan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek." Yok! Siz gördüyseniz söyleyin biz de öğrenelim arkadaşlar, ben göremedim; yaptığım incelemede ne yazık ki yok. Zaten amaç da olmaması, onu da çok iyi biliyoruz.

İlkelere gelince 14 tane ilke var:

Birincisi genellik ve eşitlik; diyor ki burada din, dil, ırk, cinsiyet vesaire hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanınmaz. Peki, sığınmacıların çocukları benim üniversiteme sınavsız giriyorlar. Uyulmuş mu? Uyulmuyor... Sonra ferdin, toplumun ihtiyaçları; madem ferdin, toplumun ihtiyaçlarını karşılıyor,

bu ilkeye uyuluyor. Peki, yurt dışına giden onca beyin göçü neden? Yöneltilme; her okulda bir akademik danışman olması gerekirken, öğrencileri akademik olarak yönlendirmesi gerekirken dershanelere teslim ediyoruz, hangi okula gideceğini dershanedeki rehber öğretmenler belirliyor. Böyle bir şey olabilir mi?

Eğitim hakkı; bakın bu programda Maarif Programında 2023'te net okullaşma oranı kızlarda yüzde 94, yüzde 6 nerede?

Fırsat-imbân eşitliği; Mersin'den buraya gelirken yol kenarlarında Mart'tan itibaren gördüğüm çadırlar var, yüzlerce, binlerce çadır. Doğu'dan, Güneydoğu'dan gelen insanların çocukları ve çocuklar çadırların arasında oynuyorlar. Laiklik zaten yok, bilimsellik konusunda ciddi laboratuvarı olmayan okullar...

Sonuç olarak yeni programın bir kültürel dönüşüm programı olduğu açıktır. Ne yazık ki bu program, insanları bu dünyaya hazırlamak yerine öte dünyaya hazırlamayı tercih etmektedir. Ama unutmayalım, öte dünyanın çözüm önerileri ile bu dünyanın sorunlarını asla çözemezsiniz.

ALAADDİN DİNÇER

EĞİTİM-SEN ESKİ GENEL BAŞKANI

Hani derler ya ülkede işte savunma, eğitim, vesaire siyasetler üstüdür, öyle bir dünya yok. Bunlar tam da siyasetin merkezinde olan alanlardır. O nedenle tartıştığımız bu konu da siyasal, ideolojik bir alandır. Bizim çözümlerimiz de, bizim toplumla buluşturmayı hedeflediğimiz söylemlerimiz, çalışmalarımız, eylemlerimiz de siyasal olmak zorundadır ve siyasaldır. O bakımdan burada pek çok konunun altı çizildi, çizilecek. Temel eğitim, ortaöğretimin temel yapısal sorunları var. Evet, var, yıllardır var bu sorun. Yani bu sorunlar AKP ile başlayıp devam eden sorunlar değil.

Ben 55 yıldır bu hayatın içerisinde, mücadelenin içerisinde olan biri olarak hatırlıyorum, eski örgütlerimizi hatırlıyorum, TÖB-DER'in taleplerini hatırlıyorum. O dönemde de var bu sorunların büyük bir kısmı. O dönem de gericilik, ırkçılık, asimilasyon eleştirisi var. Bu iktidar döneminde daha da katmerlendi bu, bunu söyleyebiliriz. Ama dün yoktu, bugün bu iktidarla birlikte başladı demek dünü aklamaz. 12 Eylül'ü aklamak bana düşmez, 28 Şubat'ı aklamak bana düşmez, bize düşmez ya da benzerlerini ve bunların eğitime yaptıkları kötülükleri. O nedenle tartışmanın bütününe ele alırken tarihsel bağlamıyla ele alıp götürmek ve bugünlere ifade etmek gerekiyor.

Eğitimi toplumsallaştırmamız gerekiyor. Yani bizim taleplerimizi, bizim söylediklerimizi topluma mâl etmemiz gerekiyor, toplumun bunları içselleştirmesi gerekiyor. Nasıl ki toplumu eğitimle iç içe geçirmeyi amaçlıyorsak, eğitime dair söylediklerimizi de toplumda karşılık bulacak şekilde anlatmamız gerekiyor, toplumu ikna etmemiz gerekiyor. Toplumu ikna etmeyip arkamıza, yanımıza almadığımız sürece çok sınırlı sayıda entelektüel bir tartışma ya da Meclis kürsülerinden -ki bunlar çok değerli- eleştiri ve öneri yapmanın ötesine geçemeyiz.

Onun için sorun iktidar sorunudur, iktidarı alma sorunudur; iktidar alınmadığı, iktidar olunmadığı sürece bu meselelerin kökten çözülmesi olanaklı değildir. Evet, CHP bugün yerel yönetimlerde ağırlıklı olarak iktidardır özellikle büyükşehirlerde, bütçe imkân ve olanakları daha iyi olan büyükşehirlerde. O hâlde eğitime önceliklerinin, yatırımlarının ilk sırasında yer vermelidir. Ne zamandan? Okul öncesinden yetişkin eğitimine kadar olan sürece yatırım yapmalıdır, kaynak ayırmalıdır. Topluma örnek modeller göstermelidir ki toplum bizim söylediklerimize inansın ve bizimle birlikte hareket etsin.

Mevcut iktidar yeni bir rejim kuruyor. Bugün kurmaya başlamadı bunu, yıllardır yeni bir rejim ve toplum yaratmak istiyor. Bu yaratmak istediği, kurmak istediği rejim ve topluma uygun tıpkı Harun Karadeniz'in dediği gibi ta o tarihlerde söylemiş, "düzene uygun kafalar yetiştirmektir eğitim" demiş. Bu iktidar da kendi düzenini, kendi sistemini koruyacak mücahitler yetiştirmeyi amaçlıyor. Bunu biliyoruz. Biz ne yapmak istiyoruz? Bizim topluma bunu anlatmaya ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum.

Bakın somut bir örnek vermek istiyorum. Tabii ki CHP'nin bu alanda yaptıkları çok önemli, çok değerli, bu süreçte yapılanlar da çok değerli. İki eğitim sendikası var, büyük iki eğitim sendikası. Birisi benim yıllarca içerisinde mücadele ettiğim, en alttan en üste kadar sorumluluk aldığım sendika Eğitim-Sen. Diğeri bizim içimizden ayrılıp farklı saiklerle kendisini ortaya koyan Eğitim-İş Sendikası. Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili iki ayrı yerde, iki sendika, iki ayrı eylem yapıyor. Eskiden şöyle bir ilkimiz vardı: Eylemde birlik, propaganda ve ajitasyonda serbestlik. Ya eylemi ortak yapın, hanginiz ne slogan atmak istiyorsa, ne söylemek istiyorsa söylesin, hangi pankartı taşımak istiyorsa taşıyın. Ama eylemi ve mücadeleyi ortaklaştırmak gerekiyor. Bunu yapamadığımız zaman, mücadeleyi toplumsallaştıramadığımız zaman böyle ceberut, baskıcı, yasağcı, kendini dayatan iktidar karşısında sonuç almamız mümkün değildir. Nitekim atanmış memur Yusuf Tekin demektedir ki: "Bu eleştirilerin bir kısmı ideolojiktir, bir kısmı şudur budur; ciddiye da almıyorum, önemsemiyorum, ben bildiğimi yapmaya devam ediyorum." İşte ona "sen bildiğini yapamazsın" diyecek o toplumsal muhalefeti, toplumu kucaklayacak hareketliliği, toplumu ayağa kaldıracak işleri yapmak gerekiyor.

Eğitim çok önemli, eğitim hatta en önemli alanlardan ilk sırada geliyor. O nedenle bizim muhalefet olarak hem alternatiflerimizi, seçeneklerimizi ortaya koyup topluma anlatmak hem de toplumu bunun arkasında mücadeleye örgütleyecek, dayanışmayı yaratacak mekanizmaları oluşturmamız, kurmamız gerekiyor. Yoksa kendi kendimize dövnürüz. İşte kimimiz özel okullara çocuklarımızı göndererek kurtarmaya çalışır. Şimdi onları da zapturapt altına almışlar. Bakın Fransız okullarının başına gelenlere; din eğitimi yapılmıyormuş diye Fransız okullarının Türkiye vatandaşı öğrencileri almasını iptal ettiler. Yani özel okula göndererek bundan kurtulunamayacak, önümüzdeki günlerde muhtemelen özel okulların da bu programı uygulanıp uygulanmadığını tam olarak denetleyecekler.

Şimdi bu tabii yapısal sorunlar, temel sorunlar, hep söylediğimiz kalabalık sınıflar, okul tekrarı, sınıf tekrarı, okul terkleri, okula erişim, okullar arası eşitsizlikler, ayrımcılık, özellikle AKP ayrıcalıklı okullar vesaire... Bunları çözümleriyle birlikte, ne olması gerektiğiyle birlikte hep söyledik, ortaya koyduk, anlattık. Değersiz demiyorum, çok değerli, bu yapılan çalışma da çok önemli ve çok değerli. Ancak bizim, toplumun en küçük hücrelerine kadar ulaşp, örgütleyip bunun karşısına dikecek bir mücadele hattını, bir programı, bir eylem hattını örmemiz gerekiyor. Başka alternatif yok, başka seçenek yok.

O bakımdan ben bu çağrıyla başta muhalefet partileri olmak üzere muhalif sendikaları, demokratik kitle örgütlerini, sivil toplum örgütlerini bütün bu eğitimin piyasacı, bu daha da gericileştirilen uygulamalarına karşı birlikte ortak tutum almaya, tavır geliştirmeye, hareket etmeye davet ediyorum. Böyle bir mücadelenin saflarında bir arada olmak dileğiyle diyorum.

İSMAİL AKDAĞ*EĞİTİM GÜCÜ SEN, GENEL BAŞKAN YARDIMCISI*

Eğitim bir sistemdir. Türkiye’de en çok tartışılan, konuşulan konulardan birisi hukuk, ekonomi ve eğitim; hepsi de bir türlü çözülemeyen ve bitmeyen yaralarımız bizim. Sistem dediğimiz şey, kendisini oluşturan ve bu oluşturan yapının ortaya koyduğu düzenin sahada, okullarda uygulanması ve okullarda uygulayıcılar ve bu uygulamanın içerisindeki öğrenciler ve velilerden oluşur. Her türlü sisteme baktığınız zaman bir amaç üzerine kurulur ve bu sistem, bu amaç üzerinde bireyler -eğitim açısından baktığımızda- yetiştirmek hedefi üzerine işler.

Ülkemizde sistemsizlik üzerine bir eğitim anlayışı var. Sayın hocamın söylediği gibi, bu sadece son iktidar döneminde olan bir şey değil. Hocamın eğitim tecrübesi kadar yaşım yok ama eğitim-öğretim hayatıma baktığım zaman sürekli değişen bir eğitim sistemi üzerinde yetişen bir çocuk ve daha sonrasında da öğretmenlik hayatında değişen eğitim sistemine ayak uydurmaya çalışan bir öğretmen oldum. Evet, öğretmenlik hayatımda hep iyi bireyler yetiştirmeyi hedefledim ama bu bireyleri yetiştirirken de sistemin bana dayatmaları içerisinde bu bireyleri yetiştirmeye çalıştım.

Eğitimde hedef, iyi bireyler yetiştirmektir. Bakın başarılı, illaki üniversite mezunu bireyler demek istemiyorum. Bu noktadan hareketle aslında kısa bir video ile devam etmek istiyorum, ondan sonra konuşmama devam edeceğim.

“VİDEO- Gönlüm neresi istedi, o tarafa koşuyorum. Köyümde bana önceden deli derken şimdi bütün köy bile koşmaya başladı. Uşak’tan çıktım, kafamda türküler, vurmuşum kendimi yollara. Oğlum sen neredesin, neredesin dedi. Salihli yazıyor hocam dedim.”

Baktığınız zaman ilk cümle çok önemli: “Gönlüm nereye isterse oraya koşmak istedim.” Eğitim sistemi, hayalindeki hedeflere ulaşmak isteyen çocukları yetiştirmek için vardır. Bir diğer taraftan, bakın koşan adam bir dönem çok meşhur oldu, bir dönem bütün programlara çıktı. Yalnız koşan adamın en üzücü yanı neydi biliyor musunuz? Keşfedildiği yaş 20 ile 29 yaş arasındaki koşu. Biz sporda, koşu dalında özellikle Afrika’dan getirdiğimiz, Jamaika’dan ve diğer ülkelerden getirdiğimiz, devşirdiğimiz, Türk vatandaşı yaptığımız koşucularla övünürüz. Kendi çocuğumuzu 20 yaşından sonra keşfettiğimiz için bu.

Temel eğitim dediğimiz, kendi çocuklarını yetenekleri doğrultusunda keşfeden, yetiştiren ve onu bir sonraki eğitim öğretime hazırlayan yapıdır. Bugün, sistemsizlikten oluşan eğitim sistemimiz içerisinde her bakanla -bırakın iktidarı- iki yılda bir, yılda bir değişen her bakanla değişen eğitim sistemi ve müfredatımızda bırakın biz hayalindeki mesleğe, işe, sanata ve spora ulaşan çocuklar yetiştirmeyi; tamamen sistemin istediği, ki bu sistemin istediğinin ne

olduğunu da bilemiyorum çünkü ortada bir sistemsizlik var, sanki sistem kafası karışık ve ne yaptığını bilmeyen, iletişimden kopuk çocuklar yetiştirmek. Biz aileler olarak da maalesef bu hedefin içerisinde sadece sınava, LGS'ye dayalı, üniversite sınavlarına dayalı, iletişimden kopuk, materyalist, bireysel, kendi birey yapısını düşünen, toplumdan kopuk çocuklar için mücadele ediyoruz. Maalesef öğretmenler de buna uymuş durumda. Çünkü öğretmenlere de baktığınızda değerlendirme kriterleri: Kaç çocuk kazandırdınız? Branşınızda ne kadar başarılısınız? Hiç kimse şunu sormuyor: Kaç tane sanatçı yetiştirdiniz, kaç tane sporcu yetiştirdiniz?

Bu ülkenin temelini oluşturan Köy Enstitüsünden kalma bir öğretmen okulundan mezunum. Liseyi orada bitirdim. Okulumda kapalı spor salonu, açık spor salonu, yüzme havuzu, müzik, fizik, kimya laboratuvarları, İngilizce laboratuvarı ve sinema salonu vardı. Bir öğrencinin ihtiyaç duyabileceği, bir öğrencinin yetişmesi için gerekli her şey sunulmuştu.

Bugün 4 - 5 katlı ilkokullar yapıyoruz. Bakın, şu anda yaşanabilecek bir felakette ilkokulda çocuklar okulu terk edemeyecek durumda. Mimari olarak tamamen düzensiz, içi boş, bir laboratuvarın olmadığı, bir spor salonunun, bir müzik odasının olmadığı binalar yapıyoruz. Gösterişte kimisini Selçuklu mimarisine göre, kimisini Osmanlı mimarisine göre yapıyoruz ama içerisinde hiçbir şekilde çocuğun ihtiyacını karşılayabilecek salonlar bulundurmuyoruz. Sanat ve spor bir çocuğun hayatını, ruhunu besleyecek en önemli şeylerdir.

Televizyonlarda sürekli şiddet haberleri görüyoruz. Ruhunu beslenmeyen, ruhu doyurulmayan çocuk şiddete başvurur. Biz maalesef robotlar yetiştirmeyi, sistemin içinde sistemsizlikle yetişen çocuklar yetiştirmeyi hedefliyoruz gördüğüm kadarıyla.

Bugün yine okullardaki en büyük sorunlardan biri disiplin konuları. Öğretmenlerin eli kolu bağlanmış durumda, meslek değerini kaybetmiş durumda. Ha şunu da söyleyeyim; sistemin yarısı içerisinde öğretmenleri, Türkiye'deki öğretmenleri çok başarılı buluyorum. Bu kadar sistemin değiştiği ve bu kadar çabuk sisteme adapte olan bir öğretmen topluluğunun dünyanın hiçbir yerinde olduğunu düşünmüyorum şahsen. Sürekli sistem değişiyor ve sürekli siz bu sisteme adapte olmak durumundasınız. Şu anda değişen yine bir müfredat var ve bu müfredata yine adapte olup istediklerini yapmak durumundasınız.

Temel eğitim ve ortaöğretimin en büyük sorunlarından birisi yine 4+4+4 eğitim sistemi, 12 yıllık eğitim sistemi. Baktığınızda eğitim sisteminde değişiklik önceden pilot okullarla başladı. Birkaç yıl uygulanır, en az 3 yıl uygulanır ve pilot okullardan gelen raporlar doğrultusunda değişim yapılırdı. Şimdi öyle değil... Bakan gece uyuyor, sabah kalkıyor, diyor ki: "4+4+4 sistemine geçtim." Bina uygun mu, umurunda değil. Bir anda ortaokula geçen çocuklar uygun mu, umurunda değil ki o dönemde öğretmendim, kayıp bir neslimiz var. Bir sürü öğretmen norm fazlası olmuş, umurunda değil. Diğer taraftan meslek

eğitiminden tamamen uzaklaştırılmış ve mecburen bir meslek edinemediği için, üniversite kapılarında yığılmak durumunda kalan gençlerimiz var, kimsenin umurunda değil.

Bizi hep kıskandıkları söyleniyor birilerinin, evet kıskanıyorlar. Bence ne açıdan kıskanıyorlar? Müthiş bir genç potansiyelimiz var, bu açıdan kıskanıyorlardır ama herhâlde eğitim sisteminin genç potansiyelini bu kadar öğüten, bu kadar harcayan da bir ülke yoktur diye düşünüyorum. Gerçekten temel eğitimde ve ortaöğretimde sayılacak o kadar çok sıkıntı ve problem var ki...

Proje okulları bunlardan birisi. Proje okulları adı altında kurulmuş bir yapı var. Ne üretiyorlar? Hangi projeleri ürettiler? Ne yaptılar? Hangi projelerle ülkemizin adını duyurdular bilen yok. Yakın zamanda YKS, LGS sonuçları açıklandı. 63 bin 798 kişi sıfır çaktı üniversite sınavında ve üzücü bir olay; herhâlde istenilen bu, Şanlıurfa'da hiçbir doğrusu olmayan, bütün soruları yanlış yapan bir çocuğa çeyrek altın takıldı sanki "hepiniz böyle yapın, istenilen bu" deniliyor gibi. Bizim gerçekten tüm hocalarımızın söylediği gibi uğraşacağımız o kadar çok problem var ki 10 dakikada anlatmak mümkün değil.

GÜLŞAH DENİZ ATALAR

CUMHURİYET HALK PARTİSİ KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI

Tam da İsmail Bey'in aslında ruhu beslenemeyen çocuklar dediği yerden ben devam etmek istiyorum. Çünkü biz kültür kavramını ne yazık ki ülkede sadece sanki bir halk oyunları gösterisi, bir tiyatro, bir sinema, bir sergiymiş gibi; bu alanları kültür merkezi diyerek kültürü sadece bu dar alanlara sıkıştırdığımız ve sadece güzel sanatlarla bağladığımız bir kavram kargaşası içerisinde yaşıyoruz. Ama kültür aslında bir yaşam biçimi. Doğduğumuzdan öldüğümüz zamana kadar geçirdiğimiz ve yaşamımızda yer eden tüm anılar, hayatlar, eğitimimiz, arkadaşlıklarımız, yaşadığımız çevre, sağlığımız her şey aslında bir kültür meselesi. O yüzden de eğitimde kültürün yerini sadece kültürel açıdan çocukların sanata olan yatkınlıkları ya da sanatla olan ilişkilerini değerlendirmek yerine, aslında bir yaşam biçimi öğretmeye döndürmek gerekiyor. Ben de bu açıdan biraz değerlendireceğim.

Kültürle ilgili şunu söylemek lazım. Aslında tam bir yaşam deneyimi, bizi nasıl bir insan olduğumuza dair yönlendiriyor. Temel eğitimde ve ortaöğretimde kültürle ilgili ya da yaşam biçimleri ile ilgili bir eğitim verilmediği için ve şu anda teknolojik olanakların çok fazla çocukların elinde, ebeveyn kontrolü dışında gerçekleşmesinden dolayı tamamen bir sosyal medya kültürü içerisinde yaşayan ve eğitimde bundan faydalanamayan, o yüzden de kültürel yozlaşma içerisinde olan öğrencilerimiz var. Okullarda buna dikkat etmek yerine, sadece telefon kullanımını yasaklamayı da bir yöntem olarak tercih eden eğitimcilerimiz var. Hâlbuki bu sosyal medyadaki uygulamalarda ve sosyal medyada paylaşılan ve hiçbir kontrol mekanizmasından geçirilmeyen, bazı kültürel kodlarımızla da oynayan içeriklerden aslında çocukları uzaklaştırarak belki bir aşama kaydedebiliriz. Ama insanın kendisini ve dünyasını anlaşılır hâle getiren ve yaşamını bilinçlendiren her şey bir kültür meselesi.

Biz ilkokuldayken ve ortaokuldayken şunu hatırlıyorum: Tiyatrolara götürüldüğümüz, ören yerlerine götürüldüğümüz, müzeleri gezdirilen ve müzelerde de neler olduğunu anlatan birtakım faaliyetler içerisindeydik. Ama şu anda eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde çocukların ruhunu doyuracak, onlara yaşamı gerçekten anlamlı kılacak ve hangi mesleği edineceği konusunda da onu yönlendirecek hiçbir faaliyetin olmadığını görüyoruz. O yüzden de kültürel bir bakış açısıyla biraz eğitim faaliyetlerinin kodlanması gerekiyor.

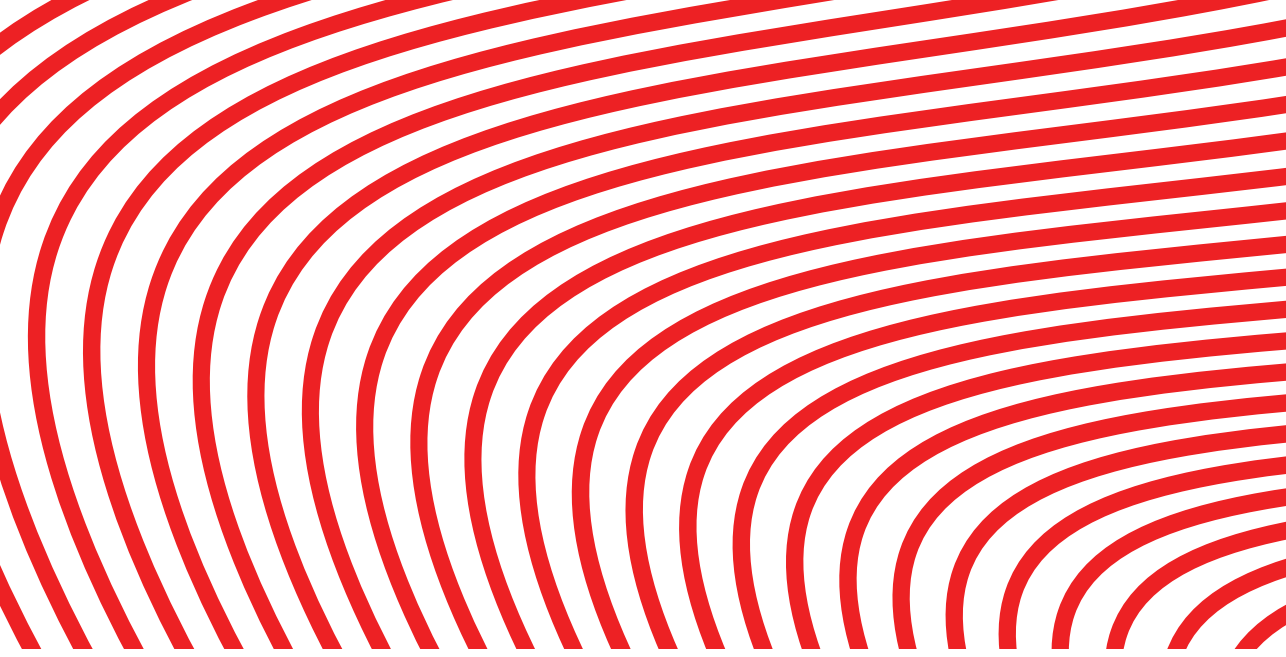
Bunun dışında ilerideki mesleğini seçeceği zaman kendisine özgür bir alan tanınacak çocuklar yetiştirmemiz lazım. Ama biz kültür alanını bile o kadar dar bir çerçevede ve özgür olmayan alanlarda yaşıyoruz ki çocukların eğitim-öğretim faaliyetlerinde özgürce meslek seçimini sağlayabileceği ortamları da ona sağlayamıyoruz. Aslında bunların hepsi topluca bir kültür meselesi olmuş oluyor.

Şimdi Anadolu'da Friglerden beri beraber yaşadığımız bir medeniyet içerisindeyiz ama tarih derslerinde bu medeniyetlerle ilgili anlatılan şeyler çok kısıtlı. İnkılap tarihi anlatıyoruz, bunların hepsi aslında kültürel devrimler ama biz bunu sadece tarihleriyle hangi kültür devriminin yapıldığı şeklinde öğreniyoruz. Onun içeriğini, aslında ülkeye ne katmak istediğini, Osmanlı'dan sonra Türkiye Cumhuriyeti'nde gerçekleşen devrimlerin aslında niçin yapıldığını, hangi ritüellerin neden getirildiğini temel eğitimde ve ortaöğretimde anlatmıyoruz. Tarih Osmanlı'dan başlıyor, sadece çağları biliyoruz, Osmanlı'dan sonra da yakın tarihte sona eriyor ve sanki devamında herhangi bir kültürel ya da tarihi bir olay yaşanmamış gibi, sosyal medyada ne öğrenilirse onu devam ettiren birtakım öğrencilik hayatı ne yazık ki devam ediyor.

Türkiye'de yaşanan mülteci sorunuyla ilgili de sıkıntılarımız var. Çünkü bizim burada bir ortak yaşam kültürümüz var çok uzun yıllardır, belki de bin yıldır hep beraber yaşıyoruz. Ama buraya gelen ve buraya uyum sağlayamayan, sağlamak zorunda hissetmeyen; zaten aslında bir şekilde geri gönderilmesi gereken ama çok fazla sayıda, ne kadar olduğunu da bilmediğimiz, mültecilerle beraber yaşıyoruz ve onlar bizim kültürümüze uymak yerine kendi kültürleriyle burada yaşamaya devam etmek istiyorlar. Bu tabii Anadolu kültürü açısından da bir sıkıntı ama aynı zamanda çocuklar açısından da eğitim-öğretim faaliyetleri sırasında aslında ayrımcılığa ve nefret diline yol açacak da birtakım sorunları beraberinde getiriyor. O yüzden temel eğitimde ve ortaöğretimde sadece dersler vermek yerine hem kültürü hem de nefret dilini ve ayrımcılığı da ortadan kaldıracak ve ortak yaşama kültürünü nasıl sağlayacağımızı anlatabileceğimiz birtakım derslerin açılması lazım. Vatandaşlık hukukunun çok iyi anlatılması lazım ki beraber yaşama kültürünü, kuralları bilerek yaşasınlar ve öğrensinler.

Onun dışında benim kültürle ilgili eklemek istediğim bir şey yok ama kendi eğitim tecrübelerimle ilgili eklemek istediğim bir şey var. Sadece sınav sistemine dayalı olarak verilen eğitimler, ne yazık ki kafada hiçbir yer etmiyor ve sonrasında öğrendiğiniz her şeyi unutuyorsunuz. Eğitim sisteminin baştan itibaren deneyimlere dayanarak yeniden planlanması gerekiyor. Ama bu kadar çok sistem değiştiğinde Türkiye'deki öğrencilerin kafasında kalan tek şey sistemin sürekli değiştiği ve hiçbir süreklilik sağlamadığı ve bu da geleceğe dair umutları zaten ilkokuldan itibaren söndürmeye başlıyor. Teşekkür ederim.

4. OTURUM

EĞİTİM ORTAMLARININ NİTELİĞİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Sonda söyleyeceğim şeyi başta söyleyeyim; kendisi de gençlik, öğrencilik yapmış birisi olarak söyleyeyim, şimdi çocuğumu da izliyorum. Maalesef günün önemli bir bölümünü, saatlerce zamanını geçirdiği yer olan okullar bir tür çocuk hapisanesi gibi. Basık tavanlı binalar, temiz olmayan, hijyenik olmayan tuvaletler, güvenlikten yoksun ortamlar; açık alanları yok, bahçeleri yok. Dolayısıyla çocukların da okula gitme isteği yok. Sorun çocuklarda değil, sorun bizde. Cumhuriyet'in ilk kurulduğu yılları, ülkenin en gözde binalarının okullara tahsis edildiğini, sarayların okullara tahsis edildiğini, eski valiliklerin okullara tahsis edildiğini hatırlayın. Şu anda yeşil alanlarını elinden aldığımız çocukların küçücük, kapatılmış, alçak tavanlı sınıflarda bir tam gün geçirmeye çalıştıklarını düşünelim. O yüzden bu alanda çok sorunumuz var.

Okulların, okul binalarının durumu, bunların çocukların yaşlarının ihtiyaçlarına karşılık gelip gelmediği, çocuk sayısının bina ile uyumu, havalandırma sorunları, güneşi çok ya da az alması gibi çok temel birtakım sağlıklı ve öğrenme ortamını etkileyen hususlar var.

Bunun dışında çok temel bir konu; Türkiye'de merkezî hükûmetin taşra teşkilatının herhangi bir ilçe binasına gidin, tapu müdürlüğüne gidin, sağlık müdürlüğüne gidin, herhangi birisine gidin. Bunlar güvenlik tehdidi olan yerler değil mi? Hepsinin kapısında bir güvenlik görevlisi var. Ama ülkede bir numaralı korunma ihtiyacı olan, güvenlik ihtiyacı olan ve en çok hak eden çocukların bulunduğu okullarda maalesef güvenlik görevlisi yok ve okulların önünde birtakım mafyatik yapılar, uyuşturucu tüccarları, çeşitli zorba insanlar, gruplar cirit atıyorlar. Bakanlığa daha önce de çağrıda bulduk, kendisi biliyorsunuz Finlandiyalı aileleri bizim ailelerimize örnek vermişti Sayın Bakan. Ben kendisine şu örneği veriyorum. Diyorum ki, çok temel ihtiyaçları giderelim.

Bir başka sorun okul kazaları. Okullarda ciddi kazalar oluyor. Geçmiş yıllarda çocuklarımızı kaybettik, ölen çocuklarımız oldu, yaralanan çocuklarımız oldu. Tüm okullarda mutlaka sağlık görevlisi olması gerekiyor. Çünkü bazı

okullarda 3 bin, 4 bin, 5 bin çocuk var. Bunlar yolda yürürken bile birbirleriyle çarpışıyorlar mekân çok dar olduğu için. Acil müdahale edilmesi gereken bir yaş grubu. O yüzden sağlıkla ilgili ihtiyaçlarımız var, Sayın Gölge Bakanımız bunları aktaracak.

Temizlik ve hijyen sorunları var. Adalet ve Kalkınma Partisi yüksekten yüksekten konuşuyor. 22 yıl geçmiş, okulların çoğunda okul aile birliği olmasa, yerel yönetimler olmasa ne bir hijyen paketi, ne bir sabun, ne bir tuvalet kâğıdı, ne bir kâğıt havlu var ve buralarda çok temel sorunlar var. Bakın çocuğa derste diyorsunuz ki: Evladım sen ellerini yıka, hijyene dikkat et. Sonra teneffüse çıkıyor, bir tuvalet yok. Dolayısıyla her şey velilerle oluyor. Birazdan velileri temsilen Hülya Hocam bunlardan bahsedecek.

Arkasından okul binaları ve çevresi, okul alanlarının talan edilmiş olması, yeşil alanların kapatılması, okulların açık alanlarının yok edilmesi. Biraz buralardan Mehmet Hocam bahsedecek ve şunu söylüyoruz, birazdan yine söylenecek. Ücretsiz yemek ve temiz su temel bir çocukluk hakkıdır, bunu talep ediyoruz bakanlıktan. Bunu talep eden çalışan arkadaşlarımız var, onun ihtiyaçlarını paylaşacaklar. Maalesef yapılan araştırmalarda PISA'da örneğin OECD ülkelerinde arasında yüzde 19,2 ile son 30 günde en az bir kez yiyecek parası olmadığı için yemek yiyemeyen öğrenci oranı var Türkiye'de. OECD sonuncusuyuz. Üstelik bu PISA testlerinde yüzde 67'si Fen ve Anadolu Lisesi olduğunu düşünürseniz, asıl dezavantajlı çocukların olduğu okullarda çok daha yüksek oranda çocuklar okullara aç gidiyorlar.

Özetle kantinlerde sağlıksız yiyecekler var, her şey parayla satın alınabiliyor. Su parayla, yemek parayla ve bu bakan gelir gelmez ilk icraat olarak; ya helal olsun, şu Adalet ve Kalkınma Partisi en sonunda güzel bir iş yaptı. Tüm çocuklara vermesi lazım ama en azından okul öncesi çocuklara bir öğün yemek vermişti dedik. Hevesimiz kursağımızda bıraktı. Yeni Bakan gelir gelmez ilk icraat olarak bunu kaldırdı. Biz eğitimin bunlarla birlikte düşünülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Sağlık çalışanıyla, güvenliğiyle, temizliğiyle yeni kadrolara ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Şimdi konuşmacılarımız bunları daha da derinleştirecekler.

ZELİHA AKSAZ ŞAHBAZ*CUMHURİYET HALK PARTİSİ SAĞLIK BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI*

Türkiye’de okullarda gerçekten çok büyük sağlık sorunları yaşanıyor. Öncelikle binlerce öğrencimizin, gencimizin, çocuğumuzun eğitim aldığı ortamlar, binalar sağlık koşullarından uzakta. Ne görüyoruz bugün gittiğimizde, baktığımızda? Yeterli bahçesi olmayan, çok katlı büyük binalardan oluşan, 5 katlı, 6 katlı binalardan oluşan ve bazıları da apartmandan bozma eğitim kurumları, okullar görüyoruz. Bu okullarda eğitim almaya çalışan gençlerimiz teneffüslerde, bahçeye bile çıkamadan ve yeterli alan bulunmadan üst üste eğitim almak zorunda kalıyorlar, dinlenmeden, stresini atamadan ikinci derse başlıyorlar.

Bu fiziksel alan yetersizliği sadece bahçe ile, eğlence alanlarıyla sınırlı değil. Sınıflarda 24-25 olması gereken sınıf mevcudiyetinin çok üzerindeki öğrenci yoğunluğuyla eğitim alınan ortamlar, bulaşıcı hastalıklara ve diğer rahatsızlıklara ortam hazırlayacak şekilde yetersiz bir hâle geliyor.

Bunun dışında beslenme sorunları dedik. Gerçekten bugün öğrencilerimiz özellikle büyükşehirlerde sağlıklı gıdaya ulaşmada çok büyük sorun yaşıyorlar. Sabah 6’da servise binip okula gelen çocuklar, uzun süre aç kaldığı için eğitimini alamıyor, öğrendiklerini özümseyemiyor. Bu arada tabii ki ülkemizin en büyük sorunu yoksulluk. 5 çocuktan 1 tanesi aç bir şekilde okula geliyor ve beslenmesini sağlayamadığı için de bugün sağlık sorunları ile karşı karşıya geliyor. Sağlıklı gıdaya erişemeyen çocuklarımız, okullardaki kantinlerde işlenmiş, glisemik indeksi yüksek kızartılmış gıdalarla beslenmek, açlıklarını gidermek zorunda kalıyorlar. Bu da çok ciddi obezite için ve diğer kalp damar hastalıkları gibi çok büyük rahatsızlıklara zemin hazırlıyor.

Burada neyi savunuyoruz? Biz burada okul yemeğinin hak olduğunu savunuyoruz. Sabah erken okula gelen çocuğa ara öğün verilmeli, proteini yüksek beslenme ile beslenmeli ve artı bir öğün okul yemeği ücretsiz olarak tüm çocuklarımıza verilmeli. Ülkemizin kaynakları var, tüm çocuklarımızı doyurmak için kaynağımız var. Önemli olan bu kaynağın nereye harcandığı. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak beslenmenin çok önemli olduğunu biliyoruz ve kaynaklarımızı en kıymetlimiz olan çocuklarımız, gençlerimiz için harcamak istiyoruz.

Bulaşıcı hastalıklar, yetersiz hijyen koşulları, bugün ekonomik olarak desteklenmeyen okullardaki hijyen eksiklikleri nedeniyle çocuklarımız, gençlerimiz sağlık sorunu yaşıyorlar. Yoğun nüfus, kalabalık sınıflar, aşılardaki yetersizlikler üst solunum yolu enfeksiyonları başta olmak üzere enfeksiyonlara zemin hazırlıyor. Onun dışında ruh sağlığı çok önemli. Depresyon, anksiyete, hiperaktivite gibi sorunlar ve çocuklarda yaşanan psikolojik sorunlar karşısında hizmetlerin yetersiz olması ve damgalanma korkusu büyük sorunlar oluşturmakta. Riskli öğrencilerin, problem yaşayan öğrencilerin belirlenip multidisipliner bir şekilde takip edilmesi gerekiyor.

Şiddet ve zorbalık dedik. Bugün okullarımızda başta akran zorbalığı olmak üzere büyük bir zorbalık sorunu yaşanmakta. Bunun için de politikalar geliştirmek, öğrenci, öğretmen -eğitim yöneticilerini bilinçlendirmek zorundayız ve gerekli güvenlik önlemlerini de alarak çocuklarımızı korumak zorundayız.

Bunun dışında madde bağımlılığı ve madde kullanımı artık ilkokullara kadar indiği söylenen ve gerçekten çok büyük tehdit oluşturan bir durum. Bunun için de madde kullanımının zararları konusunda eğitim verilmeli, müdahale edilmeli ve riskli bireyler tespit edilerek erken bir şekilde müdahale ve destek hizmetleri sağlanmalı.

Tüm bunları nasıl yapacağız? Tüm bunları okullarımızda sağlık görevlileriyle yapacağız. En önemli unsur burada hemşireler, okul hemşireliği. Her okulumuzda çocuklarımızın, gençlerimizin, öğrencilerimizin sağlık taramalarını yapması, kayıtlarını tutması için en az bir okul hemşiresi olacak. Okul hemşirelerimiz sağlık taramaları, kayıtlar yanında bulaşıcı hastalıkların kontrolü, önlenmesi konusunda katkı sağlayacaklar. Acil durumlarda yardımlar ve yönlendirme çok önemli. Özel gereksinmesi olan çocuklar belirlenerek bunlar için bireysel planlar yapılarak, uygulanmalı ve yardım edilmeli. Acil durumları söyledik, kantinlerdeki gıda güvenliği ve hijyen denetimi okul hemşirelerimizin yapacağı hizmetler.

Ve sağlık eğitimi; okul hemşirelerimiz çocuklarımıza okullarda sağlıklı bir birey nasıl olur ve sağlıklı yaşam koşulları konusunda model oluşturacaklar ve eğitimler verecekler. Okul hemşirelerimizin sorunları neler? Maalesef devlet, kamu okullarında bile hemşire kadrosu bulundurmayıp bu yükü de okul aile birliklerinin üzerine yıkmış durumda. Onun için yeterli sayıda okul hemşiresi bulundurmamak zorundayız. Yasal düzenlemeyle görev ve yetkileri belirlenmeli, eğitim alanında okul hemşiresi olarak uzmanlaşmış olmalı ve okul idaresi, öğretmenler, veliler arasında da okul hemşiresinin önemi konusunda bir farkındalık oluşturmak durumundayız.

Çocuklarımızı sağlıksız koşullardan korumak bizim en önemli görevimiz. Bunun için ilk yardım eğitimi yaygınlaştırarak sağlık eğitimi ve özellikle de cinsel sağlık eğitimi müfredata alınarak tüm çocuklarımıza verilmeli. Tabulardan uzakta, bilimsel bir temelle verilecek sağlık eğitimi, gelecek nesillerimizin ve toplumumuzun sağlıklı bir şekilde yetişmesi ve kendini birtakım zararlardan ya da saldırgan davranışlardan koruması anlamında çok önemli.

Ben konuşmama son verirken güzel bir gelecek için eğitimin, öncelikle toplumun yetiştiği eğitim kurumlarının ve okullarımızın çok önemli olduğunu ifade etmek istiyorum. Bunun için de tüm çocuklarımız için ücretsiz, ulaşılabilir, bilimsel, çağdaş eğitimle sağlıklı ortamlarda yetişmeleri konusundaki hassasiyetimizi vurgulamak istiyorum.

PROF. DR. GÜRKAN SERT*MARMARA ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ*

Bugün sizlerle nadir hastalıkları olan çocukların eğitime erişimi hakkında kısa bir paylaşımda bulunacağım. Burada öncelikle nadir hastalığı olan çocukların bu hastalıklarının genelinin genetik kökenli olduğunu, bunların kalıcı, sürekli ilerleyen ve gelişimi öngörülmeleyen hastalıklar olduğunu söylemek istiyorum. Sağlık politikalarının nadir hastalıkların artık tedavi ve bakımını halk sağlığının bir parçası olarak görmesi gerekiyor.

Birleşmiş Milletler Asamblesi 2008’de yayımladığı bir bildirmede, sağlığa erişilebilirliğin nadir hastalığı olan çocuklar için en ciddi problem olduğunu vurgulamış. Ayrıca bu çocukların tedavilere, bakıma erişimde, hastalıklarıyla ilgili erişimde çok ciddi problemlerinin olduğuna işaret etmiş. Çok önemli bir soruna burada vurgu yapmak istiyorum. Bu çocuklarla ilgili, bu hastalıklarla ilgili ilaçlara erişim konusunda dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de çok ciddi problemler var ve bu çocukların dörtte birinin kendi ülkelerinde ilaçlara erişemediği konusu rapor ediliyor. Bu hastalıklarla yaşayan çocuklara erken tedavinin sunulması, erken tanı konması hâlinde bu çocukların semptomlarının ya da yaşamlarının kolaylaştırılması mümkün ama geç kalınması hâlinde çok ciddi sorunlarla karşı karşıya kalmaktalar. Erken tanı ve tedavinin taşıdığı bu öneme rağmen bu çocuklarla ilgili yeterli adımların atıldığını söylemek çok güç. Oysa bütün nadir hastalıklarla yaşayan çocukların ve ailelerinin, sağlık hizmetlerine erişim hakkı vardır. Nadir hastalıklarla ilgili tedavilerde alternatifler çok sınırlıdır ve nadir hastalıkları olan çocukların karşılanmayan ihtiyaçları hâlen yüksektir. Çünkü nadir hastalıklarla yaşayan çocuklar açısından sağlık, sosyal yaşam, eğitim gibi alanlarda çok ciddi eşitsizlikler devam etmektedir.

Nadir hastalıkla yaşayan çocuklar ve aileleri teşhis, bakım, önleme ve tedavi alternatiflerinin mevcudiyeti konularında mali engellerle de karşılaşmaktadır. Nadir hastalıklarla ilgili ilaçlar, çoğunlukla yaşamı tehdit eden hastalıkların tedavisine yöneliktir. Yani burada ilaçların çocuklara ulaştırılmaması hayatlarını tehdit ettiği gibi, diğer bütün yaşamların alanını da ciddi bir şekilde tehdit ediyor. Ama buna rağmen bu ilaçlar eğer mevcutsa, üretilmişse çocukların yaşamını çok olumlu bir şekilde etkilerken, yaşam kalitelerini yükseltirken bu ilaçlar geri ödeme kapsamında bulunmayabiliyor. Geri ödeme kapsamında olmaması, ailelerin bu ilaçlara erişimini çok güçleştirmektedir. Çünkü ilaçların fiyatları son derece yüksek. Bu anlamda ciddi ve yaşamı tehdit eden hastalıkların önlenmesi ve tedavi edilmesi için hastaların ilaçlara erişimini sağlamak etik ve yasal bir zorunluluktur. Bunun herhangi bir tartışması yoktur. Ama nedense geri ödeme kapsamında bulunmayan bu ilaçlar, aileler için erişilmesi çok güç, neredeyse imkânsız ilaçlar durumundadır. Ülkemizde aileler bu ilaçlara erişmek için davalar açmak zorunda ve çocuklarına verecekleri bu tedavilerin ilaçları için çok ciddi zaman kaybına uğramaktadır. Oysaki bütün ülkelerin anayasaları, bütün uluslararası sözleşmeler, ülkemizdeki yasalar kişinin yaşam hakkını önceler ve bu bağlamda kişinin yaşam hakkı için önemli olan bir ilacın ödeme kapsamında bulunmaması çok ciddi bir tehdit ve insan haklarına aykırılık oluşturan bir sorun.

Bu durum çocukların eğitim hakkını çok önemli boyutlarda etkilemektedir. Bu ilaçlara, tedavilere, tanı yöntemlerine erişemedikleri zaman çocuklar çok uzun süre okullarından ayrı kalabilmekte ve hatta okullarına gidememektedir. Mesela burada SMA ile ilgili, kistik fibrozis ile ilgili, hemofili ile ilgili geliştirilmiş yenilikçi bazı tedaviler söz konusudur ve bu tedavilerle ilgili ilaçlara erişim, çoğu zaman çok pahalı olduğu için aileler tarafından sağlanamıyor. Bu sağlanamadığı zaman, çocuklar yaşamlarının önemli bir bölümünü hastanelerde ya da evlerinde geçirmek zorunda kalıyor. Bu da onların eğitim hakkını çok ciddi bir şekilde etkiliyor.

İlaçlara erişilmemesi, yaşam haklarını, sağlık haklarını ve eğitim haklarını çok ciddi etkilemekte ve onların bu haklarını sınırlamaktadır. Bu bağlamda, nadir hastalıklarla yaşayan çocukların tedavileri, yaşamları için önemli bir konu olan ilaca erişmeleri için gerekli bütün önlemlerin alınması, hem yaşamlarını hem eğitimlerini koruyacaktır.

HÜLYA DARAN DEVECİ

VELİ-DER ANKARA ŞUBE BAŞKANI

Veli-Der niçin, ne zaman kuruldu? Bir ihtiyaçtan kaynaklı kurulan bir derneğiz. 2012 yılında İstanbul'da, 4+4+4 -garabetinden diyelim- uygulamasından sonra, bir ortaokulun imam hatip yapılmaya çalışılmasından kaynaklı veliler bir araya geliyor ve mücadelesini sürdürüyor. Ardından bu mücadele sonucunda kazanım elde ediyorlar, ortaokul imam hatip olmaktan çıkıyor ve akademik eğitim veren bir ortaokul olarak devam ediyor. Bunu gören veliler bir araya geliyor, tekrar toplantılar yapıyor ve örgütlenmeye karar veriyorlar. Öğrenci Veli Derneğini 2012 yılında İstanbul'da kuruyorlar. Ardından bu ihtiyaç sonucunda diğer illerde ve ilçelerde şubeler kuruluyor. 2018'de de Ankara'da şubemizi kurduk. Yaklaşık şu anda 22 tane şubemiz ve birkaç tane temsilciliğimiz ile birlikte mücadele ediyoruz.

Eğitimin çok sorunları var, gerçekten de katılımcılar çok ifade ettiler. Biraz tekrara düşüyoruz ama ne kadar tekrar etsek gerçekten yeridir. Çünkü eğitimde temel iki tane çok büyük problemimiz var. Birincisi eğitimin dinselleştirilmesi, ikincisi eğitimin ticarileştirilmesi.

Eğitimin dinselleştirilmesinde biliyorsunuz ÇEDES projesi, Genç Gönüllüler Çocuk Gönüllülerle Buluşuyor Projesi gibi protokollerle Milli Eğitim Bakanlığı, cemaat ve vakıflarla protokoller imzalıyor. Genç Gönüllüler Çocuk Gönüllülerle projesi aslında Milli Eğitim Bakanlığının da içinde olmadığı bir proje. Çünkü sadece Diyanet İşleri Başkanlığının yürüttüğü bir proje. Bu şekilde eğitimin dinselleştiğini çok net bir şekilde görmüş oluyoruz.

Eğitimin ticarileşmesine gelince; özel okulların, servis ve yemek ücretlerinin ne kadar yüksek olduğunu hepimiz biliyoruz. Bunun yanı sıra çok önemli bir problemimiz var. Şu anda çocuklarımızın yaşadığı, çocuklarımızın açlığı. Yani çok net, işte okul yemeği istiyoruz, bir öğün sıcak yemek istiyoruz, su istiyoruz diyoruz ya, altını çok kalın bir şekilde çizmek gerekiyor sevgili katılımcılar, misafirler, veliler, bütün halk... Çocuklarımız aç, bayılıyor çocuklar, kansızlık yaşıyor, bodurluk yaşıyor. Aç olan çocuklara bir öğün yemek hakkını istemek artık hepimizin sorumluluğu, hepimizin görevi; bu, çocuklarımıza karşı bir sorumluluk ve görevdir.

Biz öğrencilerin bir öğün sıcak yemek ve temiz suya erişmeleri için bir koalisyon kurduk: Türkiye Okul Yemeği Koalisyonu. Öğrenci Veli Derneği önderliğinde kuruldu ama sonradan pek çok kurum ve kuruluş, kişi, akademisyen, gazeteci ve parti aramızda katıldı. O kadar geniş ki şu anda koalisyon, çok da iyi oldu, çok da iyi yolda ilerliyoruz. Amacımıza da ulaşacağız umarım. Amacımız nedir? Amacımız bir gün sıcak yemek verdirmek, bu hükûmete, Milli Eğitim Bakanlığına, çocuklarımıza sıcak yemek verdirmek ve erişilebilir bir temiz su içmelerini sağlamak.

Türkiye Okul Yemeği Koalisyonu dedik. Kuruldu, ilerliyoruz, birkaç aydır çeşitli çalışmalar yapıyoruz. Kamuoyu oluştu, oluşmaya da devam ediyor. Yakında bir çalıştay yapacağız, Ankara'da büyük bir çalıştay hazırlığındayız. Onun da duyurusunu burada yapmış olayım. Şimdi olabilir mi, olamaz mı? Bütçeye baktığımız zaman, evet, olur. Biz gördük, olabileceğini gördük. Çünkü cemaat ve vakıflara aktarılan paraları topladığımızda biz o hesapları da yaptık, nasıl yapılacağını da biliyoruz, içimizde iktisatçılar da var, ekonomistler de var- bu işin çok rahat yapılacağını gördük. O yüzden bütçeden bahsedildiği zaman, doğru söylenmiyor. Çünkü bunun yapılabilirliğini çok net gördük. Biz biliyoruz, hesaplamasını da yaptık.

Türkiye Okul Yemeği Koalisyonunu kurduktan sonra biz yerelerde de Okul Yemeği Koalisyonlarını kurmaya karar verdik ve çeşitli illerde, mesela Antalya'da, İzmir'de, çeşitli ilçelerde, yerelerde de kuruldu. Ankara'da da Eylül ayında Ankara Okul Yemeği Koalisyonunu kuracağız. Bunun için de çağrıda bulunmak istiyorum; Okul Yemeği Koalisyonuna hepinizin katılımı, bütün demokratik kitle örgütlerinin, partilerin, duyarlı olan tüm vatandaşların ve tüm velilerin katılımı çok çok önemli bizim için.

Uluslararası Okul Yemeği Koalisyonu var ve dünya bu işi çözmüş. Şili'den Afrika'ya, Pakistan'a, Hindistan'a, Amerika Birleşik Devletleri'ne çocuklarına yemek veren ülkeleri biliyoruz. Bunların verilerinin hepsi elimizde, siz de araştırabilirsiniz Uluslararası Okul Yemeği Koalisyonunu. Bizim ülkemizin Uluslararası Okul Yemeği Koalisyonuna imzacı olmasını istiyoruz. Dolayısıyla Türkiye Okul Yemeği Koalisyonunun amaçlarından bir tanesi de bu, onu da sizinle paylaşmış olayım.

Eğitimin pek çok probleminden bahsedildi. Yakın zamanda Öğretmenlik Meslek Kanunu, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. Bunun için eğitim sendikaları, özellikle Eğitim-Sen meydana epey bir şiddete maruz kaldı, biz de oradaydık. Ben de aynı zamanda öğretmenim, okulların içinde çalışan bir bireyim. Kendi çocuğum da devlet okulunda okuyor ve bütün bu saydığımız problemlerle karşı karşıya, bunu birebir yaşıyoruz ben de çocuğum da. Dolayısıyla problemlerimiz çok ama bunun çözümü noktasında çok basit çözümü aslında bir araya gelmek, örgütlenmek, yol yürümek, ilerlemek. Gerçekten sonuç alıyor. Bakın öğretmenlerin direnişi sonuç aldı ve Ekim'e ertelendi Öğretmenlik Meslek Kanunu. Biz de Öğrenci Veli Derneği olarak bu kanunu reddediyoruz, Türkiye Yüzyılı Maarif Modelini de reddediyoruz ve bunun geri çekilmesi için her türlü mücadeleyi yürüteceğimizi defalarca ifade ettik.

Okullarda hangi sorunlar var başka? Servis problemimiz var. Eğitim sistemimizden kaynaklı biliyorsunuz sizin de çocuklarınız bizim de çocuklarımız servis kullanıyor. Servisler gayet güvenliksiz, -hepsini itham altında bırakmayalım- eğitimsiz insanlar tarafından kullanılıyor ve çok kazaya maruz kalıyor çocuklarımız. Bizim Öğrenci Veli Derneği olarak da isteğimiz şu: Çocuklar yürüyerek okullarına gitmeli, güle oynaya gitmeli. Mahalle okulu denen bir mefhum vardı bizim zamanımızda değil mi? Mahalle mektebine giderdik hepimiz ama ne yazık ki kalmadı. O yüzden servis kullanmak zorunda

kalan öğrencilerimiz çeşitli kazalara maruz kalıyorlar ve çok büyük paralar ödüyor veliler. Bunun çözülmesi gerekiyor ve servis ücretsiz olmalı diyoruz biz Öğrenci Veli Derneği olarak.

Deprem bölgesinden mutlaka söz etmek isterim, aynı zamanda Hataylı -depremi yaşayan tüm ailem orada- bir birey olarak. Depreme dayanıklı olmadığı gerekçesiyle yıkılan çok okulumuz var. Bunların yerine okul yapılmadı, birleştirilmiş okullar var, sabahçı öğlenci olayı yaşanıyor şu an bölgede, çok büyük mağduriyetler yaşıyor öğretmenler de öğrenciler de. Dolayısıyla deprem bölgesinde bu problemin çözülmesi için her türlü şeyi yapmamız gerekiyor, mücadele yürütmemiz gerekiyor.

Barınma sorunumuz var. Birçok çocuğumuz, özellikle üniversite öğrencileri ailesinden uzakta yaşadığı için barınma sorunu yaşıyor farklı şehirlerde eğitim gördüklerinden dolayı. Bakanlık onlara dinî yapıların yurtlarını gösteriyor ne yazık ki. Devlet yurtları da aslında dinî yapıların yurtlarından farklı değil artık. Siz de biliyorsunuz, görüyorsunuz.

MESEM'ler problemimiz var. Mesleki ve teknik eğitimi iyileştirme adı altında hayata geçirilen MESEM Projesiyle çocuk emeğinin sömürülmesi söz konusu. Yani ne oluyor? Sermayeye ucuz işgücü oluşturuluyor. Milli Eğitim Bakanlığı yaşadığımız bu sorunlara eğitimin bileşenleriyle, eğitim sendikalarıyla, eğitim dernekleri, veli dernekleri, eğitim bilimcileriyle birlikte ortak akılla çözüm üretmek yerine her zaman yaptığı gibi en doğrusunu ben bilirim mantığıyla hareket ederek yaşanan sorunları krize dönüştürüyor.

Ders kitapları çok problemlidir, sanırım onun üzerinde de durulacak. Eğitimin ticarileşmesi, özel okul problemleri var. Özel Okul Öğretmenleri Sendikası hâlâ direnişte taban maaşları için, onun da problemini söylemek isterim.

Çocuklarımız, en kıymetlilerimiz; parmaklarına diken batsa ebeveynlerin yüreği kanar değil mi? Çocuklarımıza karşı bunca hassas davranırken geleceğine, sağlığına, eğitimlerine yönelik yaşadığımız sorunlara gözümüzü kapatamayız. Ruhlarının da bedenlerinin de sağlıklı kalması, geleceklerinin aydınlık olabilmesi için laik, bilimsel ve parasız eğitimi savunmak ve bunun mücadelesini vermek zorundayız. Bütün velileri bu kapsamda Öğrenci Veli Derneği'ne birlikte mücadeleye çağırıyorum.

MEHMET ONUR YILMAZ

MİMAR

Toplantının başında Özgür Bey de, Suat Bey de belirttiler, her ikisi de parasız yatılı okuduklarını söylediler. Ben de parasız yatılı okudum. Eğitim dönemimde okula 5 kuruş para vermedim, iyi okullarda okudum. Sivas'ta Gaziosmanpaşa İlköğretim Okulunda, oradan Selçuk Anadolu Lisesinde, Ankara'da Atatürk Anadolu Lisesinde; sonra şanslıydım, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde okudum. Hiçbirine para vermedim. Ama şimdi bir çocuk sahibiyim, bir çocuğum var 3 yaşında. İyi eğitim alabilmesi için okul öncesi eğitimden itibaren bana bırakılan tek seçenek özel eğitim kurumları. Ne yazık ki böyle bir çatışma, bir cendere içerisinde yaşıyoruz. Bunu değiştirmemiz gerekiyor, bunu hep birlikte değiştirmemiz gerekiyor. Aksi takdirde gerçekten önümüzdeki dönem için çok kara günler bizi bekliyor diyebiliriz. Çünkü gerçekten özel eğitim kurumlarına bütçesi yetmeyen aileler için eğitim artık bir fayda olmaktan, fayda yaratmaktan çıktı. Bunun önemli göstergelerinden birisi de okullar, eğitim kurumları, eğitim mekânları aslında. Pek fazla konuşmadığımız, çok konuşsak da belki öneminin ve çocukların hayatındaki anlamının çok farkında olmadığımız şeyler okul mekânları. Suat Hocam söyledi, çocuklar için birer hapisaneyeye dönüştü diye. Gerçekten öyle, fazlasını da söyleyebilirim ve biraz sonra vereceğim örnekler de eminim size fazlasını düşündürülecek.

Çocuklar ailelerinden çok daha fazla zamanı okullarda, kapalı mekânlarda geçiriyorlar ve orada sadece eğitim almıyorlar; orada sosyalleşiyorlar, arkadaşlıklar kuruyorlar, hayatı öğreniyorlar. Ama bu hayatı öğrendikleri yerlerde başlarına çok kötü şeyler de geliyor.

Okullarda güvenlik meselesi dediğimizde bunun belli kategorileri var. Bunların sadece birini bugün ele alacağım. Örneğin hijyen güvenliğini konuşmayacağım, sevgili hocam zaten anlattı; gıda güvenliğini konuşmayacağım, o da zaten ayrı bir mevzu. Yani gıdaya erişimi zaten bir sorun, onun güvenliği de başka bir sorun. Bir de fiziksel güvenlik meselesi var. Bunları ayrı ayrı tartışmamız gerekiyor. Ben işin fiziksel güvenlik kısmını biraz anlatacağım size.

Şimdi birkaç örnekle başlayalım: İstanbul, 6 yaşındaki E., okulunda kaçak olarak yapılan tuvalette lavabonun üzerine düşmesi sonucu hayatını kaybetti. Urfa, 3 yaşındaki M., evlerinin yanındaki lisenin bahçesinde oynarken duvardaki demir korkuluk üzerine devrildi, hayatını kaybetti. Bursa, 7 yaşındaki Y., sınıfındaki sabitlenmemiş dolabın üzerine düşmesi sonucu ağır yaralandı, hastanede hayatını kaybetti. Muş, 10 yaşındaki E., okul bahçesinde devrilen ağacın altında kalarak yaşamını yitirdi. Manisa, 13 yaşındaki D., okul bahçesinde elektriğe kapıldı, yaşamını yitirdi. Niğde, okul bahçesinde kale direği 10 yaşındaki B'nin üzerine devrildi ve hayatını kaybetti. İzmir, sınıfın penceresinden düşen 11 yaşındaki görme engelli A. ağır yaralandı. Sivas, 6 yaşındaki S., kapısı açık bırakılan yangın merdiveninden düştü, hayatını kaybetti. Bartın, 9 yaşındaki E., okul bahçesinde manevra yapan servis aracı tarafından ezildi, hayatını kaybetti. İstanbul, 7 yaşındaki E., okulun merdivenlerinden düşerek hayatını kaybetti...

Uzun zamandır çocuk hakları üzerine çalışıyorum, mesleğimle bağlantısından dolayı da okul mekânlarına ilişkin de bu incelemeleri yapıyoruz. Değişen sadece iller, değişen sadece okulların isimleri ama değişmeyen bir şey var. Yıllardır, neredeyse 20 yılı aşkın zamandır geriye doğru baktığımızda değişmeyen tek şey okullar. Çocuklar aynı sebeplerden dolayı okullarımızda hayatını kaybediyor. İşte tam da bu sebeple öncelikle on başlıkta bunları özetlemeye çalışmıştık zamanında. Bunları başlıklarını vererek, sizleri de çok yormadan belirtmek istiyorum.

Örneğin okullardaki kayar demir kapılar; yüzlerce kilogram ağırlığında, hiçbir proje planı olmaksızın yapılan kayar kapılar, her yıl okullarda çocukların canını alıyor.

Açık-kapalı spor salonlarında bulunan kale, pota ve direkler çocukların üzerine düşüyor ve çocukların hayatını elimizden alıyor.

Merdiven korkulukları, güvenlik kafesleri ya da çitler; çocukların güvenliği için yapılmış olan çitler, güvenlik kafesleri ya da tel örgüler çocuklarımızın canını alıyor. Çocuklar okullardaki merdivenlerden düşüp hayatlarını kaybediyorlar.

Asansörler; özellikle son dönemde yapılan ve engelli çocukların erişimi için yapıldığı ileri sürülen asansörler, engelli çocukların bir işine yaramadığı gibi, bakımı ve zamanında onarımları yapılmadığı için çocuklarımızın hayatını elimizden alıyor.

Okul alanı içinde ve yakınındaki elektrik, PTT, su kuyuları, inşaat ve foseptik çukurları; inanamazsınız ama onlarca örnek var, çocuklar okullarının bahçesindeki foseptik çukurlarına düşüyorlar ve haftalarca bulunamayabiliyorlar.

Okul alanı içerisindeki istinat duvarları; inşaat güvenliği olmadan, projesi olmadan yapılan istinat duvarları çökebiliyor çocuklarımızın üzerine.

Çatılar ve kalkan duvarlar bizatihi rüzgârlı dönemlerde uçuyorlar çocukların üzerine.

Islak hacimlerde kaymazlık; sevgili Efe Boz'u hatırlarsınız, bu mücadelemizdeki sembol isimlerden biriydi. Okulunda kaçak olarak yapılan tuvaletteki lavabo üzerine düşerek hayatını kaybetti.

Elektrik tesisatına anlamsız ve etkisiz müdahaleler; okullarda pek çok çocuk elektrik akımına kapılarak hayatını kaybediyor.

Bunları çoğaltabiliriz, örnekleri de çoğaltabiliriz. Peki, bu nasıl başımıza geldi? 2017'de bir KHK ile elimizden alınan, kapatılan Gündem Çocuk Derneği

bünyesinde yaptığımız çalışmalar, her yıl en az 20 çocuğun okullarda hayatını kaybettiğini söylüyor bu ve benzeri olaylarda. Bunların tamamının ortak özelliği, hepsinin çok kolaylıkla engellenebilir olması ama engellenmiyor. 2017’de derneğimiz kapatıldığından beri, biz bu verileri derleyip rapor olarak yayımlayamıyoruz. Ama o gün de, bugün de, bu toplantıya hazırlanırken de bizim temel kaynağımız sevgili gazeteci yoldaşların, arkadaşların, emekçilerin yaptığı haberlerdi. Çünkü Milli Eğitim Bakanlığı okullardaki yaralanmaların ve ölümlü olayların kaydını tutmuyor. Neden tutmuyor? Çünkü hiç iyi bir görüntü yok ortada, bunu göstermek istemiyor. Dolayısıyla her muhafazakâr iktidarın yaptığı gibi, görünmeyen bir sorunun da ortadan kalkacağını düşünüyorlar ama kalkmıyor. Çocuklarımız okullarda ölmeye devam ediyorlar arkadaşlar. Siz bunları duymuyorsunuz, biz bunları duyuramıyoruz artık. Çünkü bunlar tekil gazete haberlerinde birbirlerinden bağımsız olaylarmış gibi artık yayımlanıyor, internet gazetelerin köşelerinde kalıyor. Ama bir araya getirip baktığınızda bunun bir sistem sorunu, bunun bir mekân sorunu olduğunu görebilirsiniz.

Peki, bu nasıl başladı? Aslında 1980’den sonra hızlı okullaşma ihtiyacından kaynaklı olarak bir derslik ihtiyacı doğdu ve bunu kamuoyuna bir kampanya olarak duyurmuştu dönemin Milli Eğitim Bakanları, dediler ki: Ey ahali; parası olanlar gelin, okul yaptırın. Ama okul yaptırmak için gelen ahalinin parası kısıtlı olunca okulu ucuz mâl etmek, hızlı yapmak ve çok yapmak önceliğinden dolayı en ucuz, en çok sayıda derslik mâl etmek gibi bir amaca yöneldi bizim sistemimiz ve ne yazık ki o genlerine öyle bir işledi ki, hâlen bu şekilde devam ediyor. Öyle ki meslektaşlarımız bilirler, malzeme tedarikçileri içerisinde pozlar vardır. Şu poz, bu poz en ucuz ve en kalitesiz malzemenin piyasadaki adı Milli Eğitim pozudur. En ucuz, en uyduruk, en kalitesiz malzeme Milli Eğitimin okullarında kullanılır.

Bu ’80 döneminde böyle başladı. Peki, AKP döneminde ne değişti? Şu değişti: Artık okullarımız şatafatlı, artık okullarımız lüks ama fiziksel eğitim bakımından ve fiziksel güvenlik bakımından değişen hiçbir şey yok. Çünkü Osmanlı mimarisi dediler, Selçuklu mimarisi dediler ama bu mimarinin arka planında çocukların ve eğitimin ihtiyaçları görülmedi ve hâlen görülüyor. Hâlen bakın bu toplantıya hazırlanırken yaptığım çalışmada son 6 ayda 20’nin çok üzerinde sayıda çocuğun okullarda hayatını kaybettiğini gördüm.

Bugün çağdaş ülkelerde eğitim mekânı olmak bir tarafa, onu aşarak eğitimin bir malzemesi, bir aracı hâline gelmiş olan, kalitesi ile aslında eğitime katkı sağlayan mekânları tartışıyoruz, konuşuyoruz, örnek olarak görüyoruz. Bizde bırakın eğitim mekânlarımız çocukların ihtiyacını karşılamayı, çocukların hayatını tehdit eder durumda. Peki, bunun sebebi ne? Çağdaş dünya örneklerinden Türkiye’deki iyi örnekler yok mu? Var. Bakın size bir örnek. Hepiniz kendi yaşadığınız, çocukluğunuzun geçtiği illerde de benzer örnekleri bileceksiniz. Cebeci Ortaokulu 1938’de Bruno Tout tarafından yapıldı mimarisi ve 1939 -bakın çok önemli- İkinci Dünya Savaşı’nın hemen öncesinde, kıtlık döneminde bu okulu yapmayı başardık ve fiziksel güvenlik bakımından da, mimari bakımından da bugün neredeyse 90 yaşında bir okul dimdik ayakta; hâlâ duruyor ve hâlâ öğrencileri severek okuyorlar orada. Sinema salonu

var, kapalı spor salonu var. Bakın 1939'da yapılmış bir okuldan bahsediyoruz. Bugün bırakın spor salonunu, bırakın sinema salonunu okulların bahçesi yok. Bırakın onu çocuklar okulların bahçesindeki foseptik çukurlarına düşüp hayatlarını kaybediyorlar.

Neden böyle? Eğitim mekânlarına sadece nicelik üzerinden sayı olarak bakmak gibi bir yanılığa düştük ve bundan kurtulmamız gerekiyor. Okulları fiziksel güvenlik bakımından izleyen, denetleyen bir sistem, bunu yapacak kadromuz yok. Okullarda artık hademe bile yok, emekli oldukları gibi yenisi zaten yerine gelmiyor. Okullarda müfettiş denetimleri oluyor ama fiziksel güvenliğe dair bir tane denetim maddesi yok. Fiziksel güvenliği sürekli sağlamak için bütçe gerekir. Okulların onarımlarının düzgün yapılması gerekir. Okulların bakımı ve onarımı için bütçe yok. Okullardaki onarım ve bakım işleri var olduğu bütçe kapsamında profesyonel hizmetlerle değil, okul müdürlerinin insafına, zevkine ve keyfine bırakılmış durumda.

Hâl böyleyken kent merkezlerinde değeri artan bölgelerde geniş bahçeli okullar kapatılıyor ve satılıyor. İmar planlarında eğitim alanı olan bölgeler ticari alan olarak dönüştürülüyor, satılıyor ya da özel okul işletmecilerine devrediliyor. Okul öncesinden üniversiteye kadar çocuklar bahçesiz, ortak alanları olmayan, apartmandan bozma binalarda eğitim almak zorunda bırakılıyor.

Ne yapılmalı? Okullarda etkin ve sürekli fiziksel güvenlik, takip, izleme ve denetim sistemi kurmalıyız. Avrupa ülkelerinde özellikle Almanya örneği bu bakımdan çok etkin. Her yıl rapor yayınlıyorlar, geçen yılki raporlarda sıfır ölüm var okullarda fiziksel güvenlik. Türkiye'de sayısını bilmiyoruz çünkü Bakanlığımız izlemiyor ya da açıklamıyor.

Fiziksel güvenlik için yönetici, öğretmen, veli, çocuk ve diğer personelin katılacağı katılımcı bir sistem kurulması lazım. Çünkü çocuklar da bu tehlikeleri görüyorlar ama başvurabilecekleri bir merci yok okullarda. Fiziksel güvenlik için var olan eğitim kadrolarına hizmet içi eğitimler verilmeli. Eğitim yapılarında nicelik ve niteliğin birbirinin alternatifi olmadığı, nitelikli yapının pahalı demek olmadığı, tasarım ve proje süresinin vakit kaybı olmadığı, zaman, nitelik ve ekonomik kazanç için okullarımızın iyi projelendirilmesi gerektiği ve okul yatırımlarında şatafatın değil niteliğin, eğitim mekânı ve eğitim için bir materyal olabilecek mekânlar üretme motivasyonunu önceleyecek bir paradigma değişimine ihtiyacımız var.

MEHMET MURAT ÇALIK

BEYLİKDÜZÜ BELEDİYE BAŞKANI

Açlık sınırının 20 bin lira mertebesine dayandığı Türkiye’de çocuk yoksulluğu artık akut bir hâl almış durumda. Ne yazık ki ülkemizdeki çocukların yüzde 12’si yetersiz beslenme ile karşı karşıya. Beslenme çantaları bomboş okula giden çocuklar, büyük bir hayal kırıklığı ve buhran yaşıyor.

Türkiye Ekonomi Politikaları Vakfı’nın yayımladığı Çocuk Yoksulluğu raporuna göre, 2016 yılından beri Türkiye’de çocuk yoksulluğu her geçen gün biraz daha artıyor. Şu an 7 milyon çocuk, yoksulluk içerisinde yaşıyor. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının verilerine göre, bir şartlı eğitim yardımı var. Sosyal güvencesi olmayan, ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarının örgün eğitime devam edebilmesi için, okulun açık olduğu o ay içerisinde en fazla 4 gün devamsızlık yapma hakkı tanınıyor bu çocuklara; şartlı eğitim yardımı yapıyor Bakanlığımız. Şartlı eğitim yardımı kapsamında ne kadar ödeme yapılıyor çocuklarımıza, yani ihtiyaç sahibi ailelerimizin çocuklarına? İlköğretime devam eden erkek öğrenci için aylık -sıkı durun- 90 lira, kız öğrenci için de 100 lira. Yani haftayı 5 gün, ayı 20 gün olarak düşünürsek, günlük, ihtiyaç sahibi ailelerimizin evlatlarına 4,5 lira şartlı eğitim yardımı yapıyoruz. 4,5 lira şartlı eğitim yardımıyla -yanlış duymadınız günlük 4,5 lira- o evladımız okulda nasıl beslenecek?

Hiç yoktan iyidir diye pet şişesine musluktan su doldurup anneler evlatlarının yanına su koyuyorum diye veriyor. Bu annelerin sesini duyduk. Çeşmeden doldurduğu bir şişeyi beslenme diye göndermenin ağırlığını yaşayan annelerimizin yüreğindeki o sızıyı hissettik. Okula giden çocuklarına harçlık veremeyen ailelerin boş beslenme çantalarına baktıkça ezildiklerini gördük. Bir çocuğun kaderi asla yoksulluk olamaz, dedik. Bu sözden yola çıkarak Beylikdüzü Belediyesi olarak çözümler üretmek istedik. Çünkü çocuklar hepimizin ortak hassasiyeti.

Cumhuriyet tarihinin en ağır gıda kriziyle karşı karşıyayız. Ülkemizde 350 bin çocuk kronik açlık çekmekte. Çocuklar okula aç gidiyor, öğrenmede zorluk çekiyorlar. Çocuklar yoksulluklarından utandıkları için arkadaş dahi edinemiyorlar. Emin olun, liselerde de durum farksız. Liselerde ailelerine yük olmamak için derse gitmeyen, okula gitmeyen, çalışmak zorunda kalan çocuklarımız var.

Tüm bu tespit, veri ve olgular çerçevesinde geliştirdiğimiz Beylikdüzü Beslenme Saati Projesi’nin bir kısmını sizlerle paylaşmak istiyorum. Sosyal devlet ilkesi ve sosyal belediyecilik anlayışıyla; ekonomik krizin yol açtığı toplumsal yaraları bir nebze olsun hafifletmeye, bir nebze olsun onları tedavi etmeye, sarabilmeye gayret ediyoruz, hiç durmadan bunun için çözüm üretiyoruz. Aslında en acil çözüm, az önce Veli-Der Başkanımızın da söylediği gibi, okullarımızda bir öğün ücretsiz yemeği çocuklarımıza vermek. Bunu verebilecek güçtedir, bu ülkenin kaynakları.

Birçok evde yoksulluk nedeniyle çocuklar -söylemeye dilim varmıyor ama- öğün atlamak zorunda kalıyorlar. Çocuklar acıkmamak için su içiyor. Beslenme çantasında yiyecek yok diye, çocuklar okula gidemiyor. Beslenme saatlerinde öğretmeninin "hadi çocuklar beslenme saatinde evden getirdiğimiz gıdaları çıkarıp beslenme saatini yapacağız" dedikleri anda, bazı çocuklarımız öğretmenlerden izin isteyerek tuvalete gitme izni kullanıyorlar. İşte bu gerçekler karşısında temenninin ötesine geçmek istedik. Bu anlamda bizde yetki ve bütçe tanımlaması olmamasına rağmen bunu kendimize görev edindik ve Beslenme Saati uygulamasını başlattık.

Beslenme Saati projesinde süreç nasıl işliyor, ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarını nasıl belirliyoruz; bunlardan kısaca bahsetmek istiyorum. Beylikdüzü Belediyesi olarak bizde bir data havuzu vardı, sosyal incelemesini yaptığımız bir data havuzu. Öncelikle bu ailelerimizin evlatları ile bu işe başladık. Ama bu işi okul bahçelerinde yapmadık, okullarda yapmadık. Niye yapmadık? Çocukları ayıramazdık. Ben adalete inanan bir yerel yöneticiyim. Bazı ailelerin imkânları olabilir, evlatlarına beslenme saatinde yiyecekleri gıdayı verebilir, bazısı da veremeyebilir. Siz okulda onu ayıramazsınız. Biz onun için bugüne kadar 470 bin gıda paketini evlatlarımıza evlerinde ulaştırdık. Öncelikle sistemimize kayıtlı çocuklar üzerinden bu süreci başlattık ve Beylikdüzü mutfağında hazırladığımız ürünleri, ihtiyaç sahibi ailelerimizin çocuklarına her gün ulaştırıyoruz. Her gün bu operasyon yapıyor, yaklaşık 2 bin evladımıza her gün bu operasyonu yapıyoruz. Mutlaka o beslenme paketlerinde kuruyemiş oluyor, dönemin mevsim meyvesi oluyor, meyve suyu oluyor, su oluyor ve mutfağımızda hazırladığımız poğaçası, sandviçi, pizzası -bazen değiştiriyoruz menüleri- oluyor.

Tabii burada en önemli mesele bunun nasıl yapıldığı; bir şeyi yaparsınız ama nasıl yapıldığı daha kıymetli bir hâl alır. Biz o beslenme paketlerinin hiçbir yerine Beylikdüzü Belediyesi yazmıyoruz, hiçbir yerinde Beylikdüzü Belediye Başkanının ismi yazmaz, kurumsal logomuz olmaz. Çünkü biz biliyoruz ki yoksulluk ortadan kaldırılması gereken bir durumdur. Bizim inancımıza göre, bir elin verdiği öbür el görmeyecek. Her gün o beslenme çantalarını evlatlarımıza teslim ettikten sonra her gün bu operasyonu, bir sonraki günün beslenme paketini evlatlarımıza ulaştırıyoruz. Önce çocuklar dedik, beslenmek her çocuğun hakkı dedik. Bu hakkı karşılamak çocuklara karşı hem ahlaki hem de vicdani borcumuzdur. Aynı zamanda beslenmek anayasal bir hak olarak sosyal devletin yapması gerektir.

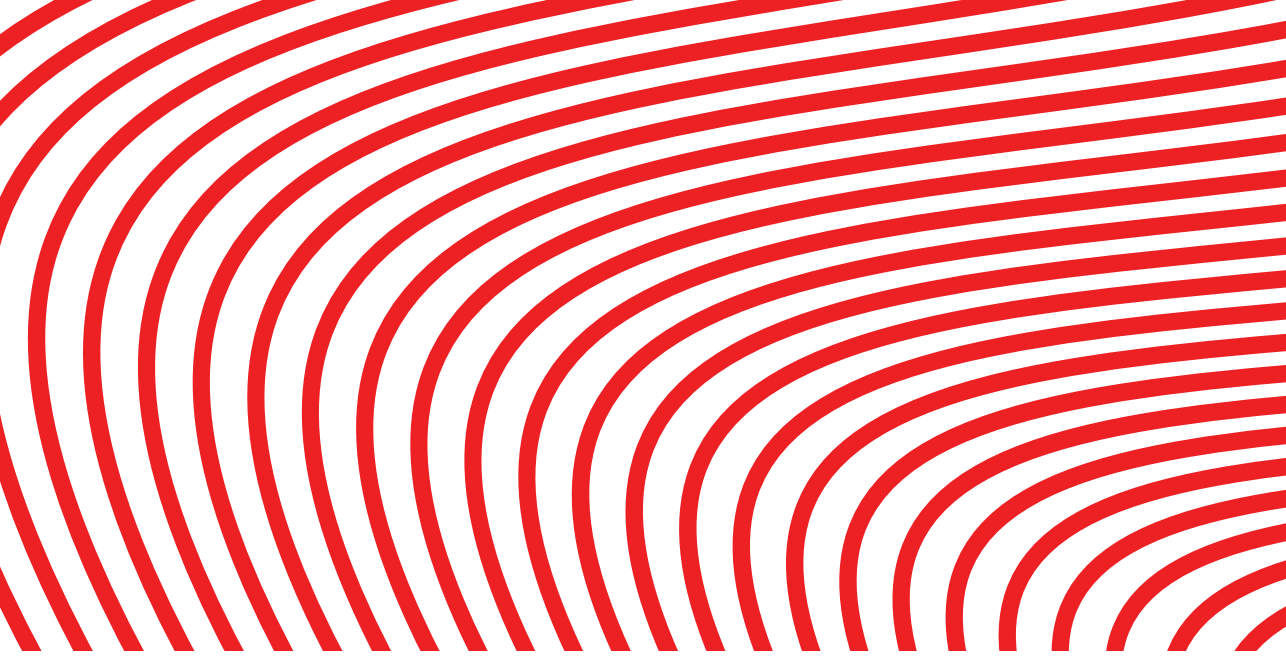
Yetersiz beslenmenin yol açtığı fiziksel problemlerin yanında daha zorlayıcı bir mesele de var, o da çocuklarımızın ruhunda açılan derin yaralar. Bunları tedavi etmek emin olun daha uzun yıllar alıyor. Günlük menülerimizi gıda mühendislerimiz ve diyetisyenlerimiz aracılığıyla hazırlıyoruz. O yaş grubunda çocukların alması gereken kaloriye göre hazırlıyoruz menüleri. O yaş grubundaki çocuğun günlük 1300 ile 1500 kalori alması gerekiyor. Bu kalorinin yarısını biz o hazırladığımız paketlerle evlatlarımıza ulaştırıyoruz. Beslenme Saatini yerelin kısıtlı imkânlarıyla yapıyoruz ama aslında bu proje sosyal adalet projesidir. Çocuklarımızın yetersizlik duygusuyla ve öfkeyle değil, özgüvenli ve mutlu gelişmesini istiyoruz.

Beylikdüzü Beslenme Saati Projesi kapsamında Şubat 2022'den bugüne; 10 mahallemizde, 35 merkezimizde, yaklaşık 4357 çocuğumuza 470 bin beslenme gıda paketini ulaştırdık. Tabii ben her yıl bu sayının artmasını değil, azalmasını isteyen bir yerel yöneticiyim. Ben istiyorum ki herkes kendi evladına yetebilecek ekonomik düzene sahip olsun. Ama biz şunu söylüyoruz: Yoksulluk, bir çocuğun kaderi olamaz. Tek bir çocuğumuzun dahi beslenme hakkından mahrum kalmasına göz yumamayız. Aynı şekilde bu projenin işleyişini ve iletişimini de aynı titizlikle yürütüyoruz. Burada esas mesele çocuklarımızın mutluluğudur, onu sağlayabildiğimiz oranda bir şeyleri başarmışız demektir. Dikkat ettiyseniz bazı bakanlıkların başında milli yazar mesela Milli Eğitim der, Milli Savunma der. Az önce kıymetli dernek başkanımız da söyledi, hükûmetin ve devletin aslında çıkmaması gereken alanların başı Milli Eğitimdir. Bakın Milli Eğitim, kamu eliyle yapılması gereken ve herkesin hakkı olan bir hizmettir. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında sosyal devletin gereğini yapacağımız için yerel yönetimler de sadece kendi alanlarıyla ilgilenecekler o zaman. Şu an bizim sorumluluğumuzda olmamasına rağmen emin olun Milli Eğitim Bakanlığının sorumluluğunda olan birçok konuyu yerel yönetimler olarak biz yapıyoruz. Devletin dini, adalettir. Eşitlik ve adalet arasındaki farkı çok net ortaya koymak gerekir. İhtiyaç sahibi ailelerimizin daha fazla yanında olmaya gayret ediyoruz biz.

Ben cumhurbaşkanlığı seçiminde de Türkiye Beslenme Saati olarak bu projeyi anlatmıştım Türkiye'nin dört bir tarafında. O dönem, Bakanlığın bir açıklaması oldu, ben de çok sevindim. Dediler ki, Okul öncesi çocuklarımıza bir öğün ücretsiz yemek vereceğiz. Ama benim kaçırdığım bir şey seçim vaadiymiş, onu kaçırmışım. Seçimden sonra unutuldu gitti. Emin olun tek bir okulda dahi başlatamadılar. Biz bu projeyi ancak, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında gerçekten Milli Eğitim Bakanlığının gerçek sosyal demokrat projelerinde ve o sorumluluğu aldıktan sonra ancak bırakabiliriz. Yoksa biz var olduğumuz ve görevde olduğumuz süre boyunca Beslenme Saati Projesini yapmaya, aksatmamaya devam edeceğiz.

Bizim Beylikdüzü'nde bazen yollarda sıkıntılar olabilir, asfalt aksayabilir, kaldırım aksayabilir ama benim çalışma arkadaşlarım şunu çok iyi bilirler: Tek aksatmamaları gereken proje beslenme saati projesidir. Tek bir gün bile bir evladımızın kapisına gitmediğimiz gün olmayacaktır.

5. OTURUM
MESLEKİ EĞİTİM VE MESEM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Mesleki ve teknik eğitim, Türkiye'nin dört bir yanında çok önemli bir problem alanı olarak yaşamaya devam ediyor. Bu iktidarın 22 yılın sonunda mesleki ve teknik eğitim fakültelerini kapatarak, bu mesleki teknik okulları öğretmensiz bırakmış olması 2009'daki kararıyla, bunların çağa ayak uyduramaması, mekatronik alanındaki gelişmeler nedeniyle meslek liselerimizin artık çağın gereklerine uygun altyapıya sahip olmamalarının her birisi önemli problemler. Sanayi ile işbirliği ve yerel gereksinimlerin planlanmaması nedeniyle çok sayıda okulumuz var, çok sayıda bölümümüz var ama bunların iş hayatında karşılıkları yok.

Ben MESEM'lerle ilgili birkaç kez araştırma önergesi verdim. 9 ayda 9 çocuğumuzu kaybettik. Bunlar dört gün işe, bir gün okula diye dünyada eşi benzeri olmayan bir iş icat ettiler ve maalesef bu çocuklar iş öğrenen değil, iş gören olarak 5 bin 100 liralık maaş alsınlar diye aileleri tarafından buralara gönderilmek durumunda kalan ve aslında ucuz işçi olarak çalıştırılan, çalışmamaları gereken günlerde çalışırken hayatlarını kaybeden çocuklar. O yüzden sadece bu dünya güzeli çocukların isimlerini buradan söyleyerek bu konuşmayı tamamlamak istiyorum.

-Bu çocukları kaybettik, bu çocukları biz beceremediğimiz için kaybettik. Sadece iktidar partisi değil, biz muhalefet partisi olarak da işimizi tam yapamadığımız için kaybettik. Hepimiz sorumluyuz bu çocukların ölümünden, önce biz sorumluyuz.

-17 yaşındaki Alperen Enes'i kaybettik; doğal gaz borusu döşerken düşmüştü ve 5 gün hastanede mücadele etti, öldü.

-17 yaşındaki Murat Can Eryılmaz Kilis'te inşaatın sekizinci katından düştüğü için öldü, kaybettik. 72 gün yaşam mücadelesi verdi.

-14 yaşındaki Arda Tombul'u, 9 Ocak 2024'te İstanbul'da bir metal fabrikasında MESEM kapsamında çalışırken, başının makineye sıkışması sonucu 7 gün süren yaşam mücadelesinin ardından kaybettik.

-15 yaşındaki Erolcan Yavuz'u, 23 Ocak 2014'te Kütahya'da çalıştırıldığı mobilya atölyesinde üzerine sunta blokları düştüğü için kaybettik.

-15 yaşındaki Ömer Çakar'ı, 29 Aralık'ta Diyarbakır'da klima montajı için götürüldüğü sitede, çatı katından düşmesi nedeniyle kaybettik. O çocuğun orada çatı katında olmaması gerekiyordu. İş gören değil, iş öğrenen olması gerekiyordu; o yüzden kaybettik.

-15 yaşındaki Ömer Girgin'i, Kocaeli Körfez'de bir kaporta atölyesinde çalışırken ısınmak için sobayı yakmak isterken parlayan tinerin alevinden yanması nedeniyle kaybettik.

-17 yaşındaki Ulaş Dumlu'yu, 7 Aralık'ta Konya'da fabrikada elektrik kablosu hattı çekerken -dikkat edin- arıtma havuzuna düşmesi nedeniyle kaybettik.

-16 yaşındaki Zekai Dikici'yi, 26 Eylül 2023'te Manisa'da çalıştığı inşaatın 5'inci katından düşmesi nedeniyle kaybettik.

-17 yaşındaki Yiğit Zamanist, 27 Ağustos 2023'te çalıştığı inşaatta başına vinçte taşınan malzemenin düşmesiyle hayatını kaybetti.

Ben bu evlatlarımızın adını söylemeseydim bu eğitim maratonu eksik kalırdı. Bu çocuklar gibi başka çocuklar olmasını istiyoruz. Sözü konuşmacılarımıza bırakıyorum, saygılar sunuyorum.

PINAR UZUN OKAKIN*SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI*

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesi ve ILO Asgari Yaş Sözleşmesi ile tabana çelişen MESEM uygulaması, sermaye yönetenlerin çocuk işçiliğine yasal kılıf uydurmak ve çocuk işçiliği meşrulaştırmak üzere kullandığı bir tür kamu paravanıdır. Milli Eğitim Temel Kanunu'nda 2016'da ve ardından 2021'de yapılan düzenleme ve değişikliklerle birlikte artık tüm meslek liseleri MESEM açabiliyor. MESEM uygulaması bünyesinde 1,5 milyon öğrenci barınıyor, bu öğrencilerin ne yazık ki 300 bini 18 yaşın altındaki çocuklardan oluşuyor. 9'uncu, 10'uncu, 11'inci sınıf öğrencilerine asgari ücretin yüzde 30'u, 12'nci sınıf öğrencilerine asgari ücretin yarısı ödeniyor. Bu ücretleri işsizlik fonu üstleniyor, işverenler hiçbir maliyetle karşı karşıya kalmıyor. Ama ne yazık ki çocuklar, işverenlerin keyfine göre ağır koşullarda, esnek çalışma şartları içerisinde, keyfi biçimde çocuk işçiliğe maruz bırakılmış oluyorlar.

Okul yaşamından uzaklaştırılan bu çocuklar, tatil takvimlerinde bile işçilik yapmak zorunda kalıyor. Ama iş güvenliği sağlanmıyor; takip yok, denetim yok, iş güvenliği yok, çocukların sağlığı için uygun koşullar yok. Ancak çocuk ölümleri var fabrika, atölye ve inşaatlarda.

Arda Tombul 14 yaşında İstanbul'da bir fabrikada, Erolcan Yavuz 15 yaşında Kütahya'da bir atölyede, Murat Can Eryılmaz Kilis'te bir inşaatta MESEM uygulamaları eliyle ömürlerinin baharında yaşamdan koparılan çocuklardan sadece bazıları. Sermayenin hassasiyetlerini gözetmekten, toplumun geri kalan tüm kesiminin menfaatlerini sermayenin menfaatlerinin önüne koyamayanlardan beklentimiz çok yüksek olmamakla birlikte, MESEM gibi gündem için bu kadar önemli olan, çocukların yaşam hakkı için bu kadar önemli olan bir konuda şunları söylüyoruz. MESEM uygulamasına son verin, çocuk işçiliğe kılıf uydurmaktan vazgeçin. Çocukların zihinsel, bedensel ve fiziksel doyumlarına ulaşmasını arzu edin, bunun için çalışın, çabalayın ve çocukların refahını gözetin.

Nitelikli insan sermayesini amaçlamadan politika ürettiklerini zannedenlere bazı önerilerimiz var ve kayıt altına alınmasını elbette arzu ediyoruz. Evet, politika karar alıcılarına bazı sözleri iletme istiyoruz. Çünkü teknolojik gelişmelerin paralelinde, Türkiye'nin ihtiyacı olan nitelikli işgücünün sağlanması için sadece teknolojik gelişmelere değil, teknolojik gelişmeleri sahici bir yaklaşımla sahiplenen politik karar alıcılara ve alınan doğru uygulamalara ihtiyacımız var. Bugünün teknolojisinin değişimini görmezden gelirse, gelecekte yaşanacak değişim, bir tür paradigma değişimi hâlini aldığı anda, eğitimin paydaşlarını ve ülkemizin geleceği olan gençleri ne yazık ki bugünden çok daha derin, bugünden çok daha beter çaresizlik ve ümitsizlik ortamına mahkûm edebiliriz.

Teknolojik gelişmelerin hızı gösteriyor ki, bazı yaygın mesleklere dönük talebin azalmasıyla kaçınılmaz olarak yükselen yeni sektörler ve yeni meslek alanları,

yalnızca ve yalnızca yaşam boyu öğrenme anlayışının politik bakımdan düstur hâline getirilmesi ve insan sermayesini doğru zamanda, doğru yerde, doğru yatırımların gerçekleştirilebilmesiyle mümkün.

Şu gerçekten kaçamayız: Ülkemizde, otomasyon karşısında risk grubunda bulunan işlerin sıklıkla yer aldığı öne çıkan iki sektörden biri imalat sanayi, bu sanayide oran yüzde 45; diğeri inşaat sektörü ve burada oran yüzde 40 ve eğitim sektöründe bu oran yüzde 8. Otomasyon potansiyeli lisans ve üst düzey eğitim grupları için yüzde 22, lise düzeyi altı eğitim grupları için yüzde 55. Ne demek bu? Artık teknolojik gelişmelerle birlikte, karmaşık becerilere sahip nitelikli işgücü sadece kendisini koruma ve konfor alanında tanımlayabilir. Risk hâline gelen bazı uygulamaların önüne geçebilmek için şunu gözetmek zorundayız: Rutin hâle gelen otomasyon için uygun görevler makinelere devredilebilir. Bunu sosyal ya da politik sorun olarak değil, fırsata çevirmek üzere bu düşünce ve duygudan beslenen bir anlayışla adımlarımızı atmak zorundayız. Örneğin montaj ve fabrika işçiliği, mekanik ve makine tasarımcılığı, muhasebe ve hesap denetçiliği gibi işler yavaş yavaş geçerliliğini yitirirken, öne çıkan yeni bazı meslek grupları var. Bunlardan bazıları; büyük veri uzmanlığı, süreç otomasyonu uzmanlığı, yapay zekâ ve makine öğrenimi uzmanlığı. İşte yeni ortaya çıkan tüm meslek gruplarına dair karmaşık becerilere duyulan ihtiyaç kendini gösterirken görmezden gelirse, topyekûn bir talihsizliğin sonuçlarını elbirliğiyle inşa etmiş olabiliriz.

Özellikle işlerin gerektirdiği beceriler değişirken, işgücü yapısının yerinde sayması büyük bir geriye düşüş anlamı ifade ediyor. Burada şunu vurgulamak istiyoruz özellikle. Çok yakın bir gelecekte talep edilen değişiklik sadece meslekler ve sektörlerle mi sınırlı kalacak, yoksa yetişen tüm gençlerin bu iş ve meslek gruplarını sektörlerde yerine getirebilmesi için sahip oldukları becerilerin yeterliliğine dair talep de değişmeyecek mi? Bir de bunun üzerine bugün varlık göstermeyen sektörlerin ortaya çıkacağını hesaba kattığımızda görüyoruz ki siber ekonomi, yaratıcı ekonomi, çevreyi koruma ve yeni teknolojiler gibi sektörlerde teknolojinin de yardımıyla yaratıcı potansiyellerin üzerinde yükselmekten başka çaremiz ve çıkış yolumuz yok.

Bizde durum ne? Geleceğin kabiliyetlerine yönelik planlama ve nitelikli iş gücüne dönük adımlar, maalesef ülkemizde atılmaktan imtina edilen bir süreç hâlinde kendisini olumsuz şartlarıyla koruyor. Küresel Beceri Endeksi Raporu'na göre, ülkemizin insan sermayesi ne yazık ki gelişen teknolojik imkânlar paralelinde talep edilecek olan üst düzey bilişsel kabiliyetlerle uyumlu bir potansiyel taşıyor. Risk altında olanlar kimler? Orta düzey becerilere sahip olan işgücü grubumuz, geleceğin mesleklerine hazır olmayan eğitim sistemimiz.

Ne yapmalıyız? Sadece işçi yetiştirmek üzere tasarlanan politikasızlık gömleğinden derhâl kurtulmak zorundayız. Eğitim sistemini; geleceğin işlerine uyumlu, yeni kabiliyet ve becerilere iştahla yaklaşan, nitelikli işgücü için hedeflerini acilen açıklayan ve ortaya koyan bir kimliğe büründürmek zorundayız. Bu süreç doğru yönetilebilirse, kabiliyetlere dönük yatırımlar

güçlendirilebilirse, beceriler için gereken yatırım maliyetlerinden kaçınanlara işsizliğin maliyetlerinin bugün ve yakın gelecekte daha yüksek olduğu vurgulanabilirse, belki bazı adımları elbirliğiyle atabiliriz.

Üst bilişsel beceriler, yaratıcılık, ekolojik düşünme gibi geleceğin ihtiyacı olan kabiliyetler için sistem yeniden kurgulanmak zorunda ve teknolojik gelişmeler korku senaryosundan uzaklaşarak fırsata çevrilmek zorunda. Eğitim teknolojilerinin etkinliğini, fırsat eşitliğini gözeterek, toplumdaki tüm gelir gruplarının genç fertlerine eşit düzeyde sunacak imkânları yaratmak ve süreci tamamlamak zorundayız.

Dijital becerilere sahip, uyum kabiliyeti yüksek bir işgücü devrimi için yol haritası ortaya koyan yurtsever zihinlere kulaklarını tıkayan siyaset anlayışıyla bu iş olmaz ama biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak ısrarla ve ısrarla teknolojik gelişmenin iş gücüne adaptasyonunun gerekliliğini ve acil eylem planını hatırlatmakla kendimizi mükellef hissederiz ve tarihe de not düşmek isteriz.

CEMAL ÜNLÜ

ÖĞRETMEN

30 yıldır bir meslek lisesinde öğretmenlik yapıyorum. Öğretmen olmam da aslında biraz da tesadüf, o da şöyle. Ortaokulda okurken meslek lisesinin bahçesine top oynamaya giderdik. Son sınıftayım, sahaya geçerken meslek lisesi sınıflarının kenarlarında geometri araçları, geometri takımları olurdu ve benim de matematikle aram çok iyi olmadığı için çok korkardım. Derdim ki, bu okula gelirim ben okuyamam. Tabii okul bitti, babam dedi ki: Kısa yoldan meslek sahibi ol, seni meslek lisesine göndereceğim. Nitekim öyle de oldu. Ben korkarak geldiğim o okulda okulu bitirdim, bitirmek zorundaydım. Çünkü biliyordum ki okulu bitirdiğim zaman bir meslek sahibi olacağım ve hayatımı geçindirebilecek iş sahibi olacağım. Çünkü o dönemde meslek lisesi mezunlarının büyük çoğunluğu okulu bitirdiklerinde herhangi bir kamu kuruluşunda iş bulabiliyorlardı ve bir şekilde de bu eğitimin motivasyonunu artırıyordu. Benim de motivasyonumu artıran şey, o yoksulluktan kurtulup hayatımı kurabileceğim iş becerisi, bir beceri kazanma durumuydu.

Bu motivasyon sınıfa girdiğiniz zaman bugünkü öğrencilerde var mı diye soracak olursanız, ne yazık ki gerek meslek lisesine gelen öğrencilerin, genellikle de lise türündeki öğrencilerin büyük bir çoğunluğunda ciddi bir motivasyon düşüklüğü var. Çünkü neden? Toplumda üretmeden, çalışmadan çok düşük becerilerle zenginleşmek bir değer hâline geldiği için çocuk diyor ki okula geldiği zaman, Hocam ben bu derslere niye gireyim, ben bu okulu niçin bitireyim şeklindeki bir tavırla çocuklar ne yazık ki eğitim süreçlerinden kopuyorlar. Bu kültürel yozlaşma, eğitimin bütünü tehdit eden, özellikle de meslek eğitimi tehdit eden en önemli unsurlardan birisi; öğrencilerimizin motivasyon düşüklüğü ve kültürel çürümüşlük.

Diğer bir sorun, yine ortaöğretimin genel bir sorunu, çocuklarımızda yazma, okuma, okuduğunu anlama becerileri yok denecek kadar az, özellikle meslek liselerinde. Bu durum önceki eğitim kademelerinin verimsizliğini, niteliğini ve çürümüşlüğünü bize gösteriyor. İnanır mısınız çocukların yazdığı sınav kâğıtlarını okumuyorum; çünkü yazma becerileri yok denecek kadar az, okuma becerileri yok denecek kadar az, okuduğunu anlama becerileri yok denecek kadar az. Bunlar o kadar önemli beceriler ki, çağımız bambaşka bir döneme girdi. Artık yeniçağdaki yeni meslekler tek bir dalda yetkinleşmeyi yeterli kılmıyor, çok fazla şekilde farklı beceriler, zihinsel beceriler gerektiriyor. Dolayısıyla bu becerilerden yoksun, temel beceriden yoksun öğrencilerin olduğu meslek liselerinin bu şekilde sürdürülebilmesi pek mümkün gözüküyor.

Birinci düzeltmemiz gereken alan, bir önceki kademe olan temel alanın yeniden düzenlenmesi gerekiyor. Çünkü temel eğitimdeki bütün öğrencilerimizin eşit şekilde alabileceği temel becerileri burada iyi verelim, akademik becerileri burada kazandıralım, bunun üzerinden mesleki eğitimi yapılandıralım. Çünkü okuduğunu anlamayan bir çocuk bu kadar zihinsel becerilerin önem kazandığı bir çağda mesleğini öğrenemez, iyi bir meslek elemanı olamaz.

Şu an var olan durumlardan bir başka sorun da ciddi anlamda atölyelerin, işliklerin yeniden düzenlemeye ihtiyacı. Çünkü teknoloji çok hızlı geliyor, bu teknolojiye uygun alet ve edevatların atölyelerde olması önem arz ediyor. Ne yazık ki iktidarların, bu üretim teknolojilerine ayak uydurması mümkün değil. Dolayısıyla bizim üretim teknolojileriyle oluşturulabilecek bir sistem geliştirmemiz lazım. Bu sadece herhangi bir şeyi alalım, okulumuza koyalım diye değil, sürekliliği olan her teknolojik gelişmeyi okullara adapte edebileceğimiz bir sistem kurmamız gerekiyor. Bunun için de özellikle küreselleşen bir piyasada, küreselleşen bir pazarda yatırımların geldiği veya bizim çıkardığımız yatırımlarda şöyle bir koşul getirmemiz gerekiyor. Özellikle ülkemizde fabrika kuran, imalat sektörüne giren sektörlerle ilgili teknoloji getirebilecek veya o teknolojiyi öğretebilecek veya bunları okullara entegre edebilecek bir zorunluluk getirmemiz gerekiyor yabancı yatırımcılara. Bunun da kanunla düzenlenmesi gerekiyor. Bunu yapabildiğimiz, bu sistemi kurabildiğimiz, bunu sürekliliğini sağlayabildiğimiz ölçüde teknoloji ile okulların uyumunu sağlayabiliriz.

Bir başka sorun, bütün kalkınma planlarında, hükümet programlarında sektörle okul ilişkisinin kurulması noktasındaki temenniler her zaman var. Ama bunu sürdürebilecek, kurumsallaştırabilecek, sürekli kılabilecek kadrolar ne yazık ki Bakanlık teşkilatlarında da yok, okullarımızda da ne yazık ki yok. Sektör bu konuda okula yatırım yapıyor. Okulda diyelim ki kendi alanıyla ilgili bir atölye kuruyor ama o gittikten sonra beslenmediği için, aktarım sağlanmadığı için o atölye zaman içerisinde ölüyor ve önemini kaybediyor. Dolayısıyla bu güncellemeyi sağlamak için de sektörün okulla ilişkisinin nasıl olacağını kanunla düzenlemesi ve takibi gerekiyor.

Bir başka sorun, ciddi anlamda mesleki ve teknik eğitimde öğretmen sorunu var. Bilir misiniz ki siz şu an mesleki ve teknik okullara öğretmen yetiştiren herhangi bir yükseköğrenim kurumu yok. Daha önce Yüksek Teknik Öğretmen Okulu vardı, uygulamalı eğitim veriyor idi. Bu okulu ne yazık ki üniversite yapacağız diye kapattılar. Şu an meslek liselerine öğretmen yetiştiren bir kurum yok. Bu ciddi bir handikap. Çünkü meslek lisesi dediğimiz, meslek eğitimi dediğimiz olay bir uygulama eğitimidir, teorik bir eğitim değildir. Teorik eğitim de olacak, uygulama da olacak. Eğer uygulama yoksa bir mesleki eğitimde o mesleki eğitim değildir, laboratuvar eğitimidir. Hatta laboratuvar bile değildir, teorik eğitimidir ve dolayısıyla orada meslek öğretemezsiniz. Mutlak suretle okullarımızda uygulamalı eğitimi, özellikle öğretmen adaylarında da uygulama deneyimlerinin aranması gerekiyor.

Benim okuduğum dönemlerde bizim okullarımız fabrika gibi çalışırdı. Haftada 16 saat, 2 gün, 3 gün, 2,5 gün biz atölye dersi görürdük ve uygulama yapardık. Ne yazık ki şu an atölye ders saatlerimiz 6 saate indirildi ve uygulama yok. Biz akşama kadar çocuklarımızı o 6 saat içerisinde "oğlum otur, oğlum kalkma, oğlum şunu yap, bunu yap" şeklinde idare ediyoruz aslında eğitim falan yapmıyoruz. Çünkü uygulama yok. Uygulama yapılabilmesi için ne gerekiyor? Temrinlik malzeme gerekiyor, alet edevat gerekiyor. Buradan soruyorum, okullara gönderdiğiniz temrinlik parası ne kadar diye? Bunu

milletvekillerimize soru önergesi olarak verebilirler. Ne yazık ki benim kendi okulumda bir yıl için gönderilen temrinlik malzeme parası 3 bin lira. Bu bir paket, iki paket kaynak elektrotu parası. Yine aynı şekilde demirbaş alet edevatlarının temini konusunda da ciddi sıkıntılarımız var.

Bizim okullarımızda sabah 8’de ders başlar, akşam 5’te ders biter. Dolayısıyla çocuklarımız 8 saat aralıksız -öğle saatlerinde çıkmak da yasak- okulda bulunurlar. Bu çocukların ciddi bir beslenme sorunu var, ciddi bir açlık sorunu var. Eğer yemekhane hizmeti sunamıyorsanız -ki pek çok okulumuzda yemekhane hizmeti sunulamıyor, altyapı olmasına rağmen ödenek yok çünkü- bu çocuklar ya kantinlere mahkûmlar ya da evden getirdikleri beslenme çantalarıyla sorunu çözmeye çalışıyorlar. Ne yazık ki artık evlerde de anneler-babalar ekmeklerinin arasına bir dilim peynir koyamadan çocuklarını göndermek durumunda kalıyorlar. Açlık meselesi özellikle meslek liselerinde çok ciddi bir sorun ve bir an önce giderilmesi lazım.

DR. ARİF MÜEZZİNOĞLU*TIP DOKTORU, İŞYERİ HEKİMİ*

Dünya Çalışma Örgütü 2002 yılında 12 Haziran'ı Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü olarak belirledi ve ondan sonra ülkemizde düzenli olarak her 12 Haziran'da çocuk işçiliğiyle nasıl mücadele edildiğini, edilmesi gerektiğini, çocuklarımızın geleceğimiz olduğunu, dolayısıyla çalışmaması gerektiğini anlatan konuşmalar, etkinlikler düzenlenmeye devam ediyor. Ama buna karşılık tartışmalı TÜİK'in verilerine göre bile çalışma ortamında 2021'de çocuk işçilik, yani 15-17 yaş arası çocukların katılımı 16.4, 2022'de 18, geçen yıl da 22 küsur bir orana ulaştı. Buna bağlı çalışan çocukların sayısı hesaplanıyor. Ama tabii buna göçmen işçiler, sokakta çalışan çocuklar, kayıt dışı çalışma alanlarındaki çocuklar, mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocuklar dâhil edilmiyor. Bunlar da katıldığında yaklaşık 2 milyon çocuk işçi olduğu hesabı yapılıyor. 1.5 milyon da MESEM'de çalışan çocuk işçimiz var. Dolayısıyla günümüzde 3.5 milyon gibi bir çocuk işçi sayısı söz konusu ülkemizde.

MESEM'ler 2016'da başladı, 2018'de, 2021'de daha da yaygınlaştırıldı, geliştirildi. Muhtemelen bundan sonra daha da yaygınlaşacak gibi görünüyor. Çünkü piyasa bunu çok sevdi. Var olan işleyişte, hani hepimizin gözlemi dâhilindedir, OSTİM'e gittiğimizde orada bile görürüz; o küçük işletmelerde, küçük-orta işletmelerde ağırlıklı olarak lise çağındaki çocuklarımız çalışıyorlar ve 18 yaşında usta ve lise diplomasına sahip oluyorlar. Bir eğitim süreci gibi ifade ediliyor, sürekli eğitim olduğu söyleniyor. 4 gün işyeri, 1 gün okul olmakla birlikte pratikte bunun böyle olmadığı örnekleri de biliyoruz. İş yerlerinde bir uzmanın olması gerektiği, eğitim özelliğine sahip kişinin olması gerektiği falan koşullarını bir kenara bırakalım, bu hiçbir biçimde bir eğitim süreci değil. Sonuç olarak, artan çocuk işçiliğinin artan yoksullukla paralel olarak artmasını anlatan ama bunu böyle bir biçimde yasal hâle getiren, bir biçimde perdeleyen, hani çocuk işçiliği değilmiş gibi gösteren bir hâlde devam etmesi.

Buradaki ölümleri saydı değerli konuşmacılar. Giderek artmasından sonra bir şeyler yapılması gerektiğine kanaat getirdi yetkililer ve de yılın başında buralardaki meslek liselerindeki hocalarımızı ÖBA üzerinden belli 3-4 saatlik eğitimler verilerek "iş güvenliği uzmanı" gibi olmalarını istediler ya da onu öngördüler. 9 maddelik bir checklist ile son derece ayrıntılı bir işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimi yapmalarını istediler bu MESEM'de çalışan çocuklarımızın iş yerlerindeki işçi sağlığı, iş güvenliği denetimlerinin. İmkânı yok ama risk değerlendirmesi yapılmış mı, acil durum planı var mı, çocuklarımızın sağlık gözetimi yapılmış mı, mesleki eğitimleri var mı, ortam gözetimleri, onların sonuçları... Yani bir iş müfettişinin çok daha uzun sürelerle yapabileceği, yapmasının mümkün olabileceği bir işi, hiç bu anlamda eğitimi olmayan, donanımı olmayan öğretmenlere yüklediler ve dolayısıyla bu yükselen iş cinayetlerine bir biçimde müdahale etmeye çalıştılar. Tabii zaten buraları küçük işletmeler, küçük ve orta işletmeler, zaten bu çocuklardan önce de meslek hastalıkları ve iş cinayetleri anlamında en kötü koşulların olduğu iş yerleriydi. Bu çocukların varlığıyla birlikte bu sorun daha da katmerlenmiş oldu, bu sorunun çözümüne yönelik bir müdahale söz konusu olmamış oldu.

İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin raporları her ay, her yıl düzenli aralıklarla yayımlanıyor. Son 10 yılda 695 çocuk işçi yaşamını yitirmiş, 80'i mülteci bu ölen çocuklarımızın. 15-25 yaş dikkate alarak genç işçi kayıplarını belirleyen raporda da 2 bin 500 en az iş cinayetinin gerçekleştiği, 260'ının göçmen işçi olduğu bilgisini de eklemek isterim.

Bütün önceki konuşmacılarımız ölen çocuklarımızla ilgili anılarını ya da birkaç örneği paylaştılar, ben de ikisini paylaşmak isterim. 2013'te Adana'da -belki hatırlayanlar olabilecektir- çalıştığı plastik fabrikasında 13 yaşında kalıplar arasında kafasını sıkıştırarak ölümü gerçekleşiyor ve hastaneye götürülünce trafik kazası olduğu söyleniyor. Hekimlerin sorgulamasıyla bunun bir iş cinayeti olduğu açığa çıkıyor. 2013 yılındaki yargılamadan sonra 30 bin lira para cezası alıyor sorumlu ve 24 aylık ödemelerle bu ceza yerine getirilmiş oluyor. Bundan tam 10 yıl sonra Ahmet Yıldız gibi Harun Yıldız da Ankara Altındağ'da hayatını kaybediyor. Bir tamir atölyesinde öldükten saatler sonra farkına varılıyor. Bir yakını, ziyaretçisi geliyor, onu arıyor, onunla görüşmesi için araniyor içeride ve yük asansörünün altında ezildiği böylelikle açığa çıkıyor.

Bu örneklerin paylaşımı dışında sonuç olarak bir şey söylemek isterim aslında. Hani çocuk işçiliğini engelleyemiyoruz, bence giderek artacak yoksullukla ile beraber kaçınılmaz bir şey bu. Ama şu işçi sağlığı ve iş cinayetlerini önlemek için yapılabilecek şeylerin olduğunu düşünüyorum ben. Buna konuşmacılar da vurgu yaptı; hani bizler de bundan sorumluyuz, sadece iktidarın bir sorumluluğu değil bu. Yapılabilecek şeylerin şimdi örneklerini, önerilerini sunmak istemiyorum; uzun çünkü onlar ama var olan çocuk işçiliğiyle mücadele bir yanıla sürerken, bu alandaki işçi sağlığı ve iş güvenliği sorunlarıyla mücadelenin de gündeme alınması ve yapılabileceklerin konuşulmasını öneriyorum.

DR. CANAN ARATEMÜR ÇİMEN*ENSTİTÜ İSTANBUL İSMEK KOORDİNATÖRÜ*

2021 yılına kadar aslında ismi İSMEK'ti bilinen adıyla. Şu anda Enstitü İstanbul İSMEK, hem mesleki eğitimleri ile hem kültür ve sanat alanındaki eğitimleriyle ve uygulama alanlarıyla biz burayı enstitüye dönüştüreceğimiz bir yapılanma içine girdik aslında. O gün bugündür de kardeş kuruluşumuz var Bölgesel İstihdam Ofisleri. Onların da desteğiyle aslında uygulamaya daha dönük çalışmalar yürütüyoruz sahada.

Biraz sayılardan size bahsetmek istiyorum, büyük bir verimiz var çünkü İstanbul'da. Bir eğitim döneminde 1 milyona yakın başvurumuz oluyor. Bunun yaklaşık 750 binini ya uzaktan ya da yüz yüze eğitimlerle biz karşılamaya çalışıyoruz. Ama onun dışında tabii önemli bir verimiz daha var. Bize başvuranların ve bize gelenlerin çoğunluğu kadın ve genç. Şöyle ilginç bir veri daha var. Yüzde 80'i kadın gelenlerin ama onun dışında özellikle ön lisans, lisans ve yüksek lisans mezunları bize gelenlerin yüzde 60'ını oluşturuyor. Aslında veriler böyle bahsedince hep aklımızda sayı olarak belki kalmıyor ama bize soru sorduruyor sanıyorum.

Neden bu gençler özellikle ön lisanstan, lisanstan veya yüksek lisanstan mezun olduktan sonra bizim mesleki eğitimlerimize katılıyorlar? Mesleki eğitimden kastım şu, çok iddialı bir ifade çünkü bu: Biz aslında istihdam edilebilirliği arttıracak, onları destekleyecek veya henüz hayatının, mesleğinin başında olabiliyor, mesleğinde ilerlemesi için onu destekleyecek eğitimler düzenliyoruz. Dolayısıyla bu bizim için kritik. Ama bu soru arkada gerçekten önemli bir soru: Neden bu gençler bize geliyorlar?

Tabii bu bizi Türkiye'nin istatistiklerine yönlendiriyor. Türkiye'nin istatistiklerinde de biliyorsunuz işte OECD gibi uluslararası kurumlar bazı çalışmalar yaparlar, karşılaştırmalı veriler sunarlar. OECD'de örneğin ne eğitimde ne istihdamda olan genç sayısı yüzde 12,7 civarlarındaiken, bizde bu yüzde 28'lere neredeyse dayanmış durumda. Dolayısıyla lütfen şunu da aklınızın bir köşesinde tutun, sayılar her zaman biraz daha soğuk, mesafeli, soyut ilişki kurmamıza neden oluyor ama az önce adını maalesef eğitim ve ölümle bir arada okumak durumunda kaldığımız insanlar gibi her bir genç aslında ne eğitimde ne de istihdamda olan genç bizim için çok kıymetli, çok önemli. Biz de onların aslında hayata hazırlanmaları, daha farklı bir umut içinde olmaları için çalışmalar yürütüyoruz. İstanbul Büyükşehir Belediyesinde Bölgesel İstihdam Ofislerimiz var. Biz birlikte projeler yürütüyoruz. Az önce bahsi geçen, aslında gelecekte bahsederken bir yandan da aynı zamanda günü de yaşadığımız, yeni pozisyonları gördüğümüz, yeni ihtiyaçların ortaya çıktığı sektörlerle bir araya geliyoruz. Onların ihtiyaç duyduğu pozisyonların yetkinliklerini belirledikten sonra gerçekten işe alıma dönecek işlere imza atmaya çalışıyoruz. O anlamda eğitimler verip ondan sonra işe yerleşmelerini sağlıyoruz. Bu bizim için önemli bir başarı kriteri oluyor. Burada şöyle bir hedefimiz de var. Sadece istihdam edilebilirliği arttırmaya çalışmıyoruz, aynı

zamanda ülkemizde maalesef kırılğan grup olarak tanımlanan kadınları, genç kadınları, yaşı nedeniyle ayrımcılığa uğrayan insanları da her zaman göz önünde bulundurmaya çalışıyoruz ki onları da dışlamayalım ve onlar da bizim tüm süreçlerimizin içinde yer alsınlar.

Tabii uzun süreli işsizlik, diplomalı işsizlik, genç işsizliği -adına her ne dersek diyelim- gerçekten karşımıza önemli bir sorun olarak çıkıyor ve bu sorunun tek başına belediyenin eğitim kurumu ile çözülmesi imkânsız. O yüzden bütüncül çalışmalarla sektörlerle bir araya geleceğimiz, yine Bölgesel İstihdam Ofisleri örneğinde olduğu gibi yerel yönetimlerin kendi kurumlarını hayata geçireceği örneklerin de buluşması gerekiyor bu projelerin çok daha sağlıklı olması ve gençlere de umut yaratabilmemiz için.

Bazen sınıf ziyaretlerinde bulunuyorum, o sınıf ziyaretlerinde şunu görüyorum. Üniversitede o bölümde okuyor ve aynı zamanda bizden o alanda eğitim alıyor. Tamamen bir örnek şu anda canlanması için gözünüzde; bizim mutfak sanatları okullarımız var ve gastronomi biliyorsunuz yükselen bir alan, gençler için çok çekici bir alan. Bir bakıyoruz üniversitede okuyan bir öğrenci aynı zamanda bizim eğitimlerimize katılıyor. Neden bizim eğitimlerimize katılıyorsunuz, niye bizi tercih ediyorsunuz dediğimde, demin hocamızın söylediği aslında uygulama alanı bulamamasından kaynaklı sorunlara hep işaret ediyor. Dolayısıyla mesleki ve teknik eğitim, teorinin çok önemli olduğu ama uygulamanın çok büyük oranda fark yarattığı bir alan. Biz de sanıyorum İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde böyle bir boşluğu tamamıyoruz, uygulama alanı daha fazla yaratıyoruz, daha fazla onların kariyer gelişimlerine destek oluyoruz. Çünkü Bölgesel İstihdam Ofislerimiz onları yalnız bırakmıyor. Bizim okullarımızdan -birtakım uzmanlık okullarımız var az önce saydığım gibi mutfak sanatları veya moda okulumuz gibi- mezun olanların hepsini tek tek arayarak hangi alanda nasıl bir iş aradığını soruyor, onlara uygun iş fırsatları yaratıldığında onlarla buluşturuyor veya kariyer danışmanlığı yaparak başka ihtiyaç duydukları alanda da gelişmelerine destek oluyor. Dolayısıyla böyle çok kapsamlı, aslında, mesleki eğitimlerin ele alınması gereken bir dönemdeyiz. Bu tek başımıza bizim de yapabileceğimiz, eğitimin tek başına çözüm olamayacağı ama aynı zamanda sektörün elini taşın altına koyması gerektiği bir süreç.

Biz işbirliği yaptığımız bütün kurumlara çok önemli bir mesaj veriyoruz, o da şu: Hiçbir zaman belediye olarak, insan onuruna yakışır olmayan bir işte kimseyi istihdam etme ihtimalini yaratmak istemiyoruz, eğitimlerimizle ve istihdam ofislerimizle. Tam tersine sektöre de örnek olacak projeler üretmek az önce bahsettiğim hem insan onuruna yakışır, hem ayrımcılığı önleyici hem de kapsayıcı eğitimlerin ve projelerin hayata geçmesini sağlıyoruz.

Bütün bu istatistiklerde biliyorsunuz hep bizi üzen bir şey var, o da gençlerin yurt dışına gitme maalesef tercihleri. Biz bu tercihleri aslında geriye döndürmeye çalışıyoruz. Eğitim konuşurken hepimizin bu gençlere, bu çocuklara umut sağlamak, umut vermek ve umut aşılacak gibi bir görevi var. Biz de onu yapmaya çalışıyoruz deyip son sözümü söylemek istiyorum.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI*CUMHURİYET HALK PARTİSİ KOCAELİ MİLLETVEKİLİ*

Takip ediyorsunuzdur; yaklaşık üç haftadır; iki hafta Meclis'teki komisyonunda, geçen hafta da Genel Kurul'da Milli Eğitimle ilgili yasaları görüşüyoruz. Ben Kocaeli milletvekiliyim. Kocaeli'nde Mart ayında Milli Eğitim'de 500 milyonluk vurgun adı altında basında çokça yer almıştı. Geçen hafta bu konuyu Meclis'te Sayın Bakan Yardımcısının gözünün içine bakarak yeniden gündeme getirdim. Bu konuyla ilgili hiçbir şekilde bu konu yanlıştır diye bu konu hakkında bir tezkip yazısı hiç kimse tarafından da yayımlanmadı. Konuşmamı yaptıktan sonra komisyondaki Sayın Bakan Yardımcısına gittim. Sayın Bakanım bu durum ne olacak dediğimde, "hepsini biliyoruz, hepsini geri alacağız" dedi. Geri alacağı neydi? Diyarbakır'da bir vatandaşımız e-devlete giriyor, bakıyor ki Kocaeli'nde bir mesleki programa kayıt olmuş. Hemen CİMER'e bir yazı yazıyor, CİMER'den dosya Kocaeli İl Milli Eğitime düşüyor. Bakıyorlar ki konu çok mühim ve büyük. MESEM Projesi, önceki dönem Milli Eğitim Bakanı tarafından gündeme gelmiş ara eleman açığının kapanmasıyla ilgili bir projeydi. Bu proje kapsamında firmalar kaydoluyor ve asgari ücretin üçte ikisi kadar ücreti kaydettikleri üye başına firmalara ödeniyor. Bunda bir sorun yok, fakat sorunun başladığı kısım şurası. Kocaeli'nde bir teknik liseye yaklaşık 22 bin tane üye kaydediliyor. Bu Diyarbakır'daki bir vatandaşımızın CİMER'e girmesiyle ortaya çıkıyor. Türkiye'de 81 tane il var, Kocaeli'nde bir okulda sadece 22 bin üyenin kaydolduğu görülüyor ve hemen müdür açığa alınıyor. Bakan Yardımcısının demesi; gerekli soruşturmalar yapılıyor, inceleniyor. Fakat müdür Bursa'daki başka bir okulda çalışmaya devam ediyor. Milyonlarca lira, dernekler ve danışmanlar vasıtası ile hortumlanıyor.

Baktığımız zaman UTP programı da Uсталık Telafi Programı. Ben Meclis'teki konuşmamda Sayın Bakan için Mucit Bakan diyorum. Neden mucit? Buluşçu... 2014'te müsteşarken öğretmenlerin taban maaş hakkının kalkmasının mucidi Sayın Bakan'dır. Öyle bir hâl almış ki, Kocaeli'nde bu programa aktarılan para 1 milyar TL. Bahsedilen yaklaşık bunun 500 milyon liralık kısmı hortumlanmış ve Sayın Bakan Yardımcısının bize aktardığı "bunları biliyoruz, soruşturmalar devam ediyor, bunları geri alacağız..." Vallahi alır mı, almaz mı bunu bilemem ama pek alacağını da tahmin etmiyorum. Bir yandan vatandaşa kemer sıkırtıyorsun, bir yanda 50 gündür öğretmenler Milli Egemenlik Parkında nöbet tutuyor. Nedir, ne istiyor bu öğretmenler? Nedir derdi diye bir kere sormuyorsun, her şeyi oldubittiye getirip Saray'da pişirip Meclis'te bize yedirmeye kalkıyorsun... Biz bunu yemeyiz kardeşim; yemeyiz, yedirmeyiz, yedirmeyeceğiz de!

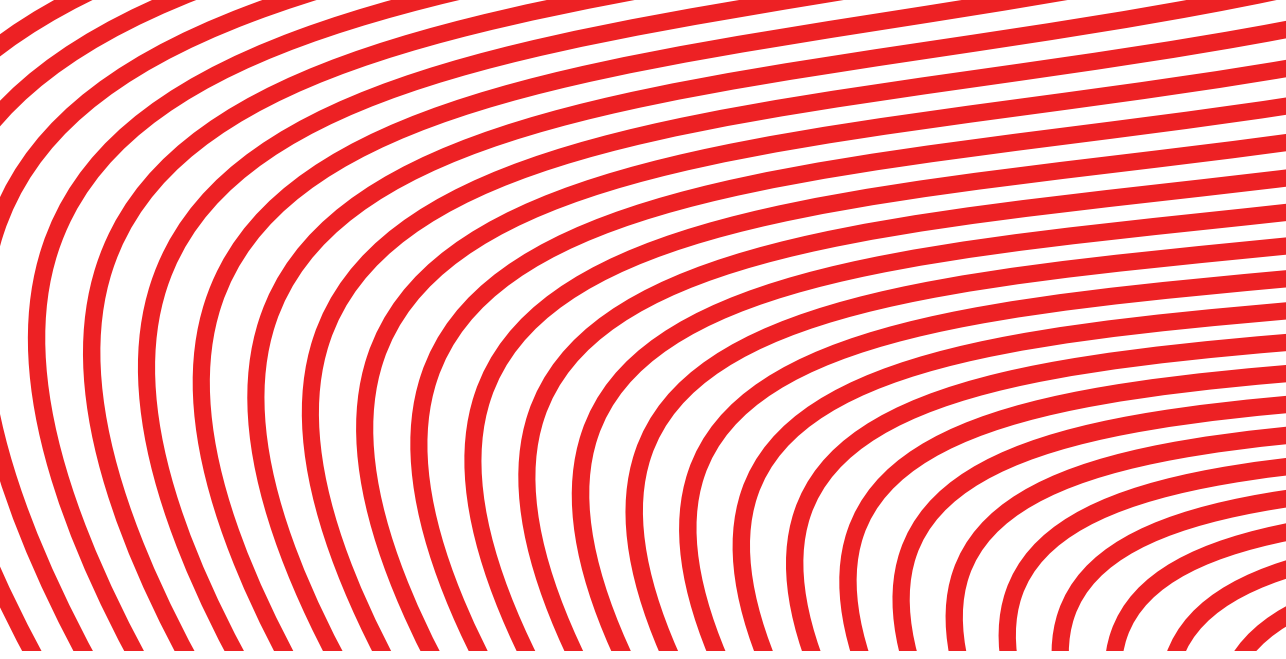
Bunların tabii mucitlikleri bitmiyor. Uсталık Telafi Programı, ara eleman yetiştirme programı kapsamında hortumlamaya devam ediliyor. Tabii bunları hortumlarken nasıl hortumlanıyor? Bu okul müdiresi kendi şifrelerini bu danışman şirketlere veriyor, bu danışman şirketler müdür hanım çok yoğun olduğundan dolayı bu sahte isimleri, -hani Diyarbakır'daki vatandaştan bahsetmişim ya- Diyarbakır'daki vatandaş gibi hayali isimleri sisteme kaydediyor ve bu sayede Milli Eğitimi çok ciddi bir şekilde hortumluyorlar. Yani

9 tane Bakan'ın biri sağa gidiyor, biri sola gidiyor, biri dikine gidiyor. Her gelen farklı bir uygulama ortaya koyuyor ve her gelenin ortaya koyduğu uygulama nedeniyle de milyonlarca paralarımız hortumlanıyor.

Denetim yok... Bir program ortaya koyuyorsun, bu programın nasıl açıklığı olduğunu bilmiyorsun. Paralar hortumlandıktan sonra diyorsun ki: "Biz bu paraları geri alacağız." Alamazsın kardeşim, nasıl alacaksın? Peki, bir okul müdürünün tek başına becerebileceği bir iş midir bu? Bu okul müdürünün arkasındaki güç kimdir, kimlerdir? Kimden kuvvet alıyor bu okul müdürü? Bunların ivedilikle araştırılması gerekiyor. Sadece bir okul müdürünün becerebileceği bir durum değildir bu. Basında çokça yer aldı, bu danışman firmaların da bu işleri belli komisyonlar altında yaptıkları da söyleniyor. Bu danışman firmalar kimdir? Kim bu danışman firmalar? Kimler tarafından yönlendiriliyor? Hangi siyasetçiler bu danışman firmalarının arkasında? Hangi milletvekilleri bu danışman firmaların arkasında? Bunların ivedilikle ortaya çıkması gerekiyor.

Tabii ki bu sistemden belli oranda faydalanan, belli oranda doğru yere giden durumlar da var. Bunlar tabii göz ardı edilmiyor ama başında da söylediğim gibi her gelen, yeni bir sistem ortaya koyuyor. Her gelen, dokuz tane Bakan, hepsinin yoğurt yiyişi ayrı. Bir gelen sanki başka bir partiden geliyor, diğer Bakan'ın yaptığını yaz-boz tahtasına döndürüyor. İnanın eğitim bizim için en önemli unsurdur. Ülkenin her türlü problemi bir şekilde düzelir. Dışişleri düzelir, diğer işler düzelir ama eğitime verdikleri tahribat inanın çok büyük. Bizler bunun Meclis'te ciddi mücadelesini yapıyoruz.

6. OTURUM

YEREL YÖNETİMLER VE EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Bu bölümde eğitim boyutunu yerel yönetimlerle ele alacağız. Cumhuriyet Halk Partisi olarak on yıllardır Türkiye’de yerel yönetimlerde birçok ilki hayata geçirmiş bir partiyiz. Halk Ekmek’ten Halk Süt’e, tercihli yollardan birçok başka uygulamaya kadar Cumhuriyet Halk Partisi geride kalan on yıllarda çok büyük işler yaptı. 2019 bunun bir kırılma noktası da oldu. Geçmişten bugüne bugün burada olan Şişli’de, İzmir’de iyi işler yapan belediyelerimize İstanbul, Ankara gibi çok uzun aralardan sonra belediyelerimiz eklendi ve Türkiye 2019’dan bu yana Cumhuriyet Halk Partisi’nin halkçı belediyecilik uygulamalarını deneyimledi, gözlemledi. Covid gibi, ekonomik kriz gibi çok zor koşullara rağmen belediyelerimiz çok önemli inovatif uygulamalara imza attılar.

Yerel yönetimler halkın en yakın olduğu kurumlar, kuruluşlar; dolayısıyla halkın her konusu yerel yönetimlerin de konusu. O nedenle eğitim alanında yaptığımız ve karşılığını 2023 seçimlerinde de aldığımız, tıpkı birçok alanda olduğu gibi, eğitim alanında da çok iyi çalışmalarımız var. Bugün çok başarılı belediye başkanlarımız, Türkiye’ye mâl olmuş Belediye başkanlarımız burada. Çok yoğun programları var ama Eğitim Maratonu Türkiye için çok önemli, eğitim Türkiye için çok önemli.

GÖKAN ZEYBEK

CUMHURİYET HALK PARTİSİ YEREL YÖNETİMLER VE DİRENÇLİ KENTLERDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Cumhuriyet Halk Partisi'nin halkçı, toplumcu belediyeçilik anlayışının içinde temel yerel yönetimlerin yapılması uygulamaları dışında, son yıllarda belki de 2024 seçimlerindeki başarımızın anahtarlarından bir tanesi de hizmet anlayışımızın genişlemesi ve bu anlamda bunlara eğitimin de dâhil edilmiş olmasıdır. Ne diye bakacak olursak, CHP belediyeçiliğinde bugüne kadar hiçbir belediyede görmediğimiz biçimiyle kreş hizmetlerinin başladığını görüyoruz. Okul öncesi eğitim çağındaki çocuklarımızın eğitimdeki fırsat eşitliğinden yararlanmasına ilişkin olarak, dar gelirli ailelerin çocuklarıyla, yerel yönetimlerde ve belediyelerimizde çalışan ailelerin çocuklarına verdiğimiz kreş hizmetiyle birlikte çocuklarımız şimdi daha güçlü bir biçimiyle hayata atılıyorlar.

TBMM'de bugün görüşülmekte olan, haftaya da devam edecek olan hayvan haklarıyla ilgili yasa tasarısı da bize gösterdi ki burada çok değerli belediye başkanlarımızın huzurunda, siz değerli konukların huzurunda, tüm Cumhuriyet Halk Partili belediye başkanlarımıza kreş çağındaki çocuklara, insan sevgisinin yanında doğa sevgisinin de, hayvan sevgisinin de öğretilmesinin şart olduğunu; bugün bu yasa teklifini parlamentoya getiren zihniyete mensup insanların daha çocuk çağdayken eğitilmesinin son derece önemli olduğunu belirtmek istiyorum.

Bizim yerel yönetim anlayışımız içinde okul öncesinden başlamak üzere ilköğretim okullarının yapılması, ortaöğretim deprem bölgelerindeki okul inşaatları ki burada Ankara ve İzmir biraz sonra gelecek olan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımızın Türkiye'nin her coğrafyasında yapmış oldukları eğitim yatırımları bunun en temel örneğidir. Yine bu dönem içinde eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanamayan dar gelirli ailelerin çocukları için yapılmış olan burslar, ortaöğretimde, lisede ve özellikle üniversitede öğrencilere verilen burslar başlamak üzere, üniversite için başka bir şehre göç etme durumunda kalan öğrenciler için yapılmış olan yurtlar başta olmak üzere, üniversitelerin giriş kapılarının hemen yan tarafına ya da öğrenci yurtlarının karşısına yapılan kent lokantaları, gıda bankaları ile birlikte belediyelerimiz, özellikle de büyükşehirlerde çok ciddi biçimiyle eğitimde önemli yatırımlar yapıyorlar.

Ankara, İzmir başta olmak üzere Türkiye'nin pek çok belediyesinde işe kazandırma kursları yapılmaktadır. Meslek edindirmeyle evinden çıkmayan, mesleği olmadığı için modern çalışma yaşamına katılmayan kadınlarımız için yapılan çalışmalarla milyonlarca insanımız bir meslek sahibi olmuş ve bu sayede de ailesinin geçimine katkı sağlamıştır.

Başta büyükşehir belediyelerimiz ve ilçe belediyelerimizin ortaöğretim mezunu öğrencilerin lise giriş sınavları, lise mezunu öğrencilerimizin

üniversite giriş sınavlarında dershaneler kapatıldığı için kurmuş oldukları akademiler, kurs merkezleri, eğitim destek üniteleriyle birlikte yine dar gelirli ailelere fırsat eşitliğinden yararlanamadıklarından sınavlarda zor durumda kalan öğrencilerimiz için açmış oldukları kurslar bizim çok önemli bir çalışma alanımız.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin yerel yönetim anlayışının içinde biz aynı zamanda belediyelerimizde çalışanların 2028'deki genel seçim ya da daha önce yapılacak olan bir erken seçimde Türkiye'yi yönetecek kadroları oluşturma konusunda bir eğitim çalışmasını da başlatmış bulunuyoruz. Yeni Türkiye'nin yönetici kadrolarının önemli bir kısmı çok başarılı yerel yönetim kadrolarımızın içinden oluşacaktır. Yine bu dönem içinde başta belediye meclis üyelerimiz, il genel meclis üyelerimiz ve bu manada belediyede farklı alanlarda çalışan teknik eğitimci kadroların ortak bir anlayış, ortak bir dil ve ortak bir söylem etrafında buluşmaları konusundaki eğitim çalışmalarımız devam ediyor. Normalde merkezî yönetimin yapması gereken, cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde bütçe kaynaklarının tamamını Maliye Bakanlığından alıp, yapılması gereken eğitimle ilgili yatırımları yapmadıkları için, eksik yaptıkları için hâlâ Türkiye'nin pek çok coğrafyasında ikili hatta bazı yerlerde deprem bölgelerinde, ikili eğitimin bile sağlanmadığı yerlerde elini, kolunu, gövdesini taşın altına sokan başta 14 Büyükşehir Belediye Başkanımıza ve tüm Cumhuriyet Halk Partili belediye başkanlarımıza sizin huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Başkanımız Özgür Özel'in Genel Başkanlığında eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanamayan toplumun alt gelir grubundaki çocuklarımıza ve gençlerimize katkı ve destek vermeye bundan sonra da bütçe olanaklarımızı arttırarak devam edeceğiz.

MANSUR YAVAŞ

TARİHİ KENTLER BİRLİĞİ BAŞKANI, ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

2019 yılında, göreve geldikten sonra bildiğiniz gibi pandemiyle karşılaştık. Pandemide bütün okullar kapatıldı, uzaktan eğitime geçildi. Uzaktan eğitime geçildi ama bu çocuklar uzaktan eğitime nereden girecekler? İnternette girmek zorundalar. Annelerinin, babalarının telefonlarını istediler, onlardan girmek istediler. Milli Eğitim Bakanlığı bir yandan okulları kapatıp online eğitime geçerken ve birçoğu bu çocukların köylerine gitmişken acaba bu eğitime nasıl katılacaklar? Bunları maalesef çözümünü bulmadan uygulamaya geçtiler.

Türkiye’de ilk defa, 918 köyde ücretsiz internete geçtik, üzerimizde sorumluluğu olmamasına rağmen bütün köylere internet hizmeti götürdük ve oradaki çocuklarının eğitimden mahrum kalmamasını sağladık. Bu çocuklardan sosyal destek alanların içerisinde tam 60 bin öğrenciye -şimdi tam zamanı hatırlamıyorum ama- bir yıl, belki de daha az bir sürede 10’ar gigabayt vermek suretiyle bu gençlerimizin eğitiminden mahrum kalmamasını sağladık.

Şunu fark ettik: Hayata başlarken bu çocuklar, özellikle sosyal destek alan ailelerin çocukları, eşit şartlarda başlamıyorlar. Biz bunlar için neler yapabiliriz, diye düşündük ve birçok uygulamayı da hayata geçirdik. Şu anda Ankara’da 60 bin ortaöğretim öğrencisi okuluna ücretsiz gelip gidiyor, bunların tamamı sosyal hizmetler tarafından karşılanıyor. Ankara’da okuyan bütün öğrencilere aylık 240 liraya tamamen sınırsız otobüslerde binış ücreti vardır ve sınırsız bir şekilde bu haklarını kullanmaktadırlar. Sonuç itibarıyla yaptığımız birçok destekle Türkiye’de yapılan bir araştırmada, öğrenci dostu olarak geri sıralardaydık, şu anda Eskişehir’in arkasından ikinci sıraya ulaşmış bulunuyoruz.

Milli Eğitim’in maalesef bazı kaymakamların izin vermemesi nedeniyle, özellikle ilk dörde giden çocuklara, birçok belediyemiz kahvaltı yardımı yapmak istiyor ama bunların birçoğu engellendi. Biz de şöyle bir imkân sağladık. Şu anda kantinleri uyan 15 bin öğrenciye her gün 25 lira harcayabilecekleri, yani arkadaşları gidip kantinden bir şey alırken mahzun kalan çocukların düzenli şekilde oradan alışveriş yapacakları şekilde Başkent Kartlarına para yatırmak suretiyle, onların da yaşlıları gibi oralarda o imkânlardan yararlanmasını sağlıyoruz.

Yıllık 240 bin öğrenciye düzenli şekilde kırtasiye yardımı yapıyoruz. Ancak bu kırtasiye yardımını yaparken de bir yandan kendilerine böyle çanta, kalem, kitap vermek yerine Başkent Kartlarına yatırdığımız paralarla kırtasiyelerde sadece bu parayı harcamalarını sağlamak suretiyle hem kırtasiyeciler esnafının ayakta kalmasını sağlıyoruz hem de çocuğun belediyenin verdiğini değil, kırtasiyeden gidip gerçekten kendi ihtiyacı neyse onu almasını sağlıyoruz.

Bugüne kadar yapılan tüm sınavlarda, sosyal destek alan Ankara'da şu anda 220 bin aile ve bunların çocukları var, bunların tümünün gerek lise giriş sınavları gerek üniversite giriş sınavlarının tümünün ücreti belediyemiz tarafından karşılanmaktadır.

Üç yıl önce birdenbire konaklama problemi çıktı ve bir gün bir telefon geldi belediyeye. Caminin bahçesinde iki tane kız çocuğu oturuyor ve ellerinde valizlerle, bunu mahallenin imamı görüyor. "Siz burada ne arıyorsunuz" dediği zaman "yurtlarımızda yer yok, biz açıkta kaldık; ya geri döneceğiz veya bir şekilde konaklamanın imkânını arıyoruz" dediler ve derhâl devreye girdik. Belediyenin bir başka üniversiteye tahsis ettiği ancak hayata henüz geçiremediği binaları yurt hâline getirmek suretiyle tam 8 bin öğrencinin birer yıl kaybetmemesini sağladık. Bunların tüm yemekleri ve masrafları belediyemizden karşılandı. Hatta okulları uzak olanları düzenli şekilde tam bir yıl boyunca ücretsiz servisle okullarına kadar götürdüler.

Biz 25 tane kreş açabildik, mevzuattan dolayı bunların birçoğunu da açarken "çocuk etkinlik merkezi" adı altında açtık. Ancak tasarruf tedbirleri her nedense kreş yapımını yasakladı. Ben bununla ilgili Sayın Bakan'a yazı yazdım: Eğer sizin buradan amaç kamu kurumlarının kendi aileleri için kreş açmasını yasaklamak ise bir şey demiyorum. Ancak biz özellikle dezavantajlı grupların çok oturduğu mahallelerde kreş açmak istiyoruz. Bunun bir an evvel ortadan kaldırılması gerekiyor. İnşallah oradan olumlu sonuç çıkarsa kendi dönemimizde kreş sayısını en az 100'e çıkarmayı planlıyoruz.

Kentimizin birçok noktasında kütüphaneler açtık. Buradan öğrenciler yararlanmakta, birçoğundan ücretsiz yararlanıyor. En son Kızılay'da bir tane bu şekilde kütüphane açtık. Yani bizim hayata bakışımız, belediyeye bakışımız şudur: Hayata her çocuk eşit bir şekilde başlamaktadır. Eğer bunu Bakanlık sağlayamıyorsa bu belediyelere de bir görev olarak verilmiştir. Onların eğitimine katkıda bulunmak, onların da yaşlıları gibi hayata eşit şartlarda katılmalarını sağlamak, eğitim aldığı süre içerisinde onun mahzun kalmamasını sağlamak için biz her türlü desteği veriyoruz.

Ayrıca her türlü kursu vermek suretiyle, yine onların yetişemediği konularda kurslar almaları suretiyle ve üstelik Türkiye'nin hiçbir yerinde olmayan ve yüksek bedellerle uzmanlarını getirdiğimiz kurslar açıyoruz. Peki, okul bitti, ne yapacak? Devletin kapısına ya da belediyeye iş diye geliyorlar. Meslek edindirme kursları bizden önce de devam ediyor; BELMEK'ler sayesinde meslek edindirme kurslarında yetiştiriyoruz. Ayrıca belediyede açtığımız kariyer merkezi yoluyla organize sanayi ile işbirliği yapmak suretiyle Kişisel Verileri Koruma Kanunu'na takılmadan, sadece kendi özellikleri görünecek şekilde, isim ve fotoğrafları olmayacak şekilde, organize sanayilerin erişimine açtık. Onlar bizim kariyer merkezimizden kendi ihtiyaçlarını bize bildiriyorlar, seçtikleri isimleri bildiriyorlar, bizim aracılığımızla da işe girmelerini sağlıyoruz. Yine bu organize sanayilerle görüşmek suretiyle öğrencilerden ihtiyaç duydukları alanlardaki gerek staj yapmaları gerekse işe başlamaları yönünde, bizden hangi konuda eğitim istiyorlarsa onları vererek onların da bir an evvel iş sahibi olmalarını sağlıyoruz.

Sosyal demokrat belediyeler olarak, sosyal belediyecilik olarak -Ankara için söyleyebilirim; bütün belediyelerimiz bunu kendi çapında, kendi imkânlarıyla yapıyor ama- bir kentte yaşayan hiç kimsenin aç kalmaması için, 220 bin aileye düzenli şekilde birer kilo et parası yatırıyoruz, sadece et almakta kullanıyorlar. Neden? O çocuklar yetişirken dezavantajlı gruplar ve mutlaka o eve protein girsin ki, bu çocuklar daha sağlıklı imkânlarda okusunlar diye. Dolayısıyla bu 5 yılın karşılığını da Ankara halkı fazlasıyla bize verdi. Yaptığımız çalışmaların betondan, asfalttan ibaret olmadığını, insan öncelikli olduğunu gördü, bunu da seçimlerde ödüllendirdi ve gerçek belediyeciliğin ne olduğunu bu şekilde bütün Türkiye'ye göstermiş olduk.

Ben bu konuda görev yapan bütün belediye başkanlarımızla son beş yılda başlamak üzere inşallah bundan sonra da artarak devam edecek şekilde; gerçek belediyeciliğin ne olduğunu gösterip sosyal belediyeciliğin, sosyal demokrat belediyeciliğin, halkçı belediyeciliğin ne olduğunu gösterecek şekilde artırarak devam edeceğiz. Devletimizin, Bakanlığımızın bu konudaki bütün eksikliklerini gidermek herhâlde biz belediye başkanlarına düşüyor. Elbette bizden sonra gelenler de bu yolu tercih etmek zorunda kalacak. Bizden olmayan, yani vatandaşın tercihiyle başka partilerden seçilmiş belediye başkanları da inşallah bizleri takip edip, örnek alıp onlar da aynı çalışmalarını yaparlar temennisiyle hepinize saygılarımı sunuyorum.

CEMİL TUGAY*İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI*

Bugün konuştuğumuz ve dikkat çekmeye çalıştığımız konu, vatandaş olarak hepimizin şahit olduğu; kimi zaman yetiştirmeye çalıştığımız çocuklarımız aracılığıyla, kimi zaman politik yaşamımız ve kamu yönetimi görevlerimiz boyunca şahit olduğumuz ihtiyaçlar, haksızlıklar, adaletsizlikler üzerinden hepimizin sürekli takibinde olan, istemesek de gözümüzün önünde bir sürü sorunun yaşandığı bir konu eğitim sorunu.

Bizler her gün gençlerimizin, eğitim almaya çalışan çocuklarımızın hayatına yeni sokulan, yaşamak zorunda bırakılan zorluklara şahit olarak geçiriyoruz günlerimizi ve gittikçe artan problemleri hepimiz büyük bir üzüntüyle, zaman zaman da ibretle yaşıyoruz.

Ben bir öğretmen çocuğuyum. Bütün çocukluğum, gençliğim babamın öğretmenlik yaşamı boyunca okullarda yaşananları izleyerek, onları yakından takip ederek geçti. Dolayısıyla eğitimin sadece öğrenci boyutunu değil, aynı zamanda öğretmenler açısından yaşanan sorunlar boyutuyla da bir şahidi oldum istemeden ya da kendi tercihim olmadan.

Öncelikle şunu söylemek isterim, yakın zamanda biliyorsunuz üniversitelerde okuyan ve Kredi Yurtlar Kurumunda kalan öğrencilerimizin aylık ücretlerini 1480 liradan 6000 liraya çıkardı Kredi Yurtlar Kurumu. Böylesine fahiş bir artışı, zammı gerçekten vicdanların kabul edemediği bir şey olarak görüyorum. Bu ya da buna benzer bir sürü mağduriyet yaşanırken, öğretmenlerin yaşadığı zorlukların da gözden kaçmaması gerektiğini düşünüyorum. Öğretmenler her geçen gün biraz daha baskı altında, biraz daha mutsuz oldukları ortamlarda çok sevdikleri mesleklerini yaparken gittikçe daha fazla haksızlığa uğrayarak görevlerini yapmaya çalışıyorlar. Ama onların hayatımızdaki önemini hepimiz çok iyi biliyoruz ve onlara biraz daha fazla sahip çıkma yolunda bir şeyler yapmamız gerektiğini de biliyoruz.

Bu anlamda İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak öğretmenlerimize yönelik yeni bir program başlatacağımızı buradan ifade etmek isterim. Biraz önce değerli başkanlarımız bizlerin, Cumhuriyet Halk Partili sosyal demokrat belediye başkanlarının eğitim alanında bırakılan açıkları kapatmak, haksızlıkları gidermek, eğitimdeki eşitsizlikleri gidermek için neler yaptığımıza dair bir şeyler söylediler. Ben de çokça şey söyleyebilirim, biraz da bahsetmek istiyorum.

Bunlar temel eğitim çağından ya da okul öncesi eğitim çağından başlayan ama yüksek lisans düzeyinde eğitim görene kadarki süreçte tüm öğrenciler için farklı boyutta çalışmalar. Bizler, her birimiz kendi kentlerimizde sürekli arttırdığımız anaokulları, kreşler, okul öncesi eğitim birimleriyle çocuklarımızın adeta doğumundan itibaren yanlarında olmaya çalışıyoruz. İzmir’de de

yaklaşık 44 tane okul öncesi eğitim amaçlı kurduğumuz tesisle İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak 6 binden fazla çocuğumuza hizmet veriyoruz.

İlkokulda çocuklarımızın beslenme sorunları var. Okul şartlarının iyileştirilmesi ile ilgili yapılması gereken çalışmalar var. Kiminin kıyafet ihtiyacı, kiminin kırtasiye ihtiyacı var. Bütün bunlarda yine sosyal destek amaçlı pek çok çalışma yapıyoruz. 20 binden fazla çocuğa kıyafet yardımı yapıldı İzmir’de geçen yıl içerisinde, 95 binden fazla çocuğa kırtasiye yardımı yapıldı. Mevcut kırtasiyelerden alışveriş yapsınlar diye, onlara yardım kartları dağıtıldı. Daha ileri eğitim çağlarında ortaokulda ve lisede çocuklarımıza, sınavlara hazırlanırken destek olmak için pek çok eğitim biriminde kurslar düzenlendi ve sınavlarda daha adil şartlarda yarışmaları için onlara eğitim desteği sağlandı. Öğrencilerimize okul önlerinde herkes gibi İzmir’de de yemek dağıttık. Üç tane üniversitemizde geçen dönem boyunca, bütün eğitim sezonu boyunca sabah ve akşam binlerce öğrenciye yemek servisi yapıldı. Pek çok öğrenciye yine ulaşım desteği sağlandı ve yine 5400 civarında üniversite öğrencisine yılda 2 kez maddi yardım sağlandı.

Bütün bunları arttırarak yapmaya devam edeceğiz ama bunların biraz daha fazla sistematik olması gerektiğini bildiğimiz için bu yeni yerel yönetim dönemimizde Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığımızın altında Eğitim Destekleri Şube Müdürlüğü’nü kurduk. Bu müdürlüğün amacı, bireysel olarak her türlü başvuruya bir değerlendirmenin sonrasında vereceğimiz muhtemel olumlu cevap ile sadece tek tip bir yardım değil, öğrencilerin ihtiyacına göre kimine okul için kırtasiye yardımı, giyim yardımı ya da barınma yardımı sağlarken kimisine de aslında yurt dışında eğitim olanağı da tanıyacak çalışmalar yapmak istiyoruz. Yani biraz kişiye özel bir eğitim desteği çalışmasını bu dönemde başlatacağız.

Yakın zamanda belediyenin gücünü sivil toplumun, toplumun gücüyle birleştirmeye başlayacak bir eğitim dayanışması sürecini de başlatmak istiyoruz. Özellikle barınma problemi yaşayan ya da yurt ücretlerini ödemekte zorlanan üniversite öğrencileri için, ilimizdeki her kesimi dayanışmaya davet edeceğimiz ve sonuçta yurtlarda kalan, yurt ücretlerini ödemekte zorlanan öğrenciler için, belediyenin kaynakları yanında toplumun dayanışma duygusunu da işin içine kattığımız bir kampanyayı başlatacağız.

Her yaşta hem öğrencilerimizin hem öğretmenlerimizin desteklenmesi gerektiğine yürekten inanıyorum. Bunun için yoğun bir çaba göstereceğiz ve Meslek Fabrikamızdan mezun olmuş ama kendisini herhangi bir konuda biraz daha geliştirmeye çalışan öğrenciler için onlara kurslar düzenlerken, Neet projesini de yaygınlaştırılmış bir şekilde İzmir’de uygulamayı düşünüyoruz. Çünkü bugün okuldan mezun olmuş, kendi çabalarıyla bir iş bulmaya çalışan ama başvurduğu her yerden olumsuz cevap alan, aslında gerçekte birbirinden değerli gençlerimiz ne istihdamda ne de eğitimde, artık bir şey yapamaz hâle geldikleri için, adeta evlerinde saklanmak zorunda bırakıldıkları için, onlara çözüm üretmek için bu Neet projelerinin çok yararlı olduğunu gördük, inandık, daha önceki denemelerimizden bunu anladık. Bunu en yaygın şekilde

İzmir’de uygulamayı düşünüyoruz. Sonuçta buradan çok değerli gençlerimizin kendilerine yeni istihdam alanları bulacağına inanıyoruz. Ama bunlar sadece sıradan bir istihdam olmayacak; aynı zamanda birer yönetici kazanacağız. Özel sektörümüz çok değerli yöneticiler ya da kendini çok iyi yetiştirmiş gençler kazanacak. Buna çok inanıyoruz.

Bu sene bir şey deneyeceğiz, arkadaşlarımız şu anda onun çalışmasını yapıyorlar. Başarılı olursak belediye uygulamaları açısından yepyeni, farklı bir uygulamayı da kazandırmış olacağımızı düşünüyorum ülkemize. Değerli arkadaşlarım; çocukların okullarda beslenme problemi gerçekten vahim bir sorun, hepimizin içini çok acıtan bir sorun. Bununla ilgili kesin çözüm üretmek için şu gerekiyor: İktidar olmalıyız değil mi? Bizler inanıyoruz. Tüm Cumhuriyet Halk Partililer bu yolda bütün becerilerini gösterecekler, emeklerini, inançlarını ortaya koyacaklar ve önümüzdeki genel seçimde Cumhuriyet Halk Partisi’ni iktidar yapacağız. Ama o güne kadar tabii ki bulabildiğimiz her yolu deneyeceğiz. Biz de İzmir’de bu sene özellikle sosyoekonomik durumu kötü olan mahallelerdeki okullarımızda, öncelikle ilkokullarımızda ve sonra ortaokullarımızda, gücümüz yettiğince fazla sayıdaki okulda kantinlerin işletmelerine talibiz. Kendi şirketimiz üzerinden çocuklarımıza sembolik ücretlerle sağlıklı gıdaları eriştirmek istiyoruz. Bunun için okulların kantinlerinin ihalelerine giriyoruz. Onlara engel olmaz da bize verirlerse İzmir’deki o yoksul ailelerin çocukları bu sene aç kalmayacak. Onları aç bırakanlara yazıklar olsun. Bu cevabı hep birlikte vereceğiz.

EKREM İMAMOĞLU

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ BAŞKANI, İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

Hayati bir konuda Suat Başkanımız bizi buraya davet etti. Belki de bence hiçbir zaman değişmeyen bir öncelik var vatandaşlarımızın arasında. Ne zaman insanlarımıza sorsak, en önemli konumuz ne? Ya da ne zaman insanlarımıza sorsak, şu anda sizi en çok mutsuz eden ya da karamsar olduğunuz sorunuz ne? Yıllardır aslında birinci sırada hep eğitim olmuştur. Ne üzücüdür ki gerçekten yıllardır da insanlarımız o eğitimle ilgili sorunu en ön sıraya koymuştur. Dönem dönem bu sorunun önüne dönem gereği bazen ekonomik sorunlar, bazen afetler ve diğer bir kısım konular geçmiş olsa da bu anlamda açık ara birinci sırayı insanlarımızın önceliğinde hiçbir zaman başka bir konuya bırakmayan eğitim. Hâlbuki eğitim, bu güzel Cumhuriyet kurulduğu ilk andan itibaren bence Cumhuriyet'in kuruluş temelindeki en öndeki, en birinci sıradaki konu olmuştur. Düşünsenize bir Cumhuriyet kurulurken kurtuluş mücadelesinde bir yandan şehitlerimizi verirken, gazilerimiz yaralanırken, büyük acılar çekilirken, bu güzel Cumhuriyet'in kurucu lideri Mustafa Kemal Atatürk aynı esnada eğitim seferberliği, eğitim politikalarını geliştirme, eğitim çalıştaylarını yapma ile ilgili adımlar atmış ve çalışmalar yapmıştır. Bu anlamda büyük devrimleri hayata geçiren, alfabesinden okuma yazma seferberliğine, özellikle teknik ve bilimsel zeminde eğitimi yukarıya taşıyan özel çalışmalar, yurt dışına yetenekli insanları göndermek gibi birçok konuda adımları atan bir Cumhuriyet'in evlatlarıyız. Elbette Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, özellikle eğitime ve gençlere verdiği önemin gerekçesi, memleketin geleceğinin onlara ait olduğunun farkında olmasıydı. Ama ne yazık ki son yıllarda bizi mutsuz eden çocuklarımızın kafası karışık, gençlerimizin geleceğe umutsuz bakmasına sebep olan ve bir nevi eğitimi kendi siyasi bekası adına insanların hayatına dayatmacı bir şekilde teknikten, bilimden, akıldan uzak uygulamaları ortaya koyarak, eğitimden başka her şeye benzeyen bir düzene evrilmiş durumda Türkiye'deki Milli Eğitim düzeni.

Okullara gidiyoruz, öğretmenlerimizin mutsuzluğunu görüyoruz; okullara gidiyoruz, velilerimizin mutsuzluğunu görüyoruz ve aynı zamanda en kötüsü bence çocuklarımızın ve gençlerimizin umutsuzluğunu görüyoruz. Hâlbuki biz düşünen, araştıran, sorgulayan bir nesil için eğitimde devrim yapmış bir ülkenin, bir Cumhuriyet'in evlatlarıyız. Bu anlamda Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerini sarsacak, gençlerimizin geleceğini karartacak hiçbir adıma hep birlikte müsaade etmeyecek çalışmaları yapmakla yükümlüyüz.

Bu anlamda en son özellikle öğretmenlik mesleğini de tehdit altına alan Türkiye Yüzyılı Maarif Modelini mutlaka iyi anlamanın ve analiz etmenin şart olduğunu düşünmekteyim. Tabii karşımda öğretmenlerimizi görüyorum. Yıllardır atanmamış öğretmenler, yıllardır atanmamış öğretmenlerimizin sorunları. Özellikle Öğretmenlik Mesleği Kanununun Anayasa'ya aykırılığı. Öğretmenlik mesleğini en önemli bir meslek olarak gören bu milletin, kanunda yazılı hâlinin sıradanlaştırılmış biçimine elbette şiddetle karşıyız. Bunun siyasi görüşü olmaz. Yani hepimiz çocuklarımız dünyanın en başarılı çocukları olsun diye yetişsin istiyoruz. Bu anlamda bugünkü sistemde nepotizm, kayırmacılık gibi

birçok problemi yaşattıkları, liyakatten uzak bir dönemin varlığı, bahsettiğim bu özelliklerden uzak bir dönem. Bu mânâda bahsettiğim gibi öğretmenler, öğrenciler ve bütün sistemin sıkıntıları, üniversitelerimiz, üniversite sınav düzeni, sınavlarda alınan sonuçlar, eğitim kalitesinin yansması bütününü bizi çok derinden üzmemekte. Bu yolda hep beraber hareket etmeli ve özgürlüğün, düşünce özgürlüğünün, bilimsel ve akıl zemininin var olduğu bir eğitim sistemini inşaallah milletçe iktidara geldiğimizde bu ülkeye kazandıracığımızı ve bu işi eğitimcilerle emanet edeceğimizi; eğitimcilerle, bu işi bilen insanlarla çözeceğimizi belirtmek isterim. Zaten şu anda Türkiye’imizde her konudaki en büyük tehdit, “her şeyi ben bilirim” diyen tek kişilik akıl; meselenin temeli ve sorunun temeli orada.

Tabii yerel yönetimler olarak çok büyük bir sorumluluk üzerimize yüklendi sevgili dostlar. Türkiye’de son yerel seçimde, hele hele birinci parti olarak çıkıp 411 belediyenin yönetimini ele aldığımız an itibarıyla artık bizler eğitimle ilgili de çok güçlü, çok karakterli işler yapmakla yükümlüyük. Az önce kararlı duruşu ve cümleleriyle son bölümüne yetiştiğim İzmir Büyükşehir Belediye Başkanımız ve yine buradan az önce uğurladığımız Ankara Büyükşehir Belediye Başkanımız, yine bizimle olan Emrah Şahan Belediye Başkanımız ve bütün belediye başkanlarımızla birlikte özenli çalışmalar ve özenli uygulamalarla vatandaşımızın her sorununa temas etmekle yükümlüyük. Bilgileri belge altına almalıyız, kurala dökmeliyüz, sistemi kurmalıyız ve kurumsallık içerisinde o sistemin çalışmasını sağlamalıyız. İnsanlarımıza laf kalabalığı yapacak bir ekip değiliz. Biz artık Türkiye’nin birinci partisiyiz ve Türkiye’nin en çok belediyesini yöneten yönetimiz. O bakımdan her sistemi bilimsel zemine uygun, her sistemi vatandaşın düşünceleriyle katkı almış ve aynı zamanda dünyada iyi örneklerinin katıldığı bir zeminde hizmete dönüşmüş modelleri vatandaşlarımızla buluşturmalıyız.

Biz İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak her konuda iddialı adımlar attığımızı inanıyoruz ve her konuyu bir kurumsallığa döktüğümüzü de biliyoruz. Aslında eğitime dayalı o kadar çok işimiz var ki... Size sadece kreşleri anlatsam, tek başına önemli bir süreç. Dört yılda 104 kreşimiz hizmete girdi ve çok yakın zamanda Yuvamız İstanbul kreşleri 150 adedi bulacak. Bunun anlamı ne biliyor musunuz? Her yıl 20 bin çocuğumuzu, 1 yılda 3-5 yıllık eğitim almışçasına hem de en belki ihtiyacı olan mahallelerimize kurulan bu kreşlerimizde gerçekten uygun koşullarda ve desteklenen koşullarda çocuklarımızı hayata hazırlıyor olacağız.

İşte İstanbul Planlama Ajansı bile bir şehrin bütüncül eğitimi hâle gelmesi, sistemin kentli eğitimini sağlayan bir modele evrilmesi konusunda hizmet veriyor. Muhtemelen bugün sizlere hitap ettiğini biliyorum Canan Hanım karşımda, Enstitü İstanbul İSMEK’i yöneten değerli hocamız, onun ekibi ve yüz binlerce insanımıza meslek eğitimi veriyoruz, yüz binlerce insanımıza yetenekleri üzerinden eğitim veriyoruz ve bunun büyük bir kısmı kadın. Sadece orada meslek eğitimi vermiyoruz, yine yüz binlerce insanımızın kariyer planını yoluna koymak ve sürecini planlamak adına Bölgesel İstihdam Ofisleri üzerinden farklı bir eğitim stratejisine geçiyoruz ve oradan insanlarımıza iş

buluyoruz. Şu anda dört yıl öncesinde kurulduğu günden bugüne 200 yüz bini aşan sayıda insanımızın belediye dışında iş bulmasına imkân sağlamış bir kurumdan bahsediyorum. Her biri bir marka; Yuvamız İstanbul bir marka, İstanbul Planlama Ajansı bir marka, Enstitü İstanbul İSMEK bir marka, Bölgesel İstihdam Ofisleri bir marka ve bunların hiçbirisi biz göreve gelmeden önce yoktu, sıfırdı. Şimdi artık yüzlerce, milyonlarca diye sayıları söyleyebilmenin gururunu yaşıyorum.

Bakın bütün bu çalışmalarımızı geleceği planlayarak yapıyoruz sevgili dostlarım. İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi'nde her yaşta, herkes için çok yönlü eğitim olanakları, strateji eylem çerçevesini oluşturduk ve bütün adımlarımız aslında bu sürecin, bu ortaya koyduğumuz menzilin basamakları ve aşamaları. Bu yönüyle yine bugünün güncel sorunlarına katkı sunmak adına sadece üniversite öğrencilerine, senede 100 bin gencimize 7 bin 500 lira burs verdiğimizizi, önümüzdeki dönem ise 100 bin gencimize -neydi biliyor musunuz biz almadan önce, sıfırdı- 15'er bin lira burs vereceğiz bu sene. Dolayısıyla milletin parasını, milletin en değerli ihtiyacı olan eğitime katkı konusunda kullanma konusunda cömertliğimiz ve milletin bütçesini iyi yönetme karakterimiz bu yönde devam edecek.

Özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük olan ve öğrencilerinin yeterince katkı alamadıklarından geriye düştüğünü düşünen vatandaşlarımıza da farklı yöntemlerle katkı sunuyoruz. İlk defa Ders Atölyesi Merkezlerini açtık. 12 tane Ders Atölyesi Merkezi, 17 tane de Ders Destek Atölyesini Mahalle Evleri'mizde açtık. Aynı zamanda 50'yi aşan kütüphaneyi bizim dönemimizde hizmete sunduk ve her kütüphanemiz özellikle seçilen yoksul mahallelerde, kütüphane erişimi olmayan mahallelerde sadece bir kütüphane değil, aynı zamanda bir yaşam merkezi, aynı zamanda farklı konularda bir eğitim merkezine dönüştü.

Az önce söylediğim genç üniversiteli desteğinin yanı sıra Sen Oku Diye projesiyle ilkokul, ortaokul, lise öğrencilerinde ulaştığımız sayı yine yılda 130 bin kişi. Yani bütün bunlar ayrı ayrı insanlarımızın bütçesine çok güçlü katkılar sunan çalışmalar.

Özellikle engelli, özel gereksinimli bireylere eğitim ortamı sağladığımız ÖZGEM'lerimizin sayısını arttırıyoruz. 14 tane yurdumuzda bu sene 6 bini aşan sayıda üniversite öğrencimizi evleri gibi sıcak, güvenli ortamlarda İstanbul'da misafir etmenin gururunu yaşıyoruz ve bu sayıyı da arttırma konusunda mutlak yatırımlarımızı yapmaya devam edeceğiz.

Sevgili dostlar, eğitim bizim için hayati bir mesele. Eğitim kalkınmanın başlangıcı, eğitim demokrasinin başlangıcı, eğitim adaletin başlangıcı. Yani bugün şikâyet ettiğimiz, hayatımızda eksik olduğunu bildiğimiz, hayatımızı kötüleştiren ne var ise onun iyileşmesi için en başta eğitimin iyi, çağdaş, kaliteli olması meselesini mutlaka ön planda tutan yerel yönetimler olduk, olmaya devam edeceğiz. Bu konuda iyi örnekleri kurumumuzda, partimizde kurmuş olduğumuz yönetim modeli içerisinde -ki Genel Başkan Yardımcımız

Gökan Zeybek Başkanımız da burada, yine Genel Sekreterimiz çok değerli, çok sevgili Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in liderliğinde- hep beraber çok özenli bir sürece taşıyacağız. Bu yaptığımız hamlelerin tamamı bizleri inşallah önümüzdeki ilk genel seçimde hem iktidar yapacak hem de ülkemizi en kaliteli eğitime kavuşturmanın da gayretlerini müştereken ortaya koyacağız.

Kesinlikle bizim hayalimiz her çocuğun eşit eğitim aldığı, eşit eğitim hakkına sahip olduğu, fırsat eşitliğinin sağlandığı, çağdaş, kaliteli eğitimin Türkiye'mizin her köşesine uzandığı bir memleket var etmek. İşte Cumhuriyet'in o güzel temeli, Mustafa Kemal Atatürk'ün hayali, arzusu bu kardeşimizi 40 haneli köyden alıp dünyanın en güzel şehri İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne Başkan yaptı. Bizim bu devrimci Cumhuriyetimizin yarınlara aynı devrimci ruhla, aynı değişimci ruhla, aynı kaliteyi ortaya koyan anlayışla yol yürümesini sağlama konusundaki Ekrem İmamoğlu'nun milletine olan borcunun tarifi bile yok. Eminim hepiniz kendinizi borçlu hissediyorsunuz. Bu hayali gerçekleştirmek adına var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

RESUL EMRAH ŞAHAN

ŞİŞLİ BELEDİYE BAŞKANI

Hepimiz biliyoruz ki çoklu krizlerle mücadele ediyoruz. Çoklu krizlerle mücadele ederken sosyal demokrat belediyelere, Cumhuriyet Halk Partisi belediyelerine çok görev düşüyor. Eğitim de bunlardan biri. Hepimizin aslında yapmaya çalıştığımız şey yerel yönetimde merkezî hükûmetin yürütemediği, merkezî hükûmetin krizlerine karşı -bir metafor kullanmak istiyorum- patlak lastiğe sürekli yama yapmaya çalışıyoruz. Bu bazen kreş oluyor, bazen yurt oluyor, bazen sosyal destek oluyor ve pek çok alanda. Ama esas önemli olan şey şu ki; AK Parti'nin, mevcut siyasi iktidarın, sermaye çıkarlarını önceleyen bir bakış açısıyla yönettiği alanı, biz sosyal demokrat halkçı belediyeler olarak toplumsal, eşitsel ve vatandaş eşitleyen bir politika üretmek zorundayız ve bunun için çabalıyoruz.

Aslında eğitimi 21'inci yüzyılın gereğine uygun salt bir istihdam projesi olmaktan çıkaran bir olgu olarak ele almak zorundayız. Bu olgunun en önemli özelliği, biraz önce Ekrem Başkanımızın da bahsettiği gibi eğitim bir toplumsal kalkınma hamlesi olarak bir gerçektir. Yerel yönetim olarak bu noktada yükümüz ağır, hepimiz bunun farkındayız. Eğitimi sadece imkânı olanların elde ettiği bir ayrıcalık olmaktan çıkarmak zorundayız.

Peki, ilk nereden başlamalıyız? Aslında biraz önce örneklerini dinledik. Çocuklarımızın dünyaya gözlerini açıp sosyal, kültürel, bilişsel gelişimlerinin en verimli çağı olan erken çocukluk dönemi, 3 ve 6 yaş. Bakın bir istatistik: Bugün erken çocukluk döneminde çocuklarımız için yaptığımız 1 TL'lik yatırım yurda, ülkeye 7 TL olarak geri dönüyor. Yani aslında en önemli dönemleri. Yine bir istatistik paylaşmak istiyorum: Türkiye'de erken çocukluk dönemindeki okullaşma oranı sadece yüzde 40. Yani yüzde 60'ı çocuklarımızın bu eğitim alanından, bu fırsatlardan mahrum.

Kreş seferberliği, bu alanda sosyal demokrat belediyelerin, bizlerin büyük bir boşluğu doldurduğu sosyal eşitleme döneminde sosyal eşitlemeye ilişkin en büyük proje olduğunu düşünüyorum. İstanbul'da bugün 100'ün üzerinde kreş var, Yuvam İstanbul var. Biz bugün Şişli'de çok kısa bir sürede üç tane kreş temelini attık, Yuvam Şişli temelini attık. Aynı programla devam ediyoruz, aynı içerikle devam ediyoruz, aynı söylemlerle devam ediyoruz. Amacımız gerçekten çocukları eşitlemek. Çünkü çocuklarımızın eğitimin homojenleştiği, aynılardan aynılara buluştuğu, eğitim gördüğü bir sistemde müşterek olanı yaratmak zorundayız.

Bir başka görevimiz de, başka işlerimizde, sosyal politikalarımızda ve aşka ürettiğimiz belediye hizmetleriyle birbirinden farklı olanı buluşturmak, eğitimde buluşturmak, birbirinden farklı olanı kamusal alanda temas ettirmek. Eğitim sadece bir kreş ve sadece okulla değil, eğitimi farklı alanlarda da, farklı yüzeylerde de, sosyal politika alanlarında da yerel yönetim olarak göstermek zorundayız.

Bunun çok basit birkaç tane örneğini söylemek istiyorum. Göreve geldiğimizden bu yana başlattığımız Bizim Sokak etkinlikleri var. Çok basit bir etkinlik; hafta sonları sokağı kapatıyoruz, bir eğitim programıyla çocuklarımızı buluşturuyoruz. Şimdiye kadar 20 bin çocuğa ulaştı ve 20 bin çocukta edindiğimiz bazı geribildirimleri paylaşmak istiyorum. Aynı apartmanda oturduğu arkadaşıyla tanıştı çocuklarımız, aynı sokakta oturduğu arkadaşlarıyla tanıştı çocuklarımız, komşular birbirleriyle tanıştı, çocuklar birbirleriyle tanıştı. Yani çocuklarımızın evlerinin salonlarına, kreşlerinin oyun alanlarına, AVM'lerin food courtlarına sıkıştığı bir yerde yerel yönetim olarak birbirleriyle buluştuğu, birbirleriyle yeni deneyim edindiği, birbirleriyle başka şeyleri öğrendiği bir hattı ve bir kamusal hizmeti üretmek zorundayız. Bize düşen hizmet bir taraftan da bu, pek çok alanda bu.

Eğitimde yönetim modelini çok önemsiyoruz. Kreş seferberliği yanında kentin kendi potansiyellerini bir eğitim ve kalkınma politikasıyla buluşturduğumuz işleri çok önemsiyoruz. Biraz önce Ekrem Başkanım bahsetti; İstihdam ofisleri, İSMEK'ler, Kent Enstitüleri bunların çok çarpıcı örnekleri.

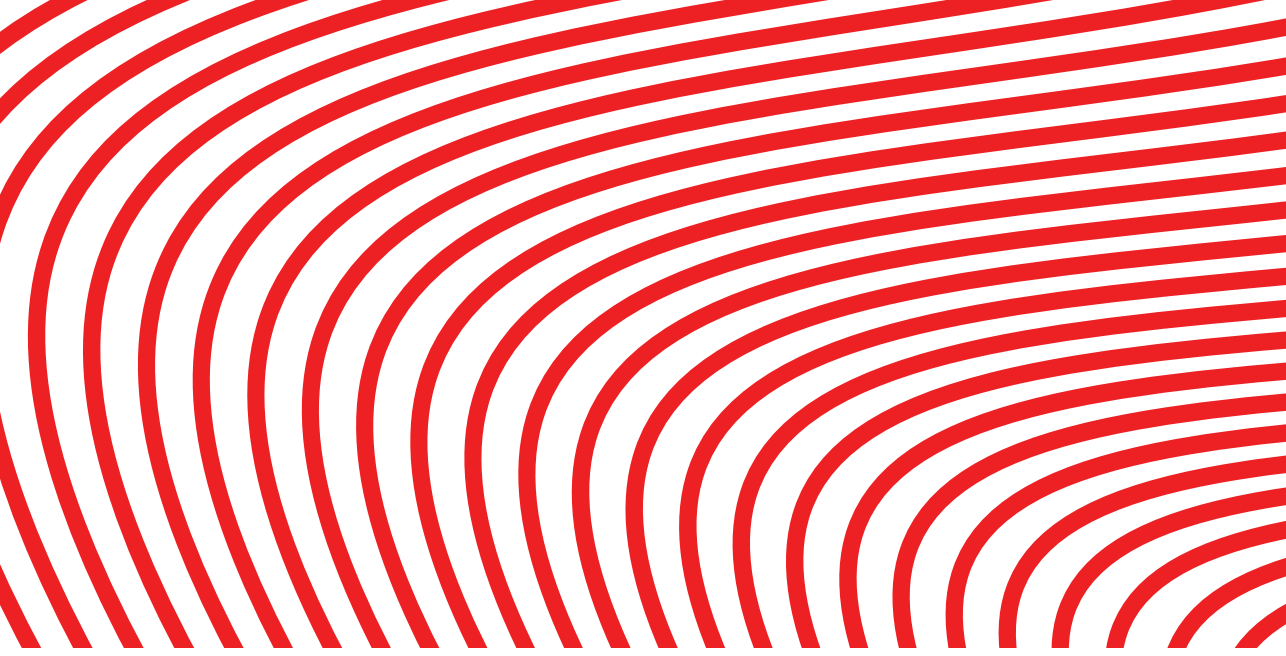
Şişli'den bir tane örnek vereceğim: Daha geçen hafta 5 bin işyerinin olduğu, 100 bin insanın günlük sirkülasyonunun olduğu, 40 bine yakın çalışanın olduğu bir Perpa ile işbirliği protokolü imzaladık ve bir sene içerisinde 10 bine yakın istihdamı hedefliyoruz. Ama bunu yaparken de burada bir kalkınma politikasıyla, eğitim politikasıyla aslında buranın verimliliğini, buranın kapasitesini artırmaya yönelik de yerel yönetimin moderasyon rolünü üstlenmek için politika ürettik.

Bakın İstanbul dünyadaki en fazla üniversitenin olduğu şehir. Dünyada en fazla üniversitenin olduğu şehirde yaşıyoruz İstanbul'da. Ben Şişli'den bir örnek vereyim: 40 bine yakın üniversite öğrencisinin olduğu Şişli'de 40 bine yakın genç nüfus var. Yani kendi genç nüfusu kadar üniversiteli öğrencilerin gelip gittiği, yaşadığı bir kentin belediye başkanınız. Dolayısıyla burada sorumluluklarımız var, burada çocukların yurtlarına ilişkin sorumluluklarımız var. O kentte üniversiteyi doğru okuyabilmeleri için onları daha dirençli yurttaş yapma sorumluluğumuz var. Sadece üç yıl önce İstanbul'da bir üniversite öğrencisinin eğitim maliyetleri dışında yaşam maliyeti 16 bin TL iken, bugün 34 bin TL'ye yükseldi. Yani İstanbul'da üniversite okumak o kadar zor ki... Ben Ankara'da emekli memur anne-babanın bir erkek evladı olarak İstanbul'da üniversiteyi okuyabildim ama şimdi bunun zorluğunu görüyoruz. İstanbul'da 500 bin üniversite öğrencisinin daha önceki yıllarda neredeyse yarısı Anadolu'dan geliyordu, bunun yüzde 30 azaldığını görüyoruz. Bu artık bir fırsat eşitliğinin kaybolduğu gerçeğini bize gösteriyor.

İşte burada yerel yönetim yurtlarımız, burslarımız, kreşlerimiz, desteklediğimiz her şey bu yapısal sorunlara ilişkin bir cümledir. Tabii ki esas olan aslında biraz önce de bahsettiğim gibi lastiği değiştirmektir. Artık eğitim okullara sığmıyor. Artık eğitimin sadece Milli Eğitim Bakanlığının yürütebileceği bir şey olmadığının farkındayız; yerelin gücü, yerelin kendi dinamikleriyle koyduğu, yerelin kendi dinamikleriyle ürettiği çözümlerin ne kadar yapısal,

ne kadar önemli olduğunun farkındayız. Bakın sadece Barselona'dan bir örnek vereceğim: Barcelona'da bugün üniversite okuyup belediye eliyle ders almayan bir tane üniversite öğrencisi yok artık. Yani artık önümüzdeki dönem yerelin kendi potansiyelleriyle, eğitime bir kalkınma politikasıyla katkı koyma zorunluluğu hepimizin önünde. Bu da sosyal demokrat belediyeciliğe, bizlere yakışır.

7. OTURUM

CUMHURİYET AYDINLANMASI VE EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Cumhuriyetin tüm kazanımları aydınlanma felsefesi üzerinden. Gazi Mustafa Kemal Atatürk daha kurtuluş döneminde bir Maarif Kongresi toplayarak sürece başlamıştı. Cumhuriyet aydınlanması ve eğitim konusu eğitimin en çok konuşulacak alanlarından bir tanesi. Maalesef mevcut iktidar, tam bir karşı devrim sürecini 22 yıldır yürütüyor.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk diyor ki: “Yeni nesil Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcilerini, kıymetli gençlerini çok çalışkan görecektir. Milletın en büyük emeli, eğitim ve öğretimdir. Bu hayati meseleyi en büyük seferberlik olarak kabul ediyorum.” Aradan geçen yüzyılda hâlâ eğitim en büyük seferberliğimiz. Aydınlanma yolculuğunda Anadolu topraklarının, Anadolu insanının en çok duyduğu özellik ve hasret.

Çok önemli çalışmalar yapıldı Türkiye’de. Cumhuriyetin ilk kadroları büyük işler başardılar. 1923-1924’te 12 milyonluk nüfusun yüzde doksanı köylerde yaşıyordu, sadece 1241 lise öğrencisi vardı bütün Türkiye’de, 20 mesleki teknik lisede 2558 öğrenci vardı. Her düzeyde okulda öğrenim gören toplam öğrenci sayısı 400 binden azdı, her 100 nüfustan sadece ikisi ya da üçü öğrenciydi. Böyle bir ülke devraldı Cumhuriyetçiler, böyle bir ülkede çalışmaya başladılar.

3 Mart 1924’te Tevhidi Tedrisat yani Öğrenim Birliği Yasası ilan edildi. Bununla dogmatik bir yapıdan demokratik bir yapıya ve bilimsel çağdaş bir eğitim sistemine geçildi. Okullar hızla artmaya başladı. Yabancı okullar Milli Eğitim Bakanlığının denetimi altına alındı; dinî eğitimden laik eğitime, dogmatik eğitimden çağdaş bilime geçildi. Üniversite reformu yapıldı. Üniversite reformu sayesinde Türkiye’de akademik üretim, bilimsel çalışmalar başladı.

Burada anmazsak büyük bir eksiklik yaparız, Mustafa Necati’nin -ki kendisini çok genç yaşta kaybettik Cumhuriyetin büyük bir kaybı olduğunu düşünüyorum,

Allah gani gani rahmet eylesin- 20 Aralık 1925 ile 1 Ocak 1929 arasındaki o kısacık dönemde, Bakanlığında, Gazi Mustafa Kemal'in "asıl savaşı şimdi başlıyor, asıl savaş cehaletle savaştır" sözlerini en iyi anlayan bakanlardan, siyasetçilerden birisiydi rahmetli Mustafa Necati. Çağdaş ilköğretim programı hazırlamıştı, bilimsel ve çağdaş eğitim sistemini oluşturmak için Talim Terbiye Kurulunu kurmuştu, köy öğretmen okullarını açmıştı, karma eğitimi ve yeni Türk harflerinin kabulünü de kendi döneminde gerçekleştirmişti.

Mustafa Necati, 22 Nisan 1928 yılında Yüce Meclis'te yaptığı konuşmada şunları söylemişti sayın dinleyiciler: "Hepiniz kabul edersiniz ki Milli eğitim sorunu baştan sona dek bir bilim ve uzmanlık sorunudur. Milli eğitimde atılacak her adım incelemeyi, denemeyi ve ayırt etmeyi gerektirir. Onun içindir ki herhangi bir Milli Eğitim Bakanı böyle bir takıma dayanmadıkça başarılı olamaz. Genel eğitim sorunlarında danışmadan hiçbir karar vermemek ve her zaman en genç öğretmenlerden en büyük üstatlara dek bütün meslektaşlarımızın görüşlerini toplamak temel ilkelerimizden ilkelerimizdendir ve bu ilkeler içinde yürümektedir" demişti. Sanırım bu dönemde ülkeyi yöneten cumhurbaşkanlarına, bakanlarına, kulaklarına küpe olacak çok önemli sözler olsa gerek.

Ardından millet mektepleri geldi, ardından Halkevleri ve halk odaları geldi. 15 yıl açık kaldı Halkevleri ve halk odaları, ülke kültürüne yüzlerce, binlerce sanatçı armağan etti. 1940 yılında kurulan Tercüme Bürosu, kısacık süre içinde 1220 eserin 1247 ciltlik çevirisini yaptı, Türkiye'nin kurak kültür topraklarına bir yağmur gibi geldi. Ardından Köy Enstitüleri, bir destan... Aradan 70 yıl geçti, her gün Köy Enstitüleri ile ilgili konuşuyoruz. Köy Enstitüleri parasız yatılı kurumlarda, Köy Enstitüleri bölgesel kurumlarda, Köy Enstitüleri, köy okulları, yüksek Köy Enstitüleri ile bir eğitim sistemiydi.

PROF. DR. YALÇIN KARATEPE*CUMHURİYET HALK PARTİSİ HAZİNE VE MALİYEDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI*

Bizden önceki oturumdaki konuşmacılar bizim kıymetli belediye başkanlarımızdı. Onlar tabii haklı olarak, çok güzel bir biçimde belediye başkanı olarak ne tür hizmetler, destekler sunduklarını anlattılar. Ben de ilgiyle dinledim. Tabii şimdi o oturumdan bizim oturuma geçişi biraz kolaylaştırabilmek açısından -Suat Hoca da söyledi tabii Mülkiye'nin dekanı falan diye- biz hoca olarak da çay dağıttık, çorba dağıttık, ona birkaç örnek vermek istiyorum. CHP'li belediyelerin bu kadar yaygın olmadığı zamanlarda bile biz bu tür işleri yapıyorduk. Sanırım 12-13 yıl kadar önceydi, ben Mülkiye'nin dekanı olduğum dönemde bir gece kütüphaneyi ziyaret ettiğimde -o zaman 24 saat açmaya başlamıştık kütüphaneyi- öğrenciler işte "hocam aç kalıyoruz, bisküvi yemekten içimiz dışımız mahvoldu" dediklerinde -ki biliyorsunuz kamuda böyle bütçeleri de yoktu, belediyenin olanaklarını da olmadığı zamanlarda- biz her gece 1000'e yakın çorbayı dağıtmaya başladık. Başlangıçta borçla yaptık, sonra bir yığın sponsor bulduk mezunlarımızdan. Çok da gurur duyduğumuz bir projedir. Dolayısıyla bugün belediyelerin imkânlarına sahip olarak bu tür projeleri çoğaltmış olmamızdan büyük memnuniyet duyduğumu ifade etmek isterim.

Bizim oturumumuzun konusu, Cumhuriyet'in eğitim anlayışı. Nasıl bir eğitim yaklaşımı söz konusu, biraz bundan bahsedeceğim. Fakat bunu tam olarak anlayabilmek için Osmanlı'nın eğitime nasıl baktığına da biraz göz atmak gerekir diye düşünüyorum, ki aradaki farkı ve Cumhuriyetin gerçekten ne yapmaya çalıştığını biraz daha net bir biçimde anlayabilelim.

18'inci yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı'da modernleşme çalışmaları var, her alanda bunların örneklerini görüyoruz. Ama bizim konumuz itibarıyla eğitim olduğu için eğitimde neler yaptıklarına da biraz yakından bakmak gerekir. Eğitimde yapmaya çalıştıkları şeyin ne olduğunu iyi anlamak lazım. Aslında yapmaya çalıştıkları şey, Osmanlı'nın son döneminde, halkı gerçekten aydınlatacak, eğitecek, değişik yeteneklerle donatacak bir eğitim programı ya da eğitim politikası geliştirmekten ziyade, çökmekte olan Osmanlı İmparatorluğu'nu nasıl ayakta tutabileceklerini birincil amaç olarak ortaya koyan ve bu sebeple de ağırlıklı olarak yönetim kadrolarında bulunanların eğitime yönelik eğitim programlarını hayata geçirdiklerini biliyoruz. Yoksa ortalama vatandaşın eğitime erişmesine ilişkin gayeleri çok somut bir biçimde görmüyoruz.

Osmanlı'nın modernleşme çalışmaları sırasında eğitime verdiği gayretin en somut örneğini bugün benim de mensubu olduğum Mülkiye'nin kuruluşunda görüyoruz. 1859 yılında kurulan Mülkiye'nin Osmanlı Meclisi'ne sunulan kuruluş gerekçesinden birkaç satır okumak istiyorum: "Osmanlı ülkesinin her çeşit kalkınmaya muhtaç olduğu ve kabiliyeti bulunduğu cihetle, bunun meydana getirilmesi için sarf edilen gayretlerin ve girilen teşebbüslerin neticeleri görülmektedir. Bizim kanunların uygulanmasına, ticaretin sanayinin

ilerlemesine vesaire gibi bütün alanlarda başarılı olabilmemizin yolu, memlekette bulunan devlet kadrolarının ehil ellerde bulunmasıyla, onların bilgili olmasıyla mümkündür. Bu kalitede memurların yetiştirilebilmesi için -özet olarak söylüyorum- böyle bir okulun kurulmasına ihtiyaç vardır." Yani bunu örnek olarak veriyorum ama siz bunu Tıbbiyede, Harbiyede diğer alanlara da yayıp çoğaltabilirsiniz; mühendislik mektebine de baktığımızda da bunu görebilirsiniz.

Burada temel amacın aslında, vatandaşın eğitime erişmesi ve iyi nesiller yetiştirmekten ziyade, devlet kadrolarının Osmanlı'nın çöküşünü durdurmasına imkân verecek şekilde yetiştirilmesinin olduğunu görüyoruz. Fakat Cumhuriyetle birlikte eğitim politikalarının çok köklü bir biçimde değiştiğini de biliyoruz. Osmanlı'nın son döneminde böyle bir eğitim inşa etmeye çalıştıklarını görüyoruz ama dinden uzaklaşamadıkları, dinin etkisinin çok daha belirgin olarak varlığını sürdürdüğünü, asıl amaçlardan bir tanesinin İslam'ın güvenliğinin sağlanması olduğunu vesaire konularda görüyoruz. Fakat Cumhuriyet'le birlikte bütün bunların değiştiğini, eğitim politikasının birincil amacının aslında vatandaş ya da yurttaş yetiştirmek olduğunu alınan kararlardan çok somut bir biçimde görüyoruz.

1923'te Cumhuriyet'in ilanı ardından kurulan yeni devlet için başlıca mesele, temel ilkelerin, yani Cumhuriyet ilkelerinin yeni nesle aktarılması ve bu ilkelerle şekillenen davranış kalıbının yaratılması birinci amaç olmuştur. Eğitim, toplumsal düzeni yeniden tesis eden bir araç olarak görülmüş ve ideolojik formülasyonun gerçekleşmesinin ardından oluşacak bu toplumsal düzenin amacına ulaşabilmek için eğitimin laik, zorunlu ve yaygın bir nitelik kazanması için çaba harcanmıştır. Her bir ferdin bu eğitim sürecinden geçerek modern devleti oluşturacak ve modern devletin güç aldığı dinamiklerin sürekliliğini sağlayacak yurttaşlar olarak yetiştirilmesi başlı başına amaç olarak alınmıştır. Dolayısıyla Cumhuriyet'le Osmanlı dönemi arasındaki eğitim zihniyetinin ya da yaklaşımının nasıl farklılaştığını buradan da somut bir biçimde görebiliyoruz.

Modernleşme hareketi, Cumhuriyet'le birlikte keskinleşmiş ve oldukça farklı bir boyut kazanmıştır. "Devlet nasıl kurtarılabilir?" sorusu yerine -ki Osmanlı'nın eğitim politikasının amaçlarından birisi de buydu- "modern devletin parametreleri neler olmalıdır?" ya da "çağdaş medeniyet seviyesine nasıl erişilebilir?" soruları eğitimin de odağını oluşturmuştur. Bu soruların yanıtlarını bildiği ve hatalı yöntemleri belirgin bir şekilde okuyabildiği gözlenen Cumhuriyet'in kurucu kadroları, ivedilikle hem ekonomik, kültürel ve diğer toplumsal alanlarda hem de eğitimde modernleşme çalışmalarını başlatmışlardır. Hedeflenen yeni düzenin temel nitelikleri Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Devrimcilik, Devletçilik, Halkçılık ve Laiklik olarak formüle edilmiştir. Bugün bu toplantıyı düzenleyen partimizin oklarında vücut bulan ilkeleri de burada net bir biçimde görüyoruz.

Yeni devlet ülkeyi kurtarmak ve çağdaş medeniyet seviyesine ulaştırmak gibi iki temel fonksiyon belirlemiştir. Kurtuluş Savaşı'nın neticelenmesinin ardından ülkeyi kurtarma misyonu fiili olarak gerçekleşmişse de, asıl

kurtuluşun medeniyet seviyesine ulaşarak gelişeceğini bilen bir anlayışla hareket edilmiştir. Bu medeniyet seviyesine ulaşmanın en temel yolunun modern eğitimden geçtiği vurgulanmıştır. İlim ve fen, modern eğitim sürecinin başlıca parametreler olarak tanımlanmış ve bu tanımlama Atatürk döneminde, 1923-1938 döneminde görev yapan hükümet programlarında ve Atatürk'ün konuşmalarında yer almıştır.

1924 Ağustos'unda Ankara'da Türkiye Muallimler Birliği Kongresi, ilk kongre o zaman yapılmıştır. Bu kongrede Atatürk öğretmenlere hitaben yaptığı konuşmasında: "Muallimler yeni nesli Cumhuriyet'in fedakâr ve muallim mürebbileri sizler yetiştireceksiniz. Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle mütenasip bulunacaktır. Hiçbir zaman hatırlarınızdan çıkmasın ki Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister" ifadesini kullanmıştır. Bugün bizim sıkı sıkıya sarıldığımız ve eğitim politikalarımızın temelini oluşturan anlayışı, 1924 yılında partimizin de kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözlerinde çok net bir biçimde görüyoruz.

Cumhuriyet'in eğitim politikalarının temelinde insan olduğunu unutmamalıyım. Yurttaş yetiştirmek olduğunu ve nasıl bir yurttaş yetiştirmek amaçlandığı da bütün konuşmalarda, belgelerde, eğitim politikalarında çok net bir biçimde ifade ediliyor. Örneğin Atatürk, halkın hızla cehaletten kurtarılması gerektiğini, tek rehber ve yol göstericinin de ilim ve fen olduğunu çok sık vurguladığını biliyoruz, değişik konuşmalarında bunlara atıflar yaptığını biliyoruz.

"Bu memlekette eskiden beri bilgisizlik devam ediyor. Eski idareler bu bilgisizliği devam ettirmeyi kendi devamları için gerekli görüyorlardı. Bu memlekette cehaleti sürekli ortadan kaldırmak lazımdır, başka kurtuluş yolu yoktur. Milletimizin siyasi, içtimai hayatında, milletimizin fikri terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır. İlim ve fen nerede ise oradan alacağız ve milletin her ferdinin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur." Bu kadar net ve açık bir biçimde ifade edilen bu anlayışın bizim eğitim politikalarımızın temelini oluşturduğunu bilmenizi isteriz.

Kısaca Cumhuriyetin yaratmak istediği neslin, biraz önce atıfta bulunduğum öğretmenlere hitaben yaptığı konuşmada da vurguladığı neslin, akıl ve bilime bağlı özgür nesiller olduğu açıktır. Eğitim politikaları da Cumhuriyet döneminde bu çerçevede şekillenmiştir. Ancak bugün geldiğimiz yer itibarıyla yapılmak istenenin bunun tam tersi olduğunu görüyoruz. Biraz önce alıntılıdığım Atatürk'ün konuşmasında ifade ettiği yere tekrar dönmek istiyorum: Bu memlekette cehaleti sürekli ortadan kaldırmak lazımdır anlayışından uzaklaşılmasını bugün iktidarlarının güvencesi olarak görenlerin eğitim politikalarını nasıl şekillendirdiklerini biliyoruz. Dolayısıyla bizim iktidara geldiğimizde yapacağımız şey de, Cumhuriyet döneminde olduğu gibi bireyi odağına alan, özgür bireyi odağına alan nesiller yetiştirecek bir eğitim politikası olacaktır.

MERDAN YANARDAĞ

TELE1 GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Cumhuriyet Aydınlanması ve Eğitim başlıklı bu etkinlik aslında Türkiye'nin 70 yıllık bir dramının sonucudur. Cumhuriyet'in başlangıç ilkeleri ve kuruluş varsayımlarından uzaklaşarak, kurumlarının kendi varlık gerekçelerine yabancılaşıp giderek ona karşıt bir konuma savrulması ile geldiğimiz yeri ifade etmesi bakımından önemli. Ben dünyada hiçbir rejim görmedim ki, kendisine düşman nesillerini yine kendi kurumlarından yetiştirsin. Bunun istisnai örneklerinden biri Türkiye Cumhuriyeti'dir. İmam hatip liseleri ve dinin eğitimde etkin bir biçimde, dinsel bir anlayışın eğitimde etkin bir şekilde kullanılmasının bugün bizi getirdiği yer burasıdır. Cumhuriyet'in eğer kamucu ve eşitlikçi bir eğitim anlayışı olmasaydı, bugün Türkiye İslam dünyasının en gelişmiş ülkesi olma özelliğini taşıyamazdı. Her şeye rağmen 70 yıldır devam eden pasif bir karşı devrim, *pasif bir karşı darbe de* diyebiliriz buna Cumhuriyet'i, Cumhuriyet aydınlanmasını, Cumhuriyet modernleşmesini yok etmeye çalışan, İslam'ın uzayan, hâlâ içinden geçtiği o Orta Çağ'dan, bir dönem İslam dünyasına öncülük etmiş bir imparatorluğun bakiyesi olan modern bir cumhuriyeti yeniden o orta çağa iade etmeye çalışan, bu karşı devrime rağmen, hâlâ dünyada en gelişmiş İslam ülkelerinden biri Türkiye ise eğer, bunun nedeni Cumhuriyet'tir.

İki anlayış vardır, eğitimde çağları da niteleyen iki eğitim anlayışı vardır. Bir; inanç merkezli, bir bilgi anlayışını esas alan bir toplumsal düzen, bir siyasal düzen mi söz konusudur, yoksa akıl ve bilimi esas alan bir bilgi anlayışı ve yaklaşımının egemen olduğu bir siyasal düzen mi? Birisi Orta Çağa işaret eder her şeyi inanç merkezli düşünürsün çünkü Orta Çağ'da; inanç merkezli bir bilgi anlayışı eğitimden siyasete, gündelik hayattan toplumsal örgütlenmeye kadar hayatın her alanını belirler. Bakarsınız siz kutsal kitaplara, değerlendirmelere, kutsal kitapları sizin için tercüme eden, size aktaran, sizin için yorumlayan tarikat cemaat liderlerine, rahiplere, vaizlere, keşişlere ve onların söylediklerine bakarsınız ve ona göre değerlendirirsiniz. Daha çok araştırmak istiyorsanız onlara bir kez daha bakarsınız. Daha da derinleşmek istiyorsanız onların bir yorumcusuna bakarsınız.

Akıl ve bilimin esas olduğu bir toplumsal ve siyasal düzende eğitim de akıl ve bilgi merkezli bir anlayışa dayanır. Şimdi Türkiye Cumhuriyet'le birlikte ikincisini seçti. Büyük Osmanlı İmparatorluğu döneminde inanç merkezli bir bilgi anlayışına sahipti. Örneğin dünyada ilk buharlı makinenin icat edildiği dönemde, Kerbelâ nedeniyle Muaviye ve Yezid'i hutbelerde lanetleyip lanetlememek gerektiği tartışılıyordu, Osmanlı medreselerinde. Bu inanç merkezli bir bilgi anlayışındır, bir tür İslam dünyasına ait skolastiktir. Batı, hızla akılcılığı ve bilimsel bilgiyi temel alan bir eğitim anlayışına yönelip Rönesans'ı ve aydınlanmayı yaratırken, doğu büyük İslam Dünyası 12-13'üncü yüzyıldan itibaren yeniden inanç ya da Tanrı merkezli bir bilgi anlayışının sınırları içinde kendisini hapsedmeye başladı. Temel ayırım budur. Yorum kapısının, içtihat kapısının kapatılması, bilimsel bilginin ve felsefenin yasaklanması ve kâfirlik sayılması -ki felsefeden kastettiğimiz pozitif bilimlerin tamamıdır o

dönemde- matematiğin, fiziğin, kimyanın, astronominin, yani uzay biliminin, tıbbın yasaklandığı bir dönemdir. Oysa 7'nci ve 8'inci yüzyıl ile 11'inci yüzyıl arasında İslam dünyası parlak bir dönem yaşıyor, dünyanın en ünlü âlimlerini yetiştiriyor: Farabi, İbni Sina, Biruni, İbni Haldun, İbni Rüşd... Bunlar akılcı bir din yorumunu esas alan, bilimsel ve akılcı bilgiyi reddetmeyen, inanç merkezli bir bilgi anlayışını insanların özel hayatlarına ve vicdanlarına bırakan, toplumsal yaşamı, akademiye, medreseyi ve eğitim kurumlarının akıl ve bilim temelli bir biçimde yeniden örgütlenmesi gerektiğini savunan felsefeci ve âlimlerdir. Ama 13'üncü yüzyıldan itibaren onların tamamı kâfir ilan edilip bütün eserleri yakıldı. İbni Sina'nın eserlerinin tekrar örneğin Türkçeye ve Arapçaya çevrilmesi 20'nci yüzyıldır. Farabi'nin 9'uncu yüzyılda yazdığı *Erdemli Devlet* kitabı, ancak Cumhuriyet'le birlikte Milli Eğitim Bakanlığındaki tercüme bürosunun kurulmasıyla gerçekleşmiştir.

Büyük bir sorunla karşı karşıyayız. Biz Ortaçağ'a eş zamanlı zannediyoruz, değildir; batının ve doğunun Ortaçağ'ı, Çin'in ve Orta Doğu'nun Ortaçağ'ı ayrıdır. Her uygarlık havzasının Ortaçağları farklı farklı zamanlara tekabül eder. Batı dünyası Ortaçağ'dan çıkarken, doğu karanlık bir Ortaçağ'ın içine gömüldü ve o Ortaçağ hâlâ devam ediyor. Bu Ortaçağ'dan çıkma becerisini ve yeteneğini gösteren tek ülke Türkiye'dir, Türkiye Cumhuriyeti'dir, Cumhuriyet devrimidir. Yani Martin Luther'in Kuzey Almanya'da kilisenin kapısına 95 maddelik reform bildirisini çaktığı dönemde, Doğu'da İbni Sina kâfir ilan edilmişti; onun anatomi kitabı ve tıp ansiklopedisi yasaklanmış ve yakılmıştı meydanlarda. İbni Rüşd'ün Kordoba'daki yargılanmasının sonunda Marakeş'e sürgün edilip kitapları Kordoba meydanında yakılmıştı. Şimdi o meydanda İbni Rüşd'ün dev bir heykeli var. Çünkü batı biliyor ki, aydınlanma ve modernleşmeyi İbni Rüşd gibi, Farabi gibi, İbni Sina gibi aydınların, doğulu filozofların açtığı yoldan ilerleyerek kurdular. Ama doğu İmam Gazali'nin, İmam Eşari'nin, İmam Şafii'nin yolundan giderek bugüne geldi. Ne yaptılar? İctihat kapısını kapattılar, yorum kapısını kapattılar. Dinde ve İslam'da, şeriatta, yani İslam toplumlarını düzenleyen kuralların güncellenmesinde ve yorumlanmasındaki bütün kapıları kapattılar, her türlü reform ve güncelleme girişimini kâfirlik olarak ilan ettiler. Adı konulmamış bir reform sürecidir, büyük İslam dünyasında.

Ben size birkaç şey soracağım: Daha dinselleştirdiği için eğitimi, toplumu, siyasal düzeni dünyada gelişmiş tek bir İslam ülkesi var mı? 21'inci yüzyılın ilk çeyreği biterken, ünlü filozof Slavoj Žižek'in dediği gibi, Taliban'ın iktidar olduğu Afganistan gibi kadim bir İslam ülkesinde *-ki antik çağda önemli bir ülkedir-* hâlâ kadınların seçme ve seçilme haklarının bulunmadığı, yanında reşit, birinci dereceden yakın bir erkek olmadan sokağa çıkmalarının bile yasak olduğu bir İslam dünyasında 21'inci yüzyılda bir sorun var bence. Bir sorun var ve Türkiye'yi yönetenler onlar gibi olmamız hâlinde bizim gelişebileceğimizi düşünüyorlar. Ortada kutsal bir kısır döngü var. İslam dünyası niye geri kaldı, diye soruyorsunuz. *İslam'dan uzaklaşıldı* diye cevap veriliyor. Çözüm olarak da İslam'a daha çok sarılmak deniyor. Peki, hangi İslam? Dünyada İslam'ın 100'den fazla yorumu var. 100'den fazla büyük tarikatlardan söz ediyorum; tarikat, mezhep, meşrep ve dinî siyasal yorum var. Hangi yoldan gideceksiniz?

İhvan-ı Müslim'in yolundan mı gideceksiniz, yoksa bir dönem son derece akılcı tezler geliştirmiş ve İslam dünyasının o -ne diyelim- aydınlık döneminin yaşanmasına büyük katkıda bulunmuş İhvan-ı Safa yolundan mı gideceksiniz? İslam-ı Safa'nın bir risalesi vardır, risalelerden biri olduğu gibi evrim teorisini özetler. Hangisini yolundan gideceksiniz?

Bakın, Birleşmiş Milletlerin 2010 raporuna göre söylüyorum: 46 Arap-İslam ülkesinin bir yılda yarattığı katma değer -buna petrol ülkeleri dâhil- İspanya kadar değildir. Burada bir sorun yok mu sizce? Buna Arap olmayan İslam ülkelerini eklediğiniz zaman bu biraz yükseliyor: Türkiye'yi, Malezya'yı, Pakistan'ı, Kazakistan'ı. Peki, 46 Arap İslam ülkesinin bir yılda aldığı patent sayısı 2010'da 360'tır. Bunlardan bir bölümü de o ülkelerde faaliyet gösteren batılı firmalara aittir. Ama Güney Kore'nin 2010'da aldığı patent sayısı 3600'dür. Bakın 46 Arap İslam ülkesi, bir Güney Kore edemiyorsa burada bir sorun var demektir. Buraya Türkiye'yi eklediniz mi bu oran yükseliyor. Kazakistan'ı eklediniz mi -çünkü bir Sovyet aydınlanması ve modernleşmesini yaşamışlar- yükseliyor, Azerbaycan'ı eklediniz mi yükseliyor ama bini geçmiyor. Burada bir sorun var demektir.

O bakımdan bugün Türkiye'yi yöneten siyasal İslamcı iktidar, ağır bir Selefi ideolojinin etkisi altındadır, radikal bir siyasal İslamcı dünya görüşünü bu toplumun boğazını sıkarak dayatmaya çalışmaktadır. Çünkü İslam dünyasının devam eden Ortaçağının içine çekmeye çalışıyorlar. Kısır döngü budur. Hayır, biz dinden uzaklaştığımız için geri kalmadık, tam tersine skolastik bir yoruma tabi tuttuğumuz, içtihat kapısını kapattığımız, yorum kapısını kapattığımız akıl ve bilimsel eğitimi, akla ve bilime dayanan bilgi anlayışını reddettiğimiz için İslam dünyası geri kaldı. Dolayısıyla eş zamanlı bir Ortaçağ söz konusu değildir. Yapılması gereken şey, İslam dünyasını bu Ortaçağ'dan çekip çıkartmak ve İslam dünyasına özgü bir aydınlanma ve bir Rönesans dönemini başlatmaktır.

İslam dünyasında bunun temelleri vardır. Mutezile vardır akılcı mezhep, İhvan-ı Safa vardır, Batınilik vardır, tasavvuf geleneği vardır. Bunların tamamı sorgulayıcı ve akılcı yaklaşımlardır. Ama bugün Türkiye'yi yönetenler Muaviye ideolojisini, Emevi anlayışını *İslam* diye bu topluma dayatmaya çalışıyorlar. Hangi İslam?

Irak'tan bir örnek vereceğim: Irak'ta Amerikan işgali sırasında ölen insan sayısı 270 bindir. Ama Saddam devrildikten sonra yaşanan mezhep kavgasında, çatışmasında ölen insan sayısı 4,5 milyondur. 4,5 milyon! Birbirlerinin camisine, pazar yerlerine, toplantılarına bombalı araçlarla saldırı düzenleyen mezhepler, gruplar, meşrepler, dinsel yorumlar siyasal İslamcı örgütlerin elinde adeta taş devrine -Ortaçağ bile değil- iade edildi. Önümüzde Libya var, Libya örneği var. Suriye'de bu anlayış yenilgiye uğradı; Suriye'yi de Irak ya da bir Pakistan'a çevirmek istediler. Bugün ben mevcut iktidarın bunda başarılı olamayacağını, Türkiye'nin 300 yıllık aydınlanma ve modernleşme birikiminin buna izin vermeyeceğini, 1808 Sened-i İttifak Antlaşması'ndan itibaren bu ülkede 1876 Birinci Meşrutiyet, 1908 Hürriyet Devrimi ve 1923 Cumhuriyet Devrimi'nin yarattığı büyük bir aydınlanma birikimine ve gücüne sahip olduğumuzu görüyoruz.

Yapılması gereken şey şudur: *Aman bize din düşmanı derler korkusuyla bu meseleyi açıkça tartışmaktan korkmamak lazım.* Bugün eğitim dinselleşmiştir, ortaöğretimin tamamını imam hatipleştirdiler. Bu eğitim anlayışı büyük bir dramı da yaratıyor. Cumhuriyetçi, Atatürkçü, seküler bir kültürden gelen aileler kötü kötü özel okullara binbir çabayla biriktirdikleri paralarla çocuklarını göndermeye çalışıyorlar *daha seküler bir eğitim alsın diye.* Çünkü sadece eğitimi dinselleştirmediler; eşitlikçi ve kamucu eğitimi de çökerterek eğitimi diğer yandan da özelleştirdiler. Ama bir tane bile özel imam hatip okulu neden açmıyorlar? Niye kamu parasıyla ve kamu bütçesinden finansmanını sağlıyorlar? İhtiyaç fazlası imam hatipleri kurmaya devam ettiler. İmam hatip liselerinde okumak isteyenler orada okumalıdır. İnsanların dinî eğitim alma özgürlükleri de vardır, itiraz etmem ama Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı imam hatip kursları ya da imam hatip okulları kurulabilir pekâlâ. Bunun dünyada örnekleri vardır. Şimdi biz batı kültürünü Hristiyan kültürü zannediyoruz, değildir. Bugünkü batı kültürü, kilisenin egemenliğini yıktığı için kurulabilmiştir. Din ve inanç alanı özel alana bırakılmış, orada özgürleştirilmiş ve garanti edilmiştir.

Almanya; Almanları dinsiz mi zannediyoruz? Hayır, kilisenin en güçlü olduğu ülkelerden biridir. Ama kilisenin *ekonomiyi yöneteceğiz, siyaseti yöneteceğiz, ülkeyi yöneteceğiz, orduyu da biz yöneteceğiz* diye bir iddiası yok, insanların inançları ve ibadetleriyle ilgileniyor. Almanya kilise vergisinin bulunduğu tek ülkedir Avrupa'da. Bugün eğer bir batı uygarlığından söz ediliyorsa, o Papa'nın, Vatikan'ın, kilisenin egemenliğinin yıkılmasıyla mümkündür.

1525'te Alman Köylüler Savaşı vardır tarihte, bakın göreceksiniz uzun sürmüştür Köylü İsyanı; kilisenin egemenliğine karşı bir isyandır. Hem de rahiplerin, Thomas Müntzer bir rahiptir ve Martin Luther... Martin Luther daha sonra uzlaşıyor, kaytıyor ama önderlerinden biridir. Onların öncülüğünde 1,5 milyon köylünün *-ki Almanya'nın nüfusu zaten 13-14 milyon-* ayaklanmasıyla aylarca süren bir iç savaştır. O büyük savaşlar ve kavgalardan sonra batıda kilisenin egemenliği yıkıldı.

Burada yeniden İslam'ın dar bir yorumu bir bedevi ideolojisini, Muaviye ideolojisini, Emevi anlayışını bu topluma, Türkiye'ye din diye dayatmaya çalışıyorlar. Niye Maturidilik değil? İmam Maturidî, Buhara yakınlarında yetişmiş akılcı bir imamdır. Orta Asya Türklerinin tamamı Sünni-Hanefi mezhebinin bir alt kolu olan Maturidilik üzerinden İslam'ı benimsemiştir. Niye o değil? Çünkü akılcıdır da o yüzden. Bakın, İmam Azam'ı bile hapseden bir Emevi-Abbasi anlayışının dar, siyasal İslamcı ve "Taliban'la anlayış farkına sahip değiliz" diyen bir anlayışın egemenliğinde laik eğitim olmaz. Ama bunun için cesaret gerekiyor, açıkça tartışmak gerekiyor. Siz din düşmanlığı yapıyorsunuz diyenleri de elinin tersiyle etmek gerekiyor, hadi oradan demek gerekiyor, din ve İslam düşmanlığını siz yapıyorsunuz demek lazım. Siz İslam'ı değil Muaviye'yi, siz İslam'ı değil Emeviliği temsil ediyorsunuz, sizinki Emevi ideolojisidir deme cesaretini göstermeden bu işin altından kalkılmaz. Teşekkür ediyorum.

ERDAL ATICI

KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI BAŞKANI

Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcında, yani Sakarya Savaşı öncesinde, Ankara'da 200-300 kişilik bir Maarif Kongresi toplanıyor. Ama o 200-300 kişinin aldığı kararlar yüzyıllık hayatımızı etkiliyor. Ben ona benzettim biraz, Biraz önce Suat Başkan'ın kendisine de söyledim: Başkanım bunun büyük bir havai fişek olarak devamı da gelecektir. Cumhuriyet Halk Partisi'nin yaptığı doğrudur. Ekonomiden önce mutlaka eğitim düzeltilmelidir, mutlaka eğitim ayağa kaldırılmalıdır. Siz ekonominizi düzeltebilirsiniz saygıdeğer arkadaşlarım, dostlarım ama eğitimi düzeltmezseniz her şey yeniden aynı olaya döner.

Biraz önce takım elbiseyle falan sokağa çıkınca, adam ya kafayı üşüttü ya da bir yere etkinliğe gidiyor diye taksici dedi ki: "Ya hocam nedir bu iş? Takım elbiseyi giymişsiniz, herkes tişörtle, atletle geziyor" deyince dedim ki: Bir etkinliğe bir toplantıya gidiyorum. "Ne yapacaksınız toplantıda" dedi. Dedim ki, Köy Enstitülerini anlatacağım. "Hocam ya köy mü kaldı da Köy Enstitülerini anlatıyorsunuz" deyince dedim ki, Elbette senin söylediğin, Köy Enstitülerinin kapatılmasının bir sonucudur. Köy Enstitüleri kapatıldığı için köyler boşaldı, şehirlere aktı. Cumhuriyet eğitimi, köyleri şehirlere dönüştürme projesiydi. Köy Enstitüleri buydu arkadaşlar. Sonra birazcık ilerledik, dedim ki şoföre, Biz Köy Enstitülerini yeniden aynı şekliyle canlandırma istemiyoruz, biz oradaki eğitimi hayata geçirmeye çalışıyoruz. Sen çocuğun parasız eğitim almasını istiyor musun? Döndü, "evet" dedi. Sen varlıklı bir ailenin çocuğuyla senin çocuğunun eşit olmasını istiyor musun, dedim. "Evet" dedi. Peki, sen hurafe eğitim mi istiyorsun, yoksa bilimsel eğitim mi, dedim: "Evet, bilimsel eğitim istiyorum" dedi. Peki, sen karma eğitimden yana mısın? Şöyle bir düşündü, "evet" dedi. İşte biz bunları savunuyoruz, dedim. Yani Köy Enstitülerini savunurken ben parasız eğitimi savunuyorum, ben bilimsel eğitimi savunuyorum, ben karma eğitimi savunuyorum, ben fırsat ve olanak eşitliği içinde bir eğitim sistemi hayata geçsin istiyorum. Kötü mü ediyorum?

Cumhuriyet Halk Partisinin temeli halkçılık, milliyetçilik değil mi? Devrimcilik değil mi? Peki, Cumhuriyet Halk Partisinin savunduğu Cumhuriyet'in savunulması gerektiği Köy Enstitüleri -bakın bunun altını çizerek söylüyorum- Kurtuluş Savaşı gibi çok hızlı, çok kısa zamanda, çok önemli sonuçlar almış tek kurumdur, tek devrimdir Köy Enstitüleri. Çok kısa sürede, bakın 5 senede bu ülkede parasız, bilimsel, karma, çağdaş, ulusal eğitim uygulanmıştır. Köy Enstitüleri bunun örneğidir.

Bakın, Kurtuluş Savaşı'nın içinde diyorum ki büyük bir Eğitim Kongresi toplanıyor. Orada Mustafa Kemal cepheye gitmeden bir konuşma yapıyor diyor ki: "Biz düşmanı yeneceğiz, asıl olan siz öğretmenlerin savaşı." Nedir bu savaş? Cehaletle savaş. 100 sene sonra, sevgili arkadaşlar, neyle savaşıyoruz? Neyle? Cehaletle savaşıyoruz, geldiğimiz noktaya geldik biliyor musun? 100 yıl sonra Cumhuriyet, o muhteşem aydınlanmacı, çağdaş, ulusal ve Avrupa'yla boy ölçüşebilen Cumhuriyet'i yaratan bizlerin, 100 sene sonra şimdi yine en çok konuştuğumuz konu cehaletle savaş.

Biz Mustafa Kemal Atatürk'ü tanıyan, İsmail Hakkı Tonguç'u tanıyan, Hasan Ali Yücel'i tanıyan, Ferit Oğuz Bayır'ı tanıyan, Köy enstitüsü müdürlerini tanıyan kitle olarak onların yaptıklarını biliyoruz. Bakın hiçbirimizin yoruldu ben deme hakkı yok. Çünkü Köy Enstitülerinin kurucusu İsmail Hakkı Tonguç 10 bine yakın köyü dolaşüyor arkadaşlar. 10 bine yakın köy; at sırtında yürüyerek, ciple, her koşulu, her vasıtayı deneyerek köylere ulaşıyor ve oradaki öğretmenlerle konuşuyor. Esas kaynak bu...

Biraz önce Suat Başkanım yine çok güzel bir şey söyledi, dedi ki: "Bu büyük etkinlikten sonra biz illere dağılacağız, illerde aynı etkinlikleri yapacağız. Orada çocuk, büyük, her yaştan insanlara soracağız: Eğitimin sorunu ne? Siz eğitimden ne istiyorsunuz?" İşte bu devrimcilik, arkadaşlar, bu halka inme. Ama tabii ki sizin elinizde program olacak, bilgi olacak, her türlü koşul, her türlü şey hazır olacak.

Şimdi size iki olaydan daha bahsedeceğim. Bizim tarihimizde belki de hakkını ödemediğimiz, belki de onları çok anmadığımız eğitimci var. Hepsine buradan bir alkış gönderelim sevgili arkadaşlarım. Onlar 150 nüfusun altındaki dağ köylerine gittiler, okul, bahçe yaptılar, oradaki çocukları eğittiler ve bu ülkenin saygın yurttaşları yaptılar. Cumhuriyet'in amacı neydi arkadaşlar? Ümmet toplumundan milliyetçi bir topluma, ulusal bir topluma, tebaadan yurttaşlığa... İşte Atatürk'ün bize verdiği, biz eğitimcilerimize verdiği ışık bu. Dolayısıyla o eğitimci biliyorsunuz 6 aylık kurstan geçirilerek -bunların çoğunluğu çavuş, onbaşı olarak askerliğini yapıyor- onları dağlardaki köylere, 150 kişinin altındaki köylere götürdüler ve 3 sınıf oralardan mezun olup geldi.

Kimlerdi bunlar? Fakir Baykurt'tu, Talip Apaydın'dı, Mahmut Makal'dı, Ayşe Baysal'dı. Bakın Ayşe Baysal, Ermenek'in bir köyünden çıkıyor, köy enstitüsünü bitirdikten sonra doktorasını, doçentliğini alıyor ve Türkiye'nin en büyük eğitim uzmanıydı. Saygıyla anıyorum, kaybettik birkaç yıl önce. Ve dönemine damga vurdu. Aynı şekilde Fakir Baykurt; hem öğretmen örgütlenmesinin lideri oldu, Köy Enstitülerinden çıktı. Gönen Köy Enstitüsünü bitirdikten sonra öğretmen örgütlenmesinde bugün hâlâ onun seviyesine ulaşabilmiş değiliz. Bunu da iddialı olarak söylüyorum. Fakir Baykurt'un yaptıklarını şimdi anlayabiliyoruz. Mahmut Makal biliyorsunuz çok dar gelirli, yoksul bir aileden geliyor. İvriz Köy Enstitüsünü bitiriyor; orada Cumhuriyet aydınlanmasıyla, Cumhuriyet'in verdiği olanaklarla kitabını yazıyor. Bizim Köy 26 dile çevriliyor arkadaşlar, bu çok önemli, çok çok önemli. Yani dağ başlarında kendi kendini açıp, kendi kendine solup gidecek olan bu cevherlerin hepsini romanlarıyla, şiirleriyle, yaptıklarıyla, örgütlülükleriyle saygıyla anıyoruz.

Biraz önce de söyledim; Mahmut Makal, İsmail Hakkı Tonguç'a eğitimin Atatürk'ü derdi. Mustafa Kemal'in eğitimdeki versiyonu arkadaşlar İsmail Hakkı Tonguç'tu. Biliyor musunuz bugüne kadar -altını çizerek söylüyorum- İsviçre Pedagoji Ansiklopedisi'ne giren, özgün bir kurum yarattığı için orada adına yer verilen tek Türk pedagoğdur İsmail Hakkı Tonguç. Düşünebiliyor musunuz? Özgün kurumlar kuruyor, elbette dünyanın, Türkiye'nin ünlü eğitimcilerinden etkileniyor İsmail Hakkı Tonguç ama ayakları yere basıyor. 350-400 tane öğretmenden anket yoluyla onlardan bilgi alıyor; nedir sorun?

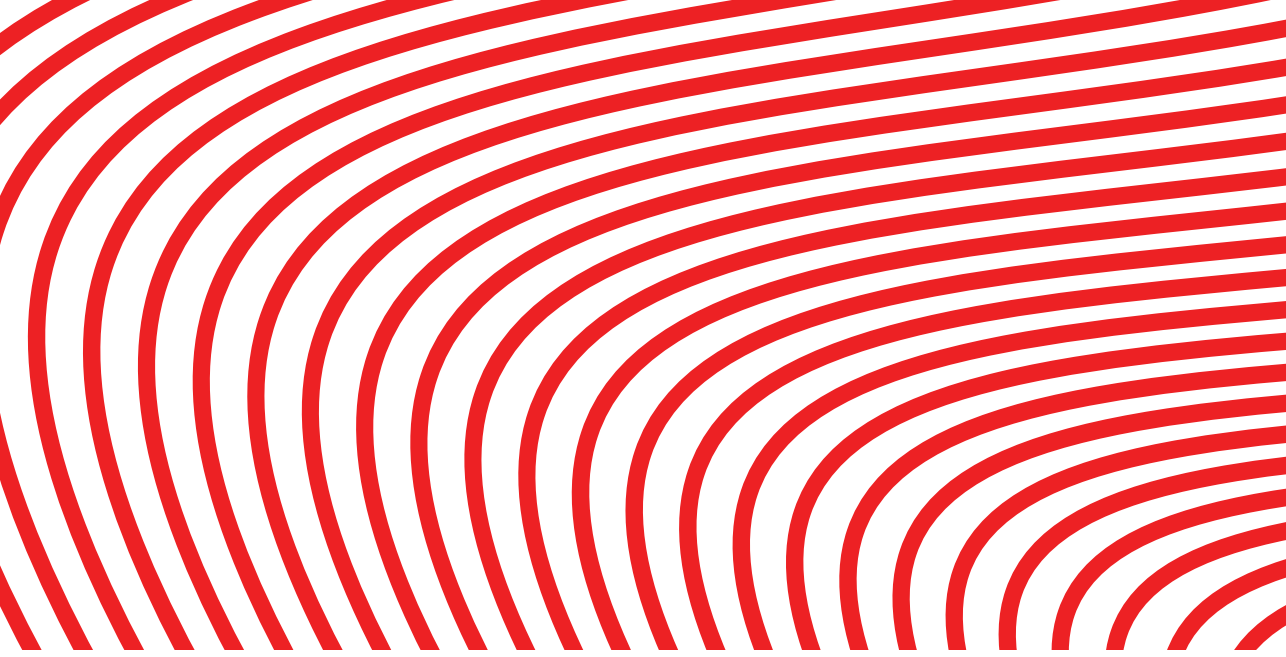
Düşünün sevgili arkadaşlarım; Türkiye 1935 yılında 40 bin köyden ibaret, 40 bin köyün nüfusunun yüzde 80'i köylerde yaşıyor, 40 bin köyün 35 bininde okul ve öğretmen yok. 1935'ten söz ediyorum, Cumhuriyet ilan edilmiş. Bakın bir rakam daha vereceğim size: Mustafa Kemal Atatürk, 1921'den 1935'e kadar 18 tane Milli Eğitim Bakanı değiştirdi. Bakın çok önemli bu, neden önemli? Mustafa Kemal eğitim alanındaki gelişmelerden memnun değil, bakanları değiştiriyor. Elbette devrimci Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati, Reşit Galip, Vasıf Çınar; bunlar geldiler, bir şeyler yaptılar ama dönemleri çok kısa sürdü. Dolayısıyla 1935'e geldiği zaman artık arkadaşlar, devrimleri, Cumhuriyet'in nimetlerini köye götüremediğiniz zaman 3-5 sene sonra yeniden Türkiye'yi tarikatların eline teslim edeceksiniz, katı bürokratların, ağaların eline teslim edeceksiniz. O nedenle yurttaş yetiştirmek gerekiyor, onun için çırpınıyor.

Dikkat edin, yine hatırlayın; Cumhuriyet devrimlerinin en önemlileri arkadaşlar, eğitim alanında yapılmıştır. Sayalım hatırlatalım mı? 1924'te Tevhidi Tedrisat ya da Öğretim Birliği Yasası, 1925 medreselerin kapatılması, 1926 Medeni Kanun kadın-erkek eşitliği, 1928 eski yazıdan yeni yazıya geçilmesi, yeni Türk abecesinin kabulü, hemen arkasından halkevlerinin açılması, hemen arkasından Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu... Bakın hepsi eğitim alanında çok çok önemli devrimci mücadelelerin temelidir. Ama dediğim gibi Köy Enstitüleri bunun finalidir arkadaşlar. Peki, ne oldu da 1945'te Köy Enstitüleri kapatılma sürecine girdi?

Bu çok sorulan bir soru, gerçekten tarihin kırılma anlarından biri bu. Çünkü İkinci Dünya Savaşı bitiyor, yeni bir dünya açılıyor. Bu dünyada Türkiye batının ve doğunun ya da Sovyetlerin ve karşıtlarının arasında kalıyor ve birini tercih etmek zorunda kalıyor. 1946'dan itibaren batıyı tercih edince Köy Enstitüleri arkadaşlar kapatılma sürecine gidiyor. Niye gidiyor biliyor musunuz? Çünkü Köy Enstitüleri yurttaş yetiştiriyor; soran, sorgulayan, düşünen, okuyan, kendini geliştiren ve üreten. Köy Enstitülerinin en önemli yanı, üreten bir toplum yaratmak isteği. İşte bu nedenlerden dolayı arkadaşlar düğmeye basılıyor.

İlk kapatılan maddeler ne biliyor musunuz? İş eğitimi, iş eğitimine son veriyorlar. Yani üretken öğretmenin yetişmesini istemiyorlar. Kütüphanelerin kapısına kilidi vuruyorlar ve o doğunun ve batının klasiklerini ne diye algılıyorlar? Ne diye söylüyorlar biliyor musunuz? Klasik romanları, "bunlar komünist roman okuyor" diyorlar ve kütüphaneler kapatılıyor. Öğrenci öğretmenini mi sorgular, öğretmenini mi eleştirebilir? Hayır, bunu kaldırın. O nedenle cumartesi söyleşileri kalkıyor. Bakın Köy Enstitülerini Köy Enstitüleri yapan bu üç madde kalktıktan sonra Köy Enstitülerinin adı sadece levhalarda kalıyor.

8. OTURUM

**ÖĞRETMEN YETİŞTİRME, ATANMAYAN
ÖĞRETMENLER VE ÖĞRETMENLİK
MESLEĞİ KANUNU**

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

1 Kasım 1927'de TBMM açılış konuşmasında: "Eğitimde başarının anahtarı öğretmenlerimizin iyi yetiştirilmesi ve görevlerini layıkıyla yapmalarıdır. Yeni nesli öğretmenlerimiz yetiştirecektir" demiş. Aramızda Eğitim Fakültesi Dekanı hocamız var, öğretmenlerimiz var; gerçekten de eğitimde kuşkusuz program, materyaller, içerik önemli ama en önemli bileşen öğretmen. Dolayısıyla iyi bir öğretmen yetiştirme politikasına sahip olmamız lazım.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin de hiç olmayan politikası bu, hiçbir öğretmen yetiştirme politikası yok. Bugün bu ülkede atanmayan öğretmen sorunu varsa, bu sorunun bu şekilde, can yakıcı bir şekilde yaşanmasının temel sorumlusu Adalet ve Kalkınma Partisi. 2002 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi, dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'e Antep'ten şöyle sesleniyordu: "Ya neden atamıyorsun bu evlatlarımı? Beden eğitimi öğretmeni müziğe giriyor, müzik resme giriyor. Madem atamayacaktın, neden bu evlatlarımı okuttun? Bizim iktidarımızda atanmayan öğretmen kalmayacak." Kim söylemiş bunu? Recep Tayyip Erdoğan...

Peki, ne oldu? 1 milyon öğretmen şu anda atanmayı bekliyor. Sayın katılımcılar; öğretmenler buralarda okuduktan sonra aileleri, kendileri harcadıktan sonra, yatırım yaptıktan sonra maalesef bütün bu emek ve maddi harcamalar boşa gidiyorlar. Bir alanda yüzbinlerce öğrenciyi öğretmen olmaya yöneltip sonrasında -ki bunların neredeyse tamamı kamu kurumlarında istihdam ediliyor- istihdam edilemez duruma getirmek, nedeni ister plansızlık olsun, ister öngörüsüzlük olsun, hesabı mutlaka sorulması gereken bir kötülüktür.

Türkiye'de öğretmen olmak için maalesef öğretmenlerimizin her birisi çok zorlu aşamalardan geçiyorlar. Türkiye'de şu anda 97 eğitim fakültesi var, bu 97 eğitim fakültesinde 200 bine yakın öğrenci var, 1400'ü profesör olmak üzere 10 bine yakın öğretmen var ve bu yıl 23 bin 670 öğretmen emekli olmasına rağmen sadece 20 bin öğretmen alınıyor. Gelecek yıl -ki 20 bin EYT'linin de olduğu bir yıl bu- 6 ile 8 bin bandı arasında olacağı düşünülüyor. Dolayısıyla elimizdeki 1 milyon öğretmen adayını mezun olmuş, öğretmen olma hakkı kazanmış genç yurttaşlarımız maalesef hayatlarını eğitim aldıkları alanda geçiremiyorlar.

Peki, iktidar ne yapıyor? 97 eğitim fakültesine çıkmışız ve bir yandan da formasyon eğitimleri vermeye devam ediyor. An itibarıyla Türkiye’de 72 alanda 300’ü bulan pedagojik formasyon eğitim sertifika programı ve hâlihazırda okumakta olan 680 bin kişi var. Eğitim fakültelerinin dışında 680 bin kişi formasyon eğitimi alıyor. Eğitim fakültelerinde de 200 bin kişi olduğunu düşünürseniz 880 bin, yani 1 milyona yakın kişi daha geliyor ve Adalet ve Kalkınma Partisi’nin bu süreçte umurunda bile değil. Bu çocuklar eğitim fakültelerinden ya da başka fakültelerinden mezun olup formasyon alarak öğretmen olma hayaliyle yola devam ediyorlar ve Adalet ve Kalkınma Partisi söylediği her sözü unutupuyor. Atanmayan öğretmenler için “atanmayan öğretmen kalmayacak” sözünü unuttular. “Mülakat yapmayacağız” dediler, söz verdiler, -sabah da söyledim- sözlerini unuttular. “100 öğrencisi olan her okula bir rehber öğretmen ataması yapacağız, norm kadroyu hazırladık” dediler, Bakan değişir değişmez bunu unuttular. 2022 KPSS sonuçlarıyla “ek atama sözü veriyoruz” dediler, unuttular. “Tüm engelli öğretmenlerimizi atayacağız” dediler, engelli öğretmenleri unuttular. Depremzede öğretmenleri, okullarını kaybetmiş öğretmenleri unuttular ve şimdi kendi kaderine terk edilmiş 1 milyon öğretmen adayımız var ve bu 1 milyona katılmayı bekleyen önümüzdeki 1-2 yıl içerisinde gelecek olan 1 milyon öğretmen adayı daha var. Dolayısıyla Adalet ve Kalkınma Partisi’nin bir öğretmen yetiştirme politikasının olmamasının tüm günahını bu dar gelirli ailelerin çocukları maalesef çekmek durumundalar.

Milli Eğitim Bakanı ne yapıyor? Meclis’te beraberdik, sendikalarla beraberdik, öğretim üyeleriyle beraberdik. Diyor ki: “Ben Milli Eğitim Akademisi getireceğim.” Ne yapacaksın Milli Eğitim Akademisiyle? “Hocam size biraz böyle saldırı var: Eğitim fakülteleri yetiştiremiyorlar” diyor. Peki, eğitim fakültelerinin dekanlarını kim atıyor, rektörlerini kim atıyor, programlarını kim belirliyor? Adalet ve Kalkınma Partisi... Eğitim Fakültesi Dekanları Konseyi var; şimdi sanki üniversiteleri bu 22 yıllık iktidar yönetmiyor. Diyor ki: “Buradan yeterli gelmiyor.” Sen ne yapacaksın peki? “Ben Milli Eğitim Akademisi kuracağım, ben bu çocuklara 3 ya da 4 dönem eğitim vereceğim.” Peki, bu eğitimleri kim verecek? “Eğitim fakültesi öğretim üyeleri verecek.” Ya o eğitim fakültesi öğretim üyeleri zaten senin iddiana göre iyi yetiştiremiyorlar, o zaman neden şimdi bunları alıp tekrar aynı öğretim üyelerine veriyorsun? Öyle ya, iyi yetiştiremediklerine göre...

Asıl mesele bu değil, asıl mesele öğretmenleri eleyebilecek iki yıllık bir süre kazanmak. Kazara bir Atatürkçü öğretmen aradan kaçır, kazara bir Cumhuriyetçi öğretmen aradan kaçır diye iki yıllık bir eleme süreci. Temel hedef bu. Peki, ne olacak bu Milli Eğitim Akademisinde? Bunlar çalışan değil, bunlar öğretmen değil... Bunlara bizim baskımızla 14 bin liradan 21 bin liraya bir para geldi, başka bir kentte bununla hayat kuracaklar iki yıl. Peki, bu çalışan olmayanlara nasıl para vereceksiniz? Sistem belli değil. Peki, bu çalışan olmayanlar, kursiyer olmayanlar geçtiler bu hengâmeden öğretmen oldular; diyor ki: “On yıl çalışırsan uzman öğretmen olursun. Bu iki yılı da çalıştırdığına sayarım.” Ya bunlar çalışan değil, kaçak işçi mi çalıştırıyorsun? 10 yıl çalışırsa 2 yıl sayılacakmış; Anayasa’ya aykırı, hukuka aykırı, İş Kanunu’na aykırı. Akıl almaz bir şey...

Sevgili Alim Hocam üniversitede iki öğrenci yetiştirmiş: Biri diyelim Cüneyt Hoca, biri de benim. Cüneyt Hoca özel sektöre gitmeye karar vermiş, onun diploması kapı gibi çalışıyor ve o öğretmen. Ben kamuya gitmeye karar verirsem bana diyor ki: "Sen öğretmen değilsin, sen öğretmen adayısın" diyor. Akıl tutulması...

Bu Milli Eğitim Akademisi nedir? Milli Eğitim Akademisi Dördüncü Kalkınma Planı var, 1970'lerden beri var. 1992'de kurulmuş, 18 yıl sonra binası açılmış. 2005'te AKP'li Bakan Hüseyin Çelik, davulla zurnayla "Milli Eğitim Akademisini canlandırıyoruz" demiş, binasını açmış, akademinin başkanını atamış. Sonra ne yapmışlar? Başka bir AKP gelmiş 2011'de Akademi'yi kapatmış. Sonra ne olmuş? O AKP gitmiş, başka bir AKP gelmiş, 2014'te şurada "biz bunu açalım" demiş. Sonra ne olmuş? O AKP de gitmiş, başka bir AKP gelmiş, 2024'te açmaya karar vermişler. 2005'te açıyorlar, 2011'de kapıyorlar. 2014'te yeniden açalım diyorlar, 2024'e kadar bekliyorlar, şimdi de seçme-yerleştirmenin bir parçası olarak kullanmak istiyorlar.

Bu arkadaşlar kötü oldukları kadar devlet mekanizmasını da bilmeyen insanlar. Bu arkadaşlar devleti yönetmiyorlar, bunların hiçbir şeyleri yönetmesi mümkün değil. Şimdi ben siyasi yorumlarımı yaptım. Buradan Milli Eğitim Bakanı'na sesleniyorum, her ağzını açtığında şöyle söylüyor: "Cumhuriyet Halk Partililer, muhalefet bizi ideolojik olarak eleştiriyor." Sanırım sayın katılımcılar ve Türkiye'de izleyenlerin tamamı eleştirilerimizin hepsinin çok eğitim bilimleri perspektifinden olduğunu dinlemişlerdir.

PROF. DR. ALİM KAYA

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANI

İyi öğretmen yetiştiriyor muyuz, yetiştirmiyor muyuz? Bir kere şunu söylemeliyim. Eğitim fakülteleri deneyimi bizim 1980’le başlayan, 1982’de YÖK’le birlikte kurulan ve ben mesela onun öğrencisi oldum, onun öğretmeni oldum, onun hocası oldum, onun ürünüyüm. Kendimi de böyle çok yetersiz falan da saymıyorum.

Bir anekdot, bir araştırma sonucu paylaşarak şu yetersiz öğretmen yetiştiriyor eğitim fakülteleri sorusuna, eleştirisine bir cevap vermek gerekir. PISA meselesi var biliyorsunuz; ilköğretimde 15 yaş çocuklarının bilişsel becerilerini ölçen, sayısal, sözel düşünme ve akıl yürütme becerilerini ölçen meşhur bir PISA’mız var. Neredeyse eğitim sistemleri aslında o sınavdaki performansla göre değerlendirmek üzere hazırlanır hâle geldi. Ama bir de bunun şöyle bir versiyonu var yine OECD’nin yaptığı; 65 yaş becerileri, bilişsel becerileri ölçen, yani 15-65 yaş arasını ölçen bir PIAAC dedikleri yetişkin becerileri var. Onu da yine aynı PISA mantığıyla yapıyorlar. Çeşitli meslek grupları var bunların içerisinde. Bir grup araştırmacı, bu grupların içerisinde öğretmenlerin bilişsel becerilerini incelemişler bu verilerden yola çıkarak. 32 ülke arasından öğretmenlerimiz bilişsel becerileri bakımından PISA’daki gibi, Şili ile beraber sondan ikinci. Suat Bey, az önce “iyi öğretmen yetiştiremiyorlar” dediler ya... Sondan ikinci, hakikaten sondan ikinciyiz.

Bir şey daha karşılaştırmışlar: Bu 32 ülkenin öğretmenlerini Kanadalı meslek lisesi mezunu, üniversite mezunu ve lisansüstü mezunlarıyla karşılaştırmışlar. Öğretmen arkadaşlar üzülme, hikâyenin sonu iyi bitiyor. Yani bu açıdan baktığımızda sanki iyi öğretmen yetiştirmiyormuşuz gibi, sondan ikinciyiz. O zaman nedir bu falan diye üzülme. Bizim öğretmenlerimiz ve Şilililerin bilişsel becerileri, endüstri meslek lisesi mezunu Kanadalıların altında. Bu da kötü haber, eyvah eyvah! Nereye gidiyoruz? Biraz daha devam edelim. Mesela Japon ve Finlandiyalı öğretmenler; yüksek lisans, doktora yapmış Kanadalı öğretmenlerin üstünde. Bu aşağı yukarı tahmin edilebilir bir şey. İşin iyi tarafı şu: Evet, öğretmenlerimiz bu sıralamaya göre, bu incelemeye göre bilişsel becerileri bakımından iyi değil. Araştırmacılar aynı zamanda öğretmenlerin kendi toplumlarının kaç yıllık yüzde dilimine girdiklerine bakmışlar, bizim öğretmenlerimiz buradan baktığımızda toplumumuzun yüzde 80’inin üstünde. Yani nasıl bir manzara çıktı şimdi Sayın Başkan? Evet, öğretmenlerimizin bilişsel becerileri düşük ama bu hâliyle bile öğretmenlerimiz bizim kendi toplumumuzun en iyi yüzde 20’si. O hâlde burada bir sorun yok, kendi şartlarımız içerisinde biz en iyi öğretmeni yetiştirdik.

Şimdi birkaç zaman önce, birkaç yerde bazı resmî toplantılara katıldık, yine konu öğretmen eğitimiydi. Biliyorsunuz her gün bizim için eğitimde ayrı bir gündemdir. Hele yaz ayları, sınavlar vesaire. Bu sene bu Maarif Modeli, efendim öğretmen eğitimi, Milli Eğitim Akademisi, Öğretmenlik Kanunu’yla bu gündem biraz daha ısındı. Büyük resme bir baktığımızda işimizin ne kadar zor olduğunu anlamak mümkün.

Birincisi şu, size birkaç rakam vereceğim: Bizim ilkokul, ortaokul, lise düzeyinde yani ana sınıfından lise sona kadar tahmin edin ne kadar öğrencimiz var? Eğitime ilgi duyduğumuza göre hepimiz aşağı yukarı biliriz bunu: 19 milyon 900 bin öğrencimiz var, 1 milyon 200 bin öğretmenimiz var. Yani yaklaşık 20 milyonun üzerindeyiz. Bir de buna yükseköğretimi ekleyin, yaklaşık 6 milyon 950 bin öğrenci yükseköğretimde var; 26-27 milyon. Türkiye'nin nüfusu nedir? 85 milyon ve bunun 27 milyonu öğrenci. Şimdi bir basit matematik yapalım. Bunun bir annesi bir de babası varsa bunu üçle çarpın, memleketin nüfusundan daha fazla. Dolayısıyla eğitim aslında bu ülkenin en önemli meselesi ve hiçbirimizin de kendini dışarıda tutacağı bir mesele değil. Yani 30 milyon fiili olarak öğretmen-öğrenci var bu memlekette, nüfus 85 milyon. Dolayısıyla bu büyük çarkı yönetmek çok zor, çok güç. Takdir ediyorum Sayın Genel Başkan Yardımcısını, böyle bir konuda bir model arayışı olarak düşünüyorum ben bunu; eğitimle ilgili sözü olan herkes gelsin bir şeyler söylesin ve o kapalı devre çalışma alışkanlığımızı son zamanlarda kamuda gördüğümüz bir kenara bırakıp açık, kimin bu konuda söyleyeceği bir şey varsa gelip söylediği, her fikirden yararlandığımız bir mecraya dönüştürmemiz lazım.

Örneğin Maarif Modeli hiç kamuoyuyla tartışılmadı, nerede hazırlandığı belli değil, kimlerin rol aldığı belli değil. Öğretmenlik Meslek Kanunu; son anda bir arkadaşım bana dedi ki: Ben bir sendikadan aldım, şu Öğretmenlik Meslek Kanunu'na bir bak. Sendikada var ama eğitim fakültelerinde yok, Öğretmenlik Meslek Kanunu.

Uzun lafın kısası sevgili dostlar, bizim öğretmen yetiştiremiyoruz gibi bir sorunumuz yok. Bizim iki temel sorunumuz var. Sabah, Ticaret ve Sanayiden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı çok güzel ifade etti, bizim iki temel konuda sorunumuz var öğretmen yetiştirme anlamında. Ben oturdum saydım, bizim en son ilan edilen 20 bin kadronun yüzde 85'ini eğitim fakülteleri yetiştiriyor bu öğretmenlerin. Geri kalan yüzde 15, hangisi bu geri kalan yüzde 15? Ağırlıklı olarak mesleki ve teknik eğitimde bizim sorunumuz var.

2009'da mesleki eğitim fakültelerini kapattık. Şöyle bir özeleştiriyle de bakalım, işin doğrusu bizim mesleki teknik eğitimimiz sabahki oturumda da ifade edildi; çağı, günümüzü yakalamış bir mesleki teknik eğitim de değildi doğrusu. Mesela ben ortaokulun sonunda endüstri meslek lisesi sınavına girip kazanamayan bir adamım. Valla kazanamamıştım yani. O zaman bir de teknik lise kısmı vardı ki çok iyi insanlar gidiyordu. Şimdi buraları daralttık, mesleki teknik eğitimimiz yok. Aşağı yukarı ortaöğretimde 6,5 milyon öğrencimiz var. Bunun 4,5 milyonuna 500 bin de din öğretimi veren imam hatipleri de ekleyin genel akademik eğitim veren okullara, yaklaşık 5 milyon orada. Herhangi bir becerisi olmayan, yaşamını kazanabilecek herhangi bir yetkinliği yeterli olmayan bir grup var. Buraya öğretmen yetiştirmede bir sorunumuz yok bizim, bizim bir mesleki eğitim meselemiz var ve mesleki eğitime öğretmen yetiştirme bahanesiyle bir de hepimizin bildiği bu formasyon faciası var. Belki buna taraftar olanlar olabilir içinizde. Mesela şu anda bütün üniversitelerde bütün öğretmen olabilecek herkese formasyon veriliyor. Bu doğru bir yaklaşım değil. Bu niçin veriliyor biliyor musunuz? Hâlbuki bizim 97 eğitim fakültesi

var memlekette ve bu 97 eğitim fakültesi bizim öğretmen ihtiyacımızın yüzde 85'ini karşılıyor. Niçin bu sistemi oynuyoruz? Yüzde 15 mesleki eğitime öğretmen yetiştirmek için.

Örnek vereyim: Son atama döneminde 13 tane branşın atanacak öğretmen sayısı 1. Mesela ayakkabıcılık ve saraciye teknolojisi. Bir öğretmen atacağım, diyor ki Bakanlık: "Ben bunu bulamıyorum ki ayakkabıcılık öğretmenliği..." Ya buna özgü bir şey geliştirin; yüzde 85'ini karşılarken, dururken bunu niye bozuyoruz? Buna niye formasyon yapıyoruz?

Öğretmenlik Meslek Kanunu; başından beri kişisel olarak da ve emin olun bütün eğitim fakültelerinin de, eğitimcilerin de şiddetle karşı olduğu bir mesele. Sistemin yüzde 85 öğretmenini karşılayan bir yapıyı niye bozuyorsunuz? Bir kere bürokratik bir kurum akademik bir eğitim vermeye soyunmaz, soyunmamalıdır. Yaşı belli bir noktanın üzerinde olanlar, 12 Eylül öncesinde bizim Milli Eğitimin öğretmen yetiştirdiği dönemleri çok iyi hatırlarlar. Hele hele böyle bir politizasyon ortamında Milli Eğitim'in öğretmen yetiştirmeye soyunması fevkalade yanlış, kabul edilebilir bir şey değildir. Birincisi bu, bu açık.

İkinci nokta; öğretmen yetiştirmeyi bir kenara bırakalım, ısrarla bunu bazı ortamlarda sorduk. Niyet bu mu? Ne evet ne hayır, hiçbir yanıt alamadık, alınamadı ama niyetin bu olduğu aşikâr. Evet, öğretmenlerin mesleğe girişinden sonra yaklaşık 30-35 yıl çalıştığı düşünülürken, onların hizmet içinde, meslek içinde gelişimlerini sürdürecektir, hizmet içi eğitimi yapacak bir yapıya ihtiyaç var. Burası kesin ama hizmet öncesi öğretmen yetiştirmek başka bir şeydir, hizmet içerisinde öğretmenin gelişimini, kariyer basamaklarında ilerlemesini sağlamak başka bir şeydir. Hizmet içi eğitimin güçlendirilmesi -bunun adı akademi olur, başka bir şey olur- kesin gerekir ama öğretmen eğitmek, yetiştirmek başka bir şeydir.

Kanunda çok gizli, çok böyle nahoş ama mesela "öğretmenin seçimini ben yapacağım" diyor. Bir dakika o zaman burada başka bir şey var; seçim yapamazsın, seçimi yapma. Bunu objektif, nesnel bir şeye bağlayın, bu olmadan olmaz. Bugün geldiğimiz noktada özellikle toplumun bu mülakat meselesi konusundaki suskunluğunu anlayabilmek mümkün değil. Bağışlayın beni. Ben 1988'de üniversiteyi bitirdim, 94'te asistan oldum. O zamana kadar ilkokulda, ortaokulda, lisede çalıştım. Her kademesinde çalıştım Milli Eğitimin, öğretmen olarak çalıştım ve o zamandan bu yana -yaklaşık otuz senedir üniversitede hocalık yaptım, yapıyorum hâlâ- hiçbir öğrencime sübjektif; yani işte ne bileyim Ispartalı olduğu için 5 puan vermedim mesela ya da ne bileyim Beşiktaş'ı tuttuğu için 5 puan vermedim. Yemin ediyorum şundan korktum: Ya günün birinde bu çocuk benim Ispartalı hemşerim bir başka çocuğa benim bu hatam nedeniyle, sempatim nedeniyle, verdiğim fazla nottan dolayı o çocuğun önüne geçerse ben bunun cevabını veremem. Verdiysem de o Ispartalıya herkese verdim doğrusu. Çünkü adaleti ve eşitliği bozmayalım diye. Bu suskunluğu anlamak mümkün değil. Dolayısıyla bu adaleti, mekanizmayı çok mücadele etti, biliyorum komisyonlarda, Meclis'te.

Nitekim bir umuttur bu, Ekim ayına ertelendi. Umuyorum ki hataları düzelir ama bir meslek kanununa ihtiyaç var, orası kesin. Bir öğretmenlerin hizmet içi eğitimini yapacak, geliştirecek bir yapıya ihtiyaç var, orası kesin. Ama bu hâliyle değil. Böyle sen, ben, bizim oğlan toplandık yaptık, böyle bir şeyi kabul etmek de mümkün değil.

O nedenle Öğretmenlik Meslek Kanunu gerekli. Şimdiye kadar olmaması büyük bir ayıptır aslında. Kamuya bakın, 1 milyon 188 bin öğretmen -gelirken istatistikleri kontrol ettim- ve bu kadar büyük bir kitlenin bir meslek kanununun olmaması eğitimi yönetenlerin çok büyük bir ayıbıdır. Nitekim 2022'de bir kanun diye yaptık, o kanun aslında çok kanun gibi bir kanun değildi. Sanıyorum toplam 10 maddeden oluşuyordu; biri amaç, kapsam, içerik, son yürürlük filan ve dört maddede kariyer basamaklarını düzenliyordu. Bu teknik olarak iyi bir kanun değildi. Bundan daha güzel, öğretmenlere yakışır, yaraşır bir kanun yapılmalı ama bu, bu kadar dar bir anlayışla, bu kadar kapalı devre çalışmayla değil.

Burada biraz sonra sendikacı arkadaşlar konuşacaklar, onlara da bir çift lafım var. Öğretmen eğitimi, öğretmenin istihdamı elbette bir meslek örgütü olarak onların özlük hakları önemlidir. Ama ne olur, sizden istirhamım, bu kariyer basamakları meselesine bir kafa yorun, öğretmenleri buna ikna edin. Bence böyle bir sistem gerekir ama yapı, işleyiş böyle mi? Onun ayrıntısını sizler hazırlayın, Bakanlıkla birlikte hazırlayın. Bizim dilimizde bir güzel bir söz vardır: Marifet iltifata tabidir. Birisi güzel bir şey yapıyor ise onu takdir edeceksiniz. Ben öğretmenim, elbette benden daha iyi öğretmenlik yapan var, benim gibi vasat öğretmen de var. Var yani bu her yerde var; hâkim de var böyle, hekim de var. Bundan kaçınmak mümkün değil. Mesele bunları iyileştirecek, geliştirecek politikaları, kararları yapabilmek.

Biraz önce Köy Enstitüleri Derneği başkanı konuştu. Nostaljik bir şeydir Köy Enstitüleri konusu, pek çoğumuzun içindeki bir şeydir. Bana kalırsa hasbelkader bir eğitimci olarak Türk ve dünya eğitim tarihinde kendi dönemi için en önemli buluştur Köy Enstitüleri, o dönemin en önemli araçlarıdır. Bugünün toplumu, bugünün dünyası, bugünün teknolojisi, pedagojik ilkeleri, eğitim nosyonu, anlayışı bakımından örnek alacağımız çok şeyler vardır.

Bana ayrılan süre bitti. Öğretmenlik hayatımda ilk defa böyle farklı bir ortamda ve farklı bir grupla, kitleyle etkilemiş oldum, bu da benim deneyim zenginliğim olsun diye düşünüyorum.

MURAT EMİR

CUMHURİYET HALK PARTİSİ TBMM GRUP BAŞKANVEKİLİ, ANKARA MİLLETVEKİLİ

Biz yoğun bir genel kurul ve komisyon çalışması yürütüyoruz. Geçen hafta bu yasa geçmesin diye, eğitimin üzerine kâbus gibi çöken bu yasa geçmesin diye direndik, bir ölçüde sonuç aldık. Bu hafta sokak hayvanlarını korumak için mücadele ediyoruz. Şimdi tasarruf tedbirleri paketi görüşülüyor, orada da direniyoruz. Yine acı reçeteyi yoksullara, milyonlara, işsizlere, emeklilere yükleyecek bir yasanın peşindeler.

Yemek arasında geldik, kusurumuza bakmayın. Biz çalışmaya devam edeceğiz ama bütün gün ve gece boyunca milletvekili arkadaşlarımız sürekli burada olacaklar. Ben söz almışken çok değerli Gölge Bakanımız Suat Özçağdaş'a ve emek veren tüm arkadaşlara ve katılan tüm hocalarımıza da teşekkür ediyorum. Sağ olsunlar, var olsunlar.

HASAN KÜTÜK

BİRLEŞİK KAMU-İŞ KONFEDERASYONU GENEL MALİ SEKRETERİ

Düşünebiliyor musunuz, 1914'ten -o Birinci Dünya Savaşı'nın 4 yılını çıkarıyoruz- 9 Eylül 1922'ye kadar, 8 yıl savaşın içinde yaşamış, işgale uğramış, ulusal bağımsızlık ve özgürlük savaşını vermiş bir ülke, bir ulus, 1923 yılında Cumhuriyet'i ilan etmiş.

İlan edilmiş bir cumhuriyet var ama insan malzemesi kalmamış, sadece 1927'deki nüfus sayımına göre 13 milyon nüfusu olan bir ülke ve bunun içerisinde 7 milyon kadın, 6 milyon erkek var. Yani kadın sayısının erkek sayısından daha fazla olduğu bir nüfus gerçeğiyle karşı karşıyayız. Peki, o erkekler neden o kadar az? Sadece Çanakkale'de ellerine kına yakarak gönderdiğimiz 250 bin kınalı kuzumuzu orada toprağa verdik. Yani erkek kalmamış, insan kalmamış, o şartlarda kurulmuş bir Cumhuriyet ve bu Cumhuriyet'in bir devrime ihtiyacı var.

Meclis'te devrim yapmak, Meclis'te yasaları çıkarmak yetmiyor. Çünkü o kurak, o kıraç, o bozkır, insanın olmadığı, okuma-yazmanın olmadığı, yoksulluğun ve savaşın adeta pençesinde yok olmuş bir ulusu ayağa kaldırmak gerekiyordu. O yasaların toplumla buluşabilmesi için de işte belki de bu ulusun en büyük şansı ve tarihi bir yürekli devrimcinin bu ulusun başına getirilmiş olmasıydı. İşte o devrimci, o süreçte bütün o koşullar ve zorluklar ile ne yapmıştır? Harf Devrimini 1928 yılında yapmıştır, arkasından 1929'da Millet Mekteplerini açmıştır. O Millet Mekteplerini açan ve belki de Cumhuriyet tarihinde çok az Milli Eğitim Bakanlığı yapan o genç yaşta, o büyük devrimcinin bile öldüğünde gözyaşı döktüğü o Mustafa Necati bu ülkenin tarihinde, eğitim tarihinde bir devrimin mimarı olmuştur, o kadar genç yaşta.

Şimdi devrimleri yapıyorsun, o devrimlerin -Harf Devrimidir, Kılık Kıyafet Devrimidir, hukukta devrimdir- toplumla buluşabilmesi için elbette bir insan gücüne ihtiyaç vardı; elbette eğitilmiş, kamuda devlet adına yurttaşla hizmet götürecek kadrolara ihtiyaç vardı. İşte Milli Eğitim böyle bir olayın sonucunda, o büyük devrimcinin öncülüğünde ortaya çıkan başarılarla ve projelere imza atmıştır, öncülük yapmıştır.

Bu ülkede başkanlık sistemine geçmeden önce 26 bakanlık vardı, başkanlık sistemiyle 16 bakanlık var. Bu 26 bakanlık içerisinde ve 16 bakanlık içerisinde önünde "milli" sözcüğü yazan iki tane bakanlık var: Biri Milli Eğitim Bakanlığı, biri Milli Savunma Bakanlığı. Bunların anlamı şudur. Siyasal iktidarlar gelir değişir, topluma sunmak istedikleri projeleri, hizmetleri farklı şekillerde kendi kadrolarıyla sunabilirler, yaşama geçirebilirler. Ama Milli Eğitim, ama Milli Savunma bu ülkede siyasal iktidarların müdahale edemeyeceği ulusal bir dava, ulusal bir kurum ve ulusal bir bakanlık olmalıdır noktasında bu bakanlıklara özellikle bir hassasiyetin ve ciddi bir değerlendirmenin sonucunda önüne milli sözcüğü konulmuştur. Ama sizler de biliyorsunuz ki o Milli Savunmadaki

bu ülkenin en önemli ve en saygın generalleri, komutanları, önemli isimleri maalesef adı Ergenekon dendi, adı Balyoz dendi ve o insanlar zindanlara atıldı.

Bugün ülkemizde Milli Savunmanın ne duruma geldiğini 15 Temmuz'da Türkiye hep beraber yaşadı, birlikte yaşadık. Yani bu ülkenin kurtuluşuna ve kuruluşuna imza atmış o büyük devrimcinin ordusunun ne hâle geldiğini, getirildiğini hep beraber ulus olarak yaşadık. Peki, milli sözcüğüne baktığımızda işte o Milli Eğitimin de önündeki milli sözcüğü adeta ortadan kaldırılmış ve şu anda geriye kalan kısmıyla ilgili de Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda adeta o milli eğitimin üzerine çivi çakılmak gibi bir projeye, iktidarın bir düzenlemesiyle ulus olarak karşı karşıyayız.

Öyleyse şimdi bu kadar siyasal iktidarın toplumsal yaşama müdahale ettiği bir yerde bizlerin hepimiz burada evlatlarımız var, çocuklarımız var. Onlar bizim yaşam kaynağımız. Bir insanın yaşamında en fazla mutlu olduğu an çocuğunun dünyaya geldiği andır. Ama bir insanın bu ülkede kaygılarının da en üst düzeye çıktığı an, işte o mutlu olduğu anda başlar. Çünkü o gün diyoruz ki: Acaba ne olacak benim çocuğum diyoruz. Ben öğretmenim, ben sınıf öğretmeniyim. Ben hem de 8 ayda öğretmen oldum. Zaman zaman geçmişte söylenen "ya 40 günde salatalık bile yetişmez ama bu ülkede 40 günde öğretmen yetişti" denilen yerde evet, o kuşağın bireylerinden biri de benim. Ama ben sekiz ay okudum. Çünkü ben liseden sonra yapılan üniversite sınavlarında iyi de bir puan aldım ama üniversiteye kayıt yaptıramadım. O günkü koşullarda, siyasal koşullarda o ülkücü, sağcı yapının Milliyetçi Cephe Hükûmeti döneminde okulların kapısından içeriye girip kayıt bile yaptıramadık. Hükûmet değişikliğiyle beraber yaşamış olduğumuz mağduriyeti giderme adına 8 aylık bir hızlandırılmış eğitimle öğretmen olma hakkını elde ettik ve atamamız yapıldı. Ama belki de benim bir şansım ya da en önemli şansım o Köy Enstitülerinin geleneğinin olduğu, Köy Enstitüsünün olduğu bir okulda o havayı teneffüs ettim, o topraktan nefes aldım. Düziçi Köy Enstitüsü gerçekten Türkiye'deki Köy Enstitüsü modellerini -biraz önce sevgili dostumuz Erdal Bey de söyledi- bir yamaçta, bir kırta, bir dağın başında sadece bir öğretmen yetiştirmenin ötesinde tarımdan hayvancılığa, sanattan kütüphaneye, müzikten olabilecek her türlü sanatsal çalışmanın olduğu bir eğitim modeliydi. Evet, belki de dünya tarihinde ilk defa bu kadar başarının konuşulduğu bir eğitim modeli olmuştur. Ne kadar süre kalmıştır? 6 yıl kalmıştır ve bu 6 yıllık süreç içerisinde neden birileri bu Köy Enstitülerinden rahatsız olmuştur? Çünkü orada yetişen o öğretmen o köye sadece çocukları okutmak için gitmiyor, o köye ışık oluyor; o köyün aydınlanmasında, o köyün bütün kendini eğitmesinde, geliştirmesinde ve yaşamında onun bir umudu olarak o köye gidiyor. Sanatından, elektriğinden, yolundan, suyundan, marangozluğundan köyün bütün adeta umudu ve ışığı olarak o köye gidiyor.

İşte karanlıktan beslenen bu değişimin kendi iktidarlarını ve düzenlerini, saltanatlarını yok edeceği kaygısını taşıyan -ki haklılar elbette- o gerici çevreler, toprak ağaları, aşiret reisleri, şeyhler ve onların etrafındaki müritleriyle beraber ne yaptılar? Belki de ulusumuz için de, belki de dünya

için de örnek olan o modeli adeta ortadan kaldıran baskılarıyla hedeflerine ulaştılar. Ondan sonraki süreçte her şeye rağmen öğretmen okulları da o geleneğin kısmen içinde, orada yetişmiş arkadaşlarımız o eğitimin devamını aldılar. Fakat 1975 ya da 1976 yılında hayata geçen Eğitim Enstitüleri, o milliyetçi cephe hükümeti döneminde sadece bu ülkedeki eğitim sistemini değil, kamusal alanı da, toplumsal yaşamı da kendilerine göre dönüştürme, şekillendirme, ayar verme ve bir kadro yaratma çabası içerisinde olmuş okullardı. Orada yetişen öğretmenlerin de elbette neler yaşadığını ben biraz önce kendi yaşanmışlıklarından sordum.

Şimdi sevgili arkadaşlar; eğitim sadece çocukların bir mesleğe hazırlandığı bir alan değildir. Eğitim, çocukların kamusal yaşamda da toplumsal yaşamda da, bu ülkenin geleceğini belirleyen kadroları yetiştiren bir kurumdur. Bunun nasıl olduğunu, nedenleri ve sonuçlarıyla ilgili yaşadıklarımızı yine aynı şekilde 15 Temmuz'da FETÖ darbe girişiminde gördük. Bu ülkenin eğitiminden sağlığına, siyasal anlamda bütün kamu alanlarından, kaymakamlarından, emniyetinden, yargısından bu insanların bu toplumu ve bu kamusal alanı nasıl böyle ele geçirdiklerini, nasıl bu kadar o kamusal alan üzerinde etkili olduklarını gördük hep beraber. Düşünebiliyor musunuz, emniyette üst düzey yönetici kalmadı 15 Temmuz'da; yargıda üst düzey adeta yargıç kalmadı, hâkim kalmadı, savcı kalmadı... Peki, bunları oraya getiren güç, bu insanlar oradan uzaydan mı geldi? Oraya belirli, sistematik olarak yapılan bir eğitim modelini, adeta Cumhuriyet karşıtı bir eğitim modelini yaşama geçirmenin sonucunda maalesef ortaya çıkan gerçeklerimizdir.

Şimdi bundan sonraki süreçte meslek eğitim fakülteleri oluyor, çeşitli adlar altında elbette öğretmen yetiştiren kurumlar var. Fen edebiyat fakülteleri var, eğitim fakülteleri var çeşitli alanlarda ama sorun; şu anda 1 milyon evladımız üniversite bitirmiş, öğretmen olma hakkını elde etmiş ama ataması yapılmadığı için o evlatlarımız hâlâ annelerinin babalarının eline bakar bir duruma gelmiş. Bakın okumamış bir çocuğun iş bulamamış olması anlaşılabilir ama özellikle dışarıda, başka bir ilde, üniversitede çocuk okutmanın olağanüstü bir maliyetinin olduğunu, ne kadar zorluklar içerisinde bu çocukların giderlerinin fazla olduğunu sanırım burada üniversitede çocuk okutan hepimiz biliyoruz ya da yakın çevrelerimizde bunu görüyoruz. Şimdi bu kadar ailenin emeğiyle, özverisiyle, fedakârlığıyla üniversiteyi okutmuş, elbette anne-baba haklı olarak: "Benim çocuğum üniversiteyi bitirdi, öğretmen oldu, mühendis oldu. Bunlar bir kamuda ya da bir yerde işe başlayacak, kendi ekonomik özgürlüğüne kavuşacak, bana da en azından ihtiyacım olduğu zamanda yardımcı olacak" gibi bir beklenti içerisindeyken, o çocuğun hâlâ iş bulamadan, herhangi bir yerde çalışmadan yaşadığı tramvayı, sıkıntıyı ve zorluğu hepimiz biliyoruz, hepimiz az çok bunu kendi yakın çevremizde görüyoruz.

Elbette biz burada öğretmen olarak görev ve sorumluluklarımızın farkındayız, yurttaş olarak da görev ve sorumluluklarımızın farkındayız. Biz bir emek örgütüüz, biz bir eğitim sendikasıyız. Ama önümüzdeki süreçte de, kurulduğumuz günden bugüne de koşullar ne olursa olsun umutsuzluğa düşmedik; geleceğe dönük umudumuzu, inancımızı, heyecanımızı, mücadeleyi

isteğimizi hiç kaybetmedik ve buradan da şunu söylüyoruz: Gelecek dönemde bizim yol haritamız bize ışık tutan, bu ülkenin kurtuluşunda ve kuruluşunda öncülük yapmış, bu ülkede Cumhuriyet devrimleriyle sadece bizim değil, bütün mazlum ulusların da umudu ve adeta onlar için de bir model olmuş o büyük devrimcinin gösterdiği yol bizim yolumuzdur. Bu ülkede emek mücadelesinde ve eğitim mücadelesinde tarih yazmış bütün çilelere ve zorluklara rağmen bu mücadelenin yürekli önderleri Fakir Baykurt ve Kemal Türkler bu konuda bizlerin önemli yol göstericimizdir, yolumuz onların gösterdiği yoldur.

Hayatı zindanlarda, sürgünde ve ülkesinden uzak geçmiş, oralarda yatmış, sürülmüş, acılar çekmiş ama bütün buna rağmen ülkesi adına umudunu, geleceğe dönük iyimserliğini kaybetmeyen o büyük devrimci, Nazım Hikmet, ne diyor? "Eğer hak haksızlıktan yüce, sevgi nefretten üstün, aydınlık karanlıktan güçlüyse çaresi yok usta, biz kazanacağız."

O nedenle gecenin en karanlık anı, ışığın en yakın olduğu andır. Biz koşullar ne olursa olsun bu yolda birlikte mücadeleye devam edeceğiz, dostlarımızla edeceğiz. Çünkü tek başına bizim de sizin de bunu başarma şansı yoktur. Emeğimizle, yüreğimizle ortak kaygıları yaşayan, ortak sorunları taşıyan, geleceğe ilişkin ortak umutları taşıyan bütün mücadele arkadaşlarımızla, dostlarımızla, kurumlarla birlikte yürümeye varız diyoruz.

CÜNEYT İLTUŞ

EĞİTİMCİ, ÖĞRETMEN

Ben atama bekleyen, yani ataması yapılmayan öğretmenler adına buradayım. Biliyorsunuz ki az önce değerli hocalarım da, Suat Bey de bahsetti; yaklaşık olarak 1 milyona yakın öğretmen var, atama bekliyorlar ve atamaları yapılmadı. Son 14 Temmuz'da yakın bir zamanda da ÖSYM bir sınav yaptı ve resmî verilere göre yaklaşık olarak 526 bin öğretmen atanabilmek adına arkadaşlar ya da sevgili değerli katılımcılar sınava girdiler.

Şimdi yapılan atama geçen yıl yaklaşık olarak oran olarak yüzde 4'tü, büyük ihtimalle gelecek yıl da -Sayın Bakanım Suat Bey de söyledi- 6-8 bin gibi bir rakamdan bahsediyorlar ki 526 bin insanın girdiği bir sınavda yüzde 1, yüzde 2 bile olmayacak bir durumdan bahsediyoruz.

Tabii ki ben belli başlıklar belirledim, atama bekleyen yani ataması yapılmayan öğretmenler adına o başlıklara cevap arayacağım. Aslında belli sorular soracağım Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a ve Sayın Yusuf Tekin'e.

Mesela bir ülkenin neden istihdam politikası yoktur? Ben yaklaşık olarak 38 yaşında bir öğretmenim, belki çoğuyla yaşıtım ya da çok gencim. Fakat şu an birlikte mücadele ettiğim ya da dersine girdiğim atama bekleyen öğretmenlerin çoğunluğu kaç yıldır atanmak için mücadele veriyor ve 2014 yılında yaklaşık olarak 250 bin olan sınava giren sayısı şu an 550 bin. Mesela şunu soruyoruz: Neden bir istihdam politikamız yok, neden bunu öngöremediniz ya da bunun suçunu neden bu gençler çekiyor? Buna birilerinin cevap vermesi gerekiyor. 22 yıldır iktidarda olan bir parti var. Hâliyle şu an Cumhuriyet Halk Partisi iktidarda değil, önceki dönemde de onlar değildi. O yüzden birilerinin öncelikle bu gençlere bunun cevabını vermesi gerekiyor. Neden bu ülkenin bir istihdam politikası yok? Neden bir ihtiyaç analizi yapmadınız? Neden ihtiyaca yönelik mezun vermediniz? Bu soruya bir cevap istiyoruz.

İkinci sorumuz şu cevap istediğimiz. Az önce değerli Alim Hocam da söyledi formasyonu neden dağıttınız? Mesela YÖK Başkanı yaklaşık olarak 2 yıl önce çıktı dedi ki: "Artık öğretmen olabilecek, öğretmen olmak isteyen herkese biz formasyon vereceğiz" dedi. Bu ülkenin eğitim fakülteleri yetersiz miydi ya da eğitim fakültelerinden mezun olan insanların hepsini atadınız da formasyon vermeye ihtiyaç mı vardı? Bu sorulara birilerinin cevap vermesi lazım. Yani sorumluluktan kaçamazlar, biz bu sorulara bu ülkenin gençleri olarak cevap istiyoruz. Nasıl ki istihdam politikası yapmadıysanız, neden formasyon dağıttınız? Neden ihtiyaçtan fazla formasyon vererek binlerce insanın öğretmen olarak atanma potasında yığılmasına sebep oldunuz? Bunu da yine biz bekliyoruz.

Bakın bunları niye soruyorum biliyor musunuz? Ev genci diye bir tabir var duymuşsunuzdur; eğitimi bitirmiş ve herhangi bir işte çalışmayan insan

demek, ev genci. Bu ülke OECD rakamlarına göre ev gencinde zirvede. Binlerce insan yani, gencimiz, bir ülkenin gençliği atama bekliyor, iş arıyor ya da işe gittiğinde düşük maaşlara sömürülüyor. Bakan bey döneminde zamanında müsteşardı, taban maaş uygulamasını kaldırttı ve bu gençler çoğunlukla evde sosyallikten uzak, anne-babadan para istemekten artık utanmış durumda ve biz bu utançla bu ev gençlerini, yığdığımız utançla ömrümüzü sürdürüyoruz. Bunun da cevabını istiyoruz. Mesela bir ülkenin böyle bir gençliği varsa, bu gençliği neden ev genci hâline getirdiniz? Neden bu gençlere istihdam olanağı yaratmadınız?

Sayın Cumhurbaşkanı, tarih 12 Şubat 2021 ve kendi adıyla var olan üniversitede bir açılış yaparken diyor ki: "Ben Almanya Şansölyesi Angela Merkel ile konuşurken dedim ki, sizdeki üniversite mezunu ya da üniversitedeki öğrenci sayısı 2 milyon küsur, bizde de 8 milyon dedim. Angela Merkel de bana üf" dedi. Şimdi bunu övünerek anlatıyor...

Sayın Cumhurbaşkanım şunu sormak isterim. O üf'ün arkasında ne var? O üf, "Bu kadar insana nasıl istihdam edeceksiniz? Bu nitelikli bir eğitim mi?" bunu soruyordur... Fakat biz üniversite sayısını artırmakla övündük, her ile üniversite açmakla övündük. Bizler bu gençlere nasıl istihdam sağlayacağımızı düşünmedik. Yani bizler derken bu sürece dâhil olan, yönetim kademesinde olan insanlar. O yüzden biz buna cevap istiyoruz. Yani bu gençler kime hesap soracak?

Şimdi atama sayılarından bahsediyorlar, ekonominin kötü gittiğinden ve artık 6 bin ile 8 bin atama olacağından bahsediyorlar. Ya biz şunu sormak istiyoruz: Kur korumalı mevduat diye bir şey var. Bizler genciz, olayı bilmiyoruz zannediyor olabilirler ama bu kur korumalı mevduata verdiğiniz faiz ve oradan Türkiye'nin uğradığı zararla bu ülkede kaç bin insan istihdam edilirdi? Biz bilmiyor muyuz? Peki, bunun günahını neden biz çekiyoruz? Biz bunu sayın yetkililere sormak istiyoruz, bunlar bizim için önemli sorular.

O yüzden bizim konuşmak istediğimiz ve anlatmak istediğimiz ilk başlık: Atama yığılmasını nasıl çözeceksiniz Sayın Yusuf Tekin ve Sayın Recep Tayyip Erdoğan? Buna cevap vermek zorundasınız. Çünkü sizler bizim ömrümüzden 22 yıl çaldınız; en azından benim ömrümden, onu söyleyeyim.

Geleyim bugün konuşacağım, gençler adına konuşacağım ikinci başlık: Mülakat süreci. Hepiniz biliyorsunuzdur, 2016'da ilk defa geldi. Belki tarihsel sürecini bilmiyorsunuz; darbeyi bahane ederek güvenlik gerekçesiyle Yusuf Tekin koşa koşa müsteşarken mülakatı getirdi karşımıza. 2016 ve 2017'de -belki bilmezsiniz- yaklaşık olarak 20 bin atamada 4 bin gencin hakkına girildi bu ülkede, binlerce insan mağdur edildi. O zaman darbenin etkisiyle kimse sorgulayamıyordu çünkü fişlenmekten korkuyordu. Ya FETÖ'cü diyordu ya da başka bir şey diyordu ve 4 bin insanın puanını düşürüp birilerini mesleğe dâhil ettiler. Mesela biz onun da hesabını sormak istiyoruz. Mesela Yusuf Tekin ve gerekli yetkililer şunu söylemeli: Bu insanların puanı nasıl düşürüldü, ne

gerekçeyle düşürüldü? Bunları açıklamak zorundasınız.

Mesela Kastamonu'da çıktı, kendisi müsteşarken bunu şöyle açıkladı: "Güvenlik gerekçesi" dedi. Ya biz buradan şunu anlarız. Ben avukat değilim, bir eğitimciyim ama az çok şunu bilirim. Devlet halkını ve vatandaşını fişler mi ya? Adli sicil kaydı temiz olan her insan, Devlet Memurluğu Kanunu'na göre yasal bir suç işlememiş her insan atama hakkına sahiptir. Demek ki siz bizi fişliyorsunuz; bizim siyasi görüşümüze göre, gerektiğinde bizim kökenimize göre ya da mezhebimize göre bizleri fişliyorsunuz. O yüzden biz bunun da hesabının verilmesini istiyoruz. İnsanları neden elediniz? Biliyorsunuz 2017'den sonra mülakatlar yuvarlamaya döndü. Yani aynı puan veriliyordu ve insanlar bir şekilde atanıyordu. Bir gecede müsteşarken bir gecede rektör yapılan Bakan Bey -ki bizim o kadar arkamız yok, bir gecede iş bulamıyoruz, bir gecede bizim için yasa değiştirilmiyor- geldi dedi ki: "Mülakat gibi mülakat yapacağım." İnsana sorarlar, önceki Bakanlar hangi partidendi? Merak ediyorum mesela, Suat Beye soracağım: Cumhuriyet Halk Partisi'nden miydi önceki Bakanlar? Mülakat gibi mülakat nasıl oluyor? Önceki Bakanlar kimdi, nasıl mülakat yapıyordu? Hepsini sanırım Cumhuriyet Halk Partisi yaptı... Mülakat gibi mülakatı niye diyor biliyor musunuz? Çünkü birilerini oraya almak istiyor. Şimdi de çoğu burada sendika temsilcisi var, onları tenzih ederim ama çoğu onlara yakın sendikalar bizi şuna alıştırmaya çalışıyorlar tweet atarak: "Artı/eksi 5 puan verilecek galiba, artı/eksi 3 puan verilecek galiba..." Şunu hazırlıyorlar: "Yani hazırlıklı olun, yine birilerini biz mağdur edeceğiz, yine bizden birilerini işe sokacağız." Biz bunu kabul etmiyoruz. Nasıl ki mülakatta bizim için değerli olan parti yetkilileri bunu mahkemeye götürdüyse, inanıyorum ki mağdur olacak binlerce insan için de yine sahip çıkacaklardır, yine o mahkemeye gideceklerdir. Çünkü biz kimsenin artık bu ülkede kimliğinden, kökeninden dolayı mağdur olmasını ve devlete girme hakkından mahrum olmasını istemiyoruz. Bunu da buradan duyurmak isterim sizlerin aracılığıyla.

Şunları da belirteyim. Ücretli öğretmenlik diye bir garabet var ülkemizde, duyuyorsunuzdur. Bakan diyor ki: "Ben mülakat yaparak niteliği arttıracacağım diyor." Mülakat yaparak niteliği arttıracakmış... 45 dakikalık mülakatı -belki duyuyorsunuzdur- kimininki 10 dakika geçiyor, kimininki 15 dakika, kimininki 20 dakika. Kimine komisyon çok iyi davranıyor, kimi güler yüzlü davranıyor. Ne yaptıkları belli değil, standart yok. Bu standardı tutturamadıkları bir mülakatın objektif olacağını bize iddia ediyor, -ki ben eğitim bilimciyim, bu alanda uzmanlığım var- bir de diyor ki: "Ben böylelikle niteliği arttıracacağım." Bakan'a sorarlar; Sayın Bakan, siz size yakın olan bir sendikanın yaptığı araştırmaya göre -ki bu 81 ilde 11 ilin dâhil edilmediği rakamlara göre- 76 bin ücretli öğretmeni sınıfa sokuyorsunuz. Merak edin lütfen bakın, dinleyenler de baksın. O ücretli öğretmenliklerin hepsi öğretmen mi? Lisans mezunu var, ön lisans mezunu var, öğretmenlikle alakası olmayan kişiler var. Biz bunun da cevabını istiyoruz. Niteliği nasıl arttırıyorsunuz siz? Siz sadece 20 bin öğretmene mülakat yaparak, onları nitelikli seçtiğinizi iddia ederek, geri kalan açıktaki 80 bin insanı istediğiniz şekilde sokarak mı niteliği arttırıyorsunuz?

Mesela şunu sorarız: Nasıl bir nitelik bu? O ücretli öğretmenler nasıl seçiliyor? Bunları bize anlatsın, biz de o zaman niteliği görelim. Bunlara biz cevap istiyoruz, bu ülkenin gençleri olarak cevap istiyoruz. Ben ücretli öğretmenlik yapan insanların da zorunluluktan yaptığını biliyorum. Biliyorsunuzdur normal dönemlerde maaş alamıyorlar, çok düşük maaş alıyorlar. Biz ücretli öğretmenliğe karşıyız fakat insani şartlarda onlar da çalışmıyor, bunu da eklemek isterim.

Gelelim bir başka başlığımıza. Milli Eğitim Akademisi... Şimdi az önce Alim Hocam da bahsetti, Sayın Bakanımız Suat Bey de bahsetti, dedi ki: Milli Eğitim Akademisi'ne kimse karşı değil ki. Biz Milli Eğitim Akademisininin hizmet içi eğitimde olabileceğine inanıyoruz, olması gerektiğini zaten biz gençler de düşünüyoruz. Ama sizler yeni atadığınız 20 bin öğretmeni oraya alacağınızı iddia ediyorsunuz. İçerik belli değil. Bakın kimler derse girecek belli değil, eğitim fakültelerinin vermediği, neyi verecekleri belli değil, daha hiçbir şey bilmiyoruz. Ama ne belli biliyor musunuz? Öyle bir şu an ÖMK var ki açın inceleyin, sopa gösteriyorlar: "Bana uymazsan, benim gibi düşünmezsen, bana aykırı davranırsan ben oradan ilişkisini keserim..." Verdikleri maaş da -az önce yine Suat Bey söyledi- 21 bin lira. Normalde 16 bindi, kavga dövüş ile 20 bine çıktı ki güvence de yok. Oradaki çocukları düşünün; Ankara'ya geliyor Türkiye'nin herhangi bir köyünden bir genç Milli Eğitim Akademisine, 21 bin lirayla geçinecekmiş. Güvencesi yok... İki yıl sonra şunu diyebilirler o kişiye: "Yolun açık olsun, sen bize uygun değilsin, güle güle" diyebilirler. Biz bunu da kabul etmiyoruz ve herkesin buna cevap vermesini istiyoruz. Çünkü öğretmenler ve bu ülkenin gençleri artık bu sorulara cevap istiyor.

Branş dağılımları açıklandı, son atamada 20 bin atama yapıldı belki haberiniz vardır. 20 bin atamada belli branşlara yüksek kontenjanlar verilirken, bakın ben tek tek saymak istiyorum: Bu ülkede 19 milyon öğrenci var fakat beden eğitimi öğretmeni ihtiyacımız 288'miş. Bilişim öğretmeni ihtiyacımız daha önce 50'ydi şimdi 253 olmuş. Biyoloji öğretmeni ihtiyacımız 167'ymiş düşünün bu kadar öğrenciye rağmen. Coğrafya öğretmeni 285, felsefe öğretmeni 232, fen öğretmeni 305'miş. Yani buradaki bilim derslerine herhangi bir ihtiyacımız maalesef ki yokmuş. Görsel sanatlar 249, kimya 465 diye uzayıp gidiyor ki matematik -ki benim de lisans branşım matematik öğretmenliği- ilköğretim ve lise matematiğe verdikleri toplam kontenjan 500 ya 500... Bu ülkede demek ki matematiğe ihtiyaç yok.

Hatırlarsınız belki 2012'de John Nash bu ülkeye geldi, ünlü ekonomist ve matematikçi dedi ki Milliyet'teki röportajında: Türkiye matematikte sondan ikinciymiş ve dedi ki: "İyi matematik bilmeyen toplumlarda adalet yoktur" dedi. Bizim adaletimizin ne hâlde olduğunun da sebebini zaten bize orada söylemişti, öyle söyleyeyim. Matematikçiye ihtiyacımız yoktur...

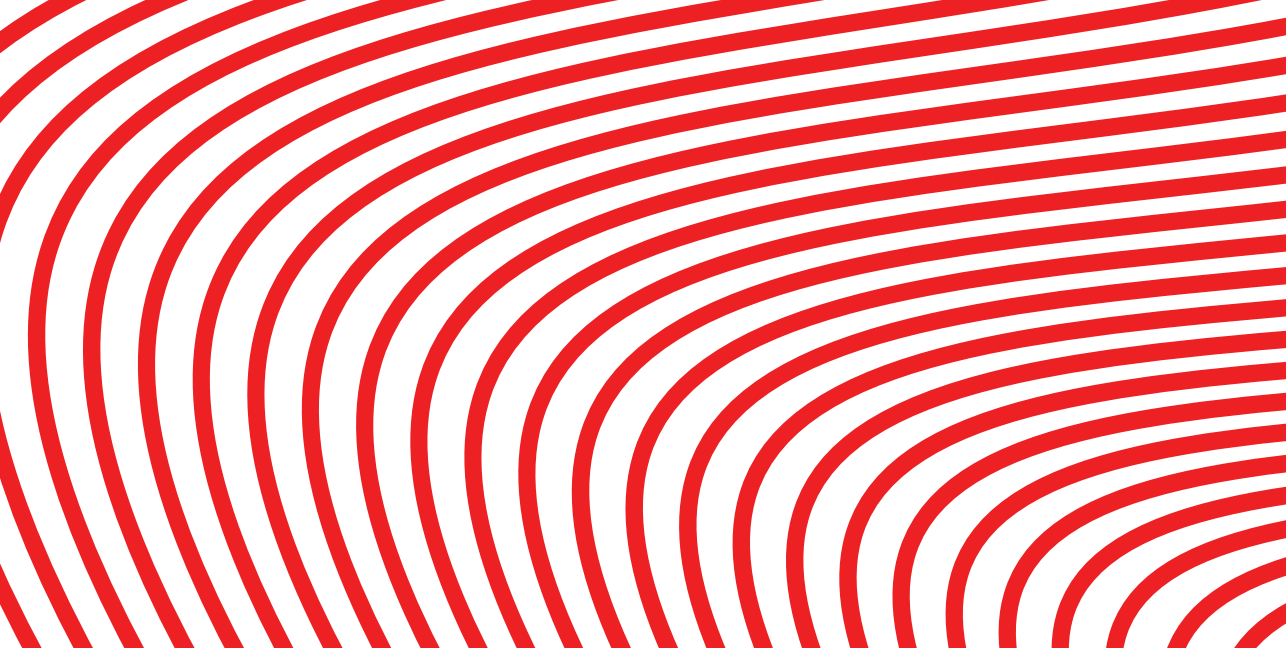
Ben Konya'nın Akşehir İlçesinden çıkmış, Hacettepe'yi kazanmış bir esnaf ailenin çocuğuyum. Annem okuma yazma bilmez, babam ilkokul mezunu. Ben bu devlet sayesinde buraya gelebildim ve gelebileceğime inancım vardı. Bizim o zamanlar şöyle bir inancımız vardı, emek vererek bir yere gelebilirsin. 22 yılda bunların en büyük bitirdiği şey ne biliyor musunuz? Gençlerdeki bu umudu

bitirdiler, bunu çalmak çok büyük bir şey. Bizim emek vererek bir yere gelme umudumuzu bitirdiler... Ben bu hırsızlığa karşı olarak burada konuşuyorum.

Bir arkadaşımız özellikle okumamı istedi, atama bekleyen, atama yapılmayan öğretmenler dedi ki; yani yetkililer duysun şöyle bir şiir yazmış kendince:

“Ne torpilimiz var ne Ankara’da dayımız,
Yalnız alın terimiz, bir de diplomamız.”

9. OTURUM

ÖĞRETMENLERİN DURUMU

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Sanırım Türkiye'deki en büyük meslek gruplarından birisinin oturumundayız. 1 milyon 154 bin, bazı sayılara göre 188 bin; yani sonuçta 1,2 milyon öğretmenimiz var. Bunlar Türkiye'nin geleceğini kuran öğretmenler.

John Dewey demiş ki: "Eğitim nihayet öğretmenin niteliği kadar iyidir." Yani öğretmen ne ise eğitim de budur demiş. Gazi Mustafa Kemal Atatürk: "Bir toplumun uygarlık düzeyi öğretmene verdiği değerle ölçülür. Milleti kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir." demiş.

Şimdi bunlardan sonra öğretmenin, öğretmenlik mesleğinin önemini anlatacak çok da fazla bir söze gerek olmasa gerek. Elinizde dövizler var, buradan görüyorum: "Öğretmenler öğretmendir, kategorize edilemez, Kamusal eğitim istiyoruz, taşınmalı eğitim son bulsun, Yoksulluk sınırının altında yaşayan yaşam değil, insanca yaşam istiyoruz, Mülakata hayır, eşitlikçi eğitim"... Öğretmenlerle ilgili çok sayıda talep var. "Özel sektör öğretmenleri için taban maaş uygulaması haktır" diyen bir pankart görüyorum. "Öğretmenlik Mesleği Kanunu Anayasa'ya aykırıdır", öyledir hocam ve iptal edileceğini göreceksiniz, bir kere daha öyle olduğunu göreceksiniz. Ücretli öğretmenlik emek sömürsüdür. Meclis kürsüsünden söyledim, her yerden söylemeye devam edeceğim. Türkiye'de 85 bin köle var, Milli Eğitim Bakanlığı ücretli öğretmenleri emek sömürsüyle maksimumda 16 bin lira maaşa mahkûm etmiş durumda. Çoğu 8 bin lira, 10 bin lira, 12 bin lira maaşlarla çalışıyorlar.

Engelli öğretmenlerin, öğretmen adaylarının sorunları var, KPSS ile ilgili beklentisi olan 2022'den sorunlar var, memur öğretmenlerin, çok çeşitli brans öğretmenlerinin, öğretmen olup idareci olan arkadaşlarımızın maaş sorunları var, uygulama sorunları var. Dolayısıyla öğretmenlerin çok sorunu var.

Peki, Bakanlık ne yapıyor? İki yıl önce Öğretmenlik Mesleği Kanununu getirdiler, 12 sayfa. Aslında dört-beş tane maddeden oluşuyor ve öğretmenleri basamaklandırıyor. Ne oldu öğretmenler? Öğretmen var, öğretmen adayı

ÖĞRETMENLERİN DURUMU

var, ücretli öğretmen var, sözleşmeli öğretmen var, uzman öğretmen var, başöğretmen var. Aynı dersi veren öğretmenler altı farklı ünvanla sınıflara giriyorlar. Dolayısıyla açık bir eşit işe eşit ücret ilkesinin ihlali var.

1 milyon 154 bin öğretmenin kanununu düzenleyen teklifte 18 madde var. 18 maddenin 8 sayfası -ki giriş ve yürürlük maddelerini de sayarsanız 8 sayfası- 1 milyon 154 bin öğretmenle ilgili; her yıl alacakları ve elemek için her türlü numarayı çevirdikleri aday öğretmen dedikleri öğretmenler için 10 sayfa var ve bu 10 sayfanın 5 sayfası disiplin hükümleri sayın katılımcılar. Yani 1.2 milyon için sadece 8 sayfa var; bu sene 20 bin, seneye 6 bin, 8 bin, 10 bin, ne kadar emekli olacaksa; bu kadar insan içinse 10 sayfa var, yarısı disiplin hükümleri. Bakanlık öğretmenlerin hiçbir sorununu görmüyor, onları çözmek istemiyor.

GAMZE TAŞCIER

CUMHURİYET HALK PARTİSİ ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, ANKARA MİLLETVEKİLİ

Değerli katılımcılar; elbette ki iyi bir devlet yönetiminden bahsedebilmek için önce liyakatten bahsetmek gerekiyor. Liyakat olursa ancak öğretmenlik mesleğini hakkıyla yapmanıza olanak sağlayacak, adaletli bir yapı kurabiliriz. İşte o zaman, her çocuğa, istisnasız, güzel bir gelecek sunabiliriz. Bugün çözülmeyen gibi duran tüm sorunlara ancak liyakatli kadrolarla çözüm üretebiliriz. İşte bu sebeple liyakatli bir eğitim için mutlaka örgütlenmeden ve sendikalaşmadan bahsetmeden bir başlığı geçemeyeceğim.

İktidar yandaşlarını yüceltirken, karşı gördüğü sendikalara da üvey evlat muamelesi yapan bir iktidarın varlığının altını çizmek gerekiyor. AKP'nin bugün düşündüğü, istediği, gerçekleştirmek için çaba gösterdiği sendikal sistem, aslında içinde sendikaların olmadığı, sendika gibi görünen yandaş bir örgütlenme modelidir. Eğitim iş kolunda da bu örgütlenmeyi -üzülerek söylüyorum ki- büyük oranda gerçekleştirmiş durumdadır. Çünkü iktidar pratiğinde eğitim alanının dönüştürülmesi ideolojik olarak olmazsa olmazları ve dönüşüm için de sendikal mücadelenin zaafa uğratılması gerekiyor.

İktidar bunun için de şöyle bir çıkış yolu benimsemiş: "Eğer öğretmenleri değiştiremiyorsam önce öğretmen yetiştiren sistemi değiştiririm, ardından meslek ilkelerini yozlaştırırım, öğretmenlik mesleğini de itibarsızlaştırıp bir model kurarak sendikal örgütlenmeyi ancak bunları sağlamak için hayata geçiririm." Görüyoruz ki her alanda olduğu gibi burada da AKP sendikalaşmayı demokrasinin bir gereği olarak değil de ülkeyi dönüştürmek için gerekli olan bir araç olarak konumlandırıyor. Elbette AK Parti hükümetleri toplumsal ve siyasal dönüşümü sağlamak için güçlü bir hegemonya yarattı ve bu hegemonyanın çalışma hayatı ve sendikalar üzerinde de güçlü etkisi oldu. Örneğin, aydınlanma ordusunun bir neferi olarak, Cumhuriyet ilke ve devrimlerine bağlı çalışan eğitimciler üzerinde çok ciddi baskılar kuruldu. Bu baskı, örgütlü, çağdaş sendikaların zaman içinde pasifize edilerek iktidara yakın sendikaların yetkilendirilmesini sağlayan bir baskı üzerine kuruluydu. Böylece AK Parti iktidarlarında sadece yeni bir siyasal rejim değil, yeni bir çalışma rejimi de inşa edilmek istendi.

Bakın bu dönemde eğer bir eğitimci görevde yükselmek istiyorsa, gerekli liyakate, performansa, tecrübeye sahip bile olsa, yandaş bir sendikanın üyesi olmadığı sürece ne okulda müdür, ne okulda yönetici, ne o okulda söz sahibi olması sağlanıyor. Tabii ki istisnalar kaideyi bozmuyor ancak işiyle, aşısıyla, geleceğiyle tehdit edilerek iktidara aparat olmuş sendikalara zorla üye yaptırılan emekçiler de var. Bu durumu Çalışma Bakanlığının istatistiklerinde de çok net bir şekilde görüyoruz. Hükümete yakın bir konfederasyonun sendikalaşmanın yerinde saydığı bir dönemde aslında hayatın olağan akışına aykırı bir şekilde örgütlenmeye devam ettiğini görüyoruz. Tabii ki ortada mücadeleyle kazanılmış bir sendikal başarı yok. Artan üye sayısı,

İktidar destekli sendikacılığın anlayışından kaynaklanıyor. Aslında daha açık söylemek gerekirse, bugün bizatihi eğitim emekçilerinin haklarını budayan, hükümetin sözcülüğünü yapan, Milli Eğitim gericileşmesine zemin hazırlayan bir anlayışın temelinde simbiyotik sendikacılık var.

Az önce de ifade ettiğim gibi, AK Parti iktidarı eğitim alanını özelleştirebilmek, müfredattan laik ve bilimsel eğitimi dışlamak ve dahası kültürel kodlarımıza uygun bir eğitimci yetiştirmek için iktidar destekli bir sendikacılığı dayatmakta. Sonuç böyle olunca da, mülakat dediğimiz ve işe alım süreçlerinin siyasi aidiyete göre yapıldığı bir düzenle mücadele etmek zorunda kalıyoruz. Hak edenin değil de hükümette tanıdığı olanın yükseldiği bir despotik rejim Milli Eğitimi içten içe çürütüyor. Örneğin eğitim iş kolunda suyun başını tutan sendika, iktidarla olan organik bağını reddetse, modern bir kölelik dayatması olan ücretli öğretmenlik uygulaması bugün bu kadar yaygınlaşabilir mi? Yine ücretli öğretmenlerin sendikaya üye olamadıklarını ve ücretli öğretmen hakkını arayamadıkları, hakkını arayamadığı için de örgütsüz bir kitleye dönüştüğünü de ifade etmek zorundayım. Dolayısıyla da hak arama mücadeleleri başlamadan bitmiş durumda.

İşin bir de ücret kısmı var. Hani Milli Eğitim Bakanı dedi ya “öğretmenleri fonluyoruz” diye. Aslında öğretmenlerin açlık sınırının altında, modern kölelik diyebileceğimiz şekilde çalıştığını da bir şekilde itiraf etmişti. Bugün AK Parti iktidarı döneminde, 22 yıllık iktidarları döneminde, öğretmenliğin de taşeronlaştığını görüyoruz. Bugün ücretli öğretmen var, sözleşmeli öğretmen var, asgari ücretli öğretmen var, uzman öğretmen var, ataması yapılmadığı için intihar eden, inşaatta çalışırken iş kazasında hayatını kaybeden de öğretmen var.

Sendikalaşmanın istenilen seviyede olmaması kadar bir diğer önemli sorun da eğitimcilerin kendi meslekleri üzerinde söz sahibi olamayışı. Öğretmenler ekonomik ve sosyal hakların dışında eğitim politikalarında da etkili olmak istiyorlar ancak 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu bu talebin önünde ciddi bir engel. Görevlerinde yükselme hedefi olan öğretmenlerin ödüllendirilme beklentisiyle hükümetlere yakın sendikalara üye olması da aslında öğretmenlerin bugün yaşadığı hak kayıplarının da bir başka sebebi.

Değerli katılımcılar; öğretmen adaylarına verilecek olan 18 bin 650 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutar da son derece düşük olacağı için, telafisi olmayan, öğretmenler açısından da başka bir sorunu hayata geçiriyor. Tabii ki 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda yer alan disiplin cezalarına ilişkin hükümler yeterli olduğu hâlde, otoriteden de gerekli yaklaşımla olmadığı için ucu bucağı belli olmayan cezalarla öğretmenlerimiz bir anlamda mücadelelerinin sekteye uğratılması amacıyla da cezalandırılıyor.

Peki, ne yapmalı? Eğitim-öğretim yılına hazırlık ödeneği, ayırım gözetmeksizin,

tüm eğitim çalışanlarına bir maaş tutarında ödenmeli. Tüm eğitim çalışanlarının maaşları yoksulluk sınırının üzerine çıkarılmalı. Kamuda mülakat uygulamasına son verilmeli. Tüm eğitim çalışanlarına sosyal devlet ilkesi gereği ayırım yapılmaksızın giyim, ulaşım, barınma, beslenme, yakıt, kira yardımı yapılmalı. Aile çocuk yardımı iyileştirilmeli ve en önemlisi de vergi dilimindeki adaletsizliğe bir an önce son verilmesi gerekiyor. Tabii ki bu saydığımız başlıklar yakın zamanda hayata geçer mi? Elbette ki geçmez. Çünkü bu iktidarın böyle bir niyeti yok. Hep söylediğimiz gibi siyaset bir tercih meselesi. Öğretmenlerin olmadığı, öğrencilerin olmadığı bir Milli Eğitim sistemi hayal eden bir iktidar var karşımızda. Ama şunu da çok net bir şekilde ifade edeyim. Bugün bu Maraton aslında uzun ama ilk seçimde şampiyonlukla sonuçlanacak olan, nasıl bir eğitim sisteminin olacağına temelini atıldığı bir milat olacak.

Ben inanıyorum ki Cumhuriyet Halk Partisi'nin iktidarında, bugün sorun olarak paylaştığımız her başlık, ilk seçimde birer çözüme dönüşerek öğretmenlerin huzur içinde mesleğini yapacağı, öğrencilerin sevinçle okula gideceği ve velilerin çocuklarıyla ilgili gelecek kaygısı duymayacağı bir sistemi hep birlikte yapacağız. Güzel günlerin yakın olduğuna olan inancım hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

KADEM ÖZBAY

EĞİTİM-İŞ GENEL BAŞKANI

Dünyanın her yerinde, artık herkesin çok net söylediği, anladığı bir şey vardır: En büyük güç bilgidir. Bilginin ışığı toplumu aydınlatır. Bu bilgiyi yayanlar da başta öğretmenlerdir ve eğitim ekibidir. Biz öğretmenler için birçok konuşmacı şunu söyler Kutsal meslekler... Sağ olsunlar, yılda bir kez hatırlatırlar, çok değer verdiklerini söylerler ama henüz görmeyiz bunu.

Tabii bu kutsal mesleğin bizler açısından, bu ülke açısından ayrı bir önemi daha var. Dünyada başöğretmen ünvanlı tek lider Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim emekçileri, öğretmenleriyiz. O bizden bir şey istedi, dedi ki: "Cumhuriyet sizden fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesiller ister" dedi. Biz de ona söz verdik, bu sözü yerine getireceğiz. Öyle ne çağ dışı müfredatı tanırız, ne tarikat ve cemaatlerle yapılan protokolleri tanırız, ne de sözde Öğretmenlik Meslek Kanunu üzerinden Cumhuriyetçileri, aydınlanmacıları tehdit edenlerin tehditlerini tanırız. Boyun eğmedik, bundan sonra da eğmeyiz.

Tabii bu anlamlı etkinliğin şöyle altını çizmek istiyorum. Öncelikle Cumhuriyet Halk Partisi'nin Eğitimden Sorumlu Sayın Genel Başkan Yardımcısı Suat Özçağdaş'la bu süreçte tanıştık, birçok konuda istişare ettik ve bakın Türkiye'de ilk defa bir Eğitim Mitingi düzenlendi. O zaman da şunu söylemiştim. Bu ülkede patates mitingi düzenlendi, fındık mitingi düzenlendi. Hepsi de haklıydı ama ülkenin geleceğini ilgilendiren eğitime, Mustafa Kemal Atatürk'ün de söylediği gibi en esaslı mesele olarak görmesi gerekenler, yeterli önemi vermedi demıştik. Eğitim Mitinginin üzerine bugün Eğitim Maratonu ve 24 saat eğitim. Biz öğretmenlerin en çok söylediği şey ne? Geleceğin mimarı diyorsunuz; ne fikrinizin kıymeti var, ne taleplerimizin kıymeti var, ne itirazımızı dikkate alanlar var. O nedenle bence bu öngörü yüz yıl önce Kurtuluş Savaşı devam ederken Maarif Kongresi'ni toplayıp hem içeriye hem dışarıya "biz bu savaşı kazanacağız ama asıl savaş cehalete karşıdır" diyen Cumhuriyet Halk Partisi'nin de kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün mirasıdır. Bu mirasa sahip çıktığınız için teşekkür ediyorum.

Bakın ne kadar önemli bir söz değil mi? Toplumların uygarlık düzeyini öğretmene verdiği değer gösterir. Peki, bu değer nasıl ölçülür? Şimdi düşünün ki sınıfta öğretmenin önüne geçmeyen, "asıl savaş cehalete karşıdır" deyip öğretmene ne kadar değer verdiğini gösteren, savaş devam ederken öğretmeni önceleyen, kadın öğretmeni erkek öğretmenlerle bir araya getirip karma eğitim mesajını veren, bu ülkede kız çocuklarının eğitim hakkına sahip çıkan bir önderden bugün öğretmenler itiraz ettiğinde, eğitim emekçileri sesini çıkardığında "çapulcu" diye hakaret eden bir anlayış, öğretmenlere parmak sallayan bir anlayış, "her birinizi atamak zorunda mıyız" diyen anlayış; herkesi okula sokarak öğretmenlik mesleğini değersizleştiren, uzmanlık belgesini yok sayan bir anlayış... Cehalete karşı bu savaşı verecek öğretmenlerin tesisatı var mı, ihtiyaçları karşılanıyor mu? Şöyle bir karşılaştırma yapalım. Her meslek kendi özelinde değerlidir ve kutsaldır. Düşünün dünyanın en iyi doktorunuz,

en başarılı doktorusunuz. Peki, elinizde ameliyat yapacak malzeme olmasa, sağlık görevliniz olmasa, teknisyeniniz olmasa o ameliyatı başarıyla yapar mısınız? Hatta bunu yapamayacağınızı söylersiniz.

Peki, öğretmenlere bakalım. Materyali varsa, ihtiyacı varsa kendi karşılamak zorunda. Neyle? Yoksulluk sınırının çok altında bir maaşla bunu karşılamak zorunda. Öğrencilerinin yoksulluğuna şahit eden bir öğün yemek hakkını, temiz su hakkını vermeyen anlayışla karşısında gördüğü öğrencinin hâlsizliğine, yorgunluğuna şahit eden öğretmenin o öğrenciye yön vermesi, aydınlatması bekleniyor. Yani materyali yok, ihtiyaçları karşılanmıyor ve öğretmenin biz bu süreçte başarılı olmasını bekliyoruz. Bakın eğitim bir ekip işidir. O nedenle öğretmenlerin ekip arkadaşları da orada çalışan eğitim emekçileridir, memurundan yardımcı personeline her biri eğitimin olmazsa olmazıdır. En önemlisi de fiziki ihtiyaçlar, donanım ihtiyacı ve materyal ihtiyacıdır. Bu ihtiyaçlar karşılanmadığı zaman öğretmenin başarısını istendiği düzeyde beklemek de oldukça zor olsa gerek. Zaten aslında eğitimde başarıya ulaşmak istiyorsak, öğretmene verdiğimiz değerle ölçülebilir bu.

Peki, bakalım şimdi, öğretmen neyle uğraşiyor? Ekonomik yoksulluğun bu kadar derinleştiği bir ülkede en çok etkilenen alanlardan biri de eğitim. Şimdi bugün bu ülkede özel okulların sayısı AKP iktidarında yüzde 1'den yüzde 20'ye çıkmış, eğitim ticarileşmiş. Anayasa'da yazan zorunlu eğitim hakkına para vermeyen tek bir veli var mı burada? Devlet okulları dâhil para vermeyen tek bir veli var mı? Peki, bu para yükü kimin sırtında? Velilerin. Peki, bu parayı toplamak zorunda bırakılan, adeta tahsildara çevrilen kimler? Öğretmenler. Niye? Sınav yapacak kâğıdı yok, çocuğa ders anlatacak materyali yok, beden eğitimi öğretmeni olsanız salonunuz yok, müzik öğretmeni olsanız müzik araç gereciniz yok. Zaten bunların tamamı okul dışına atılmış dersler biliyorsunuz. Eğitim ne hâle gelmiş? Tamamen sınav odaklı. Öğretmenin başarısını neyle ölçüyoruz? Sınavda ne yaptın?

Peki, eğitim böyle bir şey mi? Eğitim aynı zamanda toplumsal bütünleşmeyi birlikte yaşamayı sağlayan bir şey, yani sosyal ortamı sağlayan bir şey değil midir? O nedenle bütün teçhizatından, ihtiyaçlarından yoksun, maddi olarak yoksulluk sınırının çok altında bir ücretle yaşamak durumunda kalan, eğitime yönelik tüm ihtiyaçları bu yoksulluk ücretiyle kendi karşısına gelmiş, yoksul bırakılmış çocukların da bu yoksulluğunda bu ihtiyaçlarının karşılanmasını beklemek. Peki, Cumhuriyet'in temel felsefesi neydi? Ne fısıldıyordu bu ülkedeki her çocuğun kulağına? Sosyoekonomik durumuna, anne-babasına, etnik kimliğine bakmaksızın bu ülkede eğitim aracılığıyla her şey olabilirsin umuduydu. Şimdi işte bu umudu tükettiler, bu umudu çaldılar. Öğretmenler her koşulda bu umudu yaşatmak için mücadeleye devam ediyor.

Maddi olarak yoksulluk, kendi ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan öğretmen... Biz öğretmenlerin bir sözü vardır: Derse girdiğinde bütün sorunlarını kapının arkasında bırak. Elimizi vicdanımıza koyalım; Ankara'daki öğretmen ev kirasını ödeyemeyecek, faturasını ödeyemeyecek ve bütün sorunları kapısının önünde bekleyecek. Meslek Kanunu çıkaracak, fikrini alamayacak, talebini alamayacak

hatta tehdit edecek; çağ dışı müfredatı dayatacak ve öğretmenler bütün sorunlarını kapının dışında bırakacak... O nedenle aslında öğretmene yapılan saldırı, tüm topluma yapılan saldırdır.

Ne diyor büyük önder? Cumhuriyet diyor değil mi? Nedir Cumhuriyet? Bir fazilettir Cumhuriyet değil mi? Nedir peki o fazilet? Öncelikle insan onuruna yararlı bir yaşam koşulu sağlamak, mesleğinin koşullarının ona gerçekten o meslekle ilgili haklar ve güvence sağlamasını sağlamak. Peki, Cumhuriyet nasıl ilelebet yaşar? Ancak Cumhuriyetçileri yetiştirebilirsiniz yaşar. Cumhuriyetçileri yetiştirme görevi kimin? Öğretmenlerin. Siyasi iktidar kimi tasfiye etmeye çalışıyor aslında. Cumhuriyet'in öğretmenlerini, aydınlanmacıları, halkçı öğretmenleri tasfiye etmeye çalışıyor. O nedenle öğretmene sahip çıkmak demek, topluma sahip çıkmak demektir, Cumhuriyet'e sahip çıkmak demektir.

Araç gereç açısından yaşadığımız sorunları, okulların fiziki ve donanım olarak yetersizliklerinin, öğretmenin işini yapmaya da, sınav odaklı eğitim sisteminin yalnızca çocukları bir yarış atına çeviren bir anlayıştır. Şöyle çok basit bir örnekle değerlendirelim. Bakın biz öğretmenler sizin çocuklarınıza bilgi aktarmaya çalışıyoruz ve onları geleceğe hazırlamaya çalışıyoruz değil mi? En değerli varlıklarınızı öğretmenlere emanet ediyorsunuz. Peki, tüm çocukların farklı bireysel özellikleri yok mu? Eğitim sistemi bugün ne yapıyor? Sincaba diyor ki: "Sen bir yüz bakalım başarılı mısın?" Balığa diyor ki: "Bir ağaca tırman bakalım başarılı mısın?" Peki, böyle bir ortamda öğretmen gerçekten ölçme ve değerlendirmeyi yönlendirmeyi, ilgisi yönünde çocuğu oraya yönlendirmeyi nasıl başarabilir? O nedenle bir devleti devlet yapan en temel özelliği planlamasıdır. Eğer bu ülkedeki her bir çocuğun eğitim sisteminin dışına çıktığında, yani oradan mezun olduğunda, geleceğini planlamıyorsanız, siz Cumhuriyet'i ayaklar altına almışsınız demektir. O nedenle bu saldırılar aslında Cumhuriyet'e yapılan saldırılardır.

Peki, nasıl yapılıyor bunlar aynı zamanda? Az önce Sayın Genel Başkan Yardımcısı da ifade etti; biliyorsunuz bir yandaş sendika ile beraber işbirliği. Diğer işbirlikçileri kim? Tarikat ve cemaatler. Diğer işbirlikçileri kim? Patronlar... O nedenle bunlar aracılığıyla atanan, liyakatsiz kadroların her gün baskılarına maruz kalıyor, soruşturmalara maruz kalıyor. Bakın dünyada en güvenilir yerler olarak okullar ilan edilir, savaşlarda bile en korunaklı yerlerdir. Bugün bu ülkede okullarda öğretmen öldürülüyor, herkes öğretmene istediği şekilde davranabilecek bir hâle gelmiş durumda. O nedenle aslında öğretmenlik mesleğine verilen değer, topluma verilen bir değerdir. Çünkü ortak idealde birleşmeyi, cumhuriyette birleşmeyi, yurttaşlık temelini, özgür iradeyi ancak eğitim aracılığıyla sağlarsınız. Ama hepiniz biliyorsunuz ki çocuğunuz okula başlayacağı zaman herkes bir çıkış kapısına bakar "benim çocuğum bu eğitimi aldıktan sonra ne olacak" diye. Şu anda çocuğunun geleceği, gencin geleceğiyle ilgili umudu olan var mı? Neredeyse hiçbir meslek... Adam öyle bir hâle gelmiş ki "isterseniz giderseniz gidin" diyor. Her konuda uzman; yalnızca kendi değil, maşallah aile fertleri de uzman. O nedenle eğitim alanındaki saldırının tüm topluma karşı yapıldığını unutmamak lazım.

Eğer ki bu Őlkenin geleceğine sahip ıkacaksak, Cumhuriyet'e sahip ıkacaksak, Cumhuriyet'i ilelebet yaŐatacađız diyorsak, Cumhuriyetçileri yetiştirmek zorundayız. O Cumhuriyetçiler de ancak Cumhuriyet'in Őđretmenleri, Cumhuriyet'in eğitim emekçileri aracılığıyla yetişir.

Bũyũk Önder'in sŕylediđi gibi: "Umutsuz durumlar yoktur, mutsuz insanlar vardır." Biz Cumhuriyet'in eğitim emekileriyiz ve sŕz verdik. Tekrar altını iziyorum: Ne o ağ dışı mũfredatınızı tanıyacağız, ne tarikat ve cemaatlerle yaptığınız protokolleri tanıyacağız, ne Őđretmenlik Meslek kanunu ũzerinden gŕsterdiđiniz sopadan korkacağız. And olsun ki Cumhuriyet'i ilelebet yaŐatacađız ve Cumhuriyet ilelebet yaşarken Cumhuriyet'e karşı çıkan haramilerin saltanatı yıkılacak. Tekrar teŐekkũr ediyorum. Sevgiler, saygılar sunuyorum. Sağ olun.

MEHMET ALPER ÖĞRETİCİ

ANADOLU EĞİTİM SENDİKASI GENEL BAŞKANI

Kıymetli misafirler, Başöğretmenimiz der ki: "Dünyanın her yerinde öğretmenler o ülkenin en özverili, en saygıdeğer unsurlarıdır." Ama bizim ülkemize bakalım, sizler söyleyin bizim ülkemizde böyle mi? Ne yazık ki hayır. Neden öğretmenlerimiz en saygıdeğer, en özverili unsurlardan biri değildir? Buraya nasıl geldik, bundan sonra nasıl gidecek? Bakınız, bu sorunun temeli öğretmen yetiştirme ile başlar. Bizler aslında Cumhuriyet'le birlikte çok güzel tecrübesi olan, öğretmen yetiştirmede dünyaya rol model olan Köy Enstitülerini kuran ve yaşatan bir ülkenin çocukları olarak ne yazık ki öğretmen yetiştirme sistemimize ihanet ettik. Bakınız, öğretmen yetiştirmelerinden, Köy Enstitülerinden, öğretmen okullarından öğretmen liselerine kadar bir geçmişimiz varken şu an öğretmen yetiştirmeyi ne yazık ki sümen altı ettik.

Ortada öğretmen açığı varken, eğitim fakültelerinde öğretmen adayları yetişiyorken, önümüzdeki yıllarda kaç sene öğretmen alınması gerektiği bilinirken, bizde ne yazık ki bu planlama yapılmamış ve atama bekleyen öğretmen sayısı her yıl çoğaltılarak şu an 1 milyona kadar çıkartılmıştır.

Bakınız kıymetli misafirler; ben aynı zamanda bir sınıf öğretmeniyim. Yani bunu tüm samimiyetle söylüyorum. Üçüncü veya dördüncü sınıf bir öğrencime desem ki: Bak canım bizim şu kadar öğretmen açığımız var, eğitim fakültelerinde ne kadar kontenjan sağlarsak onlar mezun olduğunda istihdam ederiz desek, inanır mısınız 10 dakikada çözebilecekken ama ne yazık ki eğitimden sorumlu yetkililer bu planlamayı dahi çözememiş, çözmek istememiş ve bugün 1 milyon atama bekleyen öğretmeni oluşturmuştur. Öğretmenler itibarsız; evet, neden itibarsız olduklarının en önemli kanıtıdır.

Kıymetli misafirler, ülkemizde sağlık çalışanları, tıp doktorları nereden yetişiyor? Tıp fakültesinden. Hukukçularımız nereden yetişiyor? Hukuk fakültesinden. Mühendislerimiz nereden yetişiyor? Mühendislik fakültesinden. Hani biz söze gelince en değerli meslek dediğimiz öğretmenliği nerede yetiştiriyoruz? Eğitim fakültesinden yetiştirmesi gerekirken bakınız, elini kolunu sallayan, tabiri caizse bakkaldan ekmeğe alması gibi her fakülte mezununa formasyon vererek öğretmen olabiliyorsun diyoruz. Peki, böyle öğretmenliğin itibarı yükselebilir mi? Tabii ki yükselemez. Arkadaşlarımız 1 milyon kişi içerisinde KPSS ile ilk 20 bine, ilk 30 bine girdi ve atanacak, diğer bir itibarsızlaştırma mülakat. Bakınız sizler de çok iyi biliyorsunuz ki yıllardır bu ülkede KPSS'de derece yapmış arkadaşlarımız mülakatlarda elenmiş ama daha düşük puan alanlar farklı tanıdıklarıyla puanları yükselttiler ne yazık ki atanmıştır. Peki, atandıktan sonra sorun bitiyor mu? Bir sendika genel başkanı olarak hep meslektaşlarıma şunu söylüyorum. Asıl sorun atandıktan sonra başlıyor. Neden biliyor musunuz? Herhangi bir okula, herhangi bir öğretmenler odasına girdiğinizde ücretli öğretmen görüyorsunuz, sözleşmeli öğretmen görüyorsunuz, geçici PİKTES öğretmeni görüyorsunuz, kadrolu öğretmen görüyorsunuz, aday öğretmen, uzman öğretmen, başöğretmen görüyorsunuz. Bir veli, öğretmenler odasına

girdiğinde evet, öğretmen görüyor ama ne yazık ki farklı statülere ayrılarak aynı okulda, aynı sınıfta, aynı öğrencilere ders veren meslektaşlarımız ne yazık ki ayrıştırılmıştır.

Benim zamanında ücretli öğretmenlik yapmış, sözleşmeli öğretmenlik yapmış bir genel başkan olarak bunu özellikle söylemem lazım. Her zaman dile getirdiğimiz bir husus var: Öğretmen öğretmendir, öğretmenin ücretlisi, öğretmenin geçicisi, öğretmenin sözleşmeli olmaz. Öğretmen sadece kadrolu ve kadrolu olur.

Değerli hazirun; ücretli öğretmenlik diye bir sistem var ki kanayan bir yara, aslında çok büyük bir emek sömürsüdür. Buna özellikle değinmek isterim. Çünkü dışarıdan bakıldığında bu kadar farklı statüler varken, ücretli öğretmenin, sözleşmeli öğretmenin, geçici PİKTES öğretmenin ne olduğunu, aralarındaki farkın neler olduğunu bilmeyebilirsiniz. O yüzden özellikle ücretli öğretmenlikle ilgili biraz konuyu açmak isterim.

Bakınız şu an ülkemizde yaklaşık 80 bin ücretli öğretmen görev yapmaktadır, bu arkadaşlarımız asgari ücretin dahi altında çalıştırılmaktadır. Herhangi bir iş yerinde asgari ücretin altında bir kişi çalıştırılmazken, Milli Eğitim Bakanlığı kendi eliyle 80 bin ücretli köle çalıştırmaktadır ve bu ücretli öğretmenlik şöyledir. Atama yapılmayan yerlere atama yapılana kadar geçici bir istihdam türüdür ve rakamlara baktığımızda ücretli öğretmenlerin yüzde 50'den fazlası eğitim fakültesi mezunu değil, ne yazık ki yaklaşık yüzde 14'ü ön lisans mezunudur. Yani öğretmenlikle hiç alakası olmayan -küçümsemek için söylemiyorum, herkes kendi alanında başarılı olabilir ama- 2 yıllık tapu ve kadastro mezunu arkadaşlarımız çocuklarımıza öğretmenlik yapıyor.

Bir düşünün, hiç ücretli doktorluk gördünüz mü? Hiç ücretli hâkimlik gördünüz mü? Ben bir sınıf öğretmeni olarak geçici süreliğine ücretli göz doktorluğu yapsaydım bana muayene olmak ister miydiniz? Eminim istemezsiniz. Peki, biz niye çocuklarımıza iki yıllık büro yönetimi mezunu arkadaşlarımızı okul öncesi öğretmeni olarak veriyoruz? Niye tapu ve kadastro mezunu arkadaşlarımızı ilkokulda sınıf öğretmeni olarak veriyoruz? Bakın öğretmeni itibarsızlaştırmanın en önemli maddelerinden biridir burası.

Tabii ki öğretmenlerimizin çok büyük sorunları var, farklı statülerin yanında çok büyük ekonomik kaygıları var. Anadolu Eğitim Sendikası olarak Mayıs ayında 5301 öğretmenimize anket düzenledik kıymetli misafirler ve anket sonuçlarında aslında hepimizin bildiği ama kamuoyu için gerçekten çok şaşırtıcı sonuçlar vardı. Ne biliyor musunuz? Öğretmen arkadaşlarımızın yüzde 88'i ailesinin geçimini sağlayamadığını söylüyor, büyük bir çoğunluğu kredi kartının asgari tutarını zorla ödüyor. Bakınız Türkiye'de ortalama kira şu an 18 bin 700 iken, öğretmen arkadaşlarımızın aldığı ücretler yoksulluk sınırının yarısındaiken bu arkadaşlarımız nasıl geçinecek, nasıl kirasını, faturasını ödeyecek ve çocuklarımızı nasıl geleceğe hazırlayacak? Meslek itibarının yanında ekonomik sorunlar da gerçekten bu ülkede çözülmesi gereken en

temel problemlerdir.

Bizler, eminim ki, aynı düşünüyoruz ve diyoruz ki: Bu geleceği eğitimde gören bizler, çocuklarımızı geleceğe hazırlarken eğitimin temel yapı taşı olan öğretmenlerimizi rahat ettirmeliyiz. Bakınız, şu an öyle bir anlayış var ki, Milli Eğitim Bakanı -adı üstünde değil mi- Milli Eğitimden sorumlu bakan eğitimci olmalı. Ama görüyorsunuz yıllardan itibaren gelen Milli Eğitim Bakanlarına bakın, büyük bir çoğunluğu eğitimci değil kıymetli misafirler. Mühendis, hukukçu, iktisatçı her biri var aralarında ama ne yok biliyor musunuz? Eğitim yok. Ben bunu bir öğretmen olarak her zaman çok yadırgadım. Bu ülkede Adalet Bakanı hukukçudan olur, Sağlık Bakanı her zaman sağlıkçıdan olur ki doğaldır, böyle olması lazım. Ama neden Milli Eğitim Bakanlığına eğitimden sorumlu bir kişiye, eğitimin içeriden birisi gelmediği zaman kamuoyu olarak niye tepki vermiyoruz ya da niye siyasiler eğitimden sorumlu kişileri eğitimciden yapmaz? Umut ediyoruz ki bundan sonraki süreçlerde gerçekten eğitimin içinden gelen kişiler, eğitimi bilen kişiler bu ülkede Milli Eğitim Bakanı olur.

Kıymetli misafirler, bizler Cumhuriyet'in öğretmenleriyiz, bizler Başöğretmenimizin izindeki öğretmenleriz. Bizler her türlü olumsuzluğa rağmen çocuklarımızı geleceğe umutla hazırlayacağız, bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın. Ama günümüzdeki sıkıntıların temeline baktığımızda Milli Eğitim Bakanı şunu söyleyebilir: "Bakın biz çok katılımcıyız, bir müfredat hazırlıyoruz ve bu müfredatı o kadar katılımcıyız ki açık bir şekilde herkesle paylaşıyoruz ve görüş istiyoruz." Lütfen buna aldanmayın. Çünkü bizler müfredat taslağı hazırlanırken de aynı şeyi söyledik. Kapalı kapılar ardında hazırlanan müfredat bir haftalık askı sürecine çıktığında 67 bin görüş geldi ve bu 67 bin görüşten yaklaşık 10 gün sonra Talim ve Terbiye Kurulu bu müfredatı onayladı ve 67 bin görüşün noktası değişmedi biliyor musunuz? Bizler hep şunu ifade ettik. Nasıl bir ülkenin anayasası varsa, eğitimin anayasası da müfredattır. Bırakın bakanları, siyasi partiler bile değiştiği takdirde bizim milli eğitimimiz, müfredatımız kolay kolay değişmemeli, bilimsel, çağdaş ve laik eğitim için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Değerli misafirler, ben öncelikle gerçekten eğitimi konuşabildiğimiz için çok mutluyum. Bu ülkede eğitimi, geleceğimizi konuşmamız lazım. Eğitimi konuşmadığımız takdirde geleceğe umutla bakmamız mümkün değildir.

LEVENT KURUOĞLU*HÜRRİYETÇİ EĞİTİM-SEN GENEL BAŞKANI*

“Bana bir harf öğretmenin kırk yıl kölesi olurum. İlim Çin’de de olsa gidip alınız” diyen bir kültürden ve inanç sisteminden öğretmenlerin fonlandığını övünerek anlatan, okulların internet ücretinden yakınan bir Bakanla; atama bekleyen öğretmenleri Eminönü’nde yem bekleyen güvercinlere benzeten bir siyasal anlayışla karşı karşıyayız. Mülakat tiyatrolarında gençlerimizin hayallerinin yok edildiği, anayasal hak olan aile birliğinin sağlanamadığı, proje okullarında idareci ve öğretmen atamalarının eş dost, akraba, yandaş kıstasına göre yapıldığı bir Bakanlıkla karşı karşıyayız. Öğretmenlerin itibarının her geçen gün yok edildiği, mesleğimizin onurunun ayaklar altına alındığı bir dönemde öğretmenlik yapıyoruz. Yoksulluk sınırı altında maaşla çalışan eğitim çalışanları, okula beslenme getiremeyen öğrenciler, mültecilerle dolu sınıflar, idareciler tarafından yapılan mobbing ve baskı, yetersiz fiziki koşullar ve donanım eksikliği, yetersiz personel; işte meslektaşlarımızın çalıştığı okulların durumu bunlar.

Öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar oldukça çeşitlidir ama birkaç tanesini başlıklar hâlinde söylemek isterim: Maaş ve ekonomik koşullar, mesleki saygınlık, öğretim programların ve müfredat, zorunlu hizmet bölgelerinde çalışma koşulları, sözleşmeli ve kadrolu öğretmen ayrımı, mesleki gelişim ve eğitim, isteğe bağlı mazeret ve mazerete bağlı tayinler, yer değişiklikleri, fiziki koşullar ve donanım eksikliği, mobbing ve psikolojik baskı, eğitim çalışanlarına şiddet, ÇEDES Protokolleriyle okullarımıza sokulan dernek ve vakıf adı altındaki cemaat ve tarikatlar ve en önemlisi de liyakat. Bu sorunları uzatarak başlıkları devam edebiliriz.

Değerli arkadaşlar, Milli Eğitim eski Bakanı Mahmut Özer tarafından bir Öğretmenlik Meslek Kanunu çıkartılmıştı ve burada bir kariyer basamakları var. O dönemde birçok sendika ile birlikte kariyer basamaklarına karşı olduğumuzu, başöğretmenlik sıfatının Atatürk’e ait olduğunu ve başkasına verilmesini kabul etmediğimizi defalarca hep beraber kürsülerden söylemiştik. Bugün geldiğimiz noktada kariyer basamakları 600 bin öğretmene verilmiş durumda. Aslında bugün biz bu kariyer basamaklarının başöğretmenlik, uzmanlık kısımlarıyla değil, içine düştüğümüz ekonomik sebeplerden dolayı mali kısımlarıyla ilgileniyoruz. Bundan sonra konuşacağım, söyleyeceğim kariyer basamakları ile ilgili cümleleri bu bakış açısından dinlemenizi isterim.

Milli Eğitim eski Bakanı Mahmut Özer, bugün geldiğimiz noktada TBMM’de milletvekili ve Milli Eğitim Komisyonu Başkanı. Kendisi daha öncesinde seçimden önce seçimi alabilmek için şöyle demişti: “Uzman öğretmenliği 5 yıla, başöğretmenliği 10 yıla indireceğiz” taahhüdünde bulunmuştu. Ama onun bulunduğu, başkanlığını yaptığı komisyona Öğretmenlik Meslek Kanunu geldi ve kariyer basamakları hiçbir değişim yapılmadan geçti. Mahmut Özer’in yerinde olmuş olsaydı, her onurlu Türk vatandaşı milletvekilliğinden de o başkanlıktan da istifa ederdi.

Kariyer basamaklarıyla mesleğin ilk 10 yılında çalışan arkadaşlarımızın durumundan bilgi vermek isterim. Mesela bir sözleşmeli öğretmen üçüncü yılında, dördüncü yılında ne kadar maaş almaktadır? 39 bin 900 TL. Buna yemek ücreti verilmemektedir, ulaşım giderleri verilmemektedir. Türkiye'nin herhangi bir yerinde kiraların ne kadar olduğunu düşünün. Ben bir sendika genel başkanım, arkadaşımız da bizim çalışanımız. Biz mevcut sendika çalışanımıza Ankara ölçeğinde yaşayabilmesi için elimizdeki tüm imkânları kullanarak 52 bin 190 TL maaş veriyoruz ama bu devlet bir uzmanlık mesleği olan öğretmene 39 bin 800 TL maaşı reva görüyor.

Sadece bununla da bitmiyor aslında. Öğretmenler odaları nasıl oluşuyor? Hani burada oturuyoruz ya, bir oda düşünün burayı. Hepimiz teneffüs oldu, o odaya girdik. Kimlerle karşılaşacağız? Önce PİTNES öğretmenleri ile karşılaşacağız, ücretli öğretmenleri göreceğiz, arkasından sözleşmeli öğretmeni göreceğiz, ardından öğretmen göreceğiz, sonra uzman öğretmen göreceğiz, ardından da başöğretmen göreceğiz. Bunların her biri birbirinden farklı ücretler alıyorlar, her biri aynı işi yapıyorlar. Ücretli öğretmen arkadaşlarımızın öğretmen olanlar için söyleyecek bir şeyim yok ama öğretmen olmayan, iki yıllık okul sebebiyle değişik şekillerde, torpille ücretli öğretmenlik yapanları bundan ayrı tutuyorum.

Şimdi bu anlamsız statülerle, çalışma barışı bozuldu. Bordro asılıyor öğretmenler odasına, aynı okulda görev yapan arkadaşlarım var. Yaş olarak düşünmeyin, aynı zamanda bu mesleği icra eden, Öğretmenlik meslek Kanununa karşı olan, kariyer basamaklarını kabul etmeyen ve bu sınavlara girmeyen öğretmen arkadaşlarımız da var. İşte o maaşlar yazıldığında arada inanılmaz farklar meydana geldi, çalışma barışı bozuldu, okullarda huzur bozuldu. Belki de Milli Eğitim Bakanı bunu istiyor olabilir.

Bir Öğretmenlik Meslek Kanunu çıkartıyorlar. 17 sayfa ve 17 sayfada bu teklifin mesleki gelişime ayırdığı kısım toplam sayfaların 0,33 sayfasını yani bir sayfanın üçte birini oluşturuyor. Disiplin hükümleri 4,5 sayfa; yani mesleki gelişimden toplamda 13,5 kat daha yer ayrılmış disiplin cezalarında.

Bu kanunda şu yok: Mobbing, psikolojik baskı, zorunlu hizmet bölgesinde çalışmayı teşvik edecek mali yükümlülükler yok ama ceza çok, her şey ceza. Hatta kendi zihniyetlerini milletin çocuklarına dayatmak için, çıkarttıkları müfredatı öğretmenlere zorla uygulatabilmek maksadıyla onunla ilgili bir ceza müeyyidesi bile koymuş durumdalar. İstedikleri müeyyide koysunlar, istedikleri cezayı koysunlar, ne yaparlarsa yapsınlar bu ülkenin Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün bize bıraktığı mirasını onlara bırakmayacağız. Çocuklarımızı onlara bırakmayacağız.

ÖMK adeta Ceza Kanunu'na benziyor. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda cezalar belirlenmişken bu cezaları da ileri geçiriyorlar, yeni yeni cezalar icat ediyorlar Meslek Kanunu'nda. Öğretmeni meslekten kovma cezası var. Eskiden yönetmelikte de vardır; öğretmenin geri hizmete alınmasıyla ilgili müfettiş

soruşturması yapılabilir, bu müfettiş soruşturması ile geri hizmete alınır ama bu yargıya açık bir karardır. Çoğu zaman da yüzde 99 akli melekeleri yerinde değilse, sağlık şartları uygunsa efendim ne yapıldı? Mahkemeler zaten bunu iptal ettiği için müfettişler bu işe tenezzül edemezlerdi. Bugün getirdikleri yöntemle şunu yapacaklar. İki müfettiş gelecek, soruşturma yapacak, bir öğretmen arkadaşımız geri hizmete alınacak. Onu akademiye, eğitime gönderecekler. Akademiden geri dönecek, başka iki tane daha müfettiş gelecek ve bir soruşturma daha yapıp onun öğretmenliği yapamayacağına karar verirse geri hizmet alınacak.

Buradaki ayrıntı nedir? Birincisinde yönetmelikte bulunduğu hukuki olarak itiraz imkânı varken, ikincisi kanunla yapıldığı için öğretmenin o günden sonra hiçbir şekilde hiçbir başvuruyu yapabilme imkânı kalmayacaktır. Bu da kindar bir siyasi iktidarın yarın bir gün uygulamalarında çok ciddi sıkıntılara sebep olacağını gösteriyor.

Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan seçim öncesinde mülakatın kaldırılacağına söz vermesine rağmen Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin Cumhurbaşkanının sözünü ciddiye almamış görünmektedir. Siyasi iktidar ülkemizde torpil ve kul hakkı yemekten başka hiçbir anlamı olmayan mülakat inadından vazgeçmemiştir. Tatil merkezlerinde mevsimlik garsonluk yapan, kuryelik yapan, kargo işinde çalışan, inşaatta işçi olarak çalışan, çobanlık yapan, ümidini kaybedip intihar eden, atama bekleyen öğretmenler var. Her meslek değerlidir, her biri kıymetlidir. Ama bir insanın öğretmenlik mesleğini seçmesi, onun yetiştirme koşulları ve bunun sonucunda bu çocuklarımızın hayallerinin çalınması, bu siyasi iktidarın da aslında anlayışını göstermesi açısından önemli bir göstergedir.

Eğitim fakültelerinden mezun olacaklar ama diyor ki: *“Ben sizin eğitim fakültesinden aldığınız eğitimi beğenmiyorum. Bir akademi kuracağım, Milli Eğitim Akademisi. Verdikleri eğitimi beğenmediğim akademisyenleri buraya sözleşmeli olarak alacağım ve burada yeniden bir eğitim vereceğim”* diyor. Sayın Bakan'ın daha öncesinde bir rektörlük dönemi de vardır. Kendisine has çıkartılan bir kanunla bir üniversiteye rektör olmuştur. O üniversitede de öğretmenliğe kaynak teşkil eden fakülteler bulunmaktadır. Demek ki şunu söylemek lazım. Şayet üniversitelerin verdiği eğitim yetersizse, Sayın Yusuf Tekin'in de rektör olarak çok büyük yetersizliği varmış. Böylece kendi yetersizliğini tescillemiş oldu.

Milli Eğitim Akademisinin yandaş kadrolaşmadan başka bir anlamı yok; yani buraya eş dost, akraba dolduracaklar. Yeni yeni hazırlanan Öğretmenlik Meslek Kanunu, öğretmenlerimizin emeklerini ve mesleki onurlarını hiçe sayan, hükümet politikalarının bir kez daha gözler önüne seren bir kanun teklifi. Bir tarafta açlık sınırı altında maaş alan emekliler, bir tarafta düşük emekli maaşları sebebiyle emekli olamayan eğitim çalışanları, diğer tarafta öğretmen olma hayalini kuran ama atanmayan meslektaşlarımızın ıstırabı içindeyiz. Öğretmenin fikrinin alınmadığı bir meslek kanunu olur mu? “Ben yaptım oldu” diyerek meslek kanunu çıkarılır mı? Olduğuna, çıkarılmak istendiğine şahitlik ediyoruz.

Öğretmenlerin mesleki güvenliklerinin arttırıldığı, çalışma koşullarının iyileştirildiği ve haklarının korunduğu kapsamlı bir Öğretmenlik Meslek Kanunu'na ihtiyaç var. Öğretmenlerin görevleri süresince iş güvencesi, adil maaşlar ve sosyal haklar konusunda güvence altına alınması gerekiyor. Aslında TBMM'de gündemde olan ÖMK, bir meslek kanunu değil, ceza kanunundan başka bir şey değil.

Her yeni gelen Milli Eğitim Bakanı'nın keyfine göre sistem, müfredat, işleyiş değişikliğiyle karşı karşıyayız. Evlerinin duvar rengini değiştirirken düşündükleri kadar bile düşünmeden akşamleyin Milli Eğitim Bakanlığında oturup, sabah bir genelge yayımlayıp, müfredat çıkartıp, düzenleme yapıp öğretmenlerin uymasını, öğrencilerin ve velilerin uymasını istiyorlar. Böyle bir Milli Eğitim Bakanlığı yapısıyla karşı karşıyayız.

Birkaç özel konuyu da söylemek isterim. Lütfen bu noktaya hepinizin dikkatini çekmek isterim çünkü bu hassas bir konu. Gelirken deprem bölgesindeki öğretmen arkadaşlarımız aradılar. 6 Şubat depremlerinin akabinde öğretmen arkadaşlarımıza tayin hakkı verildi. Bu tayin hakkı verilen illerde eş olan arkadaşlarımızdan birisinin tayini çıktı, diğerinin tayini çıkmadı. Yani mesela örnek vermek gerekirse öğretmen arkadaşımız hanımefendinin Nevşehir'e tayini çıkmışken eşi Gaziantep Nurdağ'ında kaldı.

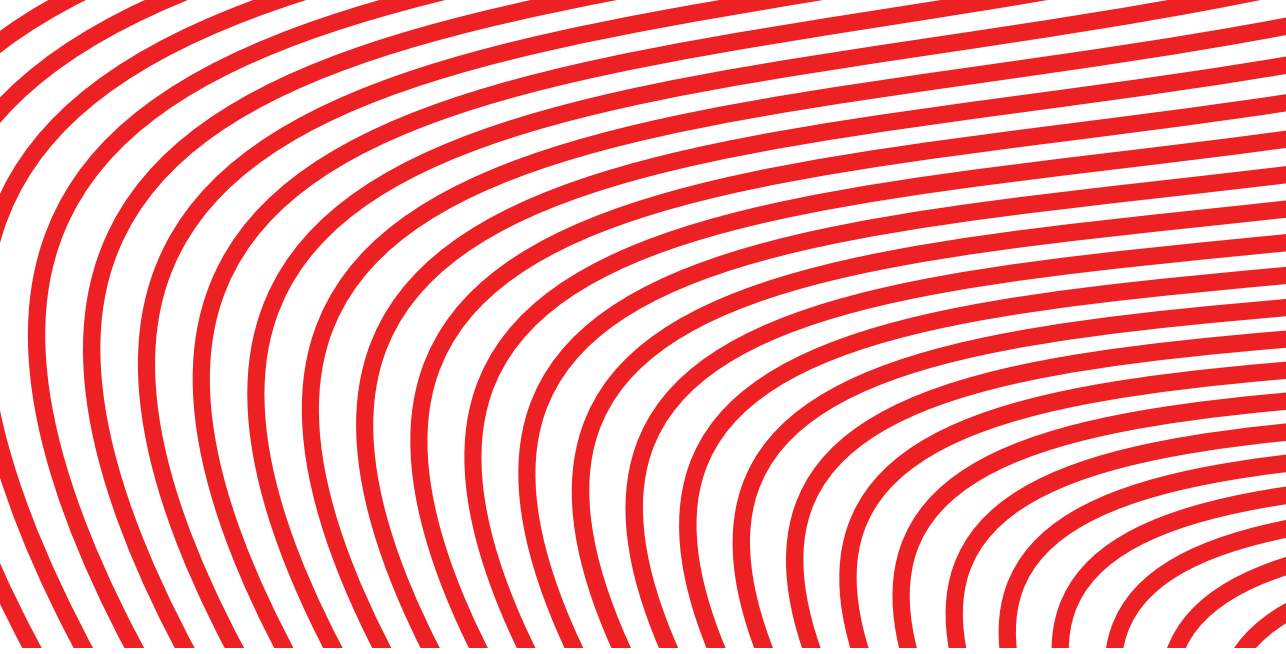
Bugün Milli Eğitim Bakanlığı bir yönetmelik yayımladı, diyor ki orada: *"Artık bundan sonra ben size il emri vermeyeceğim. Bundan sonra sizi eşinizin bulunduğu, mazeretinizin bulunduğu ile atama yapılacak bir kadro yoksa sizi ben başka bir şehirde birleştireceğim, istemiyorsan da seni bulunduğun yerde bırakacağım."* Arkadaşım, bu okulları planlayamayan, öğrenci sayılarını planlayamayan, öğretmeni planlayamayan, Milli Eğitimi planlayamayan, sadece dernekleri, cemaatleri, tarikatları planlayan Bakanlık sen değil misin? Bunun sorumluluğunu, bunun sıkıntısını öğretmen niye çeksin? Yani anayasal hak olan aile birliğini insanın elinden almak, öğretmenin elinden almak vicdansızlıktır.

Bugün Milli Eğitim Bakanı'na sizin huzurunuzda da bir cümle söylemek istiyorum: Sayın Bakan; şayet aileleri bölmeye devam edersen, ben yaptım oldu anlayışıyla devam edersen, egoist tavrınla, ben bilirim tavrınla, bencil tavrınla her şeyi ben biliyorum tavrına devam edersen o Milli Eğitim Bakanlığının önüne milyonlarca öğretmenle geliriz. Yanımıza velileri de alırız, yanımıza öğrencileri de alırız, geliriz, geliriz...

Bugün çok siyasi fikri değişik, birbirinden farklı, dünyaya bakış açısı farklı yöneticiler bile bir araya gelebiliyorsak, son dönemde, son iki yılda birçok sendika ile siyasi görüş ayrımı yapmaksızın bir araya gelebiliyorsak; Sayın Bakan, bundan sonraki hedefimiz velilerle birlikte, bundan sonraki hedefimiz bütün siyasi partilerle birlikte, bundan sonraki hedefimiz öğrencilerimizle birlikte Macaristan'da örneği olan büyük öğretmen eylemi gibi milyonlarca o Milli Eğitim Bakanlığının önüne geliriz.

Milli Eğitimin çok sorunu var, arkadaşlarımız bahsetti, bizden önceki arkadaşlarımız da konuŐtular. Aslında biz öğretmenler olarak Milli Eğitimin birçok sorununu çözebiliriz. Sayın Bakan Milli Eğitime şöyle bakıyor, öğretmenlere şöyle bakıyor, şöyle diyor: “Yani öğretmenler olmasaydı, öğrenciler gelmeseydi bu Milli Eğitim Bakanlığı da çok iyi yönetilirdi” diyor ama biz Milli Eğitim Bakanlığını ona bırakmayacağız.

10. OTURUM
LAİK VE BİLİMSEL EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Çok önemli bir başka konudayız, laik ve bilimsel eğitimi konuşacağız. Çünkü Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 22 yıllık yolculuğu tam bir karşı devrim yolculuğu.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün her bölümde eğitimle ilgili çok sayıda sözü var, hepsinden birer örnek vermeye çalışıyorum: "Laiklik olmadan eğitimde gerçek başarı sağlanamaz" diyor Gazi Mustafa Kemal Atatürk. Laiklik, laik eğitim, bilimsel eğitim, nitelikli eğitimin, geleceği kurmanın anahtarı. Tabii biz 22 yıldır sadece kadrolaşma merakı içinde olan bir iktidar görüyoruz. İşi gücü 2002 yılı Kasımından başlayarak içeride örgütlenmek. Sayın Bakan'ın bir günde 50 bin kişiyi görevden aldığını hatırlarsak, bir günde birçok yükseltme sınavlarında, birçok mülakatlarda yaşadıklarımızı hatırlarsak bunu hepimiz bir kez daha idrak etmiş oluruz.

4+4+4 sisteminin kendisi bizzat Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın söylediği şekilde söylersem, "bir dindar ve kindar nesil" yetiştirme sürecinin bir parçası. 1 Şubat 2012'de partisinin il başkanları toplantısında "dindar bir gençlik yetiştirme hedefi var, bunu yine söylüyorum, bunun arkasındayız" demişti. "Dininin, dilinin, beyninin, ilminin, ırzının, evinin, kininin, kalbinin davacısı bir gençlikten bahsediyorum."

Kuşkusuz biz Cumhuriyetçiler olarak kimsenin kimseye kin beslemesini istemiyoruz. Biz Gazi'nin söylediği gibi fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesiller istiyoruz. Aramızda çok temel bir fark var, kimsenin kimseye kin duymasını istemiyoruz. Bu iktidar 22 yılda imam hatip okullarını meslek okulları olmaktan çıkarıp bir başka program hâline getirdi; okul sayısını, öğrenci sayısını 6-7 kat arttırdı ve imam hatip okulları dışında hiçbir okulun ortaokulda bir şubesi, bölümü kalmadı. Örneğin öğretmen liseleri kapatıldı ama diğer alanlarda bu gerçekleşmedi. Zorunlu ama seçmeli olan din dersleri ve benzeri dersler okullarda standart bir uygulama hâline geldi. Din kültürü ve ahlak bilgisi eğitimleri sonuç itibarıyla çocuklarımız için önemli ama seçmeli derslerle ve alternatifi olmayan seçmeli derslerle bir tür zorunlu programa geldi.

En son vakıf derneklerle yapılan protokoller konusu Meclis'te gündeme geldiğinde, Sayın Bakan açıkça çıktı, "Sizin tarikat ve cemaat dediğiniz, bizim STK dediğimiz yapılar bu çocukların dağa çıkmasını engelliyorlar, siz bu yüzden istemiyorsunuz bunları" dedi. Ben bunu daha önce de söylemiştim; 100 yıllık Cumhuriyet tarihinde hiçbir Milli Eğitim Bakanı kendi öğretmenlerine bu derece hakaret etmemiştir. Yani dedi ki Bakan: Cumhuriyet öğretmenleri çocukların kötü insanlar olmasını engelleyemiyor, dağa çıkmasını engelleyemiyor; bizim bu kerameti kendinden menkul hiçbir eğitimi olmayan getirdiğimiz adamlar bu çocukların dağa çıkmalarını engelleyecek.

Başka bir ülkede olsa, Bakan'ın 15 dakika içinde istifa etmesi gerekirdi. Bu 1,2 milyon öğretmene müthiş bir hakaret ve meclis tutanaklarına işlendi. ÇEDES Protokolüyle -ki açıkça kanuna aykırı bir protokoldür- çocuklara camilerde bowling oynatmak, annesi ölmüş olarak maketler koyarak ağlatmak gibi pedagojik birtakım cinayetler okullarda işlenmeye başladı. Buradan Sayın Bakan ve arkadaşları Cumhuriyete karşı kalkışmış birtakım isyankârların türbelerine çocuklarını götürerek bu ve benzeri faaliyetleri gerçekleştirerek bir amaca hizmet ettiklerini düşünebilirler. Ama şuna inanın; Türkiye'deki insanların hiçbirisi çocuklarını böyle yetiştirmek istemiyor. Onların bir tek derdi var; çocukları gelecekte mutlu olsun, dünya çapında rekabet edebilir olsun, iyi bir eğitim alabilsin. Bunu ben sadece kalbimden, gönlümden geçen olarak söyleyemiyorum, Reform Enstitüsü'nün İstanbul Planlama Ajansı ile birlikte çalışan çok önemli bir raporu var, bakmanızı tavsiye ederim. Türkiye'deki insanların yüzde 80'i diyor ki: Benim çocuğum geleceğe hazırlansın, yabancı dil bilsin, bilgisayar kullanmayı bilsin, teknolojiye hâkim olsun ve geleceği olsun diyor. Çok küçük bir kesim bugünkü iktidarın emellerini paylaşıyor. Bir de bunun tam ucunda olan bir başka kesim var. Dolayısıyla Türkiye'deki insanlar ne istediklerini çok iyi biliyorlar ama maalesef Milli Eğitim Bakanlığı artık Diyanet İşleri Başkanlığı ile neredeyse el ele, kol kola bir milli eğitim faaliyeti yürütüyor. Üstelik çıkarılan yönetmeliklerle artık Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığının açtığı kursları denetlemiyor.

Yine alternatif eğitim kurumları aracılığıyla TÜRGEV gibi, Ensar Vakfı gibi, Birlik Vakfı gibi, Cihannüma Vakfı gibi kamunun kaynakları bu vakıflara peşkeş çekiliyor, kamusal araziler bu vakıflara veriliyor. İstanbul'da bunun birçok örneğini yaşadık. Benim bulunduğum Üsküdar'da örneğin Anadolu Yakası'nın en büyük yurdu yıkılmıştı, o yurt sonra dini eğitim yapan bir özel okulun vakfına verildi ve öğrenciler -burada vardı pankartımız, barınamıyoruz diyor-devlet yurdu bulamazken, devlet yurdu arazileri Üsküdar'da Barbaros'ta, ASFA'da bir başka vakfa peşkeş çekildi ve şimdi orada ağaçlar kesilerek yeni bir yapı yapıyor.

Sayın Cumhurbaşkanı'nın 2016 yılında yeni dönemi okul yapmaktan ziyade, "Milli Eğitim Bakanı'yla önce konuştum, şimdiki Milli Eğitim Bakanım da onu yine konuşacağım; okul müfredatının içeriğine yoğunlaşma dönemi olarak ilan ettik" demişti. Dolayısıyla bütün bu müfredat çalışmaları, bütün bu çağ dışı eğitim manifestoları aslında aynı yerden, aynı zihinden çıkıyor. Türkiye'nin temel ihtiyacı, çocuklarımızın temel ihtiyacı laik ve bilimsel eğitim.

ZÜLAL KALKANDELEN

GAZETECİ, CUMHURİYET GAZETESİ YAZARI

Evet, Türkiye'nin çok sorunu var. Hatta öyle bir ülke ki, sabah kalkıyorsunuz yepyeni başka bir sorununuz da olabiliyor. Gündem çok hızlı değişiyor ama böylesine bir gündemde aslında en yakıcı sorun eğitim ve daha doğrusu adını tam koyalım; eğitimdeki dinselleşme. Bu sorunu Sayın Suat Özçağdaş da, daha önceki konuklar da, konuşmacılar da özetlemeye çalıştılar. Çünkü 15 dakikada çok ayrıntıya girmek mümkün olmayabilir ama ben de eğitimdeki dinselleşmenin boyutlarını sizi 100 yıl geriye götürerek, oradan buraya baktırarak yapmak istiyorum o değerlendirmeyi, analizi.

Neden? Çünkü 100. yılını kutladık Cumhuriyetimizin geçen yıl; onur duyduk, gurur duyduk. Ancak hepimiz bir şeyi sorguladık, acaba Cumhuriyet'ten geriye ne kaldı diye. Böyle bir değerlendirmenin birçok kişi tarafından dile getirilmesinin başlıca nedeni eğitimdeki dinselleşmeydi. Çünkü 100 yıl geriye, 1924 yılına gidelim; Cumhuriyet'in ilan edildiği, egemenliğin kayıtsız şartsız millete verildiği 1923'ten çok kısa bir süre sonra 1 Mart 1924'te ne oldu? Eminim böyle bir kitlede bunu bilen çok kişi vardır. Mustafa Kemal, Büyük Millet Meclisi'nde çok önemli bir konuşma yaptı o gün Gazi Mustafa Kemal ve halifeliğin kaldırılacağına işaretini verdi. 3 Mart 1924'te de Gazi Mustafa Kemal ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin o dönemki üyeleri üç devrim yasasına imza attılar. Üç devrim yasasının bu yıl yüzüncü yıldönümünü kutluyoruz.

Nedir o yasalar? Hemen söyleyelim: Şeriye ve Evkaf Vekâletlerinin, yani din ve vakıflarla ilgili bakanlıkların kaldırılıp yerine Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün kurulmasını sağlayan 429 sayılı yasa; 430 sayılı eğitimi çağdaşlaştıran Tevhid-i Tedrisat, yani Öğretim Birliği Yasası ve halifeliği kaldıran 431 sayılı yasa. O gün çok büyük bir devrime imza atıldı Türkiye'nin tarihinde. Bugün ülkemizin adliyelerinde hilafet çılgınlıkları atılırken, düşünün yüz yıl önce Mustafa Kemal'in liderliğinde Meclis, halifeliği kaldırıp bir de bu yasaları çıkardı. O günün Meclis tutanaklarına baktığınızda içiniz cız eder. Çünkü bugünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde o günkü devrimci sözleri söyleyebilecek tek kişi yok.

3 Mart 1924'te çıkarılan bu yasalar, laik cumhuriyetin temelidir. Buna ek olarak söylemem gereken bir önemli gelişme daha var. Nedir? 30 Kasım 1925'te tekke ve zaviyeleri kapatan yasa çıkarıldı, 677 sayılı yasa. Bunları adımız, soyadımız gibi ezberleyebileceğimiz Cumhuriyeti savunuyorsak. 30 Kasım 1925, 677 sayılı yasa; yani bugünkü tarikat ve cemaatleri kapatan yasa. Esasen şu anda tarikat ve cemaat oluşumları yasa dışıdır ve bütün bu yasalar, devrim yasaları Anayasa'nın 174'üncü maddesine göre bu devrim kanunları koruma altındadır. Buna rağmen neler oldu peki? Bu gelişmeleri kısaca özetledim.

Halk iradesine dayalı bir rejim kuran Cumhuriyetin temeli, yıllar içinde birçok devrimle pekiştirildi. Hepimizin bildiği gibi kültürel, sosyal hayatta devrimler yapıldı. Her şeyden önce çünkü Cumhuriyet bir kültürel devrimdir. Peki, eğitim

alanında ne yapıldı? Harf devrimi, dil devrimi yapıldı, klasikler Türkçeleştirildi. Bunların hepsi yapılırken devrim sağlandı.

Peki, 1940 yılına geldiğimizde ne oldu? Yine çok önemli bir devrim oldu. Uğur Mumcu'nun ifadesiyle toplumun baştan örgütlenmesini sağlayacak olan ve tek başına aydınlanma yolunda kansız ve sessiz bir devrim olan köy enstitüleri açıldı, başlatıldı. Uğur Mumcu'ya da buradan saygımızı ifade edelim alkışlarımızla. Kansız ve sessiz bir devrimdir köy enstitüleri. Nedir köy enstitüleri? İkel tarımdan modern üretime yönelme arayışlarının, çağdaş demokrasiye geçebilmek için özgür yurttaşlar yaratma projesinin adıydı köy enstitüleri. Yüzyıllardır padişahın kulları olarak yaşayan, karanlıkta bırakılan Anadolu köylüsüne yurttaşlık bilincinin aşılmasının aracıydı bu okullar. Ancak bugün hepimizin içimizde derin bir sızıyla hatırladığımız gibi, köylerdeki çıkarları bozulan ağaların, şeyhlerin, şıhların -ki bunlar Demokrat Partinin de tabanıydı, hatta bizzat Adnan Menderes'in kendisi toprak ağasıydı- bunların ve gericiliğin hedefi hâline getirildi. Ve ne oldu? 1954'te de Demokrat Parti zamanında, tamamen kaldırıldı köy enstitüleri. O kansız ve sessiz devrim, gericiliğin hisşına uğradı ve bastırıldı. Ortaçağı yaşayan Anadolu köylerinde uygarlık yaratmanın öyküsü neye evrildi biliyor musunuz? Emperyalizmle el ele veren tarikatlara mürit yaratmanın öyküsüne evrildi. Günümüzde bunun yerini, çoğunluğunu imam hatip okullarının oluşturduğu, biat kültürüne dayalı, tarikat ve cemaatlerin egemen olduğu bir eğitim sistemine bıraktı.

Bunun nedeni nedir? Neden böyle oldu Türkiye'de? Bunun yanıtı çok basit. Türkiye'de yüz yılı aşan bir karşı devrim süreci yaşandı ve devam ediyor. Çünkü daha ilk mecliste, Mustafa Kemal'in sağlığında, ona rağmen ve ona karşı başlayan karşı devrim süreci boyunca Cumhuriyet devrimlerini yapan parti olarak önce Cumhuriyet Halk Fırkasına, sonra da Cumhuriyet Halk Partisi'ne karşıtlık, laiklik karşıtlığı ve dinci gericilik zemininde ilerledi. Bakın bu söylediğim çok önemli. Tarikatlara, cemaatlere alınan o çocuklar, gençler 30 yıl sonra, 40 yıl sonra, 50 yıl sonra devletin tüm kurumlarına sızdılar. Sonunda ne oldu? Türk Silahlı Kuvvetleri'ne sızanlar 15 Temmuz 2016'da laik cumhuriyete karşı ayaklandılar, FETÖ darbesi oldu.

Cumhuriyet dönemi boyunca karşı devrimcilerin en çok saldırdığı alan neydi? Eğitim alanıydı ve 22 yıllık AKP döneminde de eğitim sektörü tümüyle hallaç pamuğu gibi atıldı. Öncelikle ne yapıldı? Biraz önce sözünü ettiğim 430 sayılı yasa, yani Öğretim Birliği Yasası, yani Tevhid-i Tedrisat yerine 4+4+4 sistemi getirilerek 430 sayılı yasa tamamen gündemden kaldırıldı ve eğitimde birlik bozuldu. Kamuoyunda büyük tartışma yaratan o yasayı hatırlayın, 2012 yılı ben hiç unutmuyorum. TBMM'de muhalefet milletvekilleri yerlerde sürüklenerek çıkarıldı o yasa. AKP milletvekilleri ile CHP milletvekilleri arasında inanılmaz bir arbede yaşandı. Ertesi günkü gazeteleri hatırlayın. Ve bu yolla 8 yıllık, kesintisiz zorunlu eğitim sona erdi. Cumhuriyetin 90 yıllık bir eğitim birikimini yok sayan bu düzenleme sonucunda, AKP'nin dindar ve kindar nesil yetiştirme hedefi doğrultusunda laik, bilimsel, kamusal ve çağdaş eğitimden hızla uzaklaşıldı. Okullaşma oranı düştü, çocuk işçiliğinin önü açıldı, imam hatiplerin sayısında patlama oldu; imam hatip ortaokullarında harem-selamlık eğitim başladı, kız

öğrencilerin eğitim gördüğü katlar bile ayrıldı. Ülkenin geleceğini akıl, bilim ve sanatın değil, dogma, hurafe ve inancın belirleyeceği bir toplumsal yapının zemini oluşturuldu.

Yıllar içinde o biraz önce bahsettiğim 677 sayılı yasaya karşı, yani tekke ve zaviyeleri kaldıran yasaya karşın, laik cumhuriyeti hedefleyen tarikat ile cemaat vakıfları pıtrak gibi çoğalırken, onların açtıkları yurtlar, okullar, kurslar eğitim alanını parsellediler. Bu yapıların hepsi holdingleşti. Vakıflar Genel Müdürlüğü sadece bu işgali izlemekle yetinirken, AKP belediyeler aracılığıyla bu dinci yapılanmalara para yağdırdı; sizin, benim paramı, kamu parasını yağdırdı.

Neden? Çünkü bir kez daha hatırlatalım: Anayasa Mahkemesi'nin laiklik karşıtı odak olduğunu tespit ettiği AKP'nin gündeminde başından beri laikliği yok etmek var. Bunu bir kere bir tespit edelim. AKP, laik Cumhuriyeti siyasal İslamcı görüş doğrultusunda dönüştürme hedefiyle yola çıktı ve bugün bunu Diyanet aracılığıyla ÇEDES gibi projelerle yürütüyor. Aslında Diyanet de bir Cumhuriyet kurumuydu ama bakın nereden nereye geldi. Diyanet'in kuruluşunu sağlayan 429 sayılı yasayı size söyledim. Üç devrim yasasından biriydi ama Diyanet amacı dışına çıktı. Peki, bunun eğitimdeki sonucu ne oldu? Okulların yaz aylarında tarikat vakıflarına tahsis edilmesi gündeme geldi. Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığının bu gerici yapılarla protokoller imzalaması nedeniyle devlet korumasındaki çocuklar tarikat kamplarına alındı. Mesela böyle bir olayı yazdığım için bir gazeteci olarak ben -bu kanıtlı bir olay oysaki- bu tarikat vakfının şikâyetiyle kovuşturma geçirdim savcılıktan. Gerçeği yazsanız bile öyle bir devlette yapılanmışlar ki neden yazdın bunu diye size kovuşturma açılıyor. Okullara imamlar atandı. Seçmeli din dersi zorunlu hâle getirildi. Anaokulundan başlayarak ilkokullara din dersi konu ve yönetmelikte yapılan bir değişikliklikle okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumlarında mescit zorunlu hâle getirildi. Bakın ilköğretim, anaokulu diyorum. Kuran kurslarına gitmek için 15 olan yaş sınırı ve yazın da 12 olan yaş sınırı kaldırıldı ve bu kursları denetleme görevi Milli Eğitim Bakanlığında alınarak Diyanet İşleri Başkanlığına verildi. Diyanet İşleri Başkanlığındaki Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü varken, bir Diyanet Akademisi kuruldu ve ne yazık ki bu medrese kurumunu hortlatan bu Diyanet Akademisi Yasası, TBMM'de muhalefetin de oylarıyla geçti ve bu yolla öğretmenler atanmayı beklerken, kadro beklerken din görevlilerine Diyanet Akademisi Yasası aracılığıyla kadro verildi.

4-6 yaş çocuklara Kuran Kursu meselesi var, pek çok az sayıdaki kişi ondan bahsediyor nedense. Bu müfredatta var olmasa da AKP iktidarı her konuda olduğu gibi bu konuda da bir Anayasa'yı delme yolunu buldu. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 17 Ocak 2023'te Diyanet İşleri Başkanlığı ile bir protokol imzaladı bu konuda ve bu bakanlığın bütçesinden, o devasa bütçesi olan Diyanet'e para aktardı. 25 milyon milyona yakın bir para ve bu protokole karşı Türkiye'de tek bir tek dava açıldı. Kim açtı biliyor musunuz? Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği, bir dernek açtı sadece. Diyanet'in resmî verilerine göre bakın 4-6 yaş Kuran kursuna giden çocukların sayısı 2024'te 211 bini aştı ve başladığı günden bu yana da 1 milyonu geçti. Diyanet'in 2024-2028 Stratejik

Plan Belgesi var. Orada 4-6 yaş arasındaki 1 milyon 322 bin çocuğa eğitim verildiği ve bunun üç katına çıkmasının planlandığı yazıyor.

Şimdi o zaman böyle bir durumda bütün hepsini göz önünde bulundurursak, bu eğitimdeki dinselleşmenin kitlesel çocuk istismarına dönüştüğü yüksek sesle söylenmelidir. Geçen yıldan beri kamuoyunu meşgul eden ÇEDES Projesi var, daha önceki konuşmacılar da bahsetti. Zamanım azaldığı için çok ayrıntısına girmeyeceğim ama bu kapsamda görüyoruz ki, bir değerler sistemi inşa edilerek çocuklara mezarlar ve camiler temizletilerek müfredat dışı birtakım işler yapmaya zorlandıkları görülüyor. Aslında çocuklara eğitimi pedagoji eğitimi almış uzmanların vermesi gerekirken, Milli Eğitim kadrosundaki uzmanların vermesi gerekirken, imamlar, vaizler, kuran hocaları, cami hocalarının verdiğini görüyoruz. Laik eğitime temel olarak aykırı olan Anayasa ve Milli Eğitim Temel Kanunu ile çelişen ÇEDES, her şeyden önce hukuksuzdur. Bunu da biz söyleyelim, burada bir hukuksuzluk var. ÇEDES Projesinin gönüllülük esasına dayandığı söylense de uygulamada bunun gerçekleşmediği de bilinmelidir. Çünkü birçok aile çocuğunun ayrımcılığa uğramasını istemediği için, zorunlu olarak buna evet demektedir. Burada bir baskı da var.

Eğitimdeki gericileşmenin son atağı da hepimizin bildiği gibi Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli oldu. Öğretim programı değişikliğine bir siyasi partinin, AKP'nin siyasi propagandasının ismini vererek her şeyden önce eğitimi siyasallaştırdılar, laikliğin ve Atatürk devrimlerinin tırpanlanmasına konu seyreltme dediler. Bakın konu seyreltme... Öğrenci tanımına inanç anlayışını, öğretim programının merkezine de değerler sistemini koydular. Medeni Kanunu hiçe sayarak kadına geleneksel rolleri uygun gördüler ve aslında laik ve bilimsel eğitime meydan okudular. Meclis kürsüsünde -az önce Sayın Özçağdaş da söyledi- Milli Eğitim Bakanı çıktı, o tarikat ve cemaat yapılanmalarına sivil toplum örgütü dedi.

Eğitimdeki piyasalaşmanın ve dinselleşmenin bir diğer tehlikeli sonucu -çok önemli, bilmiyorum daha önce söyleyen oldu mu- okullardaki hayalet öğrenciler. Bundan haberiniz var mı bilmiyorum. Cumhuriyet Gazetesinde sevgili Ali Apaydın yazarımızın da güzel bir yazısı oldu bu konuda. Bazı okulların, özel okulların birtakım öğrencileri var. Bakın var görünüyorlar ama okula gitmiyorlar. Milli Eğitim Bakanlığından müfettiş geleceği zaman okula davet ediyorlar. Bazıları sınav zamanı geliyor, bazıları hiç gelmiyor ve bu öğrencilerin bir kısmının, bu okula hiç gelmeyenlerin, düşünün tarikatlarla ilişkili olduğu, sistem içerisinde kalması için kayıtlı gözüküyor ama kim bilir nerelerde, hangi tarikatın hangi eğitimine maruz kaldığı konuşuluyor. Bundan öğretmenlerin de bilgisi var, okul yönetimlerinin bilgisi var. Tüm bu gelişmelere karşın bu yıl 22 Nisan'da çok önemli bir bildiri yayımlandı. Psikologlar, psikiyatristler, eğitim bilimciler ve sinir bilimciler bir araya geldiler ve dediler ki yayımlanan ortak bildiride: Eğitimin dinselleştirilmesinde yeni bir aşamaya geçilmiştir. Çocukların 11-12 yaşına kadar soyut düşünme yetisi gelişmez. Somut düşündükleri için onlara anlayamayacakları bazı kavramları -günaah, cennet, cehennem, haram gibi- vermek depresif bozukluk, kaygı bozukluğu, uyku bozukluğu, anksiyete gibi rahatsızlıkların gelişmesine neden olabilir diyerek toplumu uyardılar.

Bu manzara karşısında her yurtsever aydın, laik cumhuriyeti savunmak için cumhuriyeti kuran devrimciler ve köy enstitüleri kuşağı gibi kararlı ve cesur olmak zorundadır. Cehaletin yerine aklın, safsatasının yerine bilimin, adam kayırma yerine liyakatin hüküm süreceği bir toplum için, herkesin yeniden ayağa kalkması ve güçleri birleştirerek topyekûn bir mücadele yürütmesi gerekiyor arkadaşlar. Evrim teorisini, integrali müfredattan çıkararak değişikliğin asıl amacını size özetleyeceğim şimdi.

Cumhuriyet devriminin değerlerine uzak, kendini ümmet toplumunun bir üyesi olarak gören, laikliği ağzına bile almayan, sorgulamayan, sadece biat eden siyasal İslamcı iktidarların peşinde ve tarikatların cenderesinde sıkışıp kalmış bir insan modeli yaratmak ve böylece karşı devrime mürit yaratmaktır bunların amacı. Ankara'da değerli hocam -benim hocam da oldu, siyaset bilimi derslerini Ahmet Taner Kışlalı'dan aldım ben- Ahmet Taner Kışlalı'nın adını taşıyan Ankara'da bir park var. Oradaki anıtta 14 Aralık 1997'de Cumhuriyet Gazetesindeki köşesinde yazdığı şu söz alıntılanmış: "60 yıl öncesinin Türkiye'si ile bugünkünü kıyaslayın, gafletin ya da ihanetin boyutlarını anlarsınız." İşte ben size yaklaşık 15-20 dakika içerisinde yüzyıllık gafletin ve ihanetin boyutlarını anlatmaya çalıştım.

Ortaçağ karanlığını reddeden ve daima dik duran yurtsever laik Cumhuriyetçilere selam olsun!

ÜNAL ÖZMEN

EĞİTİMCİ, BİRGÜN GAZETESİ YAZARI

Eğer laik ve bilimsel eğitim bir ihtiyaçsa, biz bunu tartışmak zorunda kalıyorsak, laik olmayan, bilimsel olmayan bir eğitim de var demektir. Peki, bu laik ve bilimsel olmayan eğitim nedir? Nereden çıktı? Biz neden laik ve bilimsel eğitim peşine düşmek zorunda kaldık? Ben bir çerçeve çiziyim, sonra bilimsel kısmına, laik kısmına da geçeceğiz. Ama neden bu tartışmaya geldik ve neden konu ciddi?

Bugün Türkiye’de dinî eğitim 2 yaşından 18 yaşına kadar zorunlu olarak devam ediyor. 2 yaşından 2-6 yaşındaki okul öncesi çocuklar “değerler eğitimi” adı altında imamlardan ders alıyor. Çocuk dördüncü sınıfa geldiğinde zorunlu bir din dersi ile karşılaşılıyor, bu 12’nci sınıfa kadar devam ediyor. Ortaokul ve liselerde sanırım ortaokullarda 6, liselerde 7 seçmeli dinî ders var ve bunların hepsi de zorunlu seçmeli. Diyanetin açtığı Kuran kursuna yılda 4 milyon öğrenci katılıyor, bunun yaklaşık 200 bini okul öncesi yaştaki çocuklar. Cemaat ve tarikatların kurslarına ne kadar öğrenci gidiyor, bundan bir bilgimiz yok. Ayrıca Türkiye’de bir de dinî okul var. Yani resmî zorunlu eğitim kapsamında dinî bir okul türü var: İmam Hatip Ortaokulu ve İmam Hatip Lisesi diyoruz. Dünyada bunun böyle bir örneği yoktur, yani böyle bir şey yok. Bu okullara devam eden öğrenci kayıtlı öğrenci sayısı 1.5 milyon; genel okul içerisindeki oranı yüzde 20, genel öğrenci oranı da yüzde 13,5. 115 İlahiyat Fakültesi, 30 küsur tane İslam Enstitüsünü falan da saydığınızda Türkiye baştan sona dinî bir eğitime geçmiş durumda. Yani biz modern eğitimi çoktan terk etmiş vaziyeteyiz.

Eskiden 1950’li yıllardan, o tarihlerden işte AKP iktidarına kadar Türkiye din eğitimi ile modern eğitimi birlikte yürütmeye çalışıyordu. Modern eğitimin içerisinde din eğitimi vererek sorunu çözme yoluna gidiyordu. Ama AKP iktidarıyla beraber bu terk edilip dinî eğitime geçildi. Dinî eğitimle din eğitimi birbirinden farklı şeylerdir. Dinî eğitim, dinin nüfuz alanında yapılan eğitimi ifade ediyor. Din eğitimi ise modern eğitimin içerisinde dine de yer verme anlamında; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri bu bağlamda değerlendiriyoruz.

Eğer biz laik ve bilimsel eğitimi tartışıyorsak, şundan kaçınamayız. Ben eğitim dediğimde modern eğitimi anlayın. Çünkü eğitim kavram olarak bizim 18’inci yüzyıldan itibaren dünyanın kurmaya çalıştığı bilimle, bilgiyle, demokratik ortamlarda ve okul içinde yapılan eğitimi kastediyoruz. Modern eğitim anlamında kullandığımızı baştan belirteyim ki, eğitimle din birbiriyle uzlaşan şeyler değildir. Neden uzlaşmaz? Çünkü eğitim, yani modern eğitim bilimin bilgisini kullanıyor, eğitim süreçlerinde bilime ihtiyaç duyuyor. Sonra pedagoji denen bir alt bilim dalı bilimden aldığı bilgiyi çocuklara göre uyarlıyor ve bunu demokratik bir ortamda, bilimsel yöntemlerle yapıyor. Yani bilimin yöntemini kullanıyor; hem bilgisini hem bilimin yöntemini kullanıyor. Teorik olarak bu böyle, eğitim dediğimiz şey bu. Bütün bu bilimin bilgisini kullanması, demokratik olması ve bilimin yöntemini kullanması için eğitimin laik olması gerekiyor. Çünkü laiklik ona bu ortamı sağlayacak.

Öbür taraftan dine baktığınızda din verili bir bilgiyle sınırları, ilkeleri, bilimden, daha doğrusu bizim eğitimden farklı olan bir alanla ilgili; bilgi kaynağı farklı, yöntemi farklı, demokratik değil ve zaten laik olması da mümkün değil. Şimdi din ile bilimin bu kadar çok ayrı, birbirinden farklı yani tuz ile şekeri karıştırmak mı diyelim; aklınıza ne geliyorsa... Böyle birbirinin zıddı şeyleri birlikte düşündüğümüzde bazen çileden çıkarız ya, bu da öyle bir şey. İkisinin aynı mekânda, aynı yerde, aynı statüdeki kişilerle yürütülmesinin olanağı yok. Bu mümkün değil, yani böyle bir şey olamaz. Çünkü din değişmez bir bilgi kullanıyor, tartışılmaz bir bilgi kullanıyor, eleştirilemez bilgi kullanıyor. Oysa eğitimin amacı tartışacak, eleştirecek, deneyecek, doğruluğundan emin olacak, sorgulayacak. Dolayısıyla burada anlatmak istediğim iki farklı bakış açısının, paradigmanın aynı mekânda, aynı yerde hiçbir şekilde bulunması mümkün değil. Dolayısıyla biz şu anda modern dersleri de dine uyarlayarak bu işi çözmeye çalışıyoruz. Biz derken işte Türkiye bunu çözmeye çalışıyor, bunu uzlaştırmaya çalışıyor ama bu mümkün değil.

Hatta şöyle de bir hile yapıyorlar. Dinin bilgisi insanların ihtiyaçlarını karşılamıyor, geçerli bir referans sunmuyor, insanlara saygınlık da katmıyor. Bunu sağlamanın yolu olarak da hem dinî okullarda hem de adına dinî demedikleri ama dersini dindarlaştırdıkları okullarda modern derslere de yer veriyorlar. Örneğin imam hatip liselerinde, imam hatip ortaokullarında gidin ağırlıklı olarak fizik, matematik, edebiyat, işte hayat bilgisi, sosyal bilgiler falan gibi dersler de vardır. Şimdi bu derslerle aslında kendine bir meşruiyet yaratıyor, saygınlığını oradan almaya çalışıyor. Hâlbuki ne kadar din dersi varsa, ne kadar din dersine, dinî derslere zaman ayırıyorsan bilimden, o çocuğun zamanından, enerjisinden o kadar çalışırsun demektir.

Bana göre dinle eğitim uzlaşmazdır, birlikte düşünülemez. Ama dünyanın herhangi her ülkesinde olduğu gibi zorunlu olmadan din eğitimi okullarda belki verilebilir. Yani ben kişisel olarak buna katılmıyorum ama bir partinin platformunda konuştuğum için onun hassasiyetlerine, toplumla kurduğu ilişkiye ya da toplumu analiz ederken onların ihtiyacının ne olduğunu falan görerek öyle hareket edebilir. Ama kesinlikle din Türkiye’de eğitimden çıkartılmalı; din dindarlara, eğitim laiklere bırakılmalıdır.

Amerika’da 1982’de Reagan’ın, O Friedman falan diye adını sık duyduğunuz insanların eğitimi piyasalaştırılırken aynı zamanda dinselleştirme girişimleri de vardı, hatta Türkiye’ye yaratıcılık falan gibi şeyler oradan girdi. O dönem Amerika’nın Eğitimde Mükemmellik Ulusal Komisyonu diye bir komisyonları varmış, bu bağımsız ve bilimsel düşünen bir komisyon ve bir rapor hazırlıyor, raporun adı: Risk Altındaki Toplum. Yani Reagan ve daha sonra Bush ile devam eden biraz Hristiyanlaştırma, biraz işte evrim kuramını falan tartışmaya açma, eğitime dini sokma Türkiye’ye özgü değil. Yani ülkelerde, dünyada liberal ülkelerin çoğunda bu gerçekleştirildi. Oradaki raporda şöyle diyor: “Eğer bu eğitim politikası, bu niteliksiz, bu kalitesizlik bir başka ulustan bize gelmiş olsaydı, birisinin dayatmasıyla yapılmış olsaydı, bu bir savaş nedeniydi, bu ulusal bir kalkışma nedeniydi” diyor. Yani o kadar tehlikeli ki, kendi ülkesinin politikacılarının yaptığı bir şeyi bu kadar ağır bir dille yargılamak zorunda kalıyor.

Türkiye'ye baktığımızda; Amerika bunu aştı, işte bu sorunu mahkeme kanallarıyla, toplumun baskısıyla, demokratik kanalları falan olduğu için çözebildi ama Türkiye bunu çözebilecek kapasiteye sahip bir ülke değil. Araçlarımız, demokratik kitle örgütlerimiz, siyasi örgütlenmelerimiz, toplumsal bilincimiz bu tür sorunları önceden fark edip aşmanın yollarını arayamıyor. Biz bugüne öyle durup dururken gelmedik, adım adım bu noktaya geliyorduk. Şu anda geldiğimiz noktayı bütün arkadaşlarımız anlattılar. Yani hemen hemen hepsi bizim ne kadar vahim bir durumda olduğumuzu gösterdi.

Yıllar önce -sanırım 2004 falandı- Türkiye'de müfredat değişikliği yapılırken bir AKP milletvekili ile bir yerde böyle bir etkinlikte karşılaştık. O da üniversite hocası falan olduğu için o etkinliğe konuşmacı olarak çağrılmış. Dışarıda bir boşluk bulduk, adamlarla sohbet ediyoruz. AKP'nin de kurmay milletvekillerinden birisi; sanırım Abdullah Gül'ün de eniştesi miydi, kayını mıydı hatırlamıyorum. Bir rektörlüğü falan da olan bir hocaydı. Onunla eğitim konuşuyoruz dedim ki; Kremlin Sarayı Bolşevikler tarafından kuşatıldığında Rus Çarı kaçınılmaz sonu görmüş. Yani artık içeriye girecekler. Bütün Rusya Bolşevikler tarafından teslim alınmış, devrim kapıda. Rus Çarı bundan sonra krallığını, çarlığını koruyacak durumda değil. Toplamış Kremlin'de çalışanları 5 bin tane; işte o dönem hükümet görevlisi, bürokrati, özel kalemi hepsini Kremlin Meydanına toplamış, demiş ki: "Arkadaşlar, artık kaçınılmaz son gözüküyor. Yani sarayı savunacak insanların direnme gücü sınırlı. İçeriye girecekler, muhtemelen beni ve ailemi alacaklar, büyük ihtimalle de bizi öldürecekler. Ama siz kalın ve Rusya'ya hizmet etmeye devam edin." Burası önemli: "Çünkü o insanların da Rusya için bir hayali olduğunu düşünüyorum. Yani bizim bir hayalimiz var ama Bolşevikler de Rusya için bir şey yapmaya geliyorlar, devrimin kaderi böyle bir şeydir, sonucu böyle bir şeydir" demiş ve insanlara "siz kalın ve ülkenize hizmet etmeye devam edin" demiş. O adama bunu anlattım, dedim ki: Ben sizi Rus Çarı gibi görmüyorum. Hiçbir iyi niyetiniz yoktur, bu ülke için hiçbir iyiliğe imza atmaya geldiğinizi falan düşünmüyorum dedim. Bu 2004 ya da 2005'ti hatırlamıyorum ama bugün geldiğimiz noktada ben doğrulandım. Adam "bu kadar vahim mi?" demişti, "Evet, bu kadar vahimsiniz" dedim.

Kısa kesmek zorunda kaldım. Eğitim-din ilişkisini konuşmak biraz camide vaaz vermek gibidir. Yani çok konuşulacak bir konudur, çok da zevkli bir konudur. Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için teşekkür ederim.

CEMİL KILIÇ*İLAHİYATÇI, YAZAR*

Ben konuşmamda eğitim müfredatımızda, eğitim sistemimizde yer alan kimi dinî derslere ilişkin, dinsel derslere ilişkin bazı bilgiler aktarmak istiyorum; yanı sıra elbette kimi yorumlarım da olacak.

Şu anda Türk Milli Eğitim sisteminde dinsel dersler kategorisi içerisinde din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri, Peygamberimizin Hayatı adlı bir ders, Kur'an ı Kerim dersi ve Temel Dini Bilgiler adıyla da bir ders var. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi anayasal anlamda zorunlu bir ders olarak niteleniyor bildiğiniz üzere 1982 Anayasası'yla. Ancak Anayasa'nın 24'üncü maddesinde bu derslere ilişkin öğretim ifadesi kullanılıyor, din öğretimi ifadesi kullanılıyor ve o madde din öğretimiyle din eğitimi yahut daha genel anlamda eğitim ile öğretimi ayırıyor. Din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin ise sadece öğretim olduğu, öğretim içerikli olması gerektiği belirtiliyor. Hatta bundan ötürüdür ki Din Öğretimi Genel Müdürlüğü vardır; din eğitimi değildir adı, dikkatinizi çekiyordur muhakkak Din Öğretimi Genel Müdürlüğü.

Tabii Milli Eğitim müfredatımızda, eğitim sistemimizde toplamda 26 sınıf düzeyinde ve çeşitli içeriklerde -az önce söyledim- din dersleri var. Kısa zaman öncesine değin sadece din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri söz konusuydu ve bu dersler az önce de belirttiğim üzere zorunlu değil, ancak seçmeli olarak Peygamberimizin hayatı, Kur'an-ı Kerim dersi ve temel dinî bilgiler dersleri var. Her ne kadar seçmeli olsa da uygulamada kimi bölgelerde, illerde efendim zorunlu olarak öğrencilerin bunları seçmesi isteniyor bildiğiniz üzere.

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi ile ilgili yeniden o konuya dönerek aktarmak istediğim birkaç husus var. Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi adıyla uyumlu bir içeriğe sahip değil. Zira bu bir din kültürü dersi değil ve ahlak bilgisi dersi de değil; din kültürü ve ahlak bilgisi adını taşısa da belli bir dinin ve belli bir mezhebin esas alındığı bir ders. İslam dininin, Sünnilik mezhebinin Hanefi kolunu esas alan bir ders. Yani bütün dinsel kültürleri esas almıyor yahut en azından şunu belirtebiliriz, onlardan söz ettiğinde ötekinden söz eder gibi söz ediyor. Ahlaki açıdan ise elbette ki bir ahlak felsefesi falan söz konusu değil; ahlaka ilişkin birtakım analizlerin, farklı görüşlerin ele alındığı sorgulayıcı, tartışmacı bir ders içeriği söz konusu değil.

Din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin bu sorunlu yapısından ötürü kimi sıkıntılar yaşandı biliyorsunuz. Bir kısım aileler öğrencilerinin bu dersi almaması yönünde istekte bulundular ve bununla ilgili birtakım mücadele yollarına giriştiler. Yargıya başvurdular ve yargısal süreçler Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kadar ulaştı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri ile ilgili 2016 yılında bir karar verdi ve bu kararda özetle şu denildi: "Din kültürü ve ahlak bilgisi, Türkiye'deki dinsel çeşitliliği yansıtmıyor ve nesnel bir dil kullanmıyor." Böylece AİHM bu dersin zorunlu bir ders olamayacağını; eğer zorunluluğu süreceyse Türkiye'deki dinsel, inançsal

çeşitliliği yansıtacak yeni bir müfredatın hazırlanması gerektiğini de ortaya koydu.

Tabii bu konuda özellikle Alevi kurumları başı çekti. Bu derslerde sadece belli bir mezhep eğitimi veriliyor ancak bizim başka bir inancımız var savıyla, bir temel insan hakkı talebiyle itirazlarını ortaya koydular ve yargısal anlamda da büyük kazanımlar aslında elde edildi. Ben de bu sürecin bir parçasıydım, hâlâ parçasıyım. Cem Vakfı tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine açılan davada ben de vardım. Yani bu derse itiraz edenlerin arasında ben de vardım ve ben din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeniydim o sırada. Tabii 1,5 yıl önce kamudan ihraç edildik, yani öğretmenlikten ihraç ettiler bizi. Mahkeme kararı uygulanmadı bugüne değin, fakat müfredatta bir kısım değişikliklere giderek güya bir şeyler yapıldığı, güya birtakım düzeltmeler söz konusu olduğu şeklinde bir atmosfer oluşturulmaya çalışıldı. Ama sorun eskisinden daha da çetrefil hâlde devam ediyor.

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi müfredatına şeriat hukukuna ait kimi terimler konuldu ve bu aslında alenen hem Anayasa'nın 24. maddesindeki düzenlemeye aykırılık teşkil ediyor hem de Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin laiklik ilkesine doğrudan doğruya bir başkaldırı niteliği taşıyor aslında. Şeriat hukuku demişken; farkındasınız değil mi bugünlerde şeriatı eleştiremiyorsunuz bile. Yani şeriata ilişkin eleştirel birtakım tümceler kurduğunuzda, din düşmanlığıyla itham ediliyorsunuz. Biz bu hususta 14 ilahiyatçı arkadaşımınla birlikte yakın zamanda, 23 Haziran'da bir bildirge yayımladık. "Şeriat, İslam demek değildir ve şeriat hukuku insan onuruna yakışmaz" dedik. Bu bildirgeyi yayımladık.

Bildirgeyi kaleme alan bendim, 13 ilahiyatçı arkadaş da imza attı. Prof. Dr. Şahin Filiz, Prof. Dr. İsrail Balcı, Prof. Dr. Mustafa Öztürk. İmzacıların arasında din görevlileri de vardı, din kültürü öğretmenleri de vardı ve hepsi ilahiyatta akademisyen değildi. Tabii biz bu bildirgeyi yayımladıktan sonra birtakım yorumlar, karşı yazılar, yanıtlar verilmeye çalışıldı. Bir baktım ki aslında bu bildirgeyi kaleme alan ben değilmişim, bu bana yazdırılmış; efendim bana MOSSAD yazdırmış, CIA yazdırmış falan... Haberim yok, yani inanılmaz. Yahu oturdum akşam kendim masa başında yazdım, sonra WhatsApp üzerinden ilahiyatçı arkadaşlara ilettim. Böyle inanılmaz bir komplo kuramı egemen oldu zaten son dönemde biliyorsunuz.

Tabii bize yanıt veren, güya diyelim yanıt veren kurumlar arasında Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu da vardı ki efendim verdikleri yanıt, yaptıkları açıklama bütünüyle bilimsel donanımdan, tutarlılıktan uzaktı, gülünçtü ve yer yer de acınasıydı, onu belirtiyim.

Evet efendim, şimdi birkaç husus daha var din kültürü dersiyle ilgili aktarmak istediğim. Sonrasında diğer derslere ilişkin de kimi konulara değineceğim. Bu derslerde nasıl bir taraftarlık olduğu ve ayrımcılık olduğuna ilişkin birkaç örnek vereyim. Söz gelimi, İslam ibadethanelerinden söz edilirken yalnızca cami ve

mescitlere yer veriliyor ama söz gelimi cem evlerinden ibadethane olarak bahsedilmiyor. Öbür dinlere ilişkin ünitelerde de İslam'ı merkeze alan bir dil egemen. Musevilik, Hristiyanlık, Hinduizm, Budizm, Taoizm, Konfüçyanizm ve Tengricilik dinleri batıl niteliğiyle nitelenirken, İslam'ın hak din oluşu adeta bilimsel bir gerçekmişçesine, yani sanki olgusal bir gerçekmişçesine ele alınıyor. Bir aşılaiçilik, yani endokrine edici bir tutum söz konusu bütün müfredatta. Özellikle günümüzde yaşayan İslam öncesi Türk inancı, Tengriciliğe ilişkin pek çok uygulama, batıl inanç ve hurafe sayılıp yeriliyor ama kimi Arap gelenekleri ise yüce bir hakikat gibi sanki anlatılıyor. Öte yandan ders içeriklerinde ateizm, deizm, agnostisizm gibi çeşitli felsefi görüş ve tutumlara ilişkin son derece olumsuzlamacı, dışlayıcı, hatta aşağılayıcı ifadeler söz konusu. Bu da dersin eğitim bilimsel açıdan, yani pedagojik açıdan ne denli zararlı sonuçlara gebe olduğunu gösteriyor. Kuran'da yer alan ve aslında bütünüyle metaforik anlatımlardan ibaret olan kimi peygamber kıssalarının tarihsel ve olgusal bir gerçeklik gibi ders müfredatına taşındığını görüyoruz. Bu da çocukların gerçeklik algısına ve olgusal düşünce yetilerine ağır darbe vuruyor aslında. Yani gerçekle muhayyel olanı ayırt edemez hâle geliyor bu eğitim sürecinden geçen bireyler. Dolayısıyla bilimsel düşünme yetilerini yitiriyorlar. O nedenle de dinbaz, gerici bir eğitim sürecinin ürünü olarak çıkmış bireyler arasında bilim insanı söz konusu olamayabiliyor. Zira yaşamdaki neden-sonuç ilişkisini ve yaşamı anlamlandırma konusundaki olgusal tutumu yadsıyan bir anlayışla donatılıyorlar. Henüz özgür düşünce yetileri gelişmeden 4 yaştan itibaren din eğitimi verilmesi çocuklara, bu şekilde bir eğitim süreci sonucunda tümüyle itaat eden, biat eden, itiraz etmeyen, sorgulamayan, yani aslında dinsel terminoloji ile ifade edersek fitne çıkarmayan bir birey, bir kul yetiştirilmeye çalışılıyor. Yani din eğitiminde amaç iyi bir kul yetiştirmek, laik eğitimde amaç çağdaş yurttaş yetiştirmek. Çağdaş yurttaşlar mı olsun çocuklar? Yoksa hiç itiraz etmeyen, karşı çıkmayan, sorgulamayan, acaba hiç demeyen, tamamen mürit anlayışı ile hareket eden kullar mı olsun?

Evet değerli konuklar, sevgili katılımcılar; bu arada benim bir duyarlılığım var. Hep din üzerine konuşuyoruz ama -gerçi ikisi de birbiriyle çok ilintili- dil duyarlılığı... AKP iktidara geldikten bu yana yıllar içerisinde her şeyin dili de yavaş yavaş değişti, dil değişti. Cumhuriyet Halk Partisi'nin düzenlediği bir toplantıda -bunu büyük bir yüreklilik içerisinde söyleyebilirim kanısındayım- CHP'nin de dili değişti, farkında değil. Yani dille din arasında çok ilişki var aslında, onu ayrıca bir gün konuşmak lazım. Bu konuya ilişkin tabii yakınmalarım çok.

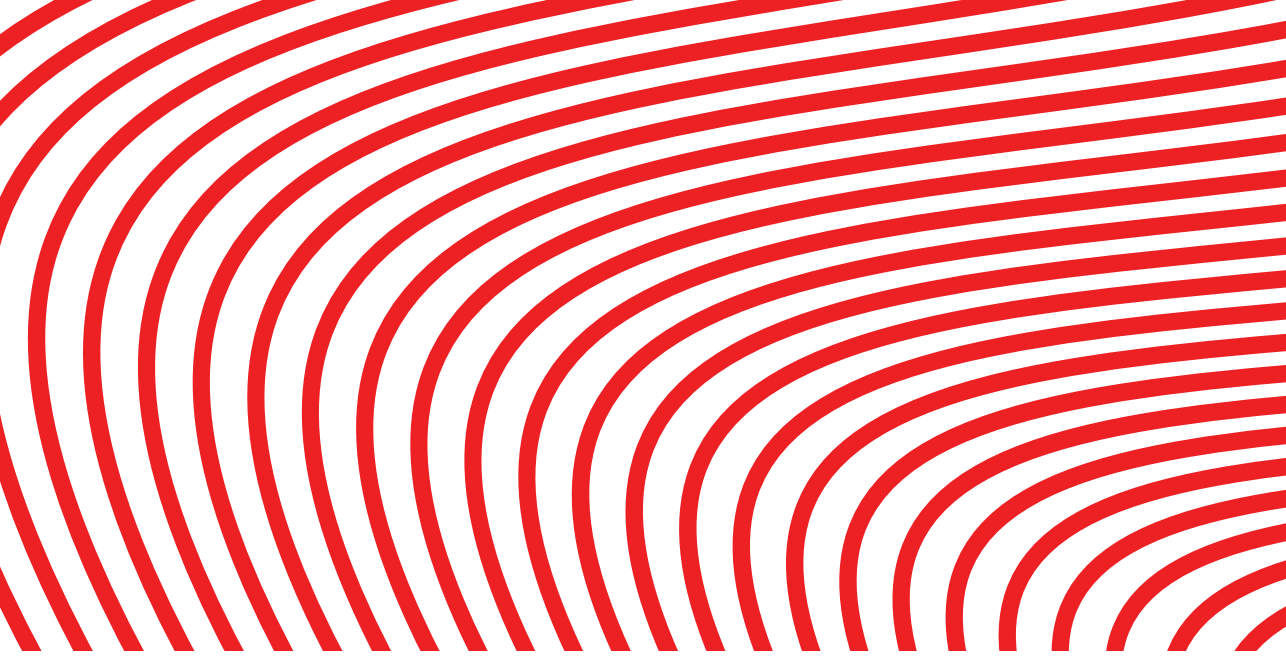
Değerli konuklar, sevgili katılımcılar; Cumhuriyet Halk Partisi'nin bir dili vardı, hâlâ var da biraz yaralandı. Ben seçim sürecinde gördüm, çok şaşırdım. Toplumsal basın hesaplarında gördüm, "mahallî idareler seçimi" diyor mesela. Yahu biz yerel yönetimler diyorduk, ne zaman mahallî idarelere geçtik? Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye'de dil devrimini yapmış bir parti, yazı devrimini yapmış bir parti. Ne zaman dinbaz siyasetin diline teslim olduk. Kendimi de katarak söylüyorum; herkes biliyor Cumhuriyet Halk Partisi'nin bir seçmeni olduğumu, o nedenle kendimi de katarak söylüyorum. Peki, bu bir başka konu tabii.

Peygamberimizin hayatı dersi var; daha önceden bu dersin adı Hz. Muhammed'in hayatıydı, şimdi Peygamberimizin hayatı biçimine çevrildi. Burada da bir aşılıycılık var gördüğünüz üzere.

Kuran-ı Kerim dersinde Kuran'ın Arapça telaffuzu öğretiliyor. Yani ne söylediği, ne anladığı, ne anlamak lazım geldiği hususunda bu içerikte bir ders değil. Örnek vereyim, yani nasıl örnek vereyim? Herkesin bildiği şeyleri okuyalım. "Bismillahirrahmanirrahim. Elhamdüllilahi rabbil alemin." Bunu söyleyeceksin, söylemeyi öğreneceksin ama burada ne anlatılıyor, ne söyleniyor onun üzerinde düşünmeyeceksin, konuşmayacaksın, inanacaksın. Böyle bir içerikte bir ders, yani Kuran'a ilişkin birtakım kelamî tartışmalar konu edilmiyor ve bütün dinsel derslerde yoğun bir Arapça, Farsça sözcük egemenliği söz konusu. Kimi Öz Türkçe sözcüklerin kullanımdan düşürülmeye çalışıldığı da gözlemleniyor. Milli Eğitim Bakanlığının tüm yeni yayınlarında bunu görüyoruz; Arapça, Farsça sözcükleri yeniden kullanıma sokmak istiyorlar ve Öz Türkçe sözcükleri kullanımdan düşürmek istiyorlar.

Her şeye rağmen laik eğitimi savunacağız, bilimsel eğitimi savunacağız, bu yolda mücadele edeceğiz. Büyük Atatürk'ün sözleriyle sözümüzü tamamlayalım: "Öğretmenler, Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister" diyor Büyük Atatürk. Ben de bir Cumhuriyet öğretmeni olarak her ne kadar öğretmenlik görevime son verilse de yaşamımın başka alanlarında öğretmenliği sürdürüyorum. Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştirmeye devam edeceğiz Sevgili Atam. Bu yolda çalışmayı sürdüreceğiz Büyük Atatürk. Işıklar içinde uyu.

11. OTURUM

NİTELİKLİ KAMUSAL EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

*CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ*

Nitelikli kamusal eğitim bütÖn çocukların hakkıdır. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak nitelikli kamusal eğitimi Öneriyoruz. Özel sektör Öğretmenlerimiz burada, onların mücadelesini selamlıyoruz. Yurttaşlarımızın çocukları için nitelikli eğitimi satın almaması gerekir. Nitelikli eğitim satın alınarak karŐılanacak bir Şey değildir, çocukların bir hakkıdır. Dolayısıyla Cumhuriyet Halk Partisi olarak eğitimde özelleŐtirmeleri de ticarileŐmeleri de hepsini engelleyecek yepyeni bir eğitim politikasını hep birlikte çalışarak Öretmeye ve Cumhuriyetin ikinci yüz yılında tüm çocuklarımızın erişebileceği nitelikli kamusal eğitimi geliştirmeye çalışacağımızı buradan dile getiriyorum.

PROF. DR. NEJLA KURUL

EĞİTİM-SEN ESKİ GENEL BAŞKANI

Bu hafta gerçekten eğitim alanının ve aslında yaşamımızın çok çeşitli sorunlarını içeren Meclis'te çok çeşitli tartışmalar yürüdü. Kadınların soyadı hakkını elinden almaya çalışan yasa tasarılarıyla karşı karşıyayız. Sokakta yaşayan hayvanları yok sayan, onları bir kıyımın içine çeken bir yasa tasarısıyla karşı karşıyayız. Öğretmenlik Meslek Kanunu gibi eğitimin öğretmenlerin hiçbir sorununu çözmeyen, aksine devasa sorunlarla karşı karşıya bırakacak bir yasa taslağı ile aynı zamanda karşı karşıyayız.

Aslında bu konuşmaları Meclis'in arkasındaki Milli Egemenlik Parkı'nda yapacaktık ama yeni bir iktidar hamlesiyle biz çalışmalarımızı Ankara'nın başka bir yerinde sürdürüyoruz. Bu bakımdan arkadaşlarım, burada bulunan herkesi sevgiyle, saygıyla kucaklıyorum. Gerçekten 24 saati eğitim alanını ve dileriz başka başka sorunları da bu şekilde uzun süreli tartışacağımız, konuşacağımız bir alan yaratmış olunuz.

Cumhuriyet Halk Partisi kuşkusuz geleceğin iktidar adayı ve yerel seçimler sonrasında da bu iddiasını açık ve net bir biçimde sandığa yansıttı. Ne denli güçlü koalisyonlar oluşturabilirse, ne denli güçlü ittifaklar oluşturabilirse, ne denli güçlü bir biçimde Türkiye toplumunun her kesimine seslenebilirse, o denli rahat bir dönemi yaşayabilecek Türkiye insanı. Çünkü gerçekten çok yorulduk, demokrasiyi özlemekten yorulduk, barışı özlemekten yorulduk; kamusal bir eğitim, kamusal bir sağlık sistemini özlemekten yorulduk ve büyük sorunlar altında hayatımızı sürdürmeye çalışıyoruz.

Tabii eğitim dediğimizde eğitimin küçük bir tanımını yapalım birlikte: İnsanları özgürleştirir eğitim. Eğitim aynı zamanda insanları güçlendirir. Eğitim insanları geliştirir, onları uzun uğrakları olan geniş bir zemine yolculuğa çıkarır ve bu bağlamda eğitim gerçekten önemlidir. Hayatımızda çok değerli öğretmenlerle, okullarla karşı karşıya kaldığımız için bugün belki bu alanlarda mücadelemizi etkin bir biçimde sürdürmeye çalışıyoruz.

Tabii kamu hizmeti dediğimizde birçok alan bunun içine girebilir. Örneğin geçen gün gördük, elektrik akımına kapılan suyun altında iki gencin hayatını yitirdiğini gördük. Enerji kamusal bir hizmet olarak üretilmesi gerekmez miydi? Gerekirdi ama olmadığı için özelleştirme ya da piyasa zihniyeti üzerinden bu alanların üretimi kurgulandığı için, böylece biz insanlarımızı kaybediyoruz.

Peki, eğitim alanı dediğimizde sağlıklı birlikte en geniş, en güçlü bir kesimden söz ediyoruz. Hastaneye 85 milyonun her birinin işi düşer. Okullarımıza 19-20 milyon öğrenci her gün sabah ya da öğleden sonra çıkar okullara gelirler. Bu iki hizmet tüm literatürde kamusal bir hizmet, bir hak olarak anlatılır ve konuşulur. Fakat bizler 12 Eylül askeri darbesinden sonraki dönemde, bir yandan neoliberalizmin etkisiyle; ki bu siyasal iktidar neoliberalizmi

kapitalizm üzerinden, emperyalizm üzerinden eleştirse de neoliberalizmi kılcal damarlarına kadar uygulayan bir siyasal İslamcı bir iktidarla karşı karşıyayız. Bir taraftan da yeni muhafazakâr dediğimiz bir anlayışın ürünü olarak dinî temelli bir eğitim inşa etme projesiyle de karşı karşıyayız.

İkisi birlikte gidiyor ama bir üçüncü boyutu var. O da ataerkil bir düzenin içerisindeyiz ve giderek koyulaşılıyor bu renk. Erkek egemenliğinin yoğunlaştığı, katılaştığı, yayıldığı bir dünyadayız ve sürekli televizyon ekranlarında özellikle hâkim medyaya baktığımızda ağırlıklı erkeklerden oluşan ve tek tük kadınların yerleştiği fotoğraflarla karşı karşıyayız. Oysa bizler kamusal alan dediğimizde toplumu yekpare, donmuş, aynılaştırılmış bir kesim olarak görmeyiz. Kamu dediğimizde toplumun çeşitliliklerine bakarız, genel bir sosyolojiyi tariflemeyiz, mikro sosyolojiyle de görürüz. Tabanda neler var, hangi talepler, hangi öfkeler, hangi beklentiler var tabanda diye bakarız. O yüzden kamusal alan dediğimizde bir çokluktan söz ederiz, bir çoğulculuktan söz ederiz, bir çeşitlilikten, farklanmadan söz ederiz.

Böyle baktığımızda da eğitim kamusaldır. Çünkü evlerinden sabahın erken saatlerinde çıkan çocuklar, farklı farklı yaşam biçimlerinden, farklı farklı toplumsal sınıflardan, farklı kültürlerden, farklı dillerin içerisinde süzülerek okulun ortamına gelirler; bu çoğulluğu, bu çeşitliliğiyle okulun içine gelirler ve okulun içinde kendilerini yabancı hissetmemeleri, o okulun bir parçası olduklarını iliklerine kadar hissetmeleri gerekir. İşte nitelikli kamusal eğitim dediğimizde herkese açık, hemen herkesi kapsayabilen, bu potansiyeli içinde taşıyan bir eğitimden söz etmiş oluruz çeşitliliği itibarıyla. O yüzden bizler Eğitim-Sen olarak hep ilkelerimizi arka arkaya sıralarken bunu gözettik. Kamusal bir eğitim dedik, anadilinde bir eğitim dedik, bilimsel bir eğitim dedik, laik bir eğitim dedik, cinsiyet eşitlikçi bir eğitim dedik, demokratik bir eğitim dedik, sokaktaki canlıları da gözeten ekolojik bir eğitimden söz ettik, parasız bir eğitim dedik, eğitim bir haktır dedik. Bunlar gerçekten Türkiye’de eğitime ilişkin toplumsal mücadelelerin biriktirdiği kavramlardı.

Eğitim hizmeti kamusal bir hizmet olarak ele alındığında onu piyasalara bırakmak mümkün müdür az önce Suat Bey’in ifade ettiği biçimde? Piyasalar, yani arz ve talep dengesi içerisinde terk edilmiş, belli bir fiyat üzerinden satılan bir hizmet olarak eğitimi inşa etmek mümkün mü? Bunun mümkün olmadığını AKP’nin kendisi bile gördü. Nereden gördü? Bakın bu 22 yıl, 23 yıl -hadi biz buna çeyrek yüz yıl diyelim - bu süre içerisinde okulların yüzde 20’si -ama özel okullar küçük okullardır biliyorsunuz, ölçeği küçüktür- öğrencilerin sadece yüzde 9’unu çekebildi. Hele bu enflasyonist koşullarda, hele özel okul fiyatlarının bu kadar arttığı, bu haksız hukuksuz düzen ile birlikte yürüyebildi, bu kadara gelebildi. O yüzden eğitim kamusal bir hizmettir.

Bunun anlamı şudur: Piyasalardan bağımsız, toplumun çoğunluğunu dikkate alan, onlara demokratik mekanizmalarla eğitime ilişkin kararlara katılımını sağlayacak süreci inşa ederek herkesi gören, kimsenin kendini yabancı, dışarıda, eğreti olarak hissetmediği bir alan inşa etmek demektir.

Böylece ikili bir yol vardır önümüzde: Eğitimi kamusallaştırıp kamusal bir eğitim, toplumsal bir eğitim tahayyülü içerisinde mi inşa edeceğiz, yoksa bugünkü AKP-MHP iktidar blokunun ifade ettiği gibi mümkün olduğu kadar kamusal eğitimden çalıp çırpıtığımızı, özel okullara aynı zamanda teşvikler, istisnalar adı altında sermayeye peşkeş mi çekeceğiz? Bu bakımdan bakıldığında eğitim ve sağlık alanında kamusal hizmet üretimi bağlamında çok ciddi çalışmalar sürdürmemiz gerekir. Bizim bu vahşi bir orman hikâyesi üzerinden piyasalara terk edilmiş bir kamunun işleyemeyeceğini, işletilemeyeceğini, orada hem öğrencilerin hem eğitim emekçilerinin haksızlık ve hukuksuzluklarla karşılaşacağını kamuoyuna anlatmamız gerekir.

Öte yandan kamusal eğitim resmî bir eğitim değildir. Bugün AKP-MHP iktidar bloku biliyorsunuz uzunca bir süre önce -cumhurbaşkanı o dönem değildi, belki partili cumhurbaşkanı diyelim- Erdoğan'ın ifade ettiği "Türkiye'yi şirket gibi yöneteceğiz" lafının hayata geçirilmesinden dolayı bugün Türkiye'de çok ciddi çoklu krizler yaşanıyor. Şimdi eğitim alanını aynı şekilde "şirketler gibi yöneteceğim" diyen başka bir anlayışla karşı karşıyayız. Ama eğitim alanını bu kez şirket gibi değil, "tüm eğitim alanı benim şirketimdir" diyen bir anlayışla karşı karşıyayız. Diyor ki: "Müfredatı yaparsam kimseyle tartışmadan ben yaparım. Çünkü bende bir tür piyasa fikri var." Diyor ki: "Öğretmenlik Meslek Kanununu ben kendi kendime çıkarırım. Ne gerek eğitim sendikalarını katmak? Ne demek veli derneklerini, ne demek siyasal partileri hem muhalif olanları da dâhil etmek, diğer sendikaları dâhil etmek? Hayır, ben alanı kendim ve benzerlerim gibi inşa edeceğim. Ben iktidar olarak kendi kopyalarımı eğitim üzerinden inşa edeceğim."

Biz hep şunu eleştirmemiş miydik? Ne demiştik? Bir karikatür vardı. Öğrenciler hoplara zıplaya oynaya eğitim sisteminin içine girerlerdi. Orada öyle bir işlenirlerdi ki, okuldan çıktıklarında hepsi bir robota dönüşmüş olarak tektipleşmiş çıkarlardı. Biz öğrencilerimizin çoğu o rengârenk alanlarından, dilleriyle, kültürleriyle, yaşam biçimleriyle, politik dünya görüşleriyle, anne ve babalarının rengârenk geldiği bir ortamdan okulun içinde özgür, kamusal, bilimsel, laik, anadilinde, aynı zamanda ekolojik, demokratik, cinsiyet eşitlikçi bir eğitim olarak da çıktıklarında yine oynayarak, şarkılar söyleyerek, danslarını ederek, bilimin, sanatın, siyasetin ve etkin yurttaşlığın, etkin yurttaş olmanın bütün yollarını öğrenmiş olarak eğitim sisteminden çıkmak istiyoruz.

Oysa bunu sadece ereksel, önümüzdeki döneme ait bir proje olarak da düşünmeliyiz. Bugünden itibaren bunları konuşmalıyız arkadaşlarım. Kamusal eğitim demek, toplumsal alanı gören, aynı zamanda bürokratik mekanizmalar içerisinde gelen, o resmî alanı da dikkate alan -bir anayasa, bir eğitimin yasaları var- ama aynı zamanda bu alanların sendikalar, demokratik kitle örgütleri, sivil toplum kuruluşları, eğitim ve veli dernekleri birlikte kararların alındığı demokratik bir alan olarak inşa etmezsek şayet, bugün başka iktidarların başka aynalarını, kopyalarını yetiştirme sürecine dönüşmüş olacaktır eğitim. Bu bağlamda kamusal eğitimi çocukların bir hakkı olarak nasıl inşa edeceğimizi bu toplantılar nezdinde de hep birlikte düşünüyoruz, düşünmeye devam ediyoruz.

Eğitimin bu çoraklaşan, çölleşen koşulları içerisinde gerçekten düşünmeyi bize unutturan, duygulanmayı unutturan bir iktidar anlayışıyla karşı karşıyayız.

Sevincimizi hiçbir tarafa bırakmadan, umutlarımızı bir tarafa bırakmadan, Şimdi ve buradan anlayışıyla önümüzdeki dönemde nasıl yaŐayacađımıza bizlerin, kendimizin karar verdiği ama kolektif, demokratik biçimde karar verdiği mücadele hattını bugünden örmek durumundayız. O yüzden sizlere, hepinize çok çok teşekkür ediyorum. Düşünmeye devam, eylemeye devam.

Düşünmek, yer kaplamak demektir arkadaşlarım, Şu anda düşünsel olarak yer kaplıyoruz. Eylemek, mekân kaplamak demektir; bugün bu mekânda, bu alandayız, yarın başka başka yerlerdeyiz. Okulumuz içindeki meslektaşlarımızla, apartmanın içindeki komşularımızla, sokaktaki insanlarla her yerde konuşmak ve düşüncelerimizi anlatmak durumundayız.

PROF. DR. AHMET YILDIZ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ

Bu çok önemli bir etkinlik, niçin çok önemli? Bizim ülkemizde eğitim, birkaç defa ülke gündeminin ilk sıralarında yer aldı. İlk defa benim tarihten bildiğim II. Meşrutiyet sırasında tartışmalarda eğitim ülkenin önemli gündem maddelerinden biriydi. Ama asıl olarak Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim en önemli gündem maddesiydi, herkes eğitimi konuşuyordu. Uzun yıllardır eğitim sorunları gündemin ilk maddesi olmadı. Dolayısıyla eğitimi tartışmamız anlamında bu girişimi çok önemsiyorum.

Bizim Cumhuriyetimiz adeta bir eğitim cumhuriyetidir biliyorsunuz. Millet mektepleridir, halk evleridir, köy enstitüleridir bizim cumhuriyetimiz. Bütün konuşmacılar hemen hemen belirtti, cumhuriyetimiz "fikri hür" diye başlayan o meşhur sözle felsefesini bulmuştur. Ama fikri hür, vicdanı hür nesillerden ne yazık ki geldiğimiz yer kader, şükür ve itaat pedagojisinin o karanlık bataklığı oldu. Umarım buradan hep birlikte çıkacağız.

Bu eğitimde piyasalaşma ve kamucu eğitim meselesine gelince, bazı istatistiklerle başlamak istiyorum. Onların üzerinden değerlendirelim istiyorum meseleyi. Birincisi sayılara baktım son olarak: 3-5 yaş grubunun ve 4-5 yaş grubunun yaklaşık yarısı okullaşmış durumda değil. Zorunlu eğitim kapsamında olması öngörülen 5 yaş grubunun yaklaşık yüzde 20'si okullaşmamış durumda. İlkokullarda okullaşma oranı giderek geriliyor son yıllarda; ilkökul çağındaki çocukların yaklaşık yüzde 7'si, ortaokul ve lisede yüzde 10'u okul dışında kalmış durumda. PISA gibi uluslararası sınavlarda fen ve matematik ve okuma becerisinde hep son sıralardayız, ilk 30'a hemen hemen hiç giremiyoruz. Örneğin PISA verilerine baktığımızda OECD ülkeleri genelinde ortalama olarak şehir okullarındaki öğrencilerin fen dersine bakmışlar; kırsal okullardaki öğrencilere göre bütün OECD ülkelerinde 31 puan fark var. Yani kentte okuyan öğrenciler, köylerdeki öğrencilere göre 31 puan daha yüksek oluyor. Bu 31 puan ne anlama geliyor? Yaklaşık bir öğretim yılına denk geliyor. Yani kentte okuyan öğrenciler, kırdaki öğrencilerden bir yıl daha önde. Ama bu OECD ortalaması; sizce Türkiye'de kaç yıldır ya da kaçtır puan farkı? Puan farkı 85 ve bu da yaklaşık 2,5 yıla tekabül ediyor. Bizim kırsalımızda, köylerimizde yaşayan öğrenciler ne yazık ki aynı kademedeki öğrenci 3 yıl, 2,5 yıl geriden geliyor, takip etmek zorunda kalıyor.

Bu sadece kır-kent konusundaki eşitsizlik değil, benzer şekilde aynı düzeydeki eğitim kurumları arasında da eğitimin niteliği açısından bir uçurum olduğunu görüyoruz. Örneğin meslek lisesi ile fen lisesi öğrencileri arasındaki eğitim farkının 6 yıldan fazla olduğu söyleniyor. Gerçekten de OECD ülkelerinde baktığımızda araştırmalar da gösteriyor ki, toplumsal sınıf ve eğitim başarısı arasındaki bağı en güçlü olduğu ülke Türkiye ne yazık ki. Bu LGS'ye giriş sınavlarındaki durum da onu bize gösteriyor. LGS sınavlarına göre anne babanın eğitim düzeyi ve gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin sınav puanları artıyor. Eğitim düzeyi ilkökul olan bir anne ile lisansüstü düzeyindeki bir

anneninin çocukları arasında 120 puan fark var. Takdir edersiniz ki bu 120 puan telafi edilir bir puan değil aslında ve baba eğitim düzeyi için de geçerli. Yani çocukların ailelerinden taşıdıkları sosyal, kültürel ve ekonomik sermaye, eğitimdeki başarılarını büyük ölçüde belirliyor.

Tüm bunlar bize neyi anlatıyor peki? Kısacası şu: Cumhuriyet okulunu kaybetmiş durumda, cumhuriyet okulunu kaybetmiş durumdayız. Cumhuriyet okulu neyi hedeflemişti? Toplumsal bütünleşmeyi hedeflemişti. Bugün adeta okullarımız toplumsal ayrışmanın aracı hâline geldi. Çocuğunuzun hangi okula gittiğini söylediğinizde, sizin ekonomik ve sosyal durumunuzu söylemiş oluyorsunuz. Okullar kendi ekonomik durumumuza göre öbekleşmiş durumda; yani toplumsal bütünleşmeyi sağlamıyor, bilakis toplumsal ayrışmayı yeniden üreten kurumlar hâline gelmiş durumda.

Yine Cumhuriyet Okulu dediğimiz şey, liyakat temelinde öğrencileri yetiştirmek, hak ettikleri mesleklere ulaştırmak demektir, ailenin değil, okulun etkisi demektir. Bugünse okullarımız ailenin sosyoekonomik durumunun gölgesindedir. Okul değil, ailenin ekonomik ve kültürel düzeyi belirlemektedir, belirleyicidir. Yani liyakat değil, itaat esas alınmıştır.

Bu vahim tabloya karşı devletin eğitime yatırım yapmak yerine özel sektörün devreye girdiği ya da özel sektörün özendirildiğini görüyoruz. Nitekim hepimiz tanık olduk, son çeyrek yüz yılda AKP iktidarı döneminde özel okulların sayısı giderek arttı, devlet okulları ile özel okullar arasındaki ayrışma da giderek belirgin duruma geldi. Bu ayrışma sadece devlet okulları ile özel okullar arasında olmadı, okul giderlerinden ailelerin sorumlu tutulmasıyla da okulların kaynak yaratma kapasitesine bağlı olarak devlet okullarının kendi arasında da bir ayrışma meydana geldi. Elbette bu durum ne yazık ki geniş toplum kesimlerinin, halk sınıflarının nitelikli kamusal eğitime erişim fırsatlarını sınırladı.

Nitelikli kamusal eğitime erişimi bozan mekanizmaların en başında da sınav merkezli eğitim yapısı geliyor. Artık bugün eğitimde sınavlardan bahsedemeyiz, tam tersi sınav için bir eğitimden bahsedebiliriz. Tüm eğitim sistemimizin amacı bir sınava hazırlamak hâline geldi. Ama bu sınav merkezli eğitim yapısı gerçekten kamucu eğitime en büyük darbeyi vuran mekanizmalardan biri.

Buraya gelmeden önce bir araştırmaya baktım Hindistan'da yapılmış, Delhi'nin kenar mahallelerindeki okulu terk eden, liseyi terk eden öğrencilerle ilgili bir araştırma. Çocukların yaklaşık yüzde 30'u özel ders maliyetlerini kaldıramadıkları için, dershaneye gidemedikleri için öğrenciler liseyi terk ediyorlar. Bizde böyle bir çalışma benim bildiğim kadarıyla yok ama yapsak ben de benzer sonuçların bizde de çıkacağı kanaatini taşıyorum. Meslek lisesindeki birçok öğrencinin üniversite sınavına girmediğini, başvurmadığını görüyoruz. Neden başvurmuyor çocuklar? Rekabet edemeyecekler, aslında çocuklarımızın geleceği okul sıralarında alınmış durumda. Bu da kamucu eğitimin ne kadar hayati bir mesele olduğunu bize gösteriyor.

Yani sonuçta bugün ülkemizde eğitim küçük bir azınlık için erişilebilir hâle gelmiş durumda ne yazık ki. Okullar arasındaki yetersizlikler, eğitim terkleri, kalabalık sınıflar, ikili öğretim, birleştirilmiş sınıflar, norm kadro uygulamaları, liyakat dışı atamalar gibi sorunları düşündüğümüzde kamucu eğitim tam bir çöküş sürecine girmiş görünüyor.

Özellikle son yirmi yıla baktığımızda eğitim sözcüğünün bile değiştiğini görüyoruz, eğitim sözcüğünün içeriğinin bile farklılaştığını görüyoruz. Mesela eskiden kamuca eğitimde biz eğitimden bahsederken yurttaşlık bağını inşa etme ve adaletin geliştirilmesi bağlamında konuşurken, bugün özelleştirme ve piyasalaştırma ile birlikte bireysel başarıdan söz ediyoruz. Kamucu perspektifte eğitim, vatandaşlara bir hak olarak sağlanan bir hizmetken, piyasacı bir anlayışta ticari bir mala, metaya dönüşmüştür. Kamucu perspektifte eğitim, dayanışma temelinde toplumun yeniden üretimi için, piyasalaştırmada rekabetin bir aracı hâline gelmiştir. Kamucu perspektifte eğitim ilerici bir ulusal ve toplumsal dönüşümün aracıken, piyasacı perspektifte performans ve verimlilikten ibaret bir etkinliktir. Kamucu perspektifte eğitim toplum olarak geleceğimizin inşası için, piyasacı uygulamalarla kendisi amaç hâline gelmiş teknik bir süreçtir. Daha da önemlisi; kamucu eğitimi konuşurken biz ulusun, tüm ulusun çocuklarından bahsederken, piyasalaştırma ile beraber ancak ve ancak sadece kendi çocuklarımızdan söz ediyoruz. Dolayısıyla bu da eğitimdeki paradigmatik dönüşümü gözler önüne seriyor.

Bizi buraya getiren ne oldu? Çok konuşuldu, neoliberal politikalar ama neoliberal politikalar bizim ülkemize neoliberal politikalar olarak girmediler, bence teoliberal politikalar olarak girdiler. Neden teoliberal diyorum? Kısaca söyleyecek olursak; dinselikleştirme ile piyasalaştırma birbirini besleyen süreçler olarak inşa edildi bizim ülkemizde. Dolayısıyla bizler piyasanın içindeki dinselikleştirme, dinselikleştirme içindeki piyasayı görmek zorundayız. Örnek vermek gerekirse, bugün baktığımız üniversite yurtları -birçok özel üniversitenin açıklanmış fiyatları- en uygunlardan biri 32 bin lira; iki kişilik bir oda, üniversite öğrencisi... Asgari ücretin hemen hemen iki katı. Yani ne yapıldı? Dar gelirli ailelerin çocukları tarikat yurtlarına mahkûm edildi. Dikkat ederseniz bir tarafta eğitimde piyasalaşmayı sağladılar, diğer taraftan da eğitimde dincileşmeyi sağlamak istiyorlar, sağladılar.

Çare bellidir, çare; kamucu, nitelikli ve laik eğitimdedir.

EREN EDEBALI*ÖZEL SEKTÖR ÖĞRETMENLERİ SENDİKASI GENEL BAŞKANI*

Tabii bu parkın ismi Anıtpark. Ankara'da bir park daha var, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yanında, Çankaya kapısının hemen önünde. O parkta 52 gün boyunca bir direniş sergilendi. O direniş sergileyen arkadaşlarımız bugün burada. Yine ellerinde dövizler var, "eşit işe eşit ücret" yazıyor, "özel sektör öğretmenler için taban maaş uygulaması haktır" yazıyor, "öğretmenler öğretmendir, kategorize edilemez" yazıyor.

Bu verilen büyük mücadelenin özellikle bu dönemde çok anlamlı olduğunu, eğitime yönelik yapılan çok yönlü saldırıya karşılık bir yanıt olduğunu artık sadece özel sektör öğretmenleri bilmiyor. Talebinin toplumsallaştığı, özel sektör öğretmenlerin sorunların açığa çıktığı, eğitimin çok yönlü sorunlarının bir mücadeleyle göğüslendiği bu dönemde, Milli Egemenlik Parkı'nda mücadeleyi günlerce sürdüren Özel Sektör Öğretmenleri Sendikasını ve Öğretmenlik Meslek Kanunu'na karşı büyük bir direniş mücadelesi sürdüren Eğitim-Sen'i ve Eğitim-İş'i selamlıyorum.

Nejla Hocam konuşmasını bitirirken, "düşünce hareket hâlinde olmalı" demişti. Bugün buradayız ama düşünceye engel olunamıyor, düşünce hareket hâlinde ve bugün burada biz sözümüzü yine söylüyoruz.

Kamusal eğitimin tartışıldığı bir ortamda yerine ne konulmak istendiği, nelerin tercih edildiği anlaşılması gerekiyor. Tartışacağımız şey, özelleştirme ve sonuçları bir bakıma. Özelleştirme bir eğilim değil, artık temel bir politika. Kamusal eğitim anlayışından uzaklaşıldı. Bunun sonuçları hem öğretmen emeği üzerinde görülüyor hem de eğitim üzerinde gerçekleştirilmek istenen projeler, uygulamalar aracılığıyla da her geçen gün ortaya konuluyor. Biz, kamusal eğitimden uzaklaşıyor denilince, buraya birileri geliyor demek istiyoruz. Buraya gelen ve önü açılan sermaye ve sermaye grupları, holdingler ve şirketlerdir. Burada sermayenin gelişi, aynı zamanda onların gelişini kolaylaştıran koşullar demektir, kanunlar demektir, yönetmelikler demektir. Onların buraya gelişi, aynı zamanda bu gelişi garanti altına alacak olan güvencesiz çalışma koşulları demektir, yüzbinlerce ucuz işgücü demektir, çalışan sayısının artması demektir. Bu anlamıyla bugün yaklaşık 400 bin eğitim emekçisinin özel öğretim kurumlarında ve vakıf üniversitelerinde çalıştığını söyleyebiliyoruz. İstanbul'da özel öğretim kurum sayısının devlet eğitim kurum sayısını geçtiğini söyleyebiliyoruz. Bu sayısal artışı garanti altına alan koşullar ne yazık ki bir işveren pozisyonunda olan -bunun üstünü net bir şekilde çiziyoruz- Milli Eğitim Bakanlığının kendisidir. Burada ciddi anlamda bilinçli bir denetimsizlik ortamı sağlamaktadır.

Öğretmen emeğinin dönüşümü -burada bir başlık- eski bir hikâye; özel okulda çalışan öğretmenlerin aldıkları aylık ücret, kamuda çalışan öğretmenlerin aldığı aylık ücretin 4 katıydı. Biz bugün yüzbinlerce öğretmen asgari ücret koşullarında çalışıyoruz. Çünkü gelin dediler, buralar size artık açık dediler,

öğretmen bir yük dediler, kamusal eğitim bizim için piyasalaşan, özelleşen birçok şeyin içerisinde bu dönemin gerçek ihtiyaçlarına uygun değil dediler. Franchise sistemi üzerinden alana yayılan patronlar, yayın haklarıyla birlikte tekelleşerek, bir patron cephesini de yaratarak kendi örgütlü kimlikleriyle birlikte siyasal erkle bütünleşerek yüzbinlerce eğitim emekçisinin güvencesiz koşullarda çalışmasını sağladılar. Bir yerde patron varsa onun ilişkisi vardır. Bir yerde patron varsa onun tavrı vardır. Bir yerde patron varsa sadece eğitim yoktur, sadece hizmet yoktur. Bir yerde patron varsa sömürü vardır. Özel öğretim kurumlarında sömürü mekanizması var, bu sömürü mekanizması rıza mekanizması ile birlikte çalıştırılıyor.

Özel öğretimi ne besliyor? Özel öğretimi eğitimin kamusal hak olmaktan çıkarılmasında kullanılan ve ne yazık ki kabulünde zorlanılmayan argüman, piyasa becerilerinin üstünlüğü besliyor. Eğitimi sadece iş becerisi kazandıran, sınav kazandırma işi yeri olarak gören piyasacı kurallar besliyor. Rekabet için bu becerilere sahip olmak gerekiyor ve özel öğretim kurumları bu becerilere sahip olacak bireyleri yetiştirmeyi vadediyor. Eğitim kurumu sizi bir rekabete sürüklüyor, bu rekabetin içerisinde öğretmen ucuz işgücü olarak değerlendiriliyor.

Özel öğretimi ne besliyor? Özel öğretimi sadece daha iyi bir eğitim-öğretim süreci arayışı beslemiyor; daha güvenli bina, daha temiz bir okul, en az bir öğün yemek, daha az mevcutlu sınıflar, daha temiz tuvaletler arayışı besliyor. Bu nedenle devlet okulları da bu koşulları sağlayabilir ama demek ki verdiğimiz vergiler buna yetmiyor. Sadece zengin çocukları okumuyor, İstanbul'da İstanbul'un kenar mahallelerinde emekçiler de artık çocuklarını özel öğretim kurumlarına göndermek zorunda kendilerini hissediyor. Bu anlamıyla özel öğretim kurumlarında sadece zengin çocukları okumuyor. Özel öğretim kurumları sadece kayıt ücreti 500 bin, 1 milyon olan yerler değil. Özel öğretim kurumları 60 bin liraya, 70 bin liraya, 100 bin liraya öğrencilerin kayıt ettirildiği yerler. Çünkü öğretmenler asgari ücretle çalıştırılabilir.

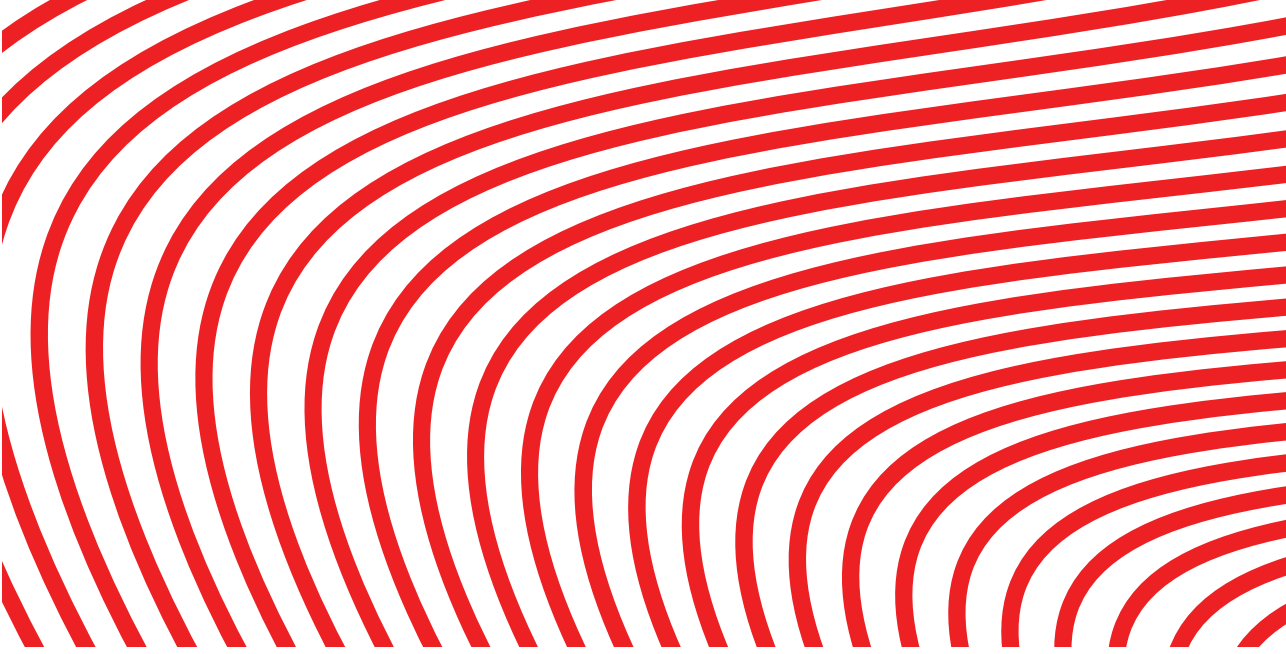
Özel öğretimi ne besliyor? Çelişkiler besliyor, işveren pozisyonundaki Milli Eğitim Bakanlığı besliyor, bir statü çelişkisi besliyor, öğretmen olduğunu hissedemeyen, işçi olduğunu kavrayamayan öğretmen gerçekliği besliyor; 657'ye bağlı çalışan, 5580'e bağlı çalışan ama aynı zamanda İş Kanunu altında güvencesiz koşullarda çalışan öğretmen de besliyor. Mevsimlik işçi gibi belli süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan, 10 aylık sözleşme dayatmasına maruz kalan, yaz aylarında maaş alamayan, sigorta primi gasp edilen öğretmenler özel öğretim kurumlarını besliyor. Hak gaspları besliyor.

Peki, özel öğretimin beslenmesini ne engeller? Kamusal eğitimi, kamusal eğitim mücadelesini ne güçlendirir? Büyük bir eğitim mücadelesi güçlendirilebilir, ortak bir eğitim mücadelesi; toplumsal bir mücadele güçlendirebilir. Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası güçlendirilirse kamusal eğitim mücadelesi güçlendirilebilir. Sahici ve somut, yakıcı taleplerin göreceği, meşru bir mücadele programı güçlendirebilir. Sermayeye karşı somut bir mücadele veren eğitim hareketi güçlendirilebilir. Sadece slogancılığa, politik doğruculuğa

sıkışmayan, sadece “kamusal eğitim istiyoruz” demeyen bir eğitim hareketi, toplumsal hareket, kamusal eğitim mücadelesini güçlendirebilir. 52 gün boyunca sayısına bakmadan, gerçekliğine bakmadan, korkuya kapılmadan, kaygıyı temel almayan, dikkate alan ama yine de günlerce evinden uzak kalmayı göze alan, işten çıkartılmayı göze alan “bu memlekete böyle bir eğitim mücadelesi vermek gerekir” diyen özel sektör öğretmenleri kamusal eğitim mücadelesini güçlendirebilir.

Biz bir şeyleri söylerken sadece bir eleştiri üzerinden ifade etmiyoruz; artık eleştirmenin, sadece muhalefet etmenin, sorunu ortaya koymanın yetmediği bir dönemdeyiz. Yaklaşık 60 yıl önce Fakir Baykurt ve arkadaşları bir mücadeleye başladığında şu sözü söylediler. O söz 60 yıldır ülkenin ilerici, aydın, demokrat bir öğretmen hareketinin pusulası ve karakteri olmuş durumda. Biz 52 gün boyunca bu sözü unutmadık, bu sözü de unutmayacağımızı söylüyoruz: “Öğretmen yalvarmaz, öğretmen el açmaz, öğretmen boyun eğmez, öğretmen ders verir.” Teşekkür ediyoruz.

12. OTURUM
EĞİTİM EKONOMİSİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Her bölümde olduğu gibi burada da Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün yine eğitimle ilgili bir sözülle başlayalım: "Memleketimizi, toplumsal yaşamımızı, ekonomik varlığımızı yükseltmek için önce milli eğitim işlerinde başarılı olmamız lazımdır" demişti. Dolayısıyla eğitimle ekonomi arasında aslında çok doğrudan bir ilişki var ve eğitim ekonomisi de bunun en önemli unsurlarından biri.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin eğitimi piyasalaştırması, gericileştirilmesi, dogmatikleştirilmesi bir siyasal tercih, eğitimde yatırıma ayrılan payı sürekli azaltması bir siyasal tercih. Benim önümdeki istatistiklere göre Türkiye'de öğrenci başına yapılan eğitim kurumları harcaması 5 bin 352 dolar. OECD'nin ortalaması -en yükseği demiyorum- ortalaması ise 12 bin 647 dolar. Dolayısıyla arada inanılmaz bir uçurum var. Muhtemelen bu ortalamayı aşağı çeken de biziz. Yani bu rakam OECD ortalamasını aşağı çekiyor. Meksika, Kolombiya, Türkiye'yi çıkarsak çok daha yukarı bir yere gelecek değil mi? Yani dolayısıyla inanılmaz bir yatırım tercihi var. Türkiye'nin eğitimin gayri safi yurtiçi hasıladaki payına baktığımız zaman her geçen yıl azaldığını görüyoruz, üniversite sayılarının artmasına rağmen Türkiye'de eğitim harcamalarının azaldığını görüyoruz. Okullarda yapılan harcamaların, milli eğitimin harcamalarının yüzde 81'i personel harcamasına dönmüş durumda. Sadece yüzde 7'siyle mal ve hizmet alımı yapıyor ve maalesef Milli Eğitim Bakanı takip etmişsinizdir geçen günlerde halkımıza çok önemli bir başarıymış ve önemli bir yükümüş gibi de kalktı, dedi ki: "Biliyor musunuz, internet faturalarını biz ödüyoruz" dedi. Şimdi bu internet faturalarını kimin ödemesi gerektiğini ben bilmiyorum. Yani okulların tamamının internetinin olması herhâlde bu çağda tartışılabilir bir şey değil, bunlar okul olduklarına göre Milli Eğitim Bakanlığına bağlı oldukları da tartışılabilir değil. Sayın Bakan diyor ki: "Biz internet faturalarını ödüyoruz, yani biz ödüyoruz bunu" diyor. Aynı Bakan yaklaşık sanırım iki hafta önceydi, "dünyada bu kadar çok öğretmeni fonlanan bir ülke de yoktur" diyor. Yani öğretmenlerin verdiği emeği bir fonlama faaliyeti olarak gören bir Bakan var. Dolayısıyla eğitimi, eğitim ekonomisini nasıl okuduğu ortada. Eğitime yapılan her yatırım, ülkenin geleceğine yapılan bir yatırım. Bu oturumu özellikle koyduk, özellikle böyle bir önemli saate koyduk. Çünkü sonuç itibarıyla bunlar siyasal tercihler. Siz ülkenin parasını nereye harcamak istiyorsunuz? Kullanmadığınız havalimanları yapmak, sizin inşaatçılarınızı beslemek mi istiyorsunuz? Geçmediğimiz köprülere para yaratmak mı istiyorsunuz? Geçen

hafta Sağlık Bakanı Bakanlık'tan ayrılırken, "323 milyar Euro'ydü, ben büyük tasarruf yaptım, şehir hastanelerine 27,5 milyar harcandı" dedi. Demek ki 300 milyar Euro birileri hortumlayacaktı Türkiye'nin parasını.

Geçen günlerde bir programda konuşmuştuk, emeklilerin istediği para ile vergisi affedilen şirketlerin parası birebir aynı. Dolayısıyla siyaset tam da bunun için var. Siyaset bir tercih meselesi ve cumhuriyetten yana, gelecektekenden yana, bilimden yana ve kamusal tercihler kullanmak başka bir siyasal alan; özelleştirmeci, ticaretleştirmeci, bireyden yana bir tercih kullanmak başka bir tercih. Biz sol, sosyal demokrat bir parti olarak nitelikli, bilimsel, kamusal eğitimi çok önemsiyoruz.

VOLKAN DEMİR*CUMHURİYET HALK PARTİSİ TİCARET BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI*

Bu eğitim ekonomisi konuşmasını hazırlarken çok içselleştirdim. Çünkü üç tane çocuk okutan bir babayım aynı zamanda. Yani dolayısıyla söyleyeceğim her rakamı yaşayarak, içselleştirerek anlatmaya çalışacağım. Çok fazla rakamlara boğmayacağım, sadece böyle yakın rakamlar vereceğim size. Aynı zamanda bir üniversite öğretim üyesiyim ben, geçmişte dekanlık da yaptım partide görevim olmadan önce. Dolayısıyla eğitimin içerisinde hangi sorunlar var, hangi sorunlar çözülüyor, hangi sorunlar çözülmek istenmiyor? Başkanımın dediği gibi bir siyasal tercihtir bu, bunları birlikte konuşacağız.

Şimdi eğitim ekonomisi deyince aslında konu başlıkları birçok, neresinden konuşacağınız size bağlı. Eğitimin finansmanı, kaynakların dağılımı, eğitim sektörünün ekonomik kalkınmaya olan katkıları gibi birçok başlık var. Ama ben konuşmamı genelde eğitim sektöründeki -sektör de demeyeyim, çok tatlı değil çünkü piyasacı bir yaklaşım; katılıyorum ama literatür maalesef böyle geliştirilmiş, eğitimin diyeyim- eğitimin içerisinde harcamaların, kaynakların dağılımı konusunda bir tercih meselesi olduğunu bildiğinizi varsayarak onu konuşmak istiyorum sizinle.

Eğitimin finansmanı dünyada nasıl oluyor? Hani “hep batıya bak” demiş Mustafa Kemal. Batıda nasıl oluyor diye baktığımızda, eğitimin finansmanında devletin katkısı var ve çok fazla. Evet, özel sektörün de katkısı olan yerler var. Bazı projelerin, fonların genelde kalkınmada öncelikli ülkelerde, yörelerde, ilçelerde veya bölgelerde Dünya Bankası, Avrupa Birliği fonları gibi fonların katkıları var. Bazı ülkelerde de yerel yönetimlerin katkıları var. Bizim literatür Cumhuriyet Halk Partisi sosyal belediyecilik anlayışından önce, bunu yaşamazdan önce bizim ülkemizde eğitimin finansmanı devlet bütçesiyle, özel sektör ve vakıflarla ve projelerle yapıyordu. Artık bizim belediyelerimiz dördüncü finansman modelini ekledi. Bugün başkanlarımız da konuştu; yerel yönetimler de kreşlerle, yurtlarla, gıda yardımıyla veya bu kent yoksulluğunu ortadan kaldırmak yoluyla artık eğitimin finansörü ve eğitimin içerisinde. Bundan da gurur duyuyoruz.

Peki, kaynaklar dünyada nerelere dağıtılıyor diye baktığımızda; birincisi, eğitim bölgesel eşitsizliği azaltmak için vardır. Kaynakları buna göre dağıtırsınız. Ben Karadeniz’de doğmuş, büyümüş birisi olarak benim gibi binlerce, on binlerce kişi gibi geldim üniversite okudum ve Cumhuriyet Halk Partisi’nde şu anda siyaset yapıyorum. İşte bunu bana sağlayan Cumhuriyet eğitim yoluyla sağladı. Başka? Altyapı yatırımları da vardır, kaynakları altyapı yatırımlarına dağıtırsınız. Başka? İşte öğretmenlerimiz bekliyor burada, insan kaynaklarına yatırım yaparsınız ki geri dönüşü en fazla, en hızlı olan yatırım insan kaynaklarına yapılan yatırımdır.

Peki, eğitim ekonomiye nasıl katkı sağlar? Biraz sonra size ülkemizdeki durumu özelleştireceğim ama bir kere işgücü piyasasındaki kaliteyi artırır. Hangi derecede, hangi kademedede olursa olsun eğitim işgücü piyasasının kalitesini artırır. İkincisi, teknolojik gelişmeyi artırır. Biz şu anda Avrupa Birliği'nin en son giren ülkesini baz aldığımızda bile teknolojik olarak rekabet edemiyoruz maalesef. Neden? Çünkü eğitimi bitirdik. Teknolojik olarak rekabet edebilmemiz için eğitimi tekrar baştan canlandırmamız lazım. Üçüncüsü, sosyal ve ekonomik kalkınma sağlar. Dolayısıyla ekonomiye olan katkıları bu üçü ile sınırlı değil ama en başta bunları sağlar.

Eğitim hakkı biliyorsunuz Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinden geliyor. Birleşmiş Milletlerin yine Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesinden, Çocuk Hakları Sözleşmesinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinden garanti altına alınıyor. Her ülkede eğitim hakkı garanti altına alınmıştır. 1960 yılından beri, şu ana dek benim bildiğim 107 ülke tarafından onaylanan Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme var. Bu sözleşme, UNESCO'nun önde gelen standart belirleyicisidir. Şimdi baktığınızda bugün yine konuşuldu, Avrupa Birliği'nin 17 tane sürdürülebilir kalkınma hedefi var ve bunlardan dördüncüsü eğitim hakkıdır. Dolayısıyla yine UNESCO'nun yaptığı araştırmaya göre -çok önemli bir rakam- 244 milyona yakın çocuk ve genç sosyal, ekonomik ya da kültürel olarak eğitimden mahrum kalmıştır. Dünya ülkelerinin yalnızca yüzde 70'i dokuz yıl ve üzeri eğitim verebilmektedir, yüzde 30'u dokuz yılın altında eğitim verebilmektedir.

Şimdi bu rakamlar sadece bizim ülkemizde değil, dünyaya baktığınızda da eğitim büyük sorun. Bizi niye ilgilendiriyor? Göçlerle ilgilendiriyor. Eğitilemeyen, kazanamayan, yaşayamayan göç etmeye başlıyor ve öyle bir coğrafyadayız ki, bütün göç yollarının üzerindeyiz biz şu anda. Bugün ülkemizde yaşanan sosyal sıkıntıların da aslında kaynağı bu.

Eğitimin dönüştürücü gücü vardır dedik; sosyal dışlanmaya maruz kalmış kişileri buldukları çeşitli yoksulluk hâllerinden çıkararak, böylelikle değişim ve gelişimi toplumsal düzeyde yaratan güçlendirici bir potansiyel vardır eğitimde. Eğitim kurumları olan okullar, öğrencilere eşit yaklaşmak ve öğrencilerin doğuştan sahip oldukları eşitsizlikleri gidermek zorundadır. Bu doğrultuda da eğitimin temel rolü; sosyal sınıfların varlığı, fırsat yapısını ve böylelikle de sosyal düzeni yeniden yaratmak olmalıdır. Eğitim -Türkiye'de de böyle oldu- çok kısa süre içerisinde herkese eşit ve ücretsiz sağlanması gereken temel bir insan hakkı olmanın dışına çıkıp parayla satın alınabilen bir hizmet olarak algılanmaya başlandı. Bu da normalleştirilmeye başlandı. Kamusal kaynaklarla herkese eşit uzaklıkta sunulması gereken örgün ve zorunlu eğitime erişim, ekonomik olanaklarla ilişkili hâle geldi. Nitelikli eğitime erişim ve eğitimde başarı, çoğunlukla özel okulları tercih eden ve üst-orta sınıf ailelerin çocuklarına ait hâle geldi. Parası olmayan, kırsal kesimde yaşayan, eğitim hakkından yoksun kalanlar maalesef toplumsal olarak da yok olmaya mahkûm hâle geldi. Tüm bunlara karşın mevcut ekonomik durum, milyonlarca kişiyi hepimizin bildiği ihtiyaçlar hiyerarşisinin en temel basamakları olan beslenme, sağlık, güvenlik konusuna odaklanmayı mecbur hâle getirdi ve

eğitim bunların dışında kaldı.

Eğitim-Sen'in bir araştırması var. Okullar kayıt esnasında -daha geçen seneki rakam, bu sene daha kayıtlar açılmadığı için paralar gelmedi- devlet okulları 2 bin liradan 100 bin liraya kadar kayıt parası istiyorlar. Şimdi 2 bin liradan 100 bin liraya kadar kayıt parasını, ülkenin yarısından çoğunun asgari ücretle çalıştığını, emeklilerin yarısından çoğunun baz emekli maaşı aldığını düşündüğünüzde, bu paraların ne kadar büyük para ettiğini aklınıza getirmenizi istiyorum.

Gelelim eğitime yapılan kamu yatırımları, Suat Başkanım bahsetti. OECD'nin Bir Bakışta Eğitim diye bir raporu var. Türkiye'de 2019-2020 yılları arasında ekonomik olarak enflasyon var, kamuda eğitime yapılan harcama arttı. Nominal artma diyoruz biz buna ama enflasyona göre baktığınızda enflasyon oranının hep altında kaldı ve yüzdeler de bunu gösteriyor. 2016 yılında gayri safi milli hasıla içerisindeki payı yüzde 4,21, 2023'te yüzde 3,48. 2016 yılında merkezi bütçeden aldığı pay yüzde 19,24, 2022'de yüzde 22. Şimdi Milli Eğitim Bakanı konuşurken Milli Eğitim Bakanlığının bütçesi için teşekkür ediyor o bütçeyi verenlere ama o bütçeyi aldığından daha birinci ayında 5.8 milyar lirasını Türkiye Maarif Vakfı'na bahşediyor daha geçen 15 gün önce. Ondan 15 gün önce de Hazine ve Maliye Bakanı tasarruf tedbirleri yayınlıyor. Diyor ki: "Amacımız 100 milyar tasarruf etmek." İsraf etmeyeceğiz diyorlar, israftan vazgeçemiyorlar. 100 milyar tasarruf öngörüyorlar, ülkede her şeyi felç ediyorlar ama 5.8'i bir tane kararla yurt dışına Türkiye Maarif Vakfına götürülüyor. Bu paranın bir özelliği var, denetimden yoksun; Sayıştay denetimi yok, özel denetim yok, herhangi bir denetim yok. Bunu tek kalemde aktarıyorlar. Dolayısıyla bu rakamların ne kadar samimiyezsiz ve dolayısıyla siyasal tercihin nerelere olduğunu vurgulamak için önemli bir örnek.

Kamu yatırımlarında eğitim alanına ayrılan pay paramız olmadığı için düşürülmüyor, tercih olduğu için düşürülüyor. Çünkü bu algıyı yarattılar. Ne dediler? "Artık yavaş yavaş özel eğitim alın" dediler. "Artık siz de devletten vazgeçin" dediler. "Gideceğiniz okulları biz azaltacağız" dediler. "LGS kapılarında sizi süründüreceğiz" dediler. "Üniversiteye giriş kapılarında sizi süründüreceğiz" dediler. Niye dediler? Çünkü bu büyük bir proje, bu büyük bir kapitalist proje. Eğitimi özelleştiriyorlar, özelleştirmeye de devam edecekler ama süreleri yetmeyecek. Cumhuriyet Halk Partisi iktidara gelince Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetin temel dinamiklerine geri döneceğiz ve buna izin vermeyeceğiz.

Başta az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler olmak üzere dünyanın birçok yerinde yoksulluğa maruz kalan çocuk sayısı özellikle pandemi ile birlikte arttı. Çocuğu olan bütün veliler bilir, pandemi büyük bir deneydi, büyük bir sınavdı herkes için ve geçmiş yüz yılda savaşlar hariç eğitimin en çok aksadığı dönemdir pandemi. Pandemide yapılan eğitimin ne kadar sağlıklı olduğunu sizler benden daha iyi biliyorsunuz. Yoksulluk düzeyi düşük ve orta gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerde pandemiden önce yüzde 57 olan öğrenme yoksulluğu, pandemi sonrası yüzde 70'e çıktı. Türkiye de bundan

payını aldı, aynı oranlardayız. Dolayısıyla şu anda çocuklar ve gençler öğrenme yoksulluğu ve yoksunluğu ile karşı karşıya. Yüksek enflasyon ve hayat pahalılığı ile mücadele eden aileler, temel ihtiyaçlarının yanı sıra eğitim ve sağlık harcamalarından vazgeçmeyi bir öncelik hâline getirdi.

Bunlar yoksul ailelerin sorunları, bir de beyaz yakalı dediğimiz daha iyi gelir düzeyine sahip, üniversite mezunu ailelerin durumlarına göz atalım. Onları da farklı değil; daha çok para kazanıyorlar ama kazandıkları paranın yüzde 80'i eğitim ve sağlık harcamalarına gidiyor. Dolayısıyla bir ülkede anayasa ile güvence altına alınmış eğitim ve sağlık hakkı, bu ülkedeki insanların en çok para harcadığı kurumlar hâline gelmiştir. Eurostat'ın verisi var: Türkiye, Avrupa ülkeleri içerisinde yoksulluk riski olan çocuk oranında 27'nci sırada. Bunu söylerken utanıyorum, hakikaten utanıyorum ama bu bilgilere sahip olanlar utanmıyor ve hicap duymuyor.

Bildiğiniz gibi Türkiye bir yüksek enflasyon ile karşı karşıya, ekonomi konuşacaksak ve bunun da en büyük nedeni gıda enflasyonu. Herkes parasını karnını doyurmaya harcıyor. Bakın size bir istatistik vereyim: Son bir yılda dünyada gıda enflasyonu yüzde 7,1 düştü, Türkiye'de yüzde 77 arttı. 7,1 dünyada düşerken biz yine ayrıştık ve yüzde 77 gıda enflasyonu arttı. Bu nüfusun dörtte birini, yüzde 27'sini oluşturan çocukların dörtte üçü okul çağında olup, onların da dörtte birinin okula açıldığı tahmin ediliyor bilimsel araştırmaya göre; çok büyük bir rakam... Bununla ilgili İstanbul özelinde ve Türkiye özelinde yapılan araştırmalar var. Bir rapor var IPA'nın yaptığı, Ekonomik Kriz Kıskaçında Geçim ve Dayanışma Raporu. Bu nitel araştırmaya dayanıyor, yüz yüze görüşülmüş bütün ailelerle, bütün çocuğu olan ev hanımlarıyla. Yüzde 42'si ne diyor biliyor musunuz? Artık cebine harçlık koyamadığım için sandviç yapıyorum, beslenme çantası hazırlıyorum. Bunu kantincilerle yapılan araştırmada doğruluyor ama biz biliyoruz ki yüzde 42'nin dışında birçoğu da bundan bile mahrum, yani sandviç bile yapamıyor aileler. Dolayısıyla çocuklar okullara aç gidiyor.

Eğitim-İş Bursa Şubesinin yaptığı bir araştırma var. Ortalama okula başlama maliyeti bir senede yüzde 126 artmış. Bu da geçen seneye göre; henüz kırtasiyelerde fiyatları görmediğimiz için yeni rakam veremiyorum size. İnternet alışveriş platformlarını incelemişler bizim arkadaşlar araştırma yaparken ve mağazalardan bilgiler almışlar. Kırtasiye ürünlerindeki artış yüzde 92 ile yüzde 318 arasında değişiyor. Okul forması yüzde 300, ayakkabı yüzde 200 artmış. Bu durumda dar gelirli çocuklarını nasıl okutacak? Eğitim alanına ayrılan bütçe, anayasal bir hak olarak ücretsiz sağlaması gereken eğitim hizmetinin merkezî yönetim bütçesi içinde bir tasarruf alanı olarak kullanılıyor. Yani nerede tasarruf yapacağız dediği zaman ilk önce eğitimden yapıyorlar. Ben size yükseköğretim söyleyebilirim. Üniversitelerde başlayan bütün binalar durduruldu, ödenek yoksunluğundan başlayan bütün projeler durduruldu, yapılması gereken bütün bilimsel araştırmalar durduruldu. Neden? Çünkü tasarruf tedbirleri var. Ama hepinizin malumu olduğu kurumlarda o lüks arabalara alımlar durdurulmadı, kiralamalar durdurulmadı. Dolayısıyla bunun bir siyasal tercih olduğu gün gibi ortada.

Başka bir istatistik daha vereyim size ülkedeki eğitimle alakalı başka durumu ortaya koymak için: Bireysel kredi kullanan kişi sayısı son bir yılda 2 milyon kişi arttı. Bir kişi niye bireysel kredi kullanır? Geçinemediği, parası yoktur. Onu kullanabilmek de bugün marifet bu arada. Şu anda 40 milyon kişinin bireysel kredi borcu var; 86 milyonluk ülkede 40 milyon kişinin bireysel kredi borcu var. Bireysel kredilerin yüzde 34'ünü ihtiyaç kredisi, yüzde 37'sini kredi kartları, yüzde 6'sını kredili mevduat; yani yüzde 77'sini gününü geçirmek için, o gün gece rahat yatağa girmek için harcıyor vatandaş. Geri kalanı araba, işte ev kirası kredisi falan ama yüzde 77'si karnını doyurmak için.

OECD'nin yine bir araştırması var: Gıda, barınma, enerji gibi, enerji gibi temel ödemeleri karşılamaktan en çok endişe edenler bilin bakalım hangi ülkenin vatandaşları? Tabii ki Türkiye vatandaşları. Bu endişe araştırmasında birinci sıradayız. Halkın yüzde 72'si borcunu ödeyememekten korkuyor. Hepimizin içinde olduğu bir kesim bu. Dolayısıyla eğitim ekonomisinin konuşulacak çok yönü var.

Devletin eğitime harcadığı bütçe nominal olarak artmış olabilir. 10 liradan 12 liraya çıkarıyorlar, 20 liradan 25 liraya çıkarıyorlar ama gayri safi milli hasıla içerisindeki payı düzenli olarak düşüyor demiyorum, düşürülüyor; düzenli olarak düşürülüyor ve bu da maalesef zengini daha zengin, fakiri daha fakiri yapma projesinin bir parçası. Her geçen gün daha fazla öğrenci çocuk işçiliğine maruz kalıyor, çocuk evliliğine maruz kalıyor, bu da ileride toplumsal sorunlara yol açıyor.

7 milyon üniversite öğrencisi var, bunun 4 milyonu açık öğretimde okuyor. Son 5 yılda 2 milyon üniversite öğrencisi eğitim hayatını sonlandırıyor. Çok büyük rakam... Almanya bizi kıskanıyor, Fransa bizi kıskanıyor çünkü onlarda 7 milyon üniversite öğrencisi yok. Ama onlarda son 5 yılda 2 milyon kişi de eğitim hayatını bitirmiyor. 208 üniversitemiz var, 81 ilde üniversitemiz var. Çok güzel... Bu 208 üniversitenin 60'ı İstanbul'da, 1 milyonun üzerinde öğrenci İstanbul'da. Bu plansızlık öyle değil mi? Tabii ki plansızlık. Çünkü Devlet Planlama Teşkilatı gibi bir teşkilatı kapatırsanız, ondan sonra ne plan yapabilirsiniz, ne program yapabilirsiniz. Elinizde sadece birilerinin aklına gelip yazdığı, o da yayımlandığının birinci ayı patlayan orta vadeli plan kalır. DPT acilen açılmalı, eğitim ve eğitim ekonomisi acilen planlanmalıdır.

Biz kafalarımızı önümüze eğmeyeceğiz. Durum tespitini yaptık ama bu kadar öğretmen, bu kadar Atatürkçü düşünceye sahip öğretmen varken yakın zamanda Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz iktidar olacağız ve Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı ikinci yüz yılın en kapsamlı eğitim devrimini burada bulunan Atatürkçü eğitim ordusuyla gerçekleştirecektir. Hep beraber gerçekleştireceğiz.

PROF. DR. HÜSEYİN YOLCU

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ

Eğitim ekonomisini; ekonominin kavramlarını, yasalarını ve uygulamalarını eğitime uyarlayan ve aynı zamanda yine Volkan Bey'in de dile getirdiği gibi eğitim finansmanı, eğitim bütçesi, eğitim politikası, eğitim arz ve talebi gibi çeşitli konularla, yani eğitim ve ekonomi arasındaki ilişkiyi farklı boyutlarda ele alan bir disiplin olarak tanımlamak mümkün. Ancak eğitim ekonomisi her ne kadar bilinse, tanınsa bile çok uzun ömürlü bir bilim alanı değil. Yani somutlaştırması bir bilim alanı olarak konumlanmaya başlamış olması, 1960'lı yıllarda insan sermayesi kuramının temellenmesiyle ortaya çıkmış olduğunu görüyoruz. Yani görece eğitim ekonomisi bilimi, geniş bir disiplin ve Türkiye'de çok fazla da anlaşılır olduğunu söylemek mümkün. En son YÖK'ün yapmış olduğu düzenlemeyle de eğitim ekonomisi, eğitim bilimlerinin çatısı altından alınmış, iktisat biliminin altında bir çalışma alanı olarak tanımlanmış olduğunu görüyoruz. Yani iktisatçılar eğitimle ilgili konuları ele alıp çalışabilirken, eğitim bilimciler eğitimle ilgili konuları ekonomik boyutta ele alıp çalışamayacağı gibi bir durum söz konusu. Zaten alana bakıldığında da eğitim ekonomisiyle ilgili çalışma yapan eğitim bilimcilerin de son derece az sayıda olduğunu görmek mümkün.

Eğitim ekonomisiyle ilgili çok konu başlıkları var; işte eğitim planlaması, eğitim bütçesi, eğitim politikası, eğitim arzı, eğitim talebi; eğitim bir tüketim midir, bir yatırım mıdır? Eğitimin geri dönüşü gibi buna benzer konu başlıkları var. Ancak eğitim ekonomisiyle en temel tartışmalı konulardan birinin, yine Volkan Bey'in değindiği gibi bütçe konusunda olmuş olduğunu görüyoruz. Bütçe önemli. Neden? Çünkü elinizde, önünüzde bir hizmet var, bu hizmetten yararlanması gereken belli bir toplumsal kesim var ve eğitim hakkından hiçbir toplumsal kesimi dışlamadan yararlandırmanız gerekiyor. Bu da sahip olduğumuz finansman kaynaklarla ilişkili. Yani sahip olduğunuz finansman kaynakları sizin bütçe büyüklüğünüzü belirliyor, bu doğrultuda toplumsal kesime nasıl bir hizmet vereceğinize de karar vermiş oluyorsunuz. Ancak her zaman için bir tartışma konusu, yine Volkan Bey'in de değindiği gibi bütçe ile ilgili rakamlar açıklandığında her zaman için en büyük payın eğitime ayrıldığı söylenir. Ancak bu tam anlamıyla gerçeği yansıtmamaktadır. Türkiye enflasyonist bir ülke olduğundan dolayı görece açıklanan rakamların bir önceki yıla göre çok küzi bir miktarda artış olduğunu söyleyebiliriz. Oysa eğitime ayrılan bütçeyi uluslararası istatistikler bakımından karşılaştırdığımızda iki temel ölçüt baz alır. Bunlardan biri, ayırmış olduğunuz bütçe büyüklüğünün gayri safi yurtiçi hasıla içerisindeki oranıdır; ki bunun gelişmekte olan ülkeler için önerilen oran en az yüzde 6 dolayında olmuş olması gerektiğidir. Diğeri ise merkezî bütçeden eğitime ayırmış olduğunuz payın büyüklüğü ne kadar olduğu da son derece önemli.

Türkiye'de kamu eğitim bütçesinin gayri safi yurtiçi hasıla içerisindeki oranının 2015 yılında 3,4 olduğunu görüyoruz. Bu 2020 yılına geldiğinde yüzde 0,12'lik bir düşüşle yüzde 3,2'ye düşmüş olduğunu, 2023'te, yani son yılda da bu rakamın 3,06 düzeyine indirgenmiş olduğunu görüyoruz. Yine Milli Eğitim Bakanlığının

merkezî bütçe içerisindeki yerine baktığımız zaman da 2015'te 13,11, 2020'de 11,45, 2023'te de bunun 9,75 olduğunu görüyoruz. Oysa 2022-2023 eğitim-öğretim yılında eğitim sistemine dâhil olan örgün eğitim öğrencisi sayısının yaklaşık 20 milyon olduğunu görüyoruz, yani 19 milyon 904 küsur şeklinde devam ediyor. 1 milyon 154 bin civarında bir öğretmen sayısına sahibiz.

Diğer taraftan baktığımız zaman eğitim-öğretim hizmetlerinin sunulmuş olduğu okulların sayısı da 75 bin civarında. Bu, şu anlama geliyor: Eğer sizin kamu eğitim bütçeniz sınırlıysa ve bu gittikçe azalıyorsa siz iki alanda temel sorun yaşarsınız. Bunlardan biri, Sayın Volkan Bey'in de dile getirdiği gibi, Suat Başkanın da dile getirdiği gibi, eğitime yapılan yatırım harcamalarının düşmüş olması anlamına gelir. Bu peki ne gibi sorunlara yol açar dediğimiz zaman bu, şu anlama geliyor. Yani her yıl yaklaşık 1 milyon 300 ya da 1 milyon 500 üzerinde bir okullaşma oranına sahip yeni okullaşma ya da okula yeni kayıt olacak öğrencilere sahip olduğumuzu göz önünde bulundurursak ve bu öğrenci sayısının birçok Avrupa ülkesinin nüfusundan daha fazla olduğunu -birçok abartı olacak, yani bazı Avrupa ülkelerin nüfusunun toplamından büyük olduğunu- söyleyebilirsek bu yatırım harcaması, böyle bir kitlenin okullaşma oranını ya da onun ötesinde ders, araç ve benzeri gereksinmelerini çok sağlıklı bir şekilde karşılamasının mümkün olmadığını dile getirmek mümkün. Peki, bu neye yol açıyor? Bu doğrudan doğruya eğitimin niteliğinin düşmesine neden oluyor ki bugün yaşadığımız sorunların en temel kaynağı da bundan ibaret.

Diğer temel bir sorun ise cari harcamalarla ilgili. Cari harcamaların yüzde 80-85'ini biz öğretmen maaşlarına ya da öğretmenlere yönelik ödemelerde kullandığımızı göz önünde bulundurduğumuz zaman, bu aynı zamanda yeni alınacak öğretmenlerin kısıtlandırılması ya da onların kadro biçimlerinde farklı uygulamalara gidilmesi gibi; ücretli, sözleşmeli, daha düşük ücretli çalıştırılmaları gibi uygulamaları beraberinde getiriyor. Genelde kamu çalışanlarına ya da öğretmenlere verilecek ücret düzeylerindeki düşüşle birlikte bu öğretmenlerin yapmış oldukları işlerde verim düşüklüğü, hoşnutsuzluğu, dolayısıyla da eğitim hizmetinin üretiminde ya da bu hizmetten bir kamusal hak olarak yararlanan kişilerin, yani gerçek anlamda bu haktan yararlanması gerektiği gibi, eşit ve aynı nitelikte yararlanmaması gibi sorunları beraberinde getirmiş olduğunu söyleyebiliriz.

Eğer sizin bütçe ayırmış olduğunuz kaynaklarınız sınırlıysa ya da finansman kaynaklarınız sınırlıysa bunun alternatifi ne olabilir? Bunun alternatifi de basit, toplumun geniş kesimini eğitimin finansmanına ortak etmeniz anlamına gelir. Yani bu yetki ve sorumlulukların merkezden yerele aktarılması ve toplumun geniş kesiminin eğitim finansmanına ortak edilmesi anlamına gelir ki, yine Volkan Bey'in dile getirdiği gibi bu en başta ailelerin eğitime yapmış olduğu harcamaları artırıcı niteliktedir.

2002 yılında bir grup araştırmacının yapmış olduğu bir araştırma var Eğitimde Çürüyüş diye. O araştırma verilerini aldığımızda ve o yılki Milli Eğitim Bakanlığının bütçesine oranladığımız zaman, yanlış hatırlamıyorsam 2002

yılında ailelerin yapmış olduğu eğitim harcamaları, Milli Eğitim Bakanlığının bütçesinin yaklaşık 2,5 katına tekabül geldiğini görüyoruz. Bu önemli bir oran. Bu aynı zamanda birçok konuşmacının da dile getirdiği gibi eğitimdeki piyasalaşmanın büyüklüğünü ortaya koyan bir durum ki, bu araştırmanın yenilendiğinde, yenilenme durumunda bu sayının ya da oranın kat kat artmış olduğunu söyleyebiliriz ya da artmış olabileceğini söyleyebiliriz.

Diğer taraftan yine aynı veriyi biz aynı yılın gayri safi milli yurtiçi hasılasına oranladığımız zaman da bu harcamanın yaklaşık yüzde 6,3'üne karşılık gelmiş olduğunu görüyoruz. Bu da önemli, yani Türkiye'de ailelerin eğitim harcamalarına ciddi anlamda bir harcama yapıyorlar. Tabii bunun çok farklı nedenleri var.

Şimdi buradaki temel sorunlardan biri, eğitimin finansmanına toplumun farklı kesimlerini ortak ettiğiniz zaman, farklı yerel grupların, sivil toplum örgütlerinin ya da çeşitli derneklerin, vakıfların ya da tarikatların diyelim eğitimde söz sahibi olması, kendi beklenti ve çıkarları doğrultusunda eğitimi etkileme ve dönüştürmeleri söz konusu.

Yine burada eğitimin finansman desteği konusunda başvuru noktalarından birinin de hayırsever katkıları olduğunu görüyoruz. Burada hayırseverlikle ilgili üç temel gelişim evresi söz konusudur. Yani hayırseverlik kendi içerisinde üç temel gelişim evresine ayrılmıştır. Bunlardan ilki, geleneksel hayırseverliktir. Geleneksel hayırseverlik şunu ifade eder: Kişi parayı verir ama nereye harcadığını sorgulamaz. Yani sağ elin verdiği sol el bilmez, böyle bir durum söz konusudur. İkincisi ise kalkınmacı hayırseverlik ya da kalkınma hayırseverliği dediğimiz hayırseverlik. Burada okullara ya da eğitime yardım yapan kişiler, çeşitli vergi indirimlerinden ya da teşviklerden yararlanmak gibi çeşitli beklentilerden ötürü eğitime finansman desteğinde bulunurlar. Bu, özellikle Türkiye'de eğitime yüzde 100 destek kampanyası çerçevesinde bunun artık bir rant hâline gelmiş olduğunu söyleyebiliriz. Yani burada sermayenin kendini yeniden üretebileceği ya da kendine yeni bir çıkar alanı oluşturacağı bir rant alanı oluşturduğunu söyleyebilirim. Diğer ise girişimci hayırseverlik ya da stratejik hayırseverlik, kapitalist hayırseverlik olarak adlandırdığımız hayırseverlik ki, ilk ikisinden daha tehlikeli olan bir hayırseverlik. Çünkü burada sermaye-rant nerede ise yatırımlarını ona kaydırıyor. Ama bu girişimci hayırseverliğin diğer önemli bir özelliği ise, sadece ulusal sınırlar içerisinde kalmayıp, ulus ötesi başka ülkeleri de kendine çıkar açısından hedef seçmiş olması gerektiğidir. Bununla ilgili en temel örneklerden biri de Bill Gates ya da onun kurmuş olduğu vakıfları örnek olarak verebiliriz. Hatta Türkiye yüzde 100 bilgisayarlı eğitime geçtiğinde ilk desteğini açıklayan Bill Gates olduğunu görüyoruz. Neden? Çünkü Türkiye artık onun için yeni bir rant ya da çıkar alanı olmuş olmasından dolayı. Belli bir sayıda bilgisayarı hediye etti, belli bir sayıda programları hediye etti, bunun gibi. Çünkü kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez misali.

Eğitim ekonomisiyle ilgili en temel tartışmalı konulardan biri de eğitim bir yatırım mıdır, yoksa eğitim bir tüketim midir? Bu oldukça tartışmalı bir

konudur. Aslında buradaki ayırım noktası basittir. Eğitim kısa dönemde tüketim özelliği taşıırken, uzun dönemde yatırım özelliği taşır. Yani kimi zamanda eğitimin tüketim ya da yatırım özelliği konusunda karar verme durumunda da, ağırlıklı olarak hangisinin özelliğini taşıyorsa bu eğitime yapılan bir harcama bir tüketim harcamasıdır ya da eğitime yapılan bu harcamasını bir tüketim harcaması olarak adlandırabiliriz.

Eğitimle ilgili geri dönüşüm oranına yönelik olarak çeşitli hesaplamalar vardır. Eğitimin hem bireye hem de topluma yönelik birtakım yararlar ya da dışsallıklar sunması söz konusudur. Eğitimin bireye getiri oranı ile ilgili hesaplamaların ağırlıklı olarak 1990 yılından sonra başlamış olduğunu söyleyebiliriz; ki özellikle bunun arkasındaki temel itici gücün de Dünya Bankası'nın 1980 yılında yayımlanmış olduğu Eğitim Strateji Raporunun olduğunu görüyoruz. Zaten Dünya Bankası biliyorsunuz küresel ölçekte eğitim politikalarını belirleyen en önemli aktörlerden biri, hatta üç önemli uluslararası örgütten biri olarak karşımıza çıkar.

Özellikle eğitimin getiri oranının hesaplanmasındaki en belirleyici değişken eğitimidir. Yani eğitimin bireye yönelik getirisini belirlemedeki en temel eğitimidir. Burada şu var: Farklı eğitim düzeylerine sahip olan kişilerin, yani görmüş oldukları eğitim sonucunda elde etmiş oldukları gelirin de farklı olması normal bir beklentidir. Ancak şunu da bilmiş olmamız gerekiyor ki, bireyin gelirinde tek belirleyici değişkenin eğitim olduğunu söylemek de doğru değildir. Ancak hesaplamalar doğrudan doğruya bireyin bitirmiş olduğu eğitim üzerinden temellendirildiği için, buradaki en belirleyici değişken eğitim olarak bizim karşımıza çıkar. Ancak onun ötesinde bireyin cinsiyeti, meşgul olduğu meslek ya da onun ötesinde deneyim gibi farklı değişkenlere de bakmak gerekir.

Devam ettiğimizde, özellikle eğitimin birey olarak getirisine yönelik olarak somut bir örnek vermek gerekirse; ortaokul düzeyinde İtalya'da eğitimin getirisi kadınlar için 7,2 iken, erkekler için de 8,5 olduğunu görüyoruz. Üniversitede bu oranlar yine aynı ülke için kadınlar için 11,5, erkekler için de 6,6 olarak karşımıza çıkıyor. Türkiye'ye baktığımız zaman bu oran ortaokul düzeyinde kadınlar için 9,4, erkekler için de 8,9 olarak karşımıza çıkmakta. Üniversite eğitiminin kadın ve erkekleri için getirisi ise, her ikisi için de aynı ve 19,1 olarak karşımıza çıkmakta. Bu noktada OECD ortalaması ise kadınlar için ortaokul düzeyinde 10,6, erkekler için 9,3; üniversite düzeyinde yine ortalaması kadınlar için 11,5, erkekler için de 10,7 olduğunu görüyoruz.

Eğitim her şeyden önce suç oranı üzerinde belirleyici. Yani burada beklenen şu: Bireylerin eğitim düzeyi yükseldikçe suç ya da suça intikal etme oranlarının düşmüş olması gerekir, eğitim düzeyi düştükçe bunun tam tersi olmuş olması beklenir. Genelde istatistik veriler bunu doğruluyor ve Türkiye'deki istatistik veriler de şunu ortaya koyuyor: Hırsızlıktır, gasptır ya da tecavüzdür, buna benzer, yani adi nitelikteki hukuksal suçlar için diyeyim, daha çok suçları eğitim düzeyi düşük olan bireylerin işlemiş olduğunu, ancak eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin ise görece daha nitelikli suçlara intikal etmiş olduklarını

görüyoruz. Yani eğitim düzeyinin yüksek olmuş olması, bireyin hiçbir suçta intikal etmeyeceği anlamına gelmiyor; görece daha nitelikli, organize işler içerisindeki suçlara müdahil olmuş olduklarını görüyoruz.

Yine eğitimin en önemli dışsallıklarından birinin de gelir dağılımı üzerinde olduğunu söyleyebiliriz ama burada şöyle bir durum var. Bir kere gelir dağılımının eşitlenebilmesi için herkese eğitimde fırsat eşitliğinin sunulmuş olması gerekir. Ama eğitim her zaman için kendi içinde eşitsizlikleri yeniden üretir niteliktedir.

Türkiye’de yapılmış olan şöyle bir araştırma var: Aynı işi yapan iki kişiden annesi ve babasının eğitim düzeyi diğerine göre yüksek olanın elde etmiş olduğu gelir görece daha fazla; yaklaşık yüzde 10 ile yüzde 13’e karşılık gelmiş olduğunu görüyoruz. Bu da ne anlama geliyor? Eğitim düzeyi yüksek olan bireyin ailesinin görece ona daha fazla eğitim harcamasında bulunduğunu ya da daha nitelikli eğitim aldığını, onun insan sermayesini daha fazla geliştirmiş olduğunu söyleyebiliriz.

Eğitimin en önemli dışsallıklardan biri de nüfus artışı üzerinde dengeleyici olmuş olması. Yine burada beklenen şu: Eğitim düzeyi yükseldikçe doğurganlık oranının düşmüş olması, eğitim düzeyi düştükçe doğurganlık oranının artmış olması gerekiyor. Yani Türkiye’deki nüfus göstergeleri de zaten bunu doğrular nitelikte. Nüfus artış oranı üzerinde öncelikle doğum oranı, ölüm oranı, net göç oranı gibi değişkenlerin de belirleyici olduğunu söyleyebiliriz.

Yine kamu sağlığı açısından düşündüğümüz zaman da eğitime yapılan her bir yatırım ya da her yüzde 2’lik bir yatırım, kamu sağlığı anlamındaki harcamaları azaltıcı nitelikte olduğunu görüyoruz.

DENİZ FIRAT*EĞİTİM-SEN ÜYESİ*

Eğitim ekonomisinin gelişimi, özellikle 1950'li yılların sonunda gerçekleşmiştir. Eğitim, istihdam ve kalkınma arasında kurulan doğrudan ilişki neticesinde eğitime yönelik kamusal kaynaklar son derece artmıştır. Bu sayede dünya üzerinde hem okullaşma hem de eğitime erişim oranları son derece yükselmiştir.

Bununla birlikte 1970'li yıllara geldiğimizde eğitim- istihdam arasındaki ilişkinin sorgulanması ve daha da önemlisi belki de Keynesyen politikalardan vazgeçilmesi sonucunda eğitim alanının nasıl finanse edileceğine yönelik bir tartışma tekrar gündeme gelmiştir. Bu dönemde eğitimin kamusal mı yoksa yarı kamusal bir hizmet alanı mı olacağı şeklindeki tartışmalar hiç yok, ki bu dönemde uygulamaya geçen neoliberal politikalarla yakından ilişkilidir. Bir bütün olarak kamusal hizmet alanını piyasaya açmaya çalışan neoliberal politikalardan eğitim alanı da etkilenmiştir. Eğitime ayrılan kamusal kaynaklar bu dönemde sürekli olarak azalırken, eğitimin metalaşması ve buna bağlı olarak gerçekleşen piyasalaşmayla birlikte eğitime yönelik özel harcamalar ise sürekli olarak artış göstermiştir.

Dünyada yaşanan bu dönüşümden Türkiye de etkilenmiştir. Türkiye'de eğitime ayrılan kamusal kaynaklar sürekli olarak düşük oranda kalırken, hane halkı harcamalarının ise sürekli olarak arttığı gözlenmektedir. Türkiye için hazırlanan eğitim istatistikleri de bunu doğrulamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının bütçesinin gayri safi yurtiçi hasılaya oranı 2006'da, yani artık AKP hükûmetinin kurumsallaşmaya başladığı dönemde 2,08. Bu oran 2023 yılına geldiğinde ise 2,33. Yani 18 yıldaki artış çok çok düşük. Bakanlık bütçesinin çok büyük bir kısmı personel giderlerine ayrılmaktadır. Bu durum kendisini uluslararası verilerle de doğrulamaktadır.

OECD verilerine göre, öğrenci başına harcamalarda Türkiye 38 OECD ülkesi arasında 37'nci sırada yer almaktadır. Kamusal eğitimin zayıflaması, eğitimin niteliği kadar eğitime erişim oranını da etkilemektedir. Bu dönem boyunca özel öğretim kurumlarının sayısı sürekli olarak artmaktadır. 2006-2007 döneminden başlayarak özel, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurum sayısı oranlarına baktığımız zaman, 2006-2007 öğretim yılı boyunca kurulan, açılan ve hizmet veren öğretim kurumu sayısı 2 bin 718. Bu oran 2021-2022 öğretim yılında ise 14 bin 179'a çıkmaktadır. Bu oranın yüzdelerle dağılımı ise şu şekildedir: 2006-2007 yılındaki özel eğitim oranının tüm eğitim kurumları arasındaki oranı 5,93 yani dünya ortalamasıyla, evet üç aşağı beş yukarı aynı oran, ama 2021-2022 öğretim yılında ise bu oran yüzde 20'ye çıkmaktadır. Bu tablo incelendiğinde ilköğretim ve ortaöğretimdeki özel öğretim kurumlarının örgün eğitim içerisindeki oranının sürekli olarak arttığı gözlemlenmektedir. OECD ülkeleri ortalamasında yükseköğretim öncesi kademelerde eğitim kurumlarına yapılan harcamalar içinde kamu harcamalarının payı yüzde 91 iken, özel harcamaların payı ise yüzde 9'dur. Türkiye'de ise bu istatistikler

son derece ilginç verilerle ortaya konmaktadır. Türkiye’de ise bu harcamalar kamu harcamaları için yüzde 76, özel harcamalar için yüzde 24’tür. Yani özel kurumlar için bizim harcadığımız para OECD ülkelerine göre üç kat daha fazla.

Tabii bunda yatan iki tane neden olduğunu düşünüyorum ben. Yükseköğretim kademesi öncesinde özel öğretim kurumlarının içerisinde okul öncesi kurum sayısının fazlalığı dikkat çekmektedir. Kamusal bir hizmet olarak ücretsiz olarak verilmesi gereken kreş hizmeti sağlanmadığı için çalışan anne ve babalar için kreşler ve bakım evleri mecburi olmaktadır. Keza ortaöğretim kurumlarındaki artışın 4+4+4 olarak bilinen eğitim reformu sonrası hızlandığı görülmektedir. Liselerin nitelikli ve niteliksiz olarak ayrılması, özel öğretim kurumlarının tercih edilmesini artırmıştır. Buna bir de yeni sistemle birlikte devlet liselerindeki dinî derslerin sayısının artırılması ve imam hatip okullarının öne çıkartılması gibi uygulamalar sonucunda, veli ve öğrenciler özel okulların alternatif bir seçenek olarak öne çıkmasına sebep olmuştur. Ne yazık ki söylüyorum artık özel liseler belki de veli ve öğrenciler için bir kurtuluş, bir nefes alma alanı hâline gelmektedir.

Yükseköğretim kademesi öncesi yaşanan finansman sorunu yükseköğretim sisteminde de kendini göstermektedir. Yine 2011 verilerine göre yükseköğretime ayrılan kamusal kaynak 21 milyar iken, bu rakam 2021 yılında 87 milyara çıkmıştır; yaklaşık 4 kat bir artış var. Bununla birlikte 2011 yılındaki özel harcamalar 6 milyarken, bu harcama seviyesi 2021’de 33 milyar 600 milyonu bulmuştur; buradaki artış oranı 5 kattan daha fazladır. Yani yükseköğretim için yapılan özel harcamalardaki artış, kamusal harcamalara göre çok daha fazla gerçekleşmiştir. Yükseköğretim finansmanındaki artışta vakıf yükseköğretim kurumlarının önemli bir payı bulunmaktadır. İlk defa 1984’te Bilkent’te başlayan vakıf yükseköğretim kurumları, 2020 YÖK verilerine göre 80’e ulaşmıştır. YÖK, bu verileri açıklarken 2016 yılında kapattığı vakıf yükseköğretim kurumlarını ise bu verilerin içerisinde almamaktadır. Yani açıkça bunları da topladığımız zaman, 1984’ten 2020 yılına kadar kurulan vakıf yükseköğretim sayısının 95 olduğu ortaya çıkmaktadır. Tabii bu kadar artışla birlikte vakıf yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenci sayısı da artmıştır. 1986 öğretim yılında Bilkent’te başlayan 426 öğrenci sayısı şu anda 2021-2022 öğretim yılıyla birlikte 671 bin sayısına ulaşmıştır. Yani vakıf yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin, tüm yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere göre oranı yüzde 17,5’tür.

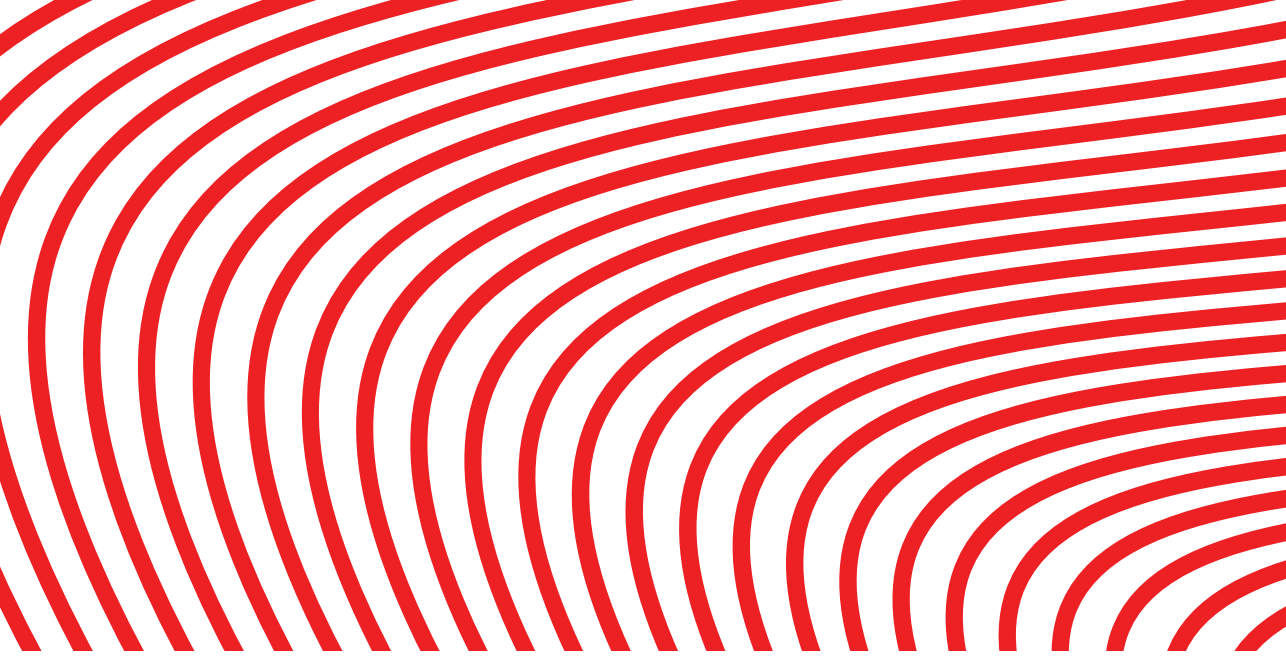
Eğitim finansmanında yaşanan dönüşüm kendisini çalışma yaşamında da göstermektedir. Eğitim kolunda çalışan öğretmenler ücretli, sözleşmeli, kadrolu öğretmenler olarak ayrılıp ayrı ücret politikalarına tabi olurken, özel okullarda çalışan öğretmenler ise yoğun bir sömürü altında kalmaktadırlar. Kamudaki meslektaşlarına göre hem daha çok çalışmakta hem de daha az ücret almaktadırlar. Bu yüzden kamusal vicdan açısından ve kamusal sorumluluk açısından özel okullarda çalışan öğretmenlerin taban ücret talebi bir an önce yerine getirilmelidir.

Keza vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan akademisyenlerin durumu da bundan farklı değildir. Kamudaki meslektaşlarına göre hem daha yoğun çalışmakta hem de tanıtım günleri gibi angarya işlerde daha fazla yer almaktadırlar. Bir de bunun ötesinde sürekli olarak yayın baskısı altında kalmaktadırlar. Vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan akademisyenlerin güvenceli bir işte çalışmama durumları, bazen hem bireysel hem de toplu olarak iş fesihlerinin sonlanmasıyla sürekli olarak gündeme gelmektedirler.

Ezcümle, eğitim alanında yaşanan bu yapısal dönüşüm, kendisini finansman alanında gösterdiği gibi aynı zamanda çalışma yaşamını da etkilemektedir. Bu yüzden bu uygulanan politikalar bir bütünlük içerisinde düşünülmeli ve yapılması gereken politikalar bu bütünlüğe göre sergilenmelidir.

Tabii bu kadar olumsuz şey söyledikten sonra konuşmamı güzel bir anekdotla bitirmek istiyorum. Yıllardan sonra ilk defa İşçi Partisi İngiltere’de iktidara geldi ve seçim sonrası İşçi Partisi lideri “kamu geri döndü” diye bir açıklama yapmıştı. Bizim de çoğulcu, demokratik ve çok kültürlü bir kamuoyu yaratma zamanımız geldi de geçiyor bile. Teşekkür ediyorum.

13. OTURUM
YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİ

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Öğretim üyelerimizden, sivil toplum örgütlerinden, sendikalardan çok olumlu tepkiler aldık. Hepsine ayrı ayrı çok teşekkür ediyoruz. Çok cesaretlendirici, kuşkusuz bir ilki gerçekleştiriyoruz, çok sıcak bir temmuz gününde gerçekleştiriyoruz. Armağan Hocam bundan en çok etkilenenlerden biri oldu, inanılmaz bir bronzlaşma durumu oldu kendisinin, gerçekten kıpkırmızı oldu. Sabahtan bu yana çok sayıda arkadaşımız var organizasyona destek veren, bizlerle birlikte olan, onların hepsine ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum, sağ olsunlar, var olsunlar. İnanılmaz bir operasyon arka tarafta yürüyor, onları cesaretlendirecek bir alkışı hepsine rica ediyorum. Çok sağ olun. İşin güzel tarafı da bu, biz ciddi bir yol arkadaşınız, yoldaşız, örgütüz. Çok fazla omuz omuza mücadele verdiğimiz arkadaşlar var.

Şimdi bu üç saat yükseköğretim konuşacağız. Yani yükseköğretimde Avrupa'da bazı ülkelerin nüfusu kadar olan müthiş bir nüfus var. 208 üniversitemiz, milyonlarca öğrencimiz, on binlerce öğretim üyemiz var, dolayısıyla ülkenin geleceğini belirleyen en temel alanlardan bir tanesi.

Aslında Türkiye'de yükseköğretim sistemi 1981 yılından bu yana pranga altına alınmış durumda, neredeyse bütün muhalefet partileri 1981'den bu yana -ki 43 yıl oldu-, muhalefet oldukları her dönemde YÖK'ü kaldıracaklarını söylediler, YÖK yok olsun dediler, ama iktidar olduklarında bundan vazgeçtiler. Adalet ve Kalkınma Partisi de bunun bir istisnası olmadı, onlar da iktidara gelirken YÖK'ü kaldıracaklarını söylemişlerdi. Ancak kaldırmak bir yana YÖK'ün bir miktar da olsa katılımcı ve demokratik uygulaması varsa, onları da kökünden yok ettiler. Bugün itibarıyla üniversiteler rektörlerini, dekanlarını kendileri seçmiyor, tamamen siyasal iktidara bağlı, memur ataması şeklinde yapılıyor. Bu bütün üniversiteler düzenini, bütün akademik özgürlükleri, bilimsel üretimi de doğrudan etkiliyor ve bunun Türkiye toplumuna sosyolojik, psikolojik, ekonomik, kültürel olarak çok ciddi bedelleri var. Dolayısıyla üniversite sistemimizdeki bu tıkanıklık bizim için çok ülkemizin geleceği açısından bir beka sorunu hâlidir.

Tabii 15 Temmuz sonrasında ortaya konulan KHK düzeni de bu üniversitelerin yaşadığı sorunları katmerlendirdi. Çok sayıda akademisyenimiz mobbinge maruz kaldılar, çok sayıda akademisyenimiz, barış akademisyenlerimiz, KHK'lı memurlar, öğretmenler kamudan uzaklaştırıldılar. Aslında birçok yerde bir cadı avı yapılmasına da neden olmuş oldu. Bir demokratik katılımcı süreç uygulanamaz oldu üniversitelerde, bunun en son örneğini Öğretmenlik Mesleği Kanununda görüyoruz. Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilleri açıkça eğitim fakültelerinin Anayasal hakkını ellerinden alıyor, ama 97 tane eğitim fakültesi var. Normal bir demokratik ülkede ya bu bizim Anayasal hakkımızdır, siz bu hakkı neden gasp ediyorsunuz, hangi hakla gasp ediyorsunuz demesi lazım gelirken üniversiteler, derin bir sessizlik içerisinde olan biteni izliyorlar. Biz bunu Türkiye'nin üniversite geleneği için uygun bulmuyoruz.

Türkiye'nin yükseköğretiminin çok kritik sorunları var. Tabii bütün bu sorunları yaşarken bu süreçler, kendi buldukları alanlarda öğretim üyelerinin mutsuz olmasına, üretimlerinin azalmasına, kendi geleceklerinden kaygılanmalarına neden oluyor. Öğrenciler için daha da kötü; böylesi keyifsiz, böylesi mutsuz bir dönemde onlar da geleceklerini yurtdışında aramak istiyorlar. Geçen haftalarda biliyorsunuz dokuz Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili, bir EMEP milletvekili, Parti Meclis Üyemiz Armağan Erdoğan ve diğer arkadaşlarımızla birlikte, il başkanımız, ilçe başkanımızla birlikte Boğaziçi Üniversitesine gitmiştik. Oradaki atanmış kayyım rektör Boğaziçi Üniversitesine dokunulmazlıkları olan ve Türkiye'de giremeyecekleri hiçbir kamusal kurum olmayan milletvekillerini bile sokmamaya cesaret edecek kadar kendisini her şeyin sahibi görüyordu. Biz bununla ilgili geçen hafta içerisinde bir suç duyurusunda bulunduk. Meclis Başkanıyla iki gün önce görüştük. Bu kabul edilebilir bir şey değil, çünkü milletvekilleri Anayasal hakları çerçevesinde Türkiye'de hapishanelere özel koşulları nedeniyle önceden bildirip yaparak, ama diğer tüm kamu kurumlarına giderler, kamusal denetim haklarını kullanırlar. Eğer bu süreç böyle devam ederse Türkiye'de milletvekilleri -ki vatandaşların sorunlarını çözmek üzere seçilmiş 600 kişi milletvekilleri- her hastaneye girerken başhekimden izin alması gerekir, her tapu müdürlüğüne girerken tapu müdüründen izin alması gerekir. Dolayısıyla bu akıl almaz bir tutum, tabii Adalet ve Kalkınma Partisi'nin siyaset anlayışını biliyoruz. Geçen yıl çok iyi hatırlayacaksınız, üniversitelerin halka açılması, yoldan geçenlerin bile üniversiteye girebilmesini büyük bir demokratik atılım olarak bize anlatmaya çalışıyorlardı. O gün de biz tam tersi şunu söylüyorduk: Diyorduk ya üniversite bir kamu kurumudur tamam, ama yoldan geçen herkes elini kolunu sallayarak giderse, yani bir güvenlik açığı olur, derslerle ilgili sorunlar olur. Elbette herkes girebilsin, ama bunun da bir çerçevesi olması lazım. Dolayısıyla inanılmaz bir tutarsızlık var. Tabii kaç AKP var bilmiyorum, bir AKP başka bir şey yapıyor, başka bir AKP başka bir şey yapıyor, öbür AKP ona itiraz ediyor, diğeri onu değiştiriyor. Biz hangi AKP'yle hangisini konuşacağımızı bilmiyoruz, dolayısıyla tek bir AKP yok, çok AKP var. Bu da enteresan bir siyasal tutum, sürekli muhalefet partisi gibi davranan 22 yıllık bir iktidar var. Sürekli şikâyet eden, ama hiçbir şekilde çözüm unsuru olduğunu görmeyen bir siyasal iktidar var. Dolayısıyla YÖK'ün eğitim fakültelerinin yok sayıldığı bu dönem ve böylesi bir yasa teklifinin gelebilmiş olması bile aslında içinde bulunduğumuz durumu çok net bir şekilde gösteriyor.

Geçen haftalarda önce ODTÜ'de oldu. Ben Ortadoğu Teknik Üniversitesi mezunuyum, ODTÜ'ler için bahar şenliği çok kritik bir şeydir, 35'incisi yapılacaktı. Yani rektör bahar şenliğinden hoşlanmıyor. Nasıl insanlar olduklarını anlamıyorum. Niye hoşlanmıyor, bilmiyorum. Yani bahar şenliği yapmak zül geliyor rektöre, Covid'i bahane ediyor, krizi bahane ediyor, ne fırsat bulursa bahane ediyor rektörler, eğlenceyi sevmiyorlar, tartışmayı sevmiyorlar, bilimsel görüş alışverişini sevmiyorlar. Bu düzenin değişeceği için size garanti verebilirim sayın katılımcılar, bu düzen elbet değişecek. Cumhuriyet Halk Partisi iktidar olacak, üniversiteler akademik özgürlüklerine kavuşacak ve buna kavuştukları zaman da tüm bileşenleriyle üniversiteler kendilerini daha özgür hissedecek.

PROF. DR. ARMAĞAN ERDOĞAN

CUMHURİYET HALK PARTİSİ PARTİ MECLİSİ ÜYESİ

Konu herkes için ilgi çekici olmayabilir, yükseköğretim genelde Türkiye’de çok kısır bir şekilde tartışılan, konuşulan bir alan. YÖK’ü kapatacağız-kapatmayacağız, rektör seçimlerini şöyle yapacağız, böyle yapacağız’ın ötesine gidemeyen bir alan. Aslında biraz da bunun için ben siyasete ilgi duyan ve siyasette eğitimin, yükseköğretimin daha nitelikli bir şekilde yer almasına katkı verebileceğimi düşündüğüm için siyasette yer almayı tercih eden birisi olarak tam da istediğim, niyet ettiğim yeri bulmuş oldum.

Gölge Bakanlık olarak Cumhuriyet Halk Partisi’nin değişim sürecinde, Genel Başkanımızın vizyonuyla oluşturulan gölge bakanlıkları çok değerli, çok önemli, çok işlevsel buluyorum. Milli Eğitim Gölge Bakanlığı olarak Gölge Bakanımız Suat Özçağdaş’la birlikte çok güzel bir uyum içerisinde çalışmaya başladık ve nitelikli çalışmalar yapmak için gayret ediyoruz. Bunu ne kadar fark ediyorsunuz, dışarıdan ne kadar fark ediliyor bilmiyorum, ama bu şekilde çalışmalarını yapmaya devam edeceğiz. Burada da yine sloganların ötesine geçen daha derinlemesine söylemlerle itirazlarımızı, mücadelemizi sürdüreceğiz.

Şimdi bugünkü konuşmalarda ilk konuşmacımız “maratonu ben başlatıyorum” diye sözüne başlayan Sayın Genel Başkanımızdı. Kıbrıs’a gitmede önce burada bizlerle birlikteydi. Şöyle söze başladı: Çok ortaklık gördüğüm için tamam dedim, güzel, ben de konuşmamda bunu söyleyeceğim. “Ben bir öğretmen çocuğuyum” dedi. Bende aynısını söylüyorum. Ben de öğretmen okulu mezunu bir anne-babanın dört çocuğundan birisiyim. Bunu hayatımın her döneminde çok büyük bir şans olarak gördüm. Eğitim hayatının farklı yönlerini hayatım boyunca deneyimlemiş oldum. Onu özellikle söylemek isterim.

Aslında eğitim ve yükseköğretim bizim hayatımızın her alanına dokunuyor ve Türkiye’de eğitimden etkilenmemiş olan tek bir fert, tek bir aile bile yok. O nedenle bu kadar önemli, o nedenle az önce bir konuşmacının da dediği, Genel Başkanımızın da sık sık vurguladığı gibi, eğitim aslında bizim gibi bir ülke için bir beka sorunu. Eğitiminiz iyi olmak zorunda, eğitiminiz kapsayıcı, nitelikli ve kamusal olmak durumunda.

Benim eğitime olan bir başka ilgimse kendimin akademisyen olması, eşimin akademisyen olması, bu arada beni izlemeye geldiler, onlara teşekkür ediyorum. Her ikimiz de üniversitelerimizde yaşadığımız mobbinglerden dolayı üniversitelerimize veda etmek durumunda kalan birer akademisyeniz. Eğitimle ilgili bugün konuşacağımız konulardan bir başkası da bizim aile bütünlüğümüz içerisinde önemli bir işleve sahip. Kızımız da Türkiye’deki beyin göçü olarak adlandırdığımız genç, donanımlı, nitelikli, ama ülkesinde kendisine yaşam alanı bulamayacağını düşünerek yurtdışına okumaya giden bir şekilde. Bunları söylemek istedim, şu nedenle söylemek istedim: Eğitim hayatımızın tam da odağında, o nedenle siyasetin de eğitime çözüm bulmak

için eğitimi daha fazla odağına alması gerektiğini düşünüyorum.

Dünyaya kısaca baktığımızda, üniversitelerin tarihi çok eskiye dayanmasına rağmen bunun sistem olarak çalışılması 20. yüzyıldan itibaren ortaya çıkıyor. Niçin bu ortaya çıkıyor? Çünkü 20. yüzyıldan itibaren artık ülkeler ya da insanlar yükseköğretimin hem kendileri için kişisel gelişim ve donanım için bir gereklilik olduğunu düşünüyorlar hem de sosyal statüde yükselmek için ve daha iyi istihdam imkânları bulmak için gerekli bir araç olduğunu düşünüyorlar ve bu vesileyle yükseköğretim kitleselleşmiş oluyor. Onun öncesindeki yüzyıllarda yükseköğretim elit bir grubun elinde olan, çok daha parası olanın erişebildiği bir durum, ama 20. yüzyıldan itibaren tüm dünyada kitlesel bir hâl almış oluyor. 21. yüzyılda, özellikle bu yılın başlarında bilgi toplumunun ekonomiyle eğitimi ilişkilendirmesi ve bilgili insanların daha iyi, daha kalkınmacı bir ekonomi yarattığı düşüncesiyle yükseköğretim farklı bir boyut kazanmıştır. Bu nedenle de dünyadaki birçok uluslararası kurum; Birleşmiş Milletler, OECD, Avrupa Birliği, Avrupa Komisyonu, Dünya Bankası gibi yükseköğretimle ilgili çalışmalara başlamışlar.

Türkiye'deki durumla ilgili olarak hepinizin deneyimleri var, ama ben şöyle bir çerçeve çizmek istiyorum: Yükseköğretimde biz genç nüfusa sahip olduğumuzla uzun yıllardır övünen bir ülkeyiz, yükseköğretimde bu çözülmemiş sorunlar nedeniyle bir sorun alanı olarak bulunuyor. Çünkü çok fazla genç var ve bu kadar gencin girebileceği kapasitede bir üniversite arzı yok. Yani arz ve talep dengesizliği Türkiye'deki yükseköğretimin temel yapısal sorununu oluşturmuş oluyor ve bütün sorunlar da buradan çerçeveleniyor.

AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında Türkiye'de 53'ü devlet 23'ü vakıf olmak üzere 76 üniversite vardı. Yani 22 yıl içerisinde bugün az önce Suat Başkanımızın da dediği gibi 129 devlet, 75 vakıf olmak üzere 208 üniversitemiz var. Yaklaşık 7 milyon civarında yükseköğretimde bulunan öğrencimiz var, 184 bin civarında da akademisyenimiz var. Yani dünyayla karşılaştığımızda oldukça büyük bir sisteme sahibiz ve yılda 1 milyona yakın öğrenci yükseköğretim sisteminden mezun oluyor.

Az önce de söyledim, yapısal, yönetsel, yasal ve işlevsel çok fazla sorun var. Bizim yükseköğretimde şu soruları sormamız gerekiyor: Yükseköğretimden neler bekliyoruz? Bir ülkede yükseköğretim sisteminin neler yapmak için olması gerekir? Aileler çocukları ilkökula başladığından itibaren Türkiye'de tek hedef olarak yükseköğretileri görüyorlar. Çünkü başka alternatif üretilmemiş durumda, bunun için para harcıyorlar, zaman harcıyorlar, para harcıyorlar. Peki, bizim çok değerli kurumlarımız var, Milli Eğitim Bakanlığı gibi Yükseköğretim Kurulu gibi, eskiden Devlet Planlama Teşkilatı gibi bunlar bu politikalarla yükseköğretileri nasıl planlıyorlar diye sormak gerekiyor.

1981'den itibaren Türkiye merkezî bir sistemle yükseköğretilerini yönetiyor. Yükseköğretim Kurulu diye bir kurumumuz var. Bu Anayasal bir kurum, yükseköğretimin koordinasyonunu yapmak, eşgüdümünü yapmak, denetlemek, planlamakla ilgili bir kurum, ama bu kurumun birlikte çalıştığı

ya da yükseköğretimi birlikte yürüttükleri başka kurumlar da var. Mesela, Milli Eğitim Bakanlığının içerisinde Yükseköğretim Genel Müdürlüğü var ya da şimdi yeni cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Cumhurbaşkanlığı, Eğitim ve Öğretim Politikaları ya da Bilim ve Teknoloji Yenilik Politikaları gibi farklı bir kurum var. Yani yükseköğretimin yönetiminde aslında biraz çok başlı bir yapı var, kimin ne yaptığını bilemediğimiz bir şekilde.

Ben sorun alanlarını şu şekilde tespit ettim: Bir tanesi şeffaf olmayan bir yönetim. Türkiye’de yükseköğretimi belirleyen üç gösterge vardı: Bunlardan bir tanesi yaş gruplarındaki dağılım, bir tanesi az önce söylediğim gibi arz ve talep arasındaki farklılık, bir tanesi de Türkiye’nin gelişmiş ülkelerle açığını kapatmaktı, ama hükümetler bu yatırımları yapmak yerine kapasite artışını sağlamak için, mevcut bütçeyi yeni açtıkları üniversitelerle gidermeye çalıştıkları için çok fazla üniversite sayısına sahip olmuş bulunduk. Bu talebi karşılamak için Türkiye’de apartmanlardan üniversiteler yapılmaya başlandı.

İkinci sorun Türkiye’de yaşanan plansız, eşgüdümsüz, stratejisiz bir yükseköğretim sistemi. Yükseköğretim Kurulunun belki bir kısmınız şu anda farklı kurumlarda çalışıyorsunuzdur, bir stratejisi olması gerekiyor kurumların neyi yapıyor, niçin yapıyor, o yaptığı şeyden nasıl bir başarı elde etmek istiyor diye, Türkiye’de yükseköğretimi yönetmekle ilgili sorumlu kurumun bir stratejisi yok. 2007 yılında yapılmış bir strateji var elimizde 2007’den günümüze çok fazla şey değişmiş durumda, o nedenle amacının, hedefinin, kapsamının, ne yapmak istediğinin, hangi amaçlara ulaşmak istediğinin, ülke için nasıl bir rol üstlendiğinin bilinmediği bir şeffaf olmayan merkezî yönetim YÖK tarafından yürütülüyor.

Üçüncü sorun vasatlık sorunu, bunu şu şekilde söyleyebiliriz: Bütün kurumların eşitlik temelinde buluşmasını söylemek şu anda Türkiye’de 208 Yükseköğretim Kurumu olduğu için aslında onları vasatlaştırmak oluyor. Geçen hafta Boğaziçi Üniversitesindeydik, şu an YÖK Boğaziçi Üniversitesiyle geçen yıl kurulan bir üniversitenin aynı mevzuatla aynı yasal çerçevede ve aynı içerikte bir yükseköğretim içeriği çalışması yürütmesini istiyor. Bu doğal olarak iki farklı düzeydeki kurumun, yapının bir araya gelmesi nedeniyle iyi olanın hiçbir şekilde öne geçemeyeceği, kötü olanın onu kendisine doğru çektiği bir vasatlık sistemi oluşturmuş durumdadır.

Dördüncü sorunumuz yükseköğretimde tektipçilik sorunu. Birçok üniversite yapı ve program açısından birbirinin kopyası durumunda, yeni bir program açmaya çalıştığında bu olmaz, bu bizde yasak, başka üniversitelerde yok şeklinde söylendiği için üniversitelerde aynı fakülteler, aynı programlar, aynı birimler devam ediyor. Bu da tek merkezden yönetmek ve köklü üniversiteler açısından mantıklı ve bilimsel bir çalışma değil. Son dönemde YÖK misyon farklılaşması adıyla üniversiteleri farklılaştırmaya çalışsa da bunun çok başarıya ulaştığını söyleyemeyiz.

Bir başka sorun, bunların hepsi birbiriyle alakalı, kalite sorunu. 208 üniversiteyi 20 yıl içerisinde çoğunluğunu açtığınız zaman, o üniversitelerin eğitim-

öğretim faaliyetlerini yürütecek akademisyen yetiştirmeniz gerekiyor. Bunu yetiştirmeden var olanlar oraya da yetişsin, öbür tarafa da yetişsin, hatta vakıf üniversiteleri açıldığında akademisyen öğretim elemanı kapasitesini nereden karşılayacağına dair bir soru sorulmadığı için devlet üniversitelerinden karşılıyorlar. Bu çerçevede de kalite bakımından şu andaki göstergeler oldukça sıkıntılı durumda. TÜBA'nın yaptığı bir araştırma da 2006 yılından itibaren üniversitelerin verimliliklerinin düştüğünü gösteriyor.

Bir başka sorun mali yetersizlik sorunu hem yükseköğretime ayrılan hem araştırmaya ayrılan bütçeler azaldığı için, ama kurumsal sayı arttığı için bu anlamda finansal özerklikleri üniversitelerin azalmak durumundadır.

Diğer bir sorunumuz, rektörler aşırı yetkilerle donatılmış durumda Türkiye'de ve aslında ülkedeki yönetim sistemine benzer bir şekilde keyfi bir yönetim anlayışına sahipler. Geçen hafta milletvekillerimizin Anayasal haklarını kullanmak isterken bir rektör tarafından nasıl engellendiklerini tüm Türkiye görmüş oldu. O nedenle biz şu anda yaptığımız çalışmalarda, Cumhuriyet Halk Partisi'nin iktidara yürüdüğü yolda politika önerilerimizi ve nasıl bir yükseköğretim sistemi oluşturmak istediğimizi planlarken rektörlerin yetkilerinin azaltıldığı, senatoların ve katılımcı karar süreçlerinin fazlaştırıldığı bir yönetim anlayışı ve farklılaşma üzerinde, bu tek tipleşmeyi önlemek için farklılaşma üzerinde çalışıyoruz.

Bir başka sorun alanı vakıf üniversiteleri, Türkiye'de 1984 yılından itibaren vakıf üniversiteleri yükseköğretimin talebinin bir kısmının karşılanmak üzere açılmaya başlanmıştır. Üniversitelerde istihdam olanağı da yarattıkları için bir alternatif olarak görülmektedirler. Ancak biraz sonra akademisyenlerle ilgili oturumda da görüşeceğimiz gibi hem vakıf üniversitelerinin oluşturduğu sorunlar var hem de vakıf üniversitelerinin yaşadığı sorunlar var ve bunlara cevap veremeyen bir merkezî yükseköğretim kurulu devam ediyor.

Benim özellikle önemseydiğim sorunlardan bir tanesi meslek eğitimi. Bugün meslek eğitimiyle ilgili olarak da önceki öğrenmelerle ilgili olarak bir oturumumuz vardı. 1982 yılında Yükseköğretim Kurulunun kurulmasıyla birlikte üniversitelerin oluşturulması, ona bağlanmasıyla birlikte meslek yüksekokulları da yükseköğretim sisteminin içerisine alınmışlardır. Şu anda 3 milyona yakın öğrenci meslek yüksekokullarında öğretim görmektedir, ama meslek yüksekokulları Türkiye'nin ara eleman ihtiyacını karşılamaktan çok uzaktırlar ve yıllardır bu aktif bir şekilde, sürdürülebilir bir şekilde sosyolojik, kültürel ve değer alanıyla birlikte analiz edilmemiştir. İstihdamı özendirilen politikalar meslek yüksekokullarında oluşturulmamıştır diye söyleyebiliriz.

İkinci önemli bir konu: Türkiye'de 7 milyon öğrenci nüfusunun yüzde 54'ü, yarısından fazlası açık öğretimdedir. Şimdi bizim devlet büyüklerimiz her konuşmalarında Türkiye'nin Avrupa'daki en fazla sayıda üniversite öğrencisine sahip olduğunu söylüyorlar. Sayılarla, tamamen istatistiklerle konuştukları için, nitelikle konuşmadıkları için bunun önemli olduğunu düşünüyorlar,

ama şunu söylemiyorlar: Bu öğrencilerin yarısı açık öğretimde ve biz açık öğretimdeki kaliteyi arttırmadığımız sürece yükseköğretimin işlev olarak Türkiye’de yaptığı tek şey bu insanların işsiz olarak hayata atılmasını birkaç yıl daha geciktirmek oluyor. Bunun dışında bunun başka bir faydası olmuyor.

Değineceğim son konu, Uluslararasılaşma. Şimdi yine bizim devlet büyüklerimizin yaklaşımında ve kurumların da artık ne yazık ki son dönemlerde yaklaşımlarında daha çok nicel verilerle konuşuyoruz. Şuradan şuraya geldik, şu sayıdan şuraya geldik ve en büyüklerle övündüğümüz için sayısal bağlamda şuradan şuraya çıkardık diye söylüyoruz. Uluslararasılaşma bağlamında da konuşulan kavramlar yükseköğretimdeki uluslararası öğrenci sayımızı işte 10 binlerden 300 binlere çıkardık gibi bir övünç kaynağı. Ancak bu öğrencilerin niteliğine baktığımızda bu öğrenciler bizim daha çok çevre ülkelerden gelen, komşu ülkelerden gelen ve son yıllarda Suriye ve Azerbaycan başta olmak üzere komşu ülkelerin oluşturduğu İslam coğrafyasından, Afrika’dan Yurtdışı Türkler Başkanlığının burslarıyla gelen öğrenciler.

Dünyada uluslararasılaşma nasıl tartışılıyor? Sadece biz şu kadar uluslararası öğrenciyi getirdik, ülkemizde bunların eğitim almalarını sağlıyoruz diye tartışılmıyor dünyada, farklı ülkelerden getirmek gerekiyor öğrencileri, ama onun dışında uluslararasılaşmanın, yükseköğretim sistemine kalite getirmesi gerekiyor. Sizin eğitim programlarınıza, sizin araştırmalarınıza ne şekilde katkı veriyor uluslararasılaşma? Sadece getirdiğiniz öğrencilerin sayıları olarak bunun nitelendirilmemesi gerekiyor.

Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Cumhuriyet’in 2. yüzyılında, şu an Anıt Parkta olmak da öyle bir anlam kattı arkamızda Ata’mızın olması nedeniyle, şu çerçevede ve şu temel ilkeler doğrultusunda yükseköğretimin planlanabileceğini düşünüyoruz. Çünkü yükseköğretim kamu yararı gerektiren bir alan, o nedenle kamu kaynağının şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde kullanılmasını temin etmek zorundayız. Şu anda biz yükseköğretimin yönetiminden sorumlu YÖK’ün hangi kaynağı, hangi şekilde, ne için önceliklendirildiğini kamuoyu olarak biliyoruz. Bunu yapmamız zorundayız.

Akademik özgürlük ve kurumsal özerkliği sağlamak zorundayız. Bu özellikler üniversitelerin temel değerleri sağlanmadan üniversitelerin bilimsel anlamda kendilerini ispat etmeleri ve ülkenin ekonomisine katkıda bulunmaları mümkün değil.

Üniversitelerin üretkenlik ve kalitelerini arttırmamız gerekiyor, ama bunu sadece kâğıtlarla doldurulacak şekilde raporlarla değil, bilimsel çalışmalarını, araştırma ve yayınlarını etik değerlerle beslenmiş bir şekilde arttırmamız gerekiyor.

Bir başka önceliğimiz, öncelikli hedefler için kaynak kullanımı. Kaynaklar kısıtlı olduğu için önceliklerinizi hangi amaca kullandığının önemi var. Çeşitlilik ve kapsayıcılık burada yükseköğretimin rekabet ortamında temel

akademik standartları karşılamak üzere bilimsel olarak kendi güçlü yönlerini ortaya çıkarmasını sağlamak gerekiyor, ama en temel nitelik, en temel ilke olarak da liyakati görmemiz gerekiyor. Çünkü liyakati oluşturmadığınız zaman gençler liyakatle artık bir meslek sahibi olamadıklarını, toplumsal hayata giremediklerini, hak ettikleri yerde olamayacaklarını düşündükleri için küskünleşiyorlar, beyin göçü yaşıyoruz ve ülkenin kaynakları olması gerektiği gibi paylaşılmıyor, yaşanmıyor. O nedenle liyakat bizim yükseköğretimde de diğer alanlarda olduğu gibi önemsememiz gereken bir başka alan.

PROF. DR. TANER BİLGİÇ

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ

Boğaziçi Üniversitesinden hepinize selamlar getirdim Ankara'ya. Bugün bu saatte burada olmak çok hoş, size bir hikâye, bir de masal anlatacağım. Saat biraz onu gerektiriyor farkındaysanız, benim yaşımda olanla hatırlar, Adile Naşit'in "Uykudan Önce" programı vardı, masal anlatırdı. Hikâyem eski bir hikâye, tanıdık bir hikâye, göreceksiniz, masalım sürpriz.

Hikâye şöyle başlıyor: Genel evrensel değerlerden söz edeceğim size ve bir üniversite sisteminin nasıl yarar ürettiğini anlatacağım. Şimdi bu şu nedenle önemli: Ne elimizde var, neyi kaybediyoruz'u bir anlayalım. Önce üniversiteyi tanımlayalım: Üniversite bir kurum, bir yükseköğretim kurumu. Nasıl oluşuyor üniversiteler? Bin yıllık tarihi var, ama kabaca, toplum ve devlet ya da işte o zamanki iktidar neyse 1000 yıl öncesinde de bu böyleydi, şimdi de böyle, bir arada karar veriyorlar bu kurumu kurmaya ve yaşatmaya, dolayısıyla toplum ve devletin birlikte kurduğu bir kurum üniversite. Bunu unutmayalım.

Geleceğim tekrar üniversite kurumuna, bir prensip var, bir ilke var: Akademik özgürlük deniliyor buna. Akademik özgürlük kısaca şu: Merak ettiğiniz herhangi bir konuyu hiçbir baskı, korku, sansüre uğrama gibi şeyler yaşamadan araştırma, öğrenme ve öğretme hakkı. Gördüğünüz gibi bu bir hak, hak üzerinden konuşulan bir şey. Akademik özgürlük çok değerli bir şey, akademik özgürlük bir insan hakkı, ifade özgürlüğünün de bir parçası ya da ondan farklı alanları var. Fakat akademik özgürlük biz akademisyenler için bir kere her hak gibi elbette bir sorumluluk da getiriyor. Fakat akademisyenler için ayrıca da bir görev, yani bir akademisyen bir şeyi araştırıp bir şeyi bulduğunda bunu söylemezlik edemiyor ya da yanlışa doğru diyemiyor. O anlamda da bir görev olarak düşünelim bunu. Akademik özgürlük denilen şey günümüzde toplumlarda, çoğu toplumda Anayasalarında ya da yasalarda güvence altına alınmış, ülkemizde de böyle.

Peki, bu akademik özgürlüğün ortaya çıkacağı bir kuruma ihtiyaç var, işte o kurum üniversite, az önce tanımladığımız toplum ve devletin bir arada kurduğu üniversite. Peki, nasıl olacak bu? Üniversitenin bu akademik özgürlüğünü kullanması için bir sete ihtiyaç, bir başka kümeye ihtiyaç var. İşte o da üniversitenin özerkliği denilen şey. Bu özerklik işte ne bileyim, kimi zaman yabancı geliyor, kelime olarak ağızımızı dolduruyor, derseniz muhtariyet diyelim ki masala da bağlayacağım. Üniversite denilen kurum akademik özgürlüğünü kullanabilmesi için özerk olmak durumunda, bir muhtariyeti olmak zorunda. Peki, ne demek bu? Kabaca mali, idari ve akademik olarak özerk olmak durumunda. Yani neyi nereye harcayacağına kabaca akademik olarak kendisi karar vermeli, idarecisini, kendi idarecisini kendisi seçmeli, akademik idarecilerini kendisi belirlemeli, akademik olarak neyi ne zaman nasıl çalışacağına kendisi karar vermeli, neyi öğreteceğine, neyi araştıracağına kendisi karar vermeli, kendi fakültesini kendisi kurmalı gibi.

Peki, gördüğünüz gibi bu özerklik denilen şey kurumun bir niteliği, akademik özgürlük bir hakkı, bu hakkın ortaya çıkacağı yer üniversite, bunun da bir teminatı olarak özerklik ortaya çıkıyor. Peki, bu özerklik ya da muhtariyet şımarık bir ayrıcalık mı, bir bencillik isteği mi bir kurum için? Birçok insan öyle de düşünebilir, elbette değil. Çünkü şöyle de düşünebilirsiniz: Peki, bir muhtariyet varsa burası bir derebeylik mi, bir tekfurluk mu? Her istediğini yapıyorlar içeride, işte ne bileyim, kapıdan kimseyi sokmuyorlar, kapılara listeler yolluyorlar, eski hocaları içeri almıyorlar. Bu mudur özerk kurum? Hatta ilginç bir şekilde Sayın Milletvekilleri geçen hafta ziyarete geldiklerinde kapıdaki güvenlikçilerden şu sözü duydum, televizyonda duydum: "Özerk bir kurumdur burası, giremezsiniz" Özerk bir kurumda giremezsiniz bir derebeylik, bir keyfilik; bu muhtariyetten bahsetmiyoruz. Şimdi nasıl bu özerklik bir yasal çerçeveye oturtulur? Bu birtakım yasal çerçeve, yönetmelik ve yönergelerle olması gereken bir şey. Fakat ilkeleri var. Bir kere en önemli ilkesi akademik özerkliğin sağlanmasının ve de bir çerçevede olmasının liyakat. Liyakatli kişiler bu işi yapacaklar. Bu ne demek? Gene üniversitelerin 1000 yıllık bir geleneği de kimin eğitim vereceğini kendileri seçerler. Bu bir şımarıklık, bir şeylik değil. Niye böyle bu? Basit bir nedeni var: Çünkü bilim çok gelişti, çok dallandı budaklandı, bir bilimin nereye gideceğini, nasıl gelişeceğini elbette ki o bilimi en yakından yapan kişiler bilirler. Dolayısıyla bu ne kadar aşağı yakınsa, yani o bilimi yapan insanlara, kişilere yakınsa, o kadar kolaydır. Basit bir nedeni var hakikaten, yoksa herhangi birinin, bir rektörün ya da bir danışmanın bütün bilim alanlarında ne olacağını bilip de istihdam kararı almasına imkân ihtimal var mı? Dünyanın hiçbir yerinde yok, hiçbir zaman da olmadı. Sadece bu da değil, liyakat, akademik ahlak, katılımcı yönetim, aşağıdan yukarı süreçler bu dediğim nedenle, yani bir üniversiteyi düşünün, üniversitede yüzlerce, binlerce alanında son derece uzman insanlar çalışıyor. Bunlardan yararlanmayacaksınız da bir kurumu yönetirken, başka ne yapabilirsiniz diye düşünebilirsiniz.

Şimdi bu temel ilkeler evrensel, diyeceksiniz ki bunlar Batı'dan geldi, Batı'nın işleri bunlar, biz farklıyız. Hayır, değiliz. Size bir sır vereyim, bu çerçevesini çizdiğim yükseköğretim üniversite sistemi, üniversite tahayyülü ya da ideali isterseniz dışında bir üniversite gezegende yok. Ne Amerika'sında, ne Hint'inde, ne Çin'inde, ne Rusya'sında, hepsi aslında benzer bir daldan çıkmış üniversiteler bunlar. Modern üniversite dediğimiz kavram 19. yüzyılın başında hem Alman -o zaman tabii Avusturya İmparatorluğundan- çıkmış bir kavram olarak gelebilir, ama öte yandan Anglosakson sistemi de doğal olarak aydınlanmanın ve arkasından getirdiği teamüllerle bu üniversiteyi kurmuştur. Modern üniversite denilen şey dünyaya yayılması ve modernleşmeyle ilişkisi olan diğer medeniyetler tarafından da alınması ki buna elbette Osmanlı da dâhil olacaktır zaman içinde ve arkasından da genç Türkiye Cumhuriyeti. Modern üniversiteden başka bir üniversite tahayyülü gezegen üzerinde yok. Tekrar ediyorum, ne Çin'de, ne Rusya'da, ne Hindistan'da, ne Latin Amerika'da başka türlü bir bilim üretme biçimi var. Dolayısıyla buna sahip çıkmamız, biz de bunun bir parçasıyız. Hepimiz bu tür üniversitelerde okuduk aslında, Türkiye'de kurulan kamu üniversiteleri -kamu üniversitesi demek de doğrudur. Çünkü hakikaten birer toplum ve devletin kurdukları üniversitelerdir bunlar- şeffaflık ve hesap verebilirlikle birlikte akademik özerkliklerini sağladılar.

Peki, dolayısıyla hesap verebilecek yönetmeliklere, yönergelere ve denetime açık bir özerkliği olan bir kurum ne işe yarar? Hikâyenin bu kısmı, sonu, kabaca biz buna kamu araştırma üniversitesi diyoruz. Peki, kamu araştırma üniversitesi dediğimiz şey -ki Boğaziçi bunun tipik örneklerinden biridir diğerleriyle birlikte- ne yapar? Özgün araştırma üretir, kaliteli yükseköğretim verir, topluma nitelikli hizmet sunar. Bu üç fonksiyonuyla bir değer yaratır, bir kamu değeri yaratır. Bu çok değerli bir şeydir, biz bunu zaman zaman unutuyoruz. Eğitimimizde, yükseköğretimimizde sorunlardan söz ediyoruz, işte şöyle yönetiliyoruz, YÖK var, yok işte rektör seçilir mi, seçilmez mi, değil aslında problem, gördüğünüz gibi bu sistem, yani akademik özgürlüğü, özerkliğiyle teminat altına alınmış ve de bunu şeffaf, hesap verebilir, liyakate dayalı sistemlerle yöneten özerk bir kurum toplum için bir değer yaratıyor. Kamusal bir değer yaratıyor. Bu aslında bütün dünya için üniversitenin önemi, bizim bu tür üniversitelerimiz var, vardı. Şimdi bunlar tehdit altındalar. Bu tehdidin neden olduğunu size anlatmaya çalışacağım.

Şimdi işin masal kısmı şöyle: Bir köy düşünelim. Bu köyde bir tavuklar var. Bunlardan bir tanesi biraz daha farklı bir tavuk, böyle işte dolaşüyor, gezen tavuk falan, oraya gidiyor, buraya gidiyor. Biraz farklı, ibiğinin rengi değişik falan, fakat ilginç bir şey var. Biraz ilgi de çekiyor, altın yumurtluyor bu tavuk. Köylüler bunu fark ediyorlar. Masalı biliyorsunuz, altın yumurtlayan tavuk, fakat biraz farklı bu, biz klasik masalda biliyorsunuz onun bir sahibi vardır. Burada sahip bütün köy, yani köy diyor ki biz bu altın, ya bu tavuk altın yumurtluyor, ne yapalım? Bunun altın yumurtalarını köy için kullanalım. Bunun için bir yöntem kuruyorlar. Liyakate dayalı, işte ne bileyim, köyün gençlerinin liyakate dayalı erişebileceği ve bu altın yumurtalarla gelişeceği ve dolayısıyla da köyün refahına katkıda bulunacak bir yöntem kuruyorlar ve hani bazıları çok sevmiyor bu tavuğu, işte fazla konuşuyor bu, değişik ötüyor, değişik dilde ötüyor, falan gibi şeyler söyleyenler var, ama öte yandan herkes de farkında altın yumurtladığının ve altın yumurtlamasının da bir önemi olduğunun farkında. Gel zaman git zaman tabii köyün muhtarı var, köyün muhtarıyla da bu birlikte yürütülen iş sonuçta, köye bir hizmet sunuluyor ya da bir değer yaratılıyor. Köyün muhtarı diyor ki bir dakika, biraz farklı bir şey yapalım, daha çok altına ihtiyacımız var. Nasıl olacak? İşte ne bileyim, kümes yaptıralım, TOKİ'ye kümes yaptıralım, bir de kat çıkarız, boğazı görür. Şimdi köylüler diyorlar ki olur, kötü bir şey değil herhâlde kümes kurulması, ama unutmayın, bu gezen bir tavuktan, gezdiği için mutluymuş ve gezdikçe, dokundukça köyün halkına değer üreten bir kurumdu. Bir farklılaşma olmaya başlıyor bu sefer, şimdi bu farklılaşmanın bir ucuna gelirse eğer gene masaldaki gibi daha fazla altın yumurtlasa, nasıl olsa işte karnını yarsak da alsak içindeki bütün yumurtaları sonucuna gelebiliriz.

Buna izin vermeyelim. Altın yumurtlayan tavuklarımız var, bunların değerini bilelim. Bunlar kamusal değerler üretiyorlar; bunların kesilmesine, yok edilmesine izin vermeyelim. Yasal çerçevemiz de izin vermesin, ama her şeyden öncesi toplum, sivil toplum buna izin vermesin.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL

CUMHURİYETHALK PARTİSİ ADALET BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI,
İZMİR MİLLETVEKİLİ

Ben tabii bu işe sadece bir milletvekili ya da bir siyasetçi olarak bakmıyorum, aslında ben de bir araştırma görevlisiydim daha geçen yıla kadar, milletvekili adaylığı için başvurduğum günden herhâlde bir ay öncesine kadar araştırma görevlisi olarak Marmara Üniversitesinde çalışıyordum. Anayasa hukuku alanında çalışıyordum. O yüzden acaba hangi konu gelecek diye merak ederken hem Anayasayı ilgilendiren hem üniversiteleri ilgilendiren hem de bir yandan da üniversite hayatındayken de öğrenci eylemlerinde çok bulunmuş biri olarak acaba bunları birleştirebilen ne çıkacaktır diye düşünürken tam olarak Suat Özçağdaş doğru bir konuyu uygun görmüş Armağan Hocamla birlikte.

Öyle çok fazla ayrıntılı ve teknik bir şey anlatmak da istemiyorum, da bir sistemin nasıl bozulduğunu da en azından hukuki yanıyla birazcık görelim istiyorum. Biraz önce de zaten şu görselde gördüğümüz kelepçeyi hep beraber geçen yıl, önceki yıl Boğaziçi'nde yaşananlarda, orada sadece hocalarımızın değil, hâlâ inançla, dirençle eylemlerini, nöbetlerini sürdüren hocalarımızdan değil, aynı zamanda orada başta eylem yaptıkları için kayyım rektörü protesto ettikleri için tutuklanmış olan öğrencilerden de görmüştük. O yüzden bunların hepsine baktığımız zaman bir genel bakışa, hukuki bakışa da ihtiyaç var, fazla da teknik olmayan biraz da politik bir duruşa ihtiyaç var gibi görünüyor.

Anayasayı ve yasal sınırları konuşurken şu duruşu aşağı yukarı her konuda ortaya koymakta fayda görüyorum: Birincisi, bu '82 Anayasasına şu anki iktidar bir Darbe Anayasası diyor, değil mi? Yani birçok maddesi değişmiş olmasına rağmen iktidar darbe Anayasası diyor. Mevcut Anayasaya uymamakla birlikte yeni bir Anayasaya ihtiyaç olduğunu söylüyor. Şimdi bakıyoruz mesela, bilimsel özerkliği tanımlamış, bilimsel özgürlükleri tanımlamış Anayasa, buna bazı sınırlar da getirmiş. 130. maddede Yükseköğretim Kurumlarını düzenliyor, diyor ki: "Üniversitelerle öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabilirler" Ancak Anayasa tabii şöyle, hemen aklına başka şeyler geliyor bu bilimsel araştırma ve yayın deyince nasılsa, her nasılsa aklına başka bir şey geliyor. "Ancak bu yetki devletin varlığı ve bağımsızlığı ve milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliği vermez" Yani çok ilginç, bilimsel çalışma deyince bir anda devlet aleyhinde acaba bir faaliyet mi ortaya çıkar diye bir korkunun ortada olduğunu görüyoruz Anayasada, ama tabii ki vermez. Bu zaten ifade özgürlüğünün kötüye kullanımı ya da işte diğer insan haklarının kötüye kullanımında başka maddelerde, hatta sadece Anayasada değil, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde uluslararası belgelerde yer alan bir şey, ama burada özellikle bunu söylüyor olması Anayasanın bu işe nasıl baktığını gösteriyor. Yükseköğretim Kurumunu nasıl düzenlediğini, baktığımız zaman üniversitelere özerklik ne kadar vermek istemediğini her bir adımda hissedebiliyorsunuz. Diyorlar ki üniversiteler çok da fazla özgür olmasın, ama biz yine de ayıp olmasın diye bir bilimsel özerklik de söyleyelim, idari

özerklik de tanımlayalım. Ama mesela, başka bir şey daha var yine, bu Anayasadan kaynaklanan bazı olumsuzluklardan önce bahsedeyim. Öğretim elemanlarının siyaset yapmasına yönelik bazı sınırlamalardan bahsediliyor. Öğretim elemanlarının da, hatta üniversite öğrencilerinin de siyasi partilere üyeliğinin kanunla düzenleneceği söyleniyor. Bir de öğretim elemanlarının nasıl siyaset yapacaklarının da aynı şekilde sınırlandırıldığını görüyoruz. Yine 12 Eylül zihniyetini burada görüyoruz.

İdari özerkliğe bazı sınırlar geliyor. Mesela, rektör ve dekanların belirlenmesinin nasıl gerçekleştiğini görüyoruz. Sadece şu anda değil, daha önceki dönemlerde de YÖK'ün nasıl düzenlendiğini biliyoruz, ama bir şeyi özellikle vurgulamak lazım: Şu an üniversitelerde yaşıyor olduğumuz sorunlar Anayasanın ortaya koyduğu sınırlardan veya 12 Eylül anlayışındaki o ayıp olmasın diye özgürlüğü yazıp, devamına istisnasını yazan Anayasadan kaynaklanmıyor. Şu an yaşadığımız sorunlar aslında iktidarın üniversiteye, öğrencilere, bilimsel özerkliğe, oradaki öğretim elemanlarına, öğretim üyelerine, örgütlenmek isteyen öğrenciye nasıl baktığı ve bunun arkasındaki zihniyetinden kaynaklanıyor şu anki sorunlar. Mesela, bir örnek verelim. Anayasa diyor ki, kanun üniversitelerin ülke sathına dengeli bir şekilde dağılımını gözetir. Şimdi burada her yerde üniversite açılması, kontenjanların sınırsız bir şekilde ve artık ucu bucağı görünmeyen bir şekilde artması, üniversitede okuyan gençlerin işsizlik korkusuyla bu işlere girmesi hepimizin malumu. Burada birçok arkadaşım da var, gençlik kollarından arkadaşlarım da var. Hepsi zaten kendi hayatlarında da yaşayarak görüyorlar. Yani şu anda Anayasanın kanuna verdiği bir görev yapılmış değil, ülke çapında doğru bir üniversite ve kontenjan planlaması yapılmış değil.

Başka bir örnek vereceğim: Bir Anayasa Mahkemesi kararı var. Orada galiba Yüksek Hocayı görüyorum. Yüksel Hoca bilir, çünkü kendisi de bir KHK'lı akademisyen aynı zamanda, sadece milletvekilimiz değil. Fusun İster ve diğerleri başvurusunda Anayasa Mahkemesi bir karar vermişti: "İfade özgürlüğü ihlal edildi" demişti. Hatırlarsınız, bir darbe girişimi yaşandı, yakınlarda da yıldönümü oldu 15 Temmuz ve devamında bu işle hiç ilgisi olmayan bazı insanların üniversitelerden atılması ve devamında da hiçbir yargı yoluna başvuramaması üzerinden bir siyasi proje planlandı. Burada üniversitede öğretim üyeleri bir metne imza attılar ve dediler ki: "Biz bu suça ortak olmayacağız". "Aynı fikirde olursunuz olmazsınız, ama bu bir akademik özgürlüktür, ifade özgürlüğüdür" dedi Anayasa Mahkemesi ve bunun ardından hâlâ barış akademisyenleri bu Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kararına rağmen görevlerine tam olarak iade edilmiş değiller ihraç edilmiş olanlar, hâlâ bazı bölge mahkemeleri, bazı istinaf mahkemeleri birbiriyle çelişkili kararlar veriyorlar ve hocalarımızın yeniden görevlerine başlamalarına ya engel oluyorlar ya da kabul edildiği takdirde de öğretim üyeleri hocalarımız öğrencilerine kavuşurken bir yandan, bir yandan da her dakika ben tekrar geri döner miyim diye bir tedirginlik içinde görevlerini yapıyorlar.

Yani bir Can Atalay konusunda olduğu gibi, kadının soyadı konusunda olduğu gibi ve defalarca farklı farklı konularda artık bir alışkanlık hâline getirildiği gibi bir Anayasa Mahkemesi kararı daha uygulanmıyor.

Uygulanmayan başka bir Anayasa Mahkemesi kararı ve umuyoruz ki uygulanması için hepimiz bir direnişte daha olacağız. Anayasa Mahkemesi bu rejimin kurumlarını, kurallarını düzenleyen 703 sayılı KHK'nın çeşitli düzenlemelerini 4 Haziran'da iptal etmişti. Bunu şuradan hatırlayacaksınız: Cumhurbaşkanının rektör atama yetkisini Anayasa Mahkemesi iptal etti ve bunun arkasından ne yaşandı? Anayasa Mahkemesi dedi ki: "Bu konu KHK'yla düzenlenemez" Bu ne demek? Aynı zamanda Cumhurbaşkanı Kararnamesiyle de düzenlenemez demek. Kanunla düzenleyeceksin dedi ve 12 ay süre verdi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne, ama TBMM herhangi bir şey söylemeden Türkiye Millet Meclisinde bir araştırma önergesi verildi. Cumhuriyet Halk Partisi grubu olarak bizler hazırladık Suat Özçağdaş Başkanlığında ve bu araştırma önergesi, yani hem kanun yapalım, Meclisin üstüne düşen neyse bu Anayasa Mahkemesi kararından bunu yapalım. Aynı zamanda üniversitelerde rektörlük seçimlerinin nasıl gerçekleşeceği konusunda konuşalım. Kayyım rektörlerin yaşattığı sorunların ne olduğunu hep beraber tartışalım ve bu üniversite özerkliği dediğimiz şeyin de yalnızca rektörlerin nasıl belirleneceği konusuyla sınırlı olmadığını hep beraber konuşalım diyen araştırma önergesi ilk dakikada AKP, MHP oylarıyla reddedildi.

Bu 12 aylık süre beklenmeden bizlerin bu konuda bütün paydaşlarla konuşuyor olmamızın sebeplerinden biri de bu: TBMM'nin bir görevi var, bunu hatırlatıyoruz. Üniversiteleri tartışmak zorundayız, üniversiteleri konuşmak, üniversitelerin Türkiye'de bir sorun olduğunu kabul etmek ve bu soruna hep beraber özgürlükçü ve bilimsel özerkliğe saygı duyan bir çözüm bulmak zorundayız. Bunun için çalışmamız gerektiğini söylüyoruz. Ne oluyor bunu yapmadığımız zaman? Boğaziçi Üniversitesinde olanlar oluyor. Şu arkadaki fotoğrafta gördüğünüz bu kelepçe oraya takılıyor. Boğaziçi Üniversiteli öğrenci eylem yaptı diye, kayyım rektöre karşı eylem yaptı diye gidiyorlar o genç kadın öğrencinin bacağına elektronik kelepçe takıyorlar, ama bir kadına yönelik şiddet vakasına karışan, kadınları ısrarlı bir şekilde takip eden, kadınları tehdit eden, hatta kadınları açıkça öldüreceğini beyan edenlere diyorlar ki o elektronik kelepçe bütçemiz sınırlı, maalesef yok arkadaşlar. Şimdi böyle bir tercih karşımızda var. Yani ortada olmayan bir bütçe, ortada fark edilmeyen bir sorun yok. Açıkça her yerde söylüyoruz, bütçenin nasıl kullanıldığı, üniversitelere nasıl davranıldığı, öğrencinin nasıl dövüldüğü, bir üniversitenin kapısından milletvekilinin nasıl alınmamaya çalışıldığı bir siyasi tercihtir.

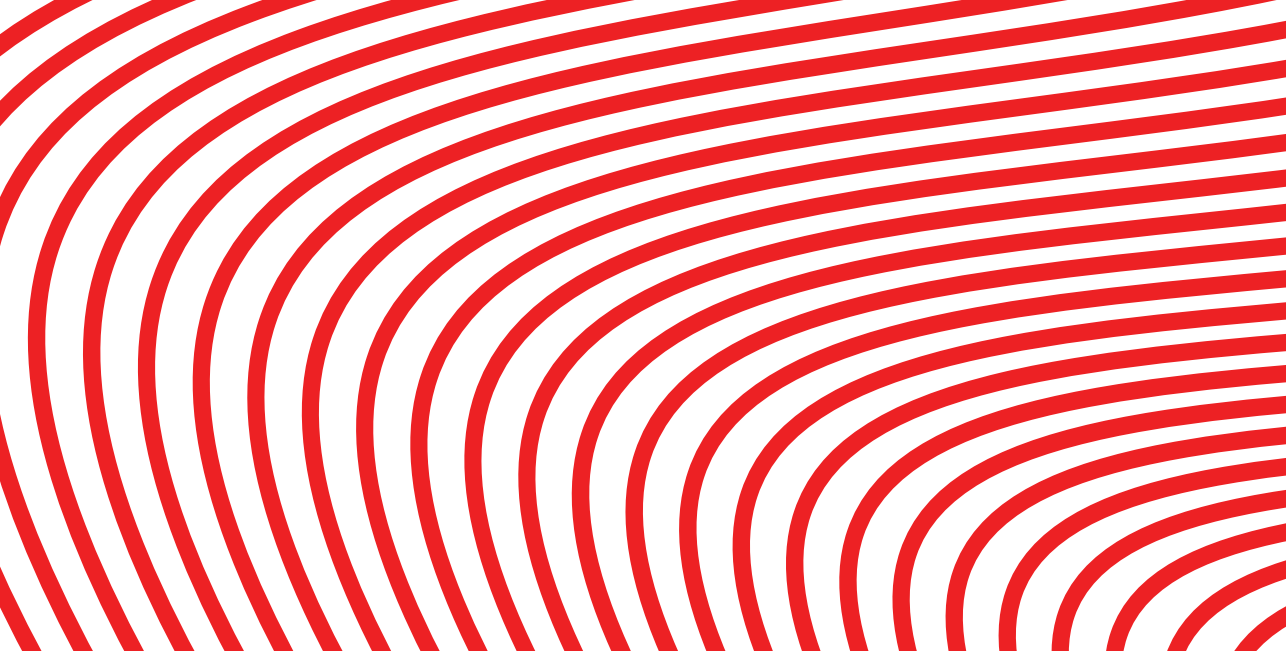
Yine birkaç hafta önce ODTÜ'de bir şenlik meselesi var biliyorsunuz, bu neden bir mesele oluyor, hâlâ anlamış değiliz. Üniversitede öğrenciler Devrim Stadyumunda bir şenlik yapmak istiyorlar. Yani konserde eğlenmek istiyorlar, aynı zamanda düşüncelerini özgürce ifade etmek istiyorlar, aynı Boğaziçi Üniversitesinde olduğu gibi, aynı geçmişte Türkiye'nin birçok üniversitesinde olduğu gibi ve benim de mezun olduğum lisemde hâlâ geleneğin bir şekilde sürdürüldüğü gibi.

Kabul edelim, bir kayyım rektör ODTÜ'de de var, oraya gidiyoruz, öğrenciler şenlik istediklerini söylüyorlar ve güvenlik gerekçesiyle yasaklanıyor. İmkânsızlık gerekçesiyle, temizlik gerekçesiyle bu şenlik yasaklanıyor.

Öğrenciler diyorlar ki tamam, biz yaparız. Belediye Başkanı diyor ki biz sağlarız. Rektör diyor ki hayır, size düşmez ve ondan sonra engellemeye çalışıyorlar. Sonra diyorlar ki öğrenciler eylem yaptığı zaman neden rektörlük önüne oturup da eylem yapıyorlar, başka yer yok muydu, bağıarak eylem yapmasınlar, ayıp olmuyor mu? Burada bir kültürü değiştiriyorlar. Asıl mesele bu, sadece yasaklanan bir konser, bir şenlik değil, sadece kültürü yok edilen bir üniversite değil, ama genel olarak insanların aklındaki bir kültürü, bir anlayışı değiştirmeye çalışıyorlar.

Araştırma görevlisi olduğumu niye söyledim en başta? Açıkçası şunun için söyledim: Yılda yıla sınav kâğıtlarında şu anlayışı görmeye başladım, biraz da üzüldüm. İnsan hakları sınırlanırken Anayasa Mahkemesi kararlarında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında bireysel başvurularda şuna bakılır: Eğer bir insan hakları, özgürlükler sınırlandıysa, biz şuna bakarız, bu sınırlama gerekli miydi? Ama birçok kişi bu iktidarın da yönlendirmesiyle ve burada o öğrencinin orada ne işi varmış diyen, o kadının sokakta ne işi varmış diyen, ya işte hayvanları da öldürelim gitsin diyen anlayış şuna dönüştürdü bu işi: Acaba bu özgürlüğe ne gerek vardı? Bu işi tam tersine çevirmek bizim elimizde ve bizim görevimiz. O yüzden üniversitelerin özerkliğine, bilimsel özgürlüklere, ama bana göre de hepsinden önemlisi öğrencisinden korkmayan, örgütlü ve siyaset yapabilen, bundan korkmayan, adında devrim var diye o solculuktan da korkmayan, bundan çekinecek hiçbir şey olmayan ve bilimsel işler yapmaya odaklanan üniversiteler için ve seçilmiş rektörler için sadece akademisyenler tarafından değil, o üniversitenin bütün paydaşları tarafından seçilmiş rektörler ve özgür üniversiteler için mücadele etmeye devam edeceğiz.

14. OTURUM
AKADEMİSYENLERİN DURUMU

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Türkiye’de akademisyenlerin *-dünyada da böyle-* eğitim, araştırma ve topluma hizmet, idari görevler gibi çok farklı görevleri var. Bir yandan eğitim-öğretim süreçlerini yürütüyorlar, her gün daha çok kalabalıklaşan üniversitelerde ciddi bir eğitim-öğretim yükleri var. Dünya ortalamasının üzerinde, diye biliyorum. Bir yandan araştırma ve bilimsel faaliyetler yapıp, bunları yayın ve ürüne dönüştürerek toplumun, ülkenin hizmetine sunmaya çalışıyorlar, bir yandan da üniversitenin yönetsel süreçlerine katkı veren unsurlar, görevliler olarak da üniversitelerin çalışmasını sağlamaya çalışıyorlar. Dolayısıyla akademisyenlerimize çok şey borçluyuz. Maalesef YÖK düzeninin kurulduğu günden bu yana da akademisyenlerimizin o gün sorun olan akademik özgürlükleri her geçen gün daha da kısıtlanarak bugünlere kadar geldik.

PROF. DR. ARMAĞAN ERDOĞAN

CUMHURİYET HALK PARTİSİ PARTİ MECLİSİ ÜYESİ

Nitelikli akademisyenler olmadan üniversiteler başarılı olabilir mi? Az önce Taner Hocamızın dediği gibi o gezen ve altın yumurtlayan tavukta olduğu gibi, yani o altın yumurtlamak kısmının bir kısmı akademisyenlerin yaptığı az önce Suat Başkanımızın da dediği üç temel işlevden, eğitim-öğretim faaliyetlerine katılmak, araştırma yapmak, bilimsel faaliyetler yapmak ve bunu yayına dönüştürmek, yani bilgiyi üretmek, bilgiyi yaymak ve o bilgiyi toplumla paylaşmak. Aslında akademisyenlerin hangi profilde olursa olsun yapması gereken ve tüm dünyada da yaptığı şey bu. Tabii bunun yanında üniversitelerin idari süreçlerine katkı vermeleri gibi de bir görevleri zaman zaman olabiliyor. Toplumla katkı vermek gibi de görevleri olabiliyor. Bu hâliyle aslında özellikle de bilimsel çalışma yapma işlevleri bakımından öğretmenlik mesleğinden ayrılan bir yönü var.

Üniversitelerin temel değerleriyle ilgili olarak Türkiye 2001 yılından itibaren Avrupa Yükseköğretim Alanına ve Bologna sürecine dâhil. Bu süreç sadece Avrupa Birliği ülkelerinden oluşmuyor, Avrupa Konvansiyonuna imza atmış olan 49 ülkenin üyelerinden oluşuyor. Şimdiye kadar da 2001 yılından itibaren üyeyiz. Burası katılımcı ve gönüllü bir şekilde çalışıyor. Yılda bir, iki yılda bir bakanların, yükseköğretimden sorumlu olan bakanların bir araya gelip, biz Avrupa yükseköğretim alanında hangi öncelikleri belirlemeliyiz, hangi alanlar eksik kalıyor, neleri nasıl yapmalıyız ile ilgili değerlendirme süreçleri ve bildirme yayımlamaları oluyor. Bu yılki Avrupa Yükseköğretim Alanının Bakanlar Konferansı Arnavutluk'un başkenti Tiran'da 29-30 Mayıs tarihlerinde gerçekleşti. Bu toplantıya Yükseköğretim Kurulumuzun Başkanı da katıldı, çünkü Türkiye'de yükseköğretimden sorumlu kurul orası. Burada şu altı temel üniversite değeri kabul edildi ve tüm üye ülkelerinin bu temel değerleri benimsemesi, uygulaması ve taahhüt altına almasıyla ilgili olarak bir taahhüt belirlendi. Ben bunu hem buradan sizlerle paylaşmak istiyorum hem de bu görevlerini de Yükseköğretim Kuruluna hatırlatmak istiyorum.

Bir tanesi bu temel değerlerden diyor ki Avrupa Yükseköğretim Alanı bütün üye ülkelere: "Akademik özgürlükleri teminat altına al" Birincisi bu, ikincisi "Yükseköğretim Kurumlarının gereksiz müdahale olmaksızın görevlerini yerine getirmeleri kurumsal, finansal, personel alımı ve akademik işlerle ilgili kendi önceliklerini, politikalarını ve uygulama iradelerine sahip olmalarını, yani üniversite özerkliğini taahhüt altına al" diyor. Üçüncüsü "öğrencileri ve akademisyenleri karar süreçlerine katması gerekiyor bir üniversitenin" diyor. Ben böyle düşünüyorum, ben yapıyorum oldu, ben bunu kabul ediyorum şeklinde bir tek adam yönetimi rektörlükler yapmasınlar diyor. Karar süreçlerinde de temsil edilmeleri gerekiyor. Dördüncü bir madde: "Akademik ahlakın kurumsallaştırılması", biraz sonra Türkiye'de onunla ilgili olarak nasıl bir durumda olduğumuza yer vereceğim. Beşincisi, yükseköğretim diyor ki: "Bir kamu yararadır" Yani kamudan, kamu kaynağından beslenir ve kamu için yarar üretir. O nedenle de bunun farkında olunması gerekiyor ve kamunun yükseköğretimin özgür bir şekilde yürütülmesinden sorumlu olduğunu belirtiyor.

Akademisyenlerle ilgili olarak duruma bakacak olursak, az önce de söylediğim gibi şu anda 184 bin akademisyenimiz var. Bu akademisyen sayısı araştırma görevlisinden profesöre kadar olan farklı akademisyen profillerini içeriyor. 2003 yılında, yani yine Adalet ve Kalkınma Partisi'nin göreve geldiği yıllarda 74 binmiş. Şimdi üniversite sayısı çok fazla artıp, akademisyen sayısı, akademisyen ve bilim insanı yetiştirme işiyle çok uğraşmadığı için o konuda eksikliklerimiz var. Hem nitelik hem nicelik olarak akademisyenlerin durumu o anlamda Türkiye'de çok iç açıcı değil.

Bu sayılarla ilgili olarak birkaç şey söylemem gerekirse, Türkiye'de akademisyenlerin dağılımında önemli sorunlar var. Mesela, bir tanesi Türkiye'de büyük kentlerde birikmiş durumda akademisyenler. Özellikle profesörleri düşündüğümüzde yüzde 60'a yakını üç kentimizde yer alıyor. Bu neyi getiriyor, biliyor musunuz? Başka küçük kentlerde olan, 2000'lerden sonra açılan üniversitelerdeki öğrenciler bir profesör görmeden bile mezun olmuş oluyorlar ya da bazen iki-üç hocayla bütün öğrenim hayatlarını geçirmiş oluyorlar ve bu aslında evrensel değerlerin üretildiği bir yer olmaktan Türkiye'deki üniversiteleri uzaklaştırmış oluyor.

İkincisi, Türkiye'de akademik kariyerin yükseltilmesiyle ilgili sorunlardan dolayı ya da o sistemin doğru kurulamamasından dolayı bu hiyerarşi piramidi akademik piramit terse dönmüş durumdadır. Yani Türkiye'de daha fazla profesör varken daha az sayıda doktor öğretim üyesi ve doçent var. Bu da akademisyenlerin sürdürülebilir bir şekilde üniversite hayatına devam etmeleriyle ilgili olarak karşımıza bir sıkıntı çıkarıyor. Yani profesörler emekli olduğunda onların yerine geçebilecek yeni akademik personel yetişmemiş oluyor.

Üçüncü sorun alanı burada akademik alanlara dağılım bakımından sorun var. Bazı alanlarda çok fazla sayıda akademisyenimiz varken ve bu alanlar aslında son dönemlerde kontenjanlar bakımından dolmuyorken, bazı öğrencilerin ihtiyaç duyduğu ya da bölümlerin olduğu daha çok öğrenci alması gereken bölümlerde de akademisyen azlığı sorunumuz var.

Bir başka sorun ise kadın ve erkek akademisyenler arasındaki dengesizliğin cam tavan gereğince ünvanlar arttıkça kadın aleyhine değişmesi ve kadın akademisyenlerin yönetim kademelerinde yer almamaları.

Akademisyenlerin Türkiye'de yetiştirilme sorunu var. Doktora programları, hem sayısal olarak hem de nitelikleri itibarıyla sıkıntılı durumdadır. Mesela, TÜBA 2020 yılında hazırladığı bir rapora göre Türkiye'de doktoraların kaliteleri açısından farklı seviyeler var. Çünkü çok yeni açılan bir üniversiteye de doktora programı açma yetkisi tanınmış durumda. Yani altın yumurtlayan üniversite olarak Boğaziçi Üniversitesinin verdiği doktora derecesi ya da yaptırdığı doktora çalışmasıyla ismini vermek istemem, Anadolu'daki herhangi bir üniversitedeki doktoranın seviyesi, niteliği aynı olamıyor, ama Anadolu'da son dönemde çok daha fazla sayıda doktora ünvanları verilmeye başlandı. Bunun önemli bir sorun olduğunu düşünüyoruz.

Ülkeler akademisyenlerini başka nasıl yetiştirebilirler? Bir tanesi yıllardır uygulanan, benim de o vesileyle yurtdışına gidip eğitim aldığım bir şekilde, akademik önceliklerini belirleyerek "ben şu kadar sayıdaki akademisyenimi yurtdışında nitelikli bir eğitim alması için göndermek istiyorum" diyebilir. Bu 1924 yılında, yani Cumhuriyet'in o kadar kıt kanaat geçindiği, imkânlarının olmadığı yıllarda Milli Eğitim Bakanlığının Yasasına girmiş 1416 sayılı yasaya göre Türkiye yurtdışında yetiştirilmek üzere genç akademisyenlerini gönderebiliyor, ama benim gittiğim 90'lı yılların ortasında da bu sıkıntılar vardı, şu anda da sıkıntılar var. Ben YÖK bursuyla gittim, ama 1416'yla yurtdışına gönderilen kişiler yurtdışında başarılı bir şekilde doktora ünvanlarını alıp döndükten sonra Türkiye'de iki şeyle karşılaşıyorlar: Bir tanesi ya Milli Eğitim Bakanlığında niteliklerinin çok altında memur olarak çalıştırılıyorlar ya da Boğaziçi gibi birtakım üniversitelerde rektörlerin ya da YÖK'ün manevra aparatı olarak kullanılıyorlar. Yani oradaki sistemi ve dengeyi bozmak için kullanılıyorlar ve burada kamu kaynağının çok etkin bir şekilde kamu yararına kullanılmadığını görüyoruz.

İkinci bir sorun: İşe alım ve yükselmelerle ilgili akademisyenlerin sorunları var. Şimdi işe alımlarda eğer bir akademisyen bir üniversitede ilan açılırsa, o ilana başvuruyor ve son dönemde gördüğümüz bir şey, daha çok kayırmacılığın olduğu, siyasi partilerden referansların istendiği bir atama yöntemi ya da içten beslenmenin var olduğu bir sistem söz konusu. Eğer bir üniversite hocası üniversitedeyse ve yaptığı çalışmalardan dolayı doktor öğretim üyeliğinden doçentliğe yükselmesi gerekiyorsa ya da doçentlikten profesörlüğe yükselmesi gerekiyorsa, burada da bu da yine rektörlerin akademisyen üzerinde baskı kurduğu, kendi kanaatine göre çerçevesini çizdiği bir alan olarak belirleniyor. Çünkü Yükseköğretim Kanununda bir akademisyenin kaç yılda ya da ne kadar süreyle bir akademik kadroyu beklemesi gerektiğine dair de bir çerçeve çizilmemiş durumdadır. Onlarca akademisyen hak ettikleri hâlde ünvanlarına rektörlerle iyi geçinmedikleri için ya da siyasi ya da farklı referansları olmadığı için bekletiliyorlar. Bu konuda çok fazla sayıda üniversitelerden bize dönüşler oluyor, çok fazla hak mağduriyetleri var. Bunu burada dile getirmek isterim.

Bir tanesi araştırma, bilimsel üretkenlik ve yayın faaliyetlerindeki sıkıntılar. Burada tüm dünyada aslında biraz çılgın bir yöne doğru gidiliyor. Her şey performans odaklı bir şekilde değerlendirilmeye başlandığı için üniversite hocalarına da ya yayın yap ya da üniversitede kalma gibi bir yaklaşım söz konusu. Bu Türkiye'de de akademisyenlerin yayınlarının niteliğinin düşmesine, sadece sayılar bağlamında -çünkü akademik yükseltmelerde de o bekleniyor- hiç kimsenin okumadığı, hiç kimseye fayda sağlamayan hiçbir bilimsel faydası olmayan yayınlarla akademik hayat doldurulmuş oluyor.

Bir tane sorunları: Psikolojik baskı, bezdirme ve iyi oluş hâlleri. Geçenlerde çalıştığımızdaki hocalardan, büyük üniversitelerden gelen bir hocamız çok fazla motivasyon kaybı olduğunu söyledi. Bu çok doğru, aslında Türkiye'de hepimiz ekonomik koşullar, şiddet söylemi ve şiddet dili, ayırmacı yaklaşımlar ve politikalar nedeniyle kendimizi güvende hissetmiyoruz, iyi hissetmiyoruz. Bu, akademisyenler için de geçerli, ama akademisyenlerin yine hepimizin

hissettiği, ama onların farklı boyutta yaşadığı bir başka sorun da özlük hakları. Özlük haklarının içerisinde şimdi günümüzde ekonomik olarak hepimiz zorluklar yaşıyoruz, ama akademisyenlerin maaşlarının düşük olması onların araştırma boyutunda geliştirmeleri gereken, yurtdışına, konferans için çıkmaları gereken, akademik yayınları takip etmeleri gereken ayrı bir özellikleri bulunuyor. Türkiye’de seyyanen zam yapılmadığı için yıllarca hâkimlere, savcılara, başka meslek gruplarına zam yapıldığı hâlde akademisyenlere zam yapılmadığı için ve Türk lirasının döviz karşısında son yıllarda katlanarak değer kaybetmesi sebebiyle yurtdışında bir konferansa katılmayla ilgili olarak bile akademisyenler şu anda oldukça güç durumdadır. Akademik zamla ilgili olarak kendilerine seçim öncesinde söz verilmişti Çalışma Bakanlığı tarafından, ama o söz de yine bir seçim vaadi olarak kaldı. Bu gerçekleştirilmemiş durumda, “Akademik Dayanışma Platformu” diye kendilerine bir grup oluşturduklar ve özlük haklarının takibini buradan yapmaya çalışıyorlar.

Akademisyenlerin düşük maaşlarının sadece araştırma yapamamaları, hayatlarını geçindirememeleriyle ilgili değil, yeni bu mesleği tercih edecek olan kişiler için de cazibesini kaybetmesi gibi bir sıkıntı yaşadığını düşünüyoruz. Gazi Üniversitesinde yapılan bir araştırmada öğretim elemanlarının yüzde 48’inin en büyük sorununun ücret sorunu ve hayatlarını geçindirme sorunu olduğunu söylüyorlar. Barınma sorunu öğrenciler için çok büyük düzeyde, ama özellikle genç akademisyenler için de sadece büyük şehirlerde değil, birçok şehirde çok sıkıntılı bir durum.

Son olarak ben kadın akademisyenlerin durumuyla ilgili olarak birkaç şey söylemek istiyorum. Yükseköğretim alanı Türkiye’de kadın ve erkek oranlarının birbirine en yakın olduğu, en eşit alanlardan bir tanesi, ama akademik kariyer devam ettiğinde bu oran kadın aleyhine bozuluyor. Şöyle söyleyebiliriz, yaklaşık yüzde 50 yüzde 50 doktor öğretim üyeliğinde ya da araştırma görevliliğinde kadın ve erkek oranları varken, profesör oranına geldiğimizde yüzde 65 oranında erkek, yüzde 34 oranında kadın akademisyen olduğunu görüyoruz. Bu aslında Anayasanın eşitlik ilkesi temelinde kadınlara pozitif ayrımcılık yapılmasını ya da erkeklere pozitif ayrımcılık yapılmamasını ve tedbirlerin bu yönde alınmasını gösteriyor. Bu yönde politikaların oluşturulması gerektiğini gösteriyor. Ayrıca siyasette olduğu gibi, üniversitelerde de kadınların temsil oranında çok büyük farklılıklar var.

Üniversitelerdeki rektör sayısı 208 üniversite içerisinde eğer birkaç günde değişmediyse toplamda 17, 208 üniversitenin sadece 17’sinde ve bunların çoğunluğu da aslında vakıf üniversiteleri, yani artık rektör atamaları seçimle yapılmıyor ve doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından yapılıyor ya, bunu da aklımızda bulundurarak sadece 17 gibi bir sayı olduğunu görüyoruz. Çünkü vakıf üniversiteleri kendi rektörlerini teklif ettikleri, mütevelli heyetinin teklif ettiği kişiler arasından Cumhurbaşkanı atıyor. Rektörlerin yüzde 8’i kadın, dekanların yüzde 17’si, 21 tane YÖK üyesinin sadece 2 tanesinin kadın olduğunu söyleyerek bu konuyu bitirmek isterim.

Bir başka sorun da idari destek kadrosu. Çünkü idari destek kadrosu olmadan üniversitelerde akademik ve bilimsel çalışmaların yürütülmesi çok kolay değil. Bu konuda da şu anda kadrolaşmayla ilgili olarak Türkiye’de eski ve nitelikli idari kadronun yerine yeni ve il teşkilatlarından getirilen kişilerin idari personel olarak üniversitelerde görev yapmaya başladıklarını görüyoruz. Bütün bunlar sadece öğrenciler için değil, akademisyenler için de Türkiye’de yaşamalarını zor duruma sokan, yurtdışında kendilerine kariyer aramalarının yolunu açan bir süreç oluyor. Bunu yapmamamız gerektiğini düşünüyorum. O nedenle bu toplantımızın da buna vesile olmasını diliyorum ve önemsiyorum.

PROF. DR. YÜKSEL TAŞKIN*CUMHURİYET HALK PARTİSİ İZMİR MİLLETVEKİLİ*

Aslında temel olarak bizim etrafında döndüğümüz kavram bana göre Alman filozofu Kant'ın aydınlanma tanımıdır, ama öyle kolay bir tanım değildir bu, öyle ben Kant'ın aydınlanma tanımını okudum, anladım, uyguluyorum demekle olacak bir iş değil. Çünkü herkesin her an kendisini sorgulamasını gerektiren bir tanımdır. Her babayiğidin, herkesin de harcı değil. Diyor ki Kant: "Aydınlanma aklın hiçbir otoritenin gölgesinde kalmadan işlevini yerine getirebilmesi. Bu otorite kimi zaman dini otorite olur, örgütlü bazı dini yapılar olur, bazen militarizm olur; bir tane otoriteye karşıyken öbürüne biat ederseniz olmaz. Tutarlılık gerekiyor" İşte Kant'ın bu aydınlanma tanımı aslında ideali olduğunu düşündüğüm bir tanımdır ve açıkçası çok da kolay bir tanım değildir. Buradan bir başka çizgi tam da bu aydınlanma tanımından bizi kamusal entelektüele götürüyor. Kamusal entelektüel kimdir? Çok basit, hangi disiplinden olursa olsun kamu yararını gözeten kişidir ve bu da görüldüğü kadar kolay bir şey değildir.

Bir örnek vermek istiyorum. Kamusal entelektüel denildiği zaman genelde şöyle anlaşılıyor: Ben bir sosyal bilimciyim. Nedense sanki bu kamusal entelektüel, kamu yararı için mücadele eden entelektüeller sanki sosyal bilimcilerden çıkarmış gibi çok çok yanlış bir algı var. Aslında üniversitedeki her disiplin, her alan kamusallıkla örtüşür. Biliyorsunuz fizikçi Oppenheimer kendi buluşlarından yola çıkılarak atom bombası yapılacağını bilmiyordu ve çok apolitik bir insandı. Atom bombasının yıkıcılığını gördükten sonra bu insan çok ciddi bir savaş karşıtı insana dönüştü, politikleşti. Mesleğinin özünde olan politizasyonu aslında kavramış oldu. Dolayısıyla bir fizikçi gördüğünüz gibi sosyal bilimci değil, bir kamusal entelektüel olarak savaş karşıtı bir bilinç geliştirdi ve kendi bilimsel bulgularının kötüye kullanılmasına, belirli güç odakları tarafından kötüye kullanılmasına karşı durdu. İşte tam da bizim peşinde olduğumuz ve kesinlikle bir nostalji olmasını kabul etmememiz gereken bilim insanı kimliği de budur. Efendim, eskiden çok güzeldi, böyle insanlar vardı diyerek biz bu defteri kesinlikle, ama kesinlikle kapatamayız. Çünkü görüyoruz ki içine girdiğimiz yeni bir çılgınlık çağı, kimileri çok rahat üçüncü dünya savaşından falan bahsediyor. Böyle bir çağda göreceksiniz ahlaklı, namuslu, kamusal ahlaklı olan bilim insanlarına yeniden çok, ama çok ihtiyaç olacak. Hiçbir şekilde bu kategori bir nostalji değildir.

Tabii burada temelde bu insanların, yani bizim olumlu gördüğümüz bu bilim insanlarının yaptığı iktidarın bilgisini üretmeyi reddetmektir. Yani güç odaklarının bilgisini üretmeyi reddetmektir, iktidarın bilinir kılınması için mücadele etmektir. Ne demek bu? Diyeceksiniz ki gecenin bu saatinde soyut konuşuyor bu arkadaş, çok basit bir örnek vereyim. İktidar nasıl bilinir kılınır? Dilovası kanser ovası diye bir deyiş duydunuz mu? Dilovası'nda çok fazla ortalamanın çok üzerinde kanser vakaları oluyordu. Bir profesör hocamız bu konuyu incelediği için hapis cezası aldı. Belki hatırlayanlar vardır, tam da yapması gerekeni yaptığı için, halk sağlığı bakımından kaygı duyduğu için, konuyu araştırdığı için, bilim insanı ahlakı ve namusuyla hareket ettiği için elbette ödüllendirilmeyecekti, elbette neyle sınanacaktı? Hapis cezasıyla ve

Türkiye böyle bir utancı yaşamış oldu.

Yine tanımaktan gurur duyduğum Kazım Koyuncu'yu biliyorsunuz, 30'lu yaşlarında kanserden kaybettik. Biz Doğu Karadeniz'de Kazım gibi çok sayıda arkadaşımızı niye kaybettiğimizi bilmiyoruz. Çünkü o tür kanserlere yol açan benim temelinde radyasyon, Çernobil'in olduğunu düşündüğüm konuyu bizim bilim insanlarımızın sistematik bir şekilde incelemesine izin vermiyorlar, ama bilim insanı kardeşim, burada bir sınır var, ben bu sınırın ötesine geçemem, geçersen fon alamam, geçersen ceza alırım diye düşünürse, işte o zaman tam da bu sınırların içerisinde kalır, tutuklu kalır, ama kamusal entelektüel bu sınırları tanımayan, bunları parçalayan kişidir. Geçenlerde öldü mü, ölmedi mi diye konuşulan Noam Chomsky de belki de bunun en görkemli tipik yaşayan örneklerinden bir tanesi, ama şunu reddediyorum: Bunların son demleridir, Chomsky de ölürse böyle bir insan modeli kalmayacak, falan diye yenilgi nostalgisini asla kabul etmediğini bir kere daha vurgulamak istiyorum.

Güç odakları diyoruz, yani kamusal entelektüelin kendisini yem etmemesi gerektiği, bilimsel faaliyetini yem etmemesi gerektiğini güç odakları, çok belli değil mi arkadaşlar? Yani sermayedir, devlettir, bazen dini otorite, örgütlü dindir, bütün bunlara karşı insanlar savunmasızdır. Bu insanların yanında işte bu bilginin olması lazım ki sıradan insanlar kendilerini koruyabilsin.

Başka bir örnek vereyim: Hayvan hakları savunucuları biliyorsunuz Milli Egemenlik Parkında konuşlanmaya çalışıyorlardı. Devletimiz biliyorsunuz çok derindir, hemen Milli Egemenlik Parkını kapattı. Ankara'nın en serin parkını kapattılar, biz de bu etkinliği burada yapıyoruz. Aslında orada yapmayı planlıyorduk. Yani dünyanın her yerinde Meclislerin etrafı kime açılır? Lobi gücü olmayan, para gücü olmayan, ama bir derdi olan yurttaşlara derler ki kardeşim, bu park senin serbest kürsü, en azından bu parkta kendini ifade et, değil mi? O insanlara tanınan bu alanın tanınmaması, kapatılmaya çalışılması bile benim güç odağı dediğimde neyi kastettiğimi çok, ama çok net bir şekilde gösterir. Peki, o gösteri yapan özel sektör öğretmenlerinin veya hayvan hakları savunucularının yanına kim gidiyor? Elbette bizler gidiyoruz, yani siyasetçinin de kamu yararını gözeten, kamu ahlakı olan cinsi var, özel güç odaklarına hizmet eden cinsi var. Emin olun, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gelen torba yasaların pek çoğunun arkasında belirli iş çevreleri var arkadaşlar, hatta belli bir holdingin X, işte adını vermeyelim, milletvekillerinden rica ettiği ve Meclise gelen yasalar var. Hani bunu Amerikan filmlerinde o ağızdaki puroyla o tipik hani karikatürize edilen kapitalistler vardır ya, çok da karikatür değil, Türkiye'de böyle bir şey yaşıyoruz. O zaman milletvekilinin de, entelektüelin de, üniversite hocasının da, öğrencinin de görevi nedir? Bunlara karşı halkı ve halkın çıkarlarını savunmak, yani çok da soyut bir şeyden bahsetmiyoruz.

Şimdi tabii bütün bunların yapılabilmesi için akademik özgürlük alanını korumak anlamında yüzlerce yıldır verilen bir mücadele var ve bu mücadeleyi sahiplenip, üzerine bir şeyler bina etmek gerekiyor. Tam da bu nedenle efendim, falanca hocalar bir bildiri imzalamış, bildirinin içeriğine katılmıyorum, keşke yapmasalardı, falan filan diyemezsiniz. Çünkü başka insanların sizden

farklı düşünme hakkı vardır. Onların hakkına sahip çıkmadığınız zaman da bir gün sizin de etrafınızın çemberle çevrildiğini görürsünüz. Tam da bu vesileyle şunu söyleyeyim: Türkiye’de Can Atalay’ın milletvekilliğinin teslim edilmediği Anayasasızlaştırma süreci tam da barış bildirisini imzacılarıyla başlamıştır. Belki daha önce başladı, ama bizimle yoğunlaştı. Neden, biliyor musunuz? Barış bildirisini imzalayanlar için Anayasa Mahkemesi kapı gibi bir karar çıkardı, dedi ki: “Bu fikir özgürlüğü kardeşim ve fikir özgürlüğü çok edici bazı kavramlar içerebilir, fikirler içerebilir” Yani biz insanları çok edebiliriz. Bu şu anlama gelmiyor: Her söylediğimizde mutlak haklıyız, her akademisyenin eleştirisi, her entelektüelin yaptığı eleştiri mutlak hakikat diye bir şey yok. Biz de yanılabiliriz, ama tartışarak yanılabilir olmamız gerekiyor. Dolayısıyla bizim barış bildirisini imzalayanların Anayasa Mahkemesi idareyi, kararları idareyi de bağladığı hâlde üniversiteye dönmememize çok güçlü direnç göstermediğimiz zaman sarı öküzü kaptırmış olduk. Aslında öküzün yavrularını daha önce kaptırmıştık, ama büyük bir öküzü de orada kaptırmış olduk. Böylece o Anayasasızlaştırma süreci adım adım Can Atalay’ın milletvekilliğinin tanınmadığı Anayasasızlaştırmaya kadar gelmiş oldu. Yani o zaman barış bildirisini imzacılarına sahip çıkılabilseydi daimi bir şekilde belki Can Atalay’ın alanı çok daha geniş olacaktı.

Akademik özgürlüklerle ilgili bir birikimden bahsettim. Çok insan bu yüzden yandı, yakıldı, kavruldu, öldürüldü, ezildi, sakatlandı, ama sonuçta bize Anayasamıza dahi giren bir akademik özgürlük alanı bırakıldı. Çiğneniyor olabilir, tanınmıyor olabilir, ama orada duruyor. Bir tane örnek vereyim. 12. yüzyılda Fransız filozof Pierre Abelard diye bir vatandaş var. Aslında Aristocu bir adam, o kadar radikal değil. Sağda solda Aristocu fikirler savunduğu için din insanları, dinî kesimin eleştirisini alıyor. Diyorlar ki bu adam çok konuşuyor, Krala şikâyete gidiyorlar. Kral da diyor ki: “Bu arkadaşın, bu filozofun Fransız topraklarında ders vermesini yasaklıyorum” Abelard da öyle mi diyor, ağaca çıkıyor. Öyle ya topraklarda ders vermesi yasak, ağaca çıkıyor, ama onun peşinde hep öğrenciler var, meraklı insanlar var. Yasak büyüldür ya, yasaklanan kişiler büyüldür ya peşinde hep birileri var. Ağaçtan ders veriyor. Bu sefer başka bir kural çıkıyor kanun, güç sahipleri kanun çıkarmayı da becerir biliyorsunuz. Diyorlar ki: “Fransız ağaçlarında ders vermesi yasak” Bu sefer gidiyor, bir kayıkta ders vermeye başlıyor. Yani buradaki esas mesele burada gülelim, mizah yapalım değil, bu şahsın bu faaliyetten taviz vermemek için her yolu denemesi. İşte bütün bu çabalarla bugün akademik özgürlükler meselesinde bir alanımız var. En azından çiğnense dahi meşru sayılan, Anayasal bazı güvencelere sahip olan bir alanımız var ve bu olmadığı zaman da üniversitenin hiçbir tadı yok.

Bu açıdan baktığınızda Türkiye’de üniversiteler hiçbir zaman çok da gelişmiş, çok da mükemmel yerler olmadılar. Sadece bazı eleştirel cepler oluşmuştu biliyorsunuz. Örneğin, SBF, Siyasal Bilgiler Fakültesi, ODTÜ, işte Boğaziçi, yani böyle alanlarımız vardı ve bütün bunlar, bu alanlar ama çok iyi öğrencilerle kendilerini koruyorlardı. Bu barış bildirisini meselesinin sadece barış bildirisine ilgili olduğunu düşünenler o zamanlar söylemeye çalışıyorduk, çok büyük yanlışlı içindelerdi. O zaman söylemeye çalışıyorduk, amaç aslında Türkiye’de

siyasal bilgiler fakültelerini tasfiye etmekte. Yıldız, Marmara, Ankara, ODTÜ, vesaire bütün buralardaki, yani ODTÜ bir soruşturma açmadı, ama amaç bu eleştirel birikimi yok etmekte ve o konuda epey mesafe aldıklarını düşünüyorum. Dolayısıyla barış akademisyenlerinin akademiye dönme mücadelesi, Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlar, idare mahkemeleri, Eğitim-Sen'in ısrarla bu işi mahkemeler hukuk sürecinde taşımaya çalışması sanmayın ki sadece o insanları ilgilendiriyor. Sınır ihlali yapan, toplumumuzun belki şok olacağı konuları gündeme getiren, ısrarla tabu alanına çevrilmek istenen, ama tabu olduğu zaman birilerinin canının yandığı konuları ısrarla tartışmaya açan bu alanı korumamızın herkes için faydalı olduğunu bildiğimiz için aslında barış akademisyenleriyle ilgili mücadelenin bütün Türkiye akademisiyle ilgili olduğunu unutmamız gerekiyor.

Tam da benim mezun olduğum ve mezun olmaktan gerçekten gurur duyduğum yanlış anlaşılmasın, bir şovenizm içinde değilim, en iyi üniversite burası, öyle değil, demin ceplerden bahsettim, çok iyi kurumlardan bahsettim. Bu kurumlardan, çok iyi kurumlardan bir tanesi de aslında Anadolu liseleri idi. Yani sadece bir yere odaklanan bir şovenizm içinde değilim. Boğaziçi şöyle böyle, tam aksine arkadaşlar, Boğaziçi Üniversitesi Türkiye eğitim tarihinin en uzun mücadelesini veriyor ve bunu yaparken de adım adım hocaların ben gördüm, ben orada hoca değildim, Marmara'dan şutlandım ben, Boğaziçi Üniversitesi hocalarının adım adım bütün Türkiye akademisiyle ne kadar dertlendiklerini, ne kadar güzel projeler ürettiklerini, ÜNİVDER üzerinden ne kadar iyi şeyler yaptıklarını gördüm. Yani bir Boğaziçi'ndeki o haksızlık üzerinden bütün Türkiye akademisiyle ilgili düşünce üretmeye başladılar. Nasıl bir rektörlük dediler, nasıl bir dekanlık dediler, nasıl bir akademi dediler. Dolayısıyla Boğaziçi Üniversitesi için lütfen, ama lütfen burada belki içimizde bizi dinleyen arkadaşlardan şöyle bir düşüncesi olan vardır: Boğaziçi böyle elitist bir yer, fildişi kule, falan katiyen değil arkadaşlar, Boğaziçi Üniversitesi benim gibi işte orta hâlli veya mütevazı gelir grubundan gelen köylü çocuklarının vesaire gidip çok iyi eğitim aldıkları, kamusal bir sorumluluk veren, kamusal bir eğitim veren, kamusal bir ahlâk veren tam bir kamu üniversitesiydi. Kesinlikle elitist bir üniversite değildi ve ben mesela, kendi etrafıma baktığımda yine nostalji yaptığımı sanmayın, bunları anlatmamın amacı şahsi geyik veya nostalji değil, biz bu durumları dirilteceğiz. Öyle bir iddiamız var, ondan dolayı sahip çıkmamız gereken şeyleri anımsatmaya çalışıyorum. Hafızayı canlandırmak en önemli güçlerden bir tanesi. Boğaziçi Üniversitesinde benim etrafımdaki arkadaşlarımın neredeyse çoğu memur çocuğuydu ve Anadolu lisesi mezunuydu. Ben söylemesi ayıp düz lise mezunuydum. Bakın, ifadeye bakın, düz lise, yani oradan gelmişim oraya ve orada eğitim şansını bana veren bütün bu kamusal eğitim birikimi, bütün bu özverili öğretmenler, TÖBDER'liler, Eğitim-Sen'liler, onların özverileri, onların sürgünlere rağmen eğitimde bizlere bir şey vermek için çabalamaları sonucunda ben de böyle bir üniversiteye girebilirdim. Kendi üzerimden anlattığım şey aslında benim şu andaki gençlerin de yaşamalarını istediğim bir şikâyet. Ben böyle bir şansa sahip olduysam, şimdiki lise mezunu gençler de bu şansa sahip olsunlar istiyorum. O nedenle

Boğaziçi bir kamusal üniversite tecrübesi olarak değerliydi. ODTÜ hâlâ öyledir bütün her şeye rağmen, Ankara Üniversitesi öyledir, Marmara Üniversitesinin bazı cepleri öyledir. Bazı kurumlarımız öyledir ve bütün bunların hepsinin sahiplenilmesi ve çok daha ileriye taşınması gerekiyor.

Şimdi Boğaziçi Üniversitesiyle ilgili başka bir şey söyleyeyim. Bir üniversite sadece dersliklerden ve hocalardan ibaret değildir. Yine nostalji olsun diye söylemiyorum, bir yere başlayacağım, sınırsız bir kulüp özgürlüğü vardı Boğaziçi Üniversitesinde, yani istediğimiz kulübü kuruyorduk, kimse karışmıyordu ve biz bu kulüpler üzerinden tartışarak örneğin, siyasal içerikli kulüpler kurmak, her türlü kulüp kurmak ve bütün istediğiniz herkesi bakın, Türkiye’de kimi istiyorsak örneğin, vicdani retçi bir vatandaşı merak ediyoruz, çağırıyorduk. Örneğin, ben üniversite öğrencisi olarak kafam çok fena karıştı. Bir hocamız çok Kemalist’ti, öbürü Kemalizm’e çok eleştirel bakıyordu, birisi Kürt meselesine çok açıktı, öbürü çok kapalıydı. Peki, biz ne yapıyorduk? Herkesi üniversiteye çağırıp dinliyorduk anlamak ve fikir oluşturmak için ve kimse de bize demiyordu ki şu şahsı çağırma, o devlet düşmanı, millet düşmanı, falan filan, sadece şiddetle arasında mesafe koymayan kişileri çağırmanın, gerisi herkes gelebilir diyorlardı ve biz kendimizi kampüs, yani eğitim kurumları, derslikler dışında bu şekilde geliştirebiliyorduk. Bunu da şuraya başlayacağım: Daha sonra ben Boğaziçi’nden Marmara Üniversitesine geçip hoca oldum. Bu ekolü uygulamaya çalıştım, tam dört defa atılmayla tehdit edildim. Dördüncüde de atıldım. Yani bunu da yine şahsi bir mesele gibi düşünmeyin, Marmara Üniversitesinde şöyle şeyler oluyordu: 15 tane elinde satırlı vatandaş bir tane Kürt gencini veya solcu genci kovalıyorlardı, yaralıyorlardı. Peki, soruşturma kime açılıyordu sizce? Yaralanan arkadaşta açılıyordu. İşte böyle bir kurumda biz özgür düşünce olsun diye, kulüp hayatı canlansın diye uğraşıyorduk, ama asla buna olanak tanımıyorlardı. Kim rektör olursa olsun Marmara Üniversitesinde şöyle bir zihniyet vardı: Öğrenci vesayete ihtiyacı olan kişidir, özgür iradesiyle rahat bırakırsak gider saçmalar. Yani olmadık işler yapar, aman onun üzerinde kontrolümüzü eksik etmeyelim. Bu bir bakış açısıdır. Birazdan arkadaşlar konuşacak, öbürüyse çelişerek, hata yaparak gelişmesine, böyle bir pedagojiye olanak tanıyan ikinci bir anlayış vardır ki bu çok doğrudur. Bu aslında akademik özgürlükler için de olmazsa olmazdır. Hata yaparak, yanılarak, yanlışlanarak, başkasıyla tartışarak daha ileri bir aşamaya gidilebileceğine olan inanç zaten akademik özgürlüklerin temelindedir diye düşünüyorum. Yani ben burada Boğaziçi Üniversitesini anlatırken, Marmara Üniversitesi anlatırken hep daha iyi bir kurumu nasıl oluştururuz üzerinden bir kaygıyla anlatıyorum.

Arkadaşlar, biz iktidara geldiğimizde bugünün koşullarını dikkate alarak fen liseleri, Anadolu liseleri gibi çok çok iyi liseleri, modelleri kuracağız. Bunları yeniden yeşerteceğiz, bunlara çok iyi öğretmenleri nasıl yetiştireceğimize dair fikirlerimizi şu anda oluşturuyoruz zaten. Yani biz şöyle yapmıyoruz arkadaşlar, soyutlama, soyutlama, soyutlama, işte mangalda kül bırakmayan bir kamyon konuşma, peynir gemisiyle... Hayır, tam tersi biz bu lise modelini günümüz koşullarında insanlara nasıl seçenek hâline getirebiliriz, bu liselerde nasıl nitelikli öğretmen olabilir, nasıl bir sahici akreditasyon sistemiyle? Bakın,

bugün Türkiye’de 1 milyonun üzerinde para verdiğiniz liseler var, üniversite çok daha ucuz, dünyanın tam tersi bir yapılanma var. Ben paralı eğitimi savunduğum için söyleyemiyorum, yanlış anlamayın, ama lisenin 1 milyon olduğu yıllık bir yerde üniversitenin böyle olduğu bir sistem yok. Çok şımarдық biz bu konularda, yani 1 milyon verdiğiniz yer iddia ediyorum, nitelikli bir akreditasyon sistemi olsa nal toplar. O 1 milyon verilen okulların çoğu çok iyilerini tenzih ediyorum, iyi okullar vardır, ama aslında şunu söylüyor: “Ben sana sınıfsal bir kimlik satıyorum” diyor. Yani ben sana bir sınıf kimliği satacağım, bana 1 milyon vereceksin yılda, sonra sen böyle sıradan insanlarla karışmayan, onlarla aynı yerde yemek yemeyen, Türkiye’de de fazla yaşayabilecek olanak bulamayan, Türkiye’de nefesim daralıyor, sıkılıyorum burada deyip Batı’ya kapağı atacak kişiler olarak belki kurguluyorlar. Batı’ya zorunlulukla gidenlerden dolayı eleştiri yapmıyorum. Yani o politik ve ekonomik göçle ilgili benim bir eleştirim yok, ama söylediğim şey şu: Bu okullarla ilgili doğru düzgün bir akreditasyon sistemi kuracağız. En nitelikliyi en niteliksizden sahici bir şekilde ayırt edecek bir sistem kuracağız ki gidip saçma sapan yerlere de insanlar 1 milyon, 800 bin lira falan vermesinler. Zaten biz kamusal eğitimi savunuyoruz. Dolayısıyla işin geldiği bu bütün alanlara, bu paralı eğitim rezilliğine, parası olanın iyi eğitim aldığı ben demin ne dedim? Bir köylü çocuğu olarak çok iyi bir kamusal eğitim aldım dedim. Bunu nostalji yapmak için söyleyemiyorum dedim. Bu paralı eğitim mevzuunu çocuğunu kreşe vereceksin, dünya kadar para, çocuğunu ortaokula göndereceksin, dünya kadar para, çocuğunu lise, böyle bir şey olamaz arkadaşlar, bu ülke bunu kaldıramaz. Kendisine solcu diyen, kamu ahlakını gözetemeyen insanlar bu sisteme kendilerini yem edemez ve reel politik adına böyle bir sistemi asla savunamaz. O zaman ne yapacağız arkadaşlar? Beğenmiyorsan kardeşim, seçeneğini yaratırsın. Hatta iddia ediyorum, biz tembel insanlarız maalesef, çok konuşuruz, inşacı değiliz. Muhalefetteyken bile alternatif kurumlarımızı yaratmalıydık arkadaşlar, muhalefetteyken bile biz kendi kreşlerimizi, alternatif kurumlarımızı yaratmalıydık. Çok konuşuyoruz, konuşmayı çok seviyoruz. Ben hayatımın belli bir döneminde şöyle bir idrake vardım: Ya dedim, biz burada konuştuk, ama nasıl bir karar aldık? Eyleme dönük, pratiğe dönük, inşaya dönük hiçbir karar alamadan benim 12 yılım böyle bir siyasal politizasyonla geçti. Şimdiyse inşayla, somut bir şeyle bitmeyen hiçbir şeye tahammülüm yok. Tam da bu anlamda iktidar da olsak, muhalefet de olsak inandığımız hayatı şimdiden inşa etme anlamında bir hevesimiz yoksa biz arkadaşlar, verili sisteme yem oluruz. Bu konuda hepinizin dikkatini bu konuya çekmek istiyorum.

Akademik özgürlük dediğiniz yerde YÖK denilen bu çok klişe algılanacak, ama iliklerime kadar hissediyorum, YÖK’ün olduğu bir yerde akademik özgürlük, falan olmaz. Şu andaki YÖK Başkanı, Meclis’te yakaladım onu, hemen böyle eleştirilerimi sıraladım. Adam şok oldu, alışık değil çünkü. Neden? Onlar şeffaflığa, denetlenmeye açık insanlar değil ki o bir komiser, onu Cumhurbaşkanı atamış oraya, o arkadaşımızın şöyle bir işlevi var: Örneğin, bir insanın rektör olarak atanması söz konusu, bu arkadaş gidiyor Erdoğan’a diyor ki menfi, müspet. Yani 70’li yılları bilenler bu kavramları bilirler. Menfi, müspet; yani bizden yana, bizden yana değil. Yani YÖK Başkanı bu işlerle uğraşiyor. Neden? Çünkü onu siz seçmediniz, Erdoğan atadı, o da ona sorumlu hissediyor. Bizim idealimizdeyse zaten YÖK diye bir şey olmayacak,

Koordinasyon Kurulu olacak. Üniversiteler arası kurul çok daha yetkili olacak. Dolayısıyla biz YÖK Başkanı'nın bugün ben kendisine bakarak söyledim, ilgilenmemen gereken ne kadar detay varsa ilgileniyorsun, ilgilenmen gereken ne kadar iş varsa örneğin, Boğaziçi Üniversitesinde insanlar mahkemeleri kazanıyor, mahkemenin pratikte bir uygulama alanı yok. YÖK çünkü topa girmiyor. Yani YÖK neyle ilgilenmemesi gerekiyorsa ilgileniyor. Örneğin, vakıf üniversitelerinin metrekaresiyle ilgileniyor. Metrekare başına yüksek lisans, doktora programı açmayla ilgileniyor, ama neyle ilgilenmiyor? Akademik özgürlüklerle ilgili hiçbir yaptırımı yok. Dolayısıyla YÖK'ün olduğu hiçbir yerde üniversite özgürlüğü ve özerkliği asla olamaz.

Son olarak şunu söyleyeyim: Bir rektör vardı ya Tanrı kral, rektörler Tanrı kral. Rektörden profesörlük alacağım diye el etek öptüğümüz, yani pek çok insanın bu muhtaç olduğu hâlden çıkış çok basittir: Bütün yetkiler ve sorumluluklar rektörlerden dekanlara, bölüm başkanlarına, senatolara dağıtılacaktır. Dolayısıyla bunu yaptığımız kimse rektör olmak için birbirini ezmeyecek ve Tanrı kral denilen rektörlerden de üniversiteyi kurtaracağız. Yani eğer samimi bir şekilde siz tek adam sistemini üniversiteden sökmek istiyorsanız yapılacak her şey bellidir.

Arkadaşlar, saatlerce, günlerce konuşup iktidara hazırlamamız gerekiyor. Bu saatte sizi burada gördüğüm için umutlandım. Çok çabuk gaza gelen bir insanım, ama gazımı da sürdürebiliyorum. Devamlı mücadele edeceğiz, alternatifini inşa edeceğiz, Türkiye'yi bu çukurdan kurtaracağız. Gençlerimiz aynı Çin'in yaptığı gibi bakın, Türkiye'den yurtdışına giden gençlerin gittiği üniversitelerde yurtdışında iyi kurumlarda burslarını ödeyeceğiz. Gelecekler, bu ülkede çalışacaklar ve Türkiye bu çukurdan mutlaka, ama mutlaka bizler sayesinde kurtulacak.

PROF. DR. UĞUR TEKİN*

ÜNİVDER TEMSİLCİSİ, EGE ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ

*Prof. Dr. Uğur Tekin son anda gerçekleşen bir aksilik nedeniyle etkinliğe bizzat katılmadığı için iletildiği bilgi notu Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkez Eğitim Uzmanı Dr. Gamze Çetinkaya Aydın tarafından aktarılmıştır.

Merhabalar herkese, ben aslında bugün arkadaki görünmez ekipte kalacaktım, ama aktarıldığı gibi Uğur Hocamız gelemediği için onun metnini aktarmak üzere buraya çıktım. Hazır çıkmışken de Uğur Hocamızın metninde bahsettiği iş güvencesizliğini birebir deneyimlemiş, yüksek lisans ve doktora boyunca araştırma görevlisi olarak çalışmış eski bir 50/D'li olarak mezuniyetimden sonra adına özel, şahsına özel bir kadro açılmamış eski bir araştırma görevlisi olarak buradan tüm 50/D'li arkadaşlarımı ve araştırma görevlisi arkadaşlarımı selamlamak isterim, burada olduğunuz için teşekkür ederim.

"Sayın Uğur Hocamızın temsilcisi olarak katılacağı Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği 1989 yılında öğretim elemanları arasında dayanışmayı sağlamak ve yükseköğretimin özgürce yeşereceği bir ortam için faaliyet göstermek amacıyla kurulmuştur. Dernek 35 yıldır öğretim elemanları arasında dayanışma ve birlik sağlamak, hak ve çıkarlarını savunmak, bilimsel ve sanatsal çalışmalara özendirme, özgür, demokratik ve özerk üniversite ilkesi çerçevesinde savunuculuk yapmaktadır.

Güncel YÖK verilerine göre Türkiye'de toplam 208 üniversite vardır. Bunların 129'u devlet üniversitesi, 75'iye özel üniversitedir. Yükseköğretim Kanunu hem devlet hem de vakıf üniversitelerini bilimsel özerkliğe sahip kamu tüzel kişileri olarak tanımlıyor. Ancak bu hukuki tanım Türkiye'deki fiili durumla örtüşmüyor. Üniversitenin kamusal niteliği de, özerkliği de siyasi baskılar ve neoliberal ekonomi politikaları karşısında tehdit altındadır. Demokratik hak ve özgürlüklerde son 20 yıldır yaşanan gerileme üniversitelerin kurumsal yapısına yansdığı kadar akademisyenlerin özlük haklarında ve çalışma koşullarında da gerilemeye yol açmış durumdadır. Bir yandan akademik özgürlükler ve bilimsel özerklik aşılırken, diğer yandan da bir çalışma alanı olan akademide farklı iş sözleşmeleri ve uygulamalarla iş güvencesi ortadan kalkmakta, çalışma hakkının önemli bir ilkesi olan eşitlik ilkesi de gerilemektedir.

Üniversite fikri kamu yararına hizmet üzerine kuruludur. Ancak günümüzde bu fikirden giderek uzaklaşmaktadır. Yükseköğrenim bir tüketim malına, öğrenciler müşteriye, öğretim elemanlarıysa iş güvencesi olmayan kötü çalışma koşullarına sahip çalışanlara dönüşüyor. Bu dönüşümün üç boyutundan bahsetmek mümkündür. Birincisi, akademik özgürlüklerin gerilemesi sonucunda öğretim elemanlarının iş güvencesinin kalmaması, ikincisi, üniversitelerin ticarileşmesi sonucunda iş güvencesinin ortadan kalkması, üçüncüsüye, vakıf üniversitelerindeki güvencesiz, eşitsiz ve ağır çalışma koşullarıdır.

Akademik özgürlüğün yok olması sonucunda iş güvencesizliği artmıştır. Akademik özgürlüklere yönelik saldırı özellikle 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasındaki olağanüstü hâl döneminden beri yoğunlaşmış durumdadır. Öğretim elemanları çalıştıkları üniversitelerdeki akademik işleyişe ilişkin eleştirileri nedeniyle disiplin ve adli soruşturmalara maruz kalabiliyor. Özellikle doktor öğretim üyesi ve araştırma görevlisi kadrolarındaki öğretim elemanları kurumsal işleyiş hakkındaki düşüncelerini dile getirdikleri takdirde sözleşmelerinin yenilenmemesi tehdidiyle karşı karşıya kalıyor. Kurumlarındaki akademik işleyiş eleştiren öğretim elemanlarının doçentlik ve profesörlük atama ve terfileri üniversite yönetimleri tarafından keyfi şekilde uzun sürelerde ertelenebiliyor. Akademik özgürlüğün önemli bir unsuru olan ifade özgürlüğü de askıya alınmış durumdadır. Barış akademisyenlerinin deneyimleri bunun en önemli örneğidir. Ticarileşen üniversitelerde iş güvencesi ortadan kalkmış ve çalışma koşulları ağırlaşmıştır.

Devlet üniversitelerinde araştırma ve öğretim görevlileri ve doktor öğretim üyelerinin istihdamı güvencesiz bir yapıdadır. Görev tanımında olmayan iş yükleri, mobbing vakaları ve sözleşmelerin yenilenmemesi tehdidi akademik kariyerinin başlangıcında olan öğretim elemanlarını olumsuz etkilemektedir. Vakıf üniversitelerindeyse benzeri sorunlar tüm akademik ünvanlardaki öğretim üyelerini etkilemektedir. Görev tanımı dışındaki idari işlerde çalıştırılma, ücretlendirilmeyen fazla mesaiye zorlanma, mobbing, zorbalık ve yıldırma, pandemi döneminde tam zamanlı çalışanların ücretsiz izne çıkarılması çok yaygın olarak vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenlerin karşılaştıkları hak ihlalleridir. Vakıf üniversitelerinde öğretim elemanları devletteki meslektaşlarına göre daha çok ders vermekte ve daha çok öğrenciye danışmanlık yapmaktadır. Bu durum YÖK verileriyle belirlenmiştir.

Devlet üniversitelerinde birinci ve ikinci öğretimde toplam 1 milyon 643 bin 226 öğrenci kayıtlıyken, bu sayı vakıf üniversitelerinde 738 bin 54'tür. Ancak öğretim elemanlarının sayısına baktığımızda vakıf üniversitelerinde toplam 29 bin 827, devlet üniversitelerindeyse 152 bin 649 öğretim elemanının çalıştığını görüyoruz. Devlet üniversitelerinde her öğretim elemanına 12 öğrenci düşerken, vakıf üniversitelerinde her öğretim elemanına 25 öğrenci düşmektedir.

Devlet, vakıf üniversitelerinin çalışma hakları arasında da eşitsizlik vardır. Anayasada ve Yükseköğretim Kanununda bütün üniversitelerin kamu yararına çalışan kamu tüzel kişileri olarak tanımlandığını söylemiştik. Ancak buna rağmen devlet üniversiteleriyle vakıf üniversiteleri arasında çalışma koşulları ve hakları eşit değildir. Vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanları 4856 sayılı İş Kanununa tabiyken devlet üniversiteleri çalışanları 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa tabidir. Vakıf üniversitesi çalışanlarının disiplin kovuşturmaları, atamaları ve yükseltmeleri ise Yükseköğretim Kanununa göre yapılmaktadır. Diğer bir deyişle vakıf öğretim elemanlarının meslek tanımı bakımından devlet üniversitesi akademisyenlerinden bir farkı yokken, iş sözleşmeleri bunu göz ardı etmektedir.

Vakıf üniversitelerinde öğretim elemanlarını etkileyen önemli bir sorun devlet üniversitelerinde aynı ünvanlardaki meslektaşlarına kıyasla genel olarak daha düşük ücret almalarıdır. Yükseköğretim Kanununda 2020 yılında yapılan değişiklikle vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarına devlet üniversitelerinde çalışan akademisyenlerden daha düşük ücret ödenemeyeceği hükme bağlanmıştı. Ancak aradan 4 yıl geçmesine rağmen bu kanun hükmüne uymayan birçok vakıf üniversitesi vardır ve sorun bunlarla da bitmemektedir. Son yıllarda Anadolu ve İstanbul'da bazı vakıf üniversitelerinde maaş ve diğer ücretlerin aylarca ödenmediği durumlar yaşanmıştır. Öğretim elemanları ve idari personel aylarca ücret almadan çalışmak zorunda bırakılmıştır. Vakıf üniversitelerindeki öğretim elemanları İş Kanununa tabi olarak çalıştıkları için iş güvenceleri yoktur. İş sözleşmeleri İş Kanununa göre süreli olarak yapılmaktadır. Öğretim elemanları bir kamu görevi olan eğitimi sektöre uğratacak şekilde ve gerekçesiz olarak işten çıkarılabilmektedir. YÖK'ün vakıf üniversitelerinde yaptığı denetimlerde bu hak ihlallerine göz yumulmaktadır.

Vakıf üniversitelerinde akademik sömürünün en kötü örneğini kısmi zamanlı öğretim elemanlarının durumu oluşturmaktadır. Bazı vakıf üniversitelerindeki kimi eğitim programlarında ders saati ücretiyle kısmi zamanlı çalışan akademisyenlerin ya da misafir öğretim üyelerinin sayısı kadrolu öğretim üyelerinden bile fazladır. YÖK tarafından meslek elemanı olarak bile tanınmayan bu akademisyenlerin hiçbir iş güvencesi yoktur ve yoksulluk sınırının altında ücretler almaktadırlar. Vakıf üniversiteleri kısmi zamanlı akademisyenlerin emeğini sömürerek birçok ön lisans ve lisans programını ayakta tutmakta ve para kazanmaktadır.

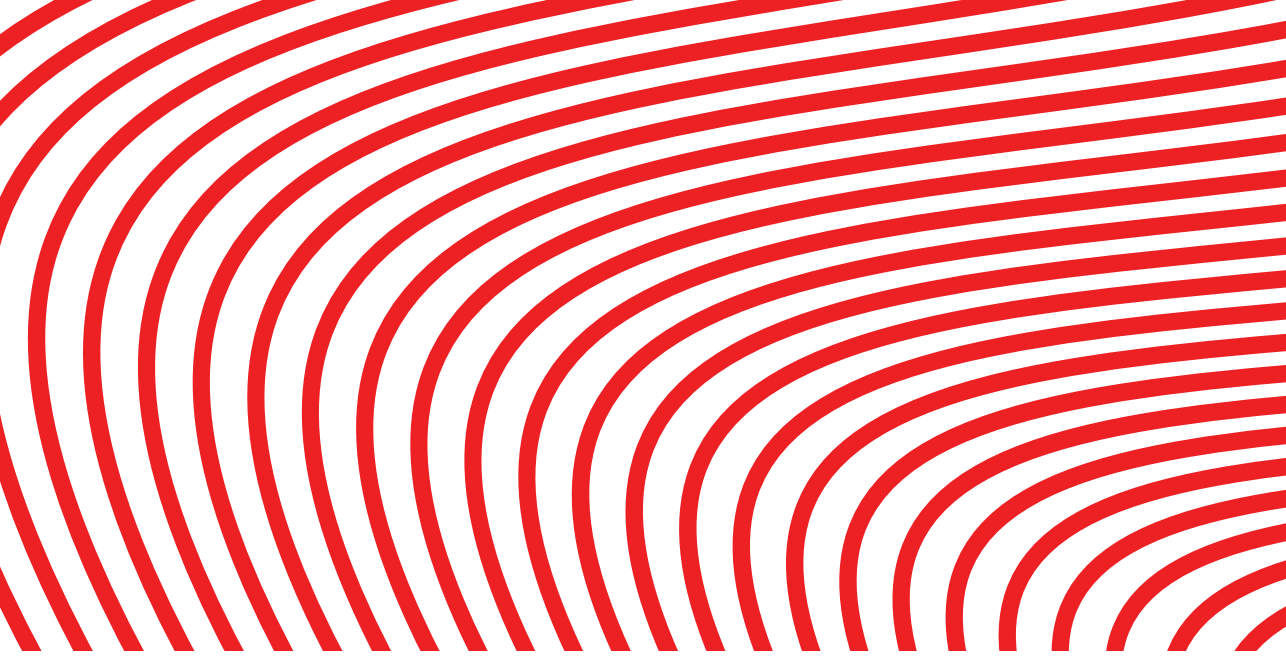
Devlet ve vakıf üniversiteleri arasındaki eşitsiz durum öğretim elemanlarının örgütlenme özgürlüğünün etkin olarak kullanılmasında da kendini göstermektedir. Devlet üniversitelerinde kamu çalışanları sendikaları örgütlenirken, görülen iş kamu görevi sayılmasına rağmen yakın zamana kadar vakıf üniversitelerinde kamu sendikalarına üye olmak mümkün değildi. 2022 yılında Eğitim-Sen'in açtığı davada alınan kararla üyelik hukuken mümkün hâle geldi. Ancak hâlihazırda sadece İstanbul'daki bir vakıf üniversitesinde Eğitim-Sen'e üye olabilmiş öğretim elemanları mevcuttur. Öte yandan 10 numaralı ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar işkolunda faaliyet gösteren Özel Öğretmenler Sendikası, Sosyal İş ve Birlik Sendikasının bazı vakıf üniversitelerinde üyeleri vardır. Ancak işkolunun çok geniş olması nedeniyle bu sendikaların üniversitelerde öğretim elemanlarını kapsayacak şekilde toplu sözleşme yetkisi alması oldukça güçtür. Üniversite sisteminin geneline bakıldığında devlet üniversiteleri dâhil sendikalılık oranının çok düşük olduğu ve toplu sözleşme hakkının fiilen kullanılmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak Türkiye'de demokratik haklar ve özgürlükler ve çalışma koşullarında son 20 yılda yaşanan gerileme bir kurum olarak üniversiteyi ve öğretim elemanlarını oldukça olumsuz etkilemiştir. Hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde akademik özgürlüklerin saldırıya uğraması iş güvencesini de ortadan kaldırmaktadır. Buna ilaveten neoliberal ekonomik

politikalar yükseköğretimi tüketim malına, üniversiteleri de ticarethanelere dönüştürmüştür. Neoliberalleşmenin en somut hâli özel üniversiteye dönüşmekte olan vakıf üniversitelerinde görülmektedir. Kamu hizmeti görmekten giderek uzaklaşan bu kurumlarda çalışan öğretim elemanlarının iş güvencesi yoktur. Devlet üniversitelerindeki meslektaşlarıyla aynı özlük haklarına sahip değildirlir. Eşit ücret alamamakta, ağır iş yükleriyle boğuşmakta ve kimi zaman ücretlerini bile alamamaktadırlar.

ÜNİVDER üniversitelerin kamu yararı için çalışan kamu kurumları niteliğine tekrar kavuşturulmasını, bütün öğretim elemanlarının kamu çalışanı olarak kabul edilmesini talep etmektedir. İş güvencesi olmadan özgür üniversite olamaz. Akademik özgürlükler ve eşit çalışma koşulları sağlanmadan bilimsel bilgi ve nitelikli yükseköğrenim gerçekleştirilemez.”

15. OTURUM

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DURUMU

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

*CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ*

ÖĞrenciler aslında üniversitenin hem yararlanıcısı hem geleceğe taşıyıcısı, dolayısıyla bu oturumda da üniversite öğrencilerinin sorunlarını konuşacağız. Gündüz bana sordular “öğrenciler konuşmayacak mı” diye, ben de “konuşmayacak olurlar mı, herkes konuşacak, sivil toplum konuşacak, sendikalar konuşacak, akademisyenler konuşacak, elbette öğrenciler de konuşacak” demiőtım. Hepinize çok teşekkür ediyoruz.

PROF. DR. ARMAĞAN ERDOĞAN

CUMHURİYET HALK PARTİSİ PARTİ MECLİSİ ÜYESİ

Biz bir yandan az önce Yüksel Vekilimiz ve Hocamızın söylediği gibi Cumhuriyet Halk Partisi'nin eğitim ve yükseköğretim politikalarını belirlerken, bir yandan da günlük mücadele vermeye çalışıyoruz. Bu politikaları belirlerken sivil toplum kuruluşlarından, ilgili akademisyenlerden, uzmanlardan yararlanıyoruz, öğrencilerden de yararlanıyoruz. Onlarla ilgili de oluşturduğumuz çalışma grupları var. Çünkü onların görüşlerini almaksızın yapacağımız politika önerileri ya da geliştireceğimiz stratejiler yetersiz kalacak, tam olmayacak.

Üniversite öğrencileri ne durumda? Yani bunu ne kadar önemsiyoruz, biz ne kadar önemsiyoruz, hükûmet ne kadar önemsiyor, karar vericiler ne kadar önemsiyor? Bizim bir öğrenci topluluğumuz var, az önce de söyledim. 7 milyonu aşkın bir yükseköğretim, önceki kademeleri saymayacak olursak, bu öğrenciler hayatları boyunca üniversiteyi hedefleyerek hem aileleri inanılmaz bir emek, çaba, masraf, zaman ayırırlar dünyanın hiçbir yerinde olmayan bir şekilde, hem öğrenciler hayatlarının en güzel zamanlarını sınav ve test çözerek geçirmek durumunda kalıyorlar. Sonra üniversiteye giriyorlar, ama üniversitede ne durumdalar bu öğrenciler? Biraz bunu anlamaya çalışmak istedik ki politikalarımızı doğru oluşturabilelim. O nedenle de bu oturumu iki bölümden oluşturduk: Birinci bölümünde bizler konuşacağız, ama ikinci bölümünde onlar kendi kendilerinin sorunlarını dile getirmiş olacaklar.

Dünyadaki üniversiteleri düşünelim, Türkiye'deki üniversiteleri düşünelim, bir üniversite ne ister? Genel araştırmalardan ortaya çıkan sonuç; dünyadaki üniversiteler nitelikli mezunlar vermek için çabalar. Yani mezunları iyi olsun, nitelikli olsun ister. Peki, öğrenciler ne ister, niçin üniversiteyi tercih eder? Yani üniversiteye gitmek bir son dönemde daha fazla tartışma konusu oluyor, bir gereklilik, bir zorunluluk mudur, üniversite neyi kazandırıyor ki bu kadar üniversiteye girmek için çabalıyorlar? Kişisel, entelektüel gelişim, bilgi, beceri ve yetkinliklerini artırmak ve mesleki bir bilgi edinmek için üniversiteyi tercih ediyorlar. Tabii bunun ne kadarını alabiliyorlar konusu özellikle ülkemiz için ayrı bir soru işareti.

Peki, ülkeler bu konuya para ayırırken, kaynak ayırırken, kurumlarının yapılandırmasını buna göre yaparken ülkeler bunu niçin yapıyorlar? Yükseköğretimden ülkeler ne bekliyorlar? Aslında yükseköğretim üzerinden bugün Genel Başkanımız da söyledi, bizden önceki ekonomi oturumundaki konuşmacılar da söylediler, orta gelir tuzağından kurtulmak için üniversitelerin ürettiği bilgiye, birikime, bilimsel çalışmaya ihtiyaç var. O olmadan orta gelir tuzağından kurtulmak dünyada görülmüş bir durum değil. O nedenle de aktif, katılımcı ve demokratik, demokrat yurttaşlar oluşturması için ülkeler üniversitelerini önemsiyorlar.

Şimdi tekrar ben bize gelmek üzere çerçeveyi çizmek istiyorum. Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin ne tür sorunları var? Bizim ülkemizde çok fazla

genç nüfus olduğu için ve o kadar genç nüfusun üniversiteli olabilmesini sağlayacak üniversite kapasitesi olmadığı için en temel sorunumuz arz ve talebin birbiriyle uyumsuzluğu. Bunu öngören, bunu düzeltmeye çalışan hükümetler bu dengeyi kurmak için çabaladılar. Tabii bir yandan da Türkiye, bölgeler arasındaki farklılığın ve sosyoekonomik düzeylerin çok farklı olduğu gelir gruplarından oluşan bir yapıya sahip. Bu nedenlerle Türkiye’de bir eğitime, yükseköğretime geçiş için sınav olması gerekiyor. 1970’li yıllardan itibaren Türkiye’de bu sınav merkezî bir şekilde yapılıyor. Bunun aslında kayırmacılığı önlediği, gençlere, öğrencilere fırsat eşitliği sağladığı gibi durumlar da söz konusu, ama bunu ne kadar yaptığıyla ilgili olarak da yapılan çalışmalar olmadığı için bunu ölçmek mümkün olamamaktadır.

Bu sınava atfedilen görev de çok büyük, biz her yıl üniversite sınavları sırasında o sınava giremediği için, son anda kapıdan yetişemediği için, sabah uyanmadığı için ya da o gün karnı ağrıdığı için istediği performansı gösteremeyen ve bu nedenle ağlayan öğrencileri, onların yakınlarını görüyoruz. Başka ülkelerde böyle tablolar görülüyor. Biz evet, rekabetçi bir sistemle öğrencilerimizi almak durumundayız yükseköğretime, ama bu sistem o rekabeti doğru çerçevede üzerinden oluşturmuş değil. Yine dünyada çocuklarını, gençlerini bu kadar stresli bir gençlik hayatı yaşatan başka bir ülke olmadığını en azından şu aşamada söyleyebiliriz. Bu nedenle de mesela, Türkiye’de bir dersane gibi bir problem var. Okullardan daha fazla eğitimi, öğretimi ya da zamanı özellikle okullarının son yıllarında öğrenciler nasıl bir işlevi olduğunu yasaların belirlemediği dersaneler üzerinden almaktalar. Çünkü okullar bu test yöntemine, sınava yeterince hazırlayamıyor. Özel okulda da okusa öğrenci, devlet okulunda da okusa mutlaka dershaneyle bir şekilde tanışması gerekiyor.

Başka bir sorun yükseköğretime erişimle ilgili olarak sınav sistemleri her kafalarına estiğinde değiştirilen bir hâlde, şimdi maarif modeli müfredatıyla ilgili olarak da çok sık yaptığımız bir eleştiri var. Pilot çalışma yapmak gibi bir alışkanlığı yok bizim kamu kurumlarımızın ve kamu yararına hizmet görmesi gereken kurumların, bu üniversite sınavları da herhangi bir pilot uygulama yapmaksızın tamamen nasıl olduğunu bilmediğimiz bir şekilde yapılıyor ve o sınavın sıkıntılarıyla yüz binlerce öğrenci mağdur oluyor, ondan sonraki yıllarda tekrar bir deneme tahtası yapılarak yeni bir sınav sistemi oluşturuluyor ve yine onda da öğrenciler mağdur oluyorlar.

2023 yılı yükseköğretim istatistiklerine göre, Yükseköğretim Kurumları sınavına başvuranların sayısı 3,5 milyon, bu bazı ülkelerin neredeyse nüfusuna denk gelecek kadar yüksek bir sayı. Peki, bu yıl üniversitelere kaç öğrenci kayıt yaptırmış diye baktığımızda, yani 3,5 milyon sınava giriyor, ama bunun 1,8 milyonu üniversitelere kaydolabiliyor. Yani yarıya yakın bir sayı diyebiliriz ve bunların da büyük bir kısmı 1,6 milyonu devlet üniversitelerine, çok küçük bir kısmı 200 bin civarındaki kısım da vakıf üniversitelerine kayıt yaptırıyorlar. Yine bu öğrencilerin 3 milyon civarı birinci öğretimde, 800 bin civarı ikinci öğretimde eğitim görüyorlar. Az önce de söylemiştim, 4,5 milyon öğrenci 7 milyonun yüzde 50’den fazlası açık öğretimde. Şimdi bu hâliyle aslında

bütün bu sistemin sorgulanması gerekiyor. Bu sorgulamayı sorumlu kurumlar yapmadığında öğrenciler ve veliler yapmaya başlıyorlar. Çünkü son yıllarda biz neyi görüyoruz? Evet, yükseköğretimde arz ve talep dengesizliğini gidermek için YÖK'ün ve hükümetlerin bulduğu çözüm neydi? Her ile bir üniversite açalım. Öğrenciler o üniversitelere bulunduğu şehirde gitsin. Bu üniversite kavramının özüne aykırı, yani öğrenci farklı bir şehre gidecek, ortam değiştirecek, sosyalleşecek, kendi ilinde ilkokul için, ortaöğretim için en yakın okul en iyi okuldur, ama üniversite için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Her ile bir üniversite açılması bizim de destekleyebileceğimiz bir yükseköğretime katılımı arttırması bakımından önemlidir, ama bu üniversitelerin niteliklerinin nasıl olması gerektiği ayrı bir konudur. Biz bu her ilde kurulan üniversitelerin misyon ve vizyonlarını okuduğumuzda hemen hemen hepsinin Oxford, Cambridge ve Harvard'la yarışmak istediğini duyuyoruz. Demek ki burada bir yanlışlık var, yani onların bunu yapamayacakları çok belli.

Bu sistemi eğer kurumlar çözmiyorsa, öğrenciler kendi başlarına çözüyorlar. Fazla üniversiteler açıldı dedik arz-talep dengesizliğini gidermek için, kontenjanlar arttırıldı. Yani mesela, tıp fakültesinde bir üniversite 30 kontenjan istiyorsa, YÖK'ten o üniversiteyi arayıp, işte "Sayın Rektörüm, buraya 30 değil, 45 öğrenci gönderelim biz size", bu şekilde daha fazla öğrencinin üniversiteye girmesi kendilerince sempatik denilen yöntemlerle yapıldı, ama bunun o üniversiteye getireceği kalite sorunu göz ardı edildi. İkincisi, kontenjan arttırılmasıydı. Üçüncüsü, açık öğretimde ilk başladığında 80'li yıllarda yüzde 10 civarında olan öğrenci oranı şimdi yüzde 54'lere çıktı. Yani öğrencileri tamamen, istatistiklerde yükseköğretime devam eden öğrenci sayısının arttırmak için kullanmak üzere açık öğretimler kullanıldı. Başka bir artı nereden oldu? İkinci öğretimler açıldı. Bu da çok aslında doğru bir yöntem, esnek öğrenme yöntemlerini ülkelerin geliştirmesi gerekiyor. Farklı öğrenci gruplarına yönelik olarak eğitim uygulaması gerekiyor, ama bu da yine öğrencilere bir umut ve hayal satmak şeklinde yapıldığı için şu anda birçok üniversitede kontenjanlar boş kalmakta, çünkü öğrenciler artık her üniversitenin her bölümünü kazandığı için yazmıyor ya da kazandığı için gitmiyor. Öğrenci kendi seçimini kendisi yapmaya başladı ya da ikinci öğretimle ilgili son haftalarda duyuyoruz, YÖK giderek programları kapatmaya başladı. Aslında burada da yanlışlığın bir teyidi olarak bunu düşünebiliriz.

Öğrencilerin bir başka sorunu mezuniyet ve istihdamla ilgili. Yükseköğretim kurumları aslında öğrencilerine, mezunlarına istihdam imkânı sağlayan ya da istihdamlarını sağlayan bir göreve sahip değil, ama istihdam edilebilecek bilgi, beceri ve yetkinliklerle onları donatmaları ve ekonominin de o öğrencileri, o mezunları istihdam edecek, liyakat ölçüleri çerçevesinde istihdam edecek politikaları oluşturması gerekiyor. Burada sorun yaşıyoruz.

Üniversite öğrencileriyle yapılan anketlerde üniversite eğitiminden memnun olmadıklarını söylüyor öğrenciler ve mezunlar, birincisi bu. İkincisi, üniversite mezunlarının istihdam edilme oranlarının düşük olduğu ülkelerden birisiyiz dünya genelinde, yani üniversitenin değeri, üniversiteye gitmenin değeri artık Türkiye'de giderek sorgulanmaya başlayacak durumdadır. Yaklaşık dörtte

biri üniversite mezunlarının Türkiye’de işsiz durumda, TÜİK bunu yaptığı manevralarla şöyle açıklıyor: “Yüzde 71 oranında istihdam oranı yakalamış durumdayız” diyor. Geriye kalan işsizi söylemek yerine işe girenlerin oranını söylüyor ve aslında yapılan araştırmalar yükseköğretim mezunlarının yüzde 75’inin en erken 4-5 yıl sonra bir işe girebildiğini söylüyor. Tabii bu işlerin ne kadar kayırmacılık, ne kadar mülakatlı, ne kadar liyakat dışı olduğunu söylemeye gerek yok.

Üniversite öğrencileriyle ilgili yaşadığımız bir başka sorun, yükseköğretim boyutuyla söylemiş olayım, OECD’nin yıllardır takip ettiği ve bütün ülkeler için analiz ettiği bir veri var ve bir oran var: NEET, yani Türkçe açılımıyla Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanların Sayısı. Bu ne demek? Yani bu gençler 15-30 yaş ya da 15-24 yaş arası gençler okullarını ya bitirmişler, ya istihdam edilme durumundayken iş bulamamış durumdadır. Yani bu bize aslında üniversitelerin iş dünyasının ve mesleklerin ne kadar uzağında mezunlar verdiğini ya da sistemin ne kadar liyakatsiz bir şekilde işlediğini gösteriyor. Çünkü Türkiye’de Avrupa Birliği ülkelerinde de, dünya ülkelerinden de çok yüksek oranda ne eğitimde, ne istihdamda olan genç var. Yüzde 28,8, yani neredeyse yüzde 30’a yakın bir NEET oranımız var. Burada kadınların erkeklere oranla her zamanki gibi daha dezavantajlı durumda olduğunu görüyoruz.

Gençlerin, üniversite öğrencilerinin bir başka sorunuysa üniversite süreçlerine katılmalarıyla ilgilidir. Yani bütün dünyada da bu artık bu şekilde değerlendiriliyor. Karar süreçlerini katılımcı bir şekilde yapmanız gerekiyor. Tek kişiyle, tek yönetimle, tek bir kişinin kararıyla değil, hem bu bölümlerde, fakültelerde üniversite bünyesinde öğrencilerin, akademisyenlerin, idari personelin, hatta dışarıdan ilgili paydaşların katılımıyla yürütülmesi gerekir, ama öğrenci birincil paydaştır burada, kendisiyle ilgili olarak verilen bir eğitim programında ya da bir üniversitede nelere dair söz sahibi olması gerektiğini, öğrencilere bu hakkın verilmesi gerekir. Bununla ilgili olarak az önce söylediğim gibi aslında 1980 öncesinde öğrencilerin üniversite yönetimlerine ya da karar verme süreçlerine katılımları daha fazlaydı, daha aktifti. 80 darbesinden sonra bütün demokratik haklarda olduğu gibi bu haklarda da özellikle gençlerden korkulduğu için bir kısıtlamaya gidildi, ama 2001 yılında üye olduğumuz Avrupa Yükseköğretim alanının, yani Bologna sürecinin getirdiği bir özellik olarak, bir yenilik olarak 2005 yılında Türkiye’de YÖK öğrencilerin, üniversite öğrencilerinin temsil edilmesiyle ilgili olarak bir yönetmelik çıkardı ve üniversite öğrenci konseyleri oluşturdu. Bu konseyler farklı çerçeve, farklı alanlarla ilgili görüşlerini dile getiriyorlardı. Peki, bununla ilgili son dönemde yaşadığımız şey ne? 2016’da 15 Temmuz darbe girişiminin ardından üniversitedeki özerklerin yok edildiği gibi üniversite öğrencilerinin de bu karar süreçlerinde yer almalarıyla ilgili kısıtlamalar getirildi. Öğrenci temsilciliklerinin seçimleri yapılmamaya başlandı. Bu çok önemli bir sıkıntı öğrencilerin karar alma süreçlerine katılımıyla ilgili olarak.

SEVGİ KILIÇ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI

Beni görüp göremediğinize emin değilim, ama sesimi duyduğunuza eminim. Çünkü biz gençler tüm baskılara rağmen sesimizi gür tutuyoruz, mücadeleden asla vazgeçmiyoruz. Ülkemiz genç nüfusuyla birlikte büyük bir potansiyele sahip, dünyanın pek çok ülkesine göre oldukça dinamik, üretken bir gençliğimiz var. Doğru işlense harikalar yaratacak bu genç nüfus ne yazık ki yanlış politikalarla birlikte çaresizliğe ve karamsarlığa sürükleniyor. Özellikle yükseköğretimdeki gençler yanlış bir sistem çarkı arasına sıkışıp kalmış durumdadır. Gençler bir yolunu bulup ülkeden ayrılıp istikbalini başka topraklarda kurmak isterken, bizim de oturup bir düşünmemiz lazım “*ne noktadayız?*” diye. Türkiye’de yaklaşık 7 milyon üniversite öğrencisi var. Bu öğrencilerin 4 milyon 250 bini örgün eğitimde, yani aileleriyle beraber düşünürsek eğer, 15 milyon insan doğrudan ya da dolaylı olarak bugün burada bahsedeceğimiz sorunlarla yaşıyor, bugün burada bahsedeceğimiz konulardan etkileniyor.

Gündeme getireceğimiz sorunlar sadece öğrencilerin değil, onların çocuğunu okutmak isteyen ailelerin ve eğitim hayatı sonrasındaki iş bulmak isteyen gençlerin de sorunu aynı zamanda. Bugün Türkiye’de yükseköğretimde öğrencilerin sürekli uğraşmak zorunda olduğu bir kaos var. Yeterli yurdun yapılmadığı için barınma sorunu yaşayan öğrenciler, imkânsızlıklar yüzünden okulunu terk etmek zorunda kalanlar, eğlenme hakkı bile çok görülen üniversiteliler, planlama yapılmadan açılan bölümlerden işsizliğe mezun edilen gençler büyük bir ordu, diplomalı işsizler ordusu. Mezun olup iş bulamayan gençlerin sayısı 1 milyonu geçti. Gençler iş başvurusu yaptığında fazla nitelikli oldukları için işe alınmıyorlar, ret kabulü görüyorlar. Bazı gençlerse işe girebilmek için diplomalarını iptal ediyor. 4 yıl emek verip aldığı diplomasını inşaatta çalışmak için iptal eden gencin yaşadığı yıkımı tahmin edebiliyor musunuz? 350 bin üniversite mezunu genç bugün ev genci, ne eğitimde ne istihdamda, iş bulma umudunu tamamen yitirmiş durumda olan 350 bin genç hepsi birer hayat, 350 bin yıkılmış hayal, çalınmış gelecek, çalışmış umutlar. Bu işin sorumlusu kim, gençler mi? Hayır, onlar hakkını vererek sınavı kazandılar, derslerini verdiler, notlarını aldılar, okullarından mezun oldular. Bugün üstüne düşeni yapmayan taraf iktidar, vizeden kalan da, finalde çakılan da, bütünlemeyi kaçırıp her yıl sınıfta kalan da iktidar. İktidar yükseköğrenimi planlayamamıştır. Bir ilkokul öğrencisinin gözlerini kapatsak ve yükseköğrenimi planlamasını istesek, sizlere yemin ediyorum, iktidardan çok daha başarılı bir planlama yapar. Kontenjan var öğretim görevlisi yok, öğrenci var altyapı yok, ihtiyaç var işgücü yok, diploma var iş yok. Yükseköğrenimin neresinden tutsak elimizde kalıyor. Öğrenci daha üniversiteye adım atmadan gelecek kaygısıyla baş başa bırakılıyor.

Beceriksiz yöneticilerin elinde oyuncak olmuş bu sistem öğrencilerin emeğini, ailelerin çabasını ve ülkemizin potansiyelini çarçur ediyor. Üniversite öğrencilerinin yaşadığı zorlukların en başında barınma problemi var. Yüksek

ev kiralari ve yurtların yetersizliği yüzünden hak ettiği okulunu bırakmak zorunda kalan her yıl yüz binler var. İnsan haysiyetine yakışmayacak evlere fahiş kiralar talep ediliyor. Bugün gelinen noktada, Bakanlık da ne yazık ki yurt meselesini eline yüzüne buluşturdu. Zamanında yapılmayan yurtların acısı kapasite artışıyla çözülmeye çalışılıyor. Bu hoyratlığın sonucunda zar zor girilen KYK yurtlarında ne yazık ki yurt odaları hapishane koğuşlarından beter durumda; sürekli yaşanan teknik sorunlar, asansör kazaları, en basit beslenme hizmetindeki bile niteliksizlik öğrencilerin zehirlenmeyle baş başa bırakılması. Bu ihmaller zinciri yüzünden Aydın'da devlet yurdunda ne yazık ki öğrenci arkadaşımız Zeren Ertaş'ı asansör kazasında yitirdik. Biz artık Zeren'ler ölmesin istiyoruz. Biz artık bu ülkede ihmaller yüzünden gençlerimizi kaybetmek istemiyoruz. Yetersiz binalar, yetersiz personel, yetersiz altyapı yüzünden gençler insanlık dışı koşullarda kalmaya zorlanıyor. Daha kötüsü öğrenciler neye, kime hizmet ettiği bilinmeyen merdiven altı yurtların eline itiliyor.

Eğitim hakkının sağlanması için derhâl barınma hakkının temin edilmesi zorunludur. Belediyelerimiz tüm imkânları zorlayarak, yurt açarak nitelikli barınma hizmeti veriyorlar. Üstelik bu yurtlar KYK yurtlarına göre çok daha kaliteli, çok daha konforlu, çok daha ekonomik. Buradan Bakanlığa sesleniyoruz: Yurt sorununu çözmek için Cumhuriyet Halk Partili belediyelerimizi örnek alsınlar.

Bir diğer sıkıntımız gençler için geçim sıkıntısı. Ekonomik olarak dezavantajlı öğrenciler için burs ve kredi mekanizmalarımız var. Dünyanın tüm ülkelerinde uygulanan bu mekanizma ne yazık ki Türkiye'de trajikomik bir hâl aldı. Bugün öğrenciye verilen burs ya da kredi 2 bin TL, bir öğrenci günlük ortalama 66 TL'yle hangi ihtiyacını karşılayabilir? Sabah, öğle, akşam ikiye simitle sadece hayatta kalacak olsa, su alacak parası kalmıyor. Gençlerimize verilen değer bu mudur? Bundan 10 yıl önce 2014'te asgari net ücret 846 TL'yen aylık kredi miktarı 300 TL'ydı. Yani verilen kredi asgari ücretin yüzde 35'i, bugün asgari ücret 17 bin TL, krediyse 2 bin, asgari ücret karşısında kredinin miktarı üçte bire indi. Bunun adı öğrencinin cebinden parasını almaktır. Bunun adı öğrencinin parasına göz dikmektir.

Aslında tüm bunların sonucunda geriye çekilip tabloya baktığımızda manzara netleşiyor. 12 Eylül'de siyasi görüşleri yüzünden okullarından atılan insanlar vardı. 2024 Türkiye'sindeyse geniş bir kesim üniversite eğitiminden fiilen dışarıda bırakılıyor. İktidar öğrenciye paran yoksa okuma diyor. Üniversite eğitimi parasız ailelerin çocuklarına hak görülmüyor. İktidar, eğitimi sadece piyasayı canlandırma faaliyeti olarak okuyor, piyasayı canlandırma faaliyeti olarak görüyor. Onların gözünde üniversiteler çok üzülerek söylüyorum ki birer bakkal dükkânı ve ne yazık ki öğrenciler de onlar için raflara dizilen ürünler. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu anlayışı kabul etmiyoruz. Üniversiteler sadece gidip ders çalışılan ve sonra diploma alınan meslek edinme kursları değildir, olmamalıdır. Üniversitelerin her şeyden önce hür düşüncenin merkezi olması gerekir. Üretkenlik ve yenilik ancak özgür ortamlarda doğar. Özgür olmayan kurumlar aynı şeylerin tekrarlandığı, aynı şeylerin ezberletildiği

büyük bir yozlaşmaya sahne olur ve tarih, yozlaşmanın olduğu kurumların yok oluşlarıyla bilinir.

Türkiye’de en ufak aykırı sese tahammülü olmayan, basit hak taleplerini bile soruşturmalarda yönetmeye çalışılan üniversitelerimiz var. Kurumlar gelenekleriyle yaşarlar, üniversitelerimizin geleneklerini gasp ettiler. Siyasi korkularla öğrenciler tepki verecek diye korkarak etkinliklerin iptalini sağladılar. Devkeşu gibi kafayı kuma gömüp, eleştiriye bile tahammülü olmayan sorumsuz yöneticiler asırlık kurumlarımızın canına okuyor. Daha yakın zamanda ODTÜ’de hakkını arayan öğrencilerimize soruşturmalar yağdırdılar. Üstelik Anayasa Mahkemesi kararına rağmen. Tüm bu soruşturmalar tarihte yerini utanç verici olarak alacaktır, bunun bilincindeyiz. Ancak var gücümüzle bunlara karşı mücadele edecek bu akıl tutulmasına son vereceğiz. Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk “sizi birer kıvılcım olarak gönderiyorum, alevler olarak geri dönmelisiniz” diyerek, dünyayı tanımaları ve kendilerini geliştirmeleri için yeni cumhuriyetin gençlerini yurtdışına göndermeyi çok önemsendi. Bugün ise iktidar girmesi serbest, çıkması yasak tuhaf bir sınır politikası benimsiyor. Şimdi gündemde olan harç değil, resmen yurtdışı çıkış haracı olan sistem yüzünden sınır dışına adım atmak yasak. Vize serbestisi diye çıkılan yolda vize almak gençler için imkânsız hâle geldi. Bunu bize, üzülererek söylüyorum ki, dış güçler yapmadı, ne yazık ki kendi hükûmetimiz yaptı. Gençlerimiz okulundan memleketine gitmek için otobüs bileti alacakken bile iki kere düşünmek zorunda, gençler öz yurdunda gariban bırakıldı, garip bırakıldı. Yandaş vakıflara aktarılan milyonlarca dolar yükseköğrenime harcanmadı. Yurtdışında gösteriş için harcanan miktarlar yurtlar için kullanılmadı. Ekonomik şiddete karşı öğrenciler, çaresiz ve yapayalnız bırakıldı. Ancak gençler mücadeleden asla yılmadı. Kurumlara saygı duyulmadı, itiraz eden gençlerin sesi boğulmaya bırakıldı. Gençlerin sesi boğulamaz. KYK yurtlarında itiraz eden; ODTÜ’de şenliğine, Boğaziçi’nde hocasına sahip çıkan üniversiteliler her türlü baskıya rağmen haklarını arıyor. Bizler de onlarla omuz omuza bu mücadeleye devam edeceğiz.

Cumhuriyet Halk Partisi halkın tüm evlatlarına hakkını vermek üzere kapsamlı ve planlı bir yükseköğretim politikasıyla tüm bu sorunları çözmeye muktedirdir. Biz bugünün özlemine duyduğumuz nitelikli üniversite kültürünün temellerini cumhuriyetle birlikte atmış, eğitim seferberliği başlatmış ve kurucusu başöğretmen olan bir partiyiz. “Bütün ümidim gençliktedir” diyen Atatürk’ten aldığımız ilhamla bu millete umut olacak milyonlarca gencimizle birlikte eğitim hakkı mücadelemize hiç durmadan devam edeceğiz. Bu kıymetli etkinlikle bizleri buluşturan başta Milli Eğitimden sorumlu Gölge Bakanımız Suat Özçağdaş olmak üzere emeği geçen tüm yol arkadaşlarımıza teşekkür ederim. Gecenin bu saatinde burada bizlerle birlikte olduğunuz için sizlere de teşekkür ederim, iyi geceler.

AHMET ÖZDEMİR*DİPLOMA DENKLİK MAĞDURLARI DERNEĞİ BAŞKANI*

Sayın Genel Başkan Yardımcım, sayın milletvekillerim, kıymetli parti meclisi üyelerim ve Cumhuriyet Halk Partisi'ne gönül vermiş değerli hazirun; Türkiye vatandaşlarını yakından ilgilendiren birçok toplumsal sorun olduğu gibi bunlardan biri olan ve 104 bin genç ve aileleriyle birlikte 1 milyon insanı ilgilendiren denklik sorununu sizlerle paylaşmak isterim.

Peki, nedir bu denklik sorunu? Öncelikle YÖK'ten aldığımız gayriresmî verilere göre, 2023 yılı itibarıyla sayıları 104 bine dayanan denklik mağduru genç olduğunu bilmekte fayda var. Denklik sorunundan kısaca bahsedecek olursak, Türkiye Cumhuriyetinin de taraf olduğu uluslararası anlaşma olan Lizbon Sözleşmesine göre, yurtdışındaki birçok ülkeye YÖK'ten alınan tanınırlık yazılarına istinaden okumaya giden öğrenciler okullarını bitirip geri döndüklerinde çeşitli bahanelerle 2547 sayılı Yasayla kurulan ve 12 Eylül darbe ürünü olan YÖK adındaki bir kurumun keyfi ve hukuksuz kararlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanı'nın denklik sorunuyla alakalı medya önünde farklı zamanlarda, tam üç defa "denklik sorununu biliyorum, çözülmesi için gerekli talimatları verdim" demiş olmasına rağmen maalesef bu sorun çözülmediği gibi daha da vahim bir hâl almıştır.

YÖK uluslararası anlaşma olan Lizbon Sözleşmesini hiçe sayarak çıkarmış oldukları garabet yönetmelikleriyle Türk gençlerini mağdur etmektedir. Şöyle ki, Anayasanın 90. maddesinde açıkça düzenlenen "uluslararası anlaşmalar iç hukuk kurallarıyla ve yönetmelikleriyle değiştirilemez" olmasına rağmen YÖK neredeyse her yıl yönetmelik değişikliğine giderek ve bu yönetmelikleri geriye doğru işleterek geride mağdurlar ordusu bırakmıştır. Yine ne hikmetse YÖK Anayasanın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine rağmen, aynı sınıftan aynı şartlarda mezun olan öğrencilere bile farklı kararlar vermektedir. Örneğin, aynı okul, aynı sınıf ve aynı şartlarda mezun olmuş bir öğrenciye doğrudan denklik verirken, bir diğerine STS kararı, bir diğer öğrenciyi doğrudan reddetmektedir. Ayrıca bazı okullar YÖK tarafından eğitim dili ve üniversitenin vermiş olduğu eğitimi Türkçe olarak tanınmasına rağmen ilgili üniversiteden mezun olan öğrencilere Türkçe dilinde eğitim alınması nedeniyle ret kararları verilmektedir. Oysaki bu üniversitelerin bulunduğu ülkenin resmî dillerinden biri Türkçe olarak kabul edilmiştir. Fakat ne hikmetse YÖK anadilimiz olan Türkçe eğitimi ret sebebi olarak görmektedir. Hatta bu hukuksuzluğu dava edip Türkçe dilinde eğitim gördüğü için ret kararı verilenler, davaları kazandığı hâlde YÖK mahkeme kararlarını uygulamayıp, sanki dava hiç görülmemiş gibi tekrar ilgili kişilere Türkçe eğitim gerekçesiyle ret kararı vererek adeta eziyet etmektedir.

Yine başka bir hukuksuzluksa; yurtdışından Türkiye ya da Kıbrıs'taki üniversitelere YÖK'ün onayıyla yatay geçiş yapan öğrencilere, sınıf arkadaşları doğrudan mesleğine başlayacakken, seviye tespit sınavı ve ret kararı dayatmalarıdır. YÖK'ün Lizbon Sözleşmesine aykırı bir şekilde vermiş olduğu

STS sınavlarından da bahsedecek olursak, yapılan sınavların yok hükmünde olduğunu görmek kaçınılmaz. Keza Türkçe yapılan sınavlarda ne hikmetse Cin Ali kitabını okuyamayacak olan vatandaşlar sınavlarda başarılı sayılırken, maalesef bizim Türk gençleri başarısız sayılmaktadır.

Yine yurtdışındaki tıp fakültesi mezunlarına yapılan ilmi hüviyet sınavlarındaki saçmalığa da değinmek gerekirse, Türkiye'deki doktorların tıpta uzmanlık sınavı olan TUS sınavı hepinizin malumu, Türkiye'de uzman hekim olmak isteyenlerin girdiği TUS sınavına sokulan yurtdışı mezunları bu sınavlarda başarılı olurlarsa eğer pratisyen hekim olarak göreve başlayacakken, aynı sınava giren Türkiye mezunu doktorların başarılı olması hâlinde uzman doktor olduklarını söylemek gerekir.

Bu gelişmeler ışığında önemli bir konu da tüm bu hukuksuzlukları dava ettiğimizde karşılaştığımız olay; YÖK denklik davalarına bakan hâkimleri tam üç defa YÖK'e toplantıya davet ederek davalarla ilgili brifing vermesi ve cüretkâr bir şekilde bu brifingi YÖK'ün faaliyet raporunda yayımlamasıdır. Ancak denklik mağduru arkadaşlarımız bunu 28 Ocak 2020 tarih ve 3548 yevmiye numaralı onayıyla Ankara 63. Noterliğinde tasdik ettirerek adeta suçüstü yaptılar. Fakat Anayasa Mahkemesi bu brifingleri görüş alma olarak değerlendirdi, onu da söylemekte fayda var.

Bizler vatanını seven Türk gençleri olarak aslında eğitim aldığımız ülkelerde çalışabiliyorken kendi vatanımıza hizmet etmek üzere geri geldiğimizde YÖK engeliyle karşılaşıyoruz. Bizler Almanya'da Hans'a hizmet etmek yerine kendi ülkemizde Hasan amcalara faydalı olmak istiyoruz. Bu hukuksuzlukları anlatmak üzere defalarca Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne giderek milletvekillerine bu sorunları anlatmamıza rağmen, hatta 27. yasama döneminde Eğitim Komisyonunda uzun süre bu konu tartışılmasına rağmen sürekli engellemelerle karşılaşarak bu sorunlardan kurtulmak mümkün olmadı. Aslında denklik sorununu çözümü çok basit, Lizbon Sözleşmesi uygulandığında yedi bölgede kurulacak olan intibak komisyonlarının belirleyeceği fark dersi ve stajla bu sorun çözülebilir ve bizler de başka ülkelere hizmet etmek yerine kendi vatandaşlarımıza hizmet edebiliriz.

Son olarak diploma denklik mağdurlarının Sayın Genel Başkanımız Özgür Özel ve Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerimizden aileleriyle birlikte 1 milyon insanın yaşadığı bu sorunu ortadan kaldırmaya yönelik atacakları adımlara inancımız tamdır.

Unutmamalı ki en büyük savurganlık okumuş insanı okuduğuna pişman etmektir. Şimdiden yaptığımız tüm katkılar için teşekkür ediyoruz.

CANAN TAŞER*CUMHURİYET HALK PARTİSİ PARTİ MECLİSİ ÜYESİ*

Öğrenci arkadaşlarımızı da buraya davet edeyim, panelimizi onlarla birlikte yapacağız. Tam da bize laikliği, çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşmayı, özgürlüğü miras bırakan büyük liderin ışığı arkamızda yanıyorken Nutuk'tan aldığımız güç ve yetkiyle haydi, mücadeleye devam!

Barınamayan, yol parası bulamayan, sağlıklı yemek yiyemeyen, kaliteli eğitime ulaşamayan özgür fakültelerden yoksun arkadaşlarım; hepinize merhaba. Üniversiteli bir parti meclis üyesi olarak kendim ve tüm öğrenci arkadaşlarım adına başta Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'e, Millî Eğitim Bakanlığından sorumlu Genel Başkan Yardımcımız Sayın Suat Özçağdaş'a, 24 saatlik Eğitim Maratonuna katılarak bizlere destek veren tüm başkanlarımıza ve üniversite öğrencilerimizin barınma, giyim, ulaşım, gıda ihtiyaçları için seferber olan bütün belediye başkanlarımıza ve belediyelerimize buradan teşekkür ediyorum.

Değerli başkanlarım, vekillerim, hocalarım, öğrenci arkadaşlarım ve kıymetli konuklar; maalesef Türkiye'de 19-25 yaş arası gençlerin yüzde 76'sı yurtdışına temelli olarak gitmek istiyor. Çünkü iktidarın gerici uygulamaları, yarattığı derin ekonomik yoksulluk, baskı ve özgür üniversiteleri yok etme uğraşı tarihin en büyük beyin göçüne neden oldu, maalesef ki olmaya da devam ediyor.

Bakınız, OECD ülkeleri içinde öğrenci sayısında birinci, fakat imkânlar ve öğrenci hakları konusunda sonuncu sıradayız. Toplamda devlet ve vakıf üniversite sayısı 208 oldu. 21 üniversitenin uluslararası hiçbir etkinliği yok, 21 üniversitenin sosyal sorumluluk projesi yok, 65 üniversitenin endüstriyel proje yönetimi yok, 88 üniversitenin patent, tasarım başvurusu yok. 28 üniversite TÜBİTAK bursundan yararlanmamış, 32 üniversitede uluslararası desteklenen ar-ge yok. 68 üniversite rektörünün uluslararası yayını yok. TÜBİTAK'ın başına hayvanat bahçesi müdürü, Uzay Ajansının başına su işlerinden birisini atayan zihniyetin bizleri getirdiği tablo burada.

Uluslararası ve evrensel normlara uymayan eğitim anlayışı, baskı altına alınmış üniversiteler, hapisane gibi 7-8 kişilik koğuş sistemindeki yurtlar, kurtlu yemekler, bozuk asansörler, sağlıksız derslikler; ülke geleceği işte böyle yok edilmeye çalışılıyor. Ancak çaresiz değiliz. Çare biziz. Bugün de bunu konuşacağız.

Şimdi ilk sözü Çankaya Üniversitesinde Mütercim Tercümanlık Bölümünü okuyan Sevcan Akdemir'e bırakıyorum.

SEVCAN AKDEMİR

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRENCİ

Merhabalar, bugün sizlere vakıf üniversitelerindeki öğrencilerin en önemli sorunlarından biri olan ücretler hakkında bilgi vereceğim. Vakıf üniversitelerinin her sene enflasyonun üzerinde ücret artışı yapması öğrencileri maddi açıdan daha fazla zorlanmasına yol açıyor. Bu durum da öğrencilerin eğitim maliyetlerini daha önceden tahmin etmelerini zorlaştırıyor ve eğitim sürelerini planlamalarını güçleştiriyor. Ayrıca yükseköğretim maliyetleri öğrencin eğitim hizmetlerine erişimini olumsuz etkiliyor ve eğitimde fırsat eşitsizliğini arttırabiliyor.

Bu duruma çözümümüz de şu şekilde: Enflasyon oranında veya altında ücret artışları yapılabilir, daha fazla öğrenciye burs artışı ve indirim imkânı sunulabilir. Düşük faizli kredi seçenekleri veya uzun vadeli geri ödeme planları gibi esnek finansman modelleri sunulabilir. Öğrencilerin, üniversiteli öğrencilerin harcama politikalarının şeffaflaştırılması ve verimliliğin arttırılması sağlanabilir. Son olarak da kamuoyu veya devletin vakıf üniversitelerindeki maddi sorunlara karşı daha fazla duyarlılık göstermesi ve destek sağlaması sağlanabilir. Bu adımlar öğrencilerin maddi açıdan daha rahat bir eğitim süreci geçirmelerine yardımcı olabilir. Teşekkür ederim, iyi geceler diliyorum.

CANAN TAŞER

Çok teşekkür ediyoruz Sevcan. Gecenin bu saatinde yükseköğretimdeki arkadaşlarımızla, karşılaştığımız sorunları birinci ağızdan dile getirmeye çalışıyoruz. Şimdiyse ODTÜ'de Tarih Bölümü öğrencisi Anıl Hacimüezzini dinleyeceğiz.

ANIL HACİMÜZZİN

ODTÜ, ÖĞRENCİ

Herkese iyi nöbetler dileyerek başlamak istiyorum. Bu gece ben de buradayım, çünkü bir üniversite öğrencisi olarak benimle birlikte aynı sorunları yaşayan milyonlarca üniversite öğrencisi arkadaşım var. Ortak sorunları paylaşıyoruz birlikte ve biz bunları her gün deneyimliyoruz. Dolayısıyla birazcık bunlardan bahsetmek istedim.

Daha yeni yeni yetişmeye başladığımız, yetişkinliğe adım attığımız bu yaşlarda akademinin yanında bir de birçok günlük stresle uğraşmak zorunda kalıyoruz. Çünkü zorlaşan koşullar bizi buna mecbur bırakıyor. Hepsini konuşmaya vaktimiz yetmez, ancak bir kısmını dile getirmek güzel olur diye düşünüyorum.

Bu sorunlardan birincisi; barınma sorunumuz, birçoğunuz aşinasınızdır diye düşünüyorum. Birçoğumuz ailelerimizden ayrılarak, farklı kentlere, üniversite okumak için taşınıyoruz ve burada bir barınmaya ihtiyaç duyuyoruz. Geldiğimiz üniversitelerde kapasitesi yetersiz, koşulları insani olmayan ve ev fiyatlarıyla yarışır kira miktarlarına maruz kalıyoruz. Örnek vermek gerekirse, B üniversitesindeki 15 kişiye varabilen yurt odaları, O üniversitesindeki 10 bin liraya varan yurt ücretleri ya da Y üniversitesindeki interneti olmayan yurtlar hiç de hayali şeyler değil, hepimizin aşına olduğu şeylerdir diye düşünüyorum.

Öğrenciler yurtlardaki kapasite yetersizliği ve yurtlardaki imkân yetersizliğinin yanında bir de hiç bilmediği, ilk defa geldiği kentlerde daha ilk seneden eve çıkmak zorunda kalıyor. Çünkü yurttan yer yok ya da sunulan imkânlar yeterli değil. Bu da öğrencileri sudan çıkmış balığa çeviriyor desek yeridir. Bu konuda önümüze sunulan seçeneklerse ya dağ başındaki yurtlar oluyor ya da sahipleri belli başlı vakıflar olan farklı yurtlar oluyor.

Sorunlarımız barınmayla da bitmiyor bizim, barınmayı halletsek bu sefer önümüze geçim sıkıntıları çıkıyor. Öğrenci olduğumuz için birçoğumuzun geliri yok, dolayısıyla çalışmıyoruz ya da çalışmak zorunda kalıyoruz ve bu da bizim akademik başarımızı etkilemektedir. Büyük ölçüde ailelerimize muhtacı, çünkü dediğim gibi gelirimiz yok ve güncel, yaşamakta olduğumuz ekonomik kriz de biz öğrencileri bu yüzden çok kötü, ağır etkilemekte ve evlerimizden uzak olduğumuz için de masraflarımız doğal olarak katlanıyor. Burslar ve kredilerse öğrencilere yardımcı olmaktan uzak şeyler şu anda. Eskiden öğrencilere haftalarca yeten, ayın büyük çoğunluğunda geçinmesine fırsat sağlayan burs ve krediler; günümüzde öğrencilere sadece bir hafta gibi kısa bir zaman için yeterli. Nasıl yeterlidir ki zaten diye düşünmek gerekiyor. Çünkü gıda çok pahalı hâle gelmiş durumda, bir gün dışarıdan yiyeyim deseyiz 300 lira civarında bir ücret ödemek zorundasınız en az, o da gayet sağlıksız bir yemek oluyor ve bu da sizin sağlığınıza 4 yıl gibi bir sürede oldukça kötüleştirebilecek bir durum. Bize çözüm olarak deniliyor ki yemekhanelerde yiyin yemeğinizi, bu şekilde halledin. Ancak bize yemekhanelerde sunulan yemek ya bir üniversite öğrencisi için yeterli bir miktarda değil ya da aşırı

kalitesiz olduğu için herhangi bir insani tüketime uygun değil. Bunun yanında kitaplar ve diğer eğitim masrafları da öğrencilerin belini bükmeye başlamış, yıllardır büküyor diyebiliriz. Her geçen gün artan fiyatlar kitap ve diğer eğitim malzemelerinde, teknolojik malzemelerde, bunun içine bilgisayar ve tablet gibi şeyleri de katıyorum, çünkü bunların artık bir lüks olmadığını farkındayız diye düşünüyorum. Her geçen gün artan maliyetlere öğrenciler yetişemiyor maalesef.

Bir başka büyük sorundan bahsetmek istiyorum size; tüm bu barınma ve geçimin yanında, buna üniversite ve öğrenci ilişkisi diyebiliriz. Üniversiteler, öğrencileri desteklemiyor. Üniversiteler öğrencilerin yanında olmak yerine aksine karşısında oluyor ve özgür olması gereken öğrencileri kontrol altına almaya çalışıyor. Üniversitelerin ev sahipliği yaptığı topluluk ve spor takımları örneğin, çeşitli engellerle ve maddi yetersizliklerle karşılaşılıyor. Örnek vermek gerekirse, ülkenin en çok ödenek alan O üniversitesi ekonomik krizi gerekçe göstererek iki yıldır kendi spor takımlarına bir lira yardım yapmıyor. Maliyetler ve ekipmanlar tamamen öğrencilerin kendi bağışları ve imkânlarıyla karşılanıyor. Üstüne yasaklar, soruşturmalar ve cezalarla öğrenciler yıldırılmaya çalışılıyor, fikirlerini ifade etmesinler isteniyor. Bahar şenlikleri, konferanslar, etkinlikler basit ve anlamsız gerekçelerle iptal ediliyor ve öğrencilere cezalar veriliyor.

Üniversitelerin gerçek sahipleri öğrenciler olması gerekirken, karar mekanizmasında yer alması gereken öğrenciler üniversitelerde adeta yok sayılıyor. Üniversitelerin karar mekanizmasında öğrenciler sanki bir kene gibi düşünülüyor ve bu konuda üniversiteler öğrencileri yok saymaya devam ediyor. Ben de bu konuşmayı hazırlarken aslında bana da soruşturma açılır mı düşüncesi aklıma gelmedi değil. Çünkü bazı yerlerde, bazı noktalarda kendime otosansür uyguladığımı fark etmişsinizdir belki, konuşmamı bazı yerlerde kırtım, bazı yerlerde değiştirmek zorunda kaldım. Çünkü sadece bazı bariz sorunları dile getirdiğim için üniversitemle sorun yaşamak istemiyorum. Bu bile, üniversitelerde günümüzde maruz kaldığımız ortamı güzel bir şekilde yansıtıyor, bu duruma güzel bir örnek olduğunu düşünüyorum. Neslimizin edinmek zorunda bırakıldığı bir şey bu aslında fikrini belirtmeme durumu, özgür düşüncenin ve ifade özgürlüğünün merkezi olması gereken üniversiteler, ne yazık ki günümüzde bu konumda değiller.

Son olarak size birazcık kısaca kendimden bahsetmek, kendimden örnek vermek istiyorum. Ben de bir memur ve öğretmen çocuğuyum, yani orta sınıf bir aileyiz, dolayısıyla benim için bir vakıf üniversitesinde ücretli bir şekilde okumak gibi bir imkân yoktu. Küçükükten beri söylenen şey: "Eğer iyi bir eğitim alırsan, iyi bir devlet üniversitesine girersen iyi bir eğitim alabilirsin. İyi bir eğitim alırsan da kendine iyi bir hayat kurabilirsin" şeklinde bir fikir söylenirdi bana ve bu kısmen gerçektir diye düşünüyorum. Yani oldukça gerçektir diye düşünüyorum, ancak günümüzde bizden bunun alındığını düşünüyorum açıkçası, biz fırsat eşitliğini kaybettik. Günümüzde üniversitelere, akademisyenlere ve öğrencilere yapılanlar akademinin kalitesini baltalıyor, fırsat eşitliğini yok ediyor diye düşünüyorum. Arkadaşlarımız geleceklerini güvence altına alabilmek için yurtdışında şanslarını denemek zorunda kalıyorlar. Çünkü Türkiye'de ne yazık

ki gençlere tanınan fırsatlar oldukça kısıtlanmış hâle geldi, bu sebeple birçok akranım yurtdışı planları yapıyor, daha doğrusu yapmak zorunda kalıyor.

Bana bu söz imkânı sağlandığı için CHP'ye teşekkür ederek bitiriyorum, dinlediğiniz için teşekkür ederim. Umuyorum ki öğrencilerin daha iyi koşullarda eğitim görebildiği, daha az stresli koşullarda eğitim görebildiği bir geleceğe yakın zamanda ulaşabiliriz. Teşekkürler.

CANAN TAŞER

Biz teşekkür ederiz Anıl. Lisans eğitimindeki arkadaşlarımız karşılaştıkları sorunları aktardılar. Şimdiyse, son olarak, ODTÜ'de yüksek lisans yapan Mehmet Can Altın'a sözü bırakıyorum.

MEHMET CAN ALTIN

ODTÜ, ÖĞRENCİ

Bu akşam sizlere Türkiye'deki lisansüstü öğrencilerinin yaşadığı bazı ortak sorunlardan bahsedeceğim. Konuşmamda dört ana başlığa odaklanacağım. Bu başlıklar sırasıyla lisansüstü eğitimi finansmanı, akademik özgürlük, bilgiye ve kaynaklara erişim ve akademik kariyer inşa etmenin zorlukları olarak.

İlk olarak lisansüstü eğitimin finansmanından başlamak gerekirse, söyleyebilirim ki yüksek lisans ve doktora eğitimi, programlar oldukça talepkâr programlar. Bu süreç içerisinde lisansüstü öğrencileri kendini finanse etmekte çok sık bir şekilde zorlanıyorlar. Bu programlarda dersler ve tez sürecinin yoğun ve disiplinli bir şekilde yürütülmesi gerekiyor. Bir yandan da bu öğrencilerinin hepsinin kendi kariyerlerini de daha ileriye götürmesi, hayatlarını finanse ettirmesi, devam ettirmesi gerekiyor. Bu noktada devlet kurumlarında yahut üniversitelerde çalışan öğrencilerin kısmen durumları daha iyi olsa bile iş yükü onlar için bile çok fazla. Bu durumlarda genel olarak pek çok lisansüstü öğrencisi TÜBİTAK projeleri, Avrupa Birliği projeleri yahut üniversite-sanayi işbirliği projeleri içerisinde çalışıyorlar. Fakat örnek vermek gerekirse, bir yüksek lisans öğrencisi bir TÜBİTAK projesinde faal olarak projenin yürütücüsü olsa bile asgari ücretin altında olan 3 bin 500 lirayla idare etmek zorunda kalıyor. Bir doktora öğrencisi 20 bin lirayla idare etmek zorunda kalıyor.

Lisansüstü eğitim sürecinin, mali zorluklarının sonuçlarına değinmek gerekirse, bu zorluklar öğrencinin eğitimine odaklanmasını engellediği gibi sıklıkla eğitimlerini bırakmalarına neden oluyor. Pek çok öğrenci hem akademide elde ettikleri yeteneklerle üretebilecekleri değerlerin altında hem de insanlık koşullarının altında özel sektörde çalışmayı akademide kalmaya yeğler duruma geliyorlar.

Lisansüstü eğitimin diğer bir sorunu da, bu noktada akademik özgürlüğe değinmek gerekiyor. Akademik araştırma, emek yoğun işlerden bir tanesidir. Lakin aynı zamanda araştırmacının mali olarak kendisini de desteklemesi gerekir. Çoğu zaman lisansüstü öğrencileri yaptıkları araştırmaları mali yeterlilikleri doğrultusunda kısıtlamak, değiştirmek zorunda kalıyorlar. Bu bağlamda söylenebilir ki pek çok lisans öğrencisi zaten yapmakta oldukları projeler, araştırmalar ve tezlerinde zaten özgür değiller. Diğer yandan yapılan ve yapılabilecek araştırmaların çeşitliliği mevcut politik iklim ve araştırma yapılan başlıklarla alakalı kurumların kısıtlamalarıyla oldukça sınırlı hâle geliyor. Üniversite bünyesinde yapılabilecek projelerin finansmanını ağırlıklı olarak devlet kurumları tarafından sağlanmakta ve bu kurumların ajandaları ve araştırma sürecinden bekledikleri çıktılar, sıklıkla yapılan araştırmaların niteliğini ve çoğu zaman da araştırma sürecini daraltıyor, kısaltıyor ve neticede çoğu zaman rafa kaldırılıyor ya da başarısız tezler, projeler yahut makaleler olarak sonlanıyor. Akademik özgürlük konusunda hem ekonomik hem de politik kısıtlamalar öğrencilerin ve akademisyenlerin yaratıcı ve

yenilikçi fikirleri oluşturmalarını engelliyor. Ayrıca bu kısıtlamalar akademik ortamın dinamik ve çeşitli olmasının önüne de taş koyuyor.

Bu bağlamda üçüncü başlık olarak bilgi ve kaynaklara erişimden söz etmem gerekiyor. Üniversitelerin yıllık bütçeleri oldukça kısıtlı ve laboratuvar ve materyaller, bilgisayarlara kadar imkânlar oldukça sınırlıdır. Gelişmiş ülkelerdeki muadil üniversitelerle kıyasla çoğumuzun kullandığı ekipmanlar oldukça eski ve kullanılamaz hâlde oluyorlar. Bu konuda kendimden yola çıkarak birkaç örnek vermem gerekirse, sıklıkla kullanmamız gereken donanımlı bilgisayarlar ya da programlara zaten erişemiyoruz. Diğer yandan bir yüksek lisans öğrencisinin, ortalama olarak bir tez yazmak için yaklaşık 2 bin sayfa makale okuması gerekir. Bir doktora öğrencisi için bu yaklaşık olarak 9 bin sayfadır. Lakin çoğu üniversite zaten akademik dergilere abonelik almak konusunda çekinceli davranıyor ve çoğu zaman gerekli ekipman ve erişebileceğimiz bilgi kaynakları için tüm çalışmaların yükü bizim sırtımıza yükleniyor.

Ek olarak tez döneminde bir yüksek lisans öğrencisi olarak söyleyebilirim ki erişilebilecek verilerin doğru tutulmaması, kurumlar arası bilgi akışının yavaşlığı, kısıtlılığı nedeniyle verilerin düzenlenmesi, güvenilirliğini sağlamak gene akademisyenler ve biz lisansüstü öğrencilerin üstüne düşüyor. Düzenlenen verilere sadece düzenleyen kişiler erişebiliyor ve bu konuda yapılan çalışmalara genel olarak zaten devlet kurumları da çok fazla kulak asmıyor. Bilgiye ve kaynaklara erişimin ve kısıtlamalar ve bilgi birikiminin, bilgiye erişimin kurumlar tarafından kolaylaştırılmaması nedeniyle öğrencilerin ve akademisyenlerin araştırmaları ve projeleri etkili bir şekilde yürütülmeleri engelleniyor. Ayrıca bu kısıtlamalar akademik ortamın kalitesini, verimliliğini düşürüyorlar.

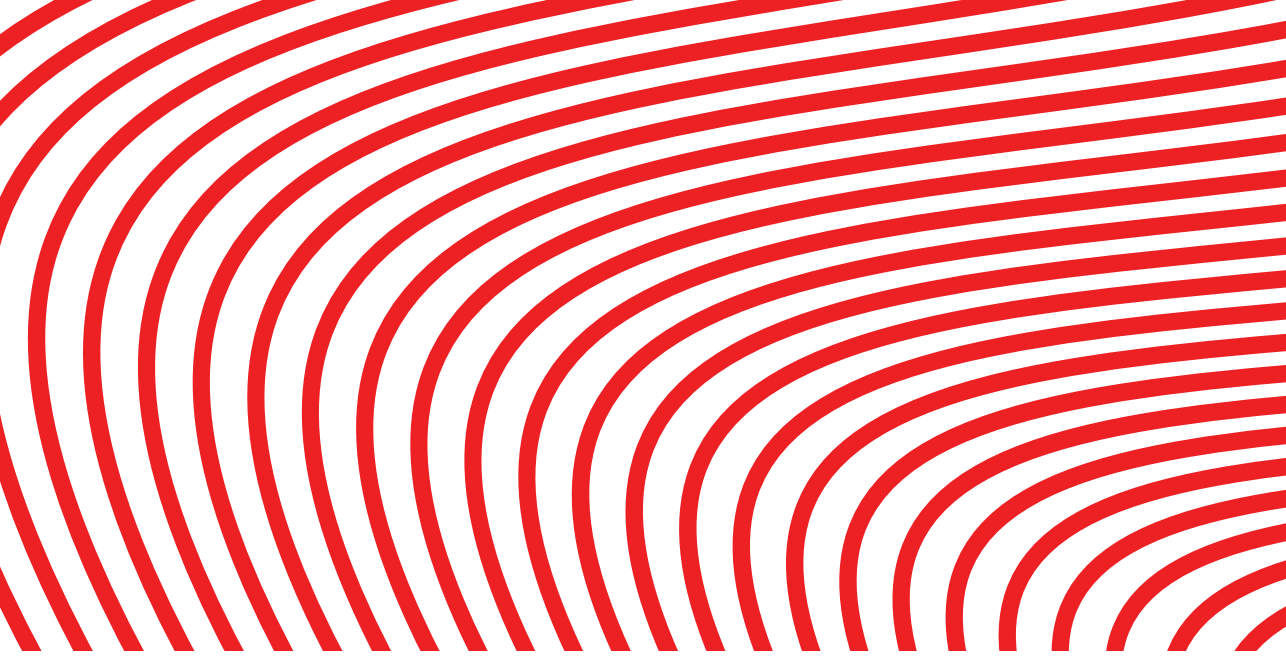
Son olarak akademik kariyer inşa etmenin zorluklarından bahsedeceğim. Lisansüstü eğitim sürecinin finansmanının zor olduğundan zaten bahsettim. Lakin pek çok müstakbel akademisyen akademide çalışmaktan vazgeçiyor. Yüksek lisans ve doktora eğitimini bitiren öğrenciler üniversitelerde iş bulmakta zorlanıyor. Bazı üniversiteler, kurumlar içerisinde çalışmış eski araştırma görevlilerini yahut çalışanları daha sonrasında bünyelerine alsalar bile çoğu üniversite zaten bu imkâna sahip değil. Diğer yandan pek çok üniversite öğrencisi hem yeterliklerini geliştirmek için hem de yurtdışında zaten tartışılan güncel konulara erişebilmek için, bir yandan Türkiye'ye döndükleri zaman akademik kariyer inşa sürecinin kolaylaşmasını sağlamak için yurtdışına gidiyorlar. Fakat geri dönmek onlar için oldukça zor olduğunu söylemem gerekiyor. Pek çok yurtdışındaki itibarlı üniversitelerde kadro alabilen Türkiye vatandaşı lisansüstü öğrencileri Türkiye'de herhangi bir üniversitede zaten iş bulamıyor. Devletin bu konuda MEB bursu gibi girişimleri elbette var. Lakin bu girişimlerin de nitelikli insan kaynağı yönetimi konusunda oldukça verimsiz olduğunun altını çizmem gerekiyor. Örneğin, devlet tarafından döneceği kurum önceden garanti edilerek giden bir öğrenci, sonrasında kendisine garantisi verilen kurumlara dönemeyebiliyorlar ve uzmanlaştıkları konulardan alakasız kurumlarda çalışmak zorunda kalıyorlar.

Sonuç olarak Türkiye'deki lisansüstü öğrencilerinin sorunlarının sadece pratik kısımlarından bahsettim, kökten kısımlarına herhangi bir şekilde girme gereği duymadım. Zaten gün boyunca tekrar tekrar söylendi bunlar, bahsettiğim sorunlar sadece bu problemlerin alt maddeleri olabilir. Lakin bu sorunların çözülmesi çok da zor değil. Şu anda rektörlüğün önüne gittiğimiz zaman yahut Milli Eğitim Bakanı'nın önüne gittiğimiz zaman çarçur edilen paraları, makam araçlarını görüyoruz. Bunların yanında bu sorunları çözmek için gereken maliyetin oldukça düşük olduğunu söylemem gerekiyor. Lakin Türkiye'deki eğitim konusunda yapılacak pratik çözümler bile, kısa vadede yeni iş kollarının artmasında, inovasyonun, yeni fikirlerin inşa edilmesinde, daha özgür üniversitenin kurulması konusunda, ilerlemesi konusunda oldukça yardımcı olacağını altını çizerek konuşmamı bitiriyorum. Dinlediğiniz için teşekkürler.

CANAN TAŞER

Çok teşekkür ediyoruz Mehmet Can. Ekonomi düzeler, satılan kamu yatırımları geri alınır, yağmalanan kaynaklarımız halka iade edilir. Bunların hepsi emin olun ki Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında olacak. Ancak yetişmiş bir gencin umudunu yitirip temelli ülkeyi terk etmesinin telafisi yoktur. Bir ülkenin en önemli kaynağı yetişmiş insan kaynağıdır. Bizler de bunun bilincinde gençler olarak bu sorunları dile getirdik. Biz Sayın Bakan'ın, YÖK Başkanı'nın ve yetkililerin gözünün, kulağının bu programda olduğundan eminiz. Dileriz ki sesimize kulak verirler diyorum ve bizleri dinleyenlere, ekranları başında izleyenlere teşekkür ediyorum.

16. OTURUM

EĞİTİM, HUKUK VE İDARİ YAPILANMA

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

*CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ*

Eğitimle ilgili olarak eğitim hukukunu konuşacağız, idari konuları konuşacağız. Çünkü sonuç itibarıyla eğitim bir sistem, Milli Eğitim Bakanlığı 1,2 milyon öğretmenin, 20 milyon öğrencinin olduğu bir sistemde, bir idari yapılanmayla çalışmak durumundadır. Maalesef Adalet ve Kalkınma Partisi'nin hukukla olan ilişkisini hemen hemen her konuda biliyoruz. Anayasa Mahkemesi kararını tanımayacak kadar, KHK'larla ülkeyi yönetip, Anayasayı ihlal edecek, yasaları ihlal edecek kadar hukuk konusunda sınıfta kalmış bir iktidar var. Tabii bunun eğitime yansımaları da var. Oysa en çok belki de hukuka ihtiyacımız olan alanlardan bir tanesi eğitim. Anayasa ve yasalar çerçevesinde iş yapmamız gereken bir alan.

GİZEM ÖZCAN*CUMHURİYET HALK PARTİSİ MUĞLA MİLLETVEKİLİ*

Başkanım biraz önce ifade etti, ülkede her şeyin adalete ihtiyacı olduğu gibi eğitimin de tabii ki adalete ihtiyacı var. Mustafa Kemal Atatürk'ün çağdaş eğitim vizyonunu, cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına yakışır bir perspektifle ele aldığımız Eğitim Maratonumuz tüm hızıyla sürüyor. Ben konuşmamda bugün eğitimin hukukla ve idari yapılanmayla ilgili veçhelerine odaklanacağım.

Değerli katılımcılar, bu bir saatlik süreçte program akışımız şöyle olacak: İlk olarak ben sizlere kamusal eğitim ve liyakat üzerine konuşma yapacağım. Ardından Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası TEMSEN'den Harun Topaloğlu eğitimde teftiş sistemini ve denetim konusunu konuşacak. Sonrasında ben sizlere yine Talim Terbiye Kuruluyla ilgili konuşma yapacağım. Son olarak da Eğitim-İş Sendikası'ndan Burak Sabuncu eğitim alanındaki sendikal mücadele üzerine konuşacak.

Çocuklarımızın geleceği, gençlerimizin yarınlarını en çok ilgilendiren konuyu, eğitimi konuşuyoruz. Bu maratonun da ciddiyetle ortaya koyduğu gibi, yüklendiğimiz görevin büyüklüğü ve ağırlığının farkındayız. 22 yıllık AKP iktidarı cumhuriyetin halkçı, kamucu, laik, demokratik birikimine çok büyük bir zarar verdi. Eğitim de bu zararın gözle görülür biçimde ayyuka çıktığı alanlardan biri oldu. Eğitim cumhuriyetin bilimsel düşünceye ve demokratik ilkelere sadakatle bağlı çağın gereklerini kavramış, modern bireyler yetiştirmek için üzerine titredığı en önemli alanlardan biri şüphesiz ki. Lakin bu alandaki bütün kazanımlar 22 yıllık süreç içerisinde geriye götürülmeye, aşındırılmaya, yok sayılmaya çalışıldı. Şimdiyse önemli bir dönemeçteyiz. 22 yılın ardından, son yerel seçimlerde partimize yönelik halk teveccühü bizi birinci parti yaptı. Buna layık olmaya çalışarak, partimizin iktidarında cumhuriyeti demokrasiyle harmanlayacak önemli adımları hep birlikte atacağız. Eğitim alanında da bu adımların çerçevesini bilim insanlarıyla, sendikalarla, demokratik kitle örgütleriyle birlikte, katılımcı bir anlayışla kuracağız.

Kimsenin kuşkusu olmasın, eğitim sisteminin iktidar eliyle tehlikeli bir uçuruma doğru sürüklenmesine hep birlikte dur diyeceğiz. Laik ve kamusal eğitimdeki tahribatı yok edeceğiz. Bilimsel yaklaşımlardan uzak bütün anlayışlarla, kararlılıkla bugüne kadar mücadele ettik, bundan sonra da aynı kararlılıkla mücadele etmeye devam edeceğiz. Eğitim emekçilerinin güvenceli, örgütlü çalışmasının önündeki engelleri de kaldıracacağız. Kısacası eğitimde yaşanan nitelik kaybını Mustafa Kemal Atatürk'ün çağdaş eğitim vizyonundan aldığımız güçle yok edeceğiz. Ülkemizin eğitim sisteminin evrensel kabul görmüş bilimsel kriterler ışığında, kapsamlı bir Rönesans yaşaması için ne gerekiyorsa, bunu yapacağız.

Değerli katılımcılar, demokrasi hedefi olan bir iktidar kurumları ele geçirerek değil, o kurumlar bir daha ele geçirilmesin diye düzenlemeler yapar. Biz öyle yapacağız. Oysa AKP'nin 22 yıllık karnesine baktığımızda bunun tam tersini

görüyoruz. İktidar eğitimin her kademesini kendi çıkarı için ele geçirmeye çalıştı. Hem de bunu her yeni gelen bakanın, sistemle yap-boz gibi oynadığı bir yaklaşımla yaptı. Eğitim sistemini hallaç gibi atan bütün değişiklikler temelde bir politikaya da hizmet etti: Kamusal eğitimin tasfiyesi.

Peki, nedir kamusal eğitimin tasfiyesi? Kamusal eğitimin tasfiyesinin uzun bir tarihi var. Bugün eğitim sistemimizin içinde bulunduğu durum, eğitimde yaşanan ticarileşme ve dinselikleştirme uygulamalarının artarak yaygınlaştığını ortaya koymaktadır. Rakamlarla bunu ifade edecek olursak tablo şudur: Milli Eğitim Bakanlığı örgün eğitim istatistiklerine göre Türkiye’de örgün eğitimde 17,5 milyon öğrencimiz bulunmaktadır. Toplam 75 bin 19 eğitim kurumu içinde devlete ait kurum sayısı 60 bin 734, yani yüzde 81’ken özel okulların sayısı 14 bin 281 yüzde 19. Devlet okullarında okuyan öğrenci sayısı 15 milyon 887 bin 296 ile yüzde 80’e tekabül ediyor. Özel okullarda okuyan öğrenci sayısı 1 milyon 578 bin 233 ile yüzde 8, açık öğretimde okuyan öğrenci sayısıysa 2 milyon 346 bin 654 ile yüzde 12’ye tekabül ediyor. İktidarın 4+4+4 dayatmasında iki temel hedefi vardı: Birincisi ve tabii ki asıl amacı kamusal eğitimi zayıflatmak, kamu kaynaklarını özel okullara aktararak özel okulları doğrudan devlet desteğiyle güçlendirmektir. İkincisiyse, siyasi iktidarın eğitim sistemini kendi siyasal ideolojik çizgisinde biçimlendirmek, eğitimi dinselikleştirme uygulamalarını hayata geçirmektir.

Milli Eğitim Bakanlığının her yıl açıkladığı örgün eğitim istatistikleri devlete ait ilkökul ve ortaokul sayısının azaldığını, özel okul öncesi özel ilkökul, özel ortaokul ve özel lise sayısının ve bu okullara yönlendirilen öğrenci sayısının dikkat çekici biçimde artmaya çalıştığını göstermektedir.

Eğitimde 4+4+4 dayatmasının sonrasında yıllar içinde devlet okullarının sayısı belirgin şekilde azalırken, her fırsatta kamu kaynaklarıyla desteklenen çeşitli muafiyet ve istisnaya açılması teşvik edilen özel ilkökul ve ortaokul sayılarındaki de artış sürmüştür. Devlete ait ilkökul sayısının 5 bin 535 azalması çok dikkat çekicidir. Aynı dönemde devlet okullarına giden öğrenci sayısındaki azalış ilkökulda 254 bin 197, ortaokuldaysa 255 bin 1 olmuştur.

Eğitim sisteminin sağlıklı bir yapıya kavuşması ve herkes için nitelikli olmasının en önemli ön koşullarından birisi; eğitimin ayırım gözetmeksizin, herkes için temel bir insan hakkı olmasının yanı sıra bir kamu hizmeti olarak görülmesinden geçmektedir. Eğitimin temel bir insan hakkı olduğu, bu nedenle herkesin eğitim hakkına erişiminin sağlanması ve eğitim süresince eşit koşullarda yararlanabilmesi için kamusal olması şarttır. Çocuklara, engellilere, farklı kimlik ve inanç gruplarını dışlamadan, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesi, herkes için güvenli, şiddete dayalı olmayan, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması ancak nitelikli eğitim politikalarının oluşturulması ve uygulanmasıyla mümkündür. İşte AKP zihniyeti tam da bunu tasfiye etmiştir.

Kamusal eğitim ve liyakat ilişkisine buradan gelecek olursak, liyakatin Türk Dil Kurumuna göre uygunluk, yeterlilik ve yetenek anlamları var. Konumuz bağlamında liyakat; eğitimin ülkenin ihtiyaç duyduğu uygunlukta, yeterlilikte ve yetenekte insan yetiştirilmesi ve bu kişinin uygun görevlerde istihdam edilmesi anlamına geliyor. Burada şunu sormalyız: Farklı ekonomik durumlardan, eşitsiz şartlardan gelen bireyler onlara göre avantajlı kişilerle nasıl aynı kulvarda yarışacaklar? Büyük insan zenginliğimize eşit imkânı sunacak olan şüphesiz ki kamusal eğitimidir. Ülkemizdeki gibi eğitimin piyasalaştığı koşullarda liyakatin rekabetçi bir çerçeveden değil, eşit imkânlarla birlikte ele alınması gerekliliğini vurguluyoruz. Bu yüzden kamusal eğitim önemlidir.

İktidarın piyasacı anlayışı, eğitim sistemini ticarete çevirmekle aslında ne yaptı? Nitelikli insan gücünün yetişmesinin önüne büyük bir bariyer ördü. Sonuç: Kamusal eğitimin yokluğunda bilgiye, eğitime sadece parası olanın ulaştığı koşullarda geçer akçe de partizanlık oldu.

Değerli katılımcılar, işte AKP döneminde liyakatsiz atamalar dediğimiz olgunun arkasında böyle bir gerçek var. Atamaların ana dinamiği partizanlık oldu. İktidarla iyi ilişkiler kuranların gemisi yürüdü. Bunun en iyi ve açık örneği Milli Eğitim Bakanı Sayın Yusuf Tekin'in Bakanlığa giden kariyer basamaklarını nasıl tırmandığıdır. Kendisi AKP döneminin 9. Milli Eğitim Bakanı'dır. Bildiğiniz gibi Gazi Üniversitesinden ayrılan Hacı Bayram Veli Üniversitesi 2018 Mayıs'ta kuruldu, Tekin ise Ağustos ayında burada profesör oldu. Profesör olduktan 28 gün sonra üniversiteye rektör oldu. Nasıl oldu? İyi de rektör olabilmek için üç yıl boyunca profesörlük şartı yok muydu? 13 Eylül 2018 tarihinde 17 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle profesörlükte geçirilecek en az üç yıl şartı kaldırıldı, "rektörler profesörlük yapanlar arasından atanır" şekline dönüştürüldü. 15 Eylül tarihinde Milli Eğitim Bakanlığının son müsteşarı Yusuf Tekin, Hacı Bayram Veli Üniversitesine rektör olarak atandı. Böylece harika çocuk yasası olarak bilinen, İdil Biret ve Suna Kan'ın Yabancı Memleketlerde Müzik Tahsiline Gönderilmesine Dair Kanundan sonra, Cumhuriyet tarihinde kişiye özel ikinci kanun Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Yusuf Tekin için çıkartılmış oldu. İşte başlı başına bu olay liyakatin nasıl hiçe sayıldığının, kamuya atamaların nasıl çivisinin çıktığının, kurumsal geleneklerin nasıl altüst edildiğinin göstergesidir.

Kendisine özel kanun çıkarılan ve sonrasında rektör olan şimdinin Milli Eğitim Bakanı'ndan ne beklenebilir? Örnekler tabii bununla da sınırlı kalmıyor, biri de Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne atanan Asim Sultanoğlu. Sultanoğlu Karaman İl Milli Eğitim Müdürüken Ensar Vakfı'nda çocukları istismar eden öğretmenle fotoğraflar çekirmiş, istismar olayı sonrasında hakkında bu nedenle soruşturma açılmıştı. Ayrıca kendisi de Karaman İl Milli Eğitim Müdürüken Cihannüma Dayanışma ve İşbirliği Platformu Derneği'yle olan ilişkisi de yine biliniyordu. Zaten Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin de Cihannüma Dayanışma ve İşbirliği Derneği'nin kurucusu, bu atama Milli Eğitim Bakanlığı

kadrolarına atama yapılırken liyakati esas alması gereken Yusuf Tekin'in eş-dost kriterini nasıl esas aldığıın da bir göstergesidir.

Kaçak yollarla her düzeyde faaliyet yürüten yaklaşık 2 bin medrese bulunuyor. Milli Eğitim Bakanı'nın asli görevi bu sözde kurumları denetlemek ve kapatmak, Bakan Bey bunu yapmak yerine medreselerin etkinliğine katılan kişiyi Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürü yapıyor. İşte kamusal eğitimin tasfiyesinin ve liyakatsizliğin ülkemizi getirdiği nokta. Partimiz ilk seçimlerden sonra, iktidarı ele alır almaz kamusal eğitimi diriltecek, liyakatli atamaların tek gerçek kriteri hâline getirecektir. Bu yolla eğitim tarikatların, cemaatlerin kıskaçından, piyasacı anlayışın tahakkümünden kurtulacaktır. Hepinize çok teşekkür ediyorum.

HARUN TOPALOĞLU

TÜM EĞİTİMCİLER VE EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ SENDİKASI MERKEZ YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Gecenin ilerleyen saatinde eğitimi konuşmak ve paylaşmak için Tüm Eğitim Müfettişleri Genel Sekreteri olarak aranızdayım. Sizlerle TEMSEN olarak Türk teftiş sistemi hakkında görüşlerimizi paylaşacağım. Konuşmamı üç bölümde sunacağım. Öncelikle teftiş sisteminin tarihçesi, bugünü ve yarın teftiş nasıl olmalıdır, nasıl bir eğitim teftiş sistemi düşünüyoruz şeklinde konuşmamı tamamlayacağım.

Türk teftiş sistemi 1849 yılından itibaren değişiklikler göstererek günümüze kadar gelmiştir. Cumhuriyetin ilanından ve Tevhidi Tedrisat Kanunundan sonra farklı bir misyon yüklenmiş, 1998 yılına kadar bu misyonunu devam ettirmiştir. 1998 yılına kadar öğretmen kadrosundan görevlendirilmiş müfettiş olarak görev yaptık. Fakat 1998 yılında çıkarılan bir kanunla beraber müfettiş kadrosu ihdas edildi ve biz 657 sayılı Devlet Memurlar Kanunu 36. maddesine eklendik. İlk defa '98 yılında biz müfettiş olduk ve ilköğretim müfettişi ünvanı aldık. 2010 yılındaysa biz eğitim müfettişi ünvanı aldık. 3600 ek gösterge eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfından çıktık, onun yerine genel idari hizmetleri sınıfına intisap ettirildik.

Bu müfettişlik adına iyi bir gelişmeydi. Bizim için de takdir edilir bir çalışmaydı, hukuki bir düzenlemeydi. Ancak 2011 yılında 652 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameyle bu yapılan düzenleme değiştirildi ve bizler "eğitim denetmeni" sıfatı aldık. Eğitim denetimi sıfatı aldıktan sonra görev şartlarımız değişti, görev alanlarımız daraltıldı, sadece ilkokullardan sorumlu müfettişler hâline getirildik. 2014 yılında yapılan bir değişiklikte beraber Bakanlık müfettişleriyle ilköğretim müfettişleri "maarif müfettişi" adı altında tekrar birleştirildi ve hepsi illere dağıtıldı. 2016 yılındaysa maarif müfettişleri kanunda yeni bir değişiklik yapıldı ve bizim görev alanlarımız değiştirildi. Bizler müfettiş olarak görev yaparken, kanun tasarısında uzman olarak görevlendirilmek istendik. Biz tabii ki o dönem içerisinde buna sendika olarak karşı çıktık, çeşitli çalışmalar yaptık. Cumhuriyet Halk Partisi'nin o dönemdeki Eğitim Komisyonundaki üyeleriyle çok sağlıklı çalışmalar yürüttük ve müfettiş ünvanımız üzerimizde kalmak kaydıyla sadece araştırma, inceleme ve rehberlik faaliyetleriyle ilgili olarak görevlendirildik. Bunun yanında denetim ve soruşturma - inceleme görevi üzerimizden alındı. Böylece biz soruşturma yapmayan, kurumları teftiş etmeyen, kurum raporu düzenlemeyen, içi boş müfettiş hâline getirildik. Ne zamana kadar? 2021 yılına kadar. 2021 yılına kadarki süreç içinde kurumlarımız denetimsiz kaldı. Kurumlardaki amaçların gerçekleşme düzeyini ölçmek için herhangi bir denetim çalışmamız olmadı. Fakat 2017 yılında yine bir çalışma yapıldı ve Milli Eğitim Bakanlığına 500 tane müfettiş alındı. Bunların 475 tanesi bizim aramızdan seçildi, 25 tanesiyse şube müdürleri tarafından seçildi. Takdir edersiniz ki kariyer meslekte mutlaka meslek öncesi bir eğitim, meslek içi eğitim, yarışma sınavı ve yeterlilik sınavı olması gerekirken bu 25 tane şube müdürü arkadaşımız herhangi bir çalışmadan geçmeden Bakanlık müfettişi sıfatı kazandılar. Tabii ki biz sendika olarak bunlara itiraz ettik, idari yargıya gittik. İdari yargıda Dava Daireleri Genel Kurulu'nda biz bu yapılan sınavı

sonuçlarıyla beraber iptal ettirdik. Ancak Dava Daireleri Genel Kurulu kararına rağmen bu işlem devam etti. Karar ortada duruyor, uygulanmasını bekliyoruz. Belki önümüzdeki süreçte bu karar uygulanıp Türk teftiş sistemindeki bu ikili yapı tekrar ortadan kaldırılır diye düşünüyoruz.

2016 yılındaki bu çalışma yapılırken bizim 4500 kadromuz vardı. 4500 kadro iptal edildi, kadrolarımız üzerimizde bırakıldı ve biz kadrosu üzerinde maarif müfettişi olduk. Bu da şu demektir: Biz emekli olunca bizim kadrolarımız da bizimle beraber emekli oldu ve böylece sisteme yeni müfettiş alımı yapılmadı. 2021 yılında yeniden eğitim müfettişliği kadrosu ihdas edilince, müfettiş yardımcısı sınavları açıldı. Milli Eğitim Bakanlığının açmış olduğu bu sınavlara, 750 kişilik sınava 300 kişi müracaat etti. Bu 300 kişilik müracaat tabii ki bizim için yetersizdi. Takdir edersiniz ki 1 milyon 200 bin öğretmen, 20 milyon öğrenci ve o kadar farklı kurum, bunların hepsinin teftiş ve denetiminden sorumlu olan bu kurumda bugün 940 tane müfettiş var arkadaşlar, 940 müfettişin bu alanı örneklem yöntemiyle teftiş etmesi mümkün değildir.

Bizler şu anda kurum denetimi yapıyoruz arkadaşlar, yani öğretmen denetimi, ders teftişi, denetimi yapmıyoruz. Bu ders teftişi yapmayışımız tabii ki kurumun amaçlarının gerçekleşmesi, derslerin amaçlarının gerçekleşmesi ve bunun sonucunda da Milli Eğitimin amaçlarının gerçekleşmesi yönünde biz henüz bir raporlama yapmamız mümkün değil. Bu nedenle mutlaka ve mutlaka yeni yapılacak olan çalışmalarda ders teftişi gelmiş olması gerekir, sınıf ziyaretleri olması gerekir. Çünkü bu teftişin olmazsa olmazıdır.

Kurumda yapılan eğitimlerin düzeyini anlayabilmek için öğretmenlerin yaptıkları çalışmaları tarafsız, objektif bir anlayışla izlemek, sonuçları hakkında düzeltme çalışması yapmak gerekir. Mevcut durum buna henüz müsaade etmemektedir. LGS sınav sonuçları ve üniversite sınavlarında ders bazlı başarı ve başarısızlıkları bunların en somut örneğidir.

Bizler nasıl yetiştirildik? Bizler müfettiş olduğumuz dönemde eğitim yönetimi ve deneticiliği bölümü eski adıyla Gazi Eğitim Fakültesi Pedagoji Bölümü dediğimiz bölümden, Eğitim Yönetimi ve Deneticilik Bölümünden yetiştik. Bakanlığın açmış olduğu yazılı ve sözlü sınavları kazandık, üç yıl yardımcılık yaptıktan sonra yeterlilik sınavına girdik ve yeterlilik sınavından yeterli puan aldıktan sonra müfettiş kadrosu aldık. Kariyer meslek olan müfettiş mesleği son yıllarda maaş, özlük hakları ve statü yönünden gittikçe geriye gitmiş ve bir uzman öğretmenden daha az maaş alır hâle getirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının açmış olduğu müfettişlik sınavına öğretmenler ilgi göstermemektedir. Artık bu alanda çalışacak müfettiş sayısı bulunmayacak hâle geldi. 740 kişilik müfettiş kontenjanına 350 öğretmen müracaat etmiştir. Müfettişlik tercih edilmeyen bir meslek hâline gelmiş, bu durum üzücü ve düşündürücüdür. Bu durum derhâl düzeltilmeli, eğitim müfettişleri diğer müfettişlerin özlük haklarına sahip olmalı, mesleğin itibarı geri kazandırılmalıdır. Dünyanın hiçbir yerinde denetleyen denetlenenden daha az maaş alamaz. Bu durum bir garabettir. 2016 yılından 2021 yılına kadar 20 milyon öğrenci denetlenmemiştir.

Neden denetim üzerinde bu kadar duruyorum? Her kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek için uygulanan programların gerçekleşme düzeyini görmek ister. Yoksa gelişme ve iyileştirme yapmak mümkün olmaz. Denetim bu süreci denetleyerek, amaçtan sapma yönünden durumun gelişimine rehberlik yapar ve bir düzeltme çalışması yapar. Denetimin bir başka görevi; Tevhidi Tedrisat Kanunuyla yeniden yapılan Türk Milli Eğitim sisteminin, Türk milletini çağdaş uygarlık seviyesine çıkarmak için yapılan eğitim programlarına müfettiş olarak katkı sunmak ve pilot uygulamada görev alarak sürece katkı sunmaktır. Son yıllarda yapılan eğitim programlarında pilot uygulama ve müfettiş kadrosu olmadığından her bakan değiştiğinde programlar değişiyor, eğitim yap-boz tahtasına döndü, program çöplüğüne döndü. Maalesef mevcut durumu kısaca bu şekilde özetleyebiliriz.

Peki, nasıl mı olur, nasıl bir teftiş sistemi düşünüyoruz biz? Tüm Eğitim Müfettişleri Sendikası olarak nasıl bir teftiş sistemi düşünüyoruz? Bütün eğitim müfettişleri Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı adı altında birleştirilmeli, ancak Türkiye’de 81 il var. Bu 81 ilin grup çalışma merkezleri adı altında tekrar 18 gruba ayrılarak her grup çalışma merkezinde bir Eğitim Müfettişliği Başkanlığı kurulmalıdır. 136 tane branşımız vardır arkadaşlar, 136 tane eğitim, ders branşımız var ve 136 eğitim branşından o teftiş grup bölgesinde müfettiş bulundurma ve biz buna bir takım müfettiş diyoruz. Bu müfettişlerin en önemli görevi kısa zamanda, kısa sürede ulaşması gereken yere ulaşip, teftiş maliyetini düşürmesi, öğretmene çabuk ulaşabilmesi, okula çabuk ulaşabilmesi ve birlikte çalışabilecek ortamları hazırlamasıdır. Bu nedenle biz grup çalışma bölgesini önemsiyoruz.

Müfettiş yetiştirilmesinde Eğitim Fakültesinden mezun ve meslekte 10 yılını tamamlayan öğretmenler arasında eğitim yönetim alanında veya eğitim yönetim teftiş alanında yüksek lisans ve doktora yapmış kişilerden müfettiş yapılmalıdır. Çünkü artık herkes Eğitim Fakültesi mezunudur, müfettişin mutlaka bir üst eğitimi de görmüş olması gerekiyor.

Gelişen dünyada eğitim çalışmalarını izlemek, incelemek, bilgi, görgü ve deneyimini arttırmak için iyi derecede geçerli bir dil bilmelidir. Meslek eğitiminde bir yıl müfettişlik yapıp da emekli olan veya çalışan müfettişler mutlaka bir yıllık bir eğitimden geçmiş olmalıdır. Hem akademik yönden hem meslek deneyimi ve tecrübesi olan müfettişlerin katkı sunacağı bir eğitim olmalıdır. Çünkü bizim mesleğimiz bilginin yanında tavır ve davranış mesleğidir. Bu konu da ancak üstat dediğimiz deneyimli müfettişlerden öğrenilir. Müfettişler öğrenmeye açık olmalı, denetleyeceği öğretmenle birlikte öğrenmeli; biz buna öğrenen öğretmen, öğrenen müfettiş diyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı Avrupa Eğitim Denetimi Kuruluna üye olmalıdır. Bizler de Avrupa’daki meslektaşlarımızla bir araya gelerek, birlikte denetim yapmalı, onlardan örnekler almalı, ülkemizin örneklerini onlara sunmalı ve eğitimimizi daha üst düzeye taşıyabilecek çalışmaları birlikte yapabilmeliyiz.

Yapılacak program değişikliklerinde program geliştirme süreçlerini bilecek kadar program geliştirme bilgisine sahip olmalı. Japon eğitim müfettişleri gibi, Japon eğitim müfettişleri yapılan bütün eğitim programlarında aktif olarak görev alıp, aynı zamanda o programları denetim yetkisine sahiptir. Bu nedenle bizim de yeniden düzenlenecek olan eğitim programlarında mutlaka ve mutlaka bir alanında eğitim almış müfettiş bulundurmalı ve o eğitim gelişimine katkı sunmalıdır. Seçilen müfettişler akıllı, zeki, hoşgörü sahibi, sağlam karakterli, eğitimde rehberlik anlayışını ön plana çıkaran, başarısızlığı değil başarıyı öncülleyen, kurumun gelişimine katkı sunan müfettiş yetiştirmek bizim temel amacımızdır. Bu duygu ve düşüncelerle sizlere Tüm Eğitim Müfettişleri Sendikasının müfettiş yetiştirme politikasını ve de mevcut durumu özetleyip, kısa sürede bana tanınan süre içerisinde ifade etmeye çalıştım. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

GİZEM ÖZCAN

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MUĞLA MİLLETVEKİLİ

Değerli katılımcılar, tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu bölümde de eğitimde teftiş sistemi ve denetimin ardından onunla da ilişkili olan Talim Terbiye Kurulu ve yapısını ele almak istiyorum.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 1926'da Milli Talim ve Terbiye Dairesi adıyla kurulmuştur. 1 Kasım 1926'da Mustafa Kemal Atatürk şöyle diyor: "Memlekette talim ve tedris esaslarını ilmi ve müstakil bir merkezden sevk ve idare maksadıyla tasavvur edilen Talim ve Terbiye Dairesi tesis edilmiştir" Atatürk'ün Talim ve Terbiye Kurulu için "ilmi ve müstakil bir merkez" demesini özellikle not edelim. Bu tespitin, kurulun bugünkü yapısı düşünüldüğünde ne kadar önemli olduğuna da değineceğim.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının kuruluşuyla ilgili 20 Mart 1926 tarihinde Meclis'teki görüşmelerde dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati Bey kurulun bakanlık karşısındaki özerkliğini ısrarla vurguluyor. Konuşmasında Talim Terbiye Kurulu'yla ilgili şunları söyler: "Talim ve Terbiye Heyetini yaptığım zaman bunun nizamnamesini kendim yapabildim. Fakat düşündüm, talim ve terbiye müstakil bir heyet olacaktır, büyük meselelerle meşgul olacaktır. Bunun nizamnamesini kendim yaparsam hata etmek ihtimali vardır" Bu özerklik öylesine güçlü kılınmıştır ki 1926 yılında çıkarılan yönetmeliğin 16. maddesinde: "Bakanlık ile Talim Terbiye Kurulu arasında uyumsuzluk çıktığında karar organı şûra olarak tanımlanmış ve bir yıl içinde toplanacak şuranın kararı uygulaması için esas olacaktır" denilmektedir.

Zaman içerisinde Başkanlığın görev, yetki ve sorumluluklarıyla teşkilat yapısı ve çalışma usul ve esasları hakkında birçok değişiklik meydana gelmiştir. 2018'e geldiğimizde 10.07.2018 tarihli ve 4074 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Milli Eğitimin bilimsel danışma ve inceleme organı olarak görevleri yeniden belirlenmiştir. En son olarak 10.12.2022 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliğiyle başkanlığın oluşumu, teşkilat yapısı, görevleriyle çalışma usul ve esasları yeniden düzenlenmiştir.

Peki, Talim Terbiye Kurulu ne yapar? Talim ve Terbiye Kurulu okullarda okutulacak derslerin müfredat programlarını hazırlar ve geliştirir. Ders kitapları ve diğer eğitim materyallerinin incelenmesi, onaylanması ve yayımlanması süreçlerini yönetir. Bu materyallerin, eğitimin hedeflerine uygun olup olmadığını denetler. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla hizmet içi eğitim programları ve rehberlik hizmetleri sunar. Yurtdışı eğitim ve öğretim kurumlarından alınmış ilköğretim ve ortaöğretim diploma ve öğretim belgelerinin derece ve denkliklerine ilişkin ilke kararlarını Bakan'ın onayına sunar.

Görüldüğü üzere Talim Terbiye Kurulu, milli eğitim sistemimiz için hayati bir işlevi yerine getirmektedir. Çocuklarımızın, gençlerimizin hangi dersleri, hangi

içeriklerine okuyacağına karar vermektedir. Ancak burada, bu hayati işlevi yerine getirmek için çok önemli bir hususun altını çizmemiz gerekiyor. Talim ve Terbiye Kurulu bağımsız ve bilimsel esaslarda hareket eden bir kurul olmak zorundadır. Hatırlayalım, Atatürk'ün deyişiyle ilmî ve müstakil bir merkez olmalıdır. Peki, öyle mi şu anda? Elbette değil. Bugün Talim ve Terbiye Kurulu tamamen siyasi iktidarın politik referanslarla atadığı, onun ideolojik çizgisini milli eğitime uyarlayan, bu anlamıyla da siyasi iktidarın, müfredatı ideolojik ve politik açıdan şekillendirmesini sağlayan bir kurum niteliğindedir.

Burada sorun imam hatipli eğitimcilerin Talim ve Terbiye Kurulunda bulunması değildir, sadece siyasal iktidara yakın olmanın ve imam hatipli olmanın bir referans hâline dönüşmüş olmasıdır. Atamalarda liyakatin yerine siyasi saikler belirleyici olduğunda iktidarda kim olursa olsun eğitim için sonu felaket olmuştur. İktidarın bir okul türünü ve mezunlarını, kamuya alımlarda örgütsel bir referans olarak görmesi tamamen politik ve dinî duyguların sömürmesidir. Milli Eğitim Bakanlığında ve birimlerinde liyakate değil, bir okul türüne ve mezunlarına öncelik verilmekte, eş-dost ve yandaş atamaları yapılmaktadır. Bugün eğer Talim Terbiye Kurulu kararlarını Bakan'a sunan kurum değil, görüşlerine sunan kurum hâline gelmişse, bu nedenle gelmiştir. Alabildiği tek karar yurtdışında alınmış ilköğretim ve ortaöğretim diplomalarının denkliğiyle sınırlıdır.

Teker teker inceleyecek olursak, özellikle tarih, din kültürü ve ahlâk bilgisi gibi derslerde yapılan değişikliklerin siyasi iktidarın ideolojik tercihlerine uyumlu bir şekilde şekillendiğini de ortaya koyabiliriz. Ayrıca Talim Terbiye Kurulunda karar alma süreçlerinde yeterince şeffaf olmadığı ve eğitimin bileşenlerinin burada, bu süreçlerde hiçbir şekilde sürece dâhil edilmediğini de vurgulamamız gerekiyor.

Şu çok açık ki bu hâliyle Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının görevini bağımsız, objektif yapma ihtimali maalesef bulunmamaktadır. Kurul, yandaşları zengin etme kurulu olmuştur. Talim Terbiye Kurulu 22 yıllık AKP iktidarında, eğitim tarihimizdeki belirleyici rolünü kaybetmiştir. Okullarımızda hangi derslerin okutulacağına Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının karar vermesi gerekirken, 2012 yılında kanunla ders koyulmuştur. İzlenen politikalar ve kurumun yapısındaki değişikliklerle kadrolaşma, ders kitapları ve araçları üzerinden yandaşları zengin etme kurulu hâline getirilmiştir. AKP, iktidar olmasıyla birlikte, Milli Eğitim Bakanlığının diğer birimlerinde olduğu gibi Talim Terbiye Kurulunda da işleyişe müdahale edilmiştir.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının uzun yıllardır çalışan, deneyimli ve alanında uzman olan öğretmenlerinin görevine son verilmiş, kurulun bağımsızlığı kâğıt üzerinde bırakılmıştır. Bir parti programını andıran yeni müfredata onay vermeleri de bunun en açık göstergesi değil midir zaten? Bu hâliyle eğitim bilimlerinin gerekleri doğrultusunda karar veren, bağımsız bir Talim Terbiye Kurulumuz bulunmamaktadır. Talim Terbiye Kurulu daha bilimsel ve daha özerk akademik başarı ve öğrenci merkezli çalışmaları önüne koymadığı sürece, daima iktidarın yedeğinde kalacaktır.

AV. DR. BURAK SABUNCU

EĞİTİM-İŞ SENDİKASI GENEL MERKEZ AVUKATI

Gün boyunca diğer oturumlarda eğitim emekçilerini, öğretmenleri, akademisyenleri hep birlikte dinledik ve aslında eğitimde durumun ne denli vahim bir hâl aldığını hep birlikte görmüş olduk. Ancak şunu da gördük: Hiçbiri de umutsuz değil. Aslında çok temel sorunlu görünen alanlarda tamamının aslında bir çözüm yolu ve çözüm önerisi olduğunu da hep birlikte görmüş olduk, buna şahitlik etmiş olduk. Bunun da tabii hiç de öyle karamsarlığa, umutsuzluğa kapılmaya gerek olmadığına da hep birlikte şahitlik etmiş olduk. Tabii bu etkinliğin sadece bu sebepten dolayı bile çok önemli ve verimli geçtiğini hep birlikte de izledik.

Bu oturumumuzda da eğitim ve hukuk konusunu konuşuyoruz. Tabii en temel meselelerden biri eğitimse ülkede, bir diğeri de herhâlde herkes hemfikir ki hukuk alanı, yargısal süreçler, adalet mekanizması dediğimiz alan. İkisinin birleştiği noktada da tabii sorunlar yumağı birbiri içine geçmiş ve kartopu hâline gelmiş bir şekilde süregeliyor.

Tabii eğitim emekçilerinin her derece ve kadroda, her ayrı ünvanda ayrı ayrı sorunları var. Eğitim emekçisi dediğimiz zaman da tabii sadece öğretmenler, akademisyenler olarak değerlendirmemek gerekir; hizmetliler, şefler, memurlar, müfettişler, bunların tamamını eğitim emekçileri kapsamında değerlendirdiğimizi de belirtmek isteriz. Tabii onların da ayrı ayrı 3600 gibi, kurumlarda yaşadıkları mobbingler gibi ayrı ayrı sorunları var, ama biz bu başlıkta daha genel kapsamda örgütlenme hakkını ve sendikal faaliyet meselelerini daha çok sınırlandırarak değerlendireceğiz.

Tabii tarihsel süreçte, kamu görevlilerinin sendikalaşma süreci oldukça çetin şartlardan geçti. Memur sendikacılığı çok zor zamanlardan geçerek bugünlerdeki haklarını elde etmiş oldu. Kamu sendikacılığının öncülüğünü yine eğitim emekçileri aslında üstlenerek yaptı. Öğretmen hareketi dönemin TÖS, TÖKDER gibi geleneği, Fakir Baykurt liderliğinde, önderliğinde çok önemli tarihsel kazanımları elde etmiş oldu ve bugüne de aslında büyük bir mücadele kültürü, mücadele birikimi bıraktı. Bugün itibarıyla da bu mirası devralan Eğitim-İş gibi, Birleşik Kamu Konfederasyonu gibi sendikalar bu mücadeleye kaldığı yerden bayrak yarışını devralarak devam ettiriyorlar.

Tabii sendikal örgütlenme meselesini olabildiğince çok geniş başlıklarda değerlendireceğiz ve iki temel unsurdan aslında temelde bahsedeceğim: Toplu sözleşme ve grev hakkı meselesi birincisi. Toplu sözleşme ve grev hakkı dediğimiz zaman aslında yasal düzenleme boyutuyla Anayasada yer almış haklardan bahsediyoruz. Ancak yakmayan ateş ve ıslatmayan su dediğimiz o birbiriyle bağlantı içerisinde olan, grevsiz toplu sözleşme hakkının aslında göstermelik bir haktan ibaret olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bir masaya oturduğunuzda bir müzakere içerisine girdiğinizde karşı tarafa sunabileceğiniz bir mekanizmanız, baskı unsurunuz yoksa orada sadece temenniden, iyi

niyetten ibaret bir beklenti içerisinde olabilirsiniz. Hiçbir yaptırım gücünüz de söz konusu olmaz. Yani burada artık bir silahların eşitliğinden bahsedemeyiz. Bu temel sorunlu, eksik, bir ayağı aksak yapı toplu sözleşme hakkının aslında özünde var olmadığını bizlere gösteriyor. Tabii toplu sözleşme meselesinin tek sorunu bu grev hakkı değil. Elbette grev hakkının Anayasa'da güvence altına alınması gerektiği hiç şüphesiz, ancak tek sorun da bu değil. Mevcut Anayasa ve 4688 sayılı Türk Sendikalar Kanunu'nda en çok üyeye sahip sendikanın yetkili sendika olarak imza attığı bir toplu sözleşmeden bahsediyoruz ve bildiğimiz üzere de bu yetkili sendikanın mevcut iktidar düzeninde AKP'ye eklenmiş, simbiyotik bir karşılıklı beslenme içerisinde yapı şeklinde ilerleyen bir yandaş sendika mekanizması var. Birlikte bir masaya oturuyorlar, karşılıklı biri iktidar çıkarları, diğeri diğer sendikanın, yandaş sendikanın çıkarları çerçevesinde kamu emekçisinin hiçbir menfaatini gözetmeksizin trajikomik imzalar attıklarına da şahit oluyoruz. Yüzde 3,5'lük zam gibi bir garabet yaşandı hepimizin hatırladığı gibi. Bunun yanında tabii şöyle garabetleri de gördük: Bir sendikal toplu sözleşme ikramiyesine dair bir baraj garabeti gördük. Öncelikle ne yaptılar? Toplu sözleşmeye yüzde 1'lik bir baraj getirdiler. Neydi bu? İşte üye sayısı yüzde 1'in altında olan sendikaların üyelerine, toplu sözleşme ikramiyesinin ödenmeyeceği gibi bir garabet getirdiler. Daha sonra tabii sendikal mücadele bunu hukuki sürece taşıdı ve Danıştay bunu iptal etti. Tabii bununla yetindiler mi? Hayır, bu defa yasa olarak getirdiler. Bu defa yüzde 2'ye çıkararak getirdiler hem de. Tabii Anayasa Mahkemesine Cumhuriyet Halk Partisi tarafından taşınan dava sonucunda Anayasa Mahkemesi bunu da iptal etti bunun eşitlik ilkesine, sendikal özgürlüklere aykırı olduğu gerekçesiyle. Bir trajikomik olay da burada yaşandı. Bu Anayasa Mahkemesi kararı sonrasında bu yandaş sendika dediğimiz yapı, bunun sorumlularına hesap sormak ya da kendi özeleştirisini vermek yerine suçluyu tespit etti ve Cumhuriyet Halk Partisi'ne herhâlde kamu emekçilerine hedef göstermek adına geldi ve eylemler yaptı. Tabii bunlar trajikomik süreçlerdi. Kamu emekçileri bunun farkında mı? Elbette farkında, akıl dışı bu yaklaşımlara elbette ki geçit vermeyecek bir pozisyon alıyor.

Sendikal faaliyet hakkı dediğimiz zaman, ikinci bir başlık altında sendikaların en önemli silahlarından birisi de toplantı ve gösteri yürüyüşü, basın açıklamaları. Ancak bununla ilgili yaşanan sorunları geçen hafta sizlerin de çok yakından şahit olduğu Öğretmenlik Meslek Kanunu sürecinde yaşadık. Eğitim-İş başta olmak üzere eğitim sendikaları Milli Egemenlik Parkında iki haftaya yakın süreçte bir eylemlilik süreci başladı ve bir nöbet süreci başlattı. Milletvekilleri de her partiden milletvekili iktidar partileri hariç bunlara destek oldular. Devam eden aşamada bir yürüyüş tertip edildi. Hani polis barikatlarına karşı birlikte bir direniş sergilendi. Nihayetinde de bu hedeflenen, amaçlanan yürüyüş de gerçekleşmiş oldu. Tabii bu bahsettiğimiz öğretmen hareketinin mücadele mirası açıkçası bu işin de temeli olmuş oldu.

Tabii toplantı ve gösteri yürüyüşü meselesinde çok ciddi bir keyflik var. Bir gün basın açıklaması yaptığınız yerde işte bir valilik kararıyla herhangi bir sebep de yokken, hiçbir gerekçe de yokken iki gün sonra orada o eylemi, o basın açıklamasını yapamıyorsunuz. Sebep ne? Sebep yok. O gün belli oluyor.

O gün kolluk amiri ya da valilik, kim onun talimatını veriyorsa o gün, orada ya yapıyorsunuz ya yapamıyorsunuz. Oraya gittiğimiz zaman görüyoruz bunu yapıp yapamayacağımızı. Tabii bunlarla ilgili devam eden süreçlerde davalar da açılıyor. Bugüne kadar açılan bütün davalardan da aşağı yukarı beraat etmişizdir. Aslında yargısal süreç de bu konuda bizlerden yana.

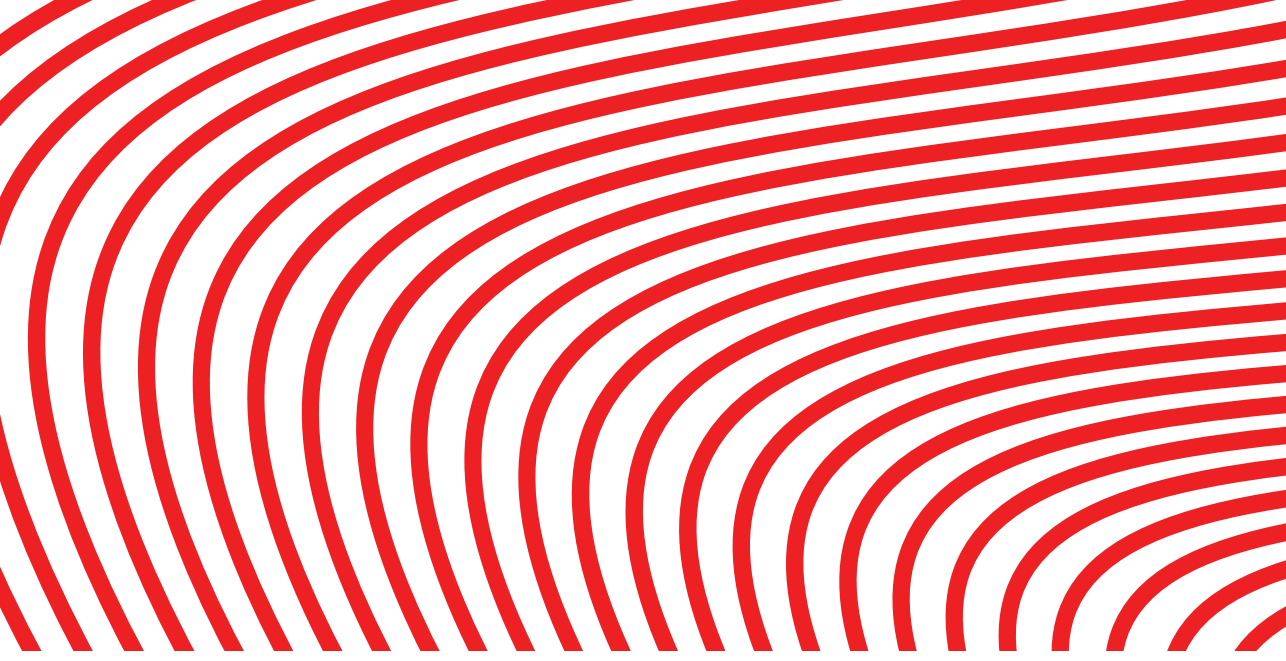
Bir diğer mesele de tabii fiiliyatta yaşanan örgütlenme sorunları, tabii bunları çok genel başlıklar altında geçmek istiyorum: Okullarda, kurumlarda yaşanan üyelik ve üyelikten istifa süreçleri. Şimdi yeni atanan eğitim emekçisi, öğretmen okula başladığı zaman, görev yerine başladığı zaman önüne bir de hemen yandaş sendikanın üyelik formu konuluyor ve öncelikle ikna yöntemi, daha sonra tehdit ve baskıyla bunları imzalaması isteniyor. Sonrasında bitmiyor tabii, bir şekilde istifa sürecine girdiğinde, bu yanlışlıkları görüp istifa etmeye çalıştığında istifası da engelleniyor. Evrakları işleme alınmıyor. Yine öncelikle ikna ve tehdit yöntemleri devreye girmiş oluyor. Tabii bununla da bitmiyor, başka sendikalara üye olan sendika üyeleri, yöneticileri sendikal izinler konusunda her türlü zorlamaya, baskıya maruz kalıyor. Disiplin soruşturmaları ve sürgün işlemlerine muhatap kalıyorlar. Elbette bunların yargısal, hukuksal mücadele süreçlerini biz de yürütüyoruz ve çoğunlukla da olumlu sonuçlar alıyoruz.

Türk Ceza Kanunu'nda bununla ilgili aslında bir suç türü var. Bu baskıları uygulayan, eğitim emekçilerini buna muhatap kılan şahıslara ilişkin uygulanacak aslında bir ceza maddemiz var sendikal faaliyeti engellemeye dair, ancak herhâlde bugüne kadar işlendiğini görmedik bunun, bu işlemleri gerçekleştirenlerin böyle bir ceza aldığıyla da henüz karşılaşmadık. Tabii burada da yargısal süreçte örgütlenme özgürlüğünün bu yönüyle eksik kaldığını görüyoruz.

Sendikal örgütlülük, sendikal mücadelenin tek başına öğretmenlerin, kamu emekçilerinin sadece ekonomik ve mali hak ve çıkarlarından ibaret olmadığını da belirtmek gerekir. Son dönemde işte bunun çok yoğun örneğini görüyoruz: Öğretmenlik Meslek Kanunu, yeni müfredat süreci, okullardaki ÇEDES uygulamaları. Bunlara tamamen karşı koymanın yolunun öğretmen hareketinin, kamu emekçilerinin, eğitim emekçilerinin örgütlülüğünden geçtiğini görüyoruz. Bunlara karşı eylem yapabilen, hukuki yolları, süreçleri işletebilen yegâne yapıların da aslında bu alanda faaliyet gösteren sendikalar olduğu da herkesin malumu.

Bugün burada emeği geçen herkese çok teşekkür ederiz. Herkesin konuşması, bilgisi, birikimi, aktarımı çok umut vericiydi. Eğitim emekçileri "bizler hâlâ Mustafa Kemal Atatürk'ün öğretmenleriyiz" dediği sürece, eğitim emekçileri "bizler hâlâ cumhuriyet aydınlanmasının mücadelesini veriyoruz" dediği sürece bizler de bu mücadelenin yanında, arkasında her daim birlikte hareket edeceğiz.

17. OTURUM

AFETLER ÜLKESİNDE EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Saat 3'ü geçti. Bu saati özellikle seçtik, çünkü 17 Ağustos depremi ve arkasından 6 Şubat depremi de bu saatlerde olmuştu.

Hepimizin bildiği gibi ülkemiz bir afetler ülkesi, tabii bu doğa olaylarını afet hâline getiren biziz, hiçbir şekilde yaşadıklarımızdan ders almayan biziz. Türkiye'nin aslında baktığınızda her il için afet planları var, afet riskinin azaltılması planları var. Fakat bu deprem döneminde bizzat AFAD binalarının yıkıldığını gördük.

Ben kendi kariyerinin belirli bir bölümünü afet yönetimi üzerinde çalışmış olan bir arkadaşınızım, dünyanın çok çeşitli ülkelerinde afet programları kurmuş bir arkadaşınızım. Türkiye'nin bütün bu yaşadıklarından hiçbir şekilde ders almaması, her seferinde on binlerce insanını kaybetmesi çok önemli bir sorun. Afetlerin her birisi başta eğitim olmak üzere sadece can kaybına mâl olmuyor, aynı zamanda eğitim ortamlarını da çok ciddi şekilde etkiliyor. Eğitim ortamlarının etkilenmesi, çoğu zaman yok olması, ortadan kalkması çocukların hayatını birebir etkiliyor. Çocuklar gibi hayatlarının rutin bir şekilde devam etmesine, alıştıkları bir şekilde devam etmesine çok ihtiyacı olan yaş grupları için de oldukça olumsuz psikososyal sonuçları oluyor.

VELİ AĞBABA

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MALATYA MİLLETVEKİLİ

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Genel Başkan Yardımcımız Sevgili Suat Özçağdaş'ı ve arkadaşlarını kutluyorum. Türkiye'de eğitimin gerilediği bir dönemde, hele Öğretmen Meslek Kanunu'nun çıkmasıyla beraber öğretmenlik mesleğinin yok edilmeye çalışıldığı, iktidarın kuracağı akademide öğretmenleri terbiye etmeye çalıştığı bir dönemde böyle bir etkinliği yaptığı için kutluyorum. Saat 3.30, 3.30'da bu kadar milletvekilinin burada olması da partimiz açısından önemli, anlamlı, onun için teşekkür ediyorum.

Benim tabii alanım eğitim değil, ama ben depremde yaşadıklarımızı sizlerle paylaşmak istiyorum. Biliyorsunuz 6 Şubat akşamı, daha doğrusu sabaha karşı bir büyük yıkımı Türkiye yaşadı. Dört il çok etkilendi, iki ilçemiz çok etkilendi, adeta şehirler yerle bir oldu. Ben tabii deprem bölgesindeki bütün şehirleri gezdim ama Hatay, Maraş, Adıyaman ve Malatya hakikaten, tabii Antep'in de Nurdağı ve İslahiye ilçeleri adeta yerle bir olmuştu. Burada iki konuya dikkat çekmek istiyorum. Suat Bey biraz önce AFAD başta olmak üzere birçok yapının yıkıldığını söyledi. Deprem döneminde hem okulların yıkılmaması iki açıdan önemliydi: Bir, maalesef toplanma merkezleri dediğimiz ve bizim de toplanma merkezinin ne olduğunu çok bilmediğimiz bir dönemde, bu toplanma merkezlerinin ne kadar önemli olduğunu gördük. Çok büyük karın altında, soğğun altında bir deprem yaşandı ve insanların tek sığındığı yer toplanma merkezleri olmadığı için, belediyenin sosyal tesisleri ve okullar oldu. Malatya merkez okullar açısından biraz şanslıydı. Çünkü bir önceki Milli Eğitim Müdürü daha sonra Cumhuriyet Halk Partisi'nden milletvekili aday olan arkadaşımızın sayesinde okulların birçoğu, merkezdeki okulların birçoğu yenilenmişti. Depreme dayanıklı olmayan okulların birçoğu yenilenmişti, ama yine birçok okul da yıkıldı. Burada insanlar okullara sığındı, günlerce okullarda kaldılar. Tabii öğretmenlerin de büyük emeği var, o okullarda öğretmenlik yapan insanların büyük emeği var. Çocuklar için de çok büyük yıkım oldu. Hâlâ o yıkım devam ediyor, o zorluklar devam ediyor. Okullar toplanma merkezi olarak günlerce, aylarca depremedelere hizmet etti. Hem deprem döneminde tabii herkes etkilendi, ama çocuklar çok daha fazla etkilendi. Eğitime ara verildi, uzunca bir süre eğitime ara verildi. Bu dönemde okullar açıldıktan birkaç ay sonra da bu sorunlar devam etti.

Şimdi şehir merkezinin önemli bir kısmı konteynerde kalıyor. Konteynerler de tabii çocukların gitmiş olduğu okuldan uzak yerlerde, onların şu an servis problemleri var, servis problemleri hâlâ devam ediyor. Düşünün ki Malatya'nın bir mahallesinde örneğin, Cemal Gürsel Mahallesindeki okula giden çocukların ailelerini 7-8 km ileride bir okula, bir konteyner kente yerleştiriyor. Okulları ayrı yerde, konteynerler ayrı yerde, bir büyük önemli servis problemi var, servis problemi hâlâ devam ediyor. Tabii ki evini, işini, arabasını kaybeden aileler çocuklara servis parası veremiyor. Bir kısmını devlet karşılamaya çalışıyor, ama o da yeterli değil. Konteyner kentlerle okulların arasında çok mesafe olması nedeniyle bayağı bir zorluk yaşıyorlar.

Bir diğerk problem değerli arkadaşlar, konteyner kentte kalan çocukların ders çalışma imkânları yok. Hâlâ çok azında çalışma imkânı var, çok küçük alanlarda, 20 m²'lik alanlarda çocuklar ders çalışabiliyor. Düşünün ki 21 m²'lik bir yaşam alanında, konteynerde 4 kişilik bir aile hele üniversiteye hazırlanıyorsa çok daha zor ve bu koşullarda çocukların çalışma imkânı yok ve maalesef bu konteyner kentlerde okula benzer veya ders çalışma alanları da yok. Yine bir önemli problem biliyorsunuz internet üzerinden artık hem eğitim alıyorlar hem oradan bağlanıp ders görüyorlar. Hâlâ internet yeterli değil, konteyner kentlerde internet yok denecek kadar az, bu büyük bir problem olarak devam ediyor.

Konteynerden okullar yapıldı, ama bu okullarda da işte 21 m²'lik okulda ne kadar eğitim görülür, sizin takdirinize. Okullarda artık ikili öğrenime tekrar geçildi. Sabahçı, öğrenci var, hatta birçok sınıflar üst üste yığılmış durumda. Eğitim müthiş bir gerileme içerisinde hem şartlar nedeniyle, yani olağan şartlar, ülkenin yaşamış olduğu ekonomik koşullar nedeniyle büyük bir yıkım içerisinde hem de deprem nedeniyle eğitim büyük bir gerileme içerisinde. Tabii daha önce ek kontenjanlar verilmişti, bu dönem verilmedi deprem bölgesine, ancak eğitim açısından büyük yıkımın daha uzun yıllar devam edeceği gözüküyor. Çünkü hâlâ şehirde devletin söz verdiği, hükûmetin söz verdiği konutların yüzde 7'si yapılabilmiş durumda, okullarla ilgili bir gelişme yok, öğretmen evi yok ki öğretmenler deprem bölgesinde görev yapıyor. Geçen günlerde Milli Eğitim Komisyonunda da konuştuk öğretmen eviyle ilgili, gerçi Bakanlık söz verdi, ama mutlaka öğrencilere iyi bir öğretmenlik yapabilmeleri için, iyi eğitim verebilmeleri açısından mutlaka öğretmenlerin sosyal ortamlarının da sağlanması lazım.

Öğretmenler de, öğrenciler de çok zor durumda, özel eğitim kurumunda görev yapan öğretmenlerin tamamı işsiz kaldı. Zaten çok az maaş alıyorlardı, onların herhangi bir ataması yapılmadı ve hâlâ öğretmen yetersizliği Malatya'da devam ediyor. Hem öğretmen yetersizliği hem bina yetersizliği hem internet yetersizliği hem kitaba ulaşım gibi birçok problem hâlâ çok yoğun şekilde devam ediyor. Devam da edecek gibi gözüküyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR

CUMHURİYET HALK PARTİSİ TBMM GRUP BAŞKANVEKİLİ, MERSİN MİLLETVEKİLİ

Öğretmenlik Meslek Kanunuyla ilgili kanun teklifinin Meclis'e gelmesiyle başlayan bu direniş ve bugün 24 saat aralıksız eğitimle ilgili yapılan Çalıştay önemli, emeği geçen herkese bir kez daha teşekkür ediyorum.

Ben memleketim Mersin ile ilgili konuşacağım. Suat Başkan "oradaki sorunları, afetle ilgili sorunları anlat" dedi, ama ondan önce bu 6 yıllık milletvekilliği sürecimde Mersin'de yaşadığım en önemli sorunları anlatmak isterim. Çünkü 3-4 tanesini de ben gündeme getirdim. Yani Mersin'le ilgili en önemli sorun eğitimin siyasallaşması, maalesef ki benim 6 yıllık milletvekilliği sürecimde Mersin'e gönderilen Milli Eğitim müdürleri ve müdürler olabildiğince tuhaf, Mersin'e yakışmayan uygulama ve tutum takındılar. Mesela, Çamlıyayla'da bir Milli Eğitim Müdürü Nutuk'u yasakladı, Nutuk'un dağıtılmasını yasakladı. Bunu gündeme getirdiğimizde bu Milli Eğitim Müdürü görevden alındı, 6 ay sonra bir baktık, başka bir okula müdür olarak atandı. Çünkü o da İl Milli Eğitim Müdürü'nün talimatıyla bu ahlaksız tutumu sergilemişti.

Silifke Milli Eğitim Müdürü Karaman'dan AKP'den milletvekili aday adaylığı başvurusunda bulundu. Bunu sosyal medyasında paylaştı. Oysa bu kararı alıp bunu açıkladığında hâlâ görevi devam ediyordu, istifa etmemişti. Bunu da söyledik, ama onun hakkında da bir soruşturma gerçekleşmedi. En son Akdeniz ilçemizde ÇEDES denilen ne olduğu belirsiz yapılarla öğrencilerimizi buluşturan, birçok yanlışa imza atan bu yapının Akdeniz'de bir okulda öğrencileri, ilköğretim öğrencilerini tarikat dedikleri yapıyla buluşturup okulda kaynaştırmak amacıyla bir karar aldığında, bir öğretmen velilere soruyor. Çünkü 7-8 yaşında, 9 yaşında evlatlarımız hayır diyor, biz onları istemiyoruz diyor ve o öğretmen tüm velilerden yazılı dilekçe, imzalı dilekçe alıyor. Öğrencilerimizin bu ne olduğu belirsiz yapıyla buluşmamasını istiyoruz diyor. Bunu yapan öğretmene soruşturma açıyorlar. İşte Mersin gibi yerde bunları yaşayabiliyoruz.

Bunun üstüne 6 Şubat depreminden sonra yaklaşık 300 bin aile geldi Mersin'e Malatya'dan, Kahramanmaraş'tan, Hatay'dan. Bunlarla ilgili özellikle Milli Eğitim Müdürü'ne, Valiliğe dedik ki birçok öğrenci geliyor, okulları yok. Şubat ayından sonra hazirana kadar olan dönemlerini zaten kaybetmişlerdi, ama en azından bu süreçte öğretmen takviyesi yapılabilirdi, ek derslikler açılabilirdi, ama bunların hiçbiri yapılamadı. Sayın Ağbaba'nın dediği gibi çadırda, sokakta ve konteynerlerde ders almaya çalıştılar. Bunlar bir Milli Eğitimin programı değildi, depremden gelen öğretmenlerin kendi çabalarıyla verdiği derslerdi. Sayıları zaten 30-40'ın üzerinde olan sınıflar 60'a çıktı. Birçok öğrenci yıl kaybetti, dönem kaybetti. Birçoğunun çantası, ayakkabısı yoktu, birçoğunun zaten kalacak yeri de yoktu ve deprem bölgesinde yaşayan çocuklarımız bir buçuk yıl, iki yıla yakın eğitimden uzak kaldılar. Aslında bu devlet, bu iktidar onların iki yılını çaldı. Anlık müdahale edilebilirdi; Adana'ya, Mersin'e gerçekten Milli Eğitim Bakanlığı, iktidar, devlet destek olabilirdi, olmadı. Hâlâ

bu sorunların devam ettiğini görüyoruz, ama bununla ilgili hiçbir tavır ve davranış, bir eylem planı olmayan bir yapı.

Mersin'in en büyük sorunlarından bir tanesi taşınmalı sistem. Gittiğimiz her köyde bir okul var, bir derslik, iki derslik bir köy okulu var. Sıralarıyla, masalarıyla, kara tahtasıyla yıllardır atıl bırakılmış, camları kırılmış, hayvanların içeride yaşadığı ve çürümeye terk edilen bizim okullarımız, ama o çocuklar taşınmalı sistem denilen, köyleri boşaltan, köyden insanları uzaklaştıran bu sistemden dolayı kilometrelerce kimisi traktörle, kimisi yaya, kimisi de bulabildiği çok sınırlı servis ve belediye otobüsleriyle eğitimlerini alabiliyorlar. Köylerin boşaldığını söylüyoruz. Köy hayatının bittiğini söylüyoruz, ama bunun en büyük sebeplerinden bir tanesi taşınmalı sistemdir. Köy okullarının kapatılmasıdır. Bugün köy nüfusu azalıyor, insanlar şehre taşıyorsa çocukları için, eğitimi için taşıyor. Hâlâ birçok köy okulunu küçük tadilatlarla öğretmen ataması yaparak tekrar hayata geçirebiliriz. Hem köylerde insanlar yaşayabilir hem köy çocukları bu eziyeti çekmez, ama maalesef iki seçenek kalıyor: Ya çocuklarını okula yollamayacaklar ya da çocuklarını okutmak için tarlasını, evini, kültürünü bırakıp şehre gidecekler. İşte bu en büyük sıkıntılarından biri Mersin'in.

Ben çok teşekkür ediyorum. Çünkü eğitime verdiğimiz önemi bugün bir kez daha ortaya koyduk. Eğitime önem verdiğimizizi gösterdik, önemli projelerle geleceğimizi gösteriyoruz. Çünkü Türkiye'nin, evet, açlığı, yolsuzluğu, hırsızlığı her şeyi konuşuyoruz, ama en büyük sorunu eğitim, iktidarın bu ülkede eğitimi bitirmesi, eğitimi ne olduğu belirsiz tarikat ve yapılara bırakması. Bununla mücadelemiz sonuna kadar sürecek. Bugün bir Gölge Bakanımız var, ama yakın bir zamanda Milli Eğitim Bakanımız olacak. Bu ülkede çağdaş eğitimi getirecek, köy enstitülerinin ruhunu canlandıracak. Gerçekten tarikatlara değil, gerçek vakıflara, Çağdaş Eğitim Vakfı gibi, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği gibi, Atatürkçü Düşünce Derneği gibi derneklerin örnek gösterildiği bir sistem gelecek diyorum. Umutla bakıyorum, hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN

CUMHURİYET HALK PARTİSİ ADANA MİLLETVEKİLİ

Değerli katılımcılar, ülkemiz bir deprem ülkesi ve deprem kuşağında olan bir ülke. Afrika blokunun Anadolu levhasını sıkıştırması sonucu Kuzey Anadolu fay kuşağı, Güneydoğu Anadolu fay kuşağı ve Ege'deki fay kuşakları nedeniyle sürekli depremlere maruz kalacak bir ülke. Aslında deprem bir doğa olayı tıpkı sel gibi, çığ gibi, heyelan gibi bir doğa olayı; olacak ve olmaya devam edecek. Nasıl yağmur yağıyorsa, dolu oluyorsa, depremler de olacak ve olmaya devam edecek. Bu doğa olaylarının afete dönüşmesine sebep olan insanoğlunun önlem almayan kafası ve yapısıdır. Dolayısıyla önlem almayı öğrendiğimiz sürece bu doğa olayları elbette ki doğru yerlere yerleşim, doğru zemine yerleşim, doğru malzeme seçimi ve iyi bir denetim sonucunda bu doğa olayının afete dönüşmesinin önüne geçilmiş olacak ve biz her depremden sonra yüzlerce, yüz binlerce vatandaşımızı kaybedip, maalesef gözyaşı dökmeye devam etmememiz gerekiyor.

6 Şubat tarihinde çok büyük bir felaket yaşadık, ama neredeyse yılda ortalama bir ölümlü depremlerin yaşandığı ülkemizde eğitimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Yaşam boyu afete ilişkin eğitimlerin verilmesi gerekiyor. Ana sınıftan başlamak üzere afet sırası, afet öncesi ve afet sonrasında nasıl davranacağımıza ilişkin gerçekten çok bilinçli olmadığımız ve bu konuda özellikle afeti hem '98 depreminde Adana'da yaşamış hem de ne yazık ki 6 Şubat depremlerinde evinde bizzat yaşamış bir jeoloji mühendisi olarak söylemem gerekiyor ki afet anında insanlar ne yapacağını, nereye gideceğini, nerede toparlanacağını, hastasını nasıl götüreceğini, yolları kapatmaması gerektiği, telefonları tıkamaması gerektiğine ilişkin hâlâ bu kadar deprem yaşanan ve afet yaşanan ülkede bu eğitime erişmiş değil. Dolayısıyla yaşam boyu afete ilişkin eğitimlerin mutlaka her alanda verilmesi gerektiğini ve özellikle televizyonlarda spot olarak, kamu spotları olarak mutlaka verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Tabii ki okullarda da hem deprem sırası, öncesi ve sonrası için de neler yapılması gerektiğine ilişkin bu çalışmaların da yapılması gerekiyor.

Şimdi birkaç rakam vermek istiyorum. 6 Şubat tarihinde yaşanan büyük felakette bölgede toplam 11 bin 699 eğitim kurumu depremin şiddetli etkisine maruz kalmıştır. Yaklaşık 4 milyon 100 bin öğrenci ve yaklaşık 226 bin 593 eğitim emekçisi depremden doğrudan etkilenmiştir. Adana, Hatay, Maraş, Osmaniye, Kilis, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Malatya, Gaziantep'te toplam olarak 775 kurum hasar görmüştür ve Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hangi okulların ağır hasarlı, hangilerinin orta hasarlı olduğu noktasında sağlıklı bir bilgi hâlâ günümüzde maalesef edinilebilmiş değildir ve kamuoyuyla da bu paylaşılmamış durumdadır.

Kurumların tamamının tetkik edilmesinden sonra ortaya çıkan vahim tablo neticesinde, okul ve diğer kurumları yeniden hizmete açmak isteyen Bakanlığın izlediği bu yanlış politika nedeniyle ilerleyen zamanlarda yaşanabilecek

benzer felaketlerde de tablonun 6 Şubat'ta yaşanandan daha ağır bir şekilde önümüze düşmesi maalesef engellenemeyecektir. Kullanılamaz hâldeki 775 okul veya okullara bağlı anaokulu ve eğitim merkezlerinin tamamen boşaltılarak farklı kurumlara taşındığı görülmektedir ve burada neredeyse iki katı, yani öğrencilerin neredeyse iki katı okullarda eğitim görmeye devam etmektedir.

Yine hem öğrenciler hem personel hem de aileler açısından ekonomik ve sosyal olarak pek çok sorun beraberinde bu deprem sonrası beraberinde gelmiştir. Yine farklı düzeyde okulların birbiri içine taşınmasıyla hem pedagojik açıdan uygun olmayan hem de yeteri kadar ne yazık ki eğitimin alınmadığı ortamlar yaşanmaktadır. Yine baktığımız zaman yarım sömestr eğitim görmeyen çocukların bir üst sınıfa geçtiğini görüyoruz ve burada da ne yazık ki Milli Eğitim Bakanlığı tarafından telafi edilmeyen bir eğitim sistemiyle karşı karşıya kaldı deprem bölgesindeki öğrencilerimiz. Yine pek çok konuşmacı burada ifade etti, hâlâ konteyner kentlerde, konteyner ortamında eğitim gören öğrenciler var ne yazık ki hasar gören okulların bazılarının bahçesine kurulan çadır ve konteynerlerde zaten yetersiz olan fiziki koşullar ve ortamlar tamamen eğitim ve öğretime uygun olmayan şartlara evrilmiş durumdadır. Ortaya çıkan artçı sarsıntıda orta hasar görmüş ya da az hasarlı binalarda da çocukların güvenliksiz ortamlarda eğitim alması maalesef devam ediyor ve bu risk hâlâ devam ediyor. Buna da buradan dikkati çekmek isterim.

16 üniversitenin 111 farklı yerleşkesinde 45 bin akademik ve idari personel de yine bu depremden etkilenmiş durumdadır ve ne yazık ki çok hasar görmüş durumda. Baktığımız zaman yurt binaları da aynı şekilde hasar görmüş vaziyette hem öğrencilerin barınma sorunu hem de maalesef gıdaya erişim sorunu ihtiyaç olarak burada karşımıza çıkmaktadır. Üniversite öğrencilerinin yanında 226 bin 593 öğretmen de ne yazık ki etkilenen kesimlerden birisi.

Yine baktığımız zaman tek tek yeniden saymayayım, bu deprem bölgesinde maalesef 931 eğitim emekçisi yaşamını kaybetmiş durumdadır ve deprem sonrası hem evleri hasar gören hem öğretmenler hem eğitim emekçileri öncelikli olarak evleri ağır hasar alan veya yıkılan konteyner tahsis edilse de yeni atanan öğretmenler barınma imkânı bulamamakta, yüksek kiralarla maalesef karşı karşıya kalmaktalar.

Ne yazık ki Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin çok sayıda öğretmene ulaşıldığını, 210 bin öğretmene ulaşıldığını ifade etmesine rağmen bunun doğru olmadığı ortadadır. Pek çok öğretmenimizin ne durumda olduğu bilinmezken Bakanlık tarafından maalesef okullar açıldıktan sonra ancak bu tespitler yapılmıştır.

Sonuç olarak gerçekten bu kadar hasar gören hem eğitim kurumlarımız hem öğrencilerimiz hem ailelerimiz hem de bütün bu kesimden etkilenen eğitim camiasının yanı sıra her alanda önlem alınması ve mutlaka afet konusunda eğitimlerin verilmesine bir kere daha vurgu yapıyor, düzenleyen arkadaşlara yeniden teşekkür ediyorum.

PROF. DR. MÜHİP KANKO

CUMHURİYET HALK PARTİSİ KOCAELİ MİLLETVEKİLİ

Ben de 1999 Kocaeli depremini yaşamış bir kardeşinizim. Tabii bir sağlıkçı olunca sağlık eğitiminin bundan nasıl etkilendiğini, sağlık kuruluşlarının depremde nasıl olması gerektiğini ve okullarımızın genel yapısından bahsedeceğim. Türkiye’de eğitim kurumlarından 4 bin 500 tanesi aktif fay hatları üzerinde bulunuyor. Dolayısıyla bunlarda eğer biner öğrenci olduğunu düşünseniz, eğer bir okul döneminde olacak bir, gündüz saatinde olacak bir depremin ne kadar büyük bir felakete neden olacağını herhâlde tahmin etmek çok zor değil. Deprem aslında depremden önce başlıyor. Çünkü dünya literatürüne baktığınızda ülkeler karşılaşacakları doğal afetlere karşı çocuklarını erkenden eğitmeye başlıyorlar. Nerede sel fazlaysa, nerede çığ fazlaysa, nerede deprem fazlaysa ona göre önlemlerini alıyorlar, ama maalesef bizde sadece bildiğimiz deprem olduğu anda hemen cenin pozisyonuna geçin ve bir yere koşun. Nasıl çıkacaksınız, nasıl tahliye olacaksınız, deprem anında nasıl davranmamız gerektiğini hiç kimse bilmiyor. Dolayısıyla burada depremi biz aslında depremden önce yaşamaya başlıyoruz. Deprem olduğunda ne oluyor? Zaten enkazın altında kalanlar kalıyor, ama enkazdan bir türlü çıkan insanlar bir sağlık ocağına gitmek zorunda kalıyorlar, ama maalesef 17 Ağustos ve 6 Şubat depremlerinde gördük ki yeni yapılan hastanelerimiz dâhil hiçbir hastanemiz maalesef depreme dayanıklı değil. Çünkü hangi şiddette bir deprem olursa olsun, bu depremlerde mutlaka hastanelerin ayakta kalması gerekiyor. Neden? Çünkü depremden çıkarılıp hastaneye giden 100 hastadan 70 tanesini basit bir müdahaleyle kurtarabiliyorsunuz. Damarından bir kanama oluyor, siz o damara bir cihaz yerleştirdiğiniz anda hemen bitiyor ya da akciğerinde bir patlama oluyor, akciğerine ufak bir cihaz taktığınızda toparlayabiliyorsunuz. Dolayısıyla baktığınızda sağlık kuruluşları tabii ki çok önemli. Eğer bu bir tıp fakültesiyse, işte uzun dönemde bunların sonuçları ortaya çıkmaya başlıyor. Biz pandemide bile tıp fakültelerini kapatmadık biliyorsunuz. Çünkü tıp fakültesi özellikle poliklinik değil de klinik dediğimiz dönemde aktif hasta-hekim ilişkisinin yaşandığı bölümler, dolayısıyla eğer siz tıp fakültelerini ayakta tutamazsanız o bölgedeki hekim istihdamına katkıda bulunacak öğrencilerin ülkeye çok ciddi bir maliyeti olacaktır.

Sağlık önemli, ama deprem olduktan sonra birtakım sağlık problemleri daha çıkıyor. Ne çıkıyor mesela? Depremden bir süre sonra biliyorsunuz Hatay’da çok yaşandı bu, özellikle 17 Ağustos depremi yaz mevsiminde olduğu için bu dönemde çok fazla parazitik, bulaşıcı hastalıklar başladı. Uyuz vardı mesela, bitlenme vardı. Niçin? Çünkü orada yeterli hijyende ve yeterli miktarda su bulamıyordunuz. İçme suyu bulabiliyorsunuz belki, ama dezenfeksiyonunuzu ya da vücut hijyeninizi sağlamanız için maalesef su bulamıyorsunuz. Su bulsanız da suyu kullanacak mekân bulamıyorsunuz. Bunlara baktığınız zaman, evet, uzun dönemde yine öğrencilerin bir sürü sorunu var, ama bununla birlikte söylemek istediğim en önemli şeylerden birisi de biliyorsunuz Hatay bölgesi özellikle çok büyük bir hasar aldı. Bu hasarda öğrenciler arasında asbest temalı akciğer hasarları gelişmeye başladı. Yani ne oluyor? Bu enkazlar yıkılırken ortaya çıkan asbest tozları insanların ve öğrencilerin

yaralanmasına neden oluyor. Burada önemli şeylerden birisi de öğrencilerin bir araya geldiklerinde kapalı alan korkuları, posttravmatik stres bozukluğu diyoruz biz buna, bunlar tabii ki öğrencilerin uzun dönem kapalı yerde kalma endişelerini arttırıyor. Dolayısıyla eğitime adapte olmaları gerçekten çok zor oluyor.

Öğretmenlerde çok sorun var. Özellikle sınıfları eğer o yıl sınav dönemindeyse, o öğretmenler aileler tarafından çok eleştiriliyor. Öğretmenler, yine bir öğretmen eşi olarak konuşuyorum, 6 Şubat depremini yaşamış kardeşi olan bir öğretmen ve eşim de 17 Ağustos depremi yaşadığı için biliyorum, öğretmenler depremzede sayılmıyorlar. Yani buldukları bölgede derse girme zorunluluğu getiriliyor ve bu da öğrencilere yeterli sayıda yeterli miktarda faydalı olmalarının önüne geçiyor.

Depremde esas olan depremden önce depreme hazır olmaktır.

MEHMET GÜZELMANSUR

CUMHURİYET HALK PARTİSİ HATAY MİLLETVEKİLİ

Deprem hem Hatay'ı hem diğer diğer on ilimizi çok etkiledi, ama biliyorsunuz eğitim-öğretim insanın temel haklarından bir tanesi, ama 17 ay geçmiş olmasına rağmen ne yazık ki bu insanımızın temel hakkı olan eğitim-öğretim hâlâ Hatay'da, özellikle Hatay'da, diğer deprem bölgelerinde hâlâ bu sorunların baş edilmesiyle, bu sorunların giderilmesiyle uğraşılıyor ve ne yazık ki bir netice alınmadı. Rakamlarla konuşmak istiyorum ve bu konu içinde de özellikle Hatay'ın gerçek şu anki fotoğrafını sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bildiğiniz gibi Kahramanmaraş merkezli 6 Şubat depremiyle Samandağ ve Defne merkezli 23 Şubat depremlerindeki toplam can kaybının ve yıkımın yarısı Hatay'da yaşandı. Hatay'da meydana gelen yıkım ve can kaybı diğer on ilde meydana gelen yıkım ve can kaybının toplamı kadardır. Dolayısıyla Hatay'ın eğitim sisteminde yaşadığı kayıp ve yıkım da diğer on deprem ilinin toplamı büyüklüğüne eşittir.

Hatay'da deprem öncesinde 2007 okulumuz vardı. Bunlardan 249'u ağır hasar ve üstü, buna 41 orta hasar alan okulu da ilave ettiğimiz zaman da 290 okulumuz kullanılamaz hâldedir. Deprem öncesinde var olan 14 bin 724 dersliğimizden 6 bin 679'u kullanılamaz hâle geldi. Yani Hatay'da dersliklerin yüzde 45,4'ü kullanılamaz duruma geldi. Bu eğitim-öğretim döneminde Hatay'da 286 konteynerde 518 öğretmen ve 7 bin 464 öğrenci eğitim-öğretim gördü. Az önce Sayın Veli Ağbaba'nın dediği gibi hâlâ Hatay'da eğitim-öğretim konteynerlerde yapılıyor. Depremin adeta yerle bir ettiği Hatay'ın eğitim sisteminde okul ve derslik sayısı yetersizliğinden kırtasiyeden kitaba erişim zorluğuna, öğrenci göçünden elektrik ve internet kesintilerine velilerin ve eğitim kadrolarının çözülme sorunlarına kadar onlarca sorunu bulunuyor.

Sorunlarımızın en büyüğü Hatay'daki az sayıdaki sağlam okuldan bazılarının hâlâ kamu kurumları tarafından kullanılıyor olmasıdır. Yani 17 ay geçmiş olmasına rağmen okullarımızda eğitim yerine oradaki o bölgenin kurumları Milli Eğitim, işte Emniyet Müdürlükleri veya diğer Kaymakamlıklar hâlâ o bölgede okulların faaliyet göstermesi. Depremlerde derslik mevcudiyetinin yüzde 45'ini kaybeden Hatay'da okul ve derslik ihtiyacı hat safhadayken öğrenciler konteyner sınıflarında zor şartlarda eğitim hayatını idare ettirirken 19 okulumuz kamu kurumları tarafından hizmet binası olarak kullanılmaya devam ediyor. Sağlam okul binalarını hizmet binası olarak kullanan kamu kurumlarının okulları bir an önce boşaltılması sağlanmalıdır.

Diğer bir sorunumuz ikili eğitim. Okul ve dersliğindeki yıkımın üstüne bir de sağlam okulların kamu kurumlarına tahsis edilmesiyle ortaya çıkan derslik açığı Hatay'da ikili eğitimle aşılmaya çalışıldı. Bir okul binasında sabah bir okulun, öğleden sonrası başka bir okulun öğrencileri eğitim görüyor. İkili eğitimde öğrenciler okula sabah ve akşam karanlığında gitmek zorunda kalıyor. Artçı sarsıntıların ve elektrik kesintilerinin devam ettiği Hatay'da

okul-ev yolundaki öğrenciler korku, panik ve stresle eğitim-öğretime devam etmek zorunda kalıyorlar.

Hatay'ın başka illere verdiği göçün ana nedenlerinden biri eğitimde yaşanan sorunlardır. TÜİK'in adrese dayalı nüfus kayıt verilerine göre, 6 Şubat depremlerinin ardından felaket bölgesinden 308 bin kişinin göç ettiği Hatay 141 bin kişiyle en fazla göç veren il oldu. Bu sayılar adresini ve taşıyan insanlarımızı kapsamaktadır. Adresini taşımadan göç edenler bu sayıya dâhil değildir. Ankara ve diğer illere göç eden Hataylı insanlarımıza göç etmelerinin ana nedenini sordüğümüzda, çocukların eğitim hayatının kaliteli ve kesintisiz sürdürmeleri nedeni ilk sıralarda yer aldı. Hatay'da bu yıl deprem öncesi öğrenci sayılarını karşılaştırdığımızda göçün ana nedenlerinden birinin eğitim olduğu ortaya çıkıyor.

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hatay'da anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lisede 501 bin öğrenci eğitim görürken 2023-2024'te bu sayı 392'lere düşmüştür. Yani yaklaşık 110 bin öğrencimiz yoktur. Hatay'da öğrenci sayısı deprem öncesine göre 109 bin 128 azalmıştır. Hatay'ın eğitim sistemindeki sorunlar ne kadar hızlı çözümlerse, Hatay'a tersine göç o kadar da hızlanacak ve Hatay'ın demografik yapısı da korunmuş olacaktır.

Ders saatlerinde yıkım yapılması, enkaz kaldırılması öğrencilerin psikolojisini bozdu. Tüm uyarılara rağmen Hatay'da ders saatlerinde okulların etrafında yıkım ve enkaz kaldırma çalışmaları devam ettirildi.

Hatay'da öğrenciler en çok psikolojik desteğe ihtiyaç duyuyorlar. Hatay'da çocuklar en ufak bir sarsıntıda, en hafif gürültüde, her elektrik kesintisinde travma yaşıyor. Depremzede öğrenciye psikolojik desteğin artırılması için devlet-STK işbirliğinin ve faaliyetlerinin yoğunlaştırılması gerekiyor.

Deprem bölgesi öğrencileri diğer illerin öğrencileriyle aynı sınavlara tabi tutuluyor. Bu bir haksızlık, deprem ili Hatay'da okulların birleştirilmesi ve ikili eğitime geçilmesiyle dersler 30 dakikaya düştü. Bu ders saati yetmiyor, kurs imkânları da yok, 30 dakika süren dersler dışında öğrencinin başka eğitim alacağı hiçbir şeyi de yok ve bu başka yerlerdeki okullarla aynı statüde yapılmış oluyor.

Gerçekten Hatay içler acısı özellikle eğitim ve öğretim bakımından, bizim Hatay'daki öğrencilerimizin, gelecek olan öğrencilerimizin bu konu için de inşallah buradaki basın mensuplarımızın, burada Sayın Suat Özçağdaş Vekilimin sayesinde sesimizi duyurmuş oluruz ve emeklerinden dolayı teşekkürler, hepinize sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ

Değerli dostlar, konumuz afet, bir yanı afet bir yanı eğitim. Afette çocukların ve eğitim alması gerekenlerin psikolojik durumunu anlamak için ben de özellikle son yaşadığımız Maraş depremleri sürecinde koşullar ve şartlar neydi, insanlar hangi koşullar ve şartların içinde ayakta kalmaya, yaşama tutunmaya çalıştılar; bunu size kısaca anlatmak istiyorum.

6 Şubat sabahı 04.17’de deprem gerçekleştikten hemen sonra haberi alır almaz kendi ekibim, takımımınla birlikte Maraş’a doğru yola çıktım ve Kayseri üzerinden çok yoğun hava koşullarının altında zorluklar içinde Maraş’a ulaştık. Ulaştığımızda gecenin bir yarısıydı, hayalet bir şehirle karşılaşmıştık. Elektrik yoktu, telefon çekmiyordu, internet yoktu. Bölgede doğru düzgün arama kurtarma ekibi yoktu ve enkaz altında kalan vatandaşlar daha önceki depremlerde arama kurtarma ekiplerinin enkaz içine doğru “orada kimse var mı” diye bağırdığı bir durumdan farklı olarak bu kez enkaz altından dışarıya doğru “orada kimse var mı, bizi kurtarın” dercesine sesleniyorlardı. Böyle bir ortamda o gece Ebrar sitelerinde çalıştık, enkaz altında çalıştık ve ilk benim de çalıştığım, yani enkaz altına girdiğim Ebrar sitelerinde bir baba, oğlu ve bir anne, onları kurtarmaya çalıştık. O küçük çocuk hayatını kaybetmişti, anne keza yine aynı şekilde ve babayı kurtarmak için yoğun bir çaba harcadık. Ancak ekipman yok, arama kurtarma ekibi yok, her şey çok zordu ve maalesef saatler süren çalışmadan sonra hipotermi nedeniyle olduğu şeklinde sağlık görevlilerinin yaptığı, bize verdiği bilgi doğrultusunda da maalesef babayı da kaybettik.

AFAD bütün bu sürecin içinde kendisi bir afete dönüştüğü için, Türkiye’nin en profesyonel arama kurtarma ekiplerini bölgeye en hızlı şekilde en hızlı araçlarla getirmede ve onları ekipmanlarıyla buluşturamadığı için anneler-babalar, dedeler-nineler ve çocuklar hayatını kaybettiler. Öyle ki depremin ilerleyen süreçlerinde yol kenarlarında battaniyelere sarılmış cesetlerin yanında bekleyen çocuklar vardı. Çocukların psikolojisini ayakta tutacak tedbirler hızla maalesef alınmadı. Bu anlamda sivil inisiyatifler harekete belki geçti, ama bu da yeterli olmadı. İlerleyen afetten sonraki süreçlerde çocukların eğitim hakkını, sağlıklı bir psikolojiyle kullanması daha da zor oldu.

Şimdi yaşadığımız deprem sürecini bir yanda tutuyorum ve karşı karşıya bulunduğumuz bir riskten size kısaca bahsetmek istiyorum: O da İstanbul depremi. Olası İstanbul depremi gerçekleştiğinde on binlerce binanın yıkılması bekleniyor. Şehre ulaşmak çok zor olacak. Özellikle afet zamanlarında ulaşım, iletişim ve enerji konularının ayakta tutulması gerekiyor. Ancak bu Ak Parti iktidarıyla birlikte bunu yapmak da oldukça zor hâl gelecektir. O nedenle olası bir İstanbul depremi yaşandıktan sonra şehri yeniden ayakta tutabilmek için önce o canları kurtarmak, ardından kurtardıklarımızı güvenli bölgelere alıp, orada da eğitim hayatlarını sürdürmeyi sağlamak gerekiyor. Bu nedenle, biz

İstanbul Planlama Ajansıyla birlikte benim de koordinatörü olduğum, afet zamanında İstanbul-Zonguldak arası arama kurtarma ekiplerini taşıyacak, yani bu madencileri, kahraman madencileri taşıyacak olan bir deniz köprüsü projesini hayata geçirdik. Bu anlamda önce vatandaşlarımızı hayatta tutup, daha sonra da yaşadıkları tüm travmayı atlatabilmelerini sağlayarak sağlıklı bir eğitim sürecinin planlanması gerekiyor. Bu doğrultuda da ben ilgili Gölge Bakanımızın ve ekibinin ve bu doğrultuda da görev alacak herkesin bu süreci Cumhuriyet Halk Partisi çatısı altında en sağlıklı bir şekilde planlayacağını düşünüyorum.

DENİZ YÜCEL

CUMHURİYET HALK PARTİSİ PARTİ SÖZCÜSÜ, GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İZMİR MİLLETVEKİLİ

Cumhuriyet Halk Partisi olarak en çok önemseydiğimiz alanlardan biri eğitim, inanıyorum ki buradan önemli sonuçlar çıkacak, birilerinin kayıtsız kalamayacağı, dersler çıkaracağı bir sonuç bildirgesi çıkacak.

“Afet dönemlerinde eğitim” dediğimizde açıkçası benim aklıma şöyle bir benzetme geliyor: Devlet dairelerinde evrak dolaplarında “yangında ilk kurtarılacak” diye bir ibare yazar. Ben Türkiye’deki mevcut iktidarın eğitim sistemine, eğitim alanına bakış açısına baktığımda, bir afet anında eğitimi ilk gözden çıkarılacak alan olarak kodladığını görüyorum.

Bir kere şunu biliyoruz: Mevcut iktidar eğitimi bir toplum istemiyor. Mevcut iktidar okuyan, araştıran, sorgulayan, itiraz eden bir nesil yetişmesini istemiyor. Afet dönemleri hayatın her alanının kesintiye uğradığı dönemler. Bu dönemlerde eğitimin kesintisiz bir şekilde sürdürülmesi çok, ama çok önemli. Ülkemiz afetler açısından oldukça riskli, yüksek riskli bir ülke, dolayısıyla afet sonrasında en küçüğünden en büyüğüne, çocuklarımıza, öğrencilerimize eğitim olanaklarının hızlı, güvenli ve kesintisiz bir şekilde sunulacağı, sağlanacağı bir mekanizma kurmamız çok önemli. Ancak bu dönemlerde az önce belirttiğim gibi eğitim alanı ilk feragat edilen alan oluyor. Afet dönemi - normal dönem diye ayırmamak bile şu tespiti rahatlıkla yapabiliriz: Toplumun en kırılgan grupları çocuklar, kadınlar, yaşlılar ve ekonomik olarak dezavantajlı diyebileceğimiz kesimler. Bu kesimler her türlü olumsuz etkiyi çok daha derinden çok daha yoğun bir şekilde hissediyorlar. Dolayısıyla zaten korumasız ve kırılgan olan bu kesimler, afetin sonuçlarından ne yazık ki çok daha fazla etkileniyor. Bunun yanında ekonomik olarak dezavantajlı olan kesimler de nitelikli eğitim hakkının aslında sınıfsal bir sorun olarak karşımıza çıktığını üzülerek görüyoruz. Afet dönemlerinde de afet olmayan dönemlerde de bu grupların önemli mağduriyetler yaşadıklarını, nitelikli eğitime ulaşma konusunda ciddi sorunlar yaşadıklarını biliyoruz. Afetler de bu olumsuz tabloyu çok daha yıkıcı bir hâle getiriyor.

Biz afet ülkesiyiz. Her felakette eğitim durma noktasına gelirse, bu ülke bir adım dahi ileri gidemez. Şu anda, bir saat sonra, bir gün sonra ya da bir sene sonra yıkıcı bir deprem yaşayabiliriz. Bunun saati, günü, zamanı yok. O zaman afetler açısından, her an olacakmış gibi hazırlıklı olmak zorundayız. 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir’de yaşadığımız depremde 128 okul yıkım kapsamına alındı. Üzerinden yaklaşık 4 sene geçmiş olmasına rağmen yeniden inşa edilen okul sayısı 35, demek ki hazırlıklı değiliz. Milli Eğitim Bakanlığı tabii ki bu konuda da çok etkisiz. Parasız, eşit, nitelikli, çağdaş, laik ve bilimsel eğitimde sınıfta kalan Milli Eğitim Bakanlığının deprem sonrasında eğitime erişim hakkı konusunda da başarılı olmasını zaten beklemiyorduk.

Peki, ne yapmak gerekiyor? Ben bir baba, bir hukukçu, bir milletvekili ve bu ülkede yaşayan bir birey olarak değerlendirdiğimde öncelikle bu işin başına öğrenciler, öğretmenler, eğitim sistemi, ülkesinin geleceği için dertlenen, liyakatli kadroların getirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Gözlerim Suat Beyi aradı, liyakatli kadrolar deyince işte Suat Bey orada gelecekte Milli Eğitim Bakanımız. Liyakatli kadrolar getirildikten sonra bu işe bir bütçe ayrılmalı, bu bütçenin doğru kullanılması, yani tarikat ve cemaatlere akıtılan bütçe okulların taranması için, güçlendirilmesi için, sağlamaştırılması için, depremlere ve afetlere karşı dirençli ve dayanıklı hâle getirilmesi için ayrılıyorsa Hatay'da dersliklerin yüzde 45,4'ü depremden sonra kullanılmaz hâle gelmezdi.

Sonrasında ne yapmak lazım? Mesela, elimde birtakım rakamlar var. Eğitim reformu girişim raporuna göre depremin etkilediği illerde depremden önce okula devam eden öğrencilerin yüzde 22'lik kısmı depremi takip eden eğitim-öğretim yılında okula gitmemiş. Tüm çocuklarının okula gittiğini söyleyen aile sayısının oranıysa yüzde 61,9. Pazarcık ve Hatay'daki çocuk yaşam merkezlerinde yapılan çalışmaya göre çocukların yüzde 93'ü deprem öncesinde okula devam ederken deprem sonrasında bu oran yüzde 10'a gerilemiş. Bu rakamları deprem sonrasında feda edilen eğitim tablosunu ortaya koyması açısından çok önemli buluyorum.

Öğretmenlere de sahip çıkılmadı. Kamuda çalışan öğretmenler ekonomik açıdan bir nebze olsun özel sektörde çalışan öğretmenlere göre daha iyi durumdaydı, ama özel okul öğretmenleri ancak koşulları varsa işsizlik maaşından faydalanabilirler. Kısa çalışma ödeneği alabilenlerse, çalıştıkları okulları kapananlardı. İki koşulu da sağlayamayan öğretmenlereyse yalnız günlük 133,44 Lira nakdi ücret desteği verildi. Gerçekten çok trajik bir tablo...

Her gün aklımın bir köşesinde olan ve bu ülkenin pırıl pırıl gençlerinin, çocuklarının geleceğine yönelik kaygılarımdan dolayı gerçekten gönülden istediğim iki dileğimi sizlerle paylaşarak sözlerimi noktalamak istiyorum. İlk dileğim: Mevcut Milli Eğitim Bakanı'ndan en kısa sürede kurtulmak. Kurtulalım ki bilimsel, çağdaş, laik eğitim sistemimizi yeniden ayağa kaldırabilelim. Kurtulalım ki, adından da anlaşılacağı üzere, ideolojik kaygılarla, dayatmacı bir anlayışla getirilen "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" denilen saçmalıklardan pırıl pırıl evlatlarımızı kurtaralım. İkincisi de şudur: Milli eğitim sistemimizin cemaat ve tarikatlardan arındığı, eğitimle tarikat, eğitimle cemaat sözcüğünün yan yana dahi gelmediği, yobazlığın, sapkınlığın çocuklarımızın yakasından düştüğü günlere en kısa sürede kavuşmayı diliyorum.

Hiç kimsenin şüphesi olmasın, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarının asla ve asla taviz vermeyeceği yegâne alanlardan biri eğitimdir.

SEVDA ERDAN KILIÇ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ İZMİR MİLLETVEKİLİ

İzmir depreminden sonra TBMM’de bir Deprem Komisyonu kurulmuştu. Ben de az önce konuşmacı olan Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin’le o komisyonda yer almıştık. Komisyon sonucunda 500 küsur sayfa bir rapor çıktı, ama diğer raporlarda olduğu gibi Meclisin tozlu raflarında kaldı ve devamında maalesef çok acı olan yüzyılın afeti şubatındaki depremi yaşadık. Yani depremleri yaşıyoruz, afetleri yaşıyoruz, tabii afet deyince sadece deprem de düşünülmesin. İşte Karadeniz’de yağışlarla sel felaketi, heyelanı yaşıyoruz, sıcaklarla bugün çok üzgünüz, gerçekten İzmir’imizde, bizim de ciğerlerimiz yandı, yangın felaketleri var. Doğa bir yandan, insanlar bir yandan felaketler devam ediyor. Maalesef afetler ülkesiyiz.

Peki, afetler ülkesi olduğumuzun iktidar bilincinde mi? Maalesef değil. Eğer olsaydı her deprem sonrası yeniden bir Deprem Komisyonu kurulmaz, her seferinde bir rapor çıkmaz ve her seferinde uyulmayarak bir tozlu rafa kaldırılmazdı. Tabii eğitim konusu afette gerçekten çok önemli, eğer Milli Eğitim Bakanlığı bu konuya bir özen gösterseydi, gerçekten bütünlüklü bir politika besleseydi şimdi az önceki deprem bölgesinde yaşayan vekillerimizin anlattığı eğitimdeki sorunları yaşamazdık. Bütüncül politikalar yerine iktidar maalesef her alanda olduğu gibi ranta dayalı bir bakış açısıyla eğitim politikası güdüyor.

İzmir Bayraklı depreminden sonra az önce Deniz vekilimiz de söyledi, 128 okul hasarlıydı. Üzerinden biraz zaman geçti, ben de bir soru önergesiyle bunu sordum. Tabii 128 okulun 3 yıl sonra sadece dörtte biri yeniden yapılabilmisti yıkılan okullardan ve devamında da hiçbir yeni okul yapımı, bunların yerine yeni bir hareketlenme de görmediğimiz gibi o dönemde öğrenciler başka okullara sevk edildi. Hem de evlerinden çok çok uzaklara okullara gitmek zorunda kaldılar ve devamında yıllar geçtiği için çoğu da maalesef kalabalık sınıflarda yetersiz öğretmen kadrosuyla eğitimlerini tamamlamak durumunda kaldılar. Geçen haftalarda İzmir’de çok önemli bir Bilsem okulunun velileri bana ulaştı. Düşünün, 4 yıl sonra Bilsem Okuluna “depreme dayanıksız, hasarlı ve yıkacağız” deyip, yaklaşık 35 bilim ve sanat atölyesi olan, 780 öğrencisi olan bir okulu sadece bir okulun bir katına sığdırmaya çalıştılar. Şimdi buradan sormak lazım: Tam 4 yıl olmuş, siz böylesine hasarlı bir okulda o öğrencileri ve öğretmenleri eğitim yapmaya neden zorladınız? 4 yıl sonra mı aklınıza geldi demek gerekiyor. Yani maalesef bakış açısı böyle, tabii çok güzel binalar yapabilirsiniz, çok güzel okullar yapabilirsiniz, ama bu depremden etkilenen öğrencilerin travmalarını çözmedikten sonra aslında eğitim anlamında da hiçbir şey yapmamışsınız demektir.

Deprem sonrasında partimiz bir Deprem Hukuk Komisyonu kurdu. Biz de yaklaşık 6 hukukçu vekil bütün deprem bölgelerini dolaştık. Aslında depremin olduğu andan itibaren ben bir ay boyunca Adıyaman’da görevliydim. Sonrasında da okulları, illeri dolaşmaya başladık ve oradaki

çocukların travmasını aslında biz de birebir görmüş, yaşamış olduk. Orada da öğretmenlerimizi, öğrencilerimizi, velilerimizi yitirdik. Acımız çok büyüktü. Bu kadar büyük bir yıkımın ardından belki eğitimde hemen bir toparlanma olsa çocuklarımız rehabilite edilebilirdi. Maalesef o da olmadı. Düşünün, dersler devam ederken ya da öğrenciler teneffüsteyken yanlarındaki binalar yıkıldı. O çocukların yaşadığı acıyı düşünün, her seferinde depremi tekrar tekrar yaşamak, bir de o tozu da yutmak durumunda kaldılar. Eğitime çok uzun bir süre ara verildi. Üniversitelerdeki eğitim durdu. Aslında öğrenciler başka illere gidip eğitimlerine devam edecekken maalesef ailelerinin yanına deprem bölgelerine dönmek zorunda kaldılar. Bu da yanlışlardan biriydi, ama iyi ki Cumhuriyet Halk Partili belediyelerimiz vardı bu konuda hassas, hemen depremin ikinci gününden itibaren bütün araç gereçleriyle deprem bölgesinde oldular ve eğitim konusunda da eğitim çadırları kurdular ve belediyedeki öğretmenlerimizle, çocuklarla bir araya geldiler. Çocukları da rehabilite etmek adına ellerinden gelenleri yaptılar.

Tabii afet sonrasında eğitimde ne yapılmalı ya da öncesinde ne yapılmalı derken maalesef depremin diğer alanlarında olduğu gibi her seferinde deprem olduktan sonra ne yaparız'a geldi eğitimde, ama deprem olmadan önce ne yapabiliriz'i maalesef sadece komisyonlarda konuştuk biz, raporlara yazdık, ama uygulamada hiçbir şey görmedik.

Az önce de söylediğim gibi Türkiye'nin kuzeyinden güneyine, batısından doğusuna kadar maalesef bir afetler ülkesiyiz. Hem doğal afetler hem insan eliyle olan afetler ve toplumumuzun her kesimi olduğu gibi çocuklarımız da her an diken üstündeler, bu ülkede başlarına her an bir şey gelebilir. Bu yüzden milli eğitim politikasının temellerinden biri olan afete gerçekten hazır öğrenciler, öğretmenler, velilerin olması için muhakkak milli eğitim müfredatına böyle çağ dışı uygulamalar, çağ dışı sistemler yerine muhakkak deprem politikasını koymak gerekiyor. Maalesef Milli Eğitim Bakanlığı bununla uğraşmak yerine çağ dışı bu maarif model adı altında hepinizin de bildiği gibi Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkelerini yok sayan, neredeyse Ortaçağ karanlığına ülkeyi götürecek bir sistemi uygulamakla devam ediyor. Öğretmenlere yapılabilecek en büyük haksızlıklardan biri olan ucube bir Öğretmenlik Yasası çıkarmakla uğraşılıyor. Kimse umutsuzluğa kapılmasın. Çocuklarımıza güvenli bir geleceği inşa etmek için bizler milletvekili olarak, genel başkan yardımcılarımız, Genel Başkanımız, sahadaki örgütlerimiz ve gerçekten bu ülkede çağdaş, bilim ışığında eğitim olmasını isteyen herkesle hep beraber mücadele edeceğiz. O yüzden umutsuz değiliz. Ben de burada diğer arkadaşlarım gibi böyle anlamlı bir etkinlikte ve böylesine özel bir saatte bizi burada ağırladığı için ve böyle 24 saat eğitim maratonunu gerçekten de hemen hemen her imkânı sağlayarak yaptığı için Genel Başkan Yardımcımız Suat Özçağdaş'a ve ekibine çok teşekkür ediyorum. Katılımcılara da çok teşekkür ediyorum, herkese iyi sabahlar diliyorum.

AYÇA TAŞKENT

CUMHURİYET HALK PARTİSİ SAKARYA MİLLETVEKİLİ

Türkiye'nin neredeyse tüm illerinde olduğu gibi deprem gerçeği kendi ilim için de bir acı gerçek ve temel sorunlardan biri. Bu gerçek; insanın, tüm insanların yaşama hakkını tehdit ediyor ve tehdit etmeye de devam ediyor. Maalesef önlemler için yeni bir felaket bekleniyor. Bugün örneğin, Sakarya'da kaç hasarlı bina olduğunu bile hâlâ bilmiyoruz. Çünkü hâlâ hasarlı bina stoğumuz yapılmadı, kentsel dönüşüm ve güçlendirme tamamlanmadı. 1999 depreminden önceki yapı stokumuz hâlâ depreme dirençli hâle getirilmedi.

Yaşadığımız '99 depreminden sonra dönemin milletvekili Sayın Engin Özkoç sayesinde trajik bir olay ortaya çıkarıldı. Onlarca okulun depreme dayanıksız olduğu, yıkılması gerektiği veya güçlendirilmesi gerektiğini ortaya çıkardı. Bunun ispatı da 2015 Sakarya Valiliğinin brifing raporunda depreme dayanıklı olmadığı için yıkılıp yeniden yapılması gereken 21, güçlendirilmesi gereken 39 okul olduğu belirtilmişti. Ancak 2020 yılında onarım veya yıkım anlamında bazı girişimler oldu tam 21 yıl sonra.

Eğitim deprem ve deprem sonrası süreçte en çok etkilenen, en çok yara alan konuların başında geliyor. Çünkü bu süreçte önce eğitimden ödün veriliyor ve aslında eğitimin hayatla bağı koparılıyor. Hâlbuki depreme hazır olmak demek sadece yapıların güvenliğinden ibaret değildir ve olmamalıdır. Depreme hazırlık, bütüncül politikalarla çözümlenmelidir. Depreme hazırlık elbette deprem anına kadar yapıların güvenliğidir, eğitim alanında verilecek deprem pratiği ve yurttaşları depreme hazırlamaktır, ama deprem sonrası; hayatın olağan akışını bozmamak, aksatmamak bu noktada ciddi bir önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitim-öğretim süreci devam ettirilmeli, bu süreçte hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin barınma sorununun çözülmesi için ciddi bir irade ortaya konulmalıdır.

İktidarın yaşanan her felakette önce eğitimi aksatma pratiği temel hakları gasp etme noktasına gelmiştir. Pandemi olunca önce okulları kapatalım, deprem oldu, yüz yüze eğitimi bitirelim, öğrencileri yurtlarından çıkaralım anlayışı yönetimin zafiyetini ve en önce nelerden vazgeçtiği hepimize açıkça gerçeği göstermektedir. Deprem sonrası geçici eğitim merkezleri oluşturulmalı oysa ve bu merkezler eğitim için yeterli hâle getirilmeli. Öğrencilerin eğitim materyallerine ve kaynaklarına erişebilecekleri güvenli ortamlar oluşturulmalı. Bu süreçte öğrencilerin psikolojisi de büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle öğrencilerin psikolojik ihtiyaçları karşılanmalı; öğrencilere danışmanlık, psikolojik destek ve sosyal hizmetlerin sağlanmasına hız verilmelidir. Bu noktada da bölge dışından deprem anını yaşamamış ve bundan etkilenmemiş olan uzmanların alana sevk edilmesi bence daha uygun bir çözüm olabilir.

Okullarda akademik başarı kaygısının yerine öğrencilerin yaşadıkları durumların etkisini en aza indirecek öğrenme ortamları yaratılmalı, akademik öğrenme ortamları da bir terapi hâline dönüştürülmelidir. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

AHMET TUNCAY ÖZKAN*CUMHURİYET HALK PARTİSİ İZMİR MİLLETVEKİLİ*

Sabahın bu saatinde madem sabah ezanı da okundu, artık günü karşılarken “orada sesimi duyan var mı” diye bağırmanın hiçbir anlam taşımadığı bir ülkede yaşıyoruz. Bu ülkede kimse kimseyi dinlemiyor. Bu ülkede ne söylerseniz söyleyin bir boşlukta yankı olarak kaybolup gidiyor. Bunun düzelmesi için siyasetin düzelmesi gerekiyor, ama ne yazık ki o konuda da halkımız gereğini yapmıyor.

Gereğini yapmamak ne demek? Bilenle bilmeyeni, iyiyle kötüyü, doğruyla yanlış, güzelle çirkini ayırt etmiyor. Bu da yaşamsal sorunlara yol açıyor. İzmir’de 6.9 ve 7’nin üstünde deprem bekliyoruz. 17 tane aktif fayımız var. Manisa Salihli olmak üzere, Aydın olmak üzere, Balıkesir olmak üzere 6.9 büyüklüğünde, şiddetinde bir deprem karşısında İzmir simülasyonu, Bakanlığın hazırladığı İzmir simülasyonuna göre 127 bin ölümüz var. Kentte 127 bin ölümüz var. Yıkılmayan hiçbir eğitim kurumu yok, yıkılmayan hiçbir sağlık kurumu yok, yıkılmayan hiçbir güvenlik kurumu yok. Hiçbir kurum yok, bunu anlatıyoruz. Diyoruz ki bak, kente karadan müdahale etmen imkânsız, kente karadan hiçbir şey yapamazsın. İki tane depremden etkilenmeyecek ilçem var: Birisi Foça, bir diğeri de Çeşme. Burada deniz gücü oluştur ve bu gemilerin içerisine kırıcılar, deliciler, kaldırcılar koy. Çeşme ve Foça halkına eğitim ver, afet eğitimi ver. Ne merkezden ne yerelden, duyan hiç kimse yok.

Şimdi bu çalışmalarımızın amacı ne? Sesimizi duyurmak. Sesimizi duyurmanın temel noktası da bu çalışmalar elbette ki ama karşılığını nasıl alacağımız konusunda herhangi bir şey yok. Hayatımda beni en çok etkileyen olay, hâlâ gece böyle uykuya girmemi zorlaştıran şey, Hatay’da o 100 metrelik sokakta yürürken enkaz altında kalan vatandaşlarımızın “bizi kurtarın” çığlıklarıydı. Kaçtık, eller yetmiyor. Deniz’in söylediği gibi kardeşimin onun yeteneklerine sahip değiliz, madencilerimizle birlikte altına girme şansımız yok. Parçalanmış parmak uçlarınızla birlikte geri dönüyorsunuz. Hocamız söyledi, Kocaeli depreminde 17 Ağustos’ta ilk ulaşanlardan biriyim bölgeye, korkunçtu, ama ondan sonra korkunçluk hiç bitmedi. Korkunçluk hep devam etti. Eğer bir canlıyı ya da bir nesneyi, cansız ait olduğu yerden alıp ait olmadığı bir yere koyarsanız onun adına zulüm denilir. Biz zulüm altındayız. Bu iktidar asla ve asla bu olaylara çözümcül bir bakış üretmiyor.

İzmir’de 127 bin kişinin öleceğini deprem simülasyonuna koymuş, İzmir’in yıkılacağını koymuş. Elektrik yok, su yok, hiçbir şey yok. Çocuklarımız sokakta kalacak, kurtulabilirlerse, ilk yardım AFAD deposunu Akhisar’a koymuş. Depremde en çok hasar alacak yerlerden biri Akhisar, oradan kente herhangi bir yardımın gelmesi mümkün değil. Büyük bir mutlulukla büyük bir çözümün üretildiğini gördüm Deniz Yavuzyılmaz kardeşimizin yaptığı konuşmada, Zonguldak’la İstanbul arasında kurtarıcı ekiplerin gelmesi için bir deniz köprüsü kurulmuş. Alkışlıyorum, müthiş bir şey. Birilerinin sesini birileri duymuş. Türkiye birbirini duyan insanların üretecekleri çözümlerle ilerlemek zorunda, sağlırlar

ülkesi olursak, acılarımızın sadece pansumanla giderileceğini zannederek büyük hastalık hepimizi kırar.

Umuda yolculuk hazırlıklı olmakla ilgili bir şeydir. Umuda yolculuk tedbir almakla ilgili bir şeydir. Umuda yolculuk o hazırlığı ve tedbiri hayata geçirmekle ilgili bir şeydir. Çocuklarımıza eğitim vermiyoruz, depremde ne yapacaklarını bilmiyorlar. Vatandaşımız depremi ilk anlarından itibaren paniğe teslim oluyor. 4 nokta ya da 3 nokta şiddetinde bir depremde korkudan camdan atlayarak ölen insanların ülkesi Türkiye, biz her konuda vatandaşımızı çaresiz bırakan 25 yıllık bir zulüm iktidarının, zalimliğin pençesindeyiz. Ondan kurtulacağımız günler yakındır diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

SERVET MULLAOĞLU*CUMHURİYET HALK PARTİSİ HATAY MİLLETVEKİLİ*

Depremde hayatlarını kaybeden öğretmen ve öğrencilerimize de özellikle Allah'tan rahmet diliyorum, onları saygıyla tekrar anıyoruz.

Deprem olduğu zaman sadece eğitim de değil, tabii takdir edileceği üzere hayatın bütün alanı çok olumsuz etkilendi. Deprem yarattığı bütün sorunlar çözülsün bile aslında böyle bir Milli Eğitim Bakanımız olduğu sürece aynı şekilde depremin olumsuz etkileri devam edecektir. Deprem yıktığı okullar yapılsa, öğretmen açığı giderilse, öğrencilerimizin bütün ihtiyaçları giderilse dahi bu Milli Eğitim Bakanı'ndaki bu gerici kafa, böyle bir eğitim bakış açısı değişmedikçe aslında sorunların çözülmeyeceği de açıktır. Şüphesiz bu okullar yapılabilir, kısa sürede giderilebilir, ama en önemli şey aslında kafa yapısının değişmesi. Bunun için de ilk seçimlerde halkımızın topyekûn Ak Parti iktidarını göndermesi gerekiyor.

Hatay'da, evet, bütün illerden en fazla etkilenen ilimiz Hatay oldu ve çok ciddi sıkıntılara sebep oldu. Deprem öncesi 14 bin 724 olan derslik sayısı deprem sonrası 8 bin 45'e düşmüştür. Yarı yarıya düşmüştür. Yine öğrenci sayımız, 434 bin 446 olan öğrenci sayımız 313 bine, yani 100 binden fazla bir maalesef hem ölüm hem göç olarak ciddi bir azalma olmuştur. Okul öncesi öğretim ve ilköğretim çağındaki çocukların depremlerde ebeveynlerini, kardeşlerini, yakınlarını kaybetmeleri sonucu çok ciddi psikolojik sıkıntılar yaşamıştır. Dolayısıyla onlara yeterince psikolojik destek verilmemektedir. Bu açığın acilen giderilmesi gerekiyor. Çünkü okul öncesi, yeterince psikolojik destek verilmezse hayatları boyunca sıkıntı çekecekleri çok açıktır. En önemli şey okuldan önce çocuklarımızın bu tahrip olmuş duygu dünyasını tamir etmemiz gerekiyor.

Bölgede yaşayan daha ağır ekonomik sıkıntılar nedeniyle öğrenciler yeterli ve sağlık hizmetleri almamaktadır. Yeterince beslenememektedirler ve bu beslenme ihtiyacının acilen giderilmesi gerekiyor. Konteynerlerde yaşıyor öğrencilerimiz ve okulları uzak yerlerde oluyor. Ulaşımında çok ciddi sıkıntı çekiliyor. Konteynerlerde yaşam o kadar zor ki yazın Hatay çok sıcak oluyor, orada bulunmaları mümkün olmuyor konteyner içerisinde, konteynerlerin önünde masa koyarak çalışan gençlerimiz oluyor. Yağış olduğunda konteynerlerin içi su doluyor. Konteyner alanları tamamen bir göl, gölet gibi oluyor. Dolayısıyla çok olumsuz koşullarda hayatlarını sürdürmeye çalışıyor hem aileleri hem öğrencilerimiz, maalesef bu durumdan kaynaklı iyi eğitim göremiyorlar.

Deprem sonrası bir türlü çözülemeyen elektrik sorunları var, elektrik kesintileri devam ediyor. Dolayısıyla elektrik olmayınca çalışma imkânları da olmuyor. Sık sık yaşanıyor bu sorun. Konteynerler içerisinde en azından etüt gibi çalışma alanlarının yaratılmış olması, keşke öyle bir şey yaratılmış olsaydı, bu sağlanması gerekiyor en azından geçici çözümler içerisinde. Ve en

önemli sorunlardan bir tanesi de devlet kurumlarının sağlam kalan okullarına yerleşmiş olması. Hatay'da toplam 10 okul bu şekilde devlet kurumları tarafından işgal edilmiş durumda ve bir buçuk yıl geçmesine rağmen henüz bu sorun çözülmemiş.

İkili eğitim var, dolayısıyla çok fazla sayıda sağlam kalan okullarda sabah ve öğleden sonra o çocuklar okullarına gitmekte, ders süreleri azaldığı için de yeterince derslerini alamamaktadırlar.

Deprem bölgelerinde üniversite sınavı başta olmak üzere çeşitli sınavlara hazırlanan öğrenciler eşitler arasında eşitsizlik yaşamaktadırlar. Her açıdan sıkıntı yaşayan bu öğrencilerin olumsuz koşullarda ders çalışmaları zorlaşmakta ve dışarıdan destek alma imkânları da bulunmadığı için sınavlarda yeterli başarıyı gösterememektedirler. Bu gerçeğin bilinerek, aslında bu çocuklarımızın pozitif ayrıma tabi tutulması daha gerçekçi ve daha doğru olacaktır.

Bir öğretmenimizin bir ifadesi var: "Çocuklar kayıplarını anlatıyordu" diye başlıyor sözlerine, "Anlattıkları çok ağırdı. Ders işlemek için hazır değildim. Sınıfta müzik açtığımda ölen arkadaşım bu şarkıyı çok sevdi diyen öğrenci de oluyordu, gitarım enkazda kaldı diyen de... Öğrencilere nasıl destek olacağım konusunda çok zorlandım. Meslektaşlarıma sormaya çalışıyordum. Keşke bize rehberlik verilseydi. Aday öğretmenlik seminerini eğitim yılının başında alsaydık, yine de hepimiz okulda daha iyi oluyoruz. Çocuklar sınıfta hep sohbet etmek, oyun oynamak istiyor, hep depremden önceki yaşamlarını anlatıyorlar. Konteynerlerde kalabalık bir şekilde yaşıyorlar, alanları yok, anlayanları yok." İnşallah bu sorunlar çabuk giderilir ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin iktidarında hayatın her alanına ve eğitime insani ölçülerde ve Atatürk'ün gösterdiği çerçevede çağdaş bir eğitime kavuşur.

Hepinize desteklerinizden, emeklerinizden dolayı çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BURHANETTİN BULUT

CUMHURİYET HALK PARTİSİ HALKLA İLİŞKİLER VE MEDYA İLE İLİŞKİLERDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, ADANA MİLLETVEKİLİ

Dört mevsimi de yaşayan bir maraton oldu galiba, arkadaşlar sabah yandılar, şimdi de üşüyoruz. Ben de sağ olsun bir arkadaşımdan kaban aldım. Güzel bir çalışma oldu, her yönüyle burada değerlendirilmesi güzel. Bize de bölgemiz itibarıyla deprem alanının anlatımı düştü. Ben biraz işin iktisadi boyutunu anlatayım benim diğer meslek, eğitimde şu anda Türkiye'deki eğitimin durumu ve bunun rakamsal boyutu, bunu siyasete bağlayayım.

Şu anda örneğin, tasarruf tedbirleri uygulanıyor, ama geçen ay bir ihale açıldı. Kocaeli'nde bir otoban ihalesi tam 60 milyar TL -Plan Bütçe Komisyonuna duyurulur- bir yatırım yapıldı, ama her okul açılış döneminde çocuklarımız yurt bulamıyor. Bir tarafıyla çok ciddi yatırımlar yapan bir iktidar, yani işin iktisadi boyutuna bakılırsa, işte 60 milyar sadece otobana harcarken ya da kamu-özel işbirliklerinde 2023 rakamı 120 milyar TL ödenen, hani cepten tek kuruş ödenmeyecek denilen, kamu-özel işbirliği yatırımlarına ödenen bedel 120 milyar, 2024'te bu rakam 160 milyara kadar çıkacak. Planladıkları o ki döviz artışlarından o rakam daha da artacaktır. Tüm bunlar varken ama bir taraftan bakıyorsunuz, bir tane yurt yapılmıyor. Yani bu yurt yapılmaması, bu taşınmalı eğitimden sonra, köy okulları kapatıldıktan sonra orada yaşayan insanların, köyde yaşayan insanların gelir durumu ortadayken, yani bir servis parası bile ödeyemeyecekken hiçbir yerde yurt açılmaması ya da üniversitede işte yurt yapılmaması ve bu kadar iktisadi olarak çok rahat karşılanabilecekken işin hiç de iktisadi olmadığını da ortaya çıkartıyor. İş tamamen siyasi, tamamen her yönüyle, bu iktidar şehir hastanelerini yaparken koca koca odalardan yurt mu yapamayacak? Ama derdi ne, tasası ne? Bu çocukları cemaatlere, tarikatlara teslim etmek, yani bir sipariş asıl itibarıyla, hani bunu öncesinden işte çeşitli cemaatlerle yakınlaşmalarından da kaynaklı diyebiliriz, ama bir FETÖ örneği var. Görüyorsunuz, bu FETÖ'den sonra bile devam ediyorlar ve ellerinden geldiğince buraya teslim etmenin yöntemlerini arıyorlar, her seferinde, yani ne zaman yeni bir uygulama çıkarsalar, bir bakıyorsunuz, bu çocukları o cemaatlere ya da o anlayışa doğru itiyorlar.

Peki, bu gelinen noktada bize bir ümit ışığı var mı? Maalesef o da yok. Bu yasa tasarısı geldiğinde, teklifi geldiğinde komisyondaki arkadaşlar ya da tüm milletvekilleri sabaha kadar uğraştılar ve şimdi çektiler, ne yapacakları da belli değil, ama içine baktığınızda bir tane elle tutulur bir şey yok. Bir tane toplumu ileriye götürecek, çağdaş medeniyetler seviyesine götürecek bırakın, Ortadoğu bataklığına götürecek en eski anlayışların dâhil olduğu ve cumhuriyet tarihinin öncesi anlayışlara götüren çabalar var. İşin bir başka kötü tarafı da bunun hepsi farkında, yani buna AKP'nin yöneticileri, buna oraya oy verenler dâhil olmak üzere farkındalar. Bunu nereden biliyoruz? Anketlerden biliyoruz. Bu iktidarda zamanında sağlık çok iyiydi, bakıyorsunuz, sağlık aşağı doğru düşüyor. İşte dış politikada çeşitli dönemlerde bir teveccüh oluşuyor, ama tek oluşmayan, yani tek memnuniyetsizliği sabit olan her dönemde, her iktidar döneminde, bu 22 yıllık iktidarı döneminde toplumun hiç beğenmediği,

bunun içerisinde Ak Parti'ye oy verenler de dâhil olmak üzere milli eğitim. Değiştirdikleri bakanların sayısı itibarıyla da bunu görebilirsiniz, ama ne hikmetse bundan vazgeçmiyorlar. Sanırım bunu da çok değiştirecekleri kanaatinde değilim, genlerine işlemiş durumdadır.

Bu işin çözümü Cumhuriyet Halk Partisi'nin iktidar olmasıdır. Hem eğitimci arkadaşlarımıza hem bu eğitim durumundan memnuniyetsiz ailelerin yapacakları en önemli görev sandıkta Cumhuriyet Halk Partisi'ne oy vermektir.

TALAT DİNÇER

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MERSİN MİLLETVEKİLİ

Tabii bir ülkeyi bitireceksen önce eğitimi bitireceksin. Eğitimi bitireceksin ki yeni gelen nesiller ileride vatanını, milletini seven, ülkesine bağlı insanlar olmasın. Maalesef bu 22 yıldır Ak Parti iktidarında öncelikle zaten eğitimin bitmesi için ellerinden geleni yaptılar. Ne yaptılar? En başta bizim köy okullarımızı kapattılar. O köylerde, o çocuklar eğitimlerini görürken bir taşımali eğitim diye ucube bir sistem çıkardılar. Sabahın köründe çocuğu alıyorlar, köy köy gezdiriyorlar, çocuklar yollarda geziyor. Baktı veli bunlar olmuyor, bu taşımalla da başa çıkamayacak, ne yaptı? Bu sefer göçler başladı ve dolayısıyla köylerimizi boşalttılar. Bugün köylerde üretici de kalmadı. Şehre gelen ne oldu? Şehre gelen iyi bir eğitim mi aldı? Şehirde zaten öyle bir eğitim sistemi kurdular ki bir biat kültürü var işin içerisinde. Çağdaş eğitimcilerden uzak, tamamen cemaat ve tarikatların isteklerine yönelik bir eğitim sistemi getirdiler. Böylelikle eğitim sistemimizi de dibe indirdiler. Öğretmenleri de kendilerine göre seçtiler ve milyonlarca atanmayan öğretmenimiz varken birçok yerde vasıfsız, liyakatsiz eğitimcilerle de iş görmeye başladılar. Bu eğitimin bir yüzü, yani ülkemizde deprem oluyor, ama en büyük depremi de Milli Eğitim Bakanı yapıyor aslında, eğitimi bitirmekle alakalı, toplumun her kesiminden sıkıntılar yaşanıp şikâyetler olmasına rağmen kulağı bile duymuyor, bildiğini yapmaya devam ediyor.

Şimdi tabii bir deprem yaşadık. Bizim bölgemize de çok yakındı. Biz o deprem bölgesindeki illerimize lojistik sağlamaya çalıştık. Çünkü en yakın illerden biriydik Mersin olarak, ama öyle vahim bir tabloydu ki; yollar yarılmıştı, araçlar geçmiyordu deprem olan bölgelere, ama buna rağmen ilave yollarla, düzeltmeler, eklemek, su, yakacak, o dönem biliyorsunuz 6 Şubat soğuk da bir dönem, her türlü lojistiği sağlamaya çalıştık. Elimizden geleni yapmaya çalıştık, ama tabii her şeye başarılı olabiliyor musun, yetebiliyor musunuz? Yetemiyorsunuz. Şunu da gördük, Türk halkı elinden gelen her şeyi yapmasına rağmen AFAD yönetimi bunun altından kalkamadı. Biz Mersin olarak ne yaptık, biliyor musunuz? AFAD'ın dışında biz illere ulaşmaya çalıştık, dağıtmaya çalıştık. Gönderdiğimiz depoya atıyorlar, gönderdiğimiz depoya atıyorlar, nereye verildiği belli değil, ki çoğu da verilmiyordu. Dışarıda ihtiyaç var, ama depolar ağzına kadar dolu, milletin ihtiyacı giderilmiyor. Böyle bir dönem yaşadık, olumsuz bir dönem, ama depremi önceden planlamak lazım. Şu an görüyorsunuz basında, binaları elle tutuyorsunuz, betonlar elinize geliyor, ama hiç kimse bir şey yapmıyor. Söyleniyor, ama dediğiniz gibi duyan yok. Böyle olunca da tedbirler alınmadığından depremler olduktan sonra vah vah diyoruz.

Şimdi Mersin'de bu özellikle depremle beraber işte biliyorsunuz Suriyeliler de geldi. Şimdi bizim Mersin'deki okulların kapasitesi çok yüksek, bir sırada üç öğrenci oturuyor. Yani 60-70'leri bulan öğrenci potansiyeli var sınıflarda, böyle bir durumda nasıl eğitim vereceksiniz, nasıl başarılı bir eğitim vereceksiniz, nasıl bunlara barınma imkânı sağlayacaksınız? Çoğu yatılı okullarımız var, bütün bunlar hep hesapsızlık, kitapsızlık ve yarınları görememekten kaynaklanıyor.

Sığınmacılar geldiğinde hemen onlara özel okullar yapmaya çalıştılar, öğretmenler atadılar, bilmem ne yaptılar, ama depremzedeler geldiğinde bizim üstümüze bıraktılar, ne yaparsanız yapın dediler. Böyle de bir olay yaşadık Mersin'de. Ama her şeye rağmen gecenin erken saatlerinde başlayan, hatta dün 10.00'da başlayıp bu saatlere kadar bir farkındalık yaratabiliyorsa Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında da inşallah bu eğitim sorununu en başta çözeceğiz. Önce eğitim, sonra adalet, ondan sonra ekonomiye geleceğiz Allah'ın izniyle. Bunu yapacak kadrolar da Cumhuriyet Halk Partisi'nde var. İnşallah ilk iktidar olduğumuz dönemde de bunu gerçekleştireceğiz diyorum, hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

ASU KAYA*CUMHURİYET HALK PARTİSİ KADIN KOLLARI BAŞKANI, OSMANİYE MİLLETVEKİLİ*

Bugün burada sizlere deprem bölgesinin, ilim Osmaniye'nin ve yine depremi çok derinden yaşamış olan Adıyaman'ın sesi, Sayın Tutdere'nin sesi olmak için buradayım. İlim Osmaniye, depremin etkilerini en derinden yaşamış illerden biri. Çok somut örnekler vereceğim ben biraz daha anlaşılabilir olması için: Eğitim sistemimiz zaten geçen 17 ayda çok hasar aldı. Depremden sadece 5 ay sonra mücbir sebep hâlini sebepsiz yere kaldırdılar. Dolayısıyla eğitim sisteminden de mücbir hâl kalktı. Deprem bölgesinde eğitim sistemini yeniden ayağa kaldırmaya yönelik tedbirlerin alınmasında çok geç kaldılar. Üstelik bölgedeki öğrencilerimize, öğretmenlerimize pozitif ayrımcılık yapacakları yerde tam tersini yaptılar. Geçen sene temmuz ayında, 8. sınıf öğrencilerine yönelik liselerde açılmış olan ek LGS kontenjanlarına mesela, Osmaniye'yi dâhil etmediler. Osmaniye milletvekili olarak yıkıntıların içerisinde defaten seslenerek Meclis'te dile getirerek zorla, onları zorlayarak ancak ek LGS kontenjanı biz Osmaniye'mize alabildik.

Depremden bu yana geçen 17 ay içerisinde Osmaniye'de ikili eğitime geçen okul sayısı 87, taşınan okul sayısı 52, yıkılan okul sayısı 18, daha da tadilata hiç başlanmamış okul sayısı 11, tadilatı devam eden okul 1.

Tablo buyken mesela, somut bir örnek: Osmaniye'mizin Ulaşlı Mahallesinin muhtarının ifadelerini size aktarmak isterim. Depremde mahallenin ilköğretim okulu yıkıldı. Hâlâ okullarının yapımının başlamasını bekliyorlar. Ulaşlı, Alibekirli, Haraz, Karaçay, Fatih, Yediocak ve Cumhuriyet Mahalleleri gibi çok büyük mahalleler ve bu mahallelerden toplamda 1300 öğrencimiz kilometrelerce uzaklıktaki okula gitmek zorunda ve mahallelerindeki okulların yapımına dair depremin üzerinden bir buçuk yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ bir adım atılmış değil. Merkez köylerdeki öğrencilerin okullara ulaşımı zaten yeterince büyük bir problemken mesela, size Kırıklı köy okulumuzdan bahsedeyim. Bu köy okulumuz, Kırıklı Köyündeki okulumuz bir bölge okulu olarak hizmet vermekteydi. Yaklaşık 5-6 köyün öğrencileri bu okulda öğrenim görmekteydi. Bu okul yıkıldı ve bu çocuklarımız daha da kilometrelerce uzaklıktaki başka bir Dervişkiye Köyünün bölge okulu olarak hizmet veren okulunda yine binlerle ifade edilecek rakamlarla, çocuklarımız üst üste eğitim görmekteler. Kısacası 10'a yakın köyün çocuğu tek bir okulda eğitim almaya çalışıyorlar. Ne diyelim? Sadece yazık ki ne yazık.

Tabii bir de konteyner kentlerde yaşayan çocuklarımız var. 21 m²'nin içerisinde yokluğu, yoksulluğu, mutsuzluğu, umutsuzluğu yaşıyorlar. Bu çocuklar 21 m²'nin içerisine hayallerini sığdırmaya çalışıyorlar, ama AKP iktidarı bu geçen bir buçuk yıl içerisinde bu çocukların değil eğitim hayatına dair, onların yaşamına dair herhangi bir adım atmış değil.

Deprem illerinde olası deprem riskleri hâlâ devam ediyor. Müzeyyen Şevkin Vekilimiz anlattı bunu, bölge 7 ve üzeri depremlere hâlâ açık, ama ilim

Osmaniye’de deprem fay hattına 30 metre yakınlıkta bir okul ve yine deprem fay hattının üzerine bir anaokulu inşa edildi. Maalesef bu da gösteriyor ki AKP iktidarı hâlâ bu yaşadığımız afetlerden bir ders alabilmiş değil. Öğretmenlerimizi uykusuz bırakan, velilerimizi huzursuzluğa sürükleyen bu hadiselerden Milli Eğitim Bakanlığımıza soruyorum: Osmaniye’mdede deprem bölgesinde okulları, mevcut okulları depreme dayanıklı hâle getirebildiniz mi? Hayır. Fay hatlarının yakınına, üzerine okul inşa etmeye devam ediyorsunuz.

Yine Adıyaman’dan bahsedelim. Az önce de ifade ettiğim gibi merkez ve ilçelerde eğitim alanında çok ciddi sorunlar devam ediyor. Ağır hasarlı çoğu okulun yerine yeni okullar açılmadığı için sağlam okullarda ikili eğitim verilmekte. Aynı okulda oldukları için eğitimde bu uygulama karışıklıklara ve kaosa neden oluyor. Okulların inşaatlarının bir an evvel tamamlanması gerekiyor. Ayrıca kalıcı konutların yakınlıklarına da okul planlanması gerekiyor. Hükümet yıl sonuna kadar ve en son 2025 yılının sonuna kadar tüm konutları teslim edeceğini söylüyor. Peki, insanlar buralara taşındığında binlerce insan çocuklarını nereye, hangi okula gönderecekler? Zaten insanlar, okul servis ücretlerini karşılayamazken depremzede, afetzede insanlarımız yerleşim alanlarının çok dışına yapılmış olan bu toplu konutlardan okullara çocuklarını nasıl ulaştıracaklar?

Yine deprem şehirlerinde öğretmenlerin barınma sorunları devam ediyor. Öğretmenevi yok. Öğretmenevi inşaatının Adıyaman’da derhâl tamamlanması gerekiyor. Yine Adıyaman’ımızda kütüphane yok. Mevcut kütüphane talebi karşılamaktan çok uzak, çocuklar kütüphanede ders çalışmak için erken saatlerde sıralara giriyor. Yine Adıyaman’ımızda konteynerlerde kalıyor çocuklar, çocukların ders çalışacağı uygun fiziki şartlar hiç yok. Milli Eğitim Bakanlığını Adıyaman’da çalışmaya davet ediyoruz. Çok teşekkür ediyorum ben, saygılarımı iletiyorum.

CEVDET AKAY*CUMHURİYET HALK PARTİSİ KARABÜK MİLLETVEKİLİ*

Bugün buraya saat 04.00 civarında Plan Bütçe Komisyonundaki toplantımızı bitirip geldik. Komisyonunda da neyi görüştük? Vergi reform paketini, tasarruf tedbirlerini görüştük. Şimdi bakıyoruz, ülkenin kaynakları verimli kullanılıyor mu, doğru alanlara kanalize ediliyor mu? Daha doğrusu bunun içerisinde de Milli Eğitim Bakanlığına gerekli paylar ayrılıyor mu? Baktığımız zaman yıllar itibarıyla genel bütçeden Milli Eğitim Bakanlığına ayrılan payın azaldığını görüyoruz. 2024 bütçe büyüklüğü 11 trilyon 89 milyar, Milli Eğitim Bakanlığına ayrılan pay da 1 trilyon 92 milyar, yani yüzde 9,84. Oran yıllar itibarıyla gerilemiş. Bu tutar ayrılmış, fakat bu tutar verimli kullanılmış mı, doğru alanlara kanalize edilmiş mi? Atatürk ilke ve inkılaplarına, Atatürk milliyetçiliğine, laik ve bilimsel eğitime kullanılmış mı diye bakıyoruz, maalesef öyle olmadığını görüyoruz.

Bütçede çok önemli bir kalem var: Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler kalemi diye bir kalem. Biz komisyonunda, genel kurulda, muhtelif yerlerde Sayın Bakan'a bunu sürekli soruyoruz: Bu kalem dağılımı nasıldır? Dernek ve vakıflara yapılan ödemeler bunlar, hani kendisinin STK dediği, bizim dernek, vakıf ve tarikat dediğimiz yerlere yapılan ödemeler, 2023 yılında Haziran rakamını resmî olarak biliyoruz. Çünkü sürekli yalanlıyorlar. Oradaki ödeme 2,56, yani 2 milyar 566 milyon, 2024 yılı için ayrılan rakam 5 milyar 700 milyon, 2025'te de 7 milyarın üzerinde bir rakam. Soruyoruz Sayın Bakan'a: Bu kuruluşlar kimler, hangi protokol çevresinde hangi amaca uygun bu paraları buraya aktarıyorsunuz? Cevap yok. Defalarca soruyoruz, biz ne olduğunu biliyoruz. Bunlar bilimsel eğitime karşı vaziyette kullanılan kaynaklar, aktarılan paralar. Bu ülkemiz için, Milli Eğitim camiası için, Bakanlık için, hepimiz için çok çok önemli bir sorun.

Mülakat sistemiyle ilgili sorunlar var. Bunlar verdikleri sözleri de tutmuyorlar. 2022 KPSS sonuçlarıyla ilgili olarak öğretmenlerimizin ataması yapılacaktı, biliyorsunuz. Söz verdiler, bu sözü de tekrar yerine getirmediler. 2023-2024 Kasımında öğretmenlerin ikramiye beklediği zamanda yasal sürenin dolduğunu ve böyle bir atama yapılamayacağını ifade ettiler. Tabii ki 2023 yılı KPSS sonuçlarına göre de öğretmenlerimizin atanması lazım, ama siz 2022 için söz verdirdeniz, atayacaksınız.

Tasarruf tedbirleri deniliyor. Öğretmenler emekli olmadan artık yerine yeni öğretmen alamayacaksınız. Bugün okuyan öğretmenlerimizi de, yani mezun olacak öğretmenlerimizi de düşünsek bütün öğretmenleri atamak için 65 yıla ihtiyaç var. 65 yıl içinde atanabilecekler. Bir de Milli Eğitim Akademisini kurdular. Eğitim fakültelerini aşağı çektiler. Oradan mezun olsanız da üç dönem, dört dönem eğitim alacaksınız ve orada başarılı olursanız öğretmen olarak atanacaksınız. İşte bu biriken sistemi önlemek için de böyle bir uygulamaya geçiyorlar. Bu uygulama da yanlış.

'99 depreminden sonra Ak Parti hükûmetleri zamanında Özel İletişim Vergisi dediğimiz olay Deprem Vergisi diyoruz, tam 38 milyar dolar para toplanmış. Bunlar nereye harcanmış? Sayın Şimşek'in Hazine ve Maliye Bakanı'nın ifadesiyle söylüyoruz: Yola, köprüye, demiryolu yapımına harcanmış. Hâlbuki bu paralar düzgün bir şekilde depreme hazırlık için, okulların sağlamlştırılması için, yurtların ve konutların sağlamlştırılması için kullanılsaydı bugün 6 Şubat'ta yaşadığımız depremdeki can ve mal kayıplarının hiçbirini yaşamazdık, ama öyle olmadı. Şimdi bundan da ders çıkarmamız lazım.

Depreme bütçeden ayrılan çok ciddi tutarlar var. 1 trilyon 28 milyar ayrılmış. Bunun 671 milyarı da AFAD kanalıyla kullanılacak. Şimdi bakıyoruz, buradaki kaynaklar da Milli Eğitim'de okulların, yurtların güçlendirilmesi için kullanılıyor mu, öğrencilerimizin psikolojisini olumlu yönde geliştirmek ve onları hayata kazandırmak için kullanılıyor mu? Maalesef o da kullanılmıyor.

200 bin civarında özel öğretmen var. Haftada 40-60 saat çalışanlar var. 17 bin-25 bin Lira arasında ücret alıyorlar. Bir kısmı asgari ücretin altında alıyor. Bunlar 10 aylık sözleşme imzalıyorlar, kıdem tazminatı vermemek için iş akitleri feshediliyor, tekrar tekrar sözleşme yapıyorlar. Sözleşme yenileseler bile 3 ay civarında da maaş da alamıyorlar. Bunu da buradan ifade etmiş olayım., Milli Eğitim camiamızın hakikaten çok çok sorunları var.

Ben de bir öğretmen çocuğuyum, köy enstitüsünden mezun bir öğretmenin oğluyum. Hakikaten köy enstitüsü geleneğinin sona ermiş olması da Milli Eğitim camiamız açısından, ülkemiz açısından çok büyük kayıp olmuştur. Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum, sağ olun.

MAHMUT TANAL

CUMHURİYET HALK PARTİSİ ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ

Sabahın bu erken saatinde eğitimi konuşuyoruz, depremi konuşuyoruz. Aslında afetleri konuşuyoruz. En büyük afet nedir dersiniz bana, 2024 yılında ve 2024 yılının sabah saat 05.30'unda en büyük felaket aslında Türkiye için AKP'nin iktidarda olmasıdır. Neden? Arkadaşlar dediler ki deprem bölgesi nedeniyle okullar başka kurumlara tahsil edildi. Anayasa 42 madde ne diyor? "Eğitim-öğretim kurumlarında sadece eğitim, sadece eğitim-öğretim görülür" diyor. Ben Şanlıurfa ilinin milletvekiliyim. Birecik ilçemizde okulun yarısını adliye yaptılar, yarısı da işte okul olarak şey yapıyor, ama eğitim sabahçı ve akşam, öğlenciydi, ama tek tedrisata dönüştürüldü. Değerli Cevdet Bey dedi ki: "Tasarruf tedbiri" iki şeyden tasarruf yapılamaz: 1-Eğitimden tasarruf yapılamaz. 2-Adaletten tasarruf yapılamaz. Şatafattan tasarruf yapılır, ama maalesef Türkiye'de bunun tam tersi yapılıyor.

Eğitim deniliyor, eğitim, ben bir Atatürk cumhuriyetinin yaratmış olduğu fırsatlar eşitliği neticesinde bir çobanın oğlu bu ülkede okuyor, avukat oluyor ve milletvekili oluyor. Kadın-erkek eşitliği tabelası var. Kız çocukları okula gönderilsin diye arkadaşlar, ilkokulum yatılı, ortaokulum yatılı, lisem yatılı, bizde eğer bir erkek öğrenci okula alınacaksa bir kız öğrenci alınmak zorundaydı. Bir toplumun yarısı okumuş, yarısı okumamış, bu neye benzer? Yani vücudumuzun bütününe düşünebiliyor musun, yarısı gelişmiş yarısı gelişmemişse, o vücut nasıl sağlıklı değilse, o toplum da sağlıklı olmazdı, ama şimdi bakıyorsunuz, maalesef arkadaşlar, devletimi arıyorum ben, devletimi. Bakın, sabahın 05.30'unda devletimi arıyorum. Benim gibi yoksul olan ailelere devlet o dönem para verirdi, maaş veriyordu bize devletimiz. Şimdi devletim ne yapıyor? Aile koruma, işte okul aile birliklerine para topluyor. Dilenci durumuna düşmüş. Dünden beri ben izliyorum. Sabah 10.00'dan beri efendim, okulda bekçi yok, okulda hademe yok, temizlik görevlisi yok. Benim devletim bu değildi. Ben de ilkokulda okudum; hadememiz de vardı, bekçimiz de vardı, bizim okullarımızın bahçesinde meyve bahçelerimiz de vardı, hepsi vardı. Çöktü, toplum çöktü ama ne yapmamız lazım, biliyor musunuz? Şu kürsüyü hızlı bir vaziyette sallamamız lazım ki bunları düşürelim. Bunun başka bir yolu, izahatı yok.

Deprem, deprem, deprem, ben bilerek ve isteyerek söyledim bu iktidara, yahu arkadaş Romalılar döneminde Şanlıurfa'da Karakoyun deresinin üstüne yapılmış Jüstinien Köprüsü var, üzerinde yazıyor. Ne yapmışlar Karakoyun deresini? Bir üstünü kapatmışlar, iki dereyi azaltmışlar. Depremden sonra sel felaketi oldu, 17 insan öldü. Şikâyet ettim, takipsizlik kararı verildi. Antalya'da teleferik hukukunu istiyorum ben şu anda, teleferik hukukunda Belediye Başkanımızın hatası, kusuru olmadığı hâlde cezaevine atıldılar, Şanlıurfa'da sel felaketinden dolayı 17 kişi rahmetli oldu. Gerek depremde gerek selden vefat eden herkese Allah'tan rahmet diliyorum, toplumumuzun başı sağ olsun, milletimize sabırlar diliyorum. 17 kişi için maalesef kusurlu olan kamu görevlileri için davayı açtırtamıyorum ben. Danıştay'a gittim. En son Danıştay dedi ki: "Soruşturmayı aç" Hâlâ davası açılmış değil, 16 aylık bir süre geçti.

Hiç kimse umutsuzluğa kapılmasın. Umut Cumhuriyet Halk Partisi. Yani burada diyorlar ya efendim, davamız var davamız. Davaları rüşvet ve yolsuzluk, adaletsizlik; hiçbir davaları yok bunların. Yani bakın, geçmişte ANAP, Doğruyol Partisi nasıl liderleri yani Allah gecinden versin, Tayyip Bey, yani Allah sağlık versin kendisine, ama arkadaşlar, inanın ki genel başkanlıktan düştüğü gün AKP aynen buz gibi eriyip gider. Bu kadar açık ve net, çünkü hiçbir amaçları yok ki görüyorsunuz.

1980 yılından sonra siyasete bulaşmış belediye meclisinden, belediye başkanlığından, milletvekilinden, mahalle temsilciliğinden, başbakanından, bakandan, cumhurbaşkanından kim hangi kademeye gelmişse, hepimizin mal varlıklarına bir tedbir koysunlar. Kardeşim, senin meşru gelirlerinle gel, sen bu mal varlıklarını ispatla, senin ben malını veririm, yoksa ben bunu hazineye irat olarak kaydederim denilirse, bence bu Türkiye düzeler. Gelirimiz de var, kaynağımız da var. Düşünebiliyor musunuz arkadaşlar, işletme sahibi zarar ediyor; çalışan villa alıyor, uçaklar alıyor, afra tavra araçlara biniyor, telaffuz edemediğimiz markalı araçlara biniyor. Nasıl oluyor bu? Yani fakir fakara fakru zaruret, yoksulluk, ekonomik kriz içerisinde, ama onu yönetenler şatafat içerisinde. Bu ne demek? Bunun açıkçası hırsızlıktır. Başka bir yolu yok. Yani burada felaket sadece deprem değil, hakikaten çocukların eğitimiyle ilgili sıkıntılar var.

Mevsimlik tarım işçisi arkadaşlar, mevsimlik tarım kanayan yaramız. Ben ilk milletvekili olduğum zaman o dönem Şanlıurfa'da gerçekten valilik çalışma yapardı. 2011 yılında, 2012 yılındaki çalışmada 16 bin öğrenci eğitimden yoksundu. Ne zaman? Mart'ın başından Kasım'ın başına kadar, yani Ekim'in sonuna kadar bu çocuklar tarlada çalışıyor. Hani çocuklar eğitimden yoksun bırakılamaz? Arkadaşlar, Şanlıurfa'da çocuklar eğitimden yoksunlar. Şu anda tarlada düşünebiliyor musunuz, okul çağındaki çocuklar tarlada soğan, patates, ne bulursa topluyorlar. Bunun eline akrep geliyor, yılan geliyor, o yavrucuk çocuğum oyuncak yerine akreple yılanla oynuyor.

Onun için eğitim insanı kalkındırır, eğitim insanı yoksulluktan kurtarır. Deseniz ki siz Mahmut Tanal eğitim için son söz ne dersiniz, bizim çocuklarımıza bırakacağımız en büyük miras iyi bir eğitim arkadaşlar.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI*CUMHURİYET HALK PARTİSİ KOCAELİ MİLLETVEKİLİ*

İki-üç haftadır Meclis'te Milli Eğitim Yasasıyla ilgili görüşmelerimizi hem Komisyon'da hem de Genel Kurul'da yaptık. Bir yandan bu hafta tasarruf tedbirleri kapsamında yine görüşmeler devam ediyor. Fakat bu hükûmetin hani derler ya bu nasıl perhiz, bu nasıl lahana turşusu? Şimdi neden bunu söylüyorum? Hükûmet baktığın zaman Milli Eğitimde öyle projeler uyguluyor ki MESEM projesi, UTP projesi, ustalık telafi programı ve ara eleman yetiştirme programı, Kocaeli'nde sadece bu programlara yatırılan para 1 milyar TL. Hortumlanan para ne kadar? Yaklaşık 500 milyon TL. Peki, biz tasarruf yapıyoruz, bu nasıl bir tasarruf? Tasarruf tedbirleri kapsamında Kocaeli'ndeki okul inşaatlarına ödenek ayırmıyorlar. Bizler '99 depremini yaşadık Kocaeli'nde, birçok yakınımızı kaybettik. Üniversite yapıları yıkıldı. Yaklaşık 25 yıl geçti, 25 yıldır Ak Parti iktidarı Kocaeli'ni yönetiyor hem yerelde hem genelde, hiçbir tarafından tutup kentin hiçbir tarafında en ufak bir değişim yapmadılar.

Kentlerin Anayasaları olur, kentlerin Anayasaları, metropolitan planları olur. Benim mesleğim peyzaj mimari kentsel tasarım planlama, ilk önce planlamayı yapmalıyız. Gelin görün ki Kocaeli'nde, Başiskele'de, Kartepé'de fay hatlarına kentleri, okulları kuruyoruz. Ondan sonra geliyoruz diyoruz ki deprem oluyor, depremde acı kayıplarımız oluyor.

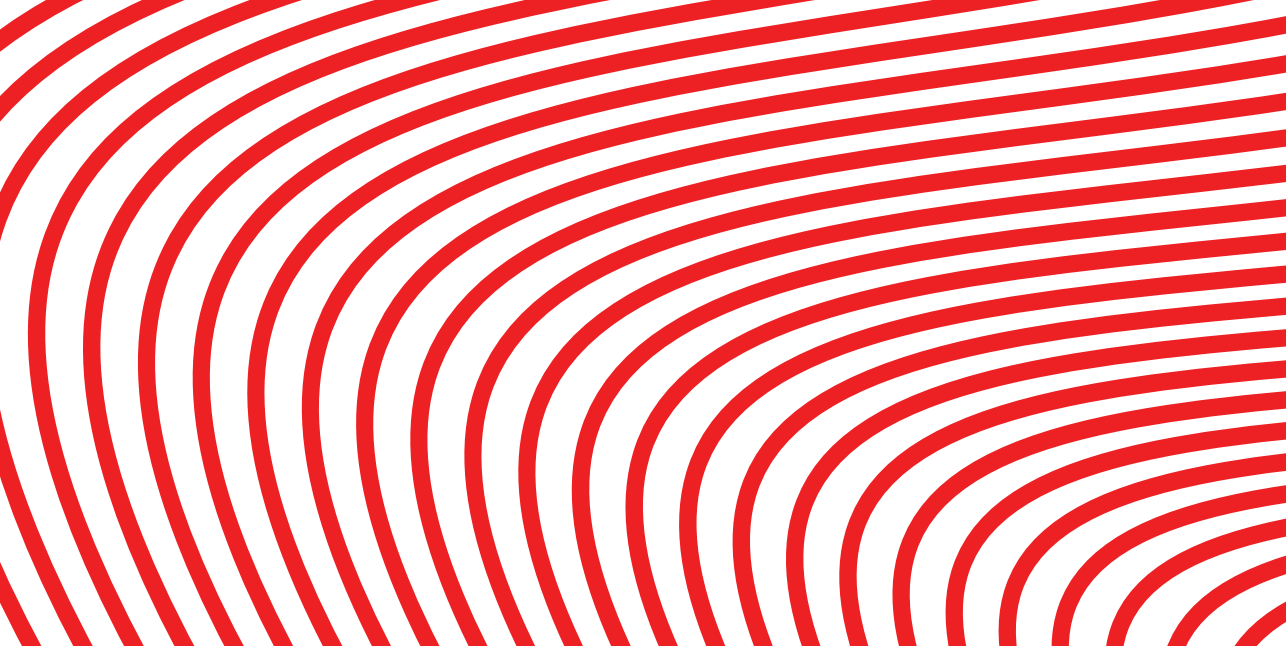
Prof. Dr. Naci Görür Hocamız diyor ki: "Eğer büyük Marmara depremi -olursa demiyor, olacak diyor büyük Marmara depremi- olduğu takdirde Kocaeli ki Türkiye'nin sanayide kalbi, mutlaka tedbir alınması gerekiyor. Tedbir alınmadığı takdirde deprem sonrası Türkiye'nin ayağa kalkması gerçekten zor" Peki, bizimkiler ne yapıyor? Bizim Mucit Bakan ne yapıyor? Mucit Bakan'ın derdi ne? Özel sektörde okuyanları, özel sektördeki öğretmenlerimizi mi düşünüyor, yoksa özel okul sahiplerini mi düşünüyor? Bizim Bakan Yardımcımızın derdi ne? Diyoruz ki burada hortumlama var. Kocaeli'nde gerçekten 81 ilde de kontrol edilmesi gerekiyor. Bir tane vatandaş e-devlete giriyor ve Kocaeli'ndeki yolsuzluğu ortaya çıkarıyor. Buradan ben bizleri bu saatte dinleyen bütün yurttaşlarımıza seslenmek istiyorum: Lütfen e-devletlerine girsinler, baksınlar, acaba bir programa kayıt olmuşlar mı, bilgileri dışında bir mesleki eğitim programına kayıt olmuşlar mı? Hayali üyeler kayıt oluyor programlara, danışman firmalar sayesinde danışmanlar paraları cukkalıyor, hortumluyor, yüzde 25'i indiriyor ve hiçbir şekilde bu hortumlanan paranın hesabı sorulmuyor, ama bizler bunların hesabını soracağız.

Bunları niye söylüyorum? Bir tarafta Meclis'te saat 4.00'e kadar Cevdet ağabeyim ve milletvekili arkadaşlarım tasarruf tedbirleri kapsamında mücadele ediyor, öbür taraftan parayı hortumluyorlar. Bu kentler nasıl ayağa kalkacak? 25 yıldır deprem geçmiş, bir tane konut üretmemişsiniz Kocaeli'nde, 2,5 milyonluk bir metropol ve en ufak bir hamle yapılmamış. Aksine fay hatları üzerine kentleri kuruyorlar. Yani siz bu işi bilmiyorsunuz. Ne kentleri yönetebiliyorsunuz, ne ülkeyi yönetebiliyorsunuz. İnanın ki gerçekten

gemi gidiyor, gemide ne kaptan var ne tayfa var. Ancak hortumcular var. Hortumcuların eline kalmış bir düzen içindeyiz.

Eğitim en önemli konu bizim için, fakat eğitime verdikleri önem de ortada, dokuz tane bakan geldi, biri sağa çekti, biri sola çekti. Herkesin bir öncekini bir sonraki beğenmedi, bir öncekinin uygulamasının boşluklarını öbürü kapatamadı. İnanın iki tane sistem koydular MESEM ve UTP, şimdi inanın iki tane sistemin boşluğunu çözememişler, ama Mucit Bakan ve etrafındakiler, danışmanlar bu boşluğu çözmüşler ve bunlara yakın kim varsa bunları çok güzel bir şekilde hortumluyorlar. Biz de gidiyoruz, Meclis'te tasarruf tedbirleri kapsamında mücadele ediyoruz. Bunların önünü, hortumların önünü kesmemiz gerekiyor. İnşallah bizim iktidarımızda bunların önü kesilecek, kentler doğru planlanacak, doğru konutlar üretilecek, doğru bir şekilde planlama yapıp özgür bir toplum, özgür bir kent, özgür bir birey, özgür öğretmenler Atatürk'ün, başöğretmenimizin dediği gibi yeni nesilleri öğretmenlerimize teslim edeceğiz diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

18. OTURUM

**SINAV ODAKLI EĞİTİM VE ÖLÇME
DEĞERLENDİRME**

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Türkiye'nin çok temel sorunlarından birini, Sınav odaklı eğitim ve ölçme, değerlendirmeyi konuşuyor olacağız. Çok önemli konuklarımız var yine bu dönemde, bu saati de koyarken onlara da söylemişim kuş civıltılarıyla olacak diye, en azından o sözümüzü tutmuş durumdayız. Doktora öğretim üyesi Ersoy Karaboy Hocam Ahi Evran Üniversitesinden, hoş geldiniz Hocam. Ramazan Gürbüz Hocam Eğitim-Sen MYK üyesi, hoş geldiniz Hocam, Eğitim-Senlileri de görüyorum, merhaba, siz de hoş geldiniz. Özgür Bozdoğan eğitimci öğretmen, sağ olsun bize katkısı çok. Özgür Hocam, siz hiç gitmediniz galiba, geldiniz mi? Hep burada gördüm sizi, ayağınıza sağlık. Sami Hocam da hep buradaydı. Sami Gürey Sarıyer Akademi müdürümüz, hepimiz hoş geldiniz. Ersoy Hocamla başlıyoruz, buyurun efendim.

DR. ERSOY KARABAY

KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ

Sevgili dostlar, merhabalar. Tabii ben fizik öğretmeniyim, aynı zamanda alan ve ölçme değerlendirme, uzun yıllar Milli Eğitim Bakanlığı sınav merkezinde soru yazdım. Biraz bu sınav sisteminin içinde yer aldık. Türkiye’de niye her yıl bazı sorular iptal oluyor, niye yanlış sorular çıkıyor? Sınavlar bir yıl zor oluyor, bir yıl kolay oluyor ya da bu sınavlarla öğrencileri bir üst kademeye almalı mıyız? Sürekli aynı soruları tartışıyoruz.

Ülkeler temelde iki ekol üzerinden gidiyorlar: Birisi İskandinav ülkelerinde olduğu gibi daha demokratik, daha sosyalist öğrencilerin isteklerine göre yeterli arzu oluşturmuşlar. Bir öğrenci tıp fakültesinde okumak istiyorsa, gidiyor başlıyor. Eğer başaramazsa bırakıyor. Bu tabii olanakların, ekonomik olanakların iyi olması gerekiyor, eğitime çok büyük payların ayrılması gerekiyor. Tabii idealde de ülkemizin öyle olmasını isteriz. Bir de rekabetçi ülkeler var. Bunların en önemlisi Güney Kore olarak kabul ediliyor. Güney Kore’deki sisteme “shadow education” diyorlar. Yani gölge eğitim sistemi, bu özel dersle dershaneçiliğin normal eğitimin üzerine bir gölge gibi çöktüğü ifade ediliyor. Türkiye de rekabetçi ülkeler arasında yer alıyor.

2003-2004 yıllarından itibaren Türkiye’de öğretim programları değiştirildi. Daha önce davranışçı yaklaşım, biz öyle yetiştik, onunla yetiştiriliyordu. Şimdi daha yapılandırmacı yaklaşımla eğitim verildiği ifade ediliyor. Davranışçı yaklaşımla yapılandırmacı yaklaşım arasında temelde şöyle bir fark var: Davranışçı yaklaşım daha bilgi odaklıydı, daha öğretmen merkezli, yapılandırmacı yaklaşımın daha öğrenci merkezli ve beceri odaklı olduğu ifade ediliyor. Bu beceriler problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, hipotez kurma, deney tasarlama gibi 21. yüzyılda bize lazım olan beceriler. Şu anda bizim öğretim programlarımızda da ideolojik olarak sıkıntıları, onları bir kenara bırakıyorum, olsa da bunlar olduğu söyleniyor. Yalnız uygulamada biz becerileri öğrencilerimize kazandıramıyoruz. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi biz 1974 yılından beri merkezî sınavlar yapıyoruz. Biz hâlâ çoktan seçmeli sorularla bir üst kademeye öğrencileri alıyoruz. Çoktan seçmeli soruların bazı avantajları var: Hızlı puanlanır, daha ucuzdur, daha objektiftir. Bazı dezavantajları var: Bunlar da çoktan seçmeli sorular, böyle sorulardan oluşan testler becerileri ölçmede sınırlıdır. Yani bugün günümüzde öğrencilerden beceri istiyoruz, öğretim programlarımıza bilgiyi azaltıyoruz, beceriyi getiriyoruz, ancak kullandığımız soru tipi, bizim öğrencilerde becerileri ölçmemizi engelliyor. Yani öğretim programlarıyla kullandığımız sınavlar uyumlu değil. Haladyna diye ünlü bir ölçmecisi var, diyor ki: “Bir ülkede çoktan seçmeli sınav varsa eğitim de çoktan seçmeli olur” Ne oluyor? Fen lisesinde öğrenci dershanedeki gibi laboratuvara girmeden sadece çoktan seçmeli sorular çözüyor. Bu temel sıkıntılardan bir tanesi öğretim programlarıyla kullanılan ölçme değerlendirme yaklaşımının uyumsuz olması.

Bir diğer sıkıntı, dünyada gelişmiş dediğimiz ülkelerde kullanılan, test geliştirme adımlarının Türkiye’de uygulanmaması. Test geliştirme adımlarını şöyle hızlıca söyleyeyim: Amacı belirlersiniz, kapsamı belirlersiniz, taslak sorular yazarsınız, bunları uzmanlar inceler. Bu soruları denersiniz. Yaşar Baykul Hocamız diyor ki: “*Bir soru yazacaksanız en az beş-altı katı soru hazırlamalısınız*” Biz millet olarak biraz planla ve yap konusunda sıkıntımız var. Bir soru soracaksa öğretmen, iki tane soru hazırlamıyor. Bunu maalesef sınav merkezlerimiz de böyle yapıyor. Sorular denenmediği için sınavlar bir yıl kolay, bir yıl zor, bir sınavda üç tane soru iptal oluyor, bir sınavda iki tane soru iptal oluyor gibi sıkıntılar oluyor. Öğrenciler dikkat ederseniz sınav puanlarıyla tercih yapamıyorlar. Çünkü bu yılki 400 puanla geçen yılki 400 puan aynı şeyi ifade etmiyor. Gelişmiş ülkelerin tamamında örneğin, PISA sınavına giriyor öğrencilerimiz, 300 puan alan öğrenci üç yıl önce 300 puan alan öğrenciyle aslında temel yeterliklere sahip. Bir diğer sıkıntımız, dediğim gibi, sınavlarda bilimsel geliştirme adımlarının uygulanmaması, bu yüzden de her yıl bazı soruların iptal olması ve sınavın güçlüğünün her yıl kolay-zor olarak devam etmesi.

Bir diğer sıkıntı sınavın içeriği. Özellikle ortaokuldan liseye geçişlerde yabancı dil soruları ve din kültürü ve ahlak bilgisi soruları bir öğretmen olarak, ölçme değerlendirme uzmanı olarak bana kullanışsız ve tırnak içinde “saçma” geliyor. Niye? İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca eğitim veren okullar var. Türkçe eğitim alan çocukların kademeler arası geçişte yabancı dili bilip bilmediği ya da ne kadar bildiğinin ölçülmesi, fakir halk kesimlerinin sınıf atlaması önünde bir engel. Niye? TED Koleji’nden mezun olan bir çocuk zaten İngilizceyi çok iyi derecede biliyor, ama Hakkâri’nin Şemdinli ilçesinin bir köyündeki bir çocuk o kadar İngilizce bilemiyor, diğer dersleri hasbelkader yapsa bile yabancı dilde zaten dezavantajlı duruma geliyor.

Bir de Almanca testiyle İngilizce testinin eşit düzeyde zorlukta ya da kapsamda olduğunun kanıtını zaten Milli Eğitim Bakanlığı vermiyor ya da ÖSYM bir sınav yaptığında bunun kanıtı yok. Çünkü sorular denenmediği için ne olduğunu bilmiyoruz. Aynı şey din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde geçerli, din kültürü ve ahlak bilgisi dersi aslında duyuşsal özellikleri ölçmesi gereken bir ders. Oysa başarı bilişsel bir özellik. Burada da Hristiyan vatandaşlarımız var, Musevi vatandaşlarımız var. Onlar için de ayrı testler geliştiriliyor. Bilmiyoruz, belki Yahudi çocuklarımız için daha kolay sorular soruluyor. Din kültürü ve yabancı dil testinin mutlaka kademeler arası geçişteki sınavlardan çıkarılması gerekiyor.

Bir diğer sıkıntı: Okul başarısının, diploma notunun Türkiye’de çok az değerlendirmeye alınması ya da mesela, LGS’de hiç değerlendirmeye alınmıyor. Yani öğretmenlerin öğrencileriyle paylaşımları bir hiç olarak addediliyor. Üniversite sınavında da yüzde 10 küsur etkiliyor, yüzde 80 küsur üniversite giriş sınavı YKS’den alınan puanlar etkiliyor. Gelişmiş ülkelerde tam tersi Amerika’da yüzde 80 küsur okulda öğretmenlerin verdiği puanlar etki ederken yüzde 10 küsur sınavdan alınan, SA2 sınavından alınan puanlar etkiliyor.

Temelde özetleyecek olursak hem okul içi ölçme değerlendirme uygulamalarında hem ulusal uygulamalarda; bilimsel yaklaşımdan uzak, sadece uzman kanısına dayalı hesap vermeyen kurumlar, özel eğitim gerektiren öğrencilere gerekli uyarlamaların maalesef yeterli düzeyde yapılmadığı bir ülkede yaşıyoruz. Sınavlardan sonra sadece sorular açıklanıyor, herhangi teknik anlamda raporlar, bu diyelim ki dil ölçüldü, sosyoekonomik olarak daha zenginler mi o soruları yapabildi, daha fakirler bundan dezavantajlı duruma geçti mi, bununla ilgili ne bize veriler paylaşılıyor, hesap verebilirlik kavramı yok, ne de ilgili sınav merkezleri bunları paylaşıyorlar. Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum, iyi günler diliyorum.

RAMAZAN GÜRBÜZ

EĞİTİM SEN GENEL MALİ SEKRETERİ

Değerli dostlar, şu anda ülkemizde var olan eğitim sistemindeki sınav odaklı bir sistemi tartışıyoruz. Şu anda ülkemiz tabii ki dünya ülkelerinin büyük bir çoğunluğundan daha fazla sayıda öğrenciye sahip bir ülke, 18 milyon öğrenciden, 1 milyon 300 bin eğitim emekçisinden söz ediyoruz. O nedenle bu kadar büyük bir kitleyi sınav odaklı bir eğitim sistemine tabi tuttuğunuz zaman bunun sonuçları itibarıyla ülkede bu öğrencilerin geleceksizleştirilmesi söz konusu. Öğrenciyi geleceksizleştirme demek ülkeyi geleceksizleştirme demektir. Sınav odaklı sistem bilimsel ölçekte öğrencilerin düşünmeyen, eleştirmeyen, yaratıcı özelliklerini yok eden bir sistemdir. Düşünmeyen, sorgulamayan, eleştirmeyen öğrencilerin oluşturduğu yarının toplumu da doğaldır ki düşünmeyen, eleştirmeyen, yaratıcı olamayan bir topluma evrilecektir.

Az önce sayın vekillerin oturumlarında afet ve deprem konusu ve bu bölgelerdeki eğitim konusu işlendi. Deprem olan on bir ilde 3 milyon 500 bin öğrenci etkilendi birebir, 335 bin öğretmen bu bölgede, on bir ilde görev yapıyordu. Sınav odaklı eğitim sistemi nasıl bu deprem sonrası bu on bir kentte yaşayan binlerce öğrencimizi etkiledi? Şu anda Milli Eğitim Komisyonu Başkanı, bir önceki dönemin Milli Eğitim Bakanı'na gittik, dedik ki: "Sayın Bakan, bakın, böylesi bir durum yaşanıyor ülkemizde, binlerce yurttaşımızı kaybetmişiz. Bölgede 3 milyon 500 bin öğrenci var. Bu öğrenciler -deprem biliyorsunuz şubat ayı içerisinde gerçekleşmişti, hemen mayıs ayında ve haziran ayında sınavlar var- gelin, bu çocuklarımızın bu süreçteki yaşamış olduğu bu travmayı ve mağduriyeti önleyecek tedbirler geliştirelim" Dedi ki: "Biz herhangi bir kişiye, herhangi bir kitleye bir pozitif ayrıcalık sağlayamayız" Hâlbuki pozitif ayrımcılık, vesaire dediğimiz bir konu yok, ülkede yaşanan büyük bir acı var, büyük bir deprem var ve sınav odaklı bu sistemde bu çocuklar tekrar bir dezavantajlı duruma geçecek. Bu kadar insani bir talep. Ne yazık ki eğitime mekanik baktığımız sürece, yani insani görmediğimiz sürece, eğitim insan için vardır, onun için halkımız diyor ki bu sınav odaklı sisteme "çocuklarımızı yarış atına döndürdü." Çocuklarımızı yarış atına döndürme halk deyimiyle nedir? Çocuklarımızı insan olmaktan çıkarttı. Bu kadar açık ve net. O nedenle eğitim insana özgü olmalı, insana özgü bir şey mutlaka ve mutlaka yaratıcılığını çocuğun düşünebilen, eleştirebilen, sorgulayabilen bireyler yetiştirmeyi hedeflemelidir.

Birçok eğitim sistemi var. Yapılandırmacı sistem diyoruz, öğrenci merkezli sistem diyoruz ve onlarca sistem var. Kimi ülkelerde bunu karma uyguluyor, kimi ülkelerde belli bu eğitim sistemleri uygulanıyor. Örneğin, Çin'de de çok ağır merkezî sınavlar var, Güney Kore'de benzer sınavlar var, Japonya'da benzer ağır sınavlar yapılıyor, ama bizim ülkemiz gibi ilköğretimden başlayarak üniversiteye kadar, eğitimin sınav odaklı olduğu ülke sayısı çok az. Basit bir örnek vermek isterim: Yakın bir tarihte, bir yıl falan önce Hollanda'da bir okul ziyaretine gittik. Müzik eğitimi veren bir meslek lisesi, düşünün ki sadece müzik eğitimiyle ilgili bir eğitim kurumu, lise ve dengi bir okul, burada çocuklar bizdeki

bu MESEM gibi öğrenme yöntemini bir piyasanın kaderine terk ederek veya çıracak rolüyle değil, okul içinde tüm eğitimi alıyor. Bu bir dikkat çekici, zaman olursa bunu da anlatacağım. Çocuklara buraya nasıl girdiklerini sordum. Hangi aşamalardan geçerek bu okula kayıt yaptırıyorsunuz? Bir, başvuru yapıyor. İki, okul yönetimi başvuru yapan öğrencilerden alanıyla ilgili bir video çekmesini istiyor. Bu videoyu çekip okula gönderiyor. Okuldaki bu sınav komitesi bunu inceliyor. Kabul edilirse çağırıyor, bir sözlü mülakat yapıyor: Neden bu okul? Yani burada söylemek istediğim bir sınava indirgeyerek çocuk bir bütün geleceğini yok etmiyor. Ona değişik aşamalarla, değişik yöntemlerle onu kazanmaya ve ilgi alanlarını, yeteneklerini açığa çıkartmaya çalışıyor. Bizde ise kısa bir süre içerisinde yakın tarihte açıklanan biliyorsunuz üniversite sınav sonuçları açıklandı. Üniversite sınav sonuçlarında o sınava başvuran öğrenci sayısı 2 milyon 130 bin küsur, sınava giren öğrenci 310 bin eksik. Şimdi kaotik, kaos bir durum ortada. Şu anlaşılabilir: 2 milyon 130 bin öğrenciden iki bin, üç bin öğrenci girmeyebilir. Bu anlaşılabilir, ama 310 bin öğrenci başvurduğu hâlde biliyorsunuz devlet, siyasal iktidar son yıllarda özellikle bu sınav harçlarını bir gelir kalemi hâline dönüştürdü. Üniversite sınavına başvuran öğrencilerden çok ciddi anlamda paralar alıyor. Buna rağmen 310 bin öğrenci sınava girmiyor. Burada ciddi bir sorun olduğu açık ve ortadadır.

Ölçmedeşunaözen göstermemiz gerekiyor: Çocuğun biranlık süreçle ilgili değil, onun ilgi ve yeteneklerine göre öğrencilerimizi geliştirmemiz, öğrencilerimizin ilgi ve yeteneklerine göre kendisine meslek edinmesini sağlamamız gerekiyor. Bu sınav odaklı eğitim sisteminde özellikle az önce Sevgili Hocam bir örnek verdi Şırnak'taki öğrenciyle Ankara'daki bir öğrencinin İngilizce sınavındaki başarı noktasında, sadece İngilizcede değil, tüm derslerde. Sevgili Vekil Mahmut Tanal diyor ki: "İlimdeki yurttaşların büyük bir bölümü Karadeniz'den Ege'ye kadar tarım işçisi olarak giriyor ve bunların hepsinin ailesi var, çocukları var. Bu çocukların büyük bir bölümü eğitim ortamından yoksun. Büyük bir bölümü sadece Urfa'da değil, doğu ve güneydoğuda çok ciddi anlamda bir göç eden işçiler var. Onun dışında kendi ülkemizde yedi bölgede yedi farklı eğitim niteliği söz konusu. Yani eşitler arasında siz bir sınav yapabilirsiniz. Rize'deki bir öğrencimizin eğitimiyle, Edirne'deki bir öğrencimizin eğitimiyle, Antep'teki öğrencimizin eğitimi eşit değil bu ülkede. Ankara'nın başkent in göbeğinde Mamak'taki sevgili İl Başkan Yardımcımız Durali Bey çok uzun süre okul müdürlüğü yaptı Mamak bölgesinde, Ankara'nın merkezinde Mamak'la, Çankaya'yla, Keçiören'le, Hasköy'le birbirinden çok eğitimin niteliği farklı. Siz eşitler arasında bir sınav yapmazsanız bunun sonuçlarının objektif olduğunu iddia edebilir misiniz? Bu akıl dışı, bu tamamen bilim dışı bir yaklaşımdır. Öncelikle biz Eğitim-Sen olarak demokratik, laik, bilimsel anadilinde eğitim mücadelesini bunun için veriyoruz. İsrarla ve ısrarla bilimsel eğitim diyoruz. Bilimsel eğitimin olmazsa olmazı, nitelikli bir eğitim ve tüm öğrencilerimize eşit bir eğitim sağlamaktır.

ÖZGÜR BOZDOĞAN*EĞİTİMCİ, ÖĞRETMEN*

Şimdi değerli arkadaşlar, eğitim yapılandırılan bir süreç. Yapılandırılan bu süreci tüm toplumun mutluluğu için, bireylerin kendini keşfetmesi için de yapılandırabilirsiniz, var olan iktidarın kendini sonsuz bir şekilde sürdürmesi ya da sermayenin gereksinimlerini karşılması için de yapılandırabilirsiniz. Buradaki yapacağınız tercih, eğitimin nasıl kurgulanacağını belirler. Şimdi bir adım daha atalım, bunu yapılandırırken de toplumsal bir uzlaşıyla da bunu yapılandırabilirsiniz ya da kamu erkini, kamu yönetimi yetkisini elinde bulunduran iktidarın tek başına, kendi tercihleri doğrultusunda da yapılandırabilirsiniz. Bu, yeni bir rejimin inşası anlamına gelir. Eğitim siyasi iktidarın kendisini her gün yeniden üretmesinin en önemli araçlarından biridir.

Bizim uzunca bir süredir tanık olduğumuz durum da tam olarak budur esasında, yani AKP iktidarı toplumsal bir uzlaşma aramadan, kendi siyasi belirlemelerine göre eğitimi yapılandırmaktadır ve bu yapılandırma eşitsizliklerin meşrulaştırılması üzerine kendisini var etmektedir. Yani bir toplum düşünün ki ciddi eşitsizlikler içerisinde yaşıyor, ancak bunun meşru ve kabul edilebilir hâle getirilmesi gerekir ki o toplumsal yaşam iktidarın belirlediği şekilde devam etsin. İşte sınavlar dediğimiz araçlar bu eşitsizlikleri meşrulaştıran, kabul edilebilir hâle getiren en önemli araçlardır. O anlamıyla da yoksulun, dezavantajlının, başka seçeneği olmayanın var olan toplumsal düzeni olduğu gibi kabul etmesini sağlayan acımasız eleme araçlarıdır sınavlar. Bu kadar büyük bir hedefe ulaşmak, yani iktidarın ve sermayenin gereksinimlerini karşılayacak bir toplumsal düzeneği oluşturacak hedeflere ulaşmak içinse çok güçlü ve iyi kurgulanmış düzeneklere ihtiyacınız var. İşte bu merkezî ve standart sınavlar, bir anlamıyla bu işlevi görmektedir. Şimdi burada bir adım daha ileri atalım. Bu anlamıyla da biz sınavı önemseyen ya da sınav odaklı değil, sınavın bizzat üzerine inşa edilmiş bir eğitim sisteminden söz ediyoruz. Sınavdan kaynaklı yaşanan sorunlar talihi ya da bir biçimiyle yöneticilerin iyi düşünmemesinden kaynaklı değil, bizzat yapılan tercihlerin sonucu olarak yaşanmaktadır.

Türkiye’de bu sınavlarla ilgili, kademeler arası geçişi belirleyen sınavlar ilk olarak ortaöğretim düzeyinde kullanılmış. 1955 yılında Maarif Kolejleri açılmış, daha sonra bunlar Anadolu Lisesi adını almışlar 1975 yılında. Önce İstanbul, İzmir, Eskişehir, Konya, sonra Bursa, Ankara, Adana ve Erzurum’da açılan bu Maarif Kolejleri 1975 yılında “Anadolu Lisesi” adını almışlar. Bunlar ilk sınavla öğrenci alan okullar, sonra fen liseleri, önce Ankara Fen Lisesi, sonra İstanbul Atatürk Fen Lisesi sınavla öğrenci almaya başlamış. Bakın, bu iki okul türü sınavla öğrenci almaya başlıyor. 1977 yılında “liselere geçiş sınavı” adı altında bir sınav başlıyor. Üçüncü sınavla öğrenci alan okul türüyse imam hatip liseleri ve imam hatip liselerinin sınavla öğrenci almaya başlaması 1985 yılında başlıyor. Yani 12 Eylül rejiminin ürettiği en temel sonuçlardan bir tanesi bu.

Liselere geçiş sınavı 1977 yılından 2004 yılına kadar 27 yıl aralıksız kullanılıyor. 2004 yılına gelindiğindeyse AKP iktidarı bu liselere geçiş sınavını, yani 27 yıldır uygulanan ve üzerinde uzlaşması olan kimsenin tartışmadığı bir sınavı değiştiriyor, ama bunu değiştirirken değerli arkadaşlar, burada sayın vekiller mutlaka okumuşlardır, 2002 yılında girdikleri ilk seçime katıldıkları seçim beyannamesinde bütün bunları yazarak giriyorlar zaten. Eğitim bölümüne, özellikle Anadolu Liselerindeki yabancı dille eğitim yapılan fen ve matematik okullardan hizmet almayı ilk başlatmıştıydı. Özel okullardan hizmet alınacağını ve eğitimde yapacaklarının hepsini esasında seçim beyannamelerine yazıyorlar. Öğretmenlik Meslek Kanunu gibi -ki o ayrı başlık olduğu için şimdi ona girmeyelim- bir biçimiyle bütün seçim beyannamelerinde görürsünüz. Ancak burada biraz buraya odaklanalım değerli arkadaşlar, şimdi 2004 yılında önce OKS'yle başlıyor. 2004-2005 yılında öğretim yılında uygulanıyor 2009 yılına kadar, bakın, 4 yılda bir sistem deneniyor. Sonra 2009-2014 arasında SBS adı verilen başka bir sistem getiriliyor. O da kaldırılıyor, sonra 2014-2017 arasında TEOG adını verdiğimiz ayrı bir sistem kullanılıyor. Sonra bakın, anımsayın o zamanı, mutlaka bütün arkadaşlar hatırlayacaklardır, Cumhurbaşkanı çıktı dedi ki: "Bizim zamanımızda TEOG mu vardı, bu TEOG kaldırılmalı" Arkasından dönemin Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz aradan bir buçuk ay geçti. Bakın, bu kadar kısa bir süre içerisinde şu anki LGS sisteminin yapısını anlattı bize, sonra 2018 yılında en acımasız olan, en fazla eleyen ve en fazla tartışmamız gereken, belki de parlamentoda en fazla gündeme getirmemiz gereken LGS sistemini uygulamaya başladılar. 2018 yılından bu yana şu anki Bakan'ın da fikri olarak çok fazla katkısı olan bu LGS sistemi uygulanmaya başlandı.

Şimdi başlangıçta söyledim ya "eşitsizlikleri meşrulaştırmanın aracı olarak sınavlar kullanılıyor" diye, bakın, bu LGS sistemi neyi normalleştirdi? Öğrencilerin sadece küçük bir yüzdesinin başlangıçta yüzde 10, şu an yüzde 16,5'inin sınavla öğrenci alan okullara gitmesini, yüzde 83,5'ininse sınavsız yerel yerleştirmeye öğrenci alan okullara giderek, kademeli bir şekilde yükseköğrenim talebinden vazgeçmesini normalleştirdi.

Şimdi buradaki eşitsizliği düşünebiliyor musunuz? İlk başlangıçta yüzde 10'du. Sadece öğrencilerin yüzde 10'u sınavla öğrenci alan okullara gidecek, geriye kalan yüzde 90'ı yerel yerleşecekti. Yüzde 10'luk o sınavla öğrenci alan okulların da yüzde 6,2'si akademik eğitim veren fen, sosyal bilimler ve Anadolu lisesi, geriye kalan 3,8'i de imam hatip lisesi ve mesleki ve teknik Anadolu lisesiydi. Şimdi buradaki daraltma, esasında öğrencileri bir biçimiyle işçileştirme, işçileştiremediği öğrencileri de kendi politik kitle tabanına dönüştürmek için imam hatiplere yönlendirmenin bir aracı olarak kullanıldı. Bu sistem de özellikle çember sistemi olarak anlatılmıştı, anımsayın, kayıt alanı, komşu kayıt alanı ve diğer diye üç tane çembere bölünmüştü. Öğrenciler öncelikle kendi kayıt alanındaki okullara yönlendirildi. Kendi kayıt alanında beş tercih yapmaya zorlandı çocuklar ve bir okul türünden en fazla üç tercih yaparak öğrenciler dolaylı bir şekilde imam hatip lisesi ve meslek lisesine yönlendirildi ki o dönem eğitim emekçileri olarak çok yoğun bir tepki gösterdik buna, arkasından Bakan değişti. Ziya Selçuk döneminde biraz proje okullarının

sayısı arttırıldı. Arkasından yeni gelen Bakan bakın, ne diyor? Proje okullarının sayısı çok fazla artmış, azaltmamız lazım. Arka planını okuyun, cümlelerin satır arasını okuyun, sınavla öğrenci alan okul sayısı artmış, azaltmamız lazım. Bakın, bu eşitsizlik ciddi bir şekilde şu an devam ediyor. Bu eşitliksiz kendini neyin üzerine inşa ediyor değerli arkadaşlar? Proje okulları adını verdiğimiz ve en fazla tartışmamız gereken bir okul türünü işaret ediyor. Bu okul türü 2014 yılında Milli Eğitim Bakanlığını bilenler hak verecektir, bizim çok ünlü bir KHK'mız var, 652 sayılı KHK, onun da en ünlü maddesi 37. maddedir. 37. madde kimler okul müdürü olacak, kimler il milli eğitim müdürü olacak, kimler ilçe milli eğitim müdürü olacak, bunu belirler. O ünlü 37. maddeye 2014 yılında bir 9. madde eklendi. Şimdiki Bakan'ın müsteşar olduğu dönemde onun belirlenmesiyle, proje okulu adı verilen doğrudan Bakan'a bağlı, atama yetkisi Bakan'da olan okullar, ama bu okul türü ilk başta sadece öğretmenlerle ilişkilendirildi. Şimdi geldiğimiz aşamada görüyoruz ki esasında öğrenciler arasındaki eşitsizliklere onun aracı hâline gelmiş en önemli araç hâline geldi.

Toparlayayım değerli arkadaşlar, sınavlar, merkezî sınavlar önümüzdeki dönem en fazla tartışılarak öğrenciler arasındaki eşitsizliklerin giderilmesine dönük en önemli adımların atılacağı alandır diyerek hepinizi selamlıyorum.

SAMİ GÖREY

SARIYER AKADEMİ GENEL KOORDİNATÖRÜ

40 yıllık öğretmenim. Devlette tam 30 yıl çalıştım. 30 yıl çalıştığım süre zarfında da bir taraftan öğrenci problemlerinin içerisinde bulundum, bir taraftan mesleğim icabı, matematik öğretmeniyim, öğretmenin sıkıntılarını yaşadım. Bunları yaşarken de kendi çalıştığımız kurumlarda çareler üretmeye çalıştık. Bu çareler de neydi? Sivil toplum kuruluşlarının da desteğini alarak, öğrencilerin ve öğretmenlerin eğitim süreçleri içindeki sıkıntılarını gidermeye çalıştık. Bu süreçlerde de üniversitelerden destek aldık. Son 10 yılımda da ilçenin Zümre Başkanlar Kurulu başkanıyım. Okulda yaptığımız pozitif etkiler de o günün belediye başkanını etkiledi ve 2015 yılı çok özel bir yıldır biliyorsunuz, 2015 yılında sistemde de değişiklikler oldu. Bir anda dershaneler kapatıldı. Evet, sınava karşıyız, ama sınav da Türkiye'nin bir gerçeği, bir taraftan da işsizliğin bozulduğu bir yer ve 2015'te Sarıyer Akademi Sarıyer Belediyesi'nin bünyesinde kuruldu. Amacı neydi? O anda öğrencilerin pek çoğu derslane hizmetlerinden mahrum kalmıştı. Belki bir kısım öğrencilerin dershanelerden burs alma imkânları vardı, ama onlar da kalkmıştı ve Sarıyer Belediyesi bu hizmeti vermek için Sarıyer Akademiyi kurdu.

Sarıyer Akademi'yi kurarken amacımız neydi? Bir taraftan var olan sınav sisteminde öğrencilere eşitlik sağlamakken, bir taraftan da Milli Eğitimin içerisindeki bir kısım aksaklıklara çare bulmaktı. Sarıyer bünyesinde düşündüğümüz zaman her yaş grubunda yaklaşık 4 bin civarında öğrenci var. Biz Sarıyer Akademi'de 7, 8, 11, 12 ve mezun, yani beş dalda eğitim veriyoruz. Sırf o beş dalı düşündüğümüz zaman 20 bin tane öğrenci yapıyor. Bir yerel yönetimin işini gücünü bırakıp da 20 bin öğrenciye hizmet vermesi mümkün bile değildir. O zaman kendi sınırlı imkânlarımız içerisinde çare ürettik. Bunun için de yine hoş olmayan, belki bir kısım arkadaşların da eleştirdiği sınav metodunu kullandık ve Sarıyer Akademi'de eğitimi hedefleyen başarılı olmak isteyen öğrenciye de imkân açtık.

2017 senesindeyse Milli Eğitim Bakanlığıyla protokol imzalayan Türkiye'deki ilk yerel yönetim Sarıyer Akademi'dir. Sarıyer Akademi'de, öğretmenlik süreçlerimde de hep şunu gördüm: Pek çok hizmette öğretmenlerin veya çalışanların değişen şartlarda eğitim ihtiyaçları vardır, gelişme ihtiyaçları vardır. O ihtiyaçlar hep göz önüne alınır, ama ben hep şunu söyledim: 30 yıl çalıştım, ama kimse bana sormadı. 30 yıldır Hocam, sistem değişiyor, öğrenci değişiyor, teknoloji değişiyor, senin herhangi bir ihtiyacın var mı? İşte biz, bu ihtiyacı sorduk. O zaman öğretmen arkadaşlarımızın bu konuda hem ders işleyişi konusunda hem teknoloji konusundaki ihtiyaçlarını tespit ettik. Arkamıza da akademisyenleri alarak öğretmenlere sürekli hizmet içi eğitimler verdik.

Yine ülkenin bir problemi öğretmen. Öğretmen arkadaşlarımız maalesef değişen sistemde hep yalnız bırakıldı. Maarif modeli deniliyor, başka modeller deniliyor, sistem değişiyor, ama öğretmen bu süreçte hep yalnız. Şu anda

diyoruz ki biz üst düzey becerileri ölçen sınav yapmalıyız, öğrencilerde beceri geliştirmeliyiz. Pekâlâ, bunu yapmak için öğretmene herhangi bir destekte bulunduk mu? Bunun için biz 2018’de ilk öğretmen eğitimlerini başlattık. Öğretmenler burada maalesef çok kolaylıkla eleştirilebiliyor. Bir yerel yönetimin açmış olduğu iki günlük eğitime arkada görüyorsunuz, bu gördüğünüz coğrafyada iki günlük eğitim için bu kadar ilden 852 tane öğretmen başvurdu. Bu öğretmen arkadaşlarımızın hiçbir ihtiyaçları karşılanmadığı hâlde demek ki aslında öğretmen bu işin en cefakârlığını çekiyor. Ayrıca matematik öğretmenleri için de olimpiyat eğitimleri düzenledik.

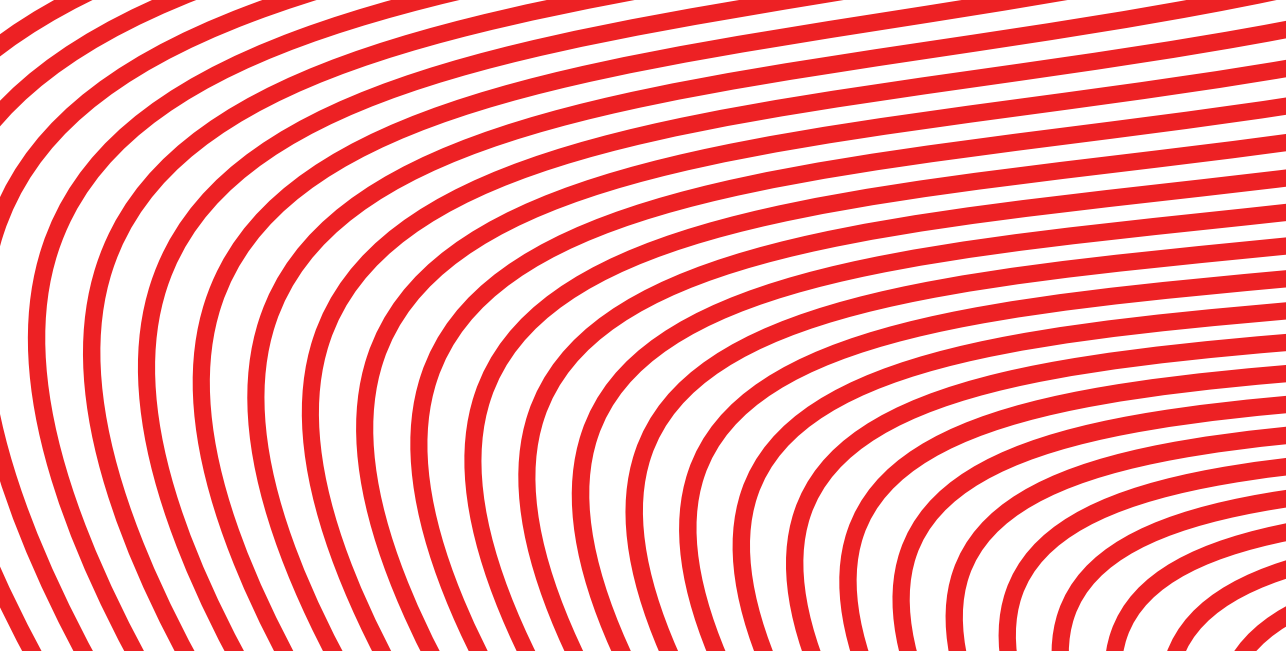
Eğitimlerin biz ikincisini yaptık İstanbul’da, üçüncüsünü dediler ki Anadolu’da olmaz mı? Üçüncüsünü de Kocaeli’nde yaptık. Kocaeli dediğimiz zaman da, yine bizimle entegre çalışan bir İzmir Çınar Akademimiz var.

Bunların dışında üreten bir yapımız var. Yapay zekâ şu anda artık eğitimde de olmazsa olmazımız. Burada da ödül den ödüle dolaşan, doymayan bir öğrenci kitlemiz var. Şu anda öğrencilerimiz TÜBİTAK’ta iki tane proje aldılar, kendi teknokentleri ve şirketlerini kurdular.

Sarıyer Akademi’nin diğer kurumlardan farkı ne? Sarıyer Akademi de öğretmen-öğrenci-veli entegre vaziyettedir ve öğretmen edilgen değildir. Kendi içeriklerimizi hazırlayan bir kurumuz. Sarıyer Akademi ilk defa bir belediye bünyesinde kurulmuş, ama kendi yayınlarını kullanan bir kurum, kendi içeriklerimizi hazırlıyoruz hem basılı hem dijital, şu anda da deprem bölgesinde, deprem zamanında Türkiye’nin aşağı yukarı bütün bölgelerine arkada göstereceğim, yayın yapma imkânımız oldu. Bu gördüğümüz coğrafyanın tamamına pandemi döneminde biz online hizmet verdik. Şu anda da o hizmetler Türkiye Akademi Platformunu oluşturdu. Arkasında büyük bir yapay zekâyla Türkiye’nin her noktasında canlı eğitimler verebilecek durumdayız.

Biz yine de elimizden geleni yapacağız. Çünkü bu topraklar, bu vatan bizim. Atatürk ne demişti? “Ordu yok kurarız, para yok bulunur, düşman her yerde biz onları tekrar geldikleri yere göndeririz” demiş. O yüzden biz de aynı enerjiyle yola devam ediyoruz.

19. OTURUM
TEKNOLOJİ ÇAĞINDA EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

*CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ*

Bir önceki oturumda da çok önemli bir konuyu ele aldık. Gerçekten Türkiye için çok önemli bir sorun ölçme-değerlendirme, ölçme-değerlendirmenin kalitesi, sınavlar, sınav odaklılık, bütün öğrencilere eşit erişim şansı verilmesi bunlar kritik konular. Bunlar üzerinde daha çok çalışmamız lazım, daha çok konuşmamız lazım. O yüzden tüm katılımcılara çok teşekkür ediyorum.

Şimdi bugün de aslında 21. yüzyılın temel konularından biri olan teknoloji, dijitalleşme ve bu çağda çocukların nasıl eğitim alacaklarını konuşacağız. Bir yandan Türkiye'nin dünyayla arasındaki gelişme, kalkınma farkını kapatmamız, bir yandan eğitimde demokratikleşmeyi sağlamamız lazım. Dijital teknolojiler gerçekten önemli bir eğitimin demokratikleşmesi açısından bir araç doğru kullanılabilirse, çünkü Türkiye'nin dört bir yanında var olan eşitsizlikleri ortadan kaldırebiliriz.

PROF. DR. FEZA ORHAN

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRETİM ÜYESİ

Neden biz 24 saattir burada eğitimi konuşma ihtiyacı duyuyoruz? Son aylarda Avrupa'da yapılan iki tane önemli seçim oldu İngiltere'de ve Fransa'da, İngiltere'de biliyorsunuz İşçi Partisi en yüksek oyu aldı. Fransa'da birleşik sol ittifak gene en yüksek sandalyeye sahip oldu. Onların bir seçim kampanyasında ortaya koydukları argümanlara baktım ve bu ülkelerde de en fazla geliştirilecek olan yeni eğitim politikalarının önemi üzerinde durduklarını gördüm. Niye bu kadar çok eğitim çok önemli diyoruz?

Şimdi toplumu oluşturan alt kurumlar ve bu alt kurumlar arasındaki ilişkilere baktığımızda eğitim de bu alt kurumlardan birisi olarak, aslında eğitimin çıktısı diğer alt kurumların girdisi olduğu için bizim eğitimde kaliteyi arttırmadan diğer alt kurumlardaki niteliği arttırmamız mümkün değil. Çünkü sağlık, siyaset, Meclis'te dün hayvanlarla ilgili ötenazide getirilmek istenilen kanun tartışılırken, oradaki bu yasayı geçirmek isteyen milletvekillerimiz de bu eğitim sisteminin çıktısı. Dolayısıyla biz nasıl bir toplum istediğimizi eğitimdeki niteliği arttırarak oluşturabiliriz. Bu yüzden eğitimi bu kadar çok tartışıyoruz. Tabii diğer taraftan bir alt kurum olarak, toplumu oluşturan bir alt kurum olarak eğitim kurumu aynı zamanda diğer alt kurumlardan da en çok etkilenen bir kurum. Dolayısıyla teknolojideki gelişmeler eğitim kurumunu her zaman etkilemiştir.

Şimdi bu bağlamda bir giriş yaptıktan sonra teknolojinin eğitim sürecinde kullanılmasıyla, entegrasyonu ile ilgili iki temel süreç var: Bir, teknoloji okuryazarlığı, yani bu geliştirilen teknolojileri etkin kullanabilecek bireyler yetiştirmek, bir de teknoloji entegrasyonu, diğer disiplinlere öğrenme süreçlerinin niteliğini arttırmak için etkili bir şekilde teknolojik araçları entegre edebilme.

Önce, bir dijital araçların günlük yaşantımızda bu kadar yer almasıyla birlikte dijital yetkinliklerin geliştirilmesi ve bunların eğitim kurumları tarafından, özellikle milli eğitimde ana sınıfından 12. sınıfa kadar, bizimle 12 yıl birlikte olan öğrencilerin bu yetkinliklerinin kazandırılmasının önemini çizmek istiyorum.

Şimdi dijital yetkinlikler dediğimiz zaman tabii bununla ilgili çıkmış olan pek çok rapor var. Bu raporlara baktığımız zaman örneğin, Dünya Ekonomik Forumu diyor ki, 2020 raporunda: "2025 yılına geldiğimizde işgücünün yüzde 50'si evden çalışma başlayacak" Evden çalışmak ne demek? Aslında interneti ve bununla bağlantılı tüm dijital araçları etkin kullanabilme becerisine sahip olmak demek ya da gene deniliyor ki yaklaşık işgücünün yüzde 60'ı otomasyona dayalı becerilere dayalı olan özellikle işgücü yapay zekâ araçları tarafından yapılıyor olacak. Dolayısıyla yetiştirdiğimiz yeni nesle yeni beceriler kazandırmamız gerekiyor.

Peki, okullar ne yapıyor bu anlamda? Milli Eğitimdeki okullar ne yapıyor diye baktığımızda şimdi önce şunu yalnız vurgulayayım: Dijital yetkinlik dediğiniz zaman, alandan belki biraz daha uzak olan insanlar sadece teknolojik araçları etkin kullanma gibi anlayabilirler bunu, ama dijital yetkinlik dediğimiz beceriler, sadece teknoloji okuryazarlığı becerileri değil, aslında kişisel, sosyal beceriler, iletişim kurabilme, bir ekiple birlikte bir problem çözmek üzere çalışabilme, gene eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve özellikle bilgi okuryazarlığı, yani bireyin bir bilgiyi arayabilme, aradığı zaman ulaştığı bilgiyi ihtiyacı doğrultusunda doğru kullanabilme becerisini kazandırmak ve bunun yanında da teknolojik araçları bu amaçla doğru kullanabilme becerisi olarak tanımlıyoruz.

Milli Eğitimdeki okullarımıza baktığımız zaman ne yapıyorlar diye, şimdi Milli Eğitim Bakanlığında maalesef yeni müfredatta da bilişim teknolojileri ve yazılım dersimiz sadece 5 ve 6. sınıflarda zorunlu ders, 12 yılda öğrenciler 5 ve 6. sınıflarda sadece ikişer saat bilişim teknolojileri ve yazılım dersi alıyor. 7 ve 8’de seçmeli ders, ancak devlet okullarını sıklıkla dolaşmaya çalışan bir akademisyen olarak hiçbir okulda seçmeli ders olarak açıldığına rastlamadım. Belki münferit olarak açılanlar vardır.

AKP hükümeti öncesi bilişim teknolojileri ve yazılım dersi ilkökul 4’ten başlayıp 8. sınıfına kadar devam eden bir dersti. Bu dönem içerisinde yedi-sekiz kere değiştirildi. İlkokul 4’ten 6’ya kadar yaptılar, bir ara tamamen seçmeli yaptılar. Bütün laboratuvarları, bilişim teknolojileri dersliklerini kapattılar, sonra yaşanan konjonktür nedeniyle tekrar koydular ve en son sadece 5 ve 6’da var. Sadece 5 ve 6’da iki dönem öğrencilerin bu sözünü ettiğimiz becerileri kazanmaları mümkün değil. Nitekim 2023’te öğretim programını yeniden düzenlediler. Öğretim programına baktım, yüzde 60’ı öğretim programında çocuklara kazandırılan becerilerin, aslında yazılıma yönelik, algoritmaya yönelik, bilgi işlemsel düşünceye yönelik beceriler kazandırıldığını gördüm. Hâlbuki bu derslerde öğrenciler teknolojinin tarihi, teknolojinin insan yaşamını, toplumu nasıl dönüştürebileceği, sanal zorbalık, çok önemli ve üzerinde durulması gereken bir konu, akademik etik, bir bilgiye ulaştığınız zaman o bilgiyi nasıl kullanacaksınız, buradaki etik kurallar nedir? Bu gibi becerileri biz kazandırıyorduk.

Şimdi buna paralel olarak bir de değinmeden geçemeyeceğim tabii, üniversitelerde bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümleri açılmıştı ve mezunlarımız hem öğrencilere bu becerileri kazandırabilecek yetkinlikte, ama aynı zamanda çalıştıkları okullarda diğer branş öğretmenlerine teknolojiyi derslerine nasıl entegre edecekleri konusunda destek olan çok nitelikli bireyler yetiştiriyordu. Gene bu hükümet döneminde ne oldu? Bilişim teknolojileri sadece 5 ve 6’ya sınırlı kaldığı için ders ve maalesef bizim mezunlarımızı sadece bu derslere giren ve sadece bu derslerde ofis programlarını öğreten, yazılım becerilerini geliştiren öğretmenler olarak gördükleri için yaklaşık 17-18 tane BÖTE bölümü kapatıldı. Şu anda Türkiye’de merkezlerde 15 tane bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü var. Bu 21. yüzyılda gerçekten bakış açısının ne kadar dar olduğunu yansıtan çok önemli bir nokta, dolayısıyla

BÖTE bölümleriyle ilgili sorunları da tekrar burada bir dile getirmek istedim. Çünkü her okulda nasıl bir psikolojik danışma rehberlik birimi varsa, öğretim teknolojisi birimi kurmadan teknolojinin doğru bir şekilde entegrasyonunu sağlamak ve biraz evvel söylediğim dijital yetkinlikleri genç nesillere kazandırmak mümkün değildir.

Öğretmenlerin dijital yetkinliklerinin kazandırılması da çok önemli. Milli Eğitim Bakanlığı son dönemde UNICEF'le birlikte bir çalışma yaparak şu anda dijital yetkinliklere sahip öğretmenler yetiştirmek üzere çok uzun soluklu bir proje yapıyor. Biz de akademisyen olarak tabii ki takip ediyoruz ve nasıl sonuçlanacağını birlikte hep beraber değerlendireceğiz. Bunu iyi bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

Öğretmenlerin dijital yetkinliklerini sadece hizmet içi eğitim süreçlerinde kazandırmak değil, aslında mezun olmadan önce eğitim fakültelerinde bu dijital yetkinliklerle donatılarak onları mezun etmek asıl önemli olan, ama burada eğitim fakültelerimizde de sınır var. Asıl önemli sorunun ben eğitim fakültelerindeki akademisyen yapısından da kaynaklandığını düşünüyorum. Bir araştırma yapsak ve bu dijital yetkinliklerine öğretmenleri yetiştiren akademisyenler ne kadar sahipler diye baksak, eminim sonuçlar hepimizi çok üzecek şekilde çıkacaktır.

Bir dijital okuryazarlık becerisi değil de öğrencilere öğrenme süreçlerini kolaylaştırmak üzere teknolojiyi entegre etme konusuna geldiğimiz zaman da aslında pandemi döneminde bunu hep birlikte yaşadık, uzaktan eğitimin ne kadar önemli olduğunu ve buna hazırlıklı olmayı, doğruyu söylemek gerekiyor. Gerçekten Fatih projesindeki başarısızlığı hepimiz biliyoruz ve nedenlerini biliyoruz. Burada çok üzerine ve detayına girmeye gerek yok. Çünkü çok bolca yazıldı, çizildi ve zaten Milli Eğitim Bakanlığı da Sayıştay'ın raporuyla birlikte bunun başarısızlıkla sonuçlandığını açıkladı. Hâlâ devam ediyor tabii hem etkileşimli tahta hem de okullara internetle ilgili bir altyapının sağlanması. Ancak bu tür büyük projelerde üç boyut birden ele alınarak bunun gerçekleştirilmesi gerekiyor. Biz Fatih projesinin ilk aşamalarında akademisyen olarak çok çağrıldık ve her oturumda sadece donanımla bu projeyi yürütemeyeceklerini, siz bir dijital içerik geliştirmeden o donanımın hiçbir anlamının olmayacağını ve öğretmenleri bu konuda yetkinlikleri kazandırmadan, öğretmeni kendi konfor alanında rahat hissetmesini sağlamadan Fatih projesinin sadece donanım üzerinden ilerlemesinin çok yanlış ve istenmeyen bir sonuca götüreceğini söyledik ve nitekim gerçekten böyle oldu. Ancak Ziya Selçuk'un, akademisyen olan ve bizlerin arasından eğitimci olarak Milli Eğitim Bakanlığı yapmış olan Ziya Selçuk Hocamızın, döneminde EBA, yani eğitimde bilişim ağının içeriği gerçekten çok güzel toparlandı. Çok dağınıktı ondan önce, şu anda herhangi bir öğretmen bir 7. sınıf matematik öğretmeni girdiği derste kazandıracığı davranışa yönelik materyalleri çok rahat ya da içeriği çok rahatlıkla bulabiliyor, ama bunun geliştirilmesi devam etmedi, hâlâ aynı dönemde duruyor. Hâlbuki içeriğin geliştirilmesi, zenginleştirilmesi gerekiyor. Özellikle bizim hareket hâlindeki çocuklar için bunu yapmamız gerekiyor. Nedir bu hareket hâlindeki çocuklar?

Bir tarım işçisi, ailesi tarım işçisi olan çocuklar nisan, mayıs dediniz mi okullardan aileleriyle birlikte tarım sahalarına gidiyor ve eğitimleri kesiliyor ya da tedavi gören ya da engelli çocuklar, bir yıl boyunca kanser tedavisi gören bir öğrencinin eğitiminin kesilmemesi uzaktan eğitimle çok mümkün, ama bununla ilgili çok ciddi bir dijital içeriğin hazırlanması gerekiyor. Bu dolayısıyla gerçekten güçlendirilmesi gereken noktalardan birisi.

Bir de tabii teknolojinin öğrenme-öğretme süreçlerine entegrasyonu var. Burada gene sadece donanım üzerinden ilerlemek, bizi istediğimiz sonuçlara götürmeyecektir. Dolayısıyla öğretmenlerin teknolojinin öğrenme-öğretme süreçlerine entegrasyonunda nasıl bir sistemsel yaklaşımla bunu ele alacakları ve ders planlarını nasıl geliştirecekleriyle ilgili yetkinliklerle ta lisans döneminden itibaren yetiştirilmesi gerekiyor.

Tüm bunları ele alırken aslında belki de en büyük sorunlarımızdan birisi, eğitim sistemini hep bir problemi düzeltme üzerine oluşturuyoruz. Hâlbuki sistemsel bir yaklaşım ile bu süreci ele almamız gerekiyor. Eğitim sistemi tasarımı Amerika'da uzman olan Benetti'nin bir güzel metaforu var, onu kullanarak bitirmek istiyorum sözlerimi: Eğer biz eğitim sistemini bir gemi olarak düşünürsek, aslında gemi batıyor, ama biz hâlâ güvertede sandalyeleri düzeltmekle uğraşıyoruz. Dolayısıyla bütüne bakmamız çok önemli, sadece parçalarda ve birbirinden bağımsız olarak düzeltme yapmak sadece onarmak anlamına gelir. Hâlbuki siz şu anda müfredatın örneğinin, değişmesiyle birlikte ki hangi ihtiyaca dayalı olarak bunu gerçekleştirdiler bilmiyoruz, ama çok yönlü bakmak, bunun nasıl bir sonuç yaratacağını, diğer bileşenlerde nasıl bir etki yaratacağını ve bütününde nasıl bir etki yaratacağını analiz etmeden sadece problemleri düzeltmekle bir yere varmamız çok zor.

Bir de tabii öğretmenlerimize gerçekten ben teşekkür etmek istiyorum burada, bir TÜBİTAK projesi yaptık. İki günlük bir "yapay zekâ araçlarını ders hazırlığı sürecinde nasıl etkili kullanabilirler" ile ilgili, sadece devlet okulu öğretmenlerine açık olarak yaptık. İki günde 240 kişi başvurdu. Hiç kimse bana devlet okulundaki öğretmenlerimizin niteliksizliğinden söz etmesin, öğretmenlerimiz aslında nitelikli, yeter ki onlara fırsat verilsin. Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. MUKADDES ERDEM

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ, EMEKLİ ÖĞRETİM ÜYESİ

Eğitim artık iyileştirmelerle, hele bizim ülkemizde eğitim böyle küçük spesifik iyileştirmelerle düzeltme de demek istemiyorum, yaşam çok başka bir yerde artık ve biz bu bambaşka yaşamda hâlâ küçük küçük düzeltmelerle bireylere nitelikli eğitimler verebileceğimizi sanmakla meşgulüz. Dolayısıyla burada bir yanılma içinde olduğumuzu ve de sürekli şikâyet ettiğimiz müfredat değişikliklerinin arkasında bile bu hızlı değişimi biraz görmezden gelmemizle ilgili bir durumun olduğunu düşünüyorum, ama ben burada konuşurken genel olarak eğitimden çok bizim ülkemizde eğitimi konuşmak istiyorum aslında ya da dikkati zaman zaman bizim ülkemizdeki eğitime çekmek istiyorum. Çünkü biraz daha farklı bir yapısı var eğitimin, doğru, bütün kurumları etkiliyor, ama bu formal eğitim, bizim bir de informal boyutumuz var. Dolayısıyla böyle bir oturumda konuşmanın insan kavramıyla başlaması gerektiği gibi bir düşünceye sahibim. O nedenle insanla başlayacağım. Çünkü eğitimin hem öznesi hem nesnesi insandır, insan üstünden yürür, dolayısıyla insanın bütün zaafı, güçleri, eksiklikleri eğitim sistemini belirleyen önemli unsurlardandır.

Son dönemlerde özellikle biliyorsunuz çok konuşulan konulardan bir tanesi, insanın prematüre doğuşu, yani evrimsel olarak iki ayağının üzerinde durabilme üstünlüğünün bir bedeli olarak yaşamını sürdürmek için zorunlu gelişimini tamamlamadan doğuyor birey. Prematüre bir doğuş, hiçbir beceri için özelleşmiş donanımı yok. Dolayısıyla yetişkinin bakımına muhtaç ve tek akçesi olan yetişkin bakım verirken de ne yapıyor ona? Şunu şöyle yap, bunu böyle yap diye akıl veriyor. Tek akçesi olan aklının kuruluşu bu bakımın bedeli olarak ön ödemeli olarak ödenir. Çünkü yaşayabilmek için onun bakımına ihtiyacınız var, dolayısıyla da bu bakımı alabilmek için ne yaparsınız? Onun otoritesini tanırırsınız ya da söylediklerini yaparsınız. Bu eğitimin ilk informudur, ilk formudur. İformeldir, ama böyledir ve hepimiz bu süreçten geçersiz. Formel süreçler de bu süreçlerden geçmiş bireyler tarafından oluşturulmuş süreçlerdir. Dolayısıyla bizde, özellikle bizde, eğitim biraz fazla ebeveyn bir eğitimidir. Sürekli baskı yapan, bütün kararları kendisi almak isteyen, öğrenciye herhangi bir biçimde yetki vermeyen ebeveyn bir eğitim anlayışına sahibiz. Bizim bu anlayışı değiştirme zorunluluğumuz var arkadaşlar.

Bütün konuşmalar dünden bu yana, kısmen internet üzerinden de izledim, mesela burada hiç öğrenci yok, hiç çocuk yok burada. Eğitime nasıl katılacakları, eğitimin nasıl bir parçası olacakları doğrudan öğrenme faaliyetinin ya da öğretme faaliyetinin bir unsuru olabilip olmamaları konusunda onlara bir şey sormuyoruz. Biz öğretmenleri, müdürleri, yöneticileri yetiştiriyoruz. Yani biz ebeveyn olmaya devam ediyoruz arkadaşlar, yani teknoloji çağında bakın, artık yapay zekâ bize diyor ki bırakın, sizin şu anda yapmakta olduğunuz her şeyi ben yapabilirim. Sizin başka bir şey yapmanız gerekiyor ve bu yapay zekâ da kendi kendine ortaya çıkmadı arkadaşlar, aslında bu yapay zekâ da insanın yapıp ettiklerinin bir ürünü olarak ortaya çıktı. Yani insan yapıp edebilen, düşünebilen, bir şeyler üretebilen, ürettiklerini organize edebilen, yapay zekâ kapsamında bazı şeyler karakterleri de gördük bu arada, hepsi son derece

küçük çocuklar. Dolayısıyla artık bu süreci biraz öğrenciye bırakmak, bu ebeveyn eğitim anlayışından çıkmak, sadece öğretmeni ya da sadece veliyi eğiterek ya da sadece yöneticiyi eğiterek bir yere varmaktan uzaklaşmak zorundayız.

Teknoloji önemli bir şey, tabii ki kabul etmekten başka seçeneğimiz de yok aslında bakarsanız, çünkü artık teknolojinin içinde yaşıyoruz. Dolayısıyla biz teknolojiyi artık sürece katmaktan daha fazlasını yapmak, yani teknolojinin zemininde bir eğitim süreci tasarlamak zorundayız. Hayat onun içinde geçiyor artık. Sınıfta teknolojiyi kullanıyorsunuz, dışarıya çıkıyorsunuz, cep telefonunuzu kullanıyorsunuz, ama bizim teknolojiyi kullanma geçmişimize baktığımızda şöyle şeyler hatırlıyorum: Cep telefonları ilk yaygınlaşmaya başladığında öğrenciler okula geldiklerinde müdürler cep telefonlarını topluyorlardı. Çünkü kimsenin internete bağlanması istenmiyordu. Sonra Fatih projesi, tabletler, vesaire dedik, bunlar da internete bağlı değillerdi. Sonra akıllı tahtalar sınıflara geldi büyük yatırımlar yapılarak, ama bunlar da öğretmenler tarafından kullanıldılar. Yani öğretmenlerin PowerPoint sunusu yerine akıllı tahtayı kullanmaları gibi bir durum gerçekleşti. Biz hiç kontrolü bırakmıyoruz arkadaşlar, biz geleneğimizi sürdürüyoruz. Çünkü bizim bakışımız bu, biz eğitimi mesela, bir metafor çalışması yapsak "eğitimi anne ya da babanızdan hangisine benzetirsiniz" diye sorsam ki o soruyu ben kendi kendime sordum ve bana eğitim sanki babamış gibi geldi. Size nasıl geliyor bilmiyorum, ama ya anne ya baba, ama bizim artık bundan çıkmamız gerekiyor. Bundan çıkmanın yolunun da ben, bireylere tam bir düşünme becerileri seti kazandırmak olduğunu düşünüyorum. Çünkü yarın, artık tasarlanabilir bir şey değil. Mesela, hedefler filan koyuyoruz ya geleceğe dönük, yani size anlamlı görünüyor mu arkadaşlar? Yarını bilmiyoruz. Bilmediğiniz bir geleceğe bakın, ben 60'ların insanıyım, benim dönemimde hedefler önemliydi. Çünkü öyle devam edecekti, biliyorduk, ama artık bilmiyoruz. Siz hangi geleceğe plan yapıyor, hangi geleceğe hedef koyuyorsunuz? Bu soruları sormak ve düşünmek zorundayız. Dolayısıyla bana göre bireylere bizim öğretmemiz gereken tek bir beceri var: O da düşünme becerisi. Ancak bu düşünme becerisini de değişim kültürü temelinde kazandırmak zorundayız. Değişim kültürü dediğimde ne demek istiyorum? Değişim kültürü değişimi bir oluş durumu olarak algılayıp, yani her dakika gerçekleşen bir şey olarak algılayıp yarın değişecek değil, şu anda ve biz onun içindeyiz, ona kontrollü bir süreklilik kazandırmaya çalışan bir bilinç durumudur, bir zihinsel yapılanmadır. Size yeni değişimi, bilişsel esneklik, öğrenme esnekliği, yansıtıcı eleştirel düşünme, birçok kavramla ilişkilendirebiliriz. Dünya artık bu kavramlar üstünde geçiyor, yaşanıyor. Bir de resilience var galiba en yaygın son dönemlerde kullanılan. Peki, bu kavramları biz ne zaman eğitime katmayı düşünüyoruz? Yarın mı, hangi yarın? Yarın yok. Dolayısıyla bizim artık bu iyileştirme, biraz tedavi etme, tadil etme anlayışından vazgeçip eğitimi yeniden yapılandırmaya başlama zorunluluğumuz var. Bunun yolunun da ben düşünen okul yapısıyla mümkün olabileceğini düşünüyorum. Dolayısıyla bizim okullarımızın artık düşünen okul olması gerekiyor arkadaşlar ya da düşünme okulu olması gerekiyor. Bizim bireylere okullarda düşünmeyi öğretmemiz gerekiyor. Düşünen okul nasıl bireydir? Düşünen okul konuşan, diyalog kuran, sosyal medyada aktif olan okuldur. Düşünen okul öğrenci-öğretmen işbirliği içinde çalışır

ve en önemlisi de düşünen okul hata yapan okuldur. Hata yapmaktan korkmayan, hatta hatayı teşvik eden okuldur. Bütün bilim ve teknoloji tarihi bir hatalar toplamıdır, hatalardan oluşur. Hata yapıldığı için büyür ve gelişir. Hata yapmak için de ebeveyn denetiminden çıkmanız gerekir arkadaşlar. Bugün her yanımızın teknolojiyle sarıldığı dünyada artık az önce Sarıyer Akademi'nin sorumlusu olan öğretmenimiz de konuştu, yapay zekâ artık her yerde. Dolayısıyla biz ne eksiksin vurgusuyla sürekli öğretmenimize baskı yapmaya devam edelim, ne öğrencilerimize sanki okula misafir olarak gelip giden bireylermiş gibi bakmaya devam edelim, bunları bütünüyle değiştirelim. Okul onların, bizim değil. Kapıdan girerken kendi okullarına geliyormuş gibi girmiyorlar. O nedenle giderken koşarak gidiyorlar. Dolayısıyla çocuklara eğer düşünme, düşündüklerini hayata geçirme, teknolojiyle birebir çalışma, hatta birçok çalışmada bilgisayarların öğretilmesi için sadece sınıfa bir tane bilgisayar koyuyorsunuz ya da herhangi bir yere bir bilgisayar koyuyorsunuz, çocuklar onu karıştırarak öğreniyorlar. Çocuklar teknolojiyi sizden, bizden çok daha rahat, çok daha hızlı, çok daha çabuk kavriyorlar. Biz neden onlara bilgisayar öğretiyoruz? Teknoloji bize diyor ki etkileşime izin ver. Yani biz öğrenciyle etkileşim kurarak bu süreci yönetebiliriz, öğretmen de kılavuz olarak, bir düşünme rehberi olarak, değişim kültürünün bir temsilcisi olarak o ortamda bulunabilir. O yüzden değiştirmemiz gereken temel kavramın bu ebeveyn, bu bizi ayrıca çok sorumlu da yapıyor. O yüzden öğretmen ebeveyn eğitim fikrinden vazgeçmemiz gerekiyor arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, zaman en kıymetli ortak ürünümüz, en kıymetli ortak kaynağımız. Eğer bunun ortak kaynak olduğunu ve kullandığımız her zamanın ötekinin zamanından çalmak olduğunu hatırlamazsak biz de kaybetmeye devam ederiz. Zamandan daha değerli bir şeyimiz yok. Bu ülkenin en büyük sorunu bu zaman kullanımı, lütfen.

FATMA BEZEK*BİLİM KAHRAMANLARI DERNEĞİ KURUCU ÜYESİ VE BAŞKAN YARDIMCISI*

Eğitim girişimcisiyim, Bilim Kahramanları Derneği kurucu üyesi ve başkan yardımcısıyım. Daha önce konuşma yapan kıymetli hocalarımıza ek olarak ben uygulanmış, yapılmış çocuklarımızın gelişimine destek olan çalışmalardan bahsedeceğim.

Bilim Kahramanları Derneği olarak 20 yıldır çocuklara ve gençlere çağdaş teknolojileri kullanarak proje geliştirdikleri, robotik çözümler ürettikleri, gerçek hayat problemlerine çözümler buldukları etkinlikler yapmaktayız. Dünyadaki akranlarıyla aynı global sorunlara cevap aradıkları bu uluslararası çalışmaların çocuklarımıza katkılarını yıllar içinde çok iyi gözlemledik ve istiyoruz ki daha çok çocuk bu etkinliklere rahatça milli eğitim politikası olarak katılabilin.

Son 20 saatte farklı başlıklarda hocalarımız, uzmanlarımız Türkiye eğitim sistemindeki sıkıntıları dile getirdiler. Eğitimde çözülmesi gereken o kadar çok temel sorun var ki; beslenmeden hijyene, atanmayan öğretmenlerden öğretmenlerin ekonomik sıkıntılarına, laik ve bilimsel eğitimin azalmasına, eğitimin özelleşmesine o kadar çok sorundan bahsedildi ki son 20 saatte, bu önemli sorunlar varken teknolojiyi kullanarak eğitim programları sunmak, her çocuğun son teknoloji eğitim çözümlerine ulaşmasını istemek bir lüks mü diye insan sorguluyor. Gerçekten bir lüks mü, ama inanın değil. Öncelikle teknoloji olmazsa olmaz artık, çocuklarımız hayatta ne yapmak isterlerse istesin mutlaka teknolojiyi çalışmalarına entegre etmek zorundalar. İster mühendis, ister bilim insanı, ister sanatçı, ister öğretmen isterse çiftçi olsunlar, bundan sonra hepsi akıllı teknolojileri, yapay zekâyı mutlaka kullanacaklar. O yüzden ne kadar erken yaşta çocukların bu teknolojileri kullanmalarını ve belki de daha da önemlisi bu teknolojileri entegre etmelerini sağlayacak üst düzey beceriler edinmelerini desteklersek, çocukların özgüvenli bireyler olarak yetişmelerine fırsat veririz. Tabii ki demek istediğim sadece bu yenilikçi teknolojileri alıp okullarına bırakılması değil, bu teknolojilerle beraber müfredat uygulamaları ve öğretmen eğitimleri de mutlaka olmalı.

Avrupa Birliği dijital dönüşüm ve yaparak öğrenme çözümlerinin Avrupa Birliği ülkelerinde okullarda hızla yaygınlaşması için milyar Euro'luk bütçeler harcıyor şu anda, biz de çocuklarımız için bir an önce aynı dönüşümleri yapmalıyız. Bir an önce çocuklarımıza bu imkânları sunmalı, onlara daha iyi bir gelecek için buna mecburuz. Tabii öyle yapmış olmak için de yapmamalıyız. Daha önce Milli Eğitimin yaptığı projeler oldu. Artık yapmış olmak için değil, gerçekten başarılı projeler ve çocuklara faydası olması için bunların peşinden koşmalıyız.

Bilim Kahramanları Derneği olarak şimdiye kadar destekçilerimizle beraber birçok devlet okulunu münferit olarak destekledik. Onların bilgisayarlarını, tabletlerini, robotik kitlerini, bilim kitlerini temin edip öğretmen eğitimlerini verdik ve çocukların uluslararası sistem, yani fen, teknoloji, mühendislik,

matematik programlarına katılımını sağladık. İnanın çocuklarda gördüğümüz değişimler, kazanımlar paha biçilemez. Mardin’den, Manisa’dan, Niğde’den, Adana’dan, Samsun’dan, Diyarbakır’dan, İzmir’den çocuklar yurt dışında Türkiye’yi temsil ettiler. Bu çocukların kazandıkları deneyimlerin onların hayatlarına katkılarını, meslek seçimlerinde yarattığı farkı görmek bizim en büyük çalışma motivasyonumuz oldu. Ancak bu örneklerin sayısını arttırmak, her çocuğun eşit erişimine imkân verecek şekilde okullarda uygulamalar yapmak öncelikli hedeflerimizden olmalı.

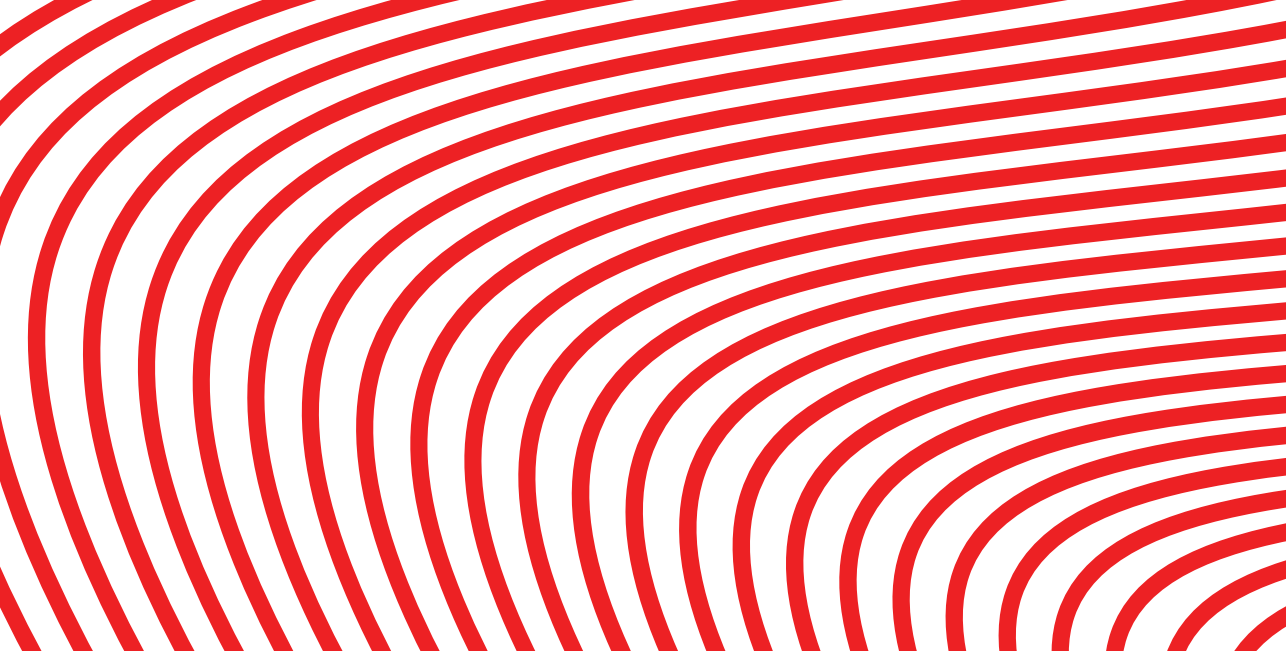
Bunlar dışında yerel yönetimlerle de yürüttüğümüz iş birlikleriyle eğitimde fırsat eşitliğine katkı sunuyoruz. İzmir Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Mersin Yenişehir Belediyesi desteğiyle hem yerel hem ulusal sistem programlarının daha çok çocuğa ulaşmasını sağladık. İzmir Büyükşehir Belediyesiyle beraber ayrıca bu yıl Dünya Robot Olimpiyatını Türkiye’de düzenleyeceğiz. 100 ülkeden 2 bine yakın genç Türkiye’ye gelecek. İstiyoruz ki çocuklarımız bu çalışmalara katılsın, dünyada neler oluyor görsün, yeni arkadaşlıklar kursun, onlardan öğreysin, onlara öğretsin.

Bunlara ek olarak bilim insanlarının gençlerle bir araya geldiği, kariyer seçimlerinde yol gösterdiği tematik, eğlenceli ve interaktif eğitim ortamlarıyla çocukların sistem alanlarına olan ilgilerini arttıran çeşitli projeleri de hayata geçiriyoruz. Daha önce de söylendi, tarihçiler de diyor ki: “Yapay zekâyla dünya önümüzdeki 20 yıl içinde daha önce görmediğimiz bir hızla değişecek ve çocuklara öğretilen bilginin belki de hiçbir önemi kalmayacak.” O yüzden eğitimde beceri kazanımı çok daha büyük önem kazanıyor. Eğer biz çocuklarımızın problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme, iletişim, anlatım, muhakeme gibi beceri kazanımlarını destekleyen yaparak öğrenme ortamları sunarsak, o zaman çocuklarımızın geleceğine endişeyle bakmamıza gerek kalmayacaktır. Çocuklar anlam buldukları, ilgi duydukları alanlarda araştırarak, soru sorarak, yaparak, üreterek öğrendiklerinde öğrenmekten keyif alıyorlar. Bu sayede üzerine konuştuğumuz beceriler doğal bir süreç içinde geliştirilebiliyor.

Teknolojinin hızla geliştiği bu çağda eğitim araçları yenilenmeli ve çocukların hizmetine sunulmalıdır. Bilgisayarlar, tabletler, akıllı tahtalar ve diğer dijital araçlar öğrencinin erişiminde olmalıdır. Öğretmenler ve öğretmen adayları bu alanlarda desteklenmeli, eğitimde fırsat eşitliği mutlaka sağlanmalıdır. Bu dediğim şeyler çok büyük bütçeler istiyormuş gibi görünse de bunları yapmıyor olmanın maliyeti inanın Türkiye için daha büyük.

Çocuklarımızın geleceğe umutla bakmasını sağlamalıyız. Bilim Kahramanları Derneği olarak mottomuz: Umud bilimde! Bilimin ışığında çocuklarımızı desteklemeye ve daha iyi bir dünya hayalimiz için çalışmaya devam edeceğiz. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

20. OTURUM

KAPSAYICI EĞİTİM, ÖZEL EĞİTİM

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Eğitim bir kamu hizmeti olarak sürdürülebilir, düzenli, nitelikli, eşit, ücretsiz ve erişilebilir olmalı. Bunun olabilmesi için de farklı toplum kesimlerine, farklı öncelikleri olan kesimlere de eğitim ortamlarımızın, imkânlarımızın eşit derecede sunulabiliyor olması lazım. Tabii tek başına bu kâğıt üzerinde olması yeterli değil, özel grupların özel ihtiyaçları var. Örneğin, Türkiye'nin ciddi bir çocuk işçiliği ve eğitim sorunu var. Çalışmak zorunda kalan çocuklar, evrensel olarak kabul gören ve ülkenin iç hukuklarında güvence altına alınan eğitim hakkından mahrum kalıyorlar ve tam ve eşit olarak yararlanamıyorlar. Çocuk işçilerin bir bölümü de okullarını tamamen terk ederek eğitim hakkını hiç kullanmazken, bir bölümü de hem çalışmayı hem de eğitimlerini sürdürmeye çalışıyorlar. Özellikle mevsimlik işçi çocuklar ki kapsayıcı eğitim açısından önemli bir konu, Türkiye'de 1 milyona yakın çocuk işçi var, mevsimlik işçi var. Mevsimlik ve tarımda bulunan çocuklar var. Bunlar aylarca okullarına gidemiyorlar, maalesef okul ortamlarından uzakta kalıyorlar. Şu anda ülkemizde de bunlara sunulan çözümler sanki düzenli olarak yaşadıkları alanda hayatlarını sürdüren çocuklarla aynı koşullardaymış gibi çözümler üretiyoruz. Oysa bu çocuklara mobil çözümler üretebilmeliyiz.

86 milyonluk nüfusu olan, dünyanın en büyük ekonomilerinden biri olan, 1 milyon 200 bin öğretmeni olan bir ülkede eğer çocuklar ekonomik koşulları nedeniyle ailelerinin çalışma biçimleri onların seyahat etmesini gerektiriyorsa, eğer Türkiye'de her yıl 1 milyon çocuk aileleriyle birlikte seyahat etmek zorunda kalıyorsa, demek ki bizim de bu çocukların ihtiyaçlarına uygun bir eğitim sistemi tasarlamaya ihtiyacımız var. Yani bu yokmuş gibi davranamayız, yerel çözümler üretmekle yetinmeyiz. Daha önce geçmişte Adalet ve Kalkınma Partisi'nin gönderdiği 28 maddelik yönetmelikler oldu. İşte yerler alınsın, orada öğretmenler verilsin. 15 gün orada kalıyorlar, daha sonra başka bir yere doğru geçiyorlar. Bu sorunları çözümüyor. Çünkü sık sık yer değiştiriyorlar, sık sık alan değiştiriyorlar ve burada tabii çok ciddi bir şekilde etkilenen en temel kesim de kız çocukları oluyor. Çünkü orada çifte mağduriyet durumu söz konusu; hem çocuk olarak eğitimden yararlanamıyorlar hem de aslında tarlada çalışan ailelerinin geride bıraktıkları "küçük anne" rolüyle kendilerinden küçük olan çocuklara da bakmak zorunda kalıyorlar. Dolayısıyla her zaman olduğu gibi kız çocukları buradan en çok etkilenen kesimler oluyorlar. Maalesef 4+4+4

sistemi tam da hedeflendiği şekilde kız çocuklarının ikincil 4'ten itibaren bu eğitim süreçlerinden açık öğretilere de geçerek uzaklaşmasına da neden oluyor. Bu sistem çocuk işçiliğini daha çok güçlendiriyor.

Hepiniz hatırlayacaksınız, günün ilk saatlerinde mesleki eğitim konuşulmuştu, MESEM'ler konuşulmuştu. MESEM'lerdeki on binlerce çocuk ayda 5 bin 100 liralık bir gelir için maalesef buralarda hayatlarını yitiriyor. Dört gün işte, bir gün okulda gibi kabul edilemeyecek bir sistemle iş öğrenen değil, iş gören bir yapıda çalışmaya devam ediyorlar. Oysa mutlaka mesleki eğitim çok önemli, mesleki eğitim alacak çocuklarımızın önemli kaynaklara, eğitim biçimlerine ihtiyacı var, ama bu değil. Çocukların tamamen onlara iş veren şirketlerin insafına terk edildiği -bu kadar çocuğun ölmesinin nedeni de o- iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmadığı, kendilerini istihdam etmiş olan işverenlerin "ben bu çocukla çalışmıyorum" dediğinde tamamen güvencesiz bir şekilde MESEM'de işinden olduğu bir ortamda doğal olarak bu çocuklar hafta içi, hafta sonu uzun saatlerde çalışıyorlar. Çalışmaması gereken saatlerde çalışıyorlar. Örneğin, çocuklarımız hiç olmamaları gereken bir günde, hafta sonu günlerde vefat ettiler. Hayatlarını kaybeden bu çocukların yanı sıra hayatını kaybetmemiş olan birçok kişi de, birçok çocuk da buralarda çalışmaya devam ediyor.

Kız çocuklarının eğitime erişimi sonuçta Türkiye için önemli bir problem. Çünkü geçmişten bugüne toplumsal cinsiyet eşitliğini hiçbir alanda neredeyse sağlayamamış bir ülkemiz. Dolayısıyla burada yapılması gereken çok iş var.

Özel eğitim yine aynı şekilde çok ciddi yapılması gereken çalışmalar olan, atılması gereken adımlar olan bir alan. Özel eğitim alanında Türkiye'nin önemli sorunları var. Yönetim ve liyakatle ilgili sorunlar var, personelle ilgili sorunlar var. Devletin ayırdığı kaynakla ilgili sorunlar var ve biz bugün itibarıyla devletin ayırdığı bu kaynakların, her geçen gün azalan kaynakların sadece artık bir noktadan sonra kâğıt üzerinde olan hizmetler hâline dönüştüğünü görüyoruz. Çünkü varmış gibi yapamayız. Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklarımızın çok daha uzun süreli çok daha farklı yaş gruplarıyla ve burada çalışan öğretmenlerin ve hatta özel sektördeki sorumluların da fedakârlık yapmasını gerektirecek şekilde devam etmemeli.

Bugün neredeyse özel eğitim, aslında mevcuttaki özel eğitim kurumlarının ve o kurumlarda çalışan öğretmenlerin büyük fedakârlığıyla devam eder hâle gelmiş durumdadır. Buradaki programların, denetimlerin, taşıma sorununun, beslenme sorunu, ki bunların tamamı buradaki kurumlara teslim edilmiş durumda, bunların her birinin tek tek ele alınması gerekiyor. Velilerinden öğretmenlerine, idarecilerinden kurum sahiplerine kadar yapılması gereken çok sayıda konu var. Özel gereksinimli bireyler var. Günün ilk saatlerinde özellikle nadir hastalıkları olan -ki hiç konuşmuyoruz bunu- çocuklarımız var. Bu çocukların özel ihtiyaçları var. Nadir hastalıkları olan çocukların bir kısmı okulda yaşayabilecekleri sorunlar nedeniyle okullara gidemiyorlar. Örneğin, hemofili hastası çocuklar çok kolaylıkla temin edebilecekleri ilaçlar olmasına rağmen SGK kapsamında olmadığı için, bunları ancak mahkemeyele

alabildikleri için ve ciddi bir tehditle karşı karşıya oldukları için okullarından olabiliyorlar ya da buna benzer başka hastalıklarda da aynı Şey söz konusu.

Yine üstün yetenekli çocuklar da aynı Şekilde maalesef bu yeteneklerini iŐleyemiyoruz. Onları büyük bir kalabalığın içerisinde yalnızlığa terk ediyoruz ve sonra da aslında uyumsuz bir çocuklarmıŐ gibi onlara bir etiketlemede bulunuyoruz. Törlü törlü, garip garip eğitsel kararlar alıyoruz.

Dolayısıyla eğitimin aslında küçük küçük baktığımızda, yani sadece bir gruba baktığımızda küçük bir grupmuŐ gibi olan, ama bütün o küçük küçük farklılıklar gerektiren grupları ele aldığımızda belki de toplamda en büyük grup hâline gelen bir alanı oluşturuyor.

AYLİN NAZLIKA

CUMHURİYET HALK PARTİSİ AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI

Ülkemizin en temel konularından birisini konuşuyoruz bugün, öyle ki Ata'mıza sormuşlar "eğer Reiscumhur olmasaydınız ne olmak isterdiniz" diye, "Milli Eğitim Bakanı olmak isterdim" demiş. Yani böylesine önemli bir Bakanlığın faaliyetlerini ve bunların özellikle de toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine yansımalarını konuşacağız bugün, ama içinde bulunduğumuz dönemde AKP iktidarında eğitimin bir yap-boz tahtasına dönüştürüldüğünü tekrar hatırlatmak istiyorum. Şu ana kadar dokuz bakan değiştirildi ve biri diğerine yerini terk ederken otomatik pilota bağlattık diye espri yaptı, ama her gelen Bakan bir öncekinin yaptıklarını ortadan kaldırıp, eğitimi giderek çağdaş, laik, bilimsel eğitimden uzaklaştıran, çocuklarımızın eğitimde fırsat eşitliğine sahip olmasını engelleyen politikalar uyguladı. Dolayısıyla bugün gelmiş olduğumuz noktada ne yazık ki eğitim ve toplumsal cinsiyet eşitliği kelimelerini yan yana anmakta son derece zorlanıyoruz.

Bu dönemde, yani cumhuriyetimizin 100. yılını kutladığımız bir dönemde hâlâ ülkemizde karma eğitimi tartışmaya açıyorlar. Size şöyle bir örnek vereyim: Yıl 1921, Kurtuluş Savaşı mücadelesi devam ediyor ve 1. Maarif Kongresi düzenleniyor. Ülkemizin kurucusu ve kurtarıcısı Gazi Mustafa Kemal Atatürk o mücadelenin içindeyken eğitime verdiği önem nedeniyle atlıyor, bu kongreye katılıyor. Salona girdiğinde kadın öğretmenlerin ve erkek öğretmenlerin bir arada olduğunu, ancak kadın öğretmenlerle erkek öğretmenlerin ayrı ayrı oturtulduğunu görüyor. Bunun üzerine derhâl Öğretmenler Birliği Başkanını çağırıyor ve soruyor: "Siz ne yapmışsınız öyle, neden kadın öğretmenlerle erkek öğretmenleri ayrı ayrı oturttunuz? Sizin kendinize mi güveniniz yok, yoksa Türk kadınının faziletine mi?" diye soruyor.

1921'i konuştuk, geldik 2024'e, bugün hâlâ karma eğitimi tartışmaya açan bir iktidar ve iktidar temsilcileriyle karşı karşıyayız. Kadınların ne giyeceğine, ne içeceğine, ne tip bir hayat kuracağına, yaşam tercihlerine, kaç çocuk doğuracağına, o çocukları ne şekilde doğuracağına kadar karışan bir iktidar anlayışıyla karşı karşıyayız. Kadınları iki cinsiyetten biri değil, ikinci cinsiyet olarak tarifleyen bir iktidarla karşı karşıyayız. Karma eğitimin bir zorunluluk olduğunu içselleştirememiş, toplumsal cinsiyet eşitliğinin çocuk yaştan itibaren şekillendiğinin ayırımına varamamış bir zihniyetle karşı karşıyayız. İşte bu nedenle de kız çocuklarımızın okullaştırılması konusu Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim her daim gündemimizde.

Ben sürekli sahalarda olan bir siyasetçiyim ve görüyorum ki sahada birçok okula gitmeyen kız çocuğumuzda tanıştığımızda zorunluluk nedeniyle, çalışmak mecburiyetinde olması nedeniyle okula devam edemedikleri gerçekliğiyle karşılaşıyoruz. Örneğin, Sakarya'nın Akyazı ilçesinde patatesleri çuvala dolduran Işık adında bir kızımızla tanışmıştım ve onunla konuştuğumda okuma-yazma bilmediğini öğrendim. Bunun üzerine derhâl

Bakanlığa bildirdik, derhâl ailesiyle bağlantı kurduk ve bu kız çocuğunun okula yazılmasını ve eğitim hayatının içine katılmasını sağladık, buna vesile olduk, ama burada üzücü olan şey şu: Bu konuda gerekli denetimler yapılmıyor ve bu bir tercih olarak yapılmıyor. Bugün çocuğunu okula göndermeyen velilere kesilen günlük ceza hâlâ 15 Türk Lirası. Dolayısıyla biz eğer tüm çocuklarımızın eğitimde fırsat eşitliğine sahip olmasını istiyorsak, okullaştırma oranımızı yükseltmek istiyorsak, bugün hâlâ Türkiye’de var olan bir buçuk milyon üzerindeki kadın ve kız çocuğu okuma-yazma bilmeyen kişinin okuma-yazma bilen kişiye dönüşmesini istiyorsak çok daha farklı bir politik anlayışa ve çok daha farklı uygulamalara ve denetimlere yönelmek durumundayız.

Erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesinin yolu da gene kız çocuklarının okullaştırılmasından geçiyor. 4+4+4 sistemi hem çocuk işçiliğinin hem de kız çocuklarının erken yaşta ve zorla evlenmesinin önünü açmıştır. Burada şöyle bir hatırlatma yapmak isterim: Cumhuriyet Halk Partisi olarak 4+4+4 gündeme geldiğinde ben de parlamentodaydım ve orada çok ciddi bir direniş sergiledik. Bu direniş sonucunda, özellikle komisyonda gösterilen performans sonucunda ikinci 4’lük periyodun da uzaktan eğitim olması o aşamada engellenebildi. Dolayısıyla eğer Cumhuriyet Halk Partisi’nin o etkin muhalefeti olmasaydı dediğim gibi ikinci 4’lük periyottan itibaren uzaktan eğitime geçilecekti. Ancak gene içinde bulunduğumuz dönemde, erken yaşta ve zorla evlilikler devam etmekte ve burada da Anadolu’da tanıştığım zorla evlendirilmiş çocuklarla sohbet ettiğimde ya da çocuk yaşta evlendirilmiş ve bugün artık erişkin hâle gelmiş olan kişilerle konuştuğumda çok hazin öyküler duyuyorum. Örneğin, bir tanesi bana evlendirildikten sonra şöyle bir hikâye anlattı: Daha çocuktum, oyun çağındaydım ve kocamın ilk eşinden olan çocuklarıyla oynayarak büyüdüm. Bir başkası gene bana şunu söylemişti: Evlendikten sonra kocama sordum “size baba diyebilir miyim” diye. Bu çocuklar aslında her gün şiddete maruz kalan çocuklar. Yani bir çocuğun erken yaşta ve zorla evlendirilmesi demek çocuğa yönelik şiddettir, nokta. Bunun yanına ikinci bir cümle kurulamaz. Ancak iktidar tecavüzcüleri aklama yasası adı altında bir yasayı getirmeye kalktı ve Meclis’teki direnişimiz sayesinde bunu geri çekti, ısıtıp ısıtıp tekrar gündeme getirmeye çalışıyorlar. Yani istismar edenle çocuğu evlendirerek adeta çocuğun hayatını iyice cehenneme çevirmeyi gündemlerinde tutuyorlar. Bizler bütün bunların karşısındayız, her türlü ayırmacılığı karşısındayız.

Tabii yoksulluktan, yoksunluktan en fazla etkilenen kesim her zaman çocuklar oluyor. İktidarın 14 ve 28 Mayıs seçimleri öncesinde kısıtlı da olsa ücretsiz bir kez, günde bir kez ücretsiz öğün uygulaması vardı. Bu seçim vaatleri arasındaydı. Seçimden sonra bunu yaygınlaştıracaklarını vadetmişlerdi, ancak iktidara geldikten sonra bunu ertelediler. Burada da gene saha çalışmalarında birçok hazin öyküye şahitlik ediyoruz. Örneğin, çocuğunu okula gönderirken ona öğün koyamadığı için ve çocuğun okulda aç kalmasını istemediği için bayat ekmekleri ıslatan anneler, ekmeğin üzerine salça sürüp, onu gene beslenme çantasına koyan anneler ya da çocuğunun okulda aç kaldığını ve diğer çocuklardan utandığını gördüğü için çocuğunu okula yollamayan annelerle tanışıyoruz. Ziyaret ettiğimiz evlerde buzdolabının artık

fişten çekilmiş olduğunu, çünkü buzdolabına koyacak bir gıda malzemesini dahi satın alamayacak derecede yoksul olduklarını gördüğümüz ailelerle tanışıyoruz. Ücretsiz öğün bir haktır, ücretsiz eğitim bir haktır. Çocuklarımızın eğitimde fırsat eşitliğine sahip olmaları gerekliliği bir Anayasal haktır diyoruz. Özellikle daha erken yaştan itibaren karma eğitimle ve verilen eğitim içerikleriyle birlikte gerçekleşecek olan toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir toplum anlayışının kökleşmesi için bu iktidarla yol alınamayacağını bir kez daha buradan vurgulamak istiyoruz.

Şanlıurfa'da basına düşen bir haber sonrasında gördüğü şiddet nedeniyle çok mağdur edilmiş olan bir kadınla tanıştım. Basındaki haberleri okuduktan sonra atlayıp Şanlıurfa'ya gittim ve bu kız kardeşimizin üç evladı vardı, kendisi henüz 21 yaşındaydı. Evli olduğu erkek madde bağımlıydı, ona kablolarla şiddet uyguluyordu. Aynı zamanda diziyile gözüne tekme attığı için bir gözü çift görüyordu ve o gün iki kolunu birden kırmıştı. İki kolu birden alçıya alınmıştı. Ebru dedim, hiç üzülme, gel seni Ankara'ya götürüyüm, sana orada yeni bir hayat kuralım, çocuklarını kreşe yazdıralım. Onlar eğitim görürken seni bir işe yerleştirelim. Yeni bir düzen, yeni bir hayat kurarsın, endişe etmen için hiçbir sebep yok. Her zaman yeni başlangıçlara açık olmalısın ve sana bu konuda bizler de yardımcı olacağız. Bana kurduğu ilk cümle şu oldu: Abla demesini istemiştim, "Aylin ablacığım, ben nasıl kendime yeni bir hayat kurayım? Ben okuma-yazma dahi bilmiyorum ki". Yani bir çocuğun, bir kadının okuma-yazma bilmemesi zaten onu baştan hayatta dezavantajlı konuma getiriyor. Bizlerin tekrar tekrar altını çizdiği gibi herkesin eşit, özgür, güvende ve herkesin tok olduğu bir dünya kurmak istiyorsak, böyle bir Türkiye hayal ediyorsak, o takdirde çocuklarımızın o eğitime erişiminin önündeki engelleri kaldırmalıyız. Tüm çocuklarımızın iyi, nitelikli bir eğitim almasını sağlamalıyız. Çağdaş, laik, bilimsel eğitimle birlikte kendi ayaklarının üzerinde duran bireylere dönüştürmeliyiz. Ancak o takdirde eşit bir Türkiye'yi kurabileceğimize inancım tamdır.

Bugün tartışma konuları içerisinde olan Soyadı Kanunu'nu bile son derece azımsıyorlar. Oysaki burada gündemde olduğu için bir vurgu yapmak istiyorum bununla ilgili olarak, aslında mesele sadece soyadı tercihi değildir. Burada mesele aslında kadın-erkek eşitliği meselesidir, burada mesele demokrasi meselesidir. Mesele Anayasaya, demokrasiye sahip çıkma meselesidir. Altında imzamız olan uluslararası sözleşmelere sahip çıkma meselesidir. Mesele bir kadının kimliğine sahip çıkma meselesidir. Çünkü daha evlendiği günden itibaren kadın bir dayatmayla karşılaşmakta ve kocasının soyadını kullanmak zorunda kalmaktadır. Oysaki bu bir tercih olabilmelidir ve sistem şu anda baba kütüğünden koca kütüğüne, baba ocağından koca ocağına, baba himayesinden koca himayesine doğru evrilen bir anlayışla şekillendirilmiştir. Oysaki doğru olan, ailelerin eşitlik anlayışıyla kurulmasıdır. Şöyle düşünün, iki genç insan evlenmek üzere başvuruda bulunuyor ve daha evlenecekleri ilk gün, evlendikleri ilk gün kadın erkeğin soyadını alarak aslında erkeğin o ailenin çatısını kurduğu anlayışını kabul ediyor. Baştan görev dağılımı şöyle oluyor: Yetki erkekte, aile içi işler ve bakım yükü kadında. Oysaki eşit bir aile düzeni için, başlangıçtan bu tercihlerin bireylere bırakılması gerekiyor.

Anayasa Mahkemesinin bu yönde vermiş olduğu kararını yok sayan iktidar 9. Yargı paketi içerisinde gene bir torbaya sıkıştırarak kadınların soyadını kullanma hakkını, soyadı tercihini elinden almaya çalışıyor. Bunu asla ve asla kabul etmiyoruz ve tekrar söylüyorum, eşit, adil, özgür bir Türkiye inşası için, toplumsal cinsiyet eşitliğinin var olabildiği bir Türkiye için bizim öncelikle kız çocuklarının okullaştırma oranını arttırmamız, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamamız ve laik, çağdaş, bilimsel eğitimden uzaklaşmayan bir anlayışı köklendirmemiz gerekiyor.

ÇEDES projesiyle ilgili olarak da birkaç cümle kurmak istiyorum. Çünkü bu proje de başlı başına laik eğitime dönük olarak atılmış bir darbedir. Bir hatırlatma yapacağım: "Hayat Bilgisi" diye bir dizi vardı. O dizide Perran Kutman bir öğretmeni canlandırıyordu ve ona "hocam, hocam" dediklerinde Perran Kutman "hoca camide bulunur" diyordu. Ancak ÇEDES projesiyle okulların içerisine imam soktular. Biz bu anlayışı da reddediyoruz ve daima laiklikten yana olan rotamızı buradan bir kez daha kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Ben bu duygularla tekrar bu etkinlikte yer almaktan dolayı büyük bir mutluluk duyduğumu ifade ediyorum, emeği geçen herkese ve bizi izleyenlere teşekkür ediyorum. Yaşasın çağdaş, laik, bilimsel eğitim, yaşasın toplumsal cinsiyet eşitliği diyorum, hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum, sağ olunuz.

UMUT BAŞOĞLU

ANADOLU ÖZEL EĞİTİM DERNEKLERİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI

Yaklaşık 20 yıldır hem özel eğitim alanında hem de STK'da görev yapıyorum. Aslında Genel Başkan Yardımcımız Sayın Suat Özçağdaş Bey alanı kısa, net özetledi. Ailenin, çalışanların, kurumların mutsuz olduğu aslında bir alanı temsil ediyorum. 20 yıldır problem çözmeye çalışan bir STK'nın içerisinde şu anda mücadele veriyoruz.

Anadolu Özel Eğitim Dernekleri Federasyonu, yani biz baktığımız zaman belki biraz toplum içerisinde eğitim alanında spesifik gibi gelebiliriz, ama bugün Türkiye'de 570 bin özel eğitim gereksinimli bireye hizmet veriyoruz. 60 bin çalışmamızda, 3 bin 250 kurumumuzla Türkiye'nin hemen hemen her bölgesinde, her ilinde, her ilçesinde en kılcal damarlarına kadar mücadele eden, buna katkı sunan bir yapıyız, ama baktığımız zaman 1 milyonu aşkın da bireye şu ana kadar hizmet etmiş ve onların da bu süreçte olumlu alandan ayrılmasını sağlamış kurumlarız. Fakat bunlar gerçekten yetiyor mu? Yetmiyor. Tabii eşiklerimiz de var, bu alan dediğim gibi engel, özel gereksinimli bireylerimizin, ailelerimizin burada kendilerini ötekileştirilmediği, ait hissettikleri, kimsenin a bu kimdir diye bakmadığı alanlara, onların nefes alacağı yerlere ihtiyaçları da var. Burada yerel yönetimlere de çok iş düşüyor. Yerle yönetimlerimize ciddi anlamda bu ailelerimize yaşam alanları, nefes alabilecekleri alanlar, kafeler, kütüphaneler, toplumsal birlikteliklerini sağlayabilecekleri alanları oluşturmaları gerçekten çok değerli.

Niye kurulduk? Ondan da bahsetmek istiyorum size: Şimdi biz STK'lar önce, 20 yıl önce dernek olarak kurulduk, arkasından derneklere dönüştük, arkasından federasyona, arkasından federasyonlara, arkasından konfederasyona dönüştük. Sebebine gelince, sürekli problem çözmek zorundasınız. Her geçen gün farklı zamanlar içerisinde, farklı şekillere bürünen problemleri mutlaka çözeniz gerekiyor. Bunun da dediğim gibi örgütlü bir yapıya, örgütlü bir birlikteliğe ihtiyaç duyuyorsunuz. Bu örgütlü bir yapıyla mümkün oluyor değerli arkadaşlar, biz de 20 yıllık süreç içerisinde hem dernek, arkasından dernekler, arkasından federasyon, federasyonlar, konfederasyon sürecine kadar evrilen bir süreç geçirdik.

Alanda aile mutsuz, uzman kadromuz mutsuz, kurumlar mutsuz. Bunu kısaca size açıklamak istiyorum. Şimdi bir bireyi biliyorsunuz, yani mutlaka içinizden özel eğitim merkezlerine giden, ziyaret edeniniz mutlaka vardır veya tanıyanınız vardır. Burada bir sürü özel gereksinim alanında çocuklarımız özel eğitim ve grup eğitimi adı altında hizmet almaktalar. Fakat bir çocuğun, bir bireyin, özel gereksinimli bireyin özel eğitim merkezine kaydolması öyle sıradan, kolay, hemen bir günde yapılacak bir olgu değil. Bir bireyin, özel gereksinimli bireyin bir özel eğitim merkezine kaydolması önce gerçekten onun özel eğitime ihtiyacı olduğunu, hangi alanda ihtiyacının olduğunu belirlenmesi ve bununla beraber hastane sürecinin başlaması, heyet sürecinin, yani hastanede 18 yaşın altındaki çocuklarımız için ÇÖZGER raporu

diyoruz, 18 yaşın üstündeki bireylerimiz için de, onlar da tam teşekküllü sağlık kurulu heyet raporu diyoruz, bunun öncelikle hastanelerden gerekli tetkiklerden geçip, daha sonra eğer hastaneden doğru zamanı alabilirseniz, doğru zamanda en yakın tarihe randevu alabilirseniz, rapor çıktıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığına bağlı rehberlik araştırma merkezlerine bu sefer özel eğitim noktasında değerlendirme için bireylerimiz geliyorlar. Orada Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre hangi modüllerde seans alacaklarına karar veriliyor, ama bu süreç en iyi şartlarda, bir özel gereksinimli bireyimizin kuruma kaydolabilmesi için, en iyi şartlarda 70 gün, bu şöyle olması lazım: Sağlık Bakanlığına bağlı hastanemiz randevuyu erken vermesi gerekiyor veya o müsait bir zamanında yormadan, üzmeden o süreç içerisinde vermesi gerekiyor. Bunun yanında oradan aldığınız raporla rehberlik araştırma merkezinin bu sefer zamanında rapor vermesi gerekiyor, randevu vermesi gerekiyor. Bütün bunlar yolunda giderse, dediğimiz gibi bu tam 70 günlük bir süreç. Ama biz şunları yaşıyoruz: Hastaneden alınmış tam teşekküllü raporu RAM -Rehberlik Araştırma Merkezi- tanımayabiliyor. Rehberlik Araştırma Merkezlerinde öyle keyfi tutumlar var ki; atıyorum, Iğdır'daki Rehberlik Araştırma Merkezi özel gereksinimi olan bireylerin grup eğitimlerini yüzde 80 verirken örnek veriyorum, İstanbul'daki Rehberlik Araştırma Merkezleri yüzde 20 grup eğitimlerini çocuğa uygun görüyor, bireye uygun görüyor. Baktığımız zaman bir standart yok. Her yerde keyfi bir tutum, keyfi bir yapı maalesef bu alanda da önümüze çıkmaktadır.

Çok ciddi bürokraside yıllardır ağır darbe almış, bürokrasi engeliyle karşılaşmış bir alanız. Bugün ciddi anlamda çocuklarımızın seansları 8 seans eğitim, bireysel eğitim, 4 seans grup eğitimi alan özel eğitim gereksinimli birey, bu bir ay içerisinde mümkün mü, yeterli mi? Değil. Bugün en asgaride özel gereksinimi olan bir bireyin 20 seans özel eğitim, bireysel eğitim alması gerekiyor şekillenmesi için. Daha da önemli bir şey söyleyeyim, 0-6 yaş grubunda bireylerimizin, 6-10 yaşlarındaki bireylerimizin de erken müdahale yoğunlaştırılmış eğitimle ciddi anlamda hayata kazandırılmaları mümkün. Şimdi onlara 8 seans veriyoruz, ama şöyle yapılmış olsaydı biz bunun şu anda mücadelesini veriyoruz: 0-6 yaşla 6-8 yaş arasındaki velilerimize daha yoğun özel eğitimle hem devlete yük olmaktan, yani 10 yaşından sonra yük olmaktan çıkmış olacaklar hem de bu anlamda hayata katılım sağlayacaklar, ayakları üzerinde durmaya başlayacaklar. Bu konuda ciddi anlamda baktığımız zaman ailelerimiz mutsuz.

Özel eğitim merkezleri personellerine maalesef asgari ücret düzeyinde ücret vermek, maaş vermek durumundalar. Ben biliyorum ki Türkiye'de birçok maalesef kurum bu şekilde çalışanlar mutsuz. Sebebine gelince değerli arkadaşlar, bunun da hâlâ yıllardır mücadelesini veriyoruz, bugün asgari ücretle çalışacak, asgari ücretin bir tık üstünde çalışacak personelden bu anlamda işlerini daha kaliteli yapabilmeleri için motivasyon beklemek, eğitimdeki nitelikli kaliteyi beklemek gerçekten zor. Bu şartlarda inanın kurumlarda hizmet veren personel arkadaşlarımız da gönüllülük esasıyla mücadele veriyorlar.

Şimdi gelinen süreçte baktığımızda kurumlar çok ciddi ekonomik sıkıntılarla boğuşuyorlar. Bugün kurumlar 2006 yılında yaklaşık olarak asgari ücretin yüzde 98 gibi rakamı alırken bugün yüzde 28'ine kadar düşürülmüş, bir de bunun üstüne kurumlara servis yükü eklenmiş, öğretmenlerini asgari ücret düzeyinde çalıştırmak zorunda bırakılmış. En spesifik, en değerli, en önem verilmesi gereken alanda maalesef mutsuz bir yapı oluşturuldu.

Biz şunu söyleyelim, az önce Aylin Hanım net anlamda belirtti sürekli bakan değişmesinden, yıllardır konuları çözmeye gidiyoruz, ilmek ilmek işliyoruz. Tam sorunu çözdük derken bakan değişiyor. Arkasından genel müdürler değişiyor, arkasından daire başkanları değişiyor. Bir daha başlıyoruz, yorulmuyoruz, karınca gibi, arı gibi bir daha başlıyoruz. Tekrar ilmek ilmek işliyoruz, tam problemi çözdük derken, çözeceğiz derken tekrar bakan değişiyor, tekrar bürokraside genel müdürleri değişiyor, daire başkanları değişiyor. Biz inanın 20 yıldır aynen böyle uğraşıyoruz.

Türkiye'de 570 bin bakın, şu anda 570 bin özel gereksinimli bireye hizmet veriyoruz 60 bin çalışanla, 3 bin 250 kurumla, 1 milyonu aşkın birey de bizden şu anda özel eğitim aldı ve alandan ayrıldı. Türkiye'nin baktığımızda 12,6'sı, yaklaşık 9 milyonu özel gereksinimi bulunan bireylerden oluşuyor. Ben beni dinlediğiniz için hepimize çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

ERDAL KIZIROĞLU

TÜRKİYE ÜSTÜN ZEKÂLILAR VE ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİM KÜLTÜR SAĞLIK VAKFI YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Değerli katılımcılar, TÜZYEKSAV Türkiye Üstün Zekâlılar ve Üstün Yetenekliler Eğitim Kültür Sağlık Vakfıdır. TÜZYEKSAV üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocuk veya gençlerin eğitimlerine ve gelişimlerine katkıda bulunmak ve onları tespit etmek amacıyla 2013 yılında kurulmuştur.

Bugün üstün zekâlı bireylerin kim olduğundan; toplumumuza, ülkemize ve insanlığa katkılarından bahsetmek istiyorum. Ülkemizin geleceği ve refahı için üstün zekâlı bireylerin potansiyellerini en iyi şekilde değerlendirmek, onlara uygun eğitim ve destek sağlamak, büyük önem arz etmektedir. Bugün üstün zekâlı bireylerin kim olduklarından, karşılaştıkları problemlerden, aldıkları eğitimlerden, uygulamalardan bahsedeceğim. Ayrıca bireylerin askeri, politik, ekonomik, kültürel önemine ve aynı zamanda da üstün beyin göçüne değineceğim.

Peki, bu toplumda çok az bilinen, hatta avantajlı gruplar içerisinde düşünülen, ama bugün özel eğitim içerisinde yer alan üstün yetenekli bireyler kimlerdir? Genellikle toplumların yüzde 2,5-3'ünü oluşturur, ülkemizde de bu yüzde 2,5-3'lük birim aynıdır. 20 milyon öğrencinin olduğunu varsaydığınız zaman bu 3'lük dilimde yaklaşık en az 600 bin üstün zekâlı çocuktan bahsediyoruz. Üstün zekâlı bireyler karmaşık problemleri çözme, yaratıcı düşünme yetenekleriyle ön plana çıkarlar. Bu bireyler hızlı öğrenir, derinlemesine ilgi sahibi olurlar ve genellikle geniş ilgi, yetenek yelpazesine sahiptirler. Öğrendikleri bilgileri uzun süre hafızasında tutanlar, olaylara bizlerden çok daha farklı yaratıcı çözümler üretirler. Belli konulara derinlemesine ilgi duyarlar ve onları araştırma konusunda çok fazla çalışırlar. Bağımsız çalışmada etkin ve yetkin yeteneklere sahiptirler. Bu yüzden üstün zekâlı çocukların eğitiminde, onların özel ihtiyaçlarını karşılayacak programlar ve yöntemlerin derinlemesine uygulanması için güçlü bir müfredat sunulması onlara gerekmektedir. Her çocuğun ihtiyaçlarına göre uyarlanmış eğitim planları hazırlanmalıdır. Gerçek dünyada problemlere yönelik projeler ve etkinlikler düzenlenmelidir onlar için; sanat, bilim, teknoloji alanlarında özel etkinlikler tasarlanmalı ve bunların derinlemesine incelenmesi gerekmektedir.

Türkiye'de üstün zekâlı bireylerin eğitimi günümüzden çok eskiye, Selçuklulara, Osmanlılara kadar inebilmekte. Bu toplumlarımızda kişinin yetenekleri ve devletin ihtiyaçlarına göre bu bireyler yetiştirilmiştir. Asıl atılım tabii ki cumhuriyetle beraber başlamış, özellikle 1930'lardan sonra oldukça hızlanmış ve günümüzdeyse bugün üstün zekâlı bireylerin eğitimi bilim ve sanat eğitim merkezleri aracılığıyla yönetilmektedir.

2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde 335 BİLSEM ve bunlarda eğitim gören 105 bin öğrenci vardır. Tabii nüfusa oranladığımız zaman 600 bin gibi rakam, hatta üniversite içerisinde de saydığımız zaman bu rakamların 750 bin-800

bin öğrencinin üstün zekâlı ve yetenekli olduğundan bahsedebiliriz. Üstün zekâlı ve üstün yetenekli eğitimi alan-veren ve daha başarılı olan ülkelerin eğitim anlayışları özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde, Almanya'da, Güney Kore'de ve Kanada, özellikle ve özellikle İsrail'de bunları çok daha iyi gözlemlemekteyiz. Yaklaşık 12 milyon nüfusu olan İsrail'in üstün zekâlı bireylere ayırdığı ekonomideki pay çok yüksektir. Hatta bunlar 18 yaşına kadar üstün zekâlı bireyleri askerlik çağına kadar araştırıp bulmakta, eğitim sistemine ve işgücüne katmaktadır.

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan eksiklikler ve bu eksiklikleri gidermek için alınması gereken önlemler, onların potansiyellerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak için çok fazla önem taşımaktadır. En büyük sorunlarından birisi üstün zekâlı çocukların eğitiminde, BİLSEM'lerde ve okullarda modern laboratuvar ve atölyelerin olmamasıdır. Bu alanlar öğrencilerin uygulama, öğrenme ve deney yapma olanaklarını azaltmaktadır. Öğrencilere son teknolojik araçlar ve yazılımlar sağlanarak teknolojiye dayalı projeler geliştirmesi teşvik edilmelidir. BİLSEM'lerin özel yetenekli öğrencilerin eğitim alabilecekleri merkezlere ulaşım kolaylığı sağlanmalıdır. Bu alanda BİLSEM'de öğrencisi olan veliler ulaşımını kendileri yapmakta, yemek ve her türlü ihtiyaçlarını malzeme dâhil olmakla birlikte kendileri gidermektedir. Aynı zamanda bunların üstün yetenekli öğrenciler için daha zengin ve farklılaştırılmış eğitim ortamı ve müfredatların hazır olması gerekmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin hızlı öğrenme kapasitelerine uygun hızlandırılmış eğitim programları oluşturulmalı, onların, öğrencilerin proje ve araştırma yapmaları teşvik edilmelidir. Finansal mentörlük desteği sağlanarak yaratıcı ve yenilikçi projeler geliştirmeleri sağlanmalıdır. En önemlilerinden birisiyse, bu alanlarda BİLSEM'lerde yaklaşık 2 bin 200'ün üzerinde öğretmen çalışmakta, üstün yetenekli öğretmenlerin özel eğitim almasının önü açılması gerekmektedir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürekli eğitim programlarıyla desteklenmesinin sağlanması çok önemlidir. Üstün yetenekli öğrencilerin sosyal, duygusal ihtiyaçlara yönelik psikolojik danışmanlık hizmetleri daha yoğun şekilde sunulmalıdır. Çünkü bu öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla sosyal ve duygusal, aynı zamanda psikolojik alanlarda büyük desteğe ihtiyaç duyduğunu gözlemliyoruz.

Bütün dünyada olduğu gibi, üstün yetenekli eğitimlerinde mentörlük çok önemli yer tutmaktadır ve bizim ülkemizde bu alanla ilgili büyük bir açlık ve sorun yaşanmaktadır. Hem sanayiye hem öğrencilerin sanata, bilime, akademiye yönlendirilerek, oradaki etkin kişilerden mentörlük eğitimi almalı ve onlarla beraber hareket etmesinin önü açılmalıdır. Yine BİLSEM'ler ve diğer eğitim merkezleri arasında işbirliği, iletişim kurulmasının sağlanması, bu alanda büyük yatırımların yapılması gerekmektedir. En önemlilerinden birisi üstün yetenekli öğrencilerin eğitim aldığı diğer merkezlere sağlanan kaynakların, adil ve ihtiyaca yönelik olarak kullanılması gerekmektedir.

Özel eğitimdeki özellikle üstün zekâlı çocukların aldığı pay oldukça düşük, çünkü bu çocuklar aynı zamanda dezavantajlı grup içerisinde görülmesine rağmen sanki toplum tarafından da avantajlı grup olarak hissedilmekte ve

onlara öyle davranılmaktadır. Bu öğrenciler için özellikle ve özellikle örgün eğitim okulları açılması gerekmektedir. Nüfusa göre her ilde ve büyük ilçelerde üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için örgün eğitim açılması gerekmektedir. Çünkü şimdiye kadar bütün eğitim programları BİLSEM'lerde yapılmaktadır. BİLSEM'leriyse sadece kurslara benzetebiliriz. Çünkü okul dışındaki etkinlikler içerisinde görünmektedir. Aynı zamanda dâhi durumunda öğrencilere üniversite içerisinde okulların açılması sağlanmalıdır. Ekonomik olarak aileleri desteklenmeli, okullarda sınıf geçişi sağlanmalıdır. Ülkemizde 12 yılda sadece bir yıllık sınıf geçişi vardır. Hızlı öğrenmeyi, derinleme öğrenmeyi bilen, çok hızlı öğrenen ve sıkılan öğrenciler bu eğitim ortamlarında sınıf geçerek, onların üniversitelere geçişi kolaylaştırılmalıdır. Her öğrencinin girdiği gibi üstün zekâlı çocuklar bilim, sanat, eğitim merkezinde eğitim gören çocuklar da üniversite sınavına girmekte, bu öğrencilerin üniversite sınavına ya sınavsız girmesi kolaylaştırılmalı ya da bazı avantajlar sunulmalıdır. Her üniversiteye girişlerde de öğrencinin ilgisi ve yeteneği oranında kontenjan ayrılmalıdır. Üniversite sonrası mutlaka öğrenciler desteklenmeli, takip edilmeli, iş dünyası, sanat dünyası, spor dünyasıyla bağlantı kurulmalı ve bu öğrencilerin yetiştirilmesine mentörlük edilmelidir.

Bu öneriler, bu çözümler üstün yetenekli öğrencilerin eğitimde karşılaştıkları sorunların giderilmesine, onların potansiyellerinin en iyi şekilde değerlendirilmesine yardımcı olacaktır. Teknolojik iyileştirmeler, uzun vadeli ülkenin bilimsel, teknolojik, ekonomik ve sosyal kalkınmasında büyük önem ve katkı sağlayacaktır.

Üstün yetenekli öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim almamasında büyük sıkıntılar ortaya çıkmakta, bunlar eğitim ortamlarından uzaklaşmakta, bazı suç çetelerine karışmakta, orada kriminal suç çetelerine liderlik ettiğini görmekteyiz. Tabii en önemlisiyse askeri alanda stratejilerin gelişmesinde, güvenlik alanında ileri teknolojinin kullanılmasında önemli rol oynamaktadır. Örneğin, savunma teknolojileri, yapay zekâ ve siber güvenlik alanlarında yapılan yenilikler bu bireylerin katkılarıyla mümkün olmaktadır. Yine örnek vermek gerekirse, Amerika Birleşik Devletleri'nin savunma alanında ar-ge harcamalarının yüzde 30'u üstün zekâlı bireyler tarafından yönetilen projelere ayrılmaktadır.

Siyasi katkıları çok yüksektir, çünkü stratejik düşünme, problem çözme yetenekleri sayesinde alanda daha etkili olmaktadır. Yenilikçi politikalar ve çözüm önerileri bu bireylerin vizyonlarıyla şekillenir ve şekillenecektir de. Üstün zekâlı bireyler sanat alanında yaptıkları ve kazandıkları eserlerle sadece kendi ülkelerine değil, dünya genelinde ve kültürel mirasın zenginleşmesine, toplumun sanatsal alanda gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır. Belki bugün 24 saattir tartışılan eğitimin finansı konusunda en büyük katkıyı sağlayan üstün zekâlı bireylerin girişimcilik, inovasyon alanında sundukları katkılar yeni iş alanlarının açılmasına, ekonomik büyümeye büyük katkı sağlayacaktır.

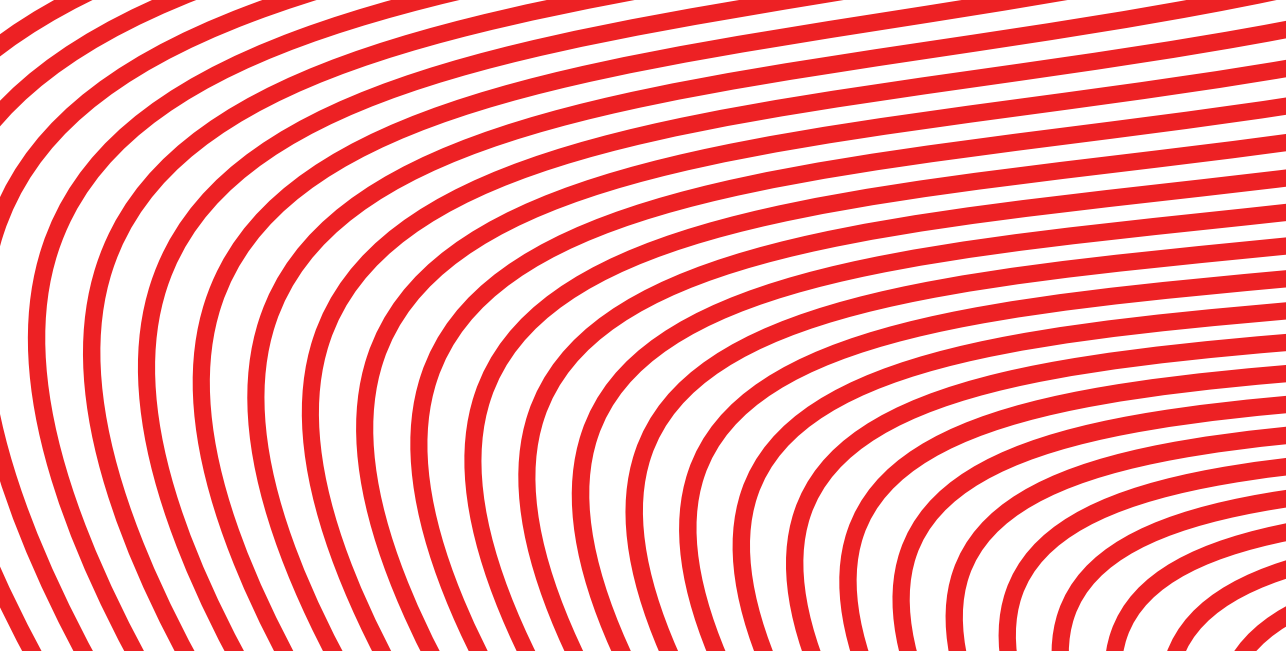
Üstün zekâlı bireyler yaratıcı iş fikirleriyle örneğin, Apple'ın kurucusu Steve

Jobs gibi, yine Microsoft'un kurucusu Bill Gates gibi çok yakınlarda tanınan yaklaşık 20 yıldır dünyada büyük rüzgârlar estiren Space-X ve Tesla'nın kurucusu Elon Musk gibi insanlığa büyük katkılar sağlamaktadır. Bugün bir örnek vermek gerekirse, Apple'ın değeri 3 trilyon doların üzerinde, Türkiye'nin milli gayri safi iç hasılasıysa 1 trilyon dolar civarına yaklaşmış durumdadır. Türkiye'nin ekonomisinin üç katı bir şirketin büyüklüğü, baktığımız zaman böyle insanların yetiştirilmesi bizim için elzemdir. Aynı zamanda yine dünya ölçeğine baktığımız zaman on şirketin hacmi 195 ülke içerisinde 190 ülkenin ekonomisinden daha büyük olduğunu görüyoruz. Bunları sağlayan ülkeleri geliştiren ve devrimler, bilimsel alanlarda, sanat alanında devrimler yapan üstün nitelikli, üstün zekâlı insanlardır.

En büyük sorunlarımızdan birisiyse, bu üstün zekâlı çocuklarımızın göçüyle alakalı, beyin göçüyle alakalı. Bu durum bizim ülkemizde çok önemli sorunlar yaratmakta, her yıl TÜİK'in rakamlarına bakıldığı zaman 150 bin civarında ülkemizden bu çocukların göç ettiğini farklı nedenlerden dolayı görmekteyiz. Tabii ki üstün zekâlıların eğitimi, onların ülkemizde kalmasının sağlanması hem çağdaşlaşmamız hem de ekonomik olarak askeri belki başarılarımız açısından, eğitimde yaratıcılık bakımından çok önemlidir.

En büyük sorunumuz 21. yüzyıl becerilerini eğitimde kazandıramamamız, bu yüzden de nitelikli eğitim bir ülkenin sürdürülebilir kalkınması, refahı için vazgeçilmez bir konudur. Eğitime yapılan yatırımın korunması askeri gücün sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Eğitim eksikliğiyse, bu alanlarda geri dönüşü zor kayıplara yol açmakta, ülkenin genel çöküşüne zemin hazırlamaktadır. İşte bu bağlamda beyin göçünün önlenmesi, üstün zekâlı bireylere sahip çıkılması ve bu adımların atılması hepimiz için, her parti için, ülkedeki her sivil toplum kuruluşu için çok önemli bir durum arz etmektedir.

21. OTURUM

**ÇOCUK HAKLARI VE ÇOCUĞUN İYİ
OLMA HÂLİ**

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

*CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN
YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ*

Biz bu son bölümde çocuk hakları ve çocuğun iyi olma hâlini konuşacağız. Biliyorsunuz bir Çocuk Hakları Sözleşmemiz var. Türkiye de buna taraf, 10 temel çocuk hakkımız var: Ayrım gözetmeme hakkı, yaşama ve gelişme hakkı, çocuğun üstün yararı hakkı, düşünce özgürlüğü ve katılım hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, çocuğun korunma ve özel hayatın gizliliği hakkı, çocuğun ihmal ve istismardan korunması hakkı, ekonomik sömürüden korunma hakkı, dinlenme ve oyun hakkı. Bu 10 hak çocuklarımızın evrensel olarak garanti altına alınmış haklarıdır.

Hatırlarsınız, bir önceki Bakanımız “her 100 okula bir rehber psikolog PDR normu olarak geliyor. Hepsi hazır, külliyeye göndermiştik” dedi. Fakat maalesef Bakanlığın ilk icraatlarından bir tanesi de çocuklarımızın bu temel ihtiyaçlarından birini göz ardı etmek olmuştur.

Kapsamlı bir konu, önemli bir konu, o nedenle tüm tartışmaların en sonunda çocuğun sadece çocuk olmaktan gelen onların haklarını konuşmak istedik.

MERYEM GÜL ÇİFTÇİ BİNİCİ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ SEÇİM VE PARTİ HUKUK İŞLERİNDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI

Bu kıymetli çalışmanın son konuşma başlığında aslında eğitim maratonunun temel unsuru olan çocuğun haklarından biraz bahsetmek isterim. Tabii kendi uzmanlık alanım çerçevesinde çocuk haklarının istismarı ve çocuğun cinsel istismarından biraz bahsedeceğiz.

Çocuk hakları ve çocuğun iyi olma hâli dediğimizde 1989 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesinden biraz bahsetmek gerekir. Çocuk Hakları Sözleşmesi aslında İkinci Dünya Savaşı sonrası temelleri atılan bir sözleşmedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ailelerini kaybeden çocukların, bir çeşit haklarını korumak ve onlara koruyucu ailelik yapmak adına ortaya çıkmış bir sözleşme olup, günümüzde geldiği koşullardaysa az önce Genel Başkan Yardımcımızın saymış olduğu on başlıkta toplanmaktadır. Bu on başlık çocuğun ayırım gözetmeme hakkı, yaşama ve gelişme hakkı, çocuğun üstün yararı hakkı, düşünce özgürlüğü ve katılım hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, çocuğun korunma ve özel hayatın gizliliği hakkı, çocuğun ihmal ve istismardan korunması hakkı, ekonomik sömürden korunması hakkı, dinlenme ve oyun hakkı olmak üzere sözleşme kapsamında on başlıkta toplanmaktadır. Ancak sözleşmenin içeriğine geçmeden önce şu hususu belirtmek isterim: Maalesef sözleşmenin imzacı ülkelerinden biri olmakla birlikte çocuğun bu on temel hakkını korumaya yönelik mekanizmaların, yasaların ise tam olmadığı ve uygulanmadığını da üzümlere belirtmek isteriz.

Çocuk hakları dediğimizde aklımıza ne geliyor? Kanunen veya ahlaki olarak dünyadaki çocukların doğuştan sahip olduğu yaşam hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, fiziksel, psikolojik veya cinsel sömürüye karşı korunma hakkı gibi bütün hakların tamamından bahsedilen evrensel bir kavram olarak önümüze çıkıyor. Bu sözleşme, dünya genelinde çocukların korunması, refahı için hayati bir önem taşımaktadır, ama ülkemize geldiğimiz noktada çocukların haklarının korunmadığını, çocukların çeşitli sömürülere maruz kaldığını da üzümlere gözlemliyoruz. 54 maddeden oluşan bu sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edildikten sonra, çeşitli maddeler eklenmek suretiyle dünyanın gelişmiş ülkelerinde çocukların hakları temel insan haklarının önünde gelen bir kavram hâline geldi. Çocuk Hakları Sözleşmesinin 19. ve 39. maddeleri ise çocuğun ihmal ve istismarından korunmasını düzenleyen maddeler olarak karşımıza çıkıyor.

Ülkemizde çocukların ihmal ve istismardan korunması, maalesef yeterli mekanizmalarla sağlanmamaktadır. Türk Ceza Kanununda çocuğun haklarını düzenleyen maddeler elbette mevcut olmakla birlikte yasanın uygulayıcılarının ne düşündüğü, ne hissettiği ya da o yasa nasıl uyguladığı çok kıymetli. Üniversiteye, fakülteye ilk başladığım sene rahmetli medeni hukuk Hocamız Turgut Akıntürk şöyle bir cümle kurmuştu bize: "Dünyanın en kötü yasası iyi

bir uygulayıcının elinde dünyanın en iyi yasası olur. Dünyanın en iyi yasasıysa kötü bir uygulayıcının elinde dünyanın en kötü yasası hâline gelir” Dolayısıyla aslında yasada ne yazdığından daha ziyade uygulayıcının ne yaptığı, siyasi iklimi belirleyen politikacıların, söz sahibi olanlarınsa ne söylediği bu noktada çok kıymetlidir.

Ülkemizde çocuk istismarının aslında cezasızlıktan beslenen bir suç olduğunu söyleyebiliriz temel anlamda. Çocuk istismarları maalesef ülkemizde son yıllarda şiddetli oranlarla artarak devam etmektedir. Çocuk istismarının yükselmesinde; etkin yargılama yapılmaması, failin kim olduğunun önemi, bu failin kişiliğinin yargılamaya etki etmesi, koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınmaması ve en önemlisi dönemin siyasilerinin çocuk istismarlarıyla ilgili ne söylediği maalesef bu davaların yönlenmesinde önemli rol almaktadır. Elbette hepinizin bildiği gibi TÜİK çocuk istismarları, çocuk suçları noktasında da bu verileri bizlerden saklamaktadır. Ancak insan hakları dernekleri ve çocuk haklarına ilişkin çalışan kurumlardan da aldığımız raporlar ve veriler doğrultusunda 2023 yılı verilerine göre 232 bin 739 suç mağduru olan çocuğun yüzde 13,7’sinin cinsel istismara maruz kaldığını söyleyebilmek açık durumdadır. Maalesef son 9 yılda yüzde 287 oranında çocuk istismarının arttığını söyleyebiliriz.

Bu noktada çocuk istismarı Türk Ceza Kanununda nasıl karşımıza çıkıyor? Biraz bundan bahsetmek isterim. Çünkü asıl sorun Türk Ceza Kanununun bu ayrıma giderken yapmış olduğu uygulama. Çocuk istismarını üç ayrı kategoriye ayırabiliriz: 15 yaşını doldurmamış çocukların istismarı, 15 yaşını doldurmuş, ancak kendisine gelecek saldırının sonucunu öngöremeyen çocukların durumu, 15-18 yaş arasında olan çocukların istismarı uygulama durumu. Asıl problem üçüncü kategoride çıkmakta, 15 ve 18 yaş grubunda olan çocukların sadece cebir, hile, tehdit ve iradeyi etkileyen bir durum hâlinde olması cinsel istismardan bahsediyoruz. Ancak bu cinsel istismardan bahsederken de şikâyete tabi tutuyor maalesef Türk Ceza Kanunu, yani 15-18 yaş grubu arasındaki bir çocuk ailesiyle birlikte şikâyet etmediği sürece bu bir suç niteliğinde durmuyor, oluşmuyor ve burada hile, tehdit ve iradenin sakatlandığının da olduğunu görmek istiyor maalesef mahkemeler, işte tam burada rızadan bahsediyoruz. Hep okuyoruz ya gazetelerde, hep dinliyoruz ya televizyonlarda: “Çocuğun rızası vardı.” Aslında 15-18 yaş grubundaki bir çocuğun rızasının aranması temel anlamda Çocuk Hakları Sözleşmesine aykırı bir durum. İşte tam da bu noktada çocuk gelinler karşımıza çıkıyor. Maalesef yargılama esnasında iyi giyim, kravat takılması, takım elbise giyilmesi, çocuğun ailesine bir miktar maddi destekte bulunması ve şikâyetten vazgeçilmesi ülkemizde istismarları kolaylaştırıcı bir hâle getiriyor.

Yine burada üzülerek birkaç örnekten de bahsedeceğim. Çocuğun insan haklarını tanımak, ihlal etmemek, korumak ve gereğini yerine getirmekle yükümlü olan devlet, yasalarını ve fillerini buna göre uygulamak zorundadır. Ancak şunu görüyoruz ki, son 22 yılda maalesef iktidarın politikaları çocuğun yüksek yararını korumak yerine, filleri yapan faillerin ya da kurumların yüksek menfaatini korumaya çabılıyor, ön planda tutuyor diyebiliriz.

Hepimiz kamuoyunda bu davaları takip ediyoruz. Ben izninle biraz hafızaları tazelemek ve hatırlatmak, unutturmamak adına birkaç örnekten bahsetmek isterim. En çarpıcı örneğimi en sona bırakıyorum. 6 yaşındaki bir çocuğun evlilik yoluyla cinsel istismarı, 18 yıl sonra bir yetişkin olarak açtığı davayla ortaya çıktı. H.K.G'nin yaşadığı cinsel istismar, yıllarca hem İsmailağa Cemaati içinde hem de çocuğun yaşını büyüten kurumda sağlık sorunları için gittiği hastanede görmezden gelindi. Üstü örtüldü, meşrulaştırıldı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Derya Yanık ise bu dehşet verici durumu tatsız bir konu, ülkenin Cumhurbaşkanıya münferit bir hadise olarak tanımladı. Yine 2017 yılında ilk 5 ayında İstanbul'da Kanuni Sultan Süleyman Eğitim Araştırma Hastanesinde 115 çocuk hamilelikle başvuru yaptı ve bunun üstü örtüldü. Ancak orada çalışan bir sağlık çalışanı, vicdanlı bir sağlık çalışanı şikâyetiyle bu durum tespit edildi. Valilik soruşturma izni vermedi; kamuoyu baskısıyla, mahkeme kararıyla soruşturma izni verilse de etkin bir soruşturma gerçekleştirilmedi.

2016 yılında İzmir'de cinsel istismara maruz bırakılan 9 yaşındaki çocuk, Çocuk Koruma Kanunu'na aykırı bir şekilde ifade vermek üzere suçun failiyle birlikte aynı ortama sokuldu. 9 yaşındaki minicik çocuğun kalbi bu heyecana ve bu korkuya yenik düştü ve orada kalp krizi geçirerek vefat etti.

Yine 2006 yılında, Karaman'da Ensar Vakfı Yurdunda kalan 9-10 yaşlarında 45 çocuğun istismara maruz bırakıldığı ortaya çıktı. Dava yalnızca bir kişinin ceza almasıyla sonuçlandı. Dönemin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sema Ramazanoğlu "bir kere olması karalamak için bir gerekçe olamaz" açıklamasıyla çocukları değil, çocuğun istismara maruz bırakıldığı kurumu korudu. İşte tam da bu noktada, az önce söylediğimiz gibi, dönemin siyasileri, söz sahipleri aslında bu davaları nasıl şekillendirdiklerini bu ifadeleriyle belirttiler.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının birinci görevi çocuğun üstün yararını korumaktır. Ancak vermiş olduğum bu iki örnekte Cumhurbaşkanı'nın söylemi, bakanların söylemleri çocuğun değil, kurumların, kişilerin üstün yararını koruduğunu bize gösteriyor.

Kamuoyunun da takip ettiği bu bütün çocuk istismar davalarının süreçlerine, sonuçlarına ve politik sorumluluklarına baktığımızda, bu politik sorumlu olan kişilerin söylemlerine baktığımızda failerin güçlerini nereden aldığını söylemek çok açık. Bu davalar gösteriyor ki, son 20 yılda devletin çocuk istismarı karşısında eyleminin, söyleminin özetinin kısa bir raporu çocuğun haklarının hiçe sayıldığı; ancak kişilerin, kurumların üstün tutulduğu, yani çocuk haklarının, çocuk istismarı davasının bir politika olduğu ortadadır. Çünkü politikalar faileri güçlendirirken, iktidarın politikaları bu faileri güçlendirirken, bu kurumları güçlendirirken çocukları savunmasız bırakmaktadır.

Elbette Cumhuriyet Halk Partisi olarak çocuk haklarının korunması, çocukların istismardan uzak tutulması, bunlar için önlemler alınması adına kapsamlı bir çalışma partimiz tarafından, Meclis Grubumuz tarafından yürütülmektedir.

Burada yapmış olduğumuz çalışmalardan kısa birkaç başlıkla bahsetmek isterim. Cinsel istismar fiilinin ortaya çıkması durumunda etkin soruşturma ve cezai yaptırım süreçlerinin hızlandırılması, etkin biçimde işletilmesi ve kısa sürede sonuçlandırılması noktasında bir paket program hazırlamaktayız. Faillerin, kurumların itibarını değil; amasız, fakatsız çocuğun üstün yararını Cumhuriyet Halk Partisi olarak korumayı amaçlamaktayız.

İstismarda fiil ortaya çıkmadan önce etkin ve koruyucu önlemler, politikalar üretilmesi için bir çalışma yürütülmektedir. Bu politikaların uygun ve yaygın bir şekilde uygulanabilmesi için önümüzdeki dönemlerde 31 Martta kazanmış olduğumuz zaferin mimarları olan belediyelerimiz aracılığıyla bir çalışmayı gerçekleştireceğiz. Yine çocuklarla ilgili olan alanlarda çalışan meslek gruplarına, özellikle yerel iktidarımız içerisinde bulunan kreşler, eğitim merkezleri, okul öncesi alanlar ve sağlık alanlarında çocuk odaklı eğitimler vermeyi amaçlamaktayız. Çocukların doğrudan ulaşabileceği şikâyet mekanizmalarını kurmaktayız. Ülkemizde çok yaygın olan kadın cinayetlerini, kadına karşı şiddeti önlemek amaçlı yerel yönetimlerimiz aracılığıyla kurmuş olduğumuz adli yardım, gelincik projeleri gibi projeleri belediyelerimiz eliyle de sürdürmeye devam edeceğiz.

Tabii burada kadın cinayetleri, Kadına Karşı Şiddet Yasası, Sözleşmesi diye bildiğimiz İstanbul Sözleşmesi'nin önemini bir kez daha vurgulamak gerekir. Çünkü kamuoyunda sadece kadınla özdeşleşmiş İstanbul Sözleşmesi aslında temelde çocukların haklarını koruyan ve çocukların şiddete ve istismara maruz bırakılmasının da önüne geçen bir sözleşmedir. O yüzden hızlıca derhâl ivedi olarak İstanbul Sözleşmesine de geri dönülmesi gerektiğini de burada belirtmek isterim. Tabii ki en başta söylediğimizi tekrarlamakta fayda var, devletin cezasızlık politikasına hızlıca son verilmelidir. Yani gündemimiz eğitim, çocuk hakları, ancak devlet çocuk hakları noktasında ve şiddet, istismar noktasında kadına karşı şiddette de olduğu gibi hızlıca cezasızlık politikasına son vermediği ölçüde kanuna biz ne yazarsak yazalım, uygulamada biz ne söylersek söyleyelim dönemin siyasileri maalesef söylemleriyle yargıyı etkilemekte ve yargıya yön vermektedir. Bu sebeple hızlıca imzacısı olduğumuz Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin kurallarının uygulanmasını her toplumsal davada söylediğimiz gibi buradan da dile getirelim. Çocuk hakları evrenseldir, korunmaya muhtaçtır. İlgili kurum, ilgili yetkililerin hepsini buradan sizlerin aracılığıyla bir kez daha bu sözleşmeye uymaya davet etmek isterim.

EZGİ KOMAN

FİSA ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ DANIŞMA KURULU ÜYESİ

24 saattir eğitim konuşuluyor. Eğitimin tüm bileşenleri farklı boyutlarıyla konuşuluyor. Temel bileşenlerinden biri de tabii ki öğrenciler, öğrenciler de işte en çok 18 yaş altını çocukların oluşturduğu. Ben birazcık çocuklar hakkında konuşmak istiyorum. Türkiye’de çocuk olmanın ne kadar zor olduğuna, hem eğitim süreçlerinde hem de diğer süreçlerde hak ve özgürlüklerine neden erişemediklerine dair bazı hatırlatmalar yapmak istiyorum.

Öncelikle çocuklar diyoruz, ama çocuklar derken biz böyle homojen bir gruptan söz etmiyoruz. Türkiye nüfusunun yüzde 26’sını çocuklar oluşturuyor, ama dedim ya çocuklar diye bir topluluktan bahsederken hepsi birbirinin aynısı değil. Belki bir topluluk, bir gruptan söz ediyoruz, ama zengin çocuk, yoksul çocuk, kız çocuk, oğlan çocuk pek çok farklı özelliklere sahip çocuklardan, aslında çocukları içeren bir topluluk düşünmek zorundayız. Ama hepsinin ortak bir keseni var: O da sadece çocuk oldukları için, çocuk olma statüsüne sahip oldukları için farklı muamelelere maruz kaldıklarını hatırlatmak gerekiyor.

Biz çocuk hakları hareketinin böyle çok takip ettiği birisi vardır. Bob Franklin, o hep; çocukların çocuk olma statüleri sebebiyle politik, ekonomik, yasal, evsel ve günlük yaşamla ilgili pek çok kısıtlamaya maruz kaldıklarından bahseder. Şöyle der: “Çocuklar aslında yetişkinlerin kurguladıkları dünyada yetişkinlerden çok daha fazla onların ürettiği kötülüklerden etkilenirler” İşte çocuk hakları meselesi de, çocuk hakları kavramı da bu çocuk olma statüsüyle çok ilgilidir. Çocuk haklarından söz ettiğimiz andan itibaren az önceki konuşmacı da belirtti, aslında bazı soruları biz sormak durumunda kalırız. İşte bunlar mesela, çocuk kimdir, kime çocuk deriz ya da hakikaten çocuk hakları yetişkin haklarından farklı mıdır ya da bazı haklar örneğin, oy kullanmak gibi neden çocuklardan esirgenmelidir gibi. İşte çocuk meselesi de aslında bu sorularla birlikte, çocuk hakları meselesi de tüm dünyada bu sorularla birlikte benimsenmiş durumda ve epey uzun bir zaman geçti aslında, ama ben ondan söz etmeyeceğim, ama bu özellikle Bob Franklin’in sözünü ettiği bu kısıtlamaları Türkiye’de de nasıl tezahür ettiğini hatırlatmak istiyorum. Örneğin, politik haklar, çocuklar oy verme hakkından mahrum edilmişlerdir. Biliyorsunuz siyaset yapamazlar, politik eylemlere katılamazlar. Katılırlarsa pek çok kötü muameleyle maruz kalırlar. Ekonomik haklarına baktığınızda aslında zaten yasal olarak bütün bu ekonomik sistemler dışındadırlar. Mülk sahibi olamazlar, işte ne bileyim, nakit rezervlere yetişkinler gibi erişemezler. Çocuklar ebeveynlerin mülkü olarak görülürler. 18 yaşına kadar üzerinde epeyce bir para harcanması gereken yatırım unsurlarıdır. Bu yüzden de bir yanıla hem ebeveynlere hem de aslında devlete borçludurlar ve bu borçlarını bir şekilde ödemekle yükümlüdürler. Zaten devletin de devamını sağlayacak varlıklardır. Türkiye açısından baktığımızda herhâlde en önemli örnek Milli Eğitimin temel kanunlarında da geçtiği gibi çocuklar yetiştirilmesi gereken ya ideal Türk neslinin devamını sağlamakla yükümlüdürler ya da işte son dönem çokça telaffuz edilen dindar ve kindar neslin bir taşıyıcısı için önemli araçlardır. Öyle görülürler. Çocuklar okullarda eğitimcilerin, öğretmenlerin ne yazık ki

keyfi otoritesine maruz kalabilirler. Fiziksel ya da fiziksel olmayan cezaları alabilirler. Eğer evdelerse, değil mi evin içerisinde disiplin ya da gelişim adı altında sürekli bakım verenlerin gözetimi altındadırlar.

Şimdi bütün bunların da her zaman bir gerekçesi vardır. Sebeplerinden biri de toplumun aslında çocuk algısı, çocuğun her zaman gelecekle ilgili bir varlık olarak algılanmasıyla ilgilidir. Çünkü çocuklar aslında bugünleri ellerinden alınmış varlıklardır. Çocuklar bugün değil, gelecekte önemlidirler. Bugünkü potansiyelleri değil, gelecekteki potansiyelleri önemlidir. Çocukluk bir an evvel aşılması gereken bir dönem gibi düşünülür. Bir başarı olarak tanımlanır yetişkinliğe ulaşmak, hatta iyi bir yurttaş, iyi bir evlat, iyi bir çalışan olmak için çocukluk döneminin bir an evvel geçmesi gerekmektedir ve sanki bunu geçirmek, bu dönemi geçirmek bir statü atlamak niteliği taşır. Böyle olunca da gelecekte iyi bir yurttaş, iyi bir evlat, iyi bir çalışan olması için çocukların sahip oldukları hak ve özgürlükleri de kısıtlanabilir ve bütün toplum açısından bu oldukça meşru görülür. Fakat bu durum çocukların bugünlerini hem ellerinden alır, ama aynı zamanda onların gerçek ihtiyaçlarını ve yanı sıra onların potansiyellerini görünmez kılar.

Peki, çocukların kısıtlanmayan hakları var mı? Vartabii ki az önceki konuşmacımız da belirtti. Türkiye Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin tarafı ve oradaki her hak ve özgürlüğün hayata geçmesiyle yükümlü. Fakat bunu yaparken bile aslında çocukların sahip oldukları hakların teminini bile ne yazık ki sağlayamıyoruz. Birazcık bunu anlamak için aslında hem dünyada, ama Türkiye’de çok net olan bir çocukluk algısından söz etmek istiyorum.

Türkiye’deki hâlihazırdaki ekonomik, politik düzende çocuklar genel olarak toplumun edilgen, pasif, zayıf, güçsüz, sürekli korunmaya muhtaç, bugün de değil gelecekte değerli varlıklar olarak algılanıyor. Bu algı yetişkinlerin, aslında sermayenin, -işte 24 saattir bunlar da konuşuldu- devletin çocuklar üzerinde çeşitli şekillerde ve boyutlarda aslında fayda sağlayabilmesine yol açıyor. En azından şunu çok rahatlıkla söyleyebilirim: Çocuklar ne kadar çok güçsüz, korunmaya muhtaç olarak toplumda, medyada temsil edildikçe, aslında şiddete o kadar çok açık hâle getiriliyor. Çünkü güçsüz olan üzerinde ancak şiddet uygulanabilir ve böyle bir kısır döngü gerçekleşiyor.

Bir başka Türkiye’ye özgü algı: Gerçekten çok ikiyüzlü riyakâr bir durum göze çarpıyor. Çocuk bir yandan herkes için en masum, en değerli varlık olarak algılanırken en saf, en güçsüz, korunmaya muhtaç olarak değerlendirilirken birden hatta belki dinî değerlerde böyle melaikelelik bile atfedilirken, ama birden işte politikaya karıştığında devlet için en tehlikeli varlık, işte tırnak içinde söylüyorum, terörist olarak algılanabiliyor, hatta öldürülebiliyor, tutuklanabiliyor. Bunun pek çok örneğini biliyoruz. İşte Berkin Elvan bunlardan biri, Cizre’deki Nihat Kazanan bunlardan biri.

Türkiye’de çocukların sahip olduğu kabul edilen haklara ve özgürlüklere erişimi de işte bu iki-üç algı içerisinde gidip geliyor: Ya çok masum ya da çok tehlikeli.

Açıkcası devlet de, sermaye de, yetişkinler de bu algıyı nereden kuracaklarını hep kendi pozisyonları üzerinden belirliyorlar. Bunu zaman zaman kasti olarak yapıyorlar, zaman zaman da aslında düşünmeden kendiliğinden yapıyorlar, ama bütün bu iki uç algı arasında karşılaşılacak çocuklara ne yazık ki ihlal olarak geri dönüyor. Ne oluyor? İşte az önce de sözü edildi, cinsel şiddete maruz kalıyor çocuklar, çalıştırılıyor. Çalıştırılırken eziyete, işkenceye maruz kalıyor. Özgürlükleri elinden alınıyor, kapatılıyor. Sağlık hakkına tüm boyutlarıyla erişemiyor, ihmal ediliyor, sömürülüyor gibi. Bunları sayarken benimim aklımıza pek çok olay da gelmiştir. Münferit deniliyor, aslında bu ihlallere baktığımızda hiçbirinin münferit olmadığını biz biliyoruz. Yine çok önemli bir kitap yayımlandı, onu böyle paylaşmak isterim. İletişimden çocuk düşmanlığıyla ilgili Elizabet Young Bruehl tarafından kaleme alınan bu kitap Aksu Bora tarafından Türkçeleştirildi. Orada münferit olmayan sistematik olarak gerçekleşen bu çocuk hakkı ihlallerini yazar, çocuk düşmanlığı olarak tanımlanıyor. Bunu bir önyargı, çocuklara yönelik önyargı olarak tanımlıyor. Hakikaten çocuklara karşı var olan, fakat adı konulmamış bir önyargı söz konusu. Biz bunu nerelerden görüyoruz? Yine yetiştirme yurtlarında ya da cemaat evlerindeki yaşananlardan, Aladağ'daki kız yurdunda çıkan yangından, kilitli yangın merdivenlerinin kapısından, hani o kadar büyük bir kötülükten ve o kapının dibinde ne yazık ki yaşamını kaybeden çocuklardan, çocuk yaşta hamile bırakılmış kızlardan ve bunların hiçbir şekilde konuşulamaz olmasından, çocuk pornografisinin yaygınlığından, buna rağmen bunun örtülü bir hâle getirilmesinden, ev içinde yaşanan şiddetten biliyoruz. Hakikaten bunlar münferit değil ve düşününce aslında sistematik bir düşmanlıkla karşı karşıya kaldığımızı söylemek herhâlde çok yanlış olmaz.

Birkaç örnek hatırlatmak istiyorum bu çocuk düşmanlığı ne kadar sistematik olduğuyla ilgili. Örneğin, işyerinde yanlış vida getirdiği için duvara asılan bir çocuğun haberini görmüştük. Birkaç ay öncesinde Alanya'da bir tarikata ait olduğu söylenen yurttan şiddete maruz kalan oğlan çocuklarını gene gördük. Geçen yıl Nevroz'da gözaltına alınan 5 yaşındaki iki çocuğu gördük, değil mi? Nevroz'a katılmak isteyen onlarca çocuk hakkında başlatılan adli işlemleri gördük. Geçen aylarda çok yakın bir süre önce Adana'da 11 yaşındaki bir mülteci çocuğun tekstil atölyesinde asansöre sıkışarak yaşamını kaybetmesini gördük. Çok uzun saatler yetişkinlerden çok daha fazla, çok ağır koşullarda, çok ucuza çalıştırılan, MESEM'lere bağlı yerlere ilişkin Milli Eğitim Bakanlığının böyle gururla yaptığı kampanyaları, çocukları oraya davet eden, çağıran kampanyaları biliyoruz. Adana'da saya işçilerinin çalıştığı işte saya atölyelerinin, ama yıkılmak üzere olan çok son derece riskli yerlerde eskiden Kürt çocuklarının, şimdiyse mülteci çocukların çalıştığı saya atölyelerini biz biliyoruz. Bizzat çocuklarla görüşüyoruz ya da yine hatırlatacağım, 7, 9, 11 yaşında üç kardeş Berat, Baran ve Batuhan yaşadıkları mahallede oyun oynamak için çıktıklarında kamu idaresi tarafından yapılan bir inşaatın çukuruna düşerek yaşamını kaybetmesinden bahsediyoruz. Geçen hafta Diyarbakır'da 8. sınıf öğrencisi yüzde 50 zihinsel engelli bir çocuğun 8 yıl sonra tüm sanıklar için hâlâ mahkemelerin somut delil araması ve bu olmadığı için beraat etmesinden bahsediyoruz. Dolayısıyla gerçekten sistematik olarak bir düşmanlıktan ne yazık ki söz edebiliyoruz, ama başka şeyler de var.

FİSA Çocuk Hakları Merkezi olarak düzenli olarak çocuğun yaşam hakkını izliyoruz. 2023 yılında en az 2 bin 17 çocuk önlenebilir sebeplerle yaşamını kaybetti. Yani sıra çocuk hakları örgütlerine yönelik birtakım baskılar var. Daha önceden benim de üyesi olduğum Gündem Çocuk Derneği kapatılmıştı 2016 yılında, ama geçen dönemde yıllarca çocuklara emek veren, onlarla çalışan Tarlabası Toplum Merkezi hakikaten kapatma davası açıldı ve faaliyetinin durdurulmasıyla karşı karşıya geldi. Yani sıra şöyle biraz uzun zamandan baktığımızda, biraz daha genişten baktığımızda işte katilleri bir şekilde bulunamayan, ayrıcalıklı sınıfın her zaman korunduğu örneklerden biri olan Rabia Naz'ı mutlaka konuşmak zorunda kalıyoruz. Eğitim konuşuluyor, eğitimde dün konuşuldu fiziksel güvenlik, anaokulunda üzerine lavabo düşerek yaşamını kaybeden 6 yaşındaki Efe'yi ve onu suçlu bulan bilirkişileri konuşmak zorundayız. Kaçak işyerinde sensörü bozulduğu için yaşamını kaybeden çocuk işçi Ahmet Yıldız... O kadar çok ismini anamadığımız çocuk ve olay var ki bütün bunların bize gösterdiği gerçekten sistematik bir çocuk düşmanlığıyla karşı karşıyayız.

Peki, ne yapacağız? Hakikaten bu düşmanlığın ortadan kaldırılması için bizlere ne düşüyor? Bir kere önce kendi önyargımızla yüzleşmek zorundayız. 24 saattir eğitim tartışılıyor, hakikaten bunu tartışırken çocukları biz nereye koyuyoruz? Eğitimin nesnesi hâline mi getirdik, yoksa onlar bu sürecin, bu alanın öznelere mi? Onları hakikaten öyle mi algılıyoruz? Hak ve özgürlük sahibi bireyler olarak görüyor muyuz? Okul içerisinde, sınıf içerisinde müfredat oluşturulurken, eğitimi tartışırken onlara hakikaten sahip oldukları o rolü teslim ediyor muyuz? Onları her şekilde haklara sahip olma hakkına sahip varlıklar olarak görüyor muyuz gerçekten? Peki, ya devlet, toplum neden onları Çocuk Hakları Sözleşmesindeki gibi hak ve özgürlük sahibi bireyler olarak görmüyor? Peki, bu kimin işine yarıyor? Bu soruların yanıtlarını vermek zorundayız. Şirketlerin işine mi yarıyor, sermayenin işine mi yarıyor, tarikatların işine mi yarıyor? Hakikaten bunların yanıtlarını çok net şekilde bulmak zorundayız, ama çocuklarla ilgili Türkiye'nin taraf olduğu BM Çocuk Hakları Sözleşmesi bizim için çok temel bir araç, orada belirtildiği gibi çocukluk bir varoluş tarzı, çocuklar hak sahibi, özgürlük sahibi bireyler ve biz bu düşmanlığı ortadan kaldırmak için Çocuk Hakları Sözleşmesinden doğru çocukların tüm haklarını talep etmek zorundayız. Bu talebi örgütlemek zorundayız.

Açıksası ben bu 24 saatlik maratona da, bu örgütlenmenin bu talebin bir parçası olarak görmek istiyorum. Yani çocuk düşmanlığına karşı bir maraton aslında, ancak bunu tabii ki çocuklarla birlikte yapmalıyız. Tabii ki yetişkinlerin sorumluluğu, yükümlülüğü, ama onlarla birlikte yapmak hem onların örgütlenmelerine olanak sağlamak da aslında bir lütuf değil. Çocuk Hakları Sözleşmesine sahip olan, Çocuk Hakları Sözleşmesinin tarafı olan bir ülke için artık bu yükümlülük, çocukların okullarda örgütlenmesine olanak vermek, sınıflarda, okullarda karar mekanizmalarına katılımlarını bir şekilde sağlamak, bunlar için en etkin mekanizmaları kurmak, bunlar gerçekten çok önemli. Yani aslında hepimiz, her yerde çocukların özgürleşmesini sağlamak zorundayız. Sanırım bunun da çocukların değil, aslında hepimizin özgürleşmesi anlamına geldiğini düşünüyorum. Çok teşekkür ederim, sağ olun.

PROF. DR. KAYIHAN PALA

CUMHURİYET HALK PARTİSİ BURSA MİLLETVEKİLİ

Biz sağlık alanında çalışanlar sağlığı beş ana bileşenle tanımlarız. Bir çocuğun ya da bir erişkinin sağlıklı olabilmesi için hasta olmaması, herhangi bir şekilde sakatlığının olmaması, bedensel tam bir iyilik hâli, ruhsal tam bir iyilik hâli ve sosyal tam bir iyilik hâlinin bir arada olması gerekir. Bakın, bu beş bileşeni bir arada bulundurabilmek için iki önemli kuruma çok büyük işlev düşmektedir: Önce aile, sonra o çocuğun gidip geldiği eğitimini aldığı okul. Dolayısıyla burada eğer biz çocuğun iyi olma hâlinden söz ediyorsak, çocuğun sağlıklı olma hâlinden söz ediyorsak, sağlığın bütün sosyal belirleyicilerini bir arada değerlendirmek zorundayız ve daha en başta bunun sınıfsal bir sorun olarak karşımıza çıktığını da görmek zorundayız. Hem çocuğun doğduğu aile açısından bir sınıfsal farklılık söz konusu olabilir hem de eğitime erişebilmesi, erişememesi, eriştiği eğitimin niteliği gibi bileşenler açısından yine bir farklılık söz konusu olabilir.

Bizim çocukluğumuzda gittiğimiz okullar evlerimize en yakın okullardı. Bu nedenle de yürüyerek çoğu zaman gider gelirdik. Oysa zaman içerisinde Türkiye’de hem eğitimin piyasaya açılması hem de “Milli Eğitim” adındaki bakanlığın gerçekten bir ulusal eğitim akreditasyonu diyebileceğimiz bir nitelik eşitliği sağlayamaması yüzünde giderek özellikle kentler başta olmak üzere çocuklar ailelerinin daha iyi eğitim alabileceklerini düşündükleri okullara yönlendirilmeye başladılar. Bu da o çocuğun artık okula yürüyerek gidememesine yol açtı. İşte sağlıkla ilgili önemli sorunlardan bir tanesi bir yandan ekonomik kriz nedeniyle çocukların beslenememesi yüzünden bodurluk gibi bir sağlık sorunu ortaya çıkarken, bir yandan da özellikle az hareket eden çocukların aşırı kilolu ya da şişman olması gibi bir sorun karşımıza çıkmaya başladı. Oysa çok örnek gösterilen batılı toplumlara baktığımızda özellikle ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde çocukların ağırlıklı olarak okullarına ya yürüyerek ya da bisikletle gidebilmelerine dönük bir çerçevenin hazırlandığını da söylememiz gerekir.

Bizim ülkemizde okul sağlığıyla ilgili ilk çalışmalar cumhuriyetin daha ilk yıllarında 1930 yılında Umumi Hıfzıssıhha Kanunu’yla düzenlenmiştir. Daha sonraki zamanlarda Milli Eğitim Bakanlığıyla Sağlık Bakanlığı arasındaki protokollerle devam eden bir süreç var, ama birazdan bazı konulara değineceğim. Bugün ülkede herhâlde nitelikli bir okul sağlığı hizmeti sunulduğundan söz etmemiz ne yazık ki mümkün değil.

Okul sağlığı dediğimiz yaklaşım altı ana bileşeni karşımıza getirir: Sağlık hizmeti sunumundan söz ediyoruz. Sağlıklı ve güvenli bir okul çevresi kavramından söz ediyoruz. Sağlıklı beslenmeden söz ediyoruz ki biliyorsunuz seçim dönemlerinde çok tartıştık. Bugün beslenme sorunu yaşayan çocuklara hiç olmazsa okullarda en az bir öğün beslenme desteğinin sağlanabilmesi bugün ülkemizin önemli sorunlarından bir tanesi. Sağlık eğitiminden söz ediyoruz ki sağlık eğitimi yalnızca çocukla sınırlı değil, ailesinin sağlık okur-

yazarlığı da bu sürecin bir parçasıdır. Fiziksel aktiviteden söz ediyoruz. Az önce değerli konuşmacı çocuk kavramını çok güzel betimledi. Çocuğu erişkinin küçük hâli diye ve geçilmesi gereken bir dönem diye değil de bu sürecin bir parçası olarak algılayan, bu nedenle de aileyi, toplumu, okul çevresini, eğitim emekçilerinin bir arada katılımını sağlayan bir program okul sağlığı kavramının içerisinde.

Okul sağlığı hizmetleri dediğimiz zaman biz çocukların hastalanmasını engelleyecek bir okul çevresinden, eğer hastalanırlarsa da ihtiyaç duydukları hizmete en kısa sürede erişebilmesinden söz ediyoruz. Eğer bir çocuğun sakatlığı söz konusuysa, ki ülkemizde kabaca bunun yüzde 10 civarında olduğunu söyleyebiliriz, o zaman o sakatlığın onu eğitimden ayıran bir özellik değil, aksine eğitime erişmesi için çaba harçayabileceğimiz bir alan olması gerektiğini de vurgulamamız gerekir.

Bugün giderek artık Türkiye’de madde bağımlılığı, çocukları da kapsayacak şekilde ciddi bir toplum sağlığı sorununa dönüşmüş durumdadır ve maddeyle çocukların karşılaştığı en önemli alan da okul çevresidir. O yüzden okul sağlığı dediğimizde, çocukları maddeyle buluştuktan alkoyacak bütün bileşenleriyle yalnızca o maddeleri satanların okul çevresinden uzaklaştırılmasından söz etmiyorum, o çocuğun o maddeye ihtiyaç duyacağı bütün kavramlardan söz ediyorum. Aile desteğinden söz ediyorum, öğretmen desteğinden söz ediyorum, akran zorbalığından söz ediyorum. Bunların hepsini bir bütün olarak değerlendirmemiz gerekir.

Biz çağdaş okul sağlığı hizmetleri dediğimiz zaman öğrencinin sağlığını, okul çevresini, sağlık eğitimini ve elbette olmazsa olmaz eğitim emekçilerinin sağlığını gündeme getirmeye çalışıyoruz. Çünkü eğer biz, öğretmenler ve öğretmen dışında eğitim sürecinde yer alan bütün emekçilerin sağlığını dışarıda tutacak olursak, bunun çocukların sağlığını da olumsuz etkilemesi kaçınılmaz.

Bakın, burada ben özellikle iki tane pankarta vurgu yapmak isterim. Bir tanesinde şöyle yazıyor: “Okulların temizlik görevlisi ihtiyacı karşılsın” Bizi izleyenlere şunu söylemek zorundayım ki bu Türkiye açısından bir utanç pankartıdır. Bir okulda temizlik görevlisi ihtiyacı karşılsın diye bir talep olabilir mi? Bunun zaten karşılanıyor olması gerekir. Bir okulda temizlik görevlisi ihtiyacının karşılanmaması, o okuldaki hem çocukları hem öğretmenleri hem diğer eğitim emekçilerini doğrudan ilgilendiren bir sağlıksız ortama davetiye anlamına gelir. Bir başka pankartta deniliyor ki: “Köy okulları tekrar açılsın, taşınmalı eğitim son bulsun” Şimdi kendi çocukluğunuzu düşünün, bir okula gidip gelmek için her gün zamanınızın önemli bir bölümünü niteliği tartışılabilir taşıma araçlarıyla, bazen de ondan yoksun kalarak gidip gelmek zorunda kalıyorsunuz. Bu sizin nitelikli eğitimden aynı zamanda uzaklaştırılmanız anlamına gelebilir. Elbette çok az sayıda öğrencinin olduğu yerde, okul açmak söz konusu olmayabilir, ama Türkiye’ye baktığımızda temel yaklaşımın köy okullarının kapatılması yaklaşımı olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla az önce sözünü ettiğimiz o beş bileşen açısından baktığımızda çocukların sağlığını

olumsuz etkileyebilecek bütün kavramlardan uzaklaştırılmış bir eğitim sistemi duyduğumuz ihtiyacı tanımlamış oluyoruz.

Okul sağlığı dediğimizde en başta elbette öğrencinin sağlığını önceliyoruz. Bir kere öğrenci okula kayıt yaptırıp başlayacağı zaman kapsamlı bir muayeneden geçmelidir. Kapsamlı muayeneden geçmesi sırasında, o güne kadar bir biçimde ailesinin gözünden kaçan ya da ailesinin gözünden kaçmasa bile çocuğun ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetine erişimle ilgili sıkıntıları yüzünden bazı sorunlar yaşaması söz konusu olabilir. Bu nedenle ilk başta birinci basamak sağlık hizmetleriyle okul sağlığı hizmetlerinin entegre edilerek ilkokula başlayan her çocuğun kapsamlı bir muayeneden geçirilmesi mutlaka sağlanmalıdır. Bu tek başına yetmez, bizim aralıklı kontrol muayeneleri dediğimiz muayenelerin de en azından yılda bir kez yapılmasının büyük önemi var. Burada aralıklı kontrol muayenesine zaman varken öğretmenin saptayacağı birtakım bulgular yüzünden de öğrenci zaman geçirmeden mutlaka muayene edilebilmelidir. Bunun için de az önce söylediğim gibi birinci basamak sağlık hizmetleriyle okul sağlığı hizmetleri arasında güçlü bir entegrasyona ihtiyaç var.

Çocukların sağlığını etkileyen en önemli etmenlerden bir tanesi okul çevresidir. Şöyle dönün, geçmişe bir bakın, okuldaki bir lavabo kırılıp üstüne düştüğü için hayatını kaybeden bir öğrenciden söz ediyoruz. Bir başka örnek vereyim. Maalesef benim de seçim bölgem olan Bursa'da yaşandı, okulun girişindeki demir kapı üstüne yıkıldığı için bir çocuğumuz hayatını kaybetti.

Değerli arkadaşlar, kendi çocuğunuzun, çok sevdiğiniz birisinin bu durumda yaralandığını, hayatını kaybettiğini ya da böyle bir olasılıkla karşı karşıya kaldığını düşünün; bu asla kabul edilemez. O yüzden okul çevresinin çocukların sağlığını sıkıntıya sokacak biçimde değil, aksine onların sağlığını geliştirecek biçimde düzenlenmesi gerekir. Burada da çok önemli bir kavrama atıfta bulunmak isterim. Son yıllarda özellikle yapılan araştırmalar çok net bir sonucu göstermektedir ki, yeşil alanların içerisinde bulunmak, yaşamak, çalışmak sağlığı olumlu etkiliyor. O yüzden okulları beton ısı adasından kurtaracak, yeşil alanlarla buluşturacak bir düzenlemeye de çok ciddi ihtiyaç var.

Örneğin, okulda öğrenci başına düşen arsa büyüklüğü diye bir ölçüt var. Arsa büyüklüğünün öğrenci başına en az 25 m² olması uluslararası bir standarttır. Şimdi bizim okullara baktığımızda, bırakın okuldaki arsa büyüklüğünün öğrenci başına 25 m²'yi bulması, öğrencilerin içerisinde çoğu zaman pencereleri ve kapıları kapalı olarak durdukları yerde, öğrenci başına düşmesi gereken hava miktarında bile ciddi sıkıntı var ki hatırlayın, pandemi sürecinde biz bunu yakından görmüştük.

Değerli dostlar, okul çevresi dediğimiz zaman tuvaletlerin uygunluğundan ve sayısından, suyun kalitesinden, yangından koruma önlemlerinden, kazalardan koruma önlemlerinden gibi çok sayıda kavramdan söz etmemiz gerekir. Burada okul çevresi dışında sağlık eğitimi kavramına da tekrar vurgu yapmak

isterim. Hem öğrencilerin hem öğretmenlerin hem de velilerin sağlık eğitimi konusunda ciddi bir eğitim sürecine girmelerine ihtiyaç var. Türkiye’de bunun da büyük bir eksikliğini hissediyoruz.

Bakın, biz uzun yıllar boyunca benim öğretim üyesi olduğum Tıp Fakültesi üzerinden bazı okullarda az önce söylediğim okul sağlığı çalışmalarının bir bölümünü gerçekleştirmeye çalıştık. Örneğin, ilkokula başlamadan önce çocuklara göz taraması yaparak, onların göz sağlığıyla ilgili durumlarını saptadığımızda 2 bin kadar çocuğu kapsayan bir çalışmada bu çocukların yüzde 17’sinin bir biçimde ya kırma kusuru, ya başka bir göz hastalığıyla ilişkili sorunlar yaşadığını saptadık. Eğer biz bunları saptayıp sorunlarını çözmemiş olsak neredeyse her beş çocuktan birisi eğitimde sıkıntılı bir sürece girmiş olacaktı. O yüzden okul sağlığı kavramı çok önemli bir kavramdır. Umuyorum ki Cumhuriyet Halk Partisi’nin iktidarında okul sağlığı hizmetlerini burada sunduğumuz perspektifle ve çocuğun iyi hâlini tam anlamıyla önceleyerek yerine getirme olanağı bulacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, sözlerimi bitirirken de özellikle içindeki çocuğu öldürmemiş olan bütün yetişkinlere de buradan selam olsun diyorum.

TUBA NUR OLÇAY

EĞİTİM GÜCÜ SEN ANKARA İL BAŞKAN YARDIMCISI

Bugün ben burada rehberlik araştırma merkezleri ve okullarımızda bulunan rehberlik servislerinin işleyişlerinden ve bu işleyip esnasında karşılaşılan birtakım problemlerden bahsedeceğim.

Rehberlik servisleri, anaokulundan liseye değin okullarımızda bulunan ve üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik bölümünden mezun olan psikolojik danışmanların görev yaptığı birimlerdir. Buralarda yapılan çalışmalardan bahsetmek aslında bu çalışmaların gerekliliği noktasında bizlere ışık tutacaktır. Nasıl çalışmalar yapılır? Destek hizmetler kapsamında veliyle, öğretmenle işbirliği yapılır ve öğrencinin iyiliği için, öğrencinin çıkarı için veliye, öğretmene müşavirlik hizmeti sunulur.

Gelişimsel önleyici çalışmalar kapsamında, henüz bir problem oluşmadan önce tedbir almak maksadıyla bilgi verme çalışmaları, bireyi tanıma çalışmaları yapılır. Bir problem oluşmadan önce tedbir almak maksadıyla, önlem almak maksadıyla dediğim için bunu detaylandırmak istiyorum. Her çocuk ergenlik dönemine girer. Tabii ki ergenliği yaşama şekli her çocuğun farklıdır. Her çocuğun başka problemlerle baş etmesi gerekebilir. Ancak ergenlik dediğimiz dönemin belli başlı ortak özellikleri de vardır. İşte bizler, psikolojik danışmanlar, çocuk bu döneme geldiğinde gerek bedeninde, gerek düşünce yapısında, gerek ruhunda olan değişiklikler sonrasında benlik saygısında herhangi bir düşüş yaşamamasın, bedenini kabullenebilsin, yaşadığı bu geçici değişim döneminin aslında onun yaşıtırları tarafından da yaşandığını anlayabilsin diye, çocuk henüz ergenlik dönemine girmeden bu dönemin özelliklerini anlatırız ya da daha başka başka başlıklarda henüz bu problem yaşanmadan önce bu konuyla alakalı olarak bilgi veririz. Tütün, madde, teknoloji bağımlılığı, akran zorbalığı, sosyal uyum, çevreye uyum ve daha pek çok konu aslında bizim bu kapsamda ele aldığımız ve öğrencilere aktardığımız bilgiler dâhilindedir. Tabii bunların dışında bir de iyileştirici hizmetler sunarız. Az önce size şundan bahsettim: Henüz problem oluşmadan önce önleyici tedbir almak. İşte iyileştirici hizmetlerde mevcut bir problem vardır ve buna müdahale etmemiz gerekmektedir. Krize müdahale, psikososyal müdahale ve yönlendirme bunlardan bazılarıdır. Öğrencinin patolojik bir sorunu olduğunu anladığımızda, onun çocuk psikiyatrina yönlendirilmesinin yapılması veyahut da çocuğun bir kriz anının içerisinde yer alması durumunda, yani anne-babanın ayrılması durumu olabilir, çok yakın bir zamanda 6 Şubat'ta yaşadık, bir deprem felaketi olabilir, bir krize müdahale hizmeti sunarak çocuğun yaşadığı bu sorunlu süreçten iyi oluş hâliyle ayrılması için çaba sarf edilir.

Çocuk yaşadığı problemin sebebi olarak kendisini görebilir. Örneğin, anne ve babası ayrılan bir çocuk "ben daha akıllı olsaydım, daha uslu olsaydım annem ve babam ayrılmazdı, benim yüzümden ayrılıyorlar, ben suçluyum" diyebilir. Suçluluğun getirdiği en temel duygulardan bir tanesi de öfkedir. Bu öfke duygusuyla sıra arkadaşına şiddet uygulayan, okul malına, çevresine ve

kendisine zarar veren çocuklar yetişir. Öfke duygusunu nasıl taşıyacağını, nasıl yansıtacağını bilemeyen çocuklar; geleceğin öfkeli, saldırgan yetişkinleri olur. İşte bizler rehberlik servisleri olarak bu suçluluk duygusu daha oluşmadan önce; çocuğun çarpık düşüncelerinin, sağlıksız düşüncelerinin sağlıklı düşünceyle yer değiştirmesi noktasında görev alırız. Evet, annem ve babam ayrılıyor, ancak ben bir çocuğum ve bu ayrılığın sorumlusu benim olmam mümkün değil. Ayrıca ben bu çocuk bedenimle, bu çocuk gücümle annem ve babamın ayrılığını engelleyemem. Bir çocuk olarak bu süreçte en az zararlar çıkmam gerektiğinin farkındayım ve bunun için elimden geleni de yapacağım. Sağlıksız düşüncenin sağlıklı düşünceyle yer değiştirmesi tam olarak budur ve bunun sunulması da okullarda rehberlik servisleri tarafından yapılır.

Pek çok çalışmadan bahsettim ve inanın bahsetmediğim daha pek çok çalışma var. Peki, tüm okullarımızda bu çalışmalar sunuluyor mu? Yıl 2024, ancak bu sorunun cevabı hayır. Bunun önündeki engel ne? Belki bir dizi sebep sayacağımı bekliyorsunuz. Fiziksel imkânlardan bahsedeceğim, odaları yok diyeceğim veya daha birçok sebep sayacağım. Hayır, sebep çok basit, çok net: Okullarda rehberlik servisi yok. Okullarda psikolojik danışman yok. Bizim ülkemizde yeterince psikolojik danışman mı yok? Hayır, ne yazık ki yaşadığımız problemin temelinde norm sorunu var. Bizim ülkemizde bir okulda ilk psikolojik danışmanın atanması için belli sayılar aranmaktadır. Bu ilkokul, ortaokul ve lise kademesine göre değişiyor. 150, 300, 500 ve benzeri rakamlar artıyor. Bir öğrenci gittiği okulda az önce saydığım tüm hizmetlerden faydalanabilirken iki alt sokaktaki bir başka okuldaki öğrenci sırf okulunda 299 öğrenci olduğu için, bir öğrenci eksik olduğu için bu hizmetlerden faydalanamıyor. Çünkü okulunda psikolojik danışman normu bulunmuyor.

Geçen yıllarda dönemin Milli Eğitim Bakanı Sayın Mahmut Özer, akran zorbalığının önlenmesiyle alakalı olarak katılmış olduğu bir çalıştayda her okula rehber öğretmen, psikolojik danışman ataması yapılacağını sözünü vermiş, bizleri bu noktada umutlandırmıştır, ancak üzerinden ciddi bir zaman geçmesine rağmen bu konuda herhangi bir adım atılmamıştır.

Şimdi burada bizi dinleyen siz seyircilere de sormak istiyorum: Fırsat eşitliği noktasında, eğitimde eşitlik noktasında, çocuk hakları noktasında bizim ülkemizdeki bazı çocuklar tüm bu imkânlardan faydalanabilirken bazı çocukların sırf kırsal alanda olduğu için ya da sırf daha az öğrencisi olan okulda olduğu için bu imkânlardan faydalanamıyor olması doğru mudur, vicdana sığıyor mudur?

Bir diğer konu olarak rehberlik araştırma merkezlerinden bahsedeceğim. Rehberlik araştırma merkezleri bizlerin okullarda, öğretmenlerle birlikte şüphelenmemiz hâlinde yahut da doğrudan ailenin şüphelenmesi hâlinde tıbbi tanılama alması için psikiyatriye sevk edilen çocukların burada tıbbi tanılamalarını aldıktan sonra eğitsel tanılamalarını almaları için geldikleri kurumlardır. Bu tıbbi tanılama dil ve konuşma bozukluğu olabilir, otizm olabilir, hafif düzeyde, orta düzeyde, ağır düzeyde zihinsel yetersizlik ya da öğrenci güçlüğü olabilir. Bu çocukların eğitsel tanılamaları, psikolojik

danışmanlar ve özel eğitim öğretmenleri tarafından rehberlik araştırma merkezlerinde verilmektedir. Bunun dışında bağlı oldukları ilçelerdeki rehberlik faaliyetlerinin koordinasyonu da ilgilenmektedirler. Peki, rehberlik araştırma merkezlerimizde sorunsuz bir süreç mi var? Ne yazık ki bu sorunun cevabı da hayır.

Rehberlik araştırma merkezlerimizdeki en temel sorun doğrudan rehberlik araştırma merkezi sayısının az olmasıdır. Bugün Ankara'da dahi bir rehberlik araştırma merkezi birden fazla ilçeden sorumludur ve daha az nüfuslu illere gittiğimizde tek rehberlik araştırma merkezinin tüm ilçelere baktığını görmekteyiz. Bunun sebebiyse az önce psikolojik danışman normunun belirlenmesi için bahsettiğim öğrenci sayısı var ya, işte rehberlik araştırma merkezi sayısının belirlenmesi için de ilçe nüfusu dikkate alınıyor. Hatta o rehberlik araştırma merkezinde psikolojik danışman sayısının belirlenmesi için de nüfusun her seferinde 50 bin artması bekleniyor her 50 binde bir psikolojik danışman atanabilmesi için.

Peki, buralarda yaşanan sorunlar nedir? Her şeyden önce burada binalar eksik ve başka kamu kurumlarıyla başka binaları kullanıyorlar. Zaten etiketlenme korkusuyla psikiyatriye giden, rehberlik araştırma merkezine giden veliler; rehberlik araştırma merkezlerinin binasında bir tanıdığıyla karşılaşma korkusu, kaygısı yaşıyor. Çünkü rehberlik araştırma merkezlerinin genel olarak bağımsız binaları olmuyor, başka kamu kurumlarıyla ortak binaları kullandıkları durumlar oluyor. Bunun dışında burada çalışan personelin, öğretmenin ne yazık ki hakları, okullarda çalışan öğretmenlerle aynı değil. Çalışma süresi ve harcanan efor düşünüldüğünde ne yazık ki aldıkları ek ders, yıllık izin süreleri buraları tercih edilebilir kılmıyor. Tercih edilmediği için de burada eksik kalan personel zorluk yaşıyor. Buralardaki ek ders sorunun düzeltilmesi, tercih edilebilir konuma getirilmesi gerekmektedir.

Her çocuk özeldir, her çocuk biriciktir. Biz bu özel ve biricik olma durumundan bahsederken sadece çocukların kişisel özelliklerinden, fiziksel görüntülerinden bahsetmiyoruz. Aslında her çocuğun sorunları da özeldir. Bu sorunların çözümleri de özeldir. Öyleyse bu çocuklara sorunlarının çözümü noktasında belli yerlerde psikolojik danışmanlar, rehber öğretmenler yol gösterici olurken belli bölgelerdeyse bu ruh sağlığı hizmetinden mahrum bırakılmaları ne kadar doğrudur?

Ruh sağlığı hizmeti tasarruf noktasında düşünülemez kadar önemli bir durumdur ve her çocuğun etkili ruh sağlığı hizmetine erişim hakkı vardır. Bu yüzden psikolojik danışman normlarının değiştirilmesi, düzeltilmesi gerekmektedir. Her okula psikolojik danışman ataması yapılmalı, ikinci ve üçüncü normların belirlenmesinde aranan sayının ise daha çok düşürülmesi ve daha çok psikolojik danışmanın okulda yer alması sağlanmalıdır.

KAPANIŞ KONUŞMASI

SUAT ÖZÇAĞDAŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Eğitim sistemimizin yaşadığı sorunları bir dakika, iki dakika, üç dakika kısa basın toplantılarıyla anlatmak mümkün değil, diye düşünmüştük. Eğitimi 24 saat anlatsak, 24 gün konuşsak az diye düşünmüştük ve dün sabah 10.00'da Sayın Genel Başkanımız ile başlayan ve 24 saat boyunca 100'e yakın akademisyen, sivil toplumcu, sendika yöneticisi, araştırmacı, uzman, öğrenci, veliler ve tüm eğitim bileşenlerinin yer aldığı uzun bir eğitim maratonu oldu. Dün gecenin en ortasında gece 3.00'te, 4.00'te canlı yayını 13, 14, 15 bin civarında yurttaşımız izliyordu. Şu saatlerde en son bana verilen bilgiye göre, hafta içi bir saat olmasına, işe gitme saati olmasına rağmen 25 bin yurttaşımız burayı izliyor. 25 bin 900...

Demek ki bu eğitimin Türkiye'de ne kadar büyük bir sorun olduğunu ve birçok çözüm önerisine ihtiyaç olduğunu ve bu konu üzerinde daha fazla konuşmamız gerektiğini söylüyor. Bütün bu uzmanlarımıza Sayın Genel Başkanımız ile birlikte, 13 Genel Başkan Yardımcımız, 25'e yakın milletvekilimiz; Ankara, İstanbul, İzmir, Şişli, Beylikdüzü, Mersin, Yenişehir, Sarıyer belediye başkanlarımız, yöneticilerimiz ile ve Çankaya Belediye Başkanlığımızın ev sahipliğinde çok uzun bir çalışma yaptık.

Şimdi buradan Türkiye'ye ve aynı zamanda Sayın Bakan'a seslenmek istiyoruz.

İki gün boyunca birçok konuyu ele aldık. Bu 24 saatlik maraton bugün itibarıyla burada bitiyor. Buradan sonra ilk etapta *-saha olarak söylüyorum-* 21 ilde eğitim buluşmaları gerçekleştireceğiz. Bu eğitim buluşmalarında 7'den 77'ye her yaş grubundan eğitime dâhil olan yurttaşlarımız, çocuklarımız, gençlerimiz, annelerimiz, babalarımız, dedelerimiz, öğretmenlerimiz, idarecilerimiz, sendikalılarımız, sendikasızlarımız, hepimiz, akademisyenlerimiz bir araya geleceğiz, akşam saatlerinde konuşacağız. Sabah saatlerinde sendika temsilcileri, sivil toplum temsilcileri, idari görevliler, akademisyenlerle bir araya gelerek çalışma toplantıları yapacağız. Gün içerisinde valilerimizi, rektörlerimizi, İl Millî Eğitim müdürlerimizi ziyaret edeceğiz. Dolayısıyla çalışmaya, eğitimi konuşmaya, tartışmaya, doğru yönleri bulmaya çalışmaya devam edeceğiz.

Burada 24 saat boyunca konuştuğumuz bütün bu konular, bize her şeyden önce şunu gösterdi: 22 yıldır devam eden Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarının, eğitimin hemen hemen her alanında ülkeyi çok daha kötüye götürdüğünü görmüş olduk. Sayın Milli Eğitim Bakanı, her demec verdiğiğinde, Cumhuriyet Halk Partisi'nin bugün ne dediği üzerinden değil, kendince yarattığı sanal bir tarihle "30'larda böyle oldu, 40'larda böyle oldu" diye açıklamalar yaptı. Türkiye de biliyor ki, 30'larda öyle olmadı, 40'larda öyle olmadı. Ama bugün konuşmak istiyorsak, bugün eğitim bilimleri üzerinden, veriler üzerinden konuşmalıyız.

Sayın Bakan, kendi hayal dünyasında yarattığı sanal bir geçmişle kavga ediyor. Çok sevdiği, çok beğendiği Abdülhamit dönemini kendine bir ideal dönem olarak alıyor, kendisi ve arkadaşlarıyla beraber oraya dönmek istiyor. Ben daha önce de söyledim, buna hiçbir itirazım yok. Sayın Yusuf Tekin ve arkadaşları bir zaman makinesi icat ederek hep beraber geriye gidebilirler. Bundan bütün Türkiye olarak memnun oluruz. Fakat kendisine söyleyeceğim şey şu: Biz 86 milyon olarak bir zaman makinesine binerek geriye gitmek istemiyoruz. Bizim istediğimiz, bu çağda çocuklarımızın mutlu, huzurlu, sağlıklı, güvenli, keyifli, sürdürülebilir bir gezegende canlılarla, sokak hayvanlarıyla, herkesle birlikte mutlu, huzurlu yaşamasıdır. Biz bunu istiyoruz. Sayın Bakan'dan ayrıştırmasını, bölmesini değil birleştirmesini, sorun yaratmasını değil çözmesini bekliyoruz. Dolayısıyla iki gün boyunca bütün bu konuları konuştuk, anlattık, umuyorum alınmıştır bir mesaj. Bununla ilgili somut önerilerim de olacak.

Bu maratonun ilk saatinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modelini konuştuk. Adından başlayarak Türkiye Yüzyılı'nın siyasi bir slogan olduğunu, maarifin kullanılmayan bir kelime olduğunu, modelin ise yanlış olduğunu çünkü önerilerinin bir eğitim programı olduğunu söyledik. Sadece biz söylemedik, bizimle birlikte buraya katılmış olan sivil toplum örgütleri söylediler. Mesela göstereyim: Eğitim Askıda-Eğitim Reformu Girişiminin, Türkiye'nin en saygın kurumlarından biri Eğitim Reformu Girişiminin raporundan gördük. Üst yöneticisi, Genel Başkanı, Cumhurbaşkanlığı Eğitim Politikaları Kurulu üyesi olan Sayın Selçuk Pehlivanoğlu'nun TEDMEM'in raporundan gördük. İşte burada, Sayın Bakan istediği zaman okuyabilir. Buna benzer çok sayıda akademisyenin buradaki açıklamalarından ve daha önce yapılan raporlarından gördük. Dolayısıyla Türkiye'yi kandırmaya gerek yok. Hazırlanmış olan ve adına Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli denilmiş olan çağ dışı eğitim manifestosu, herhangi bir ihtiyaç analizi yapılmadan hazırlanmıştır.

Yurttaşlarımıza tekrar söylüyorum: Dünyanın hiçbir ülkesinde, anlamlı bilimsel faaliyet yapılan hiçbir ülkesinde sıfırdan bir eğitim programı hazırlanmaz. Elinizdeki eğitim programı her ne ise, hangi yaş grubunda, hangi derslerde, hangi modülün çalışmadığını ihtiyaç analizi ile belirlersiniz ve onlara yönelik iyileştirmeler yaparsınız. Ekleme istediğiniz, ihtiyaç duyulan yeni beceriler, yeni anlayışlar, yeni kavrayışlar varsa onları da eklersiniz. Dolayısıyla bilimsel bir çalışma değildir, herhangi bir eğitim modeline ve felsefesine dayanmamaktadır, bir kaynakçası yoktur, yazarları belli değildir ve akıl almaz bir şekilde geri bildirim almaya bile tenezzül etmemektedir. Sayın Bakan,

Genel Başkanımızın da deyişle küstahça 27 ayrı dokümana, 3000 sayfalık ve 3 günde okunabilecek dokümana 7 günde bir geri bildirim istemiştir. 3 gün uzattığında gülerek "10 gün yaptık ya" demiştir. Geribildirim olarak verilen 67 bin geri bildirim de 6 günde ele aldığını, değerlendirdiğini söylemiştir ve ne değiştirdiğini hiç kimse bilmiyor.

Pilot çalışması olmayan bir eğitim programı olamaz. Sayın Bakan'ın eğitim kökenli olmadığını biliyoruz ama en azından çevresinde eğitimciler bulundurmasını tavsiye ederim. Eğitim programlarının pilot çalışmasını yaparsınız Sayın Bakan. Pilot çalışmada eksikleri belirlersiniz, eğitimcilerden geri dönütler alırsınız ve o geri dönütler çerçevesinde tekrar revize edersiniz. Bunlar çalışıyor ise ders materyalleri oluşturursunuz *-ki bu modelin ders materyalleri yok, kitapları yok yetişmeyecek yeni döneme-* ve ondan sonra sahada uygulamaya başlarsınız. O saha pilotu bu sefer tekrar sizin revize etmenizi gerektirebilir ve bu çerçevede öğretmenlerinizi, öğretilerlerinizi eğitirsiniz, ondan sonra başlarsınız. Tıpkı Bakanlığınızın 1,5 ay önce, Şubat 2024'te, yani sizin ilan ettiğinizden 1,5 ay önce, ilan ettiğiniz diğer okul öncesi programında olduğu gibi. Bu söylediklerimin tamamı o okul öncesi programında yapıldı ve siz bunların hiçbirini burada yapmadınız ve üstüne üstlük aynı anda iki okul öncesi programına sahipsiniz. Halka bir kez daha şikâyet ediyorum. Bu bir görevi kötüye kullanma suçudur, kamuyu, kamu kaynaklarını kötüye kullanmaktır. Dolayısıyla Bakanlığın Türkiye'ye neden 1.5 ay arayla iki okul öncesi programı ilan ettiğini ve hâlâ devam ettiğini açıklamak gibi bir görevi vardır. Cevap vermekten kaçmayın Sayın Bakan.

Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu konuyla ilgili olarak Danıştay'da yürütmeyi durdurma kararı için dava açtık, Danıştay'ın kararını bekliyoruz. Bizimle birlikte Atatürkçü Düşünce Derneği ve muhtemelen çok sayıda yurttaşımız da davalar açtı, ben de o yurttaşlardan bir tanesiyim.

Bunun yanı sıra hemen akabinde erken çocukluk eğitimi konuştuk. Erken çocukluk eğitimi, çocukların hayata iyi bir başlangıç yapmasını sağlar, gelişimin temelleri burada atılır ve yapılan bütün araştırmalara göre, bireylerin ortalama yaşam süresi, suça bulaşma oranları, keyifli, mutlu, huzurlu bir yaşamları olması ve gelirleri de dâhil olmak üzere her konuda olumlu bir etkisi olan bir eğitim alanıdır. Adalet ve Kalkınma Partisi her alanda yaptığı gibi bu alanda da henüz iktidar olmamış gibi, 22 yıldır okul öncesi programlarının zorunlu hâle getirilmesini söylüyor. Ben Adalet ve Kalkınma Partisi'nin bu tür açıklamaları kime yaptığını bilmiyorum. Bir muhalefet partisi gibi sürekli birilerinden talepte bulunuyor. Siz Meclis'te çoğunluğa sahipsiniz, Bakanınız hiç kimsenin eleştirilerini dinlemeyeceğini açıkça beyan eden bir kişi. Buyurun, okul öncesi eğitimi zorunlu hâle getirin, en azından söz verdiğiniz gibi bir yıl zorunlu hâle getirin. Okul öncesi eğitimin biraz önce söylediğim iki müfredatlı hâlini kamuoyuna açıklayın, bir cevabınız varsa bilelim, duyalım. Bilimsel bir şekilde yapılmış, yeniden gözden geçirilmiş program yerine kerameti kendinden menkul, kimin yazdığı belli olmayan, çocukların yaş özelliklerine, niteliklerine, okul öncesi eğitim felsefesine uygun olmayan bu ikinci modeli neden ve kimlerle hazırladığınızı açıklayın.

Temel eğitim ve ortaöğretimi konuştuk. Temel eğitim ve ortaöğretimde 4+4 sistemi, taşınabilir eğitim, yatılı okulların azaltılması, hayalet öğrenciler gibi sorunlardan bahsettik. Yok *desin* Sayın Bakan, çıksın açıklama yapsın. Çocuklarımızın nitelikli eğitim alma hakkının elinden alındığını söyledik. Bunu neye göre söyledik? Tüm uluslararası testlerde, matematik, fen okuma becerilerinde Adalet ve Kalkınma Partisi öncesindeki duruma göre tüm testlerde geriye gitti Türkiye. Gitmedi *desin* Sayın Bakan, Cumhuriyet Halk Partisi doğruları söylemiyor *desin*.

Okulların fiziki koşulları, sınıflardaki öğrenci sayıları, iller, ilçeler, bölgeler arasındaki farklılıklar, bu farklılıkların yarattığı nitelik farklılıkları velileri zorlamaktadır. Bugün nitelikli eğitim ancak özel okullardan satın alınabilir bir hizmet hâline gelmiştir. Adalet ve Kalkınma Partisi öncesinde özel okulların oranı ile şimdiki arasında inanılmaz bir fark oluşmuştur. 4+4+4 uygulaması, özellikle kız çocuklarını okula göndermek istemeyen aileler için, açık öğretime kaçış için bir fırsat hâline gelmiştir, çocuk işçiliği için ihtiyaç olduğunu düşünen aileler için yine bir kaçış hâline gelmiştir. Ortaöğretimde yüzde 30'luk açık öğretim oranı önemli bir sorundur.

Köy okullarının kapatılması köydeki üretimi olumsuz etkilemiştir. Çünkü genç aileler köylerden ayrılmak zorunda kalmıştır. Kalan aileler de 1,2 milyon çocuğun her gün kilometrelerce başka bir ilçedeki, beldedeki okula gitmesine ve sağlıksız, güvencesiz araçlarla seyahat etmesine neden olmuştur.

Eğitim ortamlarının niteliğini konuştuk. Biraz önce Kayıhan Hocam söyledi, utanç verici. Türkiye'de merkezî hükûmetin, taşra teşkilatının güvenlikle ilgili hiçbir kaygısı olmayan müdürlükleri dâhil hepsinin kapısında güvenlik elemanı var. Bu ülkenin 86 milyon vatandaşının içinde birinci derecede korunma ihtiyacı olan, küçük yurttaşlarımız olan çocuklarımızın bulunduğu okullarda bir tane bile güvenlik görevlisi yok. Hizmetli kadroları yok denecek kadar az. Eğer okul aile birliklerinden toplanan paralar olmasa, İŞKUR'la beraber geçici işçi olarak çalıştırılan, dolayısıyla kadrolu bir işçi gerekirken geçici işçiliğe mahkûm edilmiş, 10 ay çalışmaya mahkûm edilmiş, emekleri sömürülen temizlik işçilerinin sayısı bile son derece yetersiz. Dolayısıyla bugün itibarıyla bu iktidar okullara temizlik görevlisi, temizlik malzemesi ve güvenlik elemanı vermekten aciz bir iktidardır.

Bir önceki Bakan'ın tüm kademelerde olması gerekirken, sadece okul öncesinde vermiş olmasına rağmen alkışladığımız yemek, maalesef Yusuf Tekin tarafından gelir gelmez kaldırılmıştır. Oysa çocuklarımızın yetersiz beslenme sorunu olduğu istatistiklerle sabittir, Milli Eğitim Bakanlığının yaptığı araştırmalarla sabittir, uluslararası testlere giren çocuklara sorulan sorularla sabittir. Çocuklarımızın yarıya yakını okula aç gelmektedir. Bu nasıl bir vicdan? Bir öğün yemek ve temiz su çocuklarımızın en temel hakkıdır. Devlet bugün itibarıyla yalnızca okul binasını sağlayan, öğretmen maaşlarını veren, elektrik, su ve yakacak masrafını karşılayan konumdadır. Bir de Sayın Bakan'ın geçen hafta çok üzüldüğü gibi internet masraflarını da karşıladığını öğrendik. Sayın Bakan'ın internet masraflarını kimin karşılayacağını düşündüğünü bilmiyorum

ama onu da Bakanlığın karşıladığını biliyoruz. Onun dışındaki giderler, okul aile birlikleri, ailelerden toplanan paralarla karşılanmaktadır. Bir nevi okullar özel okul statüsünde olmayan, ticarileşmiş kurumlar hâline gelmiştir. Okul öncesinde çıkarılan yönetmelikle katkı payı yasal hâle getirilmiştir.

Mesleki ve teknik eğitimin itibarı zedelenmiştir. Mesleki ve teknik eğitim okulları, öğrenciler tarafından tercih edilmeyen öğretim alanları hâline gelmişlerdir. Bu iktidar tarafından mesleki ve teknik alanda öğretmen yetiştiren programlar kapatılmıştır. Dolayısıyla bu kurumlarda ciddi bir öğretmen açığı oluşmuştur. “Dört gün işe, bir gün okula” sloganıyla yoksul ailelerin çocuklarının tek hedefi hâline gelen ve o dar gelirlili aileler için çok önemli bir oran olan 5 bin 100 liralık gelir için çocuklar bir tür çocuk işçi olmaya mahkûm edilmiştir. Bu çocuk işçilerden bir yılda 363 öğrenci kaza geçirmiş, 9’u hayatını kaybetmiştir. 91 bin MESEM’in 8 bininin itirazlarımız üzerine sözleşmesi iptal edilmiştir. Dün Kocaeli Milletvekilimiz Harun Özgür Yıldızlı’nın ortaya çıkardığı skandalda olduğu gibi bu MESEM’ler üzerinden para kazanan alçaklar vardır. Buraya vatandaşlar kayıt edilmektedir ve Milli Eğitim Bakanlığı tatlı güzel uykusunda uyumaya devam etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tüm bu kurumları açıkça teftiş etmeye davet ediyoruz.

Geride kalan yıllar içerisinde hiçbir öğretmen yetiştirme politikası olmayan Milli Eğitim Bakanlığı, 68 binde almış oldukları atanmayan öğretmen sorununu 1 milyona dayamayı başarmış bir iktidardır. Bu 1 milyon atanmayan öğretmenin yanı sıra, şu an itibarıyla 680 bin pedagojik formasyon alan yeni öğrenci vardır, 200 bin eğitim fakültesi öğrencisi vardır. Yani birkaç yıl içerisinde atanmayan öğretmen sayısı 2 milyon olacaktır.

Peki, Adalet ve Kalkınma Partisi tatlı uykusunda ne yapmaktadır? Eğitim fakülteleri açmıştır 97 tane, kontenjanlarını artırmıştır, pedagojik formasyon vermiştir o alanda öğretmenler olmasına rağmen, yüzbinlerce kişiye. Yani iş bulmak zorunda olan ülkemiz çocuklarına “sen bir de şu formasyonu alırsan bak belki öğretmen olabilirsin” diyerek sahte bir umut vermiştir. Çünkü öğretmen olanların yüzde 85’i de eğitim fakültelerinden mezundur. Dolayısıyla Adalet ve Kalkınma Partisi her zaman yaptığını yapmaya devam etmektedir, yurttaşlarımızı sürekli kandırmaktadır.

Bu kandırmanın zirve noktası 11 Nisan 2022 tarihinde Türkiye’nin gözünün içine baka baka mülakatın kaldırılacağını söyleyen Sayın Cumhurbaşkanı’na, 12 Mayıs 2023’te “evet, mülakatı kaldırıyoruz” diyen bir önceki Bakan Sayın Mahmut Özer’e ve bütün bu siyasilere, Adalet ve Kalkınma Partililerin seçim meydanlarında “vallahi mülakatı kaldırıyoruz, gençler bize destek verin” demelerine rağmen Bakan Yusuf Tekin Türkiye’ye mülakatı dayamıştır. Mülakat, standardı olmayan bir ölçme-değerlendirme aracıdır. Türkiye’nin dört bir yanında farklı grupların girdiği bir ölçme-değerlendirme olamaz, böyle bir standartsız uygulama olamaz. O kurumlara girenler başka başka kişilerdir. Kimisi az not veriyor olabilir, kimisi çok not veriyor olabilir, kimisi o gün keyifli olabilir, kimisi o gün keyifsiz olabilir, kimisi gelen kişinin hâline, tavrından hoşlanmamış olabilir... Bu yapılan zulümdür. Türkiye’nin ihtiyacı olan mülakat değildir, liyakattir.

Tabii bunca atanmayan öğretmen sorununu yaratanların bir Ali Cengiz oyunu oynayacaklarını düşünmemiz gerekirdi. Buldular... Milli Eğitim Akademisi kurarak bu bir milyon öğretmenin diplomasını çalmaya çalışıyorlar, gasp etmeye çalışıyorlar. Bu örneği çok verdim. Diyelim aynı sınıftan mezun iki kişi var. Biri özel okula gitmek istiyor. Devlet ona diyor ki: "Sen öğretmensin, diploman öğretmen olarak geçerlidir." İkinci kişi "ben devlete girmek istiyorum" diyor. Hayır diyor AKP, "sen giremezsin, sen öğretmen adayısın" diyor. Ben hayatımda bundan daha büyük bir kepezelik duymadım, bundan daha hukuksuz bir şey duymadım.

Peki, ne diyor? Ben seni Milli Eğitim Akademisine alırım. O nedir? "Sen buraya gireceksin, ben sana üç ya da dört dönem, 10-14 hafta eğitim vereceğim. Çünkü sen yeterli değilsin" diyor. Kimle vereceksin bu eğitimleri? Eğitim fakültesi öğretim üyelerine vereceğim diyor. E peki zaten onlar eğitim fakültesi öğretim üyelerinden eğitim almışlardı. Ya bir karar verin Sayın Yusuf Tekin; bu eğitim fakültelerindeki öğretim üyeleri doğru iş yapıyorlar mı, yapmıyorlar mı? 97 tane eğitim fakültesi var sayın yurttaşlarımız. Eğitim fakültelerinin dekanlarını, üniversitelerin rektörlerini Cumhuriyet Halk Partisi'nin Anayasa Mahkemesine itiraz etmesine rağmen 6 yıldır herkesi, her şeyi Adalet ve Kalkınma Partisi atıyor. 2012 yılından bu yana Eğitim Fakülteleri Dekanlar Konseyi var. Eğitim fakültelerinin revizyonunu düşünmüyor -sanki orayı iktidar yönetiyormuş gibi- "sen yönetemiyorsun, ben eğitirim" diyor. Neden yapmak istiyor? Çünkü maazallah araya bir Atatürkçü kaçır, araya bir Cumhuriyetçi kaçır, araya bir akıllı, zihni açık öğretmen kaçır, araya AK Parti teşkilatlarından referans almamış biri kaçarsa, biz bu yeni getirdiğimiz Öğretmenlik Meslek Yasasıyla bunları derhâl atalım. Nereden anlıyoruz? 18 sayfa yasa gelmiş, 1 milyon 200 bin kişi için 8 sayfa yazmışlar; bu sene aldıkları 20 bin, seneye alacakları 6 bin yeni öğretmen için 10 sayfa yazmışlar. 5 sayfası disiplin ve dikkatinizi çekerim, eğer öğretmen adayısınız onların deyimiyle, işe geç kalırsanız kınama cezası alıyorsunuz. Canınızı kurtarır da memur olursanız, işe geç kalırsanız uyarı cezası alıyorsunuz. Yani memurken daha az ceza alıyorsunuz.

Bu kişiler kim peki? Bunlar çalışan değil, bunlar kursiyer değil ama bunlara para veriyorlar. Daha şaşıracağınız bir şey söyleyeyim. Bu kişilere diyorlar ki: "Sen çalışan değilsin, sana sigorta yapmıyorum. Ama memur olursan, 10 yılı da görürsen, uzman öğretmen olursan ben bu iki yılı uzman öğretmenlikten sayarım" diyor. Yani diyor ki: "Ben seni iki yıl kaçak işçi çalıştırdım." Ya sizde hiç utanma yok mu? Hiç hukuk tanımak yok mu? Ya bunu nasıl açıklıyorsunuz? Her yerden konuşuyorsun Sayın Bakan Tekin, çık açıkla. Hâlâ anlatıyorsun camiler, türbeler... Anlat bakalım şunun hukuksal perspektifini, bir dinlesin seni Türkiye; nasıl oluyormuş bu hukuksal olarak?

"Biz Milli Eğitim Akademisi kuracağız" diyor. Günaydın, good morning, bonjour... Ya bu Milli Eğitim Akademisini siz kapattınız kardeşim, Türkiye'ye neden anlatmıyorsunuz ya? 1992'de açıldı Milli Eğitim Akademisi, 2005'te yeniden açtınız, akademiye başkan atadınız; 2011'de bakanınız değişti, kapattınız. Üç yıl sonra bir kararsızlar ordusu olarak 2014'te tekrar açmaya karar verdiniz. Hem kararsız hem iş bilmez olduğunuz için on yıldır açamadınız. Ya on yıldır size,

Milli Eğitim Akademisi açın diyoruz. Bir önceki Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu defalarca söyledi, Sayın Özgür Özel söyledi. Neden? Çünkü 1,2 milyon öğretmen var, her meslek gibi bu mesleğin de yıllar içinde meslek içi eğitim almaya ihtiyacı var. 14 yıldır kapalı tutuyorsunuz; ne zaman ki elemek için lazım, Milli Eğitim Akademisi adı altında bir yapı açılıyorsunuz. Bu kanunu size geçirtirmeyeceğiz, Meclis'te direnmeye devam edeceğiz. Danıştay'a yürütmenin durdurulması için talepte bulunduk, hukuk platformunda mücadele etmeye devam edeceğiz.

Bunu sadece biz söylemiyoruz. Sayın Bakan yine Selçuk Pehlivanoglu'nun TEDMEM'in çok güzel bir raporu var. Bu sizin hazırladığınız kanun neden kanun değil? Bir zahmet okursanız. Hani Cumhuriyet Halk Partisi'ne zaten önyargılısınız ya, bakın Cumhurbaşkanımızın danışmanının kurumu yazmış. Okuyun lütfen, hatta yüksek sesle okuyun da Türkiye duysun. Neymiş sizin kanununuz? Başka uzmanların hazırladığı raporlar var, okuyun. Biz CeHaPe zihniyetiyiz ya; bizi dinlemeyin, uzmanları dinleyin, akademisyenleri dinleyin, STK'ları dinleyin.

Sizinle her platformda mücadele etmeye devam edeceğiz Sayın Bakan. Meclis'teki çoğunluğunuzla eğer bu kanunu geçirmeyi başarırsanız -ki mümkün- daha önceki kanunu geçirdiğiniz ve sizi uyardığımız gibi, bu hukuk tanımaz kanununuz da Anayasa Mahkemesinden geri dönecek. Tabii bunun bir çözümü var. Belki bütün zihni melekelerinizi kaybedip iktidar ortağınızla birlikte Anayasa Mahkemesini kapatmaya tevessül edebilirsiniz. Bunu düşüneneğinizi ummamak istiyorum...

Öğretmenlerin durumu. 1,2 milyon öğretmen var. Bu 1,2 milyon öğretmen sizin gericileştirme, piyasalaştırma, ticarileştirme çabalarınızın önündeki en büyük engel. Cumhuriyet aydınlanmasının neferleri; nitelikli hizmet içi eğitim eksikliğine, okullardaki fiziki ve teknik altyapı yetersizliğine, yoksulluk sınırının altındaki maaşlara, sizin itibarsızlaştırma çabalarınıza, mobbinge, şiddete, ayrımcılığa rağmen mesleklerini layıkıyla yapmaya çalışan Cumhuriyet öğretmenleri var sizin karşınızda. O 1,2 milyon Cumhuriyet öğretmenini teslim alamayacaksınız. Var olduğunuz sürece onlar Atatürk'ün yolunda ilerlemeye devam edecekler ve biz o 1,2 milyon öğretmenin haklarını savunmaya devam edeceğiz.

Öğretmenleri basamaklandırdınız, aynı işi yapan öğretmenleri sınıflara ayırdınız. 6 farklı derse giren; yani 6 Türkçe öğretmeni 6 farklı şubeye giriyorlar, hepsi aynı dersi veriyorlar. Birinin adı öğretmen, biri uzman öğretmen, öbürü başöğretmen, diğeri sözleşmeli öğretmen, diğeri ücretli öğretmen, diğeri şimdi yeni geliyor öğretmen adayı. Siz aklınızı yitirmiş olabilirsiniz. Bu açıkça eşit işe eşit ücret anlayışının karşısındadır, bu ilkenin ihlalidir. Ücretli öğretmenlik, bir emek sömürsüdür. Türkiye'de 85 bin ücretli öğretmen vardır. Ücretli öğretmen varsa kadro açığı vardır. 85 bin kadro açığını kapatmak zorundasınız ama bu kadro açıklarını bu işin eğitimini almış öğretmenlere eşit fırsat vererek KPSS ile almalısınız. Öyle at bacılığı eğitimi almış, eğitim fakültesine hiç uğramamış, farklı mesleklerden gelmiş; yereldeki milli eğitim müdürlüklerinin torpiliyle,

himmetiyle aldıklarınızla değil, bu ülkenin saygın öğretmenlik diplomasına sahip evlatlarına 85 bin kadro borçlusunuz bir kere hiçbir şey borçlu değilseniz. Bu öğretmenlere 91 bin norm kadro açığımız var sizin rakamlarınız. Bizzat Sayın Bakan'ın "68 bin açığımız var" dediğini biliyoruz. Sayıştay'ın çok daha fazla rakam verdiğini biliyoruz ve siz kamuoyuna çıkıp dediniz ki: Ne kadar emekli olursa o kadar atayacağız. Ya bari bu sözünüzü tutsaydınız. Siz nasıl insanlarsınız? Akşam nasıl yatıyorsunuz siz ya? 23 bin 670 kişi emekli oldu, siz 20 bin kişi atıyorsunuz ya ve bunu da iki yıllık akademiyle atıyorsunuz. Yani iki yıl sonra ölmez de sağ kalırlarsa, sizin şerrinizden kurtulurlarsa -20 binlik açık var; şu anda norm kadro açığını saymıyorum, ücretli öğretmen sorununu saymıyorum- iki yıl sonra bu 20 bin 670'i kapatacaksınız.

Çıkıp açıklasanıza Sayın Bakan, söyleyin kamuoyuna, yanlış söylüyor deyin, doğruları söylemiyor deyin. Bunları söyleyemezsiniz...

2016 yılında sözleşmeli öğretmenliği sadece kırsalda -iddianızla, ki iddianız doğru değil ama- öğretmenlerin gitmekte zorlandığı, gitmek istemediği çok sınırlı yerler için getirdiğiniz, öyle iddia ettiğiniz sözleşmeli öğretmenliği Türkiye'nin her ili ve her ilçesi için bir norm hâline getirdiniz. 2016 yılından bu yana devlet memuru atamıyorsunuz. Oysa anayasa size sürekli ve rutin bir görev olduğu için memur atamanızı emrediyor. Ama siz anayasayı çiğnemeye alışkınsınız. Siz anayasa tanımıyorsunuz, hukuk tanımıyorsunuz. Sözleşmeli öğretmenleri kahrediyorsunuz. Sözleşmeli öğretmenlik uygulamasına son vermek durumundasınız Sayın Bakan.

22 yılda laik ve bilimsel eğitimden giderek uzaklaştığınızı her gün, her dakika görüyoruz. Bakanlığınızın bürokratlarını, kadrolarını devlet memurları değil, bir tür AKP çalışanı hâline getirdiniz. Liyakatsiz kadrolaşma, mevzuat ve program değişiklikleri, protokol ve özel teşviklerle tarikat ve vakıfların güçlendirilmesi, Diyanet İşleri Başkanlığının eğitim öğretim faaliyetlerinin neredeyse ortağı hâline getirilmesi, açılan kursların Millî Eğitim Bakanlığının denetlemesinden çıkarılması... Bütün bu çalışmalar, bütün bu işler sizin döneminizde yapıldı. Meclis'te alenen 1,2 milyon öğretmene hakaret ettiniz. Bu tarikat ve cemaat dediğiniz hiçbir pedagojik formasyon olmayan kişilerin, okullara girerek öğretmenlerin yerine çocukların dağa çıkmasını engelleyeceklerini söylediniz. Utanmalısınız...

Peki, bu arkadaşlar ne yapıyorlar? Camide bowling oynatıyorlar. Okulda "annen öldü, bu mezarda ağla" diyorlar. Yazıklar olsun size... Bu ülkenin çocukları hepimizin geleceği, onlarla oynamanıza izin vermeyeceğiz Sayın Bakan. ÇEDES projenizle birlikte siz de gideceksiniz, bunun yakın olduğunu göreceksiniz.

Nitelikli, kamusal ve bilimsel eğitimi her geçen gün ailelerin satın alabileceği bir hizmet hâline getirdiniz. Özel okul sayısını kendi iktidarınızda 4 bin 600'lerden 14 binlere, öğrenci sayısını 530 binlerden 1,6 milyona getirdiniz. Yatılı okulları 521'den 263'e indirdiniz, 278 binden 49 bine indirdiniz. Köy okullarını kapattınız.

Çünkü siz istiyorsunuz ki o çocuklar sizin açtığınız yeni izinle, verdiğiniz hakla ilçelerdeki ne idiği belirsiz tarikat yurtlarında kalsınlar. İşte o yüzden Ensar Vakfı vakaları yaşıyoruz. İşte o yüzden çocuklarımız Aladağ'da ölüyorlar, cayır cayır yanıyorlar. Siz busunuz, Türkiye'yi bu hâle getirdiniz.

AKP iktidarında sürekli Türkiye'ye bir masal anlatıyorsunuz. Bütçeyi arttırdık, bütçeyi arttırdık... Eğitime ayrılan yatırım bütçesi azaldı. Sizin bütçenizin yüzde 81'i personel bütçesi ve siz onu personelin emeği ile görmüyorsunuz. Geçen haftalarda yine bir siyasetçi için bence çok utanılacak bir şey olan "biz dünyada en çok fonlama yapan ülkelerden biriyiz" dediniz. Siz kimseyi fonlamıyorsunuz, öğretmenlere fon vermiyorsunuz, onların emeklerinin karşılığını veriyorsunuz Sayın Bakan. Onlar saygın devlet memurları, emeklerinin karşılığını veriyorsunuz. Sizin fonladığınız tek şey beşli çetenizdir. Sizin fonladığınız tek şey yandaş tarikatlarınızdır. Siz bunları fonluyorsunuz; siz öğretmenleri fonluyor falan değilsiniz, eş dost akrabalarınızı fonluyorsunuz.

Yükseköğretimle ilgili 3 saat konuştuk burada, 300 saat de konuşabiliriz. Anayasa Mahkemesinden de döndü. Size bunun açıkça bir anayasa ihlali olduğunu söyledik. YÖK'e atamanız, rektörleri atamanız, bunlar Anayasa'ya aykırı dedik. Altı yıl sonra Anayasa Mahkemesi evet dedi. Çok geç kaldı Anayasa Mahkemesi ama altı yıl sonra onayladı. Siz ne yaptınız bu altı yıl içerisinde? Siz buraya geldiğinizde çok özgürlükçüydünüz, YÖK'ü kaldıracaksınız. Şimdi bugün yeni anayasa güzellemesi yapıyorsunuz değil mi? Darbe anayasasını kaldırmak istiyormuşsunuz. Peki, buyurun. Darbe anayasasıyla beraber gelen YÖK var, kaldırın YÖK'ü. Yok mu sizin Türkiye'ye verdiğiniz böyle bir vaat? YÖK'ü kaldırın, üniversiteler üzerindeki vesayeti kaldırın, öğretim üyelerine uyguladığınız baskıları kaldırın. Nereden çıkarıyorsunuz bu baskıyı? Şuradan çıkarıyorum Sayın Bakan, Türkiye duysun bunu; ya 97 eğitim fakültesine "siz öğretmen yetiştirmeyi beceremiyorsun" dediniz, "ben Milli Eğitim Akademisi kuruyorum" dediniz. 97 Eğitim Fakültesinden size "sen kimsin" diyen çıkmadı. Bu nasıl üniversite özgürlüğü? Var mı böyle bir özgürlük? 97'si de sizi alkışladı mı? "Evet, biz eğitim fakülteleri olarak öğretmen yetiştirmeyi bilmiyoruz, Sayın Bakan'ın kuracağı ve yine bizim vereceğimiz derslerle inşallah Milli Eğitim Akademisine daha iyi öğretmen yetiştireceğiz" mi? Alın size mobbing... Daha iki hafta önce Boğaziçi Üniversitesinde atamış olduğunuz kayyım rektör -ki aynı zamanda kendisi Turkcell Yönetim Kurulu üyesidir- milletvekili dokunulmazlığı olan kişileri üniversitesine sokmayacak kadar cüret içerisinde. Bu haddi nereden buluyorsunuz? Anayasayla verilmiş bu hakları nasıl engelleyebileceğinizi düşünüyorsunuz? Alın size bir başka üniversite boyutu...

Sonuç itibari ile akademisyenlerimiz mutsuz, üniversite bileşenleri mutsuz, öğrenciler mutsuz... Barınma sıkıntıları var. Genç akademisyenlerin, gencecik araştırma görevlilerinin özlük hakları ile ilgili sıkıntıları var. Başta vakıf üniversiteleri olmak üzere öğretim üyelerinin neredeyse güvencesiz çalışma ortamına hapsedildiği bir dönem yaşıyoruz. Bunları görmüyorsunuz, görmek istemiyorsunuz. Hukuki ve idari yapılanmada sorunlar var. Teftişi ve denetimi işlevsizleştirdiniz. Çünkü siz teftiş ve denetimi sadece beğenmediğiniz öğretmenleri uzaklaştırmak için kullanıyorsunuz. Oysa teftiş ve denetim,

eğitimin niteliğini artırmanın temel yoludur, onu düzeltmeniz gerekiyor. Eğitimde niteliği sadece öğretmenlere ceza vererek sağlayamazsınız, asıl uygulamaların kalitesini artırarak sağlamalısınız.

Depremi üzerinden bir yıldan fazla süre geçti, hâlâ öğrencilerimiz uzaktaki okullara kendi imkânlarıyla gidiyorlar; hâlâ ısınma, temiz su, konaklama gibi sorunlar yaşanıyor. Seçimden önce iktidarınızın verdiği barınma hayalleri, konut hayalleri suya düştü. Herkes bir yıl içinde evine geçecekti. Hiçbir vaadinizi tutmadığınız gibi bunu da tutamadınız. Peki, depremde işini kaybeden özel okul öğretmenleri ne oldu? Okulu yıkılan öğretmenler ne oldu? Hiçbir şey yapmadınız. Depremde çifte mağduriyet yaşayan, konteynerlere mahkûm olmuş depremzede öğretmenler için ne yaptınız? Kılınızı kıpırdatmadınız. Sonuç itibarıyla hâlâ deprem bölgesinde bazı okulları farklı kamu kurumlarıyla kullanıyorsunuz, onlara tahsis ettiniz. O kamu kurumları mı önemli, çocuklarımız mı önemli? O kamu kurumlarını konteyner yerlerde çalıştırabilirsiniz. Onlar okullarımız, onlar çocuklarımızın yeri...

Sınav odaklı bir eğitim ile Türkiye'deki insanların tamamen kurslara bağımlı hâle gelmesine neden oldunuz. Daha çok geliri olan ailelerin daha az geliri olan ailelerle olan avantajını kat be kat arttırdınız. Bunları konuştuk... Devletin sunabildiği imkânlar değil, velilerin sunabildiği imkânlar farkı yaratan temel unsur oldu. İlk gün Sayın Özgür Özel söyledi, "ben yatılı okulda okudum" dedi. Ben yatılı okulda okudum... Buraya gelen milletvekillerimiz, konuşmacıların önemli bir kısmı "ben yatılı okulda okudum" dedi. Sayın Tanal burada, iki gündür birlikteyiz; dedi ki: "Ben her kademede burslu ve yatılı okudum" dedi. İşte devletine, milletine hizmet eden insan. Ya bizim umudumuz vardı, umudumuzu çaldınız, o çocukların umudunu çaldınız siz. Dolayısıyla bütün bu sistemi tarumar ettiniz.

Kapsayıcı bir eğitim yapmak yerine dışlayıcı bir eğitim yaptınız. Çocuk işçilerin sayısı arttı, eğitimden uzaklaşanların sayısı arttı, kız çocuklarının sorunu arttı. Okullaşma oranı belli kademelerde azaldı. Özel eğitim kurumlarının onlarca sorunu var. Sabahki oturumda konuştuk: Yönetim, personel, program, denetim, ulaşım, beslenme gibi sorunların tamamını velilere, öğretmenlere ve özel sektör kurumlarının sırtına yüklediniz. Buyurun tartışalım, nerede isterseniz. Ve sonra diyorsunuz ki: "Biz bu özel eğitimi ihtiyacı olan çocuklara veriyoruz." Kaç saat veriyorsunuz haftada? Bir saat mi, iki saat mi? Böyle eğitim olur mu? Bunu konuşmayacak mıyız Türkiye'de? Bu ailelerin ihtiyaçları yok mu?

Çocuklarımızın hakları var, haklarına erişimde sorunlar var. Çocuklara şiddetle ilgili onlarca örnek verildi burada, daha son oturumda verildi. Yoksulluk kaynaklı gelişmeler, çocukların beslenme hakkının bile kalmaması neden oldu. Engel, statü, cinsiyet gibi birçok başlık altında çocuklar ayrımcılığa uğramaya devam ediyorlar. İstismar, şiddet, deprem ve birçok olumsuzlukta yasalarımızın kapsamı dâhilinde olmasına rağmen yeterli destek ve hizmeti korumayı devletten görmüyorlar. Çocukların görüş ve katılım hakkı görmezden geliniyor. Siz seçmeli dersleri bile neredeyse zorunlu ders hâline getirmeyi başarmış bir iktidarsınız. Seçmeli dersi bile seçme hakkını elinden aldınız bu çocukların.

Sonuç itibarıyla okul öncesinden yükseköğretime kadar Türkiye'nin saymakla bitmez sorunları var. 1,2 milyon öğretmen, 20 milyon öğrenci; 1 milyon bugün, gelecek yıl 2 milyon atanmayan öğretmen... Şimdi Sayın Bakan diyorsunuz ya, "bu Cumhuriyet Halk Partisi ne istiyor söylesin." İşte size söylüyorum:

1. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli adı verilen program önerisini geri çekin. Türkiye'nin saygın akademisyenlerinden yeni bir kurul oluşturun, ihtiyaç analizleriyle her tür desteği verelim ve ne değiştirilmesi gerekiyorsa değiştirelim.
2. Okul öncesi eğitim en az bir yıl zorunlu ve tamamen ücretsiz olmalıdır. Lütfen bunu kanunlaştırın.
3. Erken çocukluk eğitimi verilen tüm kurumları Bakanlık denetimine alın. Ortaokul kademesi için açık öğretimi iptal edin, çocukların okulda kalmasını sağlayın. Hayalet öğrenciliği bitirin.
4. Taşımali eğitim uygulamasına son verin, her gün 1,2 milyon çocuğun oradan oraya tarumar olmasına engel olun. Yatılı okulların şartlarını iyileştirin, okuluna erişimi olmayan çocukları bu okullara yönlendirin. Köy okullarını açın. Hatta bu küçük çocukların annelerine, babalarına tarımsal üretimi arttırmak için destek verin. Köyler boşalmasın, köyler güçlensin Sayın Bakan.
5. Çocuğunu okula göndermeyen veliler için caydırıcı cezalar koyun. Meclis'te bir günde çıkarabiliriz isterseniz.
6. Her okulda okul büyüklüğüne göre bir veya birden fazla kadrolu temizlik görevlisi verin; bir zahmeti de eklemek isterim...
7. Her okulda en az bir kadrolu güvenlik görevlisi tesis edin. Okulların kapısında mafya cirit atıyor, uyuşturucu satıcıları cirit atıyor, zorbalık yapan insanlar cirit atıyor ve siz buralara bir güvenlik görevlisi koyamadığınız için bizim okul müdürlerimiz, öğretmenlerimiz şiddete maruz kalıyor, hayatlarını kaybediyor.
8. Her okula en az bir sağlık personeli atayın. Binlerce öğrencinin, binlerce küçük çocuğun olduğu okullarda acil müdahale için hemen sağlık hizmetinin verilebilmesi ve ilk yardım için sağlık hizmetine ihtiyacımız var. Bir sağlık personeli atayın.
9. Tüm okullarda 2024 yılında, lütfen, temiz suya erişim sağlayın, çocukların bir bardak temiz su içmesini sağlayın. En azından bunu becerin Sayın Bakan.
10. Tüm kademelerde her öğrenciye bir öğün ücretsiz yemek verin. Çocuklarımızın yarısının aç biilaç olduğunu unutmayın. Çocuklara anayasada karşılığı olduğu şekilde beslenme hakkıyla, sağlık hakkıyla bir öğün yemek verin.
11. Tüm kademelerde velilerden alınan bağışlara son verin. Bakalım okullar sizin de söylediğiniz gibi işleyebiliyor mu, görelim hep beraber.
12. Ortaöğretim kademesinde MESEM projesinin bu hâliyle uygulanmasına son verin. Mesleki eğitimi çocukların iş sağlığı, güvenliği olan, eğitim alabilecekleri, iş gören değil, iş öğrenen bir yapıya dönüştürün.
13. Mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştiren fakülteleri yeniden açın. Mesleki ve teknik Okuldaki laboratuvar ve atölyeleri hızlı bir biçimde çağın gerekleriyle yeniden yapılandırın.
14. Gerçek öğretmen ihtiyacı kadar öğretmen ataması yapın ama bunu anayasadaki gibi yapın. Mülakatla değil, liyakatle yapın; sözleşmeyle

- değil, devlet memuru olarak yapın.
15. Eğitim fakültelerinin kontenjanlarını ihtiyaca göre revize edin. Öğretmen yetiştirme programı olan alanlarda formasyon uygulamasından vazgeçin. Bu gençlerimize hayal satmayın, onların gelecekle ilgili oynamayın.
 16. Psikolojik danışmanlık rehberlik öğretmenlerine devlette devamlılığın esas olduğu üzerinden verilen norm kadro düzenlemesi sözünü tutun. Bu sizin iktidarınızın sözüdür.
 17. Yine 2022 KPSS sonuçları ile mağdur ettiğiniz, etmeyeceğinizi söylediniz, ek atama sözü verdiğiniz öğretmenlere sözünüzü tutun. Atama bekleyen engelli öğretmenleri oyalamayın, atamalarını yapın.
 18. Ücretli öğretmenlik adı altında yaptığınız emek sömürsünüzü, kölelik düzeninde çalıştırdığınız öğretmenlerin koşullarını değiştirin. Ücretli öğretmenliğe son verin. Ücretli öğretmenlik diye bir şey söz konusu bile olamaz. Ayda 16 bin liraya, 10 bin liraya, 12 bin liraya 10 ay boyunca hiçbir devlet böyle bir kaçak işçi çalıştıramaz, derhâl son verin.
 19. Sözleşmeli ve kadrolu öğretmen ayırımına son verin. Böylelikle sözleşmeli öğretmen olup eş durumundan tayin alamayan ve ailelerinden ayrı kalan öğretmenlerin sorunlarını da çözün.
 20. Yine 2014 yılında, yine siz müsteşarken başarmış olduğunuz çok yakınlarınız olan milletvekillerinin ve bazı arkadaşların dershaneleri, özel okulları zarar görmesin diye getirdiğiniz taban maaş uygulamasının kaldırılması kararını derhâl özel okul öğretmenleri için yeniden getirin. Özel okul öğretmenlerini asgari ücrete 10 ay çalışmaya mahkûm etmeyin.
 21. Öğretmenlerin 6 ayrı basamakta -biraz önce saydım-basamaklandırmasına müsaade etmeyin. Öğretmenleri ünvanla değil maaşla güçlendirin, onları yoksulluk sınırı altında maaşları hapsetmeyin. Örneğin 10 yıl sonra maaşlarında anlamlı bir fark yapmayın. Her yıl, her kademe aldıklarında, her derece aldıklarında belirli bir oranda maaş zammı yapın. Elinizi tutan mı var? Bir önceki Bakanımız "5 yıl içinde biz uzmanlık kadrosu vereceğiz" demişti, hiçbirini yapmıyorsanız onu yapın.
 22. Öğretmenlerin ekonomik ve özlük haklarını düzenleyin. Eğitim yöneticilerinin liyakat esasına göre atanmasını sağlayın. Başta şube müdürleri olmak üzere, idareciler olmak üzere ugradıkları haksızlıkları giderecek düzenlemeleri derhâl yerine getirin.
 23. Öğretmenlerin sendikal örgütlenme özgürlüğünü öyle yüzde 1-2 gibi cinliklerle ellerinden almaya kalkmayın. Grevli ve toplu sözleşmeli sendika hakkını öğretmenlerimizden esirgemeyin.
 24. ÇEDES Protokolüne derhâl son verin, anayasanın laiklik ilkesine aykırı eylemlere derhâl son verin. Diyanet İşleri Başkanlığının eğitim-öğretim faaliyetlerinin denetimsiz devam etmesini sağlayan düzenlemelerini iptal edin. Başkanlığın neredeyse Milli Eğitim Bakanlığının ortağı olmasından vazgeçin.
 25. Özel okullara verilen maddi destekleri durdurun, tam tersine özel okullara verdiğiniz maddi destekleri devlet okullarına verin; kadro olarak verin, su olarak verin, yemek olarak verin. Çünkü sizin devlet olarak ilk göreviniz devlet okullarının niteliğini yükseltmektir Sayın Bakan.
 26. Teftiş ve denetim sistemi yeniden düzenlenmelidir. Milli Eğitim Bakanlığındaki iki başlı denetim sistemini ortadan kaldırın. Milli

- Eğitim bütçesinden yandaş vakıflara para aktarmaya son verin. Velilerin üzerindeki eğitim harcamalarının yükünü hafifletmeye yönelik politikalar geliştirin. Teftiş ve denetim kadrolarındaki, idari kadrolardaki personellerin özlük hakları ve maaşlarını yeniden yapılandırın.
27. Hizmetli, memur, şef kadroları ile üniversitelerin idari personellerinin 3600 ek gösterge gibi, adil görevde yükselme gibi ihtiyaç duydukları düzenlemeleri yerine getirin. Kademe durdurma cezası ile ceza verdiklerinizi ikinci kez cezaya tabi tutmayın.
 28. Öğretmenlere defalarca getirdiğimiz Öğretmenler Günü'nde bir maaş ikramiyeyi esirgemeyin Sayın Bakan, bir maaş ikramiyeyi öğretmenlere çok görmeyin.
 29. Memur öğretmenlerin memurluktan istifa etmiş olan, başka bakanlığa gitmiş geri dönmek isteyen, anayasal hakları olan öğretmenlerin haklarını göz ardı etmeyin, haklarını çiğnemeyin.
 30. Kendi dünya görüşünüzle doldurmuş olduğunuz, hepsi birbirine benzeyen kurulu üyelerinden oluşan Talim ve Terbiye Kurulunun bağımsız ve bilimsel esaslar ile hareket eden bir kurul olmasını sağlayın.
 31. Deprem bölgesinde yeni okulların yapımını bir an önce tamamlayın, birleştirilmiş okul uygulamasına son verin. Deprem bölgesinde çifte mağduriyet yaşayan, atanmamış ya da okulu yıkıldığı için işsiz kalmış, çocuklarından uzak kalmış, görev bekleyen öğretmenlerin mağduriyetini giderin. Depremden etkilenen öğrenciler, veliler ve öğretmenler için etkili psikolojik destek programları düzenleyin.
 32. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin tüm maddelerini içeren ve çocukların haklarının korunmasını ve geliştirilmesini sağlayacak bir ulusal çocuk hakları stratejisi geliştirmeyi ve uygulamayı planlamaya başlayın.
 33. Çocuk işçiliğine son verin... Çocuk işçiliğine son verin... Çocuk işçiliğine son verin... Çocuk ölümlerine son verin...
 34. Dezavantajlı grupların güvenli, kapsayıcı, nitelikli eğitim alma hakkının güvence altına alınacağı politikalar geliştirin. Rehberlik araştırma merkezlerinin iş yükünü azaltmak, yeterli personel ataması yapmak üzere çalışmalar başlatın. Norm kadroyu unutmayın, sözünüzü tutun.
 35. Kaynaştırma eğitiminden yararlanan özel gereksinimli bireylere yönelik yönetmeliği çıkarın. Öğrenme güçlüğü, otizm ve benzeri tanı almış çocuklarımıza eğitimde fırsat eşitliği yaratın. Nadir hastalıklarla ilgili sıkıntılı olan, çok az sayıda olan ama nadir hastalıkları nedeniyle eğitim haklarından mahrum kalan çocuklarımızın çok kolaylıkla çözülebilecek sorunlarına kulak verin.
 36. Kademeler arası geçişte uygulanan sınavların, öğrenciler arasındaki eşitsizlikleri arttıran değil, azaltan şekilde düzenlenmesini sağlayın.
 37. Öğretmenlik Meslek Kanunu adı altında sunulan, öğretmenlerin itibarını artırmak ve haklarını tanımlamak yerine, öğretmenlerin diplomasını çalmaya niyetlenen kanundan vazgeçin. Öğretmenlik Mesleği Kanunundan vazgeçin! Bu hafta Meclis'te görüşmeleri durduruldu, açıkça bir kez daha çağrıda bulunuyorum.
 38. Sayın Bakan, lütfen kendinize güvenin. Tüm sivil toplum örgütleri, sendikalar, arzu ederseniz muhalefet partileri hepimiz gelelim. Eğitim fakültelerimiz var, akademisyenlerimizi davet edelim; onlarla birlikte sadece öğretmenleri de kapsamayan, idari personeli, hizmetlileri, güvenlik görevlilerini, diğer sınıfları, eğitim bünyesinde kim varsa,

- tüm meslek gruplarını kapsayan dört başı mamur bir meslek kanunu çıkaralım. Öğretmenlik başta olmak üzere idareciler de dâhil herkesin yüzünü güldüren milyonlarca aileyi mutlu edecek bir kanun çıkaralım. Bu çağrım size Sayın Bakan.
39. Yükseköğretim sistemini içinde yer alan üst kuruluşların görev ve sorumlulukları, üniversite özerkliği, hesap verebilirlik ve saydamlık ilkeleri doğrultusunda yeniden düzenleyin. Türkiye'ye söz verdiğiniz gibi YÖK'ü kapatın. Tüm desteğimizle yanınızdayız, Cumhuriyet Halk Partisi olarak sözünüzü tutmanız için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Bu ayıbı temizleyin Sayın Bakan.
40. Üniversitelere ayrılan bütçeyi artırın, mali özerklik sağlayın. Yükseköğretimde araştırma kapasitesi geliştirilerek bilimsel üretkenlik ve performansı arttıracak tedbirler alın. Türkiye'nin yükseköğretim sistemindeki sorunların çözülmesi için bütüncül ve katılımcı bir yaklaşım benimsenmesini sağlayın.
41. Öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora yapmalarını bir teşvik unsuru hâline getirin. Daha yüksek eğitim almayı bir ceza unsuru değil, tam tersi öğretmenlerin kendilerini geliştirecekleri önemli bir eğitim hamlesi olarak görün. Yüksek lisans ve doktora önünü açın, uzmanlık ve başöğretmenlikteki engelleri kaldırın.

Sayın Bakan, yapılabilecek çok şey var. Umuyorum bu 24 saatlik yapmış olduğumuz çalışma -umudum az ama- bazı şeylerin değişmesine vesile olur. Çok açık çağrıda bulundum, sanıyorum 60'a yakın madde saydım. Gelin tartışalım... Bizimle isterseniz tartışmayın; Türkiye'nin önde gelen 10 büyük sendikasını çağırın, tüm sendikalarını çağırın, eğitim fakültelerinden öğretim üyelerini çağırın, Eğitim Reformu Girişimi gibi, TEDMEM gibi önemli sivil toplum örgütlerini çağırın, onlarla tartışın. Biz size destek vermeye hazırız. Eğer siz öğretmenleri ikna ederseniz, eğer siz akademisyenleri ikna ederseniz, eğer siz düşünce kuruluşlarını ikna ederseniz, eğer siz sivil toplum kuruluşlarını ikna ederseniz, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin getirdiği her şeyi kabul etmeye hazırız Sayın Bakan. Her şeyi kabul etmeye hazırız ama siz bu tartışmaları bu toplum gruplarından kaçırıyorsunuz. Bunu yapmayın.

Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 1921 yılında Türkiye Muallime ve Muallimler Kongresi'nde şöyle söylemişti: "Asırların yüklenmiş olduğu derin bir idari ihmalin devlet yapısında açtığı yaraları tedavi etmek için sarf edilecek gayretlerin en büyüğünü hiç şüphesiz kültür yolunda sarf etmemiz gerekir. Gerçi bugün maddi ve manevi kuvvet kaynaklarımızı milli sınırlarımız içindeki memleketlerimizde istilacı olarak bulunan düşmanlara karşı kullanmak zorundayız. Memleketin irfanı için ayrılabilen şey, gelecekteki eğitim işlerimize dayanak oluşturacak bir temel kurmaya yeterli değildir. Ancak geniş ve yeterli koşullara sahip oluncaya kadar geçecek savaş günlerinde dahi bir büyük dikkat ve itina ile çizilmiş bir milli eğitim programı oluşturmaya ve mevcut eğitim örgütümüzü bugünden yararlı bir faaliyetle çalıştıracak esasları hazırlamaya mesai sarf etmeliyiz."

Sayın Bakan; bundan yüz yıl önce bu kadar berrak, bu kadar net, bu kadar bilimsel; savaş günlerinde dahi, koşullar elvermese dahi eğitimin önemine

vurgu yapan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün sözlerine kulak verin. Kendinize örnek alacaksınız Mustafa Necati'leri alın, kendinize örnek alacaksınız Hasan Ali Yücel'leri, İsmail Hakkı Tonguç'ları alın; bu ülkenin eğitim neferlerini kendinize örnek alın, böyle onlarcası var. Fakir Baykurt'ları örnek alın, Vakal'ları örnek alın. Sonuçta örnek alacağınız çok kişi var. Tabii kendi örnek almak istediklerinizi de alabilirsiniz ama bu ülkenin gerçek eğitimcilerine de kulak vermeniz gerektiğini unutmamanız lazım.

Bugün yaptığımız çalışmayla yaz çalışmalarımızı bir noktaya getirdik. Gölge kabine uygulamasına başladığımızdan bu yana; ki Sayın Bakan kamuoyuyla gölge kabine ve gölge bakan uygulamasına karşı olduğunu söyledi. Tabii bu bizim partimizin bir tasarrufu. Dünyada da örnekleri var, çok da başarılı örnekleri var. Çünkü bunun bir mantığı var. Diyor ki: Muhalefetteyken siz her bakanlığı iktidarmış gibi takip edin, günbegün hazırlanın, yarın iktidar olduğunuzda Adalet ve Kalkınma Partisi gibi yapmayın. Vadettiğiniz şeylerin tamamının tersini yapmamış olursunuz, çünkü devleti takip ediyor olursunuz. Böyle tamamen boş vaatlerle iktidara gelmemiş olursunuz, diyor gölge bakanlık sistemi. O yüzden bir incelemenizi tavsiye ediyorum Sayın Bakan.

Bu göreve geldiğimizden bu yana, Bakanlık'ta benzeri olduğu gibi bakan yardımcısı arkadaşlarımızı görevlendirdik: Prof. Dr. Armağan Erdoğan Parti Meclisi Üyemiz, Muğla Milletvekilimiz Gizem Özcan, Isparta Milletvekilimiz Yalım Halıcı Bakan Yardımcısı arkadaşlarımız olarak görev aldılar. Bugün aramızda Sayın Kayıhan Pala ve diğer akademisyen arkadaşlarımız akademik parlamenter olarak görev aldılar. Milli Eğitim Komisyonumuzda, bizimle birlikte Milli Eğitim Komisyonundaki Meclis'teki arkadaşlarımız görev aldılar. 120'nin üzerinde öğretim üyemiz; ki bugün Türkiye'ye çağdaş, cumhuriyetçi, aydın, entelektüel akademisyenlerimize, entelektüellerimize, araştırmacılarımıza çağrıda bulunuyorum: Buyurun bu sürece katkı yapın, bize katılın, hep birlikte çalışalım. Onlarla birlikte 20 ayrı çalışma grubunda 3 ayrı çalıştay yaptık, çalışmalarımızı başlattık. Türkiye'de ilk kez bir eğitim mitingi yaptık, Bakanlığın önünde açıklamalar yaptık, parlamentoda neredeyse her hafta bir araştırma önergesi verdik. Basınla, kamuoyuyla, sosyal medyayla itirazlarımızı paylaştık. İtirazlarımızı öğretim üyelerinden ve uzmanlardan görüşler alarak nitelikli bir şekilde yapmaya çalıştık. Şimdi bu 24 saatlik maratonumuzu tamamlıyoruz.

Ağustos ayının başından itibaren Cumhuriyet Halk Partisi'nin yönetmeye başladığı 21 il belediyemizde halk buluşmaları yapacağız. Buna benzer etkinliklerimizi akşam saatlerinde 7'den 77'ye öğrencilerimizle, öğretmenlerimizle, velilerimizle, anneler babalar, dedelerle, sendikacılarla, öğretmenlerle, akademisyenlerle bir araya geleceğiz. Eğitimden ne beklediklerini soracağız. Sadece şikâyetlerini değil, hayallerini, önerilerini, görüşlerini, harika fikirlerini duyacağız. Çocuklar muhteşem fikir geliştiricilerdir, onlardan çok şey öğreneceğimize inanıyorum. Öğretmenler sahanın gerçek uygulayıcıdır, deneyimleri paha biçilemez. Onlardan çok şey öğreneceğimize inanıyorum.

Kapalı duvarlar ardında değil, işte böyle açıkta, 24 saat canlı yayında bunları tartışmaya devam edeceğiz. Hatamız, kusurumuz varsa yanlış yaptık diyeceğiz, öğreniyoruz diyeceğiz. Dolayısıyla yaz buluşmalarıyla devam edeceğiz. Gittiğimiz illerde sendikalarla, sivil toplum örgütleriyle, öğretmenlerle, akademisyenlerle kapalı toplantılar yapacağız, çalışma grupları yapacağız. Valilerimizi, rektörlerimizi, milli eğitim müdürlerimizi ziyaret edeceğiz. Dolayısıyla bu yaz yine çalışmaya devam edeceğiz, Meclis'te mücadele vermeye devam edeceğiz.

24 saatlik bir etkinlik yaptığınızda kuşkusuz sadece bir ya da birkaç kişiyle olmuyor. İnanılmaz bir gönüllü ordusu var, inanılmaz bir çalışan grubu var. Bizzat burada bulunamasa da hazırlık sürecinde bize görüşlerini ileten, çalıştaylarımıza, toplantılarımıza katılan tüm değerli akademisyenlerimize, öğretmenlerimize, uzmanlarımıza şükranlarımı sunuyorum. Tüm çalışma arkadaşlarıma, Partimizin birçok ilinden destek veren tüm il ve ilçe başkanlarımıza, Belediye Başkanlarımıza, Genel Başkan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, yoğun çalışma temposunda buraya gelerek saatlerce hatta bazıları günlerce bizimle olan arkadaşlarımıza şükranlarımı sunuyorum.

Eğitimdir ki, bir milleti ya 6zg6r, bağımsız, şanlı,
y6ksek bir topluluk halinde yaşatır ya da esaret ve
sefalete terk eder.

Gazi M. Kemal

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GÖLGE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI